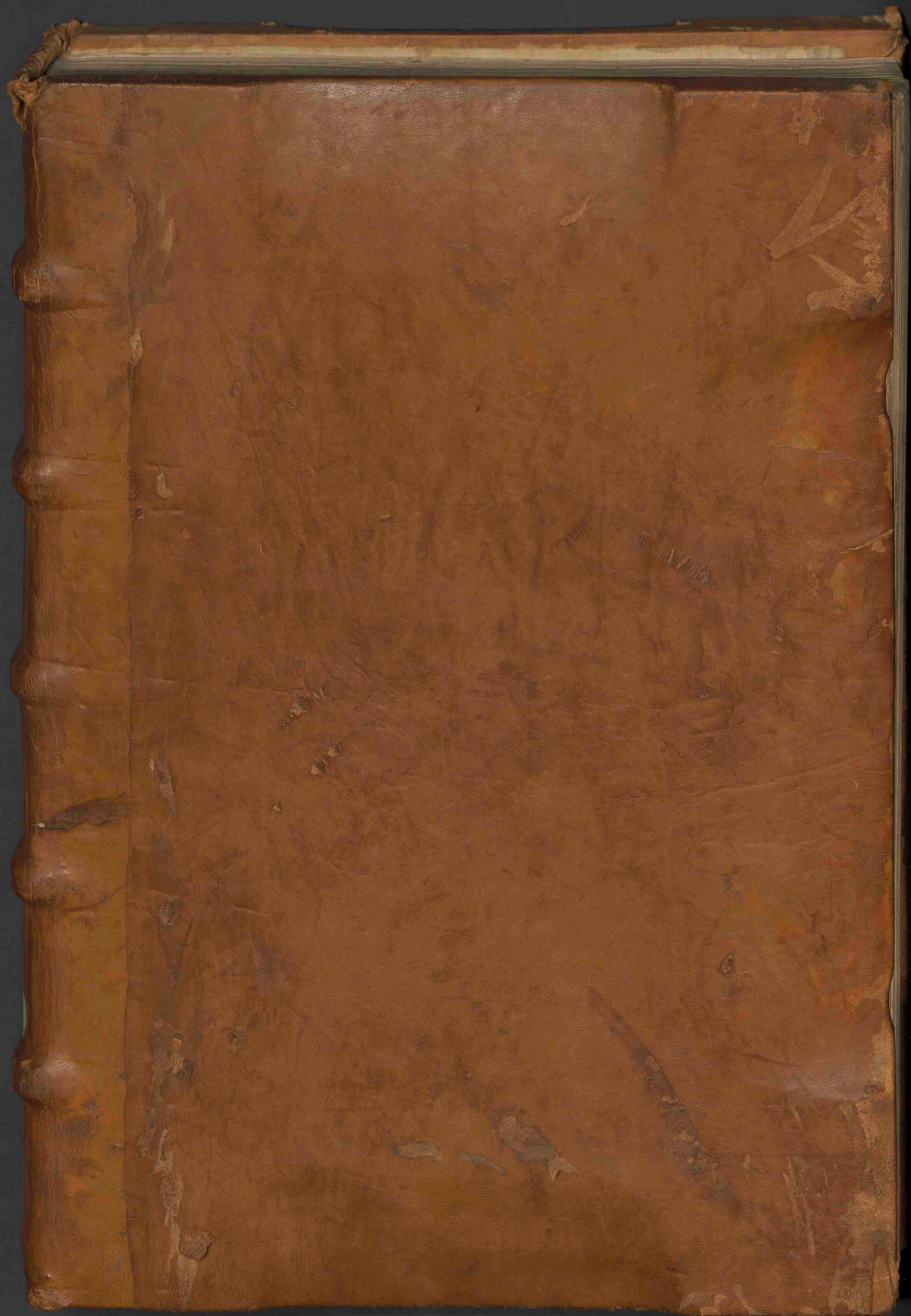

Lectura super IV libros Institutionum Justiniani

<https://hdl.handle.net/1874/457049>

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
 - de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

in hoc plū. et p. restituit in io qd pl'a me
Actionum Quinta diuifio
adionū ē q. qdaz bonafidei quedā ftridi
iur. lunt. et oēs ad. exceptis. xvij. que fūt
bonafidei. inter quas hodie petio herē
ditatis. et rei vrozia adio olim e pellata.
que hodie dicit vtilis ex ftipulatu p. do/
te. et etiā ex ftipulatione vireda vanda vt
repetēda cōiter ftridi iur. vocantur. pro
voto autē tacita opetit ipothecaria que
ceteris creditoribus habentib' tacitam
ipotheca fm glo. et d. p. vel expreffam ipo/
theca fm ja. de are. p. et. et p. etiā porio/
rib' tēpore pferur. muliere eā intentante
h. d. Sup. gl. que incipit. l. xvij. ibi nō valz
ipo iure. idē tenet glo. vbiq. quas fequit
do. ja. bu. in vīda. l. eleganter. Et p. d. vī/
cit q. ex contradu tali oritur adio et obli/
gatio. quia in metu est dolus. et vtraq. adus
meticulofus parit adidez et obligationē
licet ope exceptionis refcindat. vt in l. me/
tum. h. volenti. ff. q. me. cā. ergo ita erit in
p. o. h. i. ita ratio nō ob. fm q. vīda glo.
R. d. et c. d. in l. dolo. E. de inutili ftipu. p.
terea dicit p. vtraq. adus habens effecia
lia fua. debet parē adidez et obligationē
licet ope exceptionis veniat refcindēdo. vt. l.
iure gentiū. h. ob maleficiū. ff. de pac. nec
ob. fm eū. l. eleganter in p. n. l. iij. ff. p. locio
q. debz intelligi q. nulla est emptio nulla
ē focietas. f. oppofita exceptione ab homie
ficut folet dici in cōpenfatione q. ipo iure
perimit adionē p. o. h. i. oppofita tñ ab ho/
mine als nō. opi. tamē gl. et ja. est cōior.
In glo. q. incipit que nalcit ibi in quarto
aut cōtraadu. Itā glo. reprobat p. d. p. et
oēs doc. cōit. nā vt dicere vtraq. adus. l. lo/
lent. ff. de p. fcrip. reo. pōt tñ faluari q. i cō/
traadu facio vt des. deuenit tale fēm ex q.
aduerfario aliq. adest. vtputa domū fie/
ri. et tñc fine dubio orit p. fcriptis verbis
adio. vt in vīda. l. folet. q. nō est ratio qre
magis in alijs contraadib' innominatis
q. in hoc def p. fcriptis verbis adio. fi vō
deuenit in eo tale fadum ex quo aduerfa/
rio nihil adest vtputa feruū manumitti.
tñc non potest oriri adio p. fcriptis h. b. f.
sed de dolo. et ita intelligitur ifta glofa et
fimiles. et ratio est quia p. fcriptis ver/
bis adio. est filia equitatis que fe non ex/
hibet nifi qñ aliq. adest aduerfario. et idē
ea deficiente deuenitur ad ftridiariaz de

dolo. d. p. et. Jaco. butri. In glofa pua
super verbo ci. que incipit adioni. que vī/
det sentire q. p. uilegiū adionis de dote
datur tam adioni de dote qm mulieri.
qdā impugnant hoc duab' rationibus
tenentes q. datur mulieri. non autē adioni
primo qā quotienscūq. datur p. uilegiū
contemplatione adionis vel cāe. ad quē/
cūq. tranfit adio vel caufa tranfit et p. uile/
gium vt notat in l. in omnibus. ff. de re/
iudi. facit. l. p. uilegia eodē titu. sed o. stat
q. p. uilegiūz tacite ipotheca non tranfit
ad heredem extraneū. vt in l. i. E. de p. uile/
giis. d. o. l. ergo p. uilegiū ipotheca nō
datur adioni fed perfone. p. terea iuramē/
ta et p. uilegia lunt reperta gratia perso/
narum. non gratia adionū. vt. l. fi. E. de
facro fandi. eccle. ergo indubio vicerē esse
p. uilegiū mulieris et non adionis. d. p.
hic fequit glo. et p. in vīda. l. i. E. de p. uile/
giis. d. o. l. vbi ter. expresse probat q. p. uile/
gium datur adioni. vep tamen datur cō/
templatione perfone vt. s. d. em. est. et idē
non tranfit ad heredē. et per hoc ceffant
contraria p. p. verbus indurimus qd est
in ter. d. d. r. m. n. a. u. i. d. p. q. fi extraneus
qui dotem dedit pro muliere. et ftipulat'
est dotem fibi reddi. fi folutio matrimonio
eā repetat. q. nō hz tacitā ipotheca. cū illd
p. uilegiū fit indutū p. p. uidentia foli' mu/
lieris. vt ter. apit. h. mulieris nō ē p. uile/
cia vt extraneus repetat. ergo rē. In gl.
h. nūq. in fi. hāc vltimā opi. fequit d. p. p.
rōez glo. p. terea lex affouit. E. q. po. i. pig
ha. dicit q. mulier p. fert creditori p. uilegiū
ato in ipotheca. p. uilegiū d. p. uata lex. g.
p. fert creditorib' h. b. f. b. ipotheca nō ē p.
uilegiū legis. h. ex iure cōi. p. terea p. uilegiū
qd dat mulieri vt p. fert creditori d. i. tel
ligi vūmodo ius qd habem' ex p. uifione
nra nō leuat vt. l. i. h. merito. ff. ne quid in
lo. pu. h. fm hoc leuaret ius h. b. f. b. ex p. f. a. z
ipotheca ex p. uifione fua ex tali p. uilegio
ergo rē. p. terea ius fin gl. e. facili' tollit. qm
cōe. vt in aut. de non alie. h. q. d. v. v. i. f. e.
coll. iij. h. tacita ipotheca est ex p. uilegio
et iure fingulari. ergo facili' tollit q. exp. f.
fa q. est de iure cōi. ja. de are. p. d. et. et p. se/
quit opi. Marti. p. ter. q. d. i. d. i. f. t. n. d. e. d. i. c. i. t. e.
p. ferri ceteris creditorib'. g. nec nos debe/
mus diftinguē vt. l. i. h. et g. n. a. l. i. ff. de leg.
i. p. terea h. inconuincibili p. b. a. f. h. v. i. n. c. e.
v. i. n. c. e. n. t. e. m. u. l. t. o. m. a. g. i. s. d. e. b. e. o. v. i. n. c. e. t. e.

vt. l. de access. d. i. b. ff. de viter. et t. p. p. f. r. i. p.
h. lex dicit q. murtas i refedide rei. exp. f. f. e.
ipo. h. e. a. h. n. i. p. f. e. r. t. h. n. i. p. o. t. h. e. c. a. exp. f. f. a.
vt. l. i. n. e. d. u. ff. q. po. in pig. ha. Itē lex dicit
q. mulier p. fert mutuati in refedide rei
expresse ipotheca. vt in aut. de equal. d. o. r.
h. p. f. e. q. u. e. s. g. m. u. l. t. o. f. o. r. t. i. m. u. l. i. e. r. h. a.
b. e. r. i. p. o. t. h. e. c. a. m. exp. f. f. a. z. p. f. e. r. e. d. a. ē. et ad
hāc rōez nō ē dare rāfū fm p. d. e. nec ob.
q. mulier et fufus abulēt pari paffu qz nō
ē vep in cōi. nec ob. q. p. uilegiū dicit p. u.
uata lex rē. lex dicit q. p. ferat p. uilegia/
tus qz p. uilegiū p. t. f. u. m. i. e. r. c. a. et t. p. e. vt
in l. p. uilegia. ff. de re. iur. et intelligat q.
p. ferat p. uilegiat' ex t. p. e. nō ob. q. p. uile/
giū debet intelligi fine damno alteri'. qā
h. ē vep quādo pōt. als nō. licz opi. ifta f. i. e.
colozaea in iudicij p. d. i. c. a. t. o. p. i. g. l. et d. p.
ita refert d. p. q. d. fequit ja. l. u. r. i. In
gl. v. i. t. ē. f. a. c. i. e. d. a. i. b. i. R. d. e. o. ff. fo. ma. nō ē p.
glo. alibi allegat duas. l. a. d. h. a. n. c. d. e. f. i. m. i.
n. a. l. q. u. e. n. i. h. i. l. f. a. c. i. t. p. a. l. l. e. g. a. t. l. i. n. r. e. b. u. f.
h. v. i. t. E. de iure d. o. r. v. b. i. t. i. c. i. t. q. d. a. d. i. o. i. d. e.
dote non incipit p. fcribi nifi a tpe foluti
matrimonij. vel a tpe quo maritus cepit
vergere ad inopā ergo p. z q. ante nō eā
nata adio qz adio nō nate nō pōt p. fcribi
bi. fed illa. l. n. i. h. i. l. f. a. c. i. t. nā ad hoc vt p. fcri/
batur alicui adioni. duo lunt neceffaria.
l. q. fit nata. et q. pōt intentari. vt. l. i. E.
de anna. ex cep. circa fi. nā p. fcriptio vult
tollere ius dormientis et nō volētis intē/
tare. ius fūū. quod poterat intentare. vñ
de fequit q. nō pōt incipere p. fcribi qz nō
erat nata et nō potest icipere p. fcribi qz nō
pōt eā intētare. vt d. e. a. l. i. et i. o. i. f. t. a. l. n. i. h. i. l.
facit. z' allegat ad determinationē gl.
l. i. in p. n. ff. de d. o. t. p. r. e. l. e. g. a. v. b. i. f. o. z. o. r. h. i. l. e.
gar ius dotis nūm. o. f. t. a. n. t. e. m. a. t. r. i. m. o. n. i. o.
non valet legatū. fed fi legat dote tantūz
valet quafi videat esse ratio. qz in primo
casu videtur legare rē ipam. ex quo vide/
tur cōcludi q. adio nō erat nata. fed illa. l. qz
etiā n. i. h. i. l. f. a. c. i. t. qz non ē illa rō illius. l. qz
adio non erat nata. fed illa ratio qz debi/
tor videt legare creditori adionē fua. qd
non potest. vt. l. p. p. i. a. s. r. e. f. E. de leg. cū fi.
fima. fit hec. quotienscūq. in iur. aliquis
vtraq. pure statim contrahitur obliga/
tio et oritur adio vt. l. in omnibus. ff. d. d.
obli. vbi vero sub conditione tacita v' ex/
preffa tunc sub diftinguitur. aut condicio

omnino extinda est. et tunc statim oritur
adio et obligatio vt. l. fi pupillus. h. fi sub
conditione. ff. de nouac. et qd in. h. fi ex cō/
ditionali. s. de d. ob. fi vero sub cōditione
q. se hz ad vtrūlibet. l. qz pōt exiftere vel nō
exiftere. tñc ante exiftentiā ditionis nūq.
orit adio vel obligatio. vt. l. ce d. e. r. e. d. i. c. i. t. ff.
de d. fig. et v. h. fi. ex ditionali. h. vtraq. re/
petēdo dotis. vtraq. h. d. i. c. i. t. o. d. e. m. f. i. m. o. n. i. j.
dissoluēdi culpa mulieris vel viri. v' fine
culpa alicui'. tñc vō dicit fibi locū repeti/
tio dotis. vt p. z. ff. fo. ma. q. fi p. totū. fi vero
culpa mulieris dissoluat m. f. i. m. o. n. i. u. tñc
ceffat repetitio dot. vt. l. o. f. e. n. f. u. E. d. f. p. u. o.
et l. l. u. c. i. ff. fo. ma. g. d. i. c. i. t. o. d. o. t. i. s. r. e. p. e. t. e. d. e.
valet. fi m. f. i. m. o. n. i. u. f. u. e. r. i. t. d. i. s. s. o. l. u. t. u. s. c. u. l. p. a.
viri. vel mulieris vbi cā. se hz ad vtrūlibz
qz fi mulieris culpa nō repetit. et in vō d. i. c.
q. se hz ad vtrūlibz. nō orit adio v' obliga/
tio. ante ditionis euētiū. vt d. i. c. i. t. g. d. i. o.
de dote nō ē nata ante folutū matrimonij
qz ante nō venit cōditio vel anteq. mari/
tus h. gar ad iopā et q. aliū d. e. r. e. t. n. e. f. i. c. i. t. q. d.
vicit h. d. p. Querit d. p. nūq. adio ex/
tēstō fit bonafidei i q. veniūt frēs et vfe ex/
mora vt in l. i. t. i. a. h. i. v. f. a. s. ff. de leg. i. j. q.
ē bonafidei. p. in adioē bonafidei fi reddi/
res deterior. p. t. a. g. i. a. d. o. e. p. f. t. i. n. a. v. t. l. i. h. i.
reddita. ff. de p. o. f. i. t. i. et i. a. d. o. e. x. t. e. f. t. i. t. a. e. f. t.
vt. l. m. e. u. i. ff. h. i. ff. d. l. e. i. j. h. d. i. c. e. a. f. t. r. i. d. i. i. u. r.
vt i. gl. bonafidei. cū fi. i. h. a. d. i. o. n. i. u. h. z. t. a. m.
i. t. a. r. b. o. n. e. f. i. d. e. i. v. t. l. a. l. i. a. ff. d. i. u. r. e. i. u. r. l. v. b. i. ē
cā. i. f. t. i. q. Quid de adione p. tutele v' f.
idē qd i. a. d. i. t. u. e. l. e. q. ē b. o. n. e. f. i. d. e. i. v. t. h. p. v. e.
nūm. i. e. a. v. f. e. x. m. o. r. a. v. t. l. i. h. i. i. u. d. i. c. o. ff.
de eo q. p. t. u. n. e. g. e. f. t. d. i. c. q. ē f. t. r. i. d. i. i. u. r. l. q. a.
nō nūat in bonafidei. l. z. nāz h. e. a. t. b. o. n. e. f. i. d. i.
vt d. i. c. i. t. i. a. d. i. e. r. t. e. f. t. In p. r. e. d. i. c. i. t. a. t. a. d. i.
onib' qz longū eēt ponē libellos. et qz ho/
ra ē n. i. s. t. a. r. d. a. nō p. o. n. o. R. e. m. i. t. t. o. v. o. f. a. d.
R. o. f. f. et f. p. e. c. u. qz ibi plene fūt eoz d. i. f. t. i. n. d. i.
ones et o. p. h. e. d. u. t. et faciles fūt ad formā d. i.
ones b. o. n. e. f. i. d. e. i. O. l. i. z. i. t. a. d. i. t.
In bonafidei ones b. o. n. e. f. i. d. e. i.
dei et f. i. d. i. i. u. r. l. h. i. t. e. r. a. t. qz i. a. d. o. e. b. o. n. e. f. i. d. e. i.
poterat oppōi op. f. a. t. i. o. q. a. d. i. d. e. z. i. p. o. i. u. r. e.
v. f. q. a. d. cōcurrete q. t. i. t. a. t. e. t. o. l. l. e. b. a. t. h. i. a. d. i.
onib' f. t. r. i. d. i. i. u. r. l. e. x. c. e. p. t. i. o. cōp. e. f. a. t. o. d. i. s. l. o. cū
fi h. e. b. a. t. h. o. p. p. o. n. e. b. a. t. e. x. c. e. p. t. i. o. v. o. l. i. p. qm
cōf. e. q. u. e. b. a. t. q. u. i. s. i. t. a. n. tū m. i. n. cōd. e. m. n. a. r. a.
i. n. q. t. u. e. x. c. e. p. t. i. o. p. b. a. f. f. e. t. h. o. d. i. e. h. o. i. q. u. i. q.
a. d. i. o. e. cōp. e. n. f. a. t. i. o. a. b. h. o. m. i. e. o. p. p. o. f. i. t. a. v. f. q.
a. d. cōcurrete quātitate p. m. i. t. i. p. o. i. u. r. e. h.

Li. fol
764

RARIORA

Cm

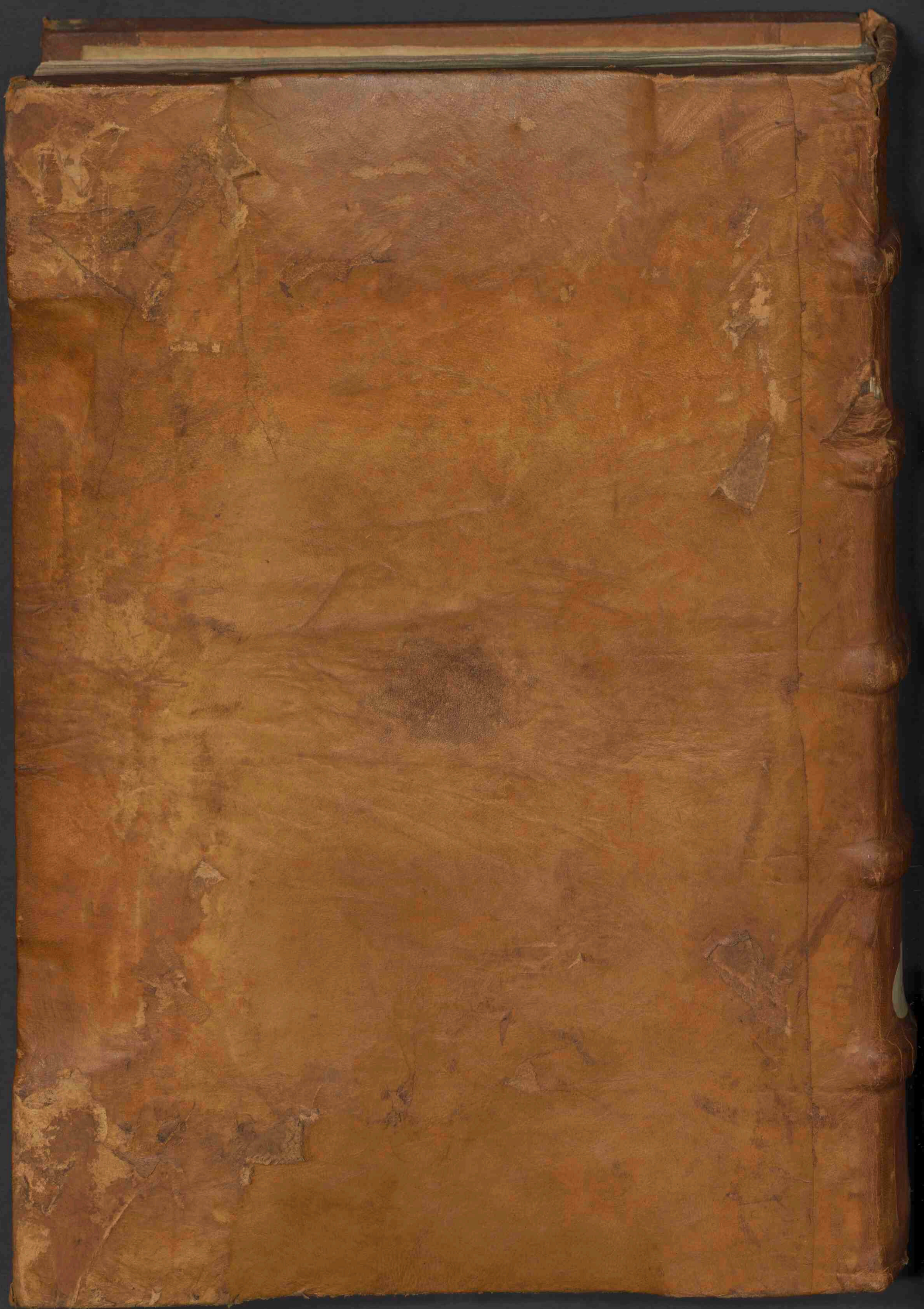

Cm

Cm

Jus positivum et Interpretes

Folio n°. 764.

85. Baldus de Ubaldis, Lectura super quattuor libros institutionum Justiniani cum quibusdam eiusdem Baldi consiliis et aliorum Ictorum repetitionibus. Keulen, Joh. Koelhoff 1477. 2o. L. 2o. 7641

Typen 4, 5. — Rubr. bij type 4 (niet bij Häbler). — HC* 2271. — BMC I p. 220. — C II 819. — Peddie I p. 77. — Pr. 1032. — VK 216. — Bl. 1 (□) en 2 ontbreken.

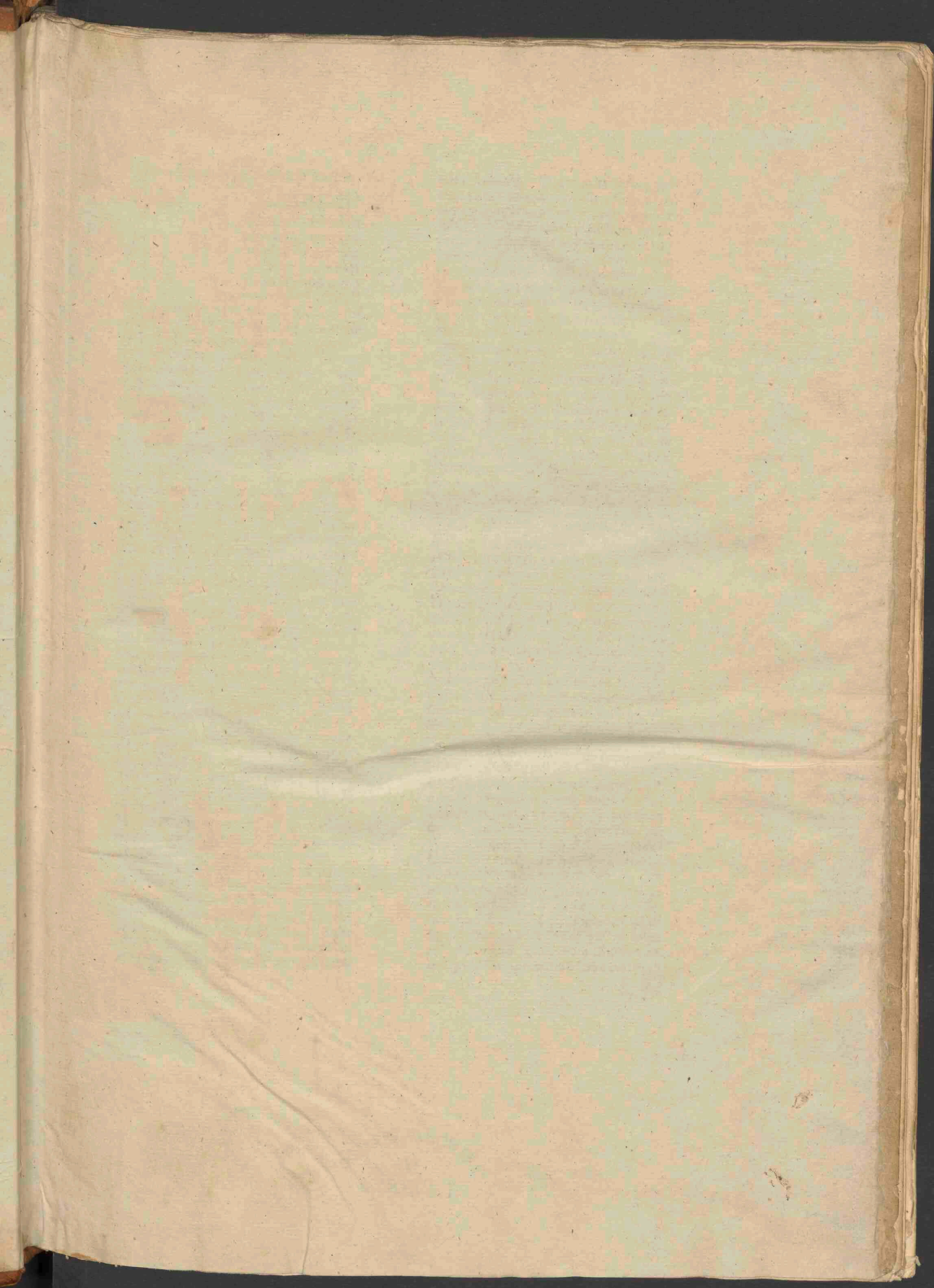
Uit het kapittel van S. Marie te Utrecht. — Samengeb. met nr. 103.

103. Bartolus de Saxoferrato, Lectura super Authenticis. Neurenberg, Ant. Koberger 5 Sept. 1481. 2o. L. 2o. 7642

Typen 4, 5. — HC* 2627. — Peddie I p. 89. — Pr. 2009.

Samengeb. met nr. 85.

fol. 1 & 2 ontbreken.

3
Lectura Baloi super Institutione Incipit.

Noniam

Post inuentionē sa-
pientie supuenit gra-
tie plenitudo. ut suc-
cessiuis nature bñfi-
ficijs ingeniū predo-
retur. nō est mirūz si

9
omne artificium per continuū exercitiū sus-
cipit incrementū ut. l. legatis. §. ornatrici-
bus. ff. de leg. iij. hinc est qd et ille monar-
cha iuris. Mo in principio sume. E. sup-
licat et inquietat iuniores singula perspi-
cuius exemplari. Nos ergo civili sapiē-
tie rei sacratissime precio qd numario nul-
laten⁹ pande ut. l. ij. §. i. ff. de vari. cog. In-
tendētes. qd gloriozo et eleganti vocabulo
vestita est sciētia civilis. que tam rōe pos-
sessoris eiusdē et p̄cipue iudiciū. cū omē ra-
rum cap et appetibile magis sit cēsendūz.
ut di. xciij. c. legim⁹. circa fi. que respē ei⁹
effectus qui tante mirabilitatis existit. qd
ea pretermissa humane societatis nullūz
est vinculū. sic nec ciuitatis consistit voca-
bulū. cū ciuitas dicta sit hominū multitu-
do collecta. qd iure viuendū absq; eo fieri
possibile quis nō videt. Et refidet hācōē
sapiētia sicut viuifica nobilitas. domina-
trix nobilitat. magistratūz exhibet. hono-
resq; multiplicat et p̄fert et hūtel p̄fitei ei⁹
dem sapientie professores per orbē terraz
triumphales efficit p̄ncipari. et impiali aula
confidētibus nationes. adores. et reos or-
dine dñabili iudicātes. per hāc ei vniuersi
reges regnāt. iusti cōseruat i terris Jpaq;
p̄ncipe et magistra. cūda rōe gubernant.
ac dirigunt adeo qd licet p̄nceps eā posse
soluere dñoscat. attamen ei se alligant
fore p̄fitei ut. E. de legi. digna vox. Et
ut breuiter ocludam dici pōt qd scribit in
canone supuacuis ipendijs laborat qui
solē facibus illustrare conat. Effectus ei
sapiētie civilis supuacui est oraculo vo-
cis exprimere qd frustra ē demonstrare qd
notoriū est ut. l. i. ad fi. ff. de vote p̄leg.
Quis ergo nisi dementia cap⁹ ad ip̄sus
capescendā doctrinā totis viribus nō an-
helat. Hoc igit dyadema toto conamine
affectem⁹ qd principia habere noscūt et radi-
ces videlicet hūc libz institutionū. super
qbus regulare ip̄sus sapiētie ostendit fū-
damentū. et eis mediantib⁹ ad legū subli-

mitatē ascēdit. Et ergo ad ip̄sus nō-
ticiā pueniamus. ut expediat a fūdamēto
eius. v3 hoc libro. regularis ordo sumere
subet iniciū. ne si forte a legū blimitatib⁹
inchoemus. dtingat nos sine pennis vo-
lare in altū. nitentes corruū vituperabili⁹
in pfundū. cū gradatim sit faciēdus ascē-
sus ut. l. ut gradatiz. in p̄n. ff. de mu. et ho-
n inordinata lectō exitū nō hēat ut i aut.
de heredi. et fal. §. i. ordinatū coll. i. de quo
ordine plenissime dicā de vulga. §. in glo
magna. vep qd scriptū est si cecus ceco lu-
cernā claritatis ministrare conet. neuter
ex hoc magis suā illuminat cecitatē. sed
ābo in foveā cadūt ut luce vi. et i. q. i. §. ex
his. qd sumus cecitatis caligine obubra-
ti et ip̄e dñs n̄r ih̄s xp̄s est lux in tenebris
lucens. Jo. i. c. qd etiaz ordo p̄posterus est
prius humana p̄fidia petere. ut illis de
ficiētibus diuini fauoris suffragia iplo-
rentur. ut de p̄sca. di. i. c. ois xp̄ianus. in
fine. et Jo. an. in p̄n. vi. li. qd etiā ab inoca-
tione p̄fati domini n̄r. p̄nceps dñs n̄r
Justinianus sup̄sit iniciū ut p3 in h̄ libro
et nō. i. gl. i. Codicis. ois actio eius nostra
est instructio. ut xij. q. i. expedit. et qd bon⁹
pater facit. deuotus fili⁹ imitat. ut. lvi. di
dñs noster. Idcirco ab ip̄s dñi nostri
ih̄u xp̄sti inuocatione sumam⁹ exordiu⁹
flexis genib⁹ saltē cordis. qd facere tene-
mur. qm̄ mēoriā faci⁹ ei⁹ nōis ei⁹ d̄ imu. ec. c.
decz. li. vi. ad eū humiles p̄ces suppliciter
porrigamus. ut nō pōderatis humanis
demeritis. h̄ sui sola clemētia in nos splē-
doris grās ifūdat scie. eloq̄tie et cecitatē
supplendo defectū. augēdo ingeniū modū
lū et memoriē. ut possim⁹ scripturā h̄
legis referamēte dubioz nodos dissoluē et
obscūa dilucidare extra d̄ reli. et vene. san-
li. vi. c. i. Efficiatq; per suā scām passionēz.
ut fugatis errorib⁹ vniuersis. nō diūtā
a semita veritatis. h̄ semp aduertamus
ocilia saniora. ij. q. i. c. qm̄. Inuocatiōe
sic simplicitē facta. incipiā. In noie dñi n̄r
ih̄esu xp̄i. Amē. In p̄ma gl. Ex hac gl. col-
ligitur qd si strahentes nō sūt xp̄iani. si tñ
opilatoz ip̄s instri sit xp̄ian⁹. pōt i ip̄s ex
ordio nomen dñi n̄r ih̄u xp̄i inuocare. ut
scribūt doct. i. Rīca. ff. d̄ ho. op. nū. De-
inde querit ei⁹ gl. qre dicat ip̄eratoz. gl. in
Rīca i phemio. ff. ve. Rūdz qd d̄r ab impe-
rā. qd iducit do. Ja. bu. ad. q. Statuto ca-
uet qd lib⁹ incator. credat. qdā ē descript⁹

In matricula mercatorum. tñ mercatias si ex/ ercet nunquid credat libro suo. determinat ipe ar. dñe. l. q. nō. qz mercator dñ a mercā do. i. q. adualit mercat. sicut scholaris dñ a scholis qz scholas visitat. In glo. q. inci pñt qz fuit. pma so. ē bona fm Ja. bu. cum Justinian⁹ de quo loquit ca. habeo libru xvi. di. fuit tpe qñte sinodus ⁊ Justinian⁹ de quo loquit tex. hic fuit tpe sexte sinod⁹ vt patet ea. disti. c. vi. vel dicit alio modo extra gl. q. dñm nomē fuit ipositu ad pla/ citū qz pñia noia ad bñplacitū imponit licet appellatiua ab aliqua pñietate ipo/ ni soleant vt. l. si quis in fundi vocabulo ff. de. le. i. In gl. due negatiōes. tra hanc glo. opponitur de. l. fluminū. in pñci. ff. de damno infec. ⁊. l. i. cum cōcor. ibi nō. E. de seruīs fugi. So. aut in oratione ponitur due negaciones. aut tres. si due aut respē ciunt vnū verbum aut diuersa. primo ca/ su si facerent affirmationē aut resultaret iuri contrariū ⁊ absonus intellectus. et tē vna supfluit ⁊ ponit cā maioris mētis ex primende sicut dicimus. non faciā. nō. fm pñstianū. Aut non resultaret iuri contra riu intellectus. ⁊ tunc affirmationē faci unt. vt. l. duobus verbis negatiuis. ff. de verbo. signi. Secūdo casu qñ respiciūt duo verba. tñc qñbet operatur suā nega tiōnē p se. ita itelligit illa. l. i. E. de seruīs fugi. Aut sunt tres negatiōes respiciētes idem verbū. ⁊ tñc faciūt negatiōez qz due inuicē se confundunt. ⁊ tertia remanet in ro bore suo. ⁊ ita intelligat. l. fluminū. ff. de dam. infec. Aut vna respicit vnū ⁊ idem verbū. ⁊ due respiciūt aliud. tunc vna fa cit negatiōnē. ⁊ alie due affirmationē vl negatiōnē faciūt. fm doctrinā quā scripsit Ep. et Bar. in dñda. l. i. E. de seruīs fugi. In glo. que incipit nō. l. tolli. p dissuetudi nem rē. ista glo. vult q lex per dissuetudi nem tollatur. reprehenditur a pñe. ⁊ Ep. qz si dissuetudo tolleretur. l. multe. l. ⁊ maxie inforciati essent correde. quod esset absur dum dicere. vt scripsit Ep. in. l. rem nō no/ uam alle. in gl. ⁊ plenissime in. l. ij. E. q. sit longa cōsuetudo. Ultimo nō ex fi. tex in. s. vltimo q creditur perito in arte ad quod facit in autenti. de non alie. s. quod aut. quod est vez si sunt duo. qui depo/ nant de eoz pericia. ⁊ cū iuramento. licet Dy. tenuerit q sine iuramēto teneat eoz viciū in. l. i. ff. de ven. inspi. sed repren/

ditur per doct. modnos ibidez. ⁊ intellige duobus nisi in loco illo. vl circūstanti nō reperiatur nisi vnus. qz illi soli credit tñc vt tex. dicit notabiliter in dñdo. s. quod ar Balous de parafio.

De iusticia ⁊ iure

Iusticia Quia textus sunt ponētes diffinitionē et faciles ad intelligē dū. ideo ipos nō expedit sumari. In pma gl. Rice que ponit ius cōsiderari duobus modis. Vno mō prout est semper bo/ nus ⁊ equū et añqz ēēt redactū ad pcepta iuris ciuilis. et hoc respectu non ē vez q iusticia sit mater istius iuris. imo potius ecōtra ius creauit iusticiā. vel fm Ja. bu. eodē instanti fuerūt ius et iusticia in esse pouda. sicut calor et ignis. nam cū ignis est calor est. nec inter ipa est pñitas tñs sic nec inter iusticiā ⁊ ius in se sumptū. Alio modo accipitur ius vt est redactū ad pcepta iuris ciuilis. vel gentiū vel na turalis. et hoc respectu iusticia pcessit. ⁊ pōt dici eius mater. et ita intelligitur ista glo. In gl. q. incipit hec ē iusticie diffini tio in fi. fm do. Ja. bu. hic diffinit iusticia prout est virtus politica dñda a polis qd est ciuitas. et icos qd est scia. quasi scia d regimine ciuitatis. Et ponit in diffini/ tione stans et pñia. ad denotādū q ita ē impossibile citates sine iusticia regi q ē ⁊ tus politica. sic ē impossibile mōres d vno loco ad aliū trāferri. et q iste intellectus sit verus. pbat qz ⁊ tutes politice sunt q/ tuor iusticia. tpantia. Fortitudo. et prouē tia. Fortitudo aut fm Tuliū q. rhetorice est stumeliā paciētia omnes aduersita/ tum impetus eqñimīter portare. Tem perantia aut fm eundē in li. de officiis ē iudiciū rōnis. stimulū libidinīs et alios irrationabiles adus refrenans. que ⁊ ba scripsit idem Ja. bu. in. l. iusticia. ff. eodē ti. In glo. que incipit tra incōstantiā rē. op ponitur q incōstantia est admittenda d. l. si sterilis. s. fi. ff. de adi. empti. vbi si vendi di domū pacto appposito q annuatim des decē. vel pmittas inhabitare domum. si anno vno dedisti. x. alio anno poteris va riare. et permittere me habitare nec opel/ leris ad. x. so. ibi admittit incōstantia circa diuersa. nos loquimur de incōstantia circa idē. vel dic melius q illa non debet

dici incōstātia. ex q̄ in alternatis electio est
 debētis. et sic ē magis effect⁹ electiois q̄ in
 cōstātia. Cōtra hēc so. op. de. l. in cāe in
 p̄n. all. in glo. vbi circa diuersa incōstātia
 nō admittit. so. aut incōstātia est circa di
 uersas res et oneras. et nō admittit incō/
 stātia. et ita intelligit dīda. l. in cāe. aut cir
 ca diuersas res nō oneras. et tūc incōstā/
 tia admittit vt d. h. fi. Sed op. q̄ incōstā/
 tia circa idē admittat de. l. h. p̄ses E. quō
 et q̄ iudex. vbi iudex qui tulit sniaz. pōt
 ex eis dē adis ferre sniaz. et variāe. so. ad
 circa quē fit incōstātia erat nullus ip̄o
 iure et ideo admittit incōstātia vt in d. l.
 et pbat. h. qui alii licet in p̄n. vbi marit⁹ q̄
 alienauit fundū dotalē pōt extra alienati
 tionem venire. Contra p̄dicta op. de.
 l. h. tibi mādaueo. h. sic. ff. manifesti. So. ibi
 loq̄t de incōstātia. que ē sine alteri⁹ detri
 mēto que admittit ar. a otario sensu i. c.
 mutare oculū de re. iur. l. i. vi. Itē oppo
 de. l. h. mīhi et tibi. s. in legatis. et de. l. h. q̄
 in p̄n. ff. de le. iij. vbi adus valebat. et ad/
 mittit incōstātia in p̄iudiciū alteri⁹. So.
 ibi loquit in his q̄ depēdent a voluntate
 vni⁹ tātūmodo et in adu obligatorio. et
 ideo nimis si mutare pōt volūtate. ar. l. i.
 E. de sa. sanc. eccle. Cōtra p̄dicta oppo.
 de. l. h. pecuniā. ff. de dīal. ob cām. So. ibi
 loquit de otadu innotiāto. de cui⁹ nā ē
 q̄ admittat penitētia et variatō re itegra
 p̄terea ibi incōstātia nō dūit in p̄iudiciū
 alicui⁹. vt ex p̄dictis oibus colligē potes
 p te ipm. In gl. q̄ incipit p̄ncipalit⁹ Ita
 gl. inducit p do. Ja. de are. ad. q. Tūtal
 dedit arbitriū aliq̄b⁹ ciuib⁹. q̄ facerēt q̄/
 q̄d videret eis dē. dūmō faciēda p eos re
 dūdarent in vtilitatez cōis. oēs p̄dicti ex
 arbitrio ip̄oz fecerūt fabricare vñū castz
 nūq̄d potuerūt. vñ q̄ nō ar. hui⁹ glo. Maz
 dīdū castz p̄ncipalit⁹ redūdat i vtilitatez
 ibi habitatiū. et scōario i vtilitatē cōis. cō
 trariū dēmiāuit ip̄e Ja. qz i fabrica hui⁹
 castri duo vidēt castz fieri et istū p̄ncipa/
 lit⁹ redūdat in vtilitatē cōis et h. et adu po
 tuerūt puidē Itē in tali loco fieri. et istud
 redūdat p̄ncipalit⁹ in vtilitatē habitatiū
 sic solem⁹ dicere de snia arbitri q̄ iussit hal
 len dari. vt. l. cellus. ff. de arbi.

De iure naturali gē tū et civili

De naturale

In sūma h. d. Statuta condita a
 p̄lis ius civile dicūt. Mā p̄lo iuris dīdōz
 hūti pmissuz ē ius p̄p̄iū otitū. q̄d dō ab
 oī gēte suat ius gētium nūcupat. et dōba
 simplr plata i digniori et potēiori signifi
 cato itelligūt. h. d. vsq̄ ad. h. ius gētū In
 gl. q̄ incipit nā h iure. ibi nā nā. gl. i. d. l. nā
 nā dīc. q̄ h p̄ceptū ē de iure gētū. nō nālī
 et p̄terea q̄ exēplificāt de educatōe libero
 rū. q̄ ē nālī iur. p̄ceptū. reprobāt dēz gl
 otariā. h. isti dicūt fm dēz Ja. q̄ p̄ceptum
 educatōi ē de iure civili. ar. l. h. q̄s a liberl.
 h. si vel parēs. ff. d. li. ag. et iō dīc q̄ ista gl.
 bñ dīc et gl. i. d. l. nā nā errauit. In glo. i.
 effectū gl. t3 in. l. i. s. ius nālī. ff. e. ci. q̄ appe
 titus ad coitū ē de iure nālī. Mā et ip̄e ap/
 titus ē ē brutl. ouenit. h. si appetit⁹ ad coi
 tum fuit de iure nālī. g. multo magis et co
 itus. qz nō potuissz ēē appetit⁹ nisi fuisset
 coit⁹. et iō fm eūdē Ja. ip̄e appetit⁹ et coitus
 sūt de iure nālī. nec ob. h. dīcat q̄ ius nālī
 sp ē bonū et equū. et coit⁹ et appetit⁹ a deo
 p̄cēm inducūt si fiāt in p̄sonas phibitas
 coire. qz inspecto iure nālī p̄merio nullus
 coit⁹ ē dānabilis vt i aut. quō nā. effi. sui.
 h. i. coll. vij. vbi dīc q̄ inspecto iur. natura
 li p̄merio nullus est spurius. et illi qui ho
 die sunt spuri et legitimant. restitunt p
 stine nature. vnde nō est incōueniēs dīcē
 q̄ appetitus et coitus sūt d iure nālī. vñ
 tū defendi nō possz q̄ māmōz sit de iure
 naturali. cū appetitus ad coitū nō faciat
 māmōz. h. osensus legitimus maris et fe
 mine vt. l. nupti. ff. de regl. iur. et iō quēdā
 glo. q̄ est sup dōo dīugatio. vidē meo ma
 le loquit exponēdo. i. aīo p. talis ē dīuga
 tio aīo p. nullo mō pōt ēē de iure nālī. qz h
 dīffinit ius nālī put ouenit cū brutis. h.
 bruta carēt aīo g. rē. In gl. nā h iure nālī
 q̄ro nūq̄d h iure nālī moueat fili⁹ ad edu
 cān patris. videtur q̄ nō. qz instīd⁹ nāe
 et ordo ē. vt statim cū fili⁹ nascit. pat mo/
 ueat ad ip̄m educandū nō ecōtra. nā si o/
 tingat patrē p filiū educari. vñ ēē ordo p/
 uersus ar. l. nā et h parētib⁹. ff. de inoffi. te
 sta. dīc q̄ educatio p̄is faciēda p filiū nō
 ē instīdū nāe. ex q̄ est educatio filij faciē
 da p p̄rem. p rōez p̄dictā. h. ex q̄dā equita/
 te naturali. p quam tenemur benefacere
 bñfaciētibus nobis vt. l. sed si lege. h. dīu
 luit. et ibi glosa in verbo obliquerunt. ff.

de heredi. p. De iure aut civilis patris et u/
catio et filii. aliter ut est redunda ad neces/
sitate. q. si opp. de l. si q. a liberis. s. si vel
parēs. s. alle. d. sic distinguendo. a nos oñ/
deramus necessitate. et tunc ē d. iure nali et
ita intelligit h. aut oñderam educationē
put ē redunda ad necessitate iuris civilis
et tunc ē de iure civilis. et ita intelligit dēs. s.
si vel parēs. supius alle. Sup. xbo pñ/
dic q. qtuor vel qnq hoies oñstituunt po/
pulu quēatmodū iij. vel qnq porci cōsti/
tuūt gregē et sic qtuor vel qnq hoies oñsti/
tuūt gentē. h. pbat p. tex. et glo. et p. id qd
ibi nō. d. d. in l. oues. ff. de abigeis. qd fa/
cit in ar. ad. q. statuti q. cauet si q. miserit
gentē oñtra aliquā civitatē vel cast. rē. qd
intelligat misisse gentē. si miserit qtuor vel
qnq hoies vel abinde sup. qd scripsit bar.
i. l. p. tor. s. i. ff. vi. bo. rap. Contra pñ. hui/
op. h. modo. d. d. iō q. iūda generalitati hñ/
copula. habz restrictionē inducere ut pba/
tur i. l. ea tñ. et qd ibi nō. ff. de leg. iij. h. si h.
restrictionē. ergo sequit q. aliqui popli sūt
qui nō regunt legib. et moribus. qd ē ab/
surtū dicere. gl. fatet contrariuz. Tu dic q.
d. d. iō q. ad iūda generalitati. aut ad iūci/
cū copula aut sine copula. si cū copula. et
tūc inducit augmentū ut dēa. l. ea tñ. si si/
ne copula. tūc aut x. b. u. a quo regit d. d. iō
que. pōt cōuenire oibus s. illa gñalitate
positis. et tūc ponit declaratiue. et sic po/
nat hic omēs populi. p. l. oēs. pbat h. in
pñ. l. i. c. de sū. tri. l. oibus. ff. ad trebell. d.
tale x. b. u. nō pōt oibus s. illo positis que
nire. et tūc ponit restrictiue ut pbat i. dēa.
l. ea tñ. cū his q. ibi nō. fm ergo antecedent
relatiuū opat. Ex tex. sup. xbo h. quot.
collige ar. ad illā. q. dubitabile. nūquid i
libello absoluto rei vōdicatiōis in quo p/
ponitur rē spectare ad adorē. iure dñij vel
quasi videat intētare vtile dominij. iste
tex. videt pbare q. nō. qz dominij in poti/
ori significato debet intelligi. de vōdō.
p. h. facit etiā. l. i. s. q. i. perpetuuz. ff. si agri.
vōd. pe. qd si vez esset multi deciperēt i. ta/
libus libellis. nā liz posset pponi i. libello
rei vōdicatiōis et ples actiones ut extra d.
re iudi. abbate. li. vi. tñ vni. debet fieri p/
secutō et pbatō vñ sequit q. ille qui lit el/
lum pposuit. si pbat pscriptiōē debet suc/
cūbere qz ex pscriptiōē orit vtile dñij ut
in aut. de bo. mate. nisi. et qd ibi nō. et vti/
le dominij i. libello nō pposuit ergo succū

bit qz probatū nō depēdet a petitiōe. hec tñ
opi. nō est vera. h. d. d. ea ut plenissime d.
cam. p. de actio. s. alienatiōe. et voc. i. l. si ma/
ter. s. eandē. ff. de excep. rei iudi. In glo. q.
incipit ut sunt statuta. ibi detrahūt iure nā/
li. d. gl. ē contraria i. l. nā nā. ff. de vōdō. i. dē.
q. vult q. illa eātas. neminē locupletari cū
e. lēa iadura. sic de iure gētiū. h. illa gl. ma/
le loq. p. d. o. Ja. ut dixi. s. ti. p. s. penul.

Ius autem civile ^{hic}
tradem. māz statutoz p. multas et vari/
as. q. pñcipales et accessorias. Et p. qñ/
nūq. oī p. lo. liceat statuta oñdere absq. lō/
cētia supior. vñ q. nō. ar. l. si qd ex oñdinez
de lega. ad h. facit i. aut. de defen. ciuit. s. si
int. So. d. d. a p. l. s. q. vult facere statutum
nullā hz iurisdictionē s. s. b. alicui civitati
sicut sunt ville et castra comitat. Aut hz
iurisdictionē plenā i. t. palib. civilib. ve. et i.
criminalib. oñcessaz eis a pñcipe. vel p. scri/
pta oñuetudie qd eē p. ut i. aut. d. def. ci.
s. i. i. i. i. i. magne gl. d. hz iurisdicō
nem limitatā puta in civilib. tñ. Si nul/
lam iurisdictionē hz. et tūc aut vult facere
statuta circa dñtributionē pecunie vel al/
teri. rei q. iurisdictionē nō attingat. et tūc
facere p. t. dñmō tale statutū nō sit ambū/
ciosum. qz tūc nō valeret ut in l. ambicio/
sa. ff. d. de. ab oz. fa. d. facere statuta circa
dñfinitionē et oñgitionē cāp. et tūc nō p.
sine licentia supioris. p. pñda iura. p. hoc
facit. c. cū accessisset et. c. cū m. ferrariē. et
de oñstitu. et est ratio qz cōdere talia statuta
est iurisdictionis ut patz ex dñfinitionē
iurisdictionis posita in glo. i. ff. de iur. om.
iudi. vñ de cum iurisdictionē nō hēat. nō
pōt habere ea que a iurisdictionē proueni/
unt ar. l. ozō. ff. de spon. Si querim. de
populo hñte iurisdictionē. et tūc pōt absq.
supioris aucte ut. l. antiocensiu. ff. de pñ/
uile. credi. ut patet in hoc. s. et in l. omnes
populi. ff. eo. s. populi indistincte dat licē/
tia oñendi statuta. hoc probat a fili. Māz
oñuetudo et statutū ambulāt parī passu
ut dicā in. s. ex nō scripto. s. eo. et oñuetudo
ex tacito oñsensu iouit ab aucte supior.
ut. l. de quib. ff. de legi. ergo et statutum.
et q. iste. s. debeat intelligi de populo ha/
bente iurisdictionē patz qz. l. exēplificat d.
p. lo. romano et athenienhi quos non est
dubij iurisdictionē hñte. Aut loqmur de
p. l. iurisdictionē limitatā hñtib. et illi pñ

statuta. q̄tū ad illā iurisdicōne eis ope/
tentē ōdere. sine aucte supior. alia & nō
p̄ ea q̄ supior dēa sunt. 2° q̄rit vtz colle/
gia approbata puta sartoz. pistoz. & filiū
inter se possint statuta ōdere. dic vt p̄ p̄oi
da apparet determinatio vide. q. qz si iuris/
dici. habeāt. p̄nt q̄tum ad illā statuta cō
dere circa cās. absq̄ supioris aucte. alias
nō. nisi vellēt ōdere statuta circa ipensas
et introitus ipsoz. qd̄ p̄nt vt ē vidū. S. in
questiōe p̄cedēt. pro h̄ facit q̄dā gl. in. l. fi
C. de iurisdic. om. iudi. 3° quero aliqd̄
sextuz ciuitatis vult facere statuta nūq̄
possit. vt q̄ sic ar. S. plebescitū. i. e. vbi plebs
rōna q̄ ē p̄s totū ppli pōt facere. l. h̄ ostra
nā iurisdicō a qua depēdet p̄as statuta
cōdendi refidet in tota. nō aut in certa p/
te. vt. l. si q̄s. ff. de iurisdic. om. iudi. nec ob
S. plebescitū. imo facit p. h̄z. Ja. de bel. q̄a
plebescita nō valebāt h̄ p̄ legē ortensā est
pmissū vt valeāt vt ibi p̄z. 2° q̄ro nūq̄
iudices possint facere statuta. vt q̄ nō. vt
l. p̄clama. C. cōmi. vel epl̄as. 7. l. ij. ff. d̄ dec
ab oz. fa. h̄ vt q̄ possint. l. forma. ff. de offi.
p̄fec. p̄to. So. dic aut nos querim⁹ d̄ ma
ximis magistratib⁹. quales sunt reges et
p̄ncipes. & illi p̄nt. Nam q̄ pōt p̄nceps
vniuersaliter. p̄nt isti in terris sibi s̄biedis
cū in eis dē iure p̄ncipis illi fungant⁹ & sūt
officiales p̄petui & pro hoc facit extra de
maio. & obe. c. ij. & de cōstitu. li. vi. c. ij. & de
statutis contra liber. eccle. c. ij. Aut sūt iu
dices habentes imperiū & iurisdicōnez
perpetuā nō tū tāta sicut sūt comites ca/
picanei & filies. & isti etiā p̄nt statuta cōde
re p̄ dēaz rōez. Aut sūt minores iudices
qz sūt officiales t̄pales vt p̄h̄des p̄uinc/
arū & minores m̄gratus. & illi nō possunt
absq̄ licētia supioris ar. dē. l. p̄clama. su
perius alle. Quito quero an q̄ h̄z de n̄
exp̄ss in statutis arbitriū puniēdi delicta
s̄ arbitro. vt. l. i. S. expilatores. ff. de effrac.
vult in p̄ncipio sui regim̄is declarare p̄
tali delicto & exp̄ssō tantā penā imputari et
p̄ tali tantā. ne necē h̄eat pro talib⁹ arbi/
trari. nūq̄ pōt. Sui. de achu. in. l. oēs po
puli. ff. de iusticia & iure. tenet q̄ sic. tū diē
q̄ dēa declaratio n̄ durat nisi t̄pe diē po
testatis declarāt. sic. all. c. i. de clerico q̄ in
uesti. 2°. S3 tu dic s̄m bar. Nā possibile est
p̄t q̄litates iherētes delicto. inde delictū
plus v̄l min⁹ debere puniri. vt. l. a facta. ff.
de penis. q̄s q̄litates nō potuit p̄uidere i

suīs declaratiōib⁹. Nā cū aliqd̄ faciendū
est in tēpore. tēpus ē expectandū. vt. l. cūz
pater. S. a filia. ff. de le. ij. Sexto q̄ro ma
gistrī grāmatice vel alij magistrī habētes
scholares in q̄cūq̄ arte vel disciplina. fa/
ciunt statuta inter scholares. q̄ quicunq̄
qui tale qd̄ fecerit puniat in t̄m. nūq̄ va
leant. videt⁹ q̄ sic qz magister in discipulos
habet iurisdicōne. vt in. S. illud. in phe/
mio. ff. 7. nō. in auct. habita. T. ne filius
pro patre. dic q̄ aut magister vult facere
statuta circa cās. & tūc nō pōt. quia q̄ ad
causas iurisdicōnez nō h̄z i discipulū. h̄ q̄
ad correptionē moz. a vult facere statuta
circa mores & ipsoz correptionē q̄ sibi d̄ iu
re ōpetit. dūmō illā moderate exerceat vt
litē q̄rit. S. iul. 7. l. h̄ q̄q̄. S. vld. ff. ad. l. acq̄.
& dico q̄ tale statutū pōt h̄re duas p̄tes.
vna ē phibitoria vt tale qd̄ nō fiat. vel p/
missoria. & q̄ ad hec valz qz discipul⁹ tene
tur ei parere q̄admodū fili⁹ p̄ri vt. l. libēi.
& in gl. ff. de obsequi. Itē pōt ōtinere dēz
statutū q̄ n̄ pareat. puniat certa pecuniā
ria pena. & q̄ ad h̄ nō valet. qz p̄pter corre
ptionē moz nō debet q̄s puniri pecuniariē
vt in. S. taceat. C. de rei vxo. adl. Itē pōt
ōtinere aliā penā q̄ pecuniariaz. vt corre
ptionē corp̄is moderataz. & tūc bene valz
p̄ dicta iura. Septimo quero p̄lus ali
cuius ciuitatis ē excōicatus. vel ciuitas
interdicta. nūquid possit facere statutum
dic q̄ nō. extra de imu. ec. vel. c. aduersus.
S. qz & o. S3 quid si statutū fec. postea
ab excōicatiōe vel interdicto absolut⁹ ē. nū
quid recōualescit statutū ipedimēto cessā
te dic q̄ nō. vt i. c. aduersus. extra de imu
eccl. l. i. S. fili⁹. ff. de bo. poss. s̄m tab. De/
inde q̄ro p̄ncipaliter. qualiter statuta de/
beāt fieri. R^o aut statutū fit p̄ dēz ciui
tatis v̄l loci. & humanū & ōgruū ē q̄ illd̄
faciat. ouocatis illis d̄ vniuersitate vt. S.
e. l. humanū. pōt tū absq̄ illa ouocatione
si vult. illa facere. & postea illa eis dē publi
care vt. l. iij. C. de testa. Aut statutū facit
aliqua vniuersitas vt. l. ij. C. d̄ decuri. li. x
& l. aliud. S. refertur. ff. de regu. iuris. & ibi
nō. & fiat dicta ouocatio ad locū publicū
vt dicta. l. ij. et. l. si quod extra ordinem. C.
de lega. libro. x. Et citabuntur omnes de
vniuersitate. vel illi de concilio qui vni/
uersitatem representant vt nō. gl. C. que
sit lon. consue. super Rica in qua congre/
gatio expedit esse p̄tres duas p̄tes ipsius

universitatis vel scilicet ut l. si. C. de poss. curial. l. i. x. licet gl. alii nō. et male fm doct. in dicto. h. refert. ubi dicitur qd sufficit eos citatos esse. et in eoz contumacia qd maiorē ptē obtinet obtineat. et aggregatis dicitur duabz ptibz. fiet altero de duobz modis. nā surget ille qd ē maior universitatis ut rector ipi. et pponet qd vñ et placz dicte universitati statuē sup tali negotio. et fca dicta ppositioe. surget aliqs de scilio et it. rogabit sup dicta ppositioe. deinde super dco scilio scrutabit volūtates ibi existētiū. et illd qd obtinebit p maiorē ptē dca rum duaz ptū. erit statutū. iste modus colligit in. h. plebescituz. qdā tñ dicit qd a universital vult facere pter. l. tūc sufficit qd maiorē partē dictaz duaz ptū obtineatur ut. l. qd maior. ff. ad municipal. Aut vult facere statutū contra. l. et tunc est necesse. qd omēs de universitate assentiant. pterea de hoc dicit esse casus in aut. de des. sen. ciul. h. si. quaz opī. fuit secutus Ep. in. l. h. in. x. q. C. que sit lon. consue. que opī. est cenobica fm Bar. quia casus ē specialis in dicto. h. si. et ideo tene quod supra dictum est. quia dictū est qd debet obtineri p maiorē partē duaz partū. Quero pps que remansit possit facere statutū. dic qd aut expulsi specialem potestatem habebant adendi statuta. quia erāt de cōcilio aut nō habebāt specialem potestatem. primo casu aut fuerūt expulsi iniuste. et tunc illi qui remanserūt. nō poterūt facere statutū in eoz pūdicū puta in pūdicū ipsorū remanētiū. ar. l. per fundū. ff. de serv. rust. pōi. aut fuerūt expulsi iuste et ppter eorū demerita. et tūc etiā in pūdicū eoz potuerunt statuta fieri. qz improbitas vñ eis nocere ar. l. itaqz. ff. de fur. scdo casu dic qd siue iuste siue iniuste expulsi essent. in eoz pūdicū potuerūt statuta fieri. cū ius vñ dī statuta remanserūt penes eos. qui in civitate remanserūt. l. absunt. in fi. ff. de tu. et cura. da. ab his. Itē quero qd dictū est qd debet explorari volūtates illoz. de voluntate rectoris nunquid sufficit si illi de universitate consentiant quilibet p se. an requiratur consensus omnīū simul. et de

hoc assensu appareat. videt sufficere si quilibet p se assentiat. nā in consuetudine nō exigitur assensus omnīū simul. vel maioris partis. imo pnt separatim ex eoz cōsensu inducere consuetudinē rebus ipis. et factis ut. l. de quibus. ff. d. legi. ergo ita erit in assensu qui exigit circa statuta. cū ambulent pari passu ut dictum est. h. dic oia qz qtiēscūqz exigit assensus pluriū ut vñ versor. nō sufficit p se quilibet assentire. ut. l. h. C. de decu. l. i. x. et extra e. c. cū omēs et. c. in genesi de elect. pterea qd cōsensus maioris partis debet pcedere minori etiā negotiū ptineat ad populos plures ut ad singulos. requirit assensus simul. ut. l. h. cū te. ff. de pac. ergo multo magis i casu nostro. Deinde quero quod explorabitur assensus illoz de universitate. nūqz expediat qd loquat. Breuiter dic qd loquitur pponens h. assensus singuloz debet explorari p singula vtpura per titiū descendē et leuando. vel de fabis albis ad nigras ut videm ar. l. seruo inuito. h. si pupillo. ff. ad trebell. Quero nūquid possit cōmitem alicui ut faciat statutū. videt qd sic ar. h. eo. h. ressonse pudentū. dic forte a populo potest cōmitem propter difficultatē congregandi corū populū ut in. h. senatuscōsultū. S. e. Ab alio dō singulariter nō potest qz ptas vñ dī statuta competit alicui ut magistratui et talia delegabilia nō sunt. ut. l. i. ff. de offi. eius cui man. est iur. Deinde quero principaliter super quibz pnt statuta fieri. Dic qd aut statutum sit preter legē absente potestate et valet sine dubio ut in hoc. h. Aut sit contra legem et tunc aut cōtra ius naturale. vel gentiū illud tollendo tūc nō potest ut i. h. h. nālia. S. e. Aut ē cōtra ius civile. et tūc potest qd ius civile mutabile ē ut ibi patz. Sed an possit statutū fieri oia ea qd sūt disposita a iure diuino. ar. qd non. qz aut sit fm ius diuinū et tūc est supflūū et non valet ut. l. si quando. ff. de leg. i. Aut sit cōtra ius diuinū. et tūc min⁹ valet qz minor magi/strat⁹ nō pōt tollē. l. maioris ut. l. naz magi/strat⁹ ff. de arbi. dic qd aut statutū sit cōtra disposita a iure diuino in spiritalibus. et tūc non potest fieri extra de consti. c. ecclesia sancte Marie ut scilicet deroget vel tollat. C. de sacro sanct. eccle. Aut. clerici. et aut. statuimus. Aut contra statuta a iure diuino in tpalibz. et tūc aut ius

diuini illud pēsse nō statuit h̄ aliquo ca/
su etiā statuit oppositū. 7 tūc pōt fieri sta/
tutū vt. l. derogādo. nō tollēdo in totū. ex/
emplū qz iure diuino statuit. nō occidas
7 tūc nō ē pmissū pēsse qz cāliter pmittit
occidi cū alibi dicat. q̄ occidit. occidat. et
p̄ h̄ in. l. ij. C. vñ vi. Aut simplicit̄ ē statu/
tum a iure diuino 7 p̄tise vtrūqz q̄ iura/
mentū fuit vt. c. dīngat. extra de iureiur.
7 tūc dīstīgue. aut cā. l. vñ statuti q̄ sit ad
derogandū iuri diuino peccatū excludit.
aut nō. p̄mo casu valet vt patet in iuramē/
to. quod est seruandūz dūmodo nō vergat
ad interitū salutis eterne. vt i. c. licet. extra
de iureiur. 7. c. quāuis. de pac. li. vi. Aut
nō excludit peccatū vt in alienatiōe fūdi/
dotalis. q̄ est phibita etiā cū iuramento.
vt. l. nō dubiū. C. de legi. et in excludēdo
filia a successiōe patna qd nō pōt fieri p̄m/
opi. legistaz. etiā cū iuramēto vt. l. padū.
C. de coll. tūc nō p̄t nec valet t̄e statutūz
cū p̄tales cās. l. success. 7 vñ dī. nō liceat
iuramēto derogare vt eē de pac. c. ij. de iu/
reiur. c. liz. li. vi. Ex p̄dictis inferē ad. q̄
de fēo nūquid valet statutū q̄ bānit̄ p̄s/
sit ipune offendī. cū iure diuino sit cautū
nō occidas. p̄ter p̄dicta nō determinat q̄
sic. qz dīctū statutū nō est p̄scisū. qz eē iure
diuino vt ē dīctū. licet cāliter occidē. 7 dēz
statutū valere pbat̄ ex duabz. l. p̄dictis fil/
dīctis. Nā bānit̄ p̄dit iura sue ciuitatis
vt. l. amissione. ff. de capi. dī. 7 ille q̄ est re/
bellis sue ciuitati pōt occidi tanq̄ trāssu/
ga vt. l. iij. C. ad le. cor. de sic. Inferē ad
aliud an valeat statutū q̄ creditor nō pe/
tens creditū vsqz ad xvi. annū cadat a iu/
re suo. p̄ p̄dicta declaratur q̄ nō. nā p̄ pre/
dictā rationē statuti q̄a creditor nō petīt
excluditur peccatū. 7 ideo ad hoc vt tale
statutū valeat solet apponi in statutis q̄
si creditor fuerit negligens petere debitū
suum p̄ p̄dictū tēpus q̄ dīctū cōtradus
p̄sumatur fidit̄ 7 nullus. 7 debitor dolo
inductus ad strahendū. nam tunc causa
dīcti statuti 7 exactionis ex dīcto stradu
excludit p̄cēz vt ē simulatio fidit̄ 7 dolut
qd tene mētī. Ulterius q̄ro an valeat
statutū aliqd̄ inducēs strā dispositiōem
iuris ciuilis. vt q̄ nō. l. eos. C. de vsur. C.
coia. de successi. aut. nauigia 7 aut. cassa.
C. de sa. sanc. eccle. cū si. vñ q̄ possit naz. l.
dicit q̄ id qd pōt fieri p̄ padū pōt fieri p. l.
C. de decuri. i. Rica ar. l. pacisci dīctā. l.

nō impossibile. ff. de pad. facit. l. de q̄b. ff.
de legi. q̄daz gl. vñ dicere qd nō pōt fieri
per padū nō pōt fieri per. l. vt nō. glo. dē
Rice. gl. videt̄ innuere strariū in. l. nec ex/
pretorio. et. l. nec pignus. h̄. p̄uatoz. ff. d.
re. iu. quaz glo. determinatio vñ determina/
tio p̄ntis. q. vñ ad cōcordiam dīctaz glo.
dic aut quid phibet qd ē strā bonos mo/
res vtrūqz q̄ filia nō succedat patri. et si
pōt fieri per. l. h̄. 7 ita itelligitur prima gl
7 dīctā. l. padū. 7 rō est qz. l. debz eē sanda
7 iusta vt. l. leges. C. de legi. h̄ non est sēm
nec istud nec aliquid qd inducit strā bo/
nos mores ergo rē. q̄nqz aliquid phibet
fieri p̄ padū rōe publice vtilitatis vtrūqz
q̄ aliquis nō paciscat alteri. 7 hoc nō p/
hibet fieri p. l. 7 ita itelligit. l. straria. ex/
quibz p̄z sol. q. Nec pōt fieri statutū strā/
ius ciuile qd sit strā bonos mores ar. c.
erit. iij. dī. 7 h̄ ē vñ p̄ spālī eis derogat/
tur vt statim dicā. Itē p̄dicta p̄cedunt
dūmodo nō statuat aliqd̄ strā ea q̄ p̄nceps
sibi spālī refuat. vt in venia etat. ipetrā/
da. 7 in cāu. l. iij. de mīno. Nā sup̄ his non
pōt fieri statutū in strariūz vt. i. c. ij. extra
de ma. 7 obe. 7. x. dī. c. catholica. 7. c. i. noie
dī. Successiue q̄ritur nūquid possit fi/
eri statutū q̄ nō possit appellari a snia la/
ta p̄ vniuersitatē videt̄ q̄ nō nā quotiēs
p̄nceps aliqd̄ sibi refuat in illud n̄ pōt
l. municipalis. aliqd̄ disponē vt p̄z in ve/
nia etat. ipetrāda rē. vt in p̄cedētī. q. h̄ p̄n/
ceps refuat sibi q̄ ab eius snia non ap/
pellaret. vt. l. i. in fi. ff. quis 7 a quo ap.
In strariū q̄ possit facit. l. iij. h̄. exat̄is. ff.
de orig. iur. dīc q̄ aut ista vniuersitas est
subiecta imperatori vel ecclesie. si est subie/
cta imperatori. tunc aut dīctā vniuersitas
habet p̄mā 7 scdaz app. 7 tūc pōt statutūz
strā appellatiōes facere qz sūt de ei⁹ iuris/
dīctiōne 7 qz nō ē rō. l. allegātis i strariū
aut h̄z tūmodo p̄mā cām appellatōis nō
scdaz. 7 tūc tale statutum nō valeret. naz
de iure ciuili nō potest appellari ad p̄nci/
pem omisso medio vt in. l. i. h̄. si errauerit.
7. l. impatores. ff. de app. 7 ipediēdo p̄maz
appellatōez. d̄legit̄ dī ipediēdo scdaz ad q̄m
puenit ad p̄mā 7 cū aliqd̄ phibet phibitū
ē oē illd̄ p̄ qd ad phibitū puenit vt. l. oīd̄
ff. d̄ spō. a ad ipaz vniuersitatē nlla apel/
latiōm spēdat. 7 tē t̄e statutū n̄ valēt tāq̄
fēz a n̄ h̄ntē iurisdictiōz p̄ ea q̄ dēa sūt. l. i. d̄
q. Itē p̄ oīa ē d̄ vniuersitate subiecta ecclesie

habet p̄mam cān app. ratiū habeat. potest
facere statutu. vt a sententijs ipsius nō
appelletur impediendo p̄mam appellatio/
nem. nō p̄p̄ea videtur impedire scdaz. 7 in
q̄tū dēz statutu v̄r porrigi ad scdaz n̄ va
leret. cū ad iurisdictiōem nō p̄tineat. 7 rō
hui⁹ dēmiatiōis ē q̄ de iure canonico p̄t
ad papā omisso medio appellari. vt eē de
app. c. h. duob⁹. 7 c. sollicitudinē. 7 p̄ p̄d̄is
oib⁹ fac. c. h. de ma. 7 obe. vt. s. vidiū ē i p̄
q. Quō vtz vniuersitas possit facē sta
tutu otra p̄m statutu v̄r q̄ sic vt. s. h. nā/
lia. v̄r q̄ nō. ff. de decl. ab oz. fa. l. q̄ sel. vbi
d̄r esse ca⁹. so. d̄ic q̄ aut p̄m statutu reman
sit mere i finib⁹ statutu. 7 p̄t tūc fieri 2^m de
rogatoriū illi p̄ iura p̄ alle. 7 q̄ nō licuit
vniuersitati facē. l. a q̄ nō potuit recedere
vt. l. h. q̄s. i p̄n testi. ff. de leg. iij. aut p̄muz
statutu nō remāsit mere in finib⁹ statutu. s̄
trāsīt in otradū vel q̄h. 7 tūc nō p̄t in p̄/
iudiciū q̄h otradētis cū ea mutari p̄ sta/
tutu sequēs ar. l. q̄ sel. s. alle. 7 q̄ ibi alle
gat p̄ Dy. fac. l. eo. s. s̄uōū eiusdē. ff. q̄
eiusq̄ vniū. vbi ostitutio ad op̄ ante litis
scl. est reuocabilis facta postea cōstitutio
nō potest reuocari. q̄ trāsīt in quasi otra/
dum. 7 ita notabiliter d̄icit glo. in d̄ida. l.
q̄ semel. Et hec inferūt ad. q. de facto. ciui
tas aretina facit statutu q̄ forenses veni
entes ad habitandū i ea. pro p̄mo sint ex/
empti ab oneribus oibus. q̄vaz forenses
venerūt ad habitandū i d̄ida ciuitate. de
inde d̄ida vniuersitas vult tollere d̄iduz
statutu 7 facere aliū. q̄ p̄uidebit q̄ foren
aliq̄ soluat. nūquid potuit ex. d̄ida theo
rica patz q̄ nō. nā d̄idū statutu trāsīt i q̄h
otradum. s̄ faciēdo. te exēptuz. vt venias
ad habitandū. 7 impletus est otradus in/
nominatus ex pte vtriūq̄. 7 ideo nō est
reuocabilis vt. l. h. padū. ff. de condit. ob
causaz. vnde in p̄iudiciū eo. q̄ venerunt
ad habitandū. q̄ res nō est integra. non
valet 2^m. in p̄iudiciū 2o eo. q̄ nondū ve
nerūt bene valeret. q̄ tene menti. De/
inde quero nūquid si p̄mum statutu ē de
rogatoriū. videlicet q̄ in eo otrineat q̄ cō/
tra ip̄m nō possit p̄uideri vel statui possit
statutu fieri 2^m in q̄ otrineat sub 2bis ge
neralib⁹ reuocatio p̄mi. videlicet q̄ d̄r i eo
nō obstatib⁹ q̄buscūq̄ statutis. v̄r q̄ p̄mū
tollat p. l. diuus. s. licz. ff. de iure codicill.
p̄terea videt casus in. l. humanū. C. de le
gi. Mā ibi d̄icit q̄ leges i postez faciente

fieri d̄nt certa forma suata q̄ ibi traditur
7 tū multe. l. fide fuerūt post illā. p̄oitis
solēnitatib⁹ n̄ fuerūt. 7 tū ip̄e posteriores
l. derogauerūt prioribus. p̄terea. l.
posterior indistincte p̄ori derogat 7 obser
uanda est. sine reuocatiōe clausule vero/
gat. 2ie. cū teneat adeo q̄ de eius valore
nō est dubitandū vt. l. h. al. i. C. de cri. sac.
facit. c. erit iij. di. Et hanc tenere voluerūt
quidā. Sed contra hoc facit. l. sed mihi
7 tibi. s. i legatis. ff. de leg. i. 7 l. si quis. in
p̄n. ff. de leg. iij. vbi patet q̄ si prima volū
tas testōris continet clausulā. scdā n̄ va
let. nisi reuocatoriā clausulā faciētē mēti
c nem de prima clausula reuocatoriā con
tineat. p̄terea idē nos videm⁹ in referi/
pto. l. si. C. si otra ius vel vti. publi. Nam
r̄scripta impetrata contra fiscum vel p̄ua
tum nō valent. nisi faciāt mētiōē d̄ clau
sula derogatoriā posita in. l. nec dānosa.
C. de p̄ci. impato. offe. 7 p̄ hoc facit. l. pa
da nouissima. C. de pac. 7 hāc scdā op̄.
fuerūt quidā secuti. Quidāz etiā int̄ hos
mediā viam eligētes distinguebant. aut
statutu p̄cedens. 7 eius clausula deroga
toriā derogant volūtatī. 7 requiritur ex
pressa et specialis reuocatio per iura in se
cūda op̄. alle. Aut derogant solēnitati.
et tūc sufficit. simplex reuocatio vt in iuri
bus in p̄ma op̄. iudicis. Ty. in ciuitate
perusā disputauit hanc. q. et dēminauit
q̄ requirit q̄ fiat sp̄alis reuocatio et q̄ ḡna
lis nō sufficit p̄ iura sup̄i⁹ p̄ hac pte iou
da. p̄terea Dy. i. c. q̄ sel. extra de re. iu.
li. vi. tenet. q̄ in testamētis sp̄alis deroga
tio requirit. ergo erit idē in statutis q̄a vo
luntas testōris ē lex vt i auct. 7 enup. s. d̄is
ponat. p̄terea p̄testatio p̄cedens i statuto
derogatorio. declarat animū deesse in fu
turo. vt. l. acti q̄s. s. pleriq̄. ff. de reg. iur. et
de adqui. here. l. qui in aliena. s. vltimo. 7
sic in secūdo statuto in quo nō fieret men
tio de clausula deficit volūtas. nō ob. s.
licet. in. l. diuus. q̄ debet intelligi. q̄ testō
rem exp̄sse penituit p̄me volūtatīs vt ibi
nō. als nō teneret scdā volūtas p̄ p̄oita.
Non ob. q̄ nō est disputandū de. l. postq̄
ip̄a est facta. q̄ vez ē. si lex est. s̄ tale statu
tum lex non v̄z d̄ici p̄t defectū volūtatīs
ergo 2^m. Ad. l. humanūz r̄ideo q̄ ibi loq̄t
de humanitate. nō at d̄r ibi q̄. l. alit̄ facta
nō valeat. et ideo nimiz si leges n̄ h̄ntes
h̄mōi solēnitates suade sūt 7 hāc op̄. seq̄t

bar. Alteri querit qd si p^mu statutu
e iuramento vallatu. nuq^d reuocabit p^m
So. dic aut in ofedione scdi statuti repit
supioris auctas. 7 2^m tuc no reuocat p^m
qz non est verisile q supior ee velit autor
piurij ar. l. i. C. si aduer. ven. aut supioris
auctas no repit. 7 tuc pot reuocari. nam
si iuro no strahere mrimoniū cuz Berta
7 p^{ea} straxi v3 mrimo^m. quis incidam
in piuriū vt ex de spō. duoz. c. i. de voto. c.
i. l. vi. et sic determinauit Bar. h. determi
natio p^mi videt satis mirabilis. naz aut
supior 2^m statutu affirmat. 7 sine dubio
ualebit qz voluit esse autor per iurij. nam
in certis no est loc^o coniecturis. Aut non
confirmat. et planū est q sedz no reuo
cat p^mum etiā si p^mu no esset iuramento
firmatum. sed forte determinatō p^mi mē
bri dz intelligi qn supior vnuerfaliē licē
tiam dedisset de reuocando p^mo statuto.
tuc no eet dubiū q valeret sedz et tolleret
p^mu. Sz pono qdam vnuerfitalas que
no pt absq supioris licētia facē statutū.
cū licētia ei⁹ fac p^m. illd vult reuocare. nō
ne poterit sine supioris licētia. dic q aut
vult simpliciter reuocare p^m 7 reducere ad
ius cōe. 7 tuc pot sine supioris licētia. cū
de facili recedat a iure singulari vt i auct
de no alie. qz do verisimile p hoc. l. hac
cōsultissima. h. si quis aut. C. de testa. vbi
volūtas imperfecta 7 non solēnis totam
continēs pmissionē iur. cōis. tollit p^maz
volūtatē pfectam. et solēnem. continētē
pmissionem et ius cōe. facit extra de con
futu. c. cum accessissent. Quero nuquid
p^mum statutu otinens in se iuramentū
videat h^{re} clausulā derogatoriā. i. nuq^d
iuramentū habeat vim cōe derogatoriē.
Jo. an. disputauit istā. q. d. eo qui iurauit
no reuocare testm. et determinauit q iura
mentū h3 vim cōe derogatoriē. pro h facit
l. cū pat. h. fili⁹ matrē. 7 l. cū quis. h. codicil
lis. ff. de leg. ij. et pro hoc facit multū. l. si.
C. de non nu. pe. Sed dic q ibi facta fuit
confessio sub spe future numerationis et
sub eadē fuit pstitum iuramentū. q hic
no fuit de iuramento et ideo no ob. Sz
quero nuquid p^mu statutu habens in se
clausulā derogatoriā 7 iuramentum. sit
reuocabile. vt q no qz iuramentū dz aliqd
opari ar. l. si qn. ff. de leg. i. h. si tale statutu
e reuocabile p cām derogatoriā posita i
scdo statuto. nihil opat. qz p^m reuocabile

et absq iuramento vt. S. i. xi. g. 2° h. dīc
q reuocabile ē nā nemo pt sibi legē impo
nere a q nō liceat recedē sibi. 7 aliqd opa
bit iuramentū qz ei⁹ timore nō taz de facili
pūiet ad reuocandū vidū statutu. De
inde qro qd si i eodē volumine statutoz.
duo statuta straria repiant. q eodē tēpe
sunt affirmata. qd eoz pualebit. dy. deter
minat q deat pualere vltimū. qz dz īspici
opositio nō at affirmatio. vt 7 īpe scribit i.
l. tutores. ff. de testa. tu. q. l. optie facit ad
h. C. p. recitat opi. circa h in. l. ij. C. de testa
tu. 7 finalit determinat īpe qd dy. p. l. dēas
7 p. l. certaz. h. vlt. ff. d. mili. test. 7 p. l. si mi
les. h. officit. de codicill. qd seqt Bar. tli
ar. Mā videm⁹ q codex in sua opilatione
derogat. l. p^oioribus. 7 tū fuerūt eodē tpe
affirmate. qd inducebat do. me⁹ ad opi. gl.
qn gl. nō eligit. q videatur eligere vltiaz
h certe satis ē hoc dubiū maxime in illis
statutis que ad sui validationē affirmati
onem requirunt. Nam qui affirmat id qd
de se est inhabile. videtur de nouo dare.
ff. d. h. boz h. g. l. lege obuenire. quā sic doc.
intelligunt. Unde ratio bar. non faceret
ad ppositū. qz liz codex esset eodē tpe af
firmat⁹ leges tū in eo posite 7 nō posite af
firmatiōe nō indigebant. cuz condice ab im
peratore vires haberēt a se īpis. absq no
ua cōfirmatione. 7 ideo forte videt dicen
dum. q aut statuta ad sui corroboratōez
exigūt affirmatiōē et tūc si īspiciūt ordo
inter ea. h. magis fauorabile obseruat ar
c. odia. et de re. iur. l. i. vi. 7 l. interpretatōe
7 l. p^oses. ff. de penīs. nā quō potuit sedm
tollere p^mu cū nihil eet vt. l. nā est. h. rūpē
do. ff. de mili. testa. sed si statuta de se vali
da essent absq cōfirmatiōe. si affirmatio
fieret ad cautelā tūc putarē q vidda deter
minatio C. p. similiter vera esset. Subse
quenter quero. nuquid statuta ligēt fore
ses. Et p^mo queram⁹ in delictis. 2° i
stradib⁹. 3° in vltis volūtatib⁹. Cir
p^m qro pōe statutu ciuitatis Aretine dar
certā formā stradib⁹. qdā foret. cū aretio
straxit. 7 in stradu nō ē suata forma sta
tuti aretini nuquid valeat. omissis allega
tionib⁹. breuiter dic Aut nos qrim⁹ d sta
tutis respiciētib⁹ ordiatiōz strad⁹ a d sta
tud. respiciētib⁹ executiōez eoz q in īstrō
otinet. 7 p^o cāu īspiciūt statutu loci vbi str
adus celebrat vt ē ca⁹ i. l. si fundū. ff. d. enic
7 i. l. ij. ff. quēadmo. testa. ape. Scdo cāu q

nos querim^{us} de statutis. q^{ui} respiciunt ordina-
tionē litis. aut de respiciētib^{us} decisionē. p^{ro}-
cāu inspicit locus iudicij vt. l. iij. in fi. ff. d.
testi. 2° cāu cū tradam^{us} de statutis. respiciē-
tibus litis decisionē. et si iudicium ven-
tilatur 7 in vno loco. vbi est vnu statutū
faciēs p^{ro} tradu. 7 tradus fuit celebra-
tus i loco vbi viget statutū o^{mn}ia tradu
faciēs. 7 q^{ui}rit q^{uod} istoz deat obseruari. dic
aut nos q^{ui}rim^{us} de executione ipi^{us} trad^{us} tē-
pore celebrati trad^{us} 7 tē inspicit loc^{us} ipi^{us}
trad^{us} 7 vbi ipse trad^{us} ē celebrat^{us} n^{on} autē
vbi solutio ē destinata. q^{uod} t^{er}z Dy. i. l. o^{mn}ia
xisse. ff. de adi. 7 ob. fallit h^{oc} i tradu dotis
vbi o^{mn}z sp^{eci}ali^{us} inspicit statutū domicilij viri siue
trad^{us} sit ibi celebrat^{us} siue alibi vt. l. exigē.
ff. de iudi. Aut nos q^{ui}rim^{us} de executione
otentoz in eo tradu. q^{uod} tū ē extra nāz cō-
trad^{us}. 7 tūc a solutio ē destinata i certo lo-
co 7 i illis statu^{is} attēdit vt. l. vnu. ff. si cer-
pe. 7 l. si. ff. de tritica. 7 exp^{re}ssius in l. p^{ri}ma.
in p^{ri}nci. 7 quod ibi nō. ff. de vsuris. h^{oc} so-
lutio ē destinata in plura loca vel de loco
solutionis nihil est dictū. 7 tūc inspicitur
loc^{us} iudicij vt dicta. l. vnu. 7 dicta. l. si. 7 2°
est quia dicta executio petit ratione more
7 mora videtur trad^{us} vbi petit vt ex di-
ctis iuribus colligit^{ur} Et hec faciūt i ar-
ad duas pulcherrimas. q^{ue}. Quedā rōna
extraxit m^urimoniu cū Aretino in ciuitate
rōna. Rome viget statutū. q^{uod} muliere pre-
moriēte maritus lucrat partē quartā do-
tis. 7 in ciuitate Aretina. statutū ē q^{uod} mu-
liere premoriēte maritus lucrat partē di-
midiam dotis. ex p^{ro}dictis p^{ar}z q^{uod} marit^{us} lu-
crabitur dimidiā attento statuto aretino
Itē pone aliā. q^{ue} de facto quidaz roma-
nus. aretino existente i ciuitate romana.
mutauit centū. que p^{ro}misit restituere i ci-
uitate aretina vbi viget statutū. q^{uod} ius pe-
tendi debitū spacio xvi. an. p^{re}scribit^{ur}. In
vibe romana vigent statuta cōtraria. vel
statuta q^{ue} p^{re}scribat^{ur} spacio xx. an. p^{ro}fatus
rōnus fuit negligēs in petendo debitum
spacio xvi. an. nūquid .i. tali iure p^{re}scri-
ptum. dicta statuta faciūt q^{uod} sic. nā cū solu-
tio fuerit destinata. hic v^{er}o cōtrada negli-
gentia que est cā materialis p^{re}scriptōis
p^{ro} hac determinatiōe facit. l. i. in p^{ri}nci. E. de
sum. tri. p^{ro} h^{oc} facit. l. sp^{eci}ali^{us} in stipulat. ff. de re.
iur. vbi dicit^{ur} q^{uod} i traditib^{us} o^{mn}z inspicit siue
tudo loci tradus. h^{oc} o^{mn}ia hāc determina-
tionē facit. glo. in. l. iij. in p^{ri}nci. ff. de eo. q^{ue} cer-

to lo. et tenet q^{uod} inspicat^{ur} statutū loci vbi
agit. p^{ro}pter quā gl. Qui. d. achu. recessit
a dēa opi. siue determinatiōe 7 t^{er}z illā gl. Sz
tū defēde. q^{uod} dictū ē. cū determinatiōe Est.
q^{uod} aut a^{ut}or vult petere restōem ex lege o^{mn}i-
tingēte in ipso tradu tpe celebrati cōtra-
dus 7 tūc inspicit loc^{us} tradus vt dicta. l.
sp^{eci}ali^{us} 7 in gl. dēe. l. Aut ex lege cōtingente p^{ro}-
cōtradu ex mora vel negligentia non sol-
uentis. et tūc inspicit loc^{us} vbi mora v^{er}o ne-
gligentia est cōmissa et ita itellige glo. l. iij.
7 que sup^{er} dicta sūt circa statuto p^{ro} mate-
riā. et circa mām traduū q^{uod}modo ligent
fozenses. Sz quero quō statuta ligent
fozē. q^{uod} ad delicta l^{it}er o^{mn}ia. varient. Dic f^{or}-
bar. Aut forē omisit aliq^{uod} delictū q^{uod} est
delictū de iure cōi. et tūc debet puniri fm
formā loci vbi est cōmissū delictū. E. vbi
de crimi. agi. oportet. aut. qua in p^{ro}uinc
cia et. l. saccularij. ff. de extraor. cu. 7 extra
de sententia excōicatiōis. c. a nobis 7 ibi
in gl. 7 Dy. hoc tenet in. l. si cui. s. penul. ff.
de accusa. 7 hec est opinio omniū doctoz
nec obstat. l. post. E. vbi sena. vel clau. aut
cōmittit forē aliquod delictū quod ē pu-
nibile per formā statuti illius ciuitatis
vbi delinquit. sed nō de iure cōmuni. et
tūc aut stetit ibi per tantū tēpus q^{uod} potu-
it statutu scire. 7 tūc punit fm formā sta-
tuti illius vt nō. glo. in. l. iij. E. vbi de cri-
agi oportet si vero ibi tantā moram non
traxit. et tunc aut omisit tale quid. quod
erat cōiter punibile p^{ro} formā statuti ali-
cuius. et punit statuto ciuitat. vbi ipse est
vtputa extrahere bladū de vna ciuitate
ad aliā q^{uod} est cōi^{us} punibile i italia. et tūc
punit fm formā statuti vbi delinquit vt
l. si. s. licet q^{uod} de publica. nā talis ignoran-
cia nō tolerat. als^{us} 7o forē. omittens ig-
noranter aliquo nō punibile per formā
iuris cōis. h^{oc} per formā statuti alicui^{us} ciui-
tatis vtputa q^{uod} statutu dītare^{re} q^{uod} nullus
portz arma etiā ligata per ciuitatē quod
nō est punibile cōiter per formā statuti n^{on}
etiā de iure cōi. tūc nō ligaret tali statuto
vt est casus in. l. si. ff. de decu. ab. oz. fa. et i
c. vt animaz extra de o^{mn}itu. li. vi. 7 h^{oc} q^{uod} tū
ad delicta. Sed in vltimis voluntatib^{us}
pone statuto cōis Venetiarum ca-
uetur q^{uod} valeat testm cum duob^{us} testibus
aliquis forē ibi testat^{ur} cum duobus. nū-
quid valeat. Anteq^{uam} determinem^{us} istaz. q^{ue}.
videam^{us} nūquid istō statutu valeat. et Ja

de are. determinavit. q̄ aut tale statutum
fuit editū per Aeneas principē sciente
et paciete. et tūc valet. q̄ eo ipso q̄ princeps
scit. videt̄ consentire. q̄ dictū statutū valeat
p̄ ar. l. q̄o ergo. ff. de his qui. no. infa. et ff.
loca. l. cū in plurib⁹. §. locato. et l. i. §. magi/
strum. ff. de exerci. nā non est dubium p̄n/
cipem posse condere vt. l. si nō speciale. C.
de testa. ex tali statuto inducitur p̄uile/
gium vt. xiiij. q. iij. c. consequens. principē
vero ignorante tale statutū conditū non
valere videtur. cum. l. disponat. q̄ etiam
vbi nō est pericia litterarū in testis. saltem
v. testes exigantur. et consuetudines huic
l. et rarie reprobant per principē vt. l. si. C.
de testa. preterea consuetudines que sūt
cōtra bonos mores sunt extirpande vt. i.
auē. vt nulli. iudi. §. i. et hec est huiusmodi
nā. l. p̄uioit q̄ si in testis requirant vñ. te/
stes p̄p̄ timorē falsitatis q̄ in testis cōmie/
tebant vt. l. i. ubi. C. de testis. et l. si. d. si
de iuss. S̄z obseruantia talis consuetudi/
nis daret māz falsitatis. ar. l. i. §. diē. C. d.
eden. et de iudi. vñ. i. col. l. ij. que determi/
natio nō placet do. Bar. ar. l. ij. ff. q̄ admo/
testa. ape. Et totum sit ne fraudes i testa/
mentis omittantur. vnde ad solennitatem
testamenti in scriptis exigit q̄ publice lege/
tur vt. l. publicati. ff. de testamentis. et. l. si
quis ex assignatoribus. et ibi nō. ff. que/
admodū te. ap. et tū dicit dicta. l. ij. q̄ talis
publi⁹ p̄ consuetudinē pōt remitti. preterea
certū est q̄ pater pōt inter liberos testari
et corā duobus testibus fm q̄ p̄ i. l. hac
solutissima. C. de testa. ergo a fili ciuitas
pōt facere q̄ valeat testamentū corā duo/
bus testibus. cū pater et patria p̄tēs equi/
parēt vt. l. veluti. ff. de iusti. et iur. et ff. de
cap. et possli. reuer. l. postliminiū. §. filius.
preterea nō reperit prohibitū posse fieri h̄
testamentū. ergo permissum per hunc. §. et
p. l. omnes populi. ff. de iusti. et iure. si ob.
l. si. C. de testa. quia ibi non phibetur sie/
ri statutū de nouo. h̄ statutū iā factū limi/
tat vt ibi p̄ C. preterea dictū statutū nō ē
cōtra bonos mores. h̄ vtile et i fauorē testā/
tū factū. sicut in fauorē militū p̄uioit. l. q̄
possint corā duob⁹ testibus testari vt. i. de
testō militū. preterea h̄ etiā erit vtile ciuib⁹
q̄ negocia eorū cāu testōris nō aduocabūt
l. si q̄s ex assignatoribus. ff. que admo. te.
ap. S̄z quero nūquid tale statutū liga/
bit foren. et q̄ ad eos valebit. Ingamus

enī vñ foren. ibi testatū fuisse. cū v. tel/
stibus. nūquid valebit istud testamentum
videt q̄ nō. et ita determinat Ja. de are. p.
l. si nō spali. C. de testa. et p. l. si accepto i si
ff. de iure fil. preterea licet lex dēst̄ rusticis
facere testm corā q̄nq̄ testib⁹ nō tñ licebit
hoc ciui. vel alij non rustico illuc existenti
corā q̄nq̄ testibus testari vt. l. adfunditur.
§. i. ff. de iure codicill. Preterea statutum
dicit ius ciuitatis fm hūc. §. ergo nō tra/
hit ad foren. dic̄ fm Do. bar. a statutū ta/
le loq̄t̄ simplr nullā faciēs mentionē de ci/
uib⁹. et tūc porrigit ad oēs foren. et ad
cines ar. l. i. si. ff. de testamentis. et l. ij. ff. q̄/
admodū te. ap. Preterea q̄ ad ea que sūt
volūtarie iurisdicōis vt ē adus testādi
statutū p̄phendit oēs foren. et cines. q̄ q̄
ad ad⁹ volūtarios etiā int̄ foren. q̄s est
iudex p̄petens vt nō. glo. qui. mo. ius. pa.
sol. §. preterea. et l. i. et l. si. ff. d. testō mili. Pre/
terea in cōtradib⁹ statuta ligant foren.
ergo ita erit in testamentis per rationē. nec
ob. dicta. l. si nō speciali. q̄ debz̄ intelligi h̄z
hāc distinctionē. vel q̄ ibi erat dēssum p̄/
uilegium rusticis et iō nō trahit ad alios

S̄z nūq̄o statutū poterit dispēsare cir/
ca psonam testātis. ita q̄ liger foren. vt
pone statuto cauet q̄ filiūssa. possit testā/
tis filiūssa. testat⁹ ē hic. nūq̄o tale testm
valebit. dic̄ q̄ nō. q̄ quis statutū possit
disponē circa solennitatem ad⁹ nō tñ pōt dis/
ponere circa psonā nō s̄bitā q̄ ei⁹ q̄d hēc
i. de actil. tu. §. §. iure. Facit p̄ hoc. l. i. in
fi. ff. de tu. et curato. da. ab his. et. l. etiā.
et q̄d ibi nō. ff. de iure. nec ob. quod dixi d
solennitate quicq̄ testm q̄ ligat foren. q̄a
ibi loquit̄ in dispōe circa solennitatem ad⁹
qui spectat ad eū. in cui⁹ territorio agitur
et ideo fm dispositōez variat. vt. l. ij. ff. que
admo. te. ap. et l. ij. in fi. ff. de testa. h̄ psona
non est s̄bita iurisdicōni dēctis statutū
et iō nō pōt eā habilitare. Contra quā
opp. de. l. i. C. de emancipa. lib. vbi dicitur
p̄sona nō subiecta habilitari. h̄ certe ibi si
habilitat p̄sona dicit̄ de h̄ p̄ q̄nq̄a dēsequē/
tia approbādo adū q̄ ingerit in p̄sona. Et
q̄ dicta sūt i statud. habilitatib⁹ faciūt q̄
si forte dicit̄ statutū ne q̄s possit istituere
vxo. nā foren. ibi ēr̄ne⁹ vxo. institue po/
tēt q̄d t̄z spe. i. ti. d. sen. §. et q̄l̄t. Itē pone
q̄ dico q̄d iur. sit i cōtradib⁹. q̄d i delictis.
q̄d in vltis volūtatis. quō trahit ad fo/
ren. statuta. Quō q̄d de eo q̄d si ē cōtra

delictū. nec vltia voluntas h̄ quod dā ius
inherēs rei vtrūta d̄ re v̄denda. pone q̄
statutū pōit seruari certas solēnitates in
v̄ditiōe rei immobilis. foren̄ h̄z i hac cita-
te rē immobilē nūq̄ in alienatiōe talis rei i
mobilis. iste foren̄ suabit statutū. et si non
seruet. nūq̄ talis alienatio rei immobilis
erit nulla. dic q̄ sic. nā q̄tēscūq̄ ē qd̄. d̄ iu-
re descēdēte ex re īspiciē loc⁹ vbi res situa-
ta ē. vt. l. an i totū. h̄. i. ostar. C. coia p̄dio.
Itē q̄ro de q̄tidiana. q. vtrū statuta ligēt
clericos. v̄ q̄ nō vt ex de ostar. c. q̄ i eccle-
siar. et. c. eccl. a s̄e Marie. 7 h̄ q̄ si v̄ tenere
Ep̄. i. l. i. in fi. C. q̄ sit lō. ostar. B̄. fm bar.
q̄cāq̄ sentiāt canoniste. q̄ solo hui⁹. q. de
minat ex itelledu auē. cassa. E. de sa. san-
eccl. vbi d̄ q̄ osuetudo siue statuta cōtra
psonas. vel res ecclesiasticas. vel etiā lib-
tatē ecclesiasticā. nō valēt. ḡa ostar. sen-
su q̄ nō sūt ostra libtatē. psonas. v̄ res ec-
clesiasticas. valebūt. 7 ita ioucit. c. nouit.
et de sen. ex. Restat ḡ v̄dere q̄ sunt sta-
tuta ostra psonas. libtatē. vel res ecclesia-
sticas. 7 ēte h̄z Inn. i. d. c. nouit illa d̄nt d̄
ci talia. q̄ sūt f̄ca ostra ea q̄ sūt ocessa cleri-
cis. vel eccl̄is. i. p̄uileḡiū v̄ fm h̄ distingue
Aut statutū p̄ncipalr dispōit circa. p̄d̄as
libtates. v̄ res ecclesiasticas. 7 tē nō valet
p̄t defectū iurisdiciōis i eo q̄ fecit statu-
tum. Aut nō p̄ncipalit̄ circa psonas liber-
tates vel res ecclesiasticas. h̄ simplr 7 ḡna-
lit̄. 7 tē a tale statutū redūat i p̄iudiciū
clericor̄ q̄ ad ea q̄ sūt ocessa eis i p̄uileḡi-
um. 7 tūc nō valet ar. d̄icor̄ duor̄. c. que
in ecclesiā. 7. c. eccl̄ia s̄e Marie. aut vero
redūat i p̄iudiciū cl̄icor̄. nō tñ q̄ ad ea
que sūt eis ocessa in p̄uileḡiū. 7 tē tē sta-
tutū valebit ar. d̄c auē. a ostar. sensu.

Ius autem gentium

h̄. intēdit ab humanis necessitatib⁹ ius
gentiū sumptit originē ex q̄ orta sūt bella
ex q̄b⁹ derivate sūt fuitutes. ostar. q̄ oēs
excepti. q̄tuor ex h̄ iure sunt introduci. h. o
v̄sq̄ ad. h̄. ostar. In gl. h̄ quō d̄ic q̄ ē osue-
tudine a iure gētiū p̄cessit bellū illicitum
nā p̄pter p̄noia possessiua. meū tuū suū. su-
erūt bella introduda etiā illicita. q̄ q̄nq̄
cū bello volo istd̄ qd̄ n̄ ē meū. p̄ t̄ato d̄ici-
opz q̄ bella illicita osuetudine a iure gen-
tium descēderunt. hoc p̄bat etiā a suffici-
enti p̄tium enumeratiōe. nā nō a iure na-
turali et hoc claz est. q̄ illo iure nō erant

possessiua meum tuū. nec etiā a iure ciuili
vt p̄z ex se. ergo relinq̄t q̄ a iure gentiū. et
h̄ inferat ergo ius gentiū iniquitatē seq̄t. nā
nō dixi q̄ ius gentiū cogitauerit inducē
bella illicita. h̄ introduxit mām. ex q̄ cāta
est in destrudiōez dominiōz. vt. l. ex h̄ iur.
ff. e. ti. In gl. pene d̄ic etiā i fi. h̄ cū ex ostra
dū valido q̄libet oriāt obligatio cilis. q̄
re n̄ fuerūt denoiati a iur̄ ciuili. sicut a iu-
re gentiū. B̄. q̄ obligatō etiā potissima ci-
uilis. vere ē q̄dā habet⁹. 7 q̄dā forma ad
fēda ip̄i nālī obligatōi iō noiat a nālī ob-
ligatiōe 7 nō a ciuili. q̄dā d̄icūt aliē vt nō
Ja. bu. in. l. ex h̄ iure. ff. e. S̄z q̄ro q̄ iure
introduda sit distidiō dominiōz. 7 r̄iuer-
ter. in d̄icta. l. ex hoc. q̄ iur̄ gētiū. h̄ imo v̄
q̄ a iur̄ ciuili vt p̄ vsucapionē 7 alios mo-
dos ciuiles. h̄ d̄ic q̄ t̄mō ex iure gentiū
fuit introduda. liz ius ciuile itroduxerit
quō d̄niūz abulet et p̄transcat de vno ad
aliū. S̄z ostra h̄ op. de. h̄. i. de ob. que ex
delictū. vbi d̄ q̄ furtū ē de iure naturali p̄-
hibitiū. ergo sequit q̄ a iure nālī dominiā
erant distinda. cū sit otrad̄io rei aliene in
uito d̄no vt ibi p̄z. So. ille ter. exponit de
iure nālī. i. diuino. vt ibi. Et ius naturale
sumit p̄ iure diuino vt. s̄. e. in p̄n. hui⁹. ti.

Sed quod principi

h̄. o. Qd̄ ip̄ator statuit aio oendi leges
lex ē. 7 ostitutio appellat. 7 omēs ligat. nisi
in alie p̄uati odiū vel fauorē cōstituat. q̄
casu ad alios nō trahit. h. o. v̄sq̄ ad. h̄. p̄-
tor. In gl. ff. qd̄ q̄sq̄ iur̄ i p̄n. gl. Et sic nō.
cautelā. q̄n ip̄etras aliqd̄ rescriptū in tuē
fauorē. q̄ rescriptūz olineat. quō p̄nceps
p̄prio motu d̄ic⁹. tē qd̄ tibi cōcessit. nā tē
nō teneberis vti eodē rescripto cōtra te. h̄
h̄o d̄iceret q̄ p̄nceps supplicatiōib⁹ tuis i-
clinat⁹ tale rescriptū cōcesserit. teneberis
eodē vti contra te. fm dominiū meum.

Preceptorū quoq̄

h̄. intēdit. Eoīda fuerūt a p̄orib⁹ cōstitu-
ta. q̄p̄ ē ius honorariū nūcupat. 7 eoīdū
edilicitiū iur̄ p̄orij portio ē. h. o. v̄sq̄ ad. h̄.

Responsa

h̄. o. p̄uocētur
responsa d̄icūtur suse et opiniones iur̄ cō-
sultor̄. deputator̄ p̄ p̄ncipem. vt iura inē-
pretarentur 7 cōderent. a q̄ iure licitū re-
cedere nō existit. q̄ iura statutor̄ sūt vul-
garia 7 quotidiana ad decorem.

Ex nō scripto

Breuititer h̄
intendit cō/
suetudo dī ius n̄ scriptū. q̄ vbi. l. scripta n̄
ē. p. l. fua. 7 origo spectāda ē fm quā sa/
pictia regulat. h. d. vsq; ad s̄nalia. In gl.
diutni ibi. x. anis. alibi dicit gl. q̄ anis x. iē
p̄ntes xx. iter abñtes vt. l. fi. E. q̄ sit lō cō/
sue. 7 i. l. de quib⁹. ff. de legi. q̄ gl. ref̄hēdū
tur p̄ dōd. l. i. ij. Mā qd̄ dicit soler de xx. an
nis int̄ abñtes. h̄z locū in p̄scriptiōe q̄ ius
ra sint diuersa a materia cōsuetudis ideo
ista gl. meli⁹ dicit. In e. gl. ibi. l. ij. in fi. Ista
gl. reprobat Ja. bu. nam de eo q̄ sel v̄l bis
accidit nō curauerūt legīslatores vt. l. nā
ad ea. ff. de legi. 7 i. aut. vt m̄res debiles
gl. penl. Ja. x. de are. simplr se q̄t istā gl. n̄
p. l. q̄s allat. h̄ p. l. testū. ff. de testi. p̄e. aut
quē se q̄t E. p̄. dicit q̄ visus simplr d̄ sel. bis
ter. quat. decies. nō ē cōsuetudis. nā cōsen/
sus p̄li cōsuetudo cēt. sic etiā cōsensus p̄li
l. facit. s̄. e. s̄. lex ē. h̄ vn⁹ vel trin⁹ ad nō h̄z
p̄bare cōsensu. nec facit. l. ij. allata i gl. q̄
lo q̄t d̄ cōsuetudine put ē quedā assuefactiō
nō aut̄ put ius nō scriptū. E. p̄. in. l. ij. E. q̄
sit lon. cōsue. In gl. q̄ incipit i. tm̄. ibi aut̄ est
ḡnalis cōsuetudo. Ista gl. v̄r sentire q̄ pos
sit fieri qd̄az ḡnalis cōsuetudo p̄ totū m̄
tū. qd̄ nō v̄r v̄ez. nā si eā posset facē p̄ls
roman⁹. q̄ hodie nō h̄z p̄tātē. l. vel cōsuetu
dinis faciēde. cū trāstulerit oēm iurisdicti
onē i p̄ncipem vt. s̄. e. s̄. h̄ qd̄ p̄ncipi. qd̄ v̄r
se q̄ E. p̄. q̄ sit lō. cōsue. l̄z quidā tenerent
gl. istaz p. l. nō ambigit. ff. de legi. In e. gl.
ibi v̄ditor. s̄. h̄ stat. dic rōez esse q̄z ḡni p̄
sp̄z derogat. vt. c. ḡni. de re. iu. li. vi. In e.
gl. ibi vincit a. l. Mō. ex hac gl. q̄ sp̄s p̄ce
dens nō derogat ḡni sequēti. q̄z nō repit
cui deroget. h̄ sp̄s sequēs b̄i derogat ge
neri p̄cedēti. vt ex hac gl. pulera colligit.
licet h̄ determinādo non dicat q̄ sit veruz
Itē limita materiā hui⁹ glo. p̄ ea que nō.
in. c. i. extra de constitut. libro vi.

sed naturalia

Hoc inten
dit. iter ius
gētū quod est naturalī ratione inuēdū.
7 civile. hoc iterest. quia p̄mū est imutabi
le. reliquū p̄ cōsuetudinē vel. l. cōtrariā mu/
tat. h̄. dicit. vsq; ad s̄. omne autē ius.

Omne autē ius

Hoc inten
dit. ius cōe
ad p̄sonas res vel adiones spectat. 7 q̄li/
tas nō ē sine subiecto. 7 digniores p̄ferēdi
sunt. 7 ab eis sumendū est incipiū. hoc dicit

vsq; ad fi. ti. Circa materiā. s̄. ex n̄ scrip/
to inuestigemus materiā cōsuetudinis
per multas. q. principales 7 accessorias
Et p̄mo quid̄ vt i equiuoco p̄mitto q̄ cō
suetudo fm p̄e. 7 E. p̄. sumit duobus mo
dis. p̄mo put est factū. 7 dicit cōsuetudo
quasi assuefactiō a cōsuo is. de qua habe
tur in. l. fi. in fi. E. de ep̄ali audi. et ex hoc
nec ē ius nec ius oriū ex ea Scdō sumit
cōsuetudo p̄ iure non scripto 7 hoc modo
sumitur hic. dū dicit ex nō scripto ius ve
nit qd̄ v̄sus cōprobauit. Sed 7 tercio
mō sumit fm Ja. bu. prout est v̄sus maio
ris p̄tis p̄li. ex quo resultat cōsuetudo. q̄
est ius. de hac habet mētio. in. l. ij. E. q̄ sit
lon. cōsue. 7 hoc mō sumpta sonat in fēm.
nec hoc ē mirandū q̄ cōsuetudo dicat fēm
7 ius q̄z sic ē videre in possessiōe que dicit
p̄dū positio 7 sic fēm. vt. l. in p̄n. ff. de acq
poss. Itē dicit ad m̄niculū de qua i. l. per/
egre. s̄. in q̄bus. ff. eo. p̄ qua put ius scri
pserūt. doc. i. l. licet. E. de acq. pos. Quō
g⁹ p̄ q̄ sit cōsuetudo put hic sumit. R⁹ con
suetudo fm Azo. in sūma sic diffinit. Cō/
suetudo ē ius non scriptū moribus vten
tium cōprobatū. que diffinitio p̄bat i. l. d̄
quib⁹. ff. de legi. quā diffinitiōez Ja. d̄ are
improbat dices. q̄ nec plene tradit nā nō
ē bona ex eo qd̄ d̄ in ea ē nō scriptū. nam
diffinitio d̄z dari p̄cēncialia. s̄ de eē cōsue
tudinis nō ē nō eē scriptū. qd̄ p̄bat q̄z ius
7 cōsuetudo d̄nt p̄ tacitū et exp̄sum. Mā
nihil d̄nt v̄tz p̄ls declarēt volūtātē suā
x̄bis. hoc est p. l. Mel reb⁹ ip̄is 7 factis. h̄
ē p̄ cōsuetudinē vt d̄da. l. de quibus. 7 t̄
de eē. l. nō est scriptura. cūz nō apponat in
diffinitiōe. l. vt. l. ē. ff. e. l. i. 7 ij. Nec scribit
l. quia scriptura sit de eius essentia. h̄ q̄a
de ea meli⁹ noticia habeat ne possit quis
p̄tendere ignorantia. cū nō liget nisi tātū
modo sciētes. vt in aut. vt facte no. cōsti. i
p̄n. coll. v. 7 l. generali. E. de tabulis. li. x.
7 l. humanū. E. de legi. 7 statim cum sūt
scripte nullus potest p̄tendere ignorantia
am nisi tpe quo tradit i d̄da aut. nec ob.
tex. iste q̄ dicit ex nō scripto. nec tex. s̄. eo.
s̄. constat. q̄z debet intelligi ex nō scripto.
i. tacito. sic eē al. cōtra d̄ dicit fieri sine scri
ptis. etiā de eo fiat scriptū ad memoriā.
vt. l. in cōtra d̄b⁹. E. de fide instru. p̄terea
l. dicit ostare ex scripto. et cōsuetudo ex
nō scripto. q̄z vt plurimū cōtingit. l. scribi.
7 cōsuetudinē n̄. 7 iō vocam⁹. l. ius scriptū

et consuetudine ius non scriptum ex accidenti
facti quod ad ea que frequenter accidunt ius ad
aptat. unde Ja. de are. sic diffiniēbat consue-
tudinē. Consuetudo est usus populi totius vel
maioris partis recte inchoatus ac continu-
atus vice. l. obtinēs. Ipe. et non fatet diffini-
tionē. Ja. predicta. dicit tamen. quod verba predicta
ius non scriptum posse in dicta diffinitione
apponi ad duas. l. ut si dicat. consuetudo est
usus populi vel maioris partis recte iniciatus
vel inchoatus et continuatus ex non scripto des-
cendens vice. l. obtinēs. que verba omnia cum
misterio ponunt. Nam quod consuetudo sit usus
probat text. cum subinfert totius vel maioris
partis populi. denotatur quod oportet de iure
re maiorem partem populi sentire in illo usu
ad consuetudinē inducendam. que omnibus prout
est ut. l. aliud. §. refert. ff. de regu. iur. cum
dicit recte inchoatus ponit. si ille est usus
erroneus non induceret consuetudinē ut inferius
dicā. et ponit et continuatus quod non sufficeret
populum esse usum. nisi sit continuatio longe-
ua. et ideo dicit in rubro. C. que sit lon. co-
sue. et etiam. l. de quibus. ff. de legibus. aliter non
haberetur alicui obesse. deinde dicitur ex non scri-
pto descendens ad duas. l. quod de necessitate
scriptura est consuetudini contraria ut statim di-
cam. 2. quero in quo differat consuetu-
do a statuto. Rursus quod in hoc quod statutum
est voluntas populi declarata. sicut. l. si consue-
tudo est voluntas tacita ex diuturno usu
populi proveniens. unde cum populus declarat vo-
luntatem alicuius usus. dicitur statutum. Adverte
tamen si consuetudo super aliquo usu est introdu-
cta postea de ipsa consuetudine fiat statu-
tum non propterea sublata est consuetudo secundum doctores.
Dicebat tamen Nico. de ma. quod contrarium con-
suetudinis in scriptis redigi non solebat
quod non est de eius essentia scriptum non fieri.
quod enim in scriptis redigi possit ad memoriam
patet in consuetudinibus feudorum que in scri-
ptum redeunt. p. 3. et in consuetudinibus de
quibus ad memoriam facta fuit scriptura. ut
refert C. p. me videte. ipso. et assistente cum
senatore urbis. Sed diligenter adverte. quod si
de eodem negotio antea fuit consuetudo et po-
stea factum fuit statutum. quod ipsa consuetudo est
illa que ligat. non autem ipsum statutum. quod ipsum sta-
tutum vel potius induci ad consuetudinis ro-
borationem. quod ad novi iuris introductionem
unde si quis ageret ex statuto succumberet cum
consuetudo ex. l. fuerit introducta per consuetu-
dinē validā et efficacē. et quod validum est alia

validatione non indiget. ar. l. si quis. §. l. ana.
ff. de usufructu. simile esset si fieret aliqua. l.
post. l. si quis argentum. C. de donat. que dis-
poneret circa materiam donationis. nam cum
conditio. l. si quis argentum. fuerit efficaciter
introducta. le. superuenientes actione non
inducit. licet contra predicta videatur quod de ea-
dem re. et de eadem materia possit due. l.
fieri. ut patet in. l. si quis instituit. C. de epis.
et cle. Preterea eadem quiritas potest bis
in stipulatione deduci ut. l. qui bis. ff. de obli.
et. l. si. C. de nouac. ergo de eadem ma-
teria potest esse consuetudo et statutum. et
ex utrisque potest actio dari. sed ille qui con-
firmat validum nihil videtur introducere de
novo ut. l. si quis preter. ff. ad trebell. que est
so. precedentis contrarii et ideo non posset
eligere quis agere statuto. si consuetudo pre-
cessit circa idem disponens. et propter hoc suc-
cubuit quodam magnus advocatus ultra mon-
tanus de facto. consuetudo dicebat quod por-
tans cultellum puniret in. xx. Denique de hoc
negotio factum est statutum. s. quicumque porta-
verit cultellum puniatur in. xx. Dicitur advoca-
tus in libello statutum intentavit. et certe
succubuit tanquam proponens actionem inces-
sam quod ex statuto nulla competebat.
Item iuxta predicta quod si statutum et consuetu-
do prout circa idem. et aliquid in libello di-
cat quod agit ex. l. municipalis. numquam videtur
aptam actionem proponere. nam consuetudo et
statutum leges municipales vocant. et si quis
libellus intelligeret de consuetudine. esset apta
actio. si de statuto mitem ut dictum est. Sed dic-
tum quod isti videntur inepte agere quod. l. dicit quod non
refert utrum quis agat ex permissione galli vel
l. gallus. et debet tamen exprimere quorum
iussu notat et ex quo agat ut. l. gallus. §. sed
si filii. ff. de liber. et post. dicit tamen Ipe.
quod si consuetudo redigatur in scriptis non est
amplius consuetudo quia non est ampli-
us tacitus consensus. sed expressus et de-
claratus per scripturam et ideo advoca-
tus succumbere non debuit quod recte egit
intentando statutum et hanc approbavit
Do. Ricardus de saliceto in repet. l. de
quibus. ff. de legibus. et ideo refert ipse quod
si consuetudines feudorum facte fuerint ab
imperatore non debent dici consuetudines. sed
leges. §. secundum C. l. de consuetudine fiat scri-
ptura non propterea sublata est consuetudo. sed ad
corroborationem ipsius facta est scriptura. Denique
quod quod in iure regitur consuetudo. vel. per scriptum

etiam stilus. q̄ dīa hīc iter ea. R̄ q̄ osuētu/
 do sonat in ius ut hīc p̄z vsus hō ē ip̄i
 iur̄ cā. De hac hō dīstīguīt stilus p̄ dīspo/
 sitionē dīc vt. l. i. C. de sa. san. eccle. et dī stī/
 lus a stillādo et inde dī stillīcīdīū. vt. l. stīlī
 ff. quēadmo. ser. amī. de q̄ osuēuit dīcī stī/
 lus curīe hīc. i. cīlīs vsus ē stillat̄ a cīlī curīa
 et dī nō q̄ p̄ p̄līm obseruat. h̄ q̄ p̄ aliquē
 iudicē suat certus mod̄ et certa p̄adīca
 i cāīs corā eo p̄adīcā dīs. sicut verbī grā
 dīcīt. l. q̄ in causīs breuīorīb̄ nō dīz dārī
 libellus. C. de sen. ex. pīculo recī. aut. nīlī
 breuīores. nō līmītāt q̄ dīcāt eē breuīores
 talīs p̄adīca q̄ nō ē dītra. l. h̄ p̄ter legē. p̄t a
 iudicē fierī sicut p̄fēdī p̄torīo poterāt talē
 l. dēre. vt. l. normā. C. de offī. p̄fec. p̄to. et
 talīs vsus vel p̄adīca oī mō dī stilus curīe
 et tūc hīc dīffīnīt p̄m̄ doc. Stilus ē ius non
 scriptū vñb̄ introdūcīt ab vno iudicē.

¶ Modo restat vīdere de p̄scriptōe q̄d ip̄a
 hīc. et qualīt dīfferat a osuētuōe. cā dīstīte
 eē de osue. c. vltī. l. i. vī. dīcūt q̄ osuētuō nō
 valet nīlī hīc rātionābīlīs et p̄scripta. et hīc
 vīdet q̄ in osuētuōe īnīt p̄scriptō. p̄re
 scriptīo aut dīcīt q̄ p̄ oculīs p̄scriptō. S̄z
 certe fīm p̄p̄. et Ep̄. osuētuō nō p̄scribī
 tur. h̄ optet q̄ hīc ius dīspōsītīū. nō dīspo/
 nēs q̄ p̄scriptīo ius nouū nō creat h̄ cre/
 atuz oseruāt. Nū dīcīt lex q̄ hīc lōgīssīmo
 tpe īrēp̄ vīā pūbīcā. nō p̄scribo. vt. ff. ne
 q̄d īn lo. pū. l. vīā pūbīcā. et illa ē rātio q̄a
 facultas et mēre facultatī non p̄scribīt
 et est rātio quīa hīc nō est ius dīspōsītīū
 sed quēdā facultas eundī. ita īn cōsuētu/
 dīne. vñ nō ē bōm̄ dīcē. vñcūq̄ est dīutur/
 nitas tpeī ē p̄scriptīo vt īn exēplo dīcto
 nā īn osuētuōe nīlī est q̄ possīt p̄scribī
 q̄ ī ea nō ē alīqd ius formatū a populo q̄d
 possīt dīcī ius dīspōsītīū. sicut domīnīuz
 rei et ius pīgnorīs. et talīa q̄ p̄scribunt
 vt. l. hīc q̄s emptionīs. C. de p̄scrip. xxx. an.
 salua ergo reuerētīa canonīstaz non ē dī/
 cendū q̄ osuētuō debeat dīcī dīuturnī/
 tas p̄scripta tpe quīa non p̄scriptōne
 h̄ tacito osensu p̄lī īnducīt. dīc ergo dīraz
 īter p̄scriptōez et osuētuōne q̄ p̄scriptīo
 p̄cedīt ex osensu p̄scribētīs. et eī dītra quē
 p̄scribīt. h̄ osuētuō resultat ex assuefādī/
 one totī p̄lī vel maiorīs partīs eius vt
 dīxī. et hanc etiā dīffīnītīōne ponūt cano/
 nīstē īn dīcto. c. fī. Quēro vltērīus nūn
 quīd p̄ nō vsū osuētuō īnducāt verbī

grā. lex alīquīd dīspōnīt. p̄lus nō vīcīt
 dīspōsītīōe illī. l. nūqd ex hoc osuētuō ī/
 ducāt. et p̄ oīs. l. collat. vī q̄ hīc p̄ tēx. īn. l.
 de q̄bus. ff. de legī. īn fī. et glo. nō. S̄. īn p̄ro/
 hemīo īn. S̄. p̄o īgīt. et ībī tangēbā cū dīcta
 līmītātīōne vt hīc dīcā. p̄terea per non
 vsū fūituz amīttīt vt. l. rē non nouam.
 C. de iudī. dītrārīū vīdēt dētermīnārī p̄. l.
 ītem. ff. quēad. ser. amī. vīdēt etiā eē cāus
 p̄ hac p̄te īn. l. vlt. C. de iure dō. īmpe. vñ
 corrīgītūz illud q̄d non fūit īn vsū a tēpe
 cū mēmōrīa nō exīstāt. corrīgīt ergo q̄d
 q̄d nō est corrīgī nō pōt vt. l. nā estī sub cō/
 dītīōne. S̄. p̄to īgīt. ff. de īnīusto. rup. īrrī.
 q̄ tēstō. quīdā solūūt īstū dūbīū īstō mō
 aut p̄lus nō est vsus. l. aīo īnducēdī cō/
 suētuōne. et tūc īnducīt osuētuō p̄ non
 vsū vt īn iurīb̄ allegat. p̄ p̄ma p̄te a nō
 vīcīt. l. aīo nō īnducēdī osuētuōne et tē nō
 īnducīt osuētuō. et hēc opī. nō placuīt pē.
 q̄ nō potuīt appere. et īd p̄p̄. dīstīguīt hīc
 hī querīt nūquīd nō vsus osuētuōne īdu/
 cat. Dīc aut nō vsus h̄z īmplicitū vsū
 l. dītrārīū et tūc ex illo nō vsū īnducīt cō/
 suētuō p̄ iura. S̄. p̄ hac p̄te allegat. et h̄
 placet Ep̄. Ad cū eūdēcīā et dēclaratīōz
 p̄mītte q̄ habem̄ īn iure osuētuōne et dī/
 suētuōne. Dīssuētuō ē dīctā a osuētu/
 dīne. vt q̄ hī. l. alīqd statuat cīrca formā et
 vsus p̄adīce. illd statutū vel illā formā nō
 fūat vñ grā. l. ī alienatīōne rei eccle. vñ
 formā certā vt p̄z ī aut. h̄ ius p̄cedūt. et ī
 aut. vñ sumīt. C. de sacro san. eccle. et vñ
 et p̄adīca se h̄z q̄ fīat alienatīō rei eccle. et
 ip̄a forma nō seruata. certe hēc nō obser/
 uatīa dē solēnītat. osuētuōne īnducīt. cū
 hēat vsū īplicitū. a. l. dīssuētuō. n̄ tñ. l. dītrārī/
 um. nā. l. p̄mītte alienatīōne rei fierī h̄ est.
 illa dīssuētuō vīdēt dēcordare īn adū līz
 dīscēpet a solēnītatē et per talē dīssuētu/
 dīne. l. bñ corrīgīt et ita ītelligē dīctū. S̄. īgīt
 tur et sīlēs. Itē ē īn iure nō repīre cō/
 suētuōne q̄z dītra illd q̄d p̄hīb. l. osue.
 p̄mītte vt ē vīdē ī. l. xl. ff. d̄ ferījs. vñ tpe
 vīdēmīaz. l. p̄hīb. cās cīlēs agītārī et tñ
 osuētuō p̄mītte. Itē q̄z ecōtra. l. alīqd
 p̄mītte osuētuō p̄hīb. nā p̄mītte. l. h̄ntī
 libez solū edīfīcāe vsq̄ ad celū vt. l. altī.
 C. de fūī. osuētuō ī alīqb̄ locīs p̄hībēt
 edīfīcāe vlt̄a certā mēsurā vt īn. l. i. C. d̄
 edīfī. p̄īua. collīgīt. Itē lex quādoq̄
 alīqd mādāt et osuētuō fūat dītrārīū vt
 p̄z ī. l. oēs. C. d̄ ferī. vñ dī q̄ dīes īn q̄bus

adna et constantinopolitana ciuitates fuerunt
astruere sunt feriat. et tunc usus fuit contrariu
um. propterea. l. madoat hereditates diuidi eque
liter inter filios. consuetudo vero quicquid habet ut pro
mogenitum habeat totum ut in britania. In omnibus
istis exemplis non usus. habet usus implicitum. l.
contrariu. et ideo ex eo inducit consuetudo. l. vero
gas. Quicquid vero non usus non habet usus impli
citum. l. contrariu. et hoc contingit duobus modis. scilicet
quod casus de quo. l. dispoit non venit ut puta
vixit. l. hermafrodita. si sexus mulieris ica
lescit. debet iudicari feia. si non. non ideo feia
iudicari ut. l. querit. ff. de statu hominum.
pone quod iste casus non accidit. l. annis elap
sis. non propterea corrigit illa. l. queritur. et
iste non usus non habet inducere consuetudinem
nec tollere. l. alis opus dicere infinitas. l. ifor
ciati corrigi quare casus nunquam accidit de
facto. quod est absurdum dicere. Quicquid vero non
usus non habet adu contrariu legi. quod licet casus
accideret de facto. tamen in illo casu homines
legi. non utebantur. ut pone. l. iubet si domus
minat ruinas. cauere de dano infecto. pocius
quod in hac puincia multe fuerunt domus que
minabant ruinas sed videtur cautio nunquam
fuit petita non inducit propter hoc consuetudo
nec fuit blata. l. de dano infecto cauere. si
militer in. l. re non noua. C. de iudic. ubi dis
ponit quod aduocati iurent secundum formam ibi
tradita. et tamen illa. l. nunquam fuit praedicata. licet
casus occurreret. non propterea est illa. l. cor
recta. et ideo posset. peti quod aduocati iura
rent. et quod iurare compellerentur palam.
pro quo facit. l. arriani. C. de hereticis. licet
contrariu ibi non. per gl. et male secundum Ipe. et Ty.
Si tamen nunquam peteret iuramentum propter
hoc non viciaret processus. quod usus probat
uit absque dicto iuramento processum validum
esse. que sunt menti tenenda. Alterius
querit an ad inducendam consuetudinem requi
ratur adus iudiciarius. videtur quod sic. nam glo
nostre dicunt. quod consuetudo ideo est obreta bis
in contraditorio iudicio. glo. nostra in. l. de
quibus. ff. de legi. et C. que sit lon. consue. l. ij. et fa
cit. l. an in totu. C. de edific. priua. et l. cum de
consuetudine. ff. de legi. Ipe. et Ty. determinat
quod adus iudiciarius ut iudiciarius non est
necessitatis ad consuetudinem inducendam. quod
probat a fili. nam. l. inducit absque hoc quod sit obre
ta in iudicio ut patet in diffinitione. l. habet co
suetudo a. l. non differt nisi tanquam tacitu ab
expresso ut dictum est. S. ergo adesse consuetu
dinis non est necessarium iudiciu. propterea co

suetudine inducit diuturnus usus populi. sed
iste talis usus potest esse absque iudicio. ergo. et
Ite per hoc per diffinitionem consuetudinis. S.
posita. ex qua apte colligitur. non esse iudicium
necessarium ad consuetudinem inducendam non tamen
negat quod mediante iudicio consuetudo possit
induci put ipsum iudiciu habet inducere tacitum
consensum populi. nam si bis iudicata est per aliquod ne
gociu et populus videtur iudicis aduenit presum
ptiue inducit consensus tacitus quod causa est imedia
ta consuetudinis. Concludo ergo quod consuetu
do potest induci sine adu iudiciario secundum voc.
Ite quod nunquam possit induci consuetudo
absque contraditione. ubi gra. lex dicit quod heredi
tas ideo inter filios equaliter diuidi. in Britania
habet usus quod primogenitum totum habeat. cui usus
nullus videtur contradixit. nunquam ex hoc usu indu
cta erit consuetudo. facit quod non. l. cum de consue
tute. ff. de legi. contrariu videtur nam lex absque co
traditione inducit ut per in eius diffinitione
ergo consuetudo que non dicitur ab ea. si ut tacitu
ab expresso ut. S. dictum est. Ja. de ra. dicebat. si
apparet quod homines vult fuerunt animo in
ducendi consuetudinem. et tunc absque contradi
ctione inducit consuetudo. alis non. habet hoc non
approbat Ipe. ideo dicit secundum eum. aut quis nunquam
per hoc quod aliqui vult sunt aliqui adu sine contraditi
one inducat consuetudo quod tunc ad hoc. ut alij
filiis in fili adu. possint eodem alijs inuitis
viri. et sic adine. et dico quod tunc consuetudo in
ducit per ar. S. alle. aut nunquam consuetudo
inducat ex tali usu quod tunc ad hoc ut aliqui
compellat uti tali usu si noluerint. et sic pas
sive. et tunc non compellunt nisi contraditio in
teruenerit. et ei fuerit obtemperatu. nam
tunc a tpe contraditionis prescribit contra
obtemperante. et ita ideo intelligi. l. diuturn
na cum si. ff. de legi. ut ubi gra. Aliquis rusti
cus macinavit ad molendinu meum per. e.
annos continuos nunquam per tale usum
macinandi potero ipsum compellere ut in fu
turu ipse macinet. certe non. Sed pone quod
elapso. x. dum nolet macinare ad viduum
meu molendinu habet ad aliud. ego contradi
xi. et tamen feci quod ipse macinavit ad vidu meu
molendinu ex tali adu compulsionis. ice
pit prescriptio contra eum. ut si macinavit a
tpe facit videtur contraditiois usque ad tamen te
pus quod prescriptio possit induci. tunc in futu
ru sp compellere macinare. quod scripserunt
voti. in. l. i. C. de seruitu. et ad. Ite quod
nunquam consuetudo possit induci ex diuturno
usu per errorem inducto. ubi gra in britania

quod non
inducit
quod non
inducit

bhe
Dun

est consuetudo quod primogenitus habeat totum
Britones credebant quod sic disponeret ius co-
mune. et sic errabant. quoniam nunc quod illis sensus
sensus erroneus consuetudinem induxit. unde quod non
quod consuetudo dicitur esse consensus. et erras non
consentit ut. l. si per errorem. ff. de iurisdic. om.
in. g. unde quod consuetudo non inducat per sensum
erroneum operari. ar. et. l. si non ratione. ff. de legi. quod
dicunt quod consensus pluri totius vel maioris parti.
est erroneus consuetudinem inducere. nam plures de non
sensu facit sensum. nam certum est quod plures pos-
set ex certa scientia. extra. l. scriptas disponere g.
idem ignorat. cum magis delinquit faciens extra.
l. sciet quod ignorans ut. l. generali. C. de ta-
bulis. li. x. Alii vero dicunt quod nullo modo indu-
cit consuetudo ex erroneo usu per deca. l. si per
errorem. h. hec ratio non valet. nam refert an po-
pulus ex illo erroneo usu velit. l. tollere. l.
non ut. l. i. si legatarius. ff. ad. l. fal. et pre-
sumendum est quod in dubio. l. tollere nolit cum
errat ut. l. mater. ff. de inoffi. testa. facit con-
tra extra d. ostendit. c. i. li. vi. ubi papa igno-
rans consuetudinem non tollit eam ergo multo
magis errans. Nemo. de ma. dicebat circa
hoc sic. Aut populus errat in facto. et tunc
talis usus erroneus consuetudinem non indu-
cit. quia deficit in eo consensus ut deca. l. si per
errorem. aut errat in iure. et tunc aut in iure
divino aut naturali. et tunc non inducit con-
suetudo quia etiam ex certa scientia non potest.
aut errat in iure positivo et tunc inducitur
consuetudo cum habet potestatem constituendi ius
consuetudinarium et contra ius positivum ex cer-
ta scientia. ergo multo fortius per errorem. h. Ja.
de are. et. Pe. dicunt. aut tu queris utrum pos-
sit induci consuetudo per erroneum sensum con-
tra ius vel. l. et dico quod non quia illud quod
fit ad augmentum et defensionem. l. non debet
eius oppositum operari. ut. l. cum tale. §. penult.
ff. de adi. et. demo. h. consuetudo fuit intro-
ducta per populum errantem ad augendum ius. sic
disponens ergo non dicitur illud tollere. Preterea
quod errat in causa impulsiva. non viciat adus
secundum si in causa finali in dicta. l. cum tale. §. falsas
nam cum sic fit in testamentis que sunt lex ut i.
§. disponat in aut. de nup. ergo et in consue-
tudine que est ius non scriptum. h. talis populus
sic erravit in tali causa impulsiva. ergo etc.
non ob. quod errans non sentit. quia quicquid quis
errat in actu primo. non in consuetudine sed i.
eius causa. ergo valet consuetudo sicut sol-
lemus dicere in ingrediēte monasterium cum fra-
tres dixerunt quod bene dederet et bene dicit

mirer. nam licet postea reperiat male com-
dere et bibere et dormire. non propter hoc
viciatur ingressus quia erravit in causa
et non in actu. de quo vide in. c. dudum. extra
de quer. diu. p. Inno. Alterius quoque an
per consensum coactus possit consuetudo in-
duci. et pone pars maior populi. duobus
exceptis vltima est quod primogenitus habeat totum
quidam volens consuetudinem confici istos
duos opulit ad consentiendum huic usus.
Unde nunc reperit consensus maioris
partis. Atque ista consuetudo valebit. Rnde
quod aut a privato facta est talis coactio. et
tunc non valet. cum propter ea que gesta sunt
metu. rata non habeat ut. l. i. et per totum ti. ff.
quod me. ca. l. si prius. ff. qui et a quibus. aut
fit a iudice. et tunc aut a iudice iurisdictionis
exercente. et tunc valet ar. l. i. C. que sit l.
consue. ubi patet quod per iudicium consuetu-
do inducatur et iudicium reddatur i. in iudicium
preterea voluntas iurisdictionis exercētis
reputat voluntas partis ut. l. si ob eam. C. d.
enit. cum si. Si vero a iudice ut privato et non
valebit. et tunc ratio quod quicquid iudex aliquo facit
ut prius potest. et dicit sibi resisti ut. l. de iur. i.
C. de mechad. li. xij. et. l. prohibitu. C. de iure
fil. li. x. Sed pone iudex ponit multas se-
ntentias contra ius super eodem facto quod plures ad-
quiescit. nunquid ex eis inducet consuetudo.
unde quod sic. ut. l. diuturna. cum. l. se. ff. de legi. et
l. i. C. que sit l. consue. Contra unde per quod res iter
alios ad alios privare non debet. ut. l. i.
sepe. cum si. ff. de re iudi. Preterea ea que con-
tra. l. fiunt. nullum sortuntur effectum ut. l. i.
item cum contra. ff. que sen. sine ap. rescin. et sic non
possunt inducere consuetudinem que est aliquo
ut. l. nam est si conditione. §. i. ff. de iniusto.
rup. irritu. et. Tercio quia frustra. l. i.
auxilium imploret qui in legem committit
ut. l. auxilium. ff. de mino. sed consuetudo
non valet nisi sit. l. approbata ergo non potest
sententia nulla que est a iure approbata
inducere consuetudinem. Sed dicit quod inducit con-
suetudo ex sensu que resultat ex talibus sen-
tentiis per iura per hac parte inducenda. nec ob. quod
res iter alios ad alios etc. quod sententie non sunt
ille que privare. h. consensus qui ex eis re-
sultat. sicut qui sibi realiter non potest alij per-
desse posset. ut. l. posthuus. §. si quis. ff. de i.
offi. testa. et eodem modo ratio ad secundum ar.
h. m. Ja. de ra. Ad tertium frustra invocatur
etc. Rnde quod qui committit in vnam. l. non
potest illius. l. auxilium invocare. alterum

Bene fin. p. dicitur. Ja. h. hec ratio non valet
q. in vna. l. auxilium minor amiserat con-
tra. l. vna. et iuocabat auxilium illi. l. q. d. si
p. d. et ideo dicebat dicitur. Ja. q. qui committit
in vna. l. p. d. et aucte. l. auxilium inuocare.
ita est in p. d. h. hoc e. falsu. fm. p. d. q. d.
no est credendu. q. l. c. s. e. n. t. i. a. t. volenti eam
infringere. et ideo dicitur h. z. e. n. d. e. q. ad robur
c. s. u. e. t. u. d. i. n. i. s. no inuocat snia iudicis h.
c. s. e. n. s. u. s. p. l. i. It. q. r. o. q. d. r. e. q. r. a. t. ad c. s.
l. u. e. t. u. d. i. n. e. i. d. u. c. e. d. a. r. n. d. e. o. q. r. e. q. r. i. t. c. s. e. n.
s. u. s. p. l. i. d. i. u. t. u. r. n. et frequens. q. d. i. u. t. u. r. n. et
p. z. p. h. u. c. t. e. r. et l. d. i. u. t. u. r. n. a. ff. de legi. et q. fre-
q. u. e. s. p. b. a. t. l. i. E. q. s. i. t. l. o. c. o. s. u. e. et l. a. n. i. t. o.
t. u. m. E. de edifi. p. u. a. d. S. z. q. u. e. r. o. q. s. d. i.
c. e. t. f. r. e. q. u. e. s. c. o. s. e. n. s. u. s. A. z. o. i. n. s. u. m. a. d. i. c. q.
r. e. q. u. i. r. i. t. s. p. a. c. i. u. v. n. i. a. n. n. i. s. a. l. t. e. m. a. r. l. i. i. j. i. n.
f. i. E. de e. p. a. l. i. a. u. d. i. q. d. e. t. i. a. g. l. o. t. z. h. i. c. h. J. a.
d. e. b. e. l. h. o. c. r. e. p. r. o. b. a. t. q. d. a. l. n. o. n. c. u. r. a. u. i. t. d. e.
h. i. s. q. u. e. s. e. l. v. e. l. b. i. s. a. c. c. i. d. u. t. l. n. a. m. a. d. e. a.
ff. de legi. J. a. a. u. t. e. d. e. a. r. e. d. e. f. e. n. d. e. b. a. t. o. p. i.
a. z. o. et g. l. n. o. n. p. e. r. l. q. u. a. s. a. l. l. e. g. a. t. h. p. e. r. l.
c. u. a. l. i. j. s. E. de c. u. r. a. f. u. r. i. o. e. t. l. i. i. j. i. n. f. i. E. d.
e. p. a. l. i. a. u. d. i. n. i. h. i. l. f. a. c. i. t. q. z. l. o. q. u. i. t. d. e. a. s. s. u. e.
f. a. c. i. o. n. e. n. o. d. e. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. e. q. u. e. e. i. u. s. i. p. e.
e. u. t. et E. p. p. o. s. t. e. u. d. i. c. u. t. q. f. r. e. q. u. e. n. t. i. a. n. o.
e. s. t. c. a. u. s. a. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. i. s. h. c. o. s. e. n. s. u. s. s. o. l. u. m. d.
p. l. i. v. t. p. a. t. e. t. S. i. n. d. i. f. f. i. n. i. t. i. o. e. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. i. s.
et i. o. h. i. e. x. v. n. o. a. d. u. t. m. p. o. s. s. z. p. p. e. d. i. c. o. s. e. n. s. u. s.
t. o. t. i. p. l. i. v. e. l. m. a. i. o. r. i. s. p. t. i. s. i. n. d. u. c. a. e. s. s. z. c. o.
s. u. e. t. u. d. o. et l. n. o. d. i. c. i. t. d. e. f. r. e. q. u. e. n. t. i. a. v. s. u. s. n.
q. z. m. e. l. i. e. x. f. r. e. q. u. e. n. t. i. a. v. s. u. s. p. e. r. p. e. n. d. i. t. c. o.
s. e. n. s. u. s. q. z. e. x. v. n. o. a. d. u. d. e. i. n. d. e. r. e. q. u. i. r. i. t. a. d.
c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. e. i. n. d. u. c. e. n. d. a. c. o. s. e. n. s. u. s. t. o. t. i. p. l. i.
v. e. l. m. a. i. o. r. i. s. p. t. i. s. v. t. p. a. t. e. t. i. n. e. l. d. i. f. f. i. n. i. t. i. o. e.
e. x. c. e. p. t. i. s. f. u. r. i. o. s. i. s. et i. n. f. a. n. t. i. b. q. i. n. t. e. r. i. l. l. o. s.
d. e. p. l. o. n. o. n. u. m. e. r. a. n. t. q. u. o. a. d. h. o. c. v. t. l. d. i.
u. u. s. ff. de d. i. u. e. r. et t. p. a. l. i. p. s. c. r. i. p. e. t. e. t. i. a. z. e. x.
c. e. p. t. i. s. m. i. n. o. r. i. b. u. s. x. x. v. a. n. n. i. s. q. u. i. q. u. o. a. d.
i. s. t. a. q. u. e. r. e. p. u. b. l. i. c. a. t. a. n. g. u. n. t. n. o. n. n. u. m. e. r. a.
t. u. r. e. t. p. e. r. f. e. c. t. u. s. e. n. s. u. m. n. o. h. a. b. e. n. t. v. t. l. r. e. z.
p. u. b. l. i. c. a. ff. de m. u. n. e. et h. o. n. o. et l. s. p. u. r. i. j. h. i. i.
ff. de d. e. c. u. r. i. It. e. x. c. e. p. t. i. s. m. u. l. i. e. r. i. b. u. s. q. z.
c. o. s. e. n. s. u. s. q. u. o. a. d. h. o. c. n. o. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. h. i. c.
e. t. i. a. m. i. n. l. c. o. n. d. e. n. d. a. n. a. l. e. s. t. v. i. r. o. r. u. p. r. u.
d. e. n. t. u. z. c. n. o. n. a. u. t. e. m. m. u. l. i. e. r. z. l. i. ff. de legi.
n. o. n. e. s. t. t. a. m. e. n. e. g. a. n. d. u. q. n. h. i. d. u. e. m. u. l. i. e. r. e. s.
i. n. c. i. p. e. r. e. n. t. v. t. i. a. l. i. q. u. o. a. d. u. q. n. a. b. i. l. l. o. v. s. u.
e. a. z. p. o. s. s. e. t. c. o. s. u. e. t. u. d. o. d. e. s. c. e. n. d. e. r. e. h. i. m. a. i. o. r.
p. s. p. l. i. c. o. n. s. e. n. t. i. r. e. t. i. n. e. o. n. o. n. t. a. m. e. p. p. t. e. r.
e. a. z. c. o. s. e. n. s. u. m. h. p. p. t. e. r. c. o. s. e. n. s. u. z. p. l. i. q. c. a. t. u. s.
e. s. t. i. n. e. o. v. s. u. f. m. d. o. c. t. o. p. o. d. i. c. o. s. S. z. q. r. o.
q. m. o. d. o. c. o. l. l. i. g. e. t. c. o. s. e. n. s. u. s. p. l. i. t. o. t. i. v. e. l. m. a.

ioris p. t. i. s. r. i. d. e. o. v. i. d. e. b. i. t. q. u. o. t. h. o. m. i. n. e. s.
f. u. e. r. u. t. p. t. e. s. t. p. e. p. m. i. a. d. e. r. q. c. o. s. u. e. t. u. d. o.
v. z. e. e. i. d. u. d. a. et q. t. p. e. s. c. d. i. et q. t. p. e. t. e. r. c. i. j. e. t.
h. i. q. t. e. r. e. p. t. u. f. u. e. i. t. q. s. u. c. c. e. s. s. i. u. e. h. i. l. o. p. u. t. a. t. i. s.
i. p. i. f. a. c. i. u. t. m. a. i. o. r. e. p. t. e. p. l. i. i. d. u. d. a. e. r. i. t. c. o. s. u. e.
t. u. d. o. a. l. n. o. n. a. p. t. i. a. i. p. o. z. e. x. q. n. o. o. t. r. a. d. i.
c. e. r. u. t. c. o. s. e. n. s. u. o. p. a. t. n. e. c. o. b. l. e. i. e. s. t. n. o. l. l. e. ff.
d. e. r. e. i. u. r. l. q. z. l. z. i. n. a. d. i. b. p. u. a. t. i. s. p. t. i. a. i. l. l. i.
q. n. o. p. o. t. p. o. t. r. a. d. i. c. i. o. n. e. s. u. a. a. d. u. i. p. e. d. i. r. e.
n. o. o. p. a. t. c. o. s. e. n. s. u. m. t. i. i. n. p. u. b. l. i. c. i. s. o. p. a. t. c. o.
s. e. n. s. u. m. v. t. p. z. i. l. i. j. ff. a. d. m. u. n. i. c. i. p. a. l. e. s. h. i. c. u. t.
v. i. d. e. m. i. n. p. r. e. c. u. i. f. i. l. i. v. o. c. a. t. u. s. e. s. t. a. d. m. u.
n. e. r. a. i. p. o. s. c. i. e. t. e. n. a. h. i. p. r. i. n. o. t. r. a. d. i. c. a. t. e. l. a. p. s. o.
t. p. e. a. d. a. p. p. e. l. l. a. n. d. u. c. o. s. e. n. s. u. s. r. e. p. u. t. a. b. i. t. l. i. z.
e. t. i. a. e. i. o. t. r. a. d. i. c. i. o. n. o. p. o. t. u. i. s. s. e. t. a. d. u. i. p. e. d. i.
r. e. v. t. l. s. p. u. r. i. j. h. p. a. t. e. r. ff. d. e. d. e. c. u. r. i. It. e. z.
r. e. q. u. i. r. i. t. a. d. i. n. d. u. c. e. n. d. a. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. e. d. i. u. t. u. r.
n. i. t. a. s. t. p. i. s. et h. v. t. s. c. i. a. m. q. a. i. o. p. l. i. s. v. s. u. s.
f. u. e. r. i. t. i. l. l. o. a. d. u. n. a. p. s. u. m. p. t. i. o. e. q. a. i. o. c. o. s. u. e.
t. u. d. i. n. e. i. d. u. c. e. d. i. e. x. d. i. u. t. u. n. i. t. a. t. e. t. p. i. s. n. e. c. o. b.
q. i. l. c. o. d. e. n. d. a. v. e. l. s. t. a. t. u. t. o. n. o. r. e. q. r. a. t. d. i. u. t.
n. i. t. a. s. t. p. i. s. n. a. h. i. o. e. q. z. a. p. p. a. r. e. t. d. e. c. o. s. e. n. s. u.
e. x. p. l. o. et i. o. a. d. c. o. i. e. d. u. a. s. n. o. e. f. c. u. r. r. e. v. t. l.
c. o. t. i. n. u. u. s. h. i. ff. d. e. h. o. b. q. d. h. i. e. r. e. p. i. r. e. i. c. o.
s. u. e. t. u. d. i. e. S. z. q. r. o. q. t. a. t. p. i. s. t. i. u. t. u. n. i. t. a. s. r. e.
q. r. a. t. q. d. a. d. i. c. u. t. q. t. a. t. i. t. p. i. s. c. u. i. m. e. m. o. r. i. a.
n. o. e. x. i. s. t. a. t. i. n. c. o. t. r. a. r. i. u. v. t. l. h. o. c. i. u. r. e. h. d. u.
a. u. s. a. q. ff. d. e. a. q. q. u. o. et e. s. t. i. u. a. A. l. i. j. h. o. d. i.
c. u. n. t. q. x. a. n. n. o. z. et h. o. c. e. s. t. v. e. z. v. t. g. l. n. o. h.
p. o. s. t. e. a. s. u. b. d. i. c. i. t. A. z. o. q. i. n. t. e. r. p. t. e. s. x. i. n. t. e. r.
a. b. s. e. n. t. e. s. x. v. t. p. z. p. e. r. e. u. m. i. n. s. u. m. m. a. i. n.
m. a. t. e. r. i. a. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. i. s. q. d. d. i. s. p. l. i. c. z. m. o. d. e. r.
n. i. s. q. z. d. i. s. t. i. n. d. i. o. p. t. i. e. et a. b. i. t. i. e. s. i. t. i. n. m. a.
t. e. r. i. a. p. s. c. r. i. p. t. i. o. n. u. q. u. e. e. s. t. m. u. l. t. u. d. i. u. e. r. s. a. a.
m. a. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. i. s. q. t. u. a. d. h. o. c. n. a. p. s. c. r. i. p. t. o.
c. u. r. r. i. t. e. x. n. e. g. l. i. g. e. t. i. a. n. o. p. e. t. e. t. i. s. q. u. e. e. m. a.
i. o. r. i. n. p. t. e. q. i. a. b. i. t. e. et i. o. m. i. n. t. p. s. r. e. q. u. i. r. i. t.
i. n. t. e. r. p. t. e. s. h. c. o. s. u. e. t. u. d. o. c. a. t. e. x. c. o. n. s. e. n. s. u.
m. a. i. o. r. l. p. t. i. s. p. l. i. c. o. p. r. e. h. e. s. o. a. l. i. q. v. s. u. et i. d. o.
h. i. c. n. o. e. f. a. c. i. e. d. a. o. f. a. i. t. e. r. p. t. e. et a. b. i. t. e.
Q. u. e. r. o. n. u. q. d. s. i. t. d. a. r. e. c. a. m. q. r. e. q. r. a. t. m. a. i.
s. p. a. c. i. u. q. z. x. a. n. a. d. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. e. i. d. u. c. e. d. a. z.
v. t. h. i. v. n. i. u. e. r. s. i. t. a. s. q. u. e. d. a. c. o. s. e. n. s. i. t. q. a. l. i. q. c. o.
s. u. e. t. u. d. o. n. o. p. o. s. s. i. t. i. d. u. c. i. n. f. u. e. r. i. t. f. i. r. m. a. t. a. e. x.
t. a. c. i. t. o. c. o. s. e. n. s. u. x. x. x. v. l. x. l. a. n. n. u. q. d. i. s. t. a. e. l. i. s.
c. o. s. u. e. t. u. d. o. q. u. e. v. u. l. t. i. p. e. d. i. r. e. c. o. s. u. e. t. u. d. i. e. s.
i. d. u. c. e. d. a. s. m. i. o. r. i. s. p. a. c. i. o. x. l. a. n. p. o. s. s. i. t. i. d. u. c. i.
s. p. a. c. i. o. x. a. n. v. t. q. h. i. c. n. a. t. i. m. t. e. p. s. u. f. f. i. c. i. t. r. e.
g. u. l. a. r. i. t. a. d. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. e. i. d. u. c. e. n. d. a. g. z. c.
e. c. o. n. t. r. a. v. t. n. a. h. i. c. o. s. u. e. t. u. d. o. i. s. t. a. i. d. u. c. e. t. u. r.
s. p. a. c. i. o. x. c. o. t. r. a. r. i. a. t. s. i. b. i. et c. o. t. r. a. r. i. s. i. b. i. i. p. i. n.
a. u. d. i. t. v. t. l. i. E. d. e. f. u. r. l. p. t. e. a. i. o. q. d. q. s. i. n.
a. l. i. o. v. u. l. t. i. n. s. e. i. p. o. d. e. b. e. t. a. p. p. r. o. b. a. r. e. v. t. l. i.

ff. q. d. q. iur. h. ista consuetudo in alia consue-
tudine inducenda probat tps. x. anoz. et
approbat tps. xl. an. g. sic erit i seipsa. ptea
qs. nō pōt iuuari ex eo qd vicio dedit. vt
l. papi. s. memisse. ff. de i. o. f. i. testa. h. hec cō-
suetudo i probat inducēda consue. miori spa-
cio xl. an. g. ea ipa inducēda nō ē. dīc qd hec
consuetudo spacio. x. an. induci pōt p rōnes
p h. allegat. nec ob. opp. tra. dēminatiōz
nā consuetudo ista vī se excludere et includē
consuetudines i postez inducēdas vt sic in
fili. l. i. l. t. butoria q. oēs alias. l. cor. rerit. tū
se ipaz. h. vt. l. i. l. h. ex. ad. l. ff. de o. i. iur. pre-
terea i gñali f. mōe h. etinet psona loquē-
tis vt. l. i. q. i. i. ff. de solut. nō ob. aliud qd
hec consuetudo nō inducit spacio. x. an. qd
diuturnitas tps. h. ē cā cōsuetudinis vt
alle. dīxi f. m. p. de. et. h. tacit. consens. et
iō oēa argumēta nō ob. qd hec consuetudo
iuuatur ex consensu. pterea hec consuetudo
h. tollit. l. q. puidit qd spacio. x. an. inducitur
tacit. consens. donec suēt i eē suo f. ea. qd nā
l. ē dare formā negocijs futuris vt. l. leges
et. o. s. ff. de legi. f. m. h. formā nō posset
dare aīqz sit consuetudo. et consuetudo nō sit
aī tps. x. an. g. nō h. aliqd qd repugnet
consuetudinē posse induci spacio decennij.
Deinde pncipalit. qro q. l. i. consuetudo in
iudicio p. uocat. et dīc qd triplex ē mod. p
ducēdi consuetudinē in iudicio. l. agēdo ex-
cipiēdo et iudicis officij iplorādo. consuetu-
do p. p. uoci excipiēdo. vt p. o. l. dīc qd ven-
ditor o. z. caue de vicij. et morbis alij. vī-
dit. h. consuetudo h. z. qd nō tenet. h. emptor
agat tra. vīditorē qd caueat de vicij. de
consuetudine excipere poterit et cā in iudiciū
p. modū exceptionis p. p. nē. facit in ar. ad
p. o. a. l. post. ff. de pac. Itē officio iudicis
deducit i iudiciū vt p. o. iure cauet qd ma-
ior. xxv. an. nō possit restitui. aliqz in. xxv.
an. et. xxx. anoz. vult petere restōez in inte.
hoc facit iudicis officio iplorato vt. l. q. h.
minor. s. v. l. i. ff. de mīno. Item deducitur
in iudiciū p. modū agendi et hoc. vī per
modū agendi reali. vt pone iure cauetur
q. hereditas equaliter diuidat inter fili-
os. consuetudo se habet. q. p. mōgenitus co-
tum habeat certe intētabit adionē realē
ex consuetudine. cū peticō hereditatis sit re-
alis vt. l. h. h. le. s. penul. ff. de pet. heredi.
Item p. modū agendi psonali vt pone. l.
videt qd nullus appellatur emere aut ven-
dere rē suā vt. l. rē emere. ff. de iure delibe-

consue. se habet vt qui habet lapidicinas i
aliqua strata videri appellat. intentabit
contra ipm psonalis actio. i. cōdicio ex. l.
que ex consuetudine cōpetit vt. l. vnica. ff. d.
videt ex. l. Demū querit si intentat ex
consuetudine opetens actio siue agendo re-
ali siue psonali siue excipiēdo siue iudicis
officiū iplorādo an sit necesse de consuetu-
dine mētōez fieri i libello. vī qd nō. p. ea q
scribūt dōd. i. l. edicta. ff. de edēdo. vbi dē-
minat qd nō ē necesse expmēre actiōz qd agit
i libello. strariū cōit dēminat qd expedire
de consuetudine mētōez fieri in libello. qd cō-
suetudo ē f. cī vt. l. i. l. q. sit lō. consue. et. i. c. i.
et de o. situ. l. i. vi. et ea q sunt facti de facili
ignorāt vt. l. h. ff. de iur. et. fac. ig. hinc ē qd
videt qd sit necesse poni in libello si bīuge-
bat. tū. Ja. d. ra. dīc qd si consuetudo eāt noto-
ria. non expediebat de ea in libello facere
mētōez vt. l. i. in fi. ff. de acti. emp. et. l. em-
ptorem in prin. ff. de. et. ff. vero determinat
qd nunqz est de consuetudine necesse in li-
bello mētōez facere. qd cōsuetudo nō est
mediū imēdiatū ad cōclusiōez qd sit i libel-
lo h. mediū imēdiatū ipi. cōclusiōis ē fa-
ctum. qd i libello deducit. et sup. qd consuetu-
do fūdat dispositiōez. h. o. stat qd i libello suf-
ficiat pponere mediū imēdiatū cōclusiōis
omisso medio mediato ipi. vt est videre
in libello rei vīdicatiōis in quo pponit rē
spectare ad adōrē iure dñij. qd est mediū
imēdiatū rei vīdicatiōis. nec expedire p-
ponere titulū ipi. dñij. l. emptōis et. p. m-
rationis liz postea in pbat. expedire i iudi-
cio deduci si ipm dñij. neget. hoc sic eāt
in cōsuetudine qd est mediū mediatiū iur.
qd ex ea deducit f. m. ff. de. qd est subtile.
Quero nūquid expedire consuetudinē pbat
vī qd nō. qd consuetudo ē ius nō scriptū vt
hic p. z. h. iura sūt certa vt p. z. in prohemio
ff. de. in fi. et. s. in pheio hui. libri. et qd cer-
tum ē pbatōe h. i. dīget. pterea consuetudo
et lex nō differt nisi penes tacitū et. exp. sū-
h. l. nō pbat. ergo nec consuetudo. dīc cōsue-
tudinē quodā qd cāt ab vsu qui ē facti
ignorātia iō pbat. Sz qro q. l. i. ipa cō-
suetudo pbat. Rndeo p. duos vī p. tres
testes quos ps. p. uocet et iurare faciet p-
te p. nte. et eoz dīcta publicabūt solēniter
put in alijs actib. f. m. dōd. ff. de. dīc qd de
hac opi. vulgares trufant qd nō videtur
iuridicū dīe. nec equū cū tāta pbatō nō
exigat. h. i. alijs singularib. f. cīs pbatōis
b. 2

arguere libellum
ex parte

Ita q. l. i. p. z. q. f. m. l.

ideo distinguebatur. *pe. hoc mō. aut nos*
loquimur de probatione fidei sup iure dispo
sito et i h requiritur probatio plenissima. ut in
ta dicitur aut de probatione fidei sup iur dis
ponētis qle ē ius scriptū vel nō scriptū. et
hic requiritur seiplena probatio. q recipit a iur
dice etiā pte abnre. p q facit h qd Inno.
pōit in. c. iij. al. ex pte. ex de accusa. et absq
solēnitatibus aliq b. sicuti vide. cū ali
quis negat ius scriptū. dicēs de iure esse
draz int agnatos et agnatos. ali dīc dīf
ferētiā istā blata ēē. p. l. nouā. ad probatio
nē hui iur. Iudex aperiet libz et accedit
ad camerā. et videbit. qd. l. de hoc dispōit
et sup h informabit oscientiā suā absq p
tis pntia. et sine alijs solēnitatibus. simile
nos videm. qtiens nos deducim. aliq
in iudiciū accessorie. nō plene expedit illd
pbare h sufficit semiplena probatio. vtruta
dico q domus tua dat fuiturē domū mee
deducit in iudiciū accessorie dñū meū et
fuit pncipalit. certe n expedit dñūz plē p
bare h sufficit h pbo me possidere. unde dī
cit. l. q si est pñciatū pro fuiturē. nō pñ
dicat snia qtrum ad dominiūz qz certa q
ad dominiū non fuit recepta probatio. nec
fuit deducit pncipaliter vt est casus in. l.
h si ante. ff. de excep. simile patet in agere
iudicio fami. hercil. qz videt se dicere do
miniū dimidiē hereditatis. et sufficit tñ h
pbat se possidere qz dñūz nō deducit pñ
cipaliter h iudicet vt. l. pōponi. ff. fa. her
simile iducebā quodā vice ad. q. d fco for
mata erat inquisitio ostra quondā de fur
to qd ē otraditio rei aliene iūto dño. do
miniū deducit incidēt videt sufficere pos
se pbare dñūz rei furtive. sic dicim. i ppo
sico qz osuetudo nō deducit i iudicō pñci
palit h iudicet et accessorie. qd dicebat *pe.*
de furi. opi. vulgariūz et laicoz. qd fieri
diz. dū pte cū applo descēdat ius nō scriptū.
S3 tūc qzō circa h q deponēt testes vo
lentes pbare de osuetudie. certe dicēt fm
q apparet. sic fuit obtentū sine otraditōe
h p. 2o q libelli qrimoniaz ostra cōsue
tudine pōitā n fuerunt admīssi. 3o q bis
fuit obtentū in otraditōrio iudicio. nam
rñlio iudicis tñ opat. qtrū si sniarz pro cō
suetudie. ar. l. siue adl. h si qz. ff. de nego.
gest. Item q hec fuerit obtēta i otraditō
rio iudicio qz vn dicebat osuetudinē ali
nō. et fuit iudicatū q erat osuetudo inou
da vt. l. cu3 de osuetudie. ff. de legi. h h nō

placuit *Ja. bu.* nā dicit q libelli querimoniaz nō fuerūt recepti. et q sic sit obtentū
in otraditōrio iudicio. est dicere q res in
ter alios acta. alijs pñuicet. qd est ostra
iura. pterea probatōes debent esse clare.
et de iure cōcludere. et necessario. vt. l. neq
natales. *T. de pba.* h nō sequit. bis est ob
tēta i cōtraditōrio iudicio. g. h sentit ps
maior ppli. S3 *Mar. de fauo.* in mā pōitā
nitit defendere. nā nō intellexit. osuetudo
bis est obtēta i otraditōrio iudicio. vel q
libelli qrimoniales eēt recepti q induce
ret osuetudo. h q ex his actis pbaret iou
da hē in fili. p sniaz nō pbatur dñūz. sed
declarat dñūz. vt. l. ex diuerso. ff. d rei vē.
nā hec talis snia iudicis. qz bis est pronū
ciatū pro cōsuetudine. facit ius q ad oēs
de pbo nisi fuerit appellatione suspēsa. vel
doceat de collusioe. cū sit in ea tale qd. qd
tāgat totū pplm. ar. l. eū qui. h in pplarib.
ff. de iureiur. file qñ libelli querimoniales
sunt repulsi. et p h probat osuetudinē esse
inoudā. adeo q notoriū est q dñi libelli
meruerūt rejci. S3 *Ja. de ra.* et *pe. fecerūt*
ab opi. p iura ostra eū inoudā. et dicūt q
testes deponūt q sic se habuit cōsuetudo
qd dñūz qdā reprobat. nā testis d3 depon
nere de tali fco qd sit pceptibile sensu cor
poreo. h osuetudo q ē ius n scriptū. nō est
pceptibilis sensu corporeo g. rē. pterea esset
testis factū q vellet deponē circa cōsuetu
dinē. cū nescit q sit osuetudo circa quā ē
pñtissimi errauerūt. vñ nō d3 velle qz pñ
riū hīre vt. l. videam. ff. de in. li. iur. et iō
mod. iste probat osuetudinē nō pl3 *Ep.*
h isti mōi colligāt ex probatōe fame vt. l.
testiū. h quivā. ff. de testi. cui probatio est
huic fili. Et iō dic fm *Ep.* pōitū. q si te
stis diceret q osuetudo tal ē. et tot adus
iteruenerūt q ex eis fuit adept cōsensus
maioris pñs ppli. tūc talis probatio rele
uaret. siē solem dīc illū eē filiū legitimū
q ē nat ex iustis nupcijs. vt. l. filiū. ff. qui
sūt sui vl ali. iur. nā ex actib ppli cōphēvi
tur cōsensus ppli. et ex eo cōsensu ppli. cō
suetudo. Tñ potestis dīc clari. q ps vo
lens probare cōsuetudinē d3 offerre se p
batuz tā. l. vsū ppli. frequētiā. et diuinita
tem illi vsus. nā ex istis b3 resultat cōsen
sus q ē cā imediata cōsuetudis. S3 reou
cam. h ad pñciā. quō testes deponēt pñci
certe dīc q vidēt vt i hac citate q p ge
nit. totā hereditatē hñit. et q vidēt h se

iudicari vel uti. nā iudex tē videbit si tres
hoīes. vere faciāt maiore pte ppli. Deind
qrit a testib' qto tpe viderūt predicta eīss
deponāt de decēnio. pbata erit osuetudo
qz pbata erūt vīda tā expectātia ad osue
tudine. 7 ista ē vītas reiectis alijs opī.
Ez pōc q vīdi testes dicāt se nescire qui
bus presētib' viderūt. nunquid iudex ex
hoc pēpiat q osuetudo sit inuēda. dic q
iudex examīnabit locū vbi pōda viderēt
7 quot homines solent ibi esse verisimili
ter 7 si ibi viderit q ibi soleat eē maior ps
populi tūc psumet esse osuetudine qz que
pbari nō possunt clare. pbantur p vīdū
ras vt. l. otinuu. §. i. ff. de & b. ob. 7. l. non
omēs. §. a barbaris. ff. de re mili. Sed
pone q duo testes deponāt vīdīssē sic adū
presētib' duobus. Alij duo deponāt vī
dīssē pntibus trib' homibus qui oēs sūt
iundi faciūt maiore pte populi. nunquid
ex hoc vīdet pbari osuetudo. vīdet q nō
qz testes predicti sūt singulares in dīctis
cop. de dō. dētēminant otinuu 7 vīdēt
de hoc esse gl. in. l. ob carmē. §. vlti. ff. de te
stī. vbi volens agere de itinere adūqz pnt
vīdē. 7z probare se iūssē p r. r. dies. ab
anno retro. si vnus testis probat q p r. r.
dies in mense maij. 7 alius per xv. mēsis
Junij. vīdetur pbata esse intentio istius
nā testes concordāt in eo qd est pbantū.
7 q ille iuerit p. r. r. dies. sed hoc non ap
pbat. §. p. cū testes pōdī sint singulares
vt dīctū est. nam appellant testes singula
res cū debēt dicē factū ipz otadū 7 i iure
qd resulat ex eo concordant. sed in facto
discordant. vīputa egi otra te ad r. ex cau
sa mutui. vnus testis dīcit q vīdīt me mu
tuare. alius q ofessus fui mutuū certe si
probant intentionē qz licet concordāt in
iure discrepant in facto. licet pro fma opī
faciat. l. in summa in fi. de aqua plu. ar. et
l. si arbitet. ff. de proba. nā si quis vult agē
adione aque plu. ar. debet pbare cp' ex q
noscet factū fuisse talī tpe q memoria nō
erītat. Et ex si vnus testis deponit q vī
dīt titiū qui habuit hui' opīs memoriaz
vīdetur pbata esse intētio ipī. §. p. e. res
pondet ad glo. in. l. ob carmen. q ibi testes
cōcordant in facto. qd nō expediebat pro
bare q aliquis iuerit de mense Junij vel
mai j sed simpliciter pbare q iuerit p r. r.
dies ab anno retro 7 sup hoc ambo depo
nunt nam cum habemus factū nō est cu

randum de causa remota ipius. non sic ē
de testibus deponendis sup obligatōe de
decē quia discrepant in forma facti §. 3. Ja
de are. Ultimo quero quid si vnus te
stis deponit q maior pars populi sic vīdēt.
aliqui testes deponūt q aliq otadixerūt
illi vsui. nunqō impedit ex dīctis ipoz cō
suetudo per alios probata glo. in. l. nemo
§. i. ff. de re. iur. dīstīnguit aut cōsuetudo
ē prescripta et nocet etiā otadicentibus
al's nō. quā glo. seqt Dp. 7 canoniste p q
facit. l. nālī. ff. de vsura. §. Ja. de ra. 7 Cy.
ac §. p. tenent oppositū. nā osuetudo non
pseribitur vt superius dīxi nec otadīdīo
aliqz hz ipēdire osuetudine sic nec ipēdī
ret statutu vel. l. cōez qz maior ps ppli pnt
dicat minori in iure otēdo ar. l. q maior
ad mūici. §. 3. Cy. Pro otclūhōe mae cō
sue. ē vīdēdum quis sit ei' effēs circa qd
ē dīstīngūē. qz cōsue. ē §. 3. l. aut pē. aut
cōtra. si fm vel pē. l. vt pz i vsib' seudoz. et
fne dubio osuetudo tenet. 7 ē ius nō scrī
ptū i loco vbi vīget vt. l. de qb' in pn. ff. de
legi. aut cōsue. ē cōtra. l. tūc ē opī. inf cano
nistas 7 legistas Dīcūt canoniste q. l. se/
quēs nūqz tollit cōsuetudine pcedētē qā
nō ē verisimile romanuz pncipē velle tollē p
legē sequētē. cōsuetudine pcedētē qz verī
fīle ē ipm ignorare cū fundet sup vsu q ē
facti vt ē casus de hoc in. c. i. ex de cōstitū.
li. vi. Legiste vero dīcūt q. l. sequēs vero/
gat cōsuetudini pcedenti. pro hoc alle
gant. l. in. §. diuus. ff. de sepul. vīo. vbi vī
casus. §. canoniste respōdent ad illum. §. q
ideo. l. sequens tollit cōsuetudine pcedē
tem qz i. l. ē publica vtilitas q ē aqd spālī
eal. inducīt. ar. l. barbarius. 7 qd ibi nō.
ff. de offi. pto. quā so. Jo. mo. posuit i dō
c. i. Alij vero canoniste aliter solūt vīdū
cōtrariū vt nō. per eos in vīdō. c. i. Si ot
consuetudo seqt. l. dīstīngue tūc. qā aut ē
generalis. aut spālīs. si generalis facta a
pplō rōno. 7 tūc vīncat. l. tenendo q popu
lus romna' hodie possit facere. l. et cōsue
tudine nec est dīstīnguendū vtz p errore
vel ex certa scia fuerit inuēda. qz nō ē verī
fīle pplm romanū totū vel partē maiorem
errare. tenēdo ot q pplus rōnus hodie si
possit facere cōsuetudine vel. l. generalem
qd multi tenēt. 7 sic ē cōsuetudo spālīs et
local. 7 tūc a fuit p errore inuēda 7 tunc
p 7 cōtra. 7 hec sūt opī. de quib' sup dīxi
aut fuit inuēda ex certa scientia et tunc

aut e contra iura nati et non valet quod illud
 e immutabile ut i. e. h. nalia. aut o tra ius
 gentium. et tunc id e p dictu. h. nisi otineret pu
 blica utilitate na tunc tolleretur ius getium
 ut l. venditor. h. si constat. ff. coia pvi. aut e
 eotra ius civile. et tunc aut itroduda o tra
 libertate ecclie. et tunc non valet ut aut. cas
 sa. E. de sa. sanc. eccle. aut e itroduda co
 tra coez utilitate. et tunc non valet. E. de pci
 impa. offe. l. nec danoza. et l. fi. E. si o tra ius
 vel utili. pu. si ho e itroduda o tra puataz
 utilitate. et tunc aut ea qs enormit ledit ec
 te si valz. qz i h cau non valet pncipis fcri
 pd. l. qti es. E. de pci. impa. offe. a ex cosue
 tudie hac qs modice ledit. et tunc valet ut
 E. de usuris. l. eos. E. o fur. aut. navigia
 et hoc vep nisi. l. simplr cosuetudine contra
 ria tollat. qz tunc itelligit de iouda et indu
 cea i postez ar. l. dudum. E. de contra. emp.
 a. l. eaz non i pbat. et tollit. l. i cau ut h. et l. ij.
 E. q sit lon. cosue. cu his que ibi no. h. Ja
 de ra. et Ep. licet ppe. tenere videat q nul
 la cosuetudo contra. l. valeat nisi pncipe
 sciete et pmitte fuerit itroduda. qo est
 eotra coez opi. Quo at osuetudo liget no
 sditos dixi in ma statutoz. et hec ad pns
 sufficiat circa maz osuetudinis. Baldus

De iure personaz.

Amma itaqz

Prima diuisio psonaz e q qda libe
 ri et qda serui sunt. et libertas e facultas a
 nali iure puenies qdco placuerit facieda
 si iure getium vel civili phibeat. h. o. vsqz
 ad. h. fuit. In gl. i. ibi iure getiu. dic pmo
 iure civili ut pz in libero homie qui patit
 se venudari ut i. e. h. penl. In gl. que icipit
 h pone. Ex hac gl. collige ar. ad. q. Testa
 tor duos heredes instituit et sstituit eis
 hoc mo. et si heredes mei sine liberis decel
 serint sstituo eis titiu vn decessit sine li
 beris. nuquid sstituit admittet saltu inda
 midia. Ita gl fac q sic qz pns dz resol
 ui in singlaret. hoc at ar. no detmino nuc
 h als plenissime dixi. ego aut puto q ali
 coheres excluderet sstitutu. p q vide po
 tes. l. heredes mei. h. cu ita. ff. ad trebell.

Seruitus h. o. Seruitus a
 iure gentium suphe
 ortu. p qua qs alieno dno est subiecta et a
 seruando dicti sunt serui cu magis reipu
 blice interfit captiuos viuere seruos q u

gentios domines mori. q al macipia nu
 cupant. eo q mau ab hostib captiut h. o.

Serui autem Breviter h.
 itendit. suo
 rum quida nalliter serui sunt qui ex suis
 nascut. quida iure getiu. qdam p captiut
 tate. alij iure civili. qz qz interuenientibus
 et quo ad nome nulla dfa repit i suis. Li
 berop quida sut ingenui. qda libini. bal.

De ingenuis.

Ingenuis Titul iste
 breuiter h.
 itendit. Is est ingenuus iudicandus
 qui a sue natiuitatis inicio ingenuus na
 tus est. et quo ad igenuitate matris si pa
 tris sequit seu expedit codicio. sufficit at
 ex matre libera tempe coceptionis al na
 tionis. vel medio tpe cu de eius natiuita
 te qrit natu esse. et ea que de facto fiut. no
 sortunt effectum iuri. nec alteri in iure pre
 iudicant. h. o. Baldus.

De libertinis

Libertini Manumissio
 dicit liberti
 nus. et manumissio q fuit de iure
 gentium itroduda est datio libertatis. a iu
 re tame naturali incognita. et correlatia
 seinuice respiciut. nec vnu sine altero poe
 esse. et q de nouo emergunt nouo indiget
 auxilio. a iur gentium tria genera hominu
 sunt. quis de iure naturali vnum tantu
 esset. hoc dicit vsq ad. h. multis autem.

Multis autem Hoc itendit.
 Manumissio
 ta iter viuos q i vltia voluntate multis
 mois fit. ex q ad adu voluntarie iurisdictio
 nis qlibz loc e iuridic. h. o. vsq ad. h. lib
 tinop at. In gl. i. de reat. hec gl. alle. p Ja
 bu. q si pira e dilatio iudici ifra qua pro
 batdes recipiat et ps iussa fuerit pbae q
 erat alibi tpe delicti ppetrati. q iudex elat
 psa dilatioe ad pbandu pt iducere testes
 q probat q no erat alibi. h. ibi. qz no vider
 ad de nouo probare h pbat. cam p cu ef
 frustrata p pbat. pris aduerse de reg v
 ipe dnt Ja. scripsit i. l. manumissioes. ff. de
 iusti. et iure. In gl. xbi manumitti q dic ibi
 lz sit sec i filijs. dic qz no emacipat inuice
 qd ppetuo tene meri. al dicaz nu qd p te
 neat iur emacipe filiu. In glo. vum tra
 fit hec gl. e ar. q si pira auctoritate possit

ingredi alicui rei possessionem et ad iudicem
accedens. ipsi rei possessionem intradi licentia
imper. non suata forma seu solennitate sta
tuti. q. in h. cau. req. rebat. q. intras posses
sionem si puit. et si poterat facere sine iudice. v. r.
q. multo mag. cu. e. min. legitima aucte.

Libertinoz Licet olim li
bertinoz ml
te essent spes. hodie e. it. eos vnica odicio
naz oes plena libtate potiut. h. d. vsq. ad
fi. ti. In gl. scilicet eis r. c. Collige ex hac gl
q. odicio multis cophendit r. xiiij. alibi v. r.
dicere q. tria ad minus cophendat vt. l. fi.
hoc rescriptu. ff. ad. l. fal. Alibi dicunt
multi q. sunt vltra xl. extra d. de. exc. c. la
tores. de testi. cu. cam. Alibi d. o. r. x. dicunt
pauci vt. rlv. di. c. disciplina. r. xiiij. q. iij. c.
non potes. et. c. q. autem. Glo. in d. d. c. c.
latores. innuere videt q. odicio multi de/
notet multitudinem in numero resp. ma/
terie s. b. de. quod est valde notadu. sic e.
sentit glo. in d. d. c. q. aut. et. c. disciplinaz
et in. c. vidua. r. xiiij. di. Balous.

Ex quibus causis
manumittere non possunt

Non tamen hoc p. n.
hoc int. e.
dit. non licet dno iter viuos i frau
dem creditoz suu suu manumittere. in vl
tima auct. voluntate suu instituendo pot. i
fraudem creditoz manumittere vnuz. nullo
alio volente hereditate testoris. q. indu/
tum est ne q. sine herede decedat. et qui
vult ois v. r. et velle a. s. sine q. ois illud
e. non pot. h. d. vsq. ad. h. in fraude. Facit
ar. ad. q. p. de. dat. est pcurator aliq. ad li
tigandu cu. aliq. nuquid iste poterit libel
lum p. ducere. et a. s. facere q. sunt pambu
la ad lit. et pparatoria li. l. certe sic q. qui
vult ois. vult et ei. pambulū vt patz hic
q. d. etia facit si omissum est alicui q. faciat
aliq. i coi. v. r. puta collecta exiget. iobedi
entes punit multa sine coercion sine q. si
posset sibi omnia explicare co. cor. l. ex ma/
dato. ff. ex officio ei. cui. In gl. non q. dicat
Ex hac glo. collige q. si testator vnicū he
rede in certa re instituat. q. de iure habe
re debet totū iure accrescendi. et ne quis de/
cederet pro parte testatus et pro parte ite
status vt. l. i. s. si ex fundo. ff. de heredi. in/
sti. q. si testator dicat et volo q. ampli. de

bonis meis habere non possit q. tale testa/
mentū ē nullū. et talis institutio non va/
lebit. cū hec d. ba. et volo q. amplius r. c. vi
deant declarare q. anim. testoris fuerit
ad decedendu p. pte testat. et p. pte intesta
tus q. ius nrm non patit vt in regula iur.
Ius nrm non patit cū exp. sio d. d. o. r. d. bo
rum sit o. tra adu. q. gerit. q. d. scripsit bar. et
d. s. si ex fundo. Aliq. d. o. dicunt q. talis exp. s
sio d. boz tollit de medio et nihil opat. ne
veniam in absurdū et vt ad. magis vale
at q. p. eat. et q. i. t. i. t. in re certa si n. e. ali.
heres vniūsal. e. heres i totū vt. l. i. s. si ex
fundo. ff. d. h. e. isti. nec ob. illa d. ba. q. b. testor
iussit heredē tacitū e. et o. t. r. c. q. h. non
obstare d. r. heres vniūsal. de h. e. ca. in. l.
q. t. i. s. diūda gl. E. de here. isti. et i. l. q. t. i. s.
diūda gl. E. fa. her. nā ista d. ba. tacituz et
otentū sūt o. tra nāz dispositiōis. et s. baz q.
e. q. i. t. i. t. in re certa. sit heres vniūsalis
g. opz h. r. i. p. n. o. adiedo. sic d. i. c. i. m. in fili de
ingresso monasteriū bonis retētis. vt auct
igressi. E. de sa. san. eccl. nec ob. l. q. t. i. s. E.
si duo. ff. de here. isti. ibi si manifestā volēt.
non refragēt r. c. q. intelligūt illū. s. q. erant
heredes eq. lit. vnde testor voluit vnū esse
heredē tantū. vel ibi testor voluit esse he/
redem et eq. lib. p. p. o. r. c. i. o. n. i. b. q. tūc seruabi
tur volūtas testoris. nec ob. q. testor p. p.
hibe accrescendi ius p. l. i. ff. d. vsu. r. l. accres
et. l. due. ff. de vsu. q. d. i. c. o. q. i. t. i. t. in re cer
ta non h. z. ius accrescendi. s. h. z. ex. l. dispositi
one. et iuris necessitate. q. ius vult q. aliq.
si decedat p. pte testat. et p. pte intestat. et e.
p. inde acti mētio rei fca non eēt vt. l. i. s. si
ex fundo. et l. q. t. i. s. s. si duo. p. h. fa. c. q. vbi
aliq. inducit ex iuris nccitate p. testō. ni
hil opat. phibitio testa tor. l. vt nō. bar. in. l.
fi. ff. de eo q. certo. lo. nā testor non pot. facē
q. n. l. hēant locū in testō suo vt. l. nemo po
test. ff. de leg. p. n. o. ob. d. i. c. a. l. penulti. ff. d.
iusto test. d. q. ibi fuit adiūct. p. ius accres
cendi q. d. testor potuit adimere dando s. b. i.
tutū. ideo totū testm. reducit ad cam. inte
stati. ne q. decedat pro pte testat. et p. pte
intestat. r. c. sed in casu nostro institut. in re
certa. h. z. reliqua bona. nō p. ius accresce/
di s. ex q. bus o. a. z. iur. nccitate vt. p. d. i. x. i. et h.
maxie q. n. e. verisile testorem elegisse viā
ad suā voluntatē impugnandā vt. l. iij. ff.
de mili. testa. nec voluisse vno d. bo. totam
s. baz et solennitatē testi sui tollere. ar. l. si q. n.
E. de inoffi. testa. Item quia cā testati

est favorabilior q̄ cā intestati. cū iter sit de
fūdi herede instituti p herede h̄re vt. i. ad
l. fal. in p̄n. et i. de fideicō. hered. s. sed et si
quis. Dicēdū est ergo q̄ cā testati trahit
ad se cāz intestati. et per h̄ vt res magis va
leat q̄ pereat vt. l. q̄tiēs. ff. de rebus du.

In fraudem

^{creditorum frau-}
dem d̄r māumissio fēa esse. siue māumissi/
onis tpe siue statiz postq̄ fēa ē māumissio
tem eē apparz n̄ solue^r. et vt māumissio fa
da in fraudē ipediat. ē op^o q̄ re et cōsilio.
creditorē repiāt se fraudatos. et apliores
h̄re vires p̄monia q̄ h̄ant hoies. sepe
sperāt. h̄ v. vsq̄ ad. s. eadē. In gl. r̄ndet in
fi. dic q̄ ibi loq̄t i rei p̄claris valore. q̄m
scit q̄s se h̄re. cui⁹ valoris ignoratiā ius n̄
tolerat vt ibi. hic loq̄t i extimatiōe totū⁹
p̄monij. c^o extimatio de facili nō p̄t sic fi
eri. vt existimatio rei p̄claris. iō nō obest.

Eadem lege

^{Hoc itendit. Mi}
nor. xx. an. ita de
mū cū cā approbata. māumissio p̄t seruū
suū. si xvij. annū oplet. et xvij. attigerit
et media via. ē in duob⁹ eligēda. h. d. vsq̄
ad fi. In gl. vsq̄ huc in fi. dic q̄ ibi n̄ erat
res dubia et perplexa sicut hic q̄re media
via nō eligit sed res put iur. ē deciditur
vt ibi patet. Baldus.

De l. fusia cani

Ege fusia

^{Breuit. h. in}
^{tedit ampu-}
tanda est iniuriā occasio. et lega/
lis est argumentatio de otradib⁹ ad vlti
mas voluntates. hoc dicit Baldus.

de his qui sui

equitur

^{vel alieni iu}
^{ris sunt.}
^{Alia diuisio}
^{de iure perso}
naz. que ē q̄ dā sūt sui iuris q̄/
dam alieni. et ad cognitionē otrariorū eadē
ē disciplina. h. d. vsq̄ ad. s. in p̄tate. In gl.
nā vt dicit Aristotiles imo v̄ q̄ licz otra/
riorū eadē ē disciplina. tñ cōtrari⁹ sit effēs
cū de vno p̄dicet affirmatio. de alio nega/
cio. et de vno affirmatiōe. de alio negatiue
in iure disponat vt. ff. de accusa. l. q̄ accu/
sare p̄t. et claz est q̄ affirmatio et negatiō
sūt otraria. p̄terea ad positionē vni⁹. seq̄t
remotio alteri⁹ vt. l. ille aut ille. ff. de insti.
et in aut. de mā. p̄n. s. neq̄ autē pro solone
huius brocardi distingue. aut de otrarijs

disponit de iure veroq̄ ipsoz affirmatiue
vel negatiue et isto cāu otrariorū eadē est
disciplina. et effectus vt. i. de emp. et ven. s.
cū aut. E. de cad. tol. s. p. p. E. d. fur. l. si. s.
cū fa. et dico q̄ eadē ē disciplina i ḡne. et i
spē. et etiā aliq̄i q̄tū ad numez. qz vna ē
de vtroq̄ mēbroz cōceptio. h̄ eo respectu
qz diuersa sūt in se ip̄is put rōe effēs in
p̄la p̄ticularia p̄t diuīdi et diuersa iudi/
cari. a de vno otrariorū disponit affirma/
tiue et de alio negatiue. et tūc cōtrariorū
cōtraria ē doctrina. h̄ p̄ tato d̄r eadem qz
vno cognito cognoscit et reliquū. vñ eadē
est disciplina q̄ ad cognitionē. vt dixi i lū
mario et p̄batur hic. et in. l. i. ff. eo. cum fi.

In p̄tate

^{Hoc itendit p̄as d̄ni}
^{in fūi fuit d̄ iure}
gētū itroduda. p̄ quā v̄te necis q̄ p̄as
erat eadē in fuos. q̄ fuit postea iure ciuī/
li limitata. vt d̄no fūi occidē vel atroci⁹
tradare nō liceat. q̄i reipublice iter sit ne
q̄s sua re male v̄tāt. et iuste de p̄cantibus
nō ē denegā⁹ assensus h. d. vsq̄ ad fi. tol/
tius ti. In gl. iuste. in fi. sic ē facit gl. illa
in ar. ad. q. de duob⁹ d̄nis qz vnus lega
uit suo suo libertatē. si prim⁹ i platea obi
uiaret ei seruus. et alter eadē conditiōe
seruo suo legauit libertatez. accidit q̄ isti
serui inuicem sibi obuiarunt queritur
nūquid erunt ambo liberi. videtur q̄ nō.
qz eo mōito quo inuicē sibi obuiarunt.
videt deficere conditiō. in istis. q. de pun/
dō vbi nō requirit ad⁹ successiuus iterp/
tatio ē faciēda in benigniorē p̄tez vt res
valeat ar. hui⁹ gl. et. l. post mortem. in p̄n.
ff. de leg. i. cū fi. p̄pter qd d̄ns Ja. bu. disp̄
tauit hanc. q. Statuto cauetur q̄ oēs
p̄p̄osite filiorum debeant fieri per vicariū
um. Item alio statuto q̄ nō possit p̄po/
sita de bannito rebanniēdo fieri. facta ē
reformatio demum de rebanniēdo ban
nitum. nunquid valeat videtur q̄ nō qz
eo momento quo sit p̄posita per vicariū
de rebanniēdo bannitū. videtur recipi
re delinquentē. et intelligitur in fugitiuo
p̄m⁹ motus ad adū delinquēdi vt. l. si q̄s
non dicā rapere. E. de ep̄is et cle. p̄terea
hec ē questio de pundo. et adus iste vide
tur successiuus. et ideo videtur res vitiā
ri ar. eoz. q̄ no. in. l. si post mortem. s. alle/
gata In glo. qz interest in fi. glo. nō soluit
tu ergo dic q̄ ibi nō apparebat volus ex
qualitate facti et eius atrocitate et ideo

eēt ipunibilis fatiore animati corpis et
rōnibus positus fm doct. Baldus.

De pa po.

In ptate

Breuit hoc intē
dicit. Patria potestas fuit de iure
rōno itroducta. p quā ē fili' ex lūmo mīri/
monio nat'. et ceteri descēdētes p lineam
masculinā in patria potestate. censēti. Mu/
lieres vero et eaz descēdētes tale ius nō
habent. h. d. summarie. Baldus

de nupciis

Instas

Breuit h. itē dicit. Intē
marē maiore xiiij. ā/
nis et feiaz maiore. xij. an. lib. os. fm
legū pcepta nupcias strahētes. iuste nu/
pcie strahūt. In ptate autē ostituti. nupci/
as absq' pīs o sensu strahē nō pnt. n pī
forz ihabili ad o sensu pīstā. h. d. vsq' ad. g. g.

Ergo

Breuit h. d. Ascēdētes cum
descēdētib' nālib' v' adoptis
mīrioniū strahē phibēt. h. intē dicit vsq' ad

Inter eas

Breuit h. d. Inter
frēz et sororē nāles ex vtroq' parēte. v' al/
tero parēte diuidos. v' adoptiuos. qm dū
durat adoptio mīrioniū impedit. h. d.

2a tris

Breuit h. itē dicit. De
ptem v' pncptē nāles
ex linea trāuersali phibitū est cū auūcu/
lo nupcias strahere. Trāuersales xō ex
latē lz i qrtō gradu sint diuidi. pnt adinu/
cem sibi mīrioniū coplari. h. d. vsq' ad. g. af/
finitatis. Ad euidētiā istī. g. frīs pmitte.
q' ē dare lineā directā et trāuersalē. vt cō/
iūctoz in linea directā ascēdētū vel descē/
dētū vsq' ad infinitū d iure nro phibitū
ē mīrioniū vt. s. e. s. i. In trāuersalibus
est triplex ordo. s. s. i. et ex latere In ordine
trāuersali infra reglā ē q' ē phibitū mīri/
niū vsq' ad qrtū gradū iclusīue. De trā/
uersalib'. s. id qd de trāuersalib' i. ea. rōe
pbat. s. frīs. vsq' ad. g. ei. xō. Ex trāuer/
sali latere phibitū ē mīrioniū vsq' ad tciū
gradū. i. qrtō xō licz strahē mīrioniū d iur/
nro. s. pbat. s. ouerū. vsq' ad. g. h. amīcā. s.
certe s. vlti iura canōica alit' disponunt
vt in. c. nō debet. et de o san. et affi. et ibi vi/
de. Itē pmitte ad euidētiā istī. s. q' p
adoptioez nūq' pōt strahi parētela nō ille
de cui' pētela querit sit agnat' adoptā/
eis. Et pterea si qrat nūquid matertera
possit fieri p adopti. dic sic dīstīguī. an ille
cui debz fieri matertera ē i potestate ado/
ptantis vt qz sit nepos ex filia quez ado/
pto. nā p adoptionē sit in ptate mea et mī
agnatus. Postea adoptio aliquē in filiūz
vel filiā. iste in ptate erit auūculus ado/
ptiuus huic nepoti adoptiuo s nāli. naz
si adoptat' nō esset. cū nō sit in ptate mea
nec adimer aliq' alteri. quē adoptare. et
iste ē intelled'. i. p adoptionē. s. si. allate i
gl. et ita sentit. nūc pone q' habeo nepotē
ex filio v' pncptē ex nepote nato ex filio
huic nepotē v' pncptē adoptio q' ex filia
vel nepte natū. qd possū. pīnde ac si habe/
rez nullū filiū. Isti erūt ceteris frīb' suis
si sint masculī auūculi si feie matertere et
iste est intelledus glo. magne.

Affinitatis

Breuit h. intē
dicit. eam que oliz
prenigna nurus socrus vel nouerca fuit
ppter affinitatis rōez. nō liz nobis in ma/
trimonio copulare. Itē multo mag. si hor/
die sūt qz due rōnes vīcent vnā. et quis
duas vxores habere nō pōt. h. d. vsq' ad. g.
mariti. In gl. affinitatis. in si. ex ista glo
colligūt qdā q' nō possit strahi ēptio vno
numo. qz in emptione debz interuenire p/
cium in pecunia numerata vt. i. de emp. et
vē. s. item precii. s. vnus numer' nō est nu/
merus. s. pncipiū numeri sic marit' ē p/
cipiū affinitat' et nō ē affinis. dic strariū
nā pnceps familie videt esse d familia vt
l. pnceps. s. failie. ff. d. s. fig. sic et vn' num'
ē numer'. et si res eēt digna tāto pco valēt
emptio vno numo contracta fm doct.

marit'

Breuit h. d. nara ex vna mīliere q'
p' nupcias straxit cū filio
secūdi mariti. ex alia muliere matrimoni/
um strahere mīme phibēt. cā tū honesta/
tis ē a qbusdā nupcijs abstīnēdū hoc. d.

Illud

Breuit h. d. Intē fuos et eis maūmīl' ma/
tmo' strahētib' agnatio ipe
dicit ad mīrioniū

Si aduersus

Breuit h. d. Contra pcepta legū mīn strahētes penas
s. scriptas icurrūt. et q' strahē iura sūt nō sor/
tiūt effēz. s. penā merēt. s. d. vsq' ad. g. alū/
qū. In glo. bñ iferē. Ex hac gl. colligūt ar.
ad. q. quā format gl. i. l. si. an nupcias. ff.
so. ma. Aliq' straxit mīrioniū p d'ba de p/
fēti cū ipubē dū adhuc nō eēt uiripotēs cer/
tū tū ē q' nō v3 mīn vt in pñ. Itē q' iste re

capit certa p̄cia q̄ sunt futura in dote. dñ
erit tēp̄ habile ad m̄moniu cōtrahēduz
vñ iste p̄cepit fr̄us ex p̄p̄is istis. mō q̄ri
tur nūq̄o vir lucret fruct̄ istos. gl. in. d. l.
si an nupcias. rñdet q̄ de rigore iur. non
lucret. q̄ nō p̄t dici dos. cū non sit matri
moniu. p̄ h̄ fac̄ ista gl. Azō dīc q̄ si iste vīz
alimētabit istā impuberē et sustinet onēa
pro ip̄a. q̄ de eq̄tate lucret fruct̄. al nō
pro hoc facit. l. dotis fruct̄. ff. de iur̄ dotl.
Spe. posuit istā. q̄. in. ti. d. donat. inter vi.
et vro. s. si. v. quid si mulier. et. Hostiē. in
summa de donat. inter virum et vrozem.
Dy. in dīda. l. si ante nupcias. et allat pro
vera op̄i. l. insulā. s. i. ff. so. ma. Sed pro
declaratione hui. q̄. et determinatōe ip̄i
sic distingue a talis cōtrahēs cū tñ impu
bere credebatur tenere m̄moniu. et tñc lu
cret fr̄us vt d. l. insulā. s. i. als nō. ar. de. l.
dotis fruct̄. et h̄ ē vez n̄ cōtrariū paduz
intuenerit vt d. l. patet. Ep. in. l. sup̄ ea. E
de dotl. pmissio. tāgit hāc. q̄. et determinat
idē q̄d Dy. h̄ addito q̄ dīc ipse q̄ mulier
vī fruct̄ q̄ p̄ maritū p̄cipiūt donare. tāq̄
bñfactori suo ar. l. h̄ si. l. s. consuluit. ff. de
peti. here. que op̄i. azo. fuit posita p̄ eū dē
in summa ti. de iure do. h̄ Do. bar. de tñm
nat p̄dicta in dīda. l. si ante. et dīc virū
nō debere lucrari fruct̄ et rō ē. nā tñs im
pubes si veller expresse donare. nō posset
vt. l. lex q̄ tutores. E. de admī. tu. et. l. p̄e
dia. E. d. p̄dictis. mī. ad q̄d facit. l. p̄e. ff. q̄
fal. tu. auc. q̄d vī mīhī ex alio posse defēdi
nā nō pōt vir p̄tēdere bonā fidē in h̄ m̄m
monio strado de facto. cuz debuerit scire
q̄ ipubes m̄moniu strahere nō p̄t. vñd
errauit in iure q̄ iur. ignorātia n̄ p̄dest vt
q̄s lucz q̄rat vt. l. regla. de iur. et fac. igno
si forte velles dicere q̄ ista ipubes p̄ aspe
dū apparebat maior. et ita marit̄ iste erra
bat i facto. et hoc forte cāu posset p̄cedere
op̄i. azo. nec ob. allata strā eū p̄ bar. q̄ lo
quūt i alienatiōe rei q̄ fuā fuari p̄t. nos
āt in fructib̄ q̄ fuādo fuari nō possunt.

Aliquando fili nālis tām
curie p̄ncipis
tradit̄. vel q̄ nat̄ ē ex ea cū q̄ pat̄ m̄mo
niu strahere poterat. p̄e dīdā mulierē po
stea i m̄monio sibi copulāte iūueniētib̄ do
talib̄ instr̄is p̄de h̄r acti legitiō m̄mo
nat̄ eēt. h. d. v. s. q̄ ad si. totī. ti. In gl. h̄ nū
quid. tene m̄ti istā gl. et p̄cedentē. adde h̄
nūquid filij spurij succedūt matri. et dīc q̄

non q̄ cū coitus ex quo sunt nati damna
tus sit a iure nō pōt illud quod oritur ex
t̄po coitu aliq̄ue effectum sortiri vt in. s.
p̄cedēti cū si. q̄d t̄z gl. in. l. si qua illustris.
E. de orifi. et ibi Ep. et i auct. q̄ mō. na. effi.
lai. s. si. Balbus.

De adoptionibus

Non solum Breuit. h.
n. o. adoptiōe

patria p̄tās ostituitur. et adoptiō
nis due sunt species. quaz vna arrogatō
dicit̄. qua imperatoris aucte vel p̄fēsis
eos qui sui iur̄ sunt arrogamus. Alia
vero adoptiō nuncupat̄ p̄ quā aliq̄ue nō
sui iur̄. cuiuscūq̄ iudicis aucte arrogat̄.

Sed hodie Breuit. h. d. Fili
fa. in adoptionem

extranee p̄sone dat̄. in p̄tate patris ado
ptiui nō trāsit. nō eēnce vō dat̄ q̄ nālia et
ciuilia iura occurrūt in vñū. trāsit in pa
tris adoptiui p̄tate. l̄z olim aliud obtine
ret. et vñculū naturale fortius est ciuili.

Cum autem Impuberis ar
rogatio cā ognā

ta celebratur. et arrogatio tabellioni et sti
pulationi nomine quoz intererat. cū siue
iussore p̄mittit. restituz se impuberis bo
na illis ad quos peruenitura fuissent ar
rogatione non facta. si impubes in etate
decesserit pupillari hoc dicit̄ Ex isto. s.
colligitur q̄ notarius potest stipulari al
teri. et ex tali stipulatione sine cessione al
teri adquiritur actiō q̄d sine dubio in iu
dicialibus et p̄torijs fm omnes vez est
p̄pter auctem iudicis et p̄toris reueren
tiam. Sed quid erit in ouentionalibus
stipulatiōib̄ nūquid notari p̄ stipulatio
nem poterit alteri adquirere et sine cessione
ne. Inno. in. c. dudū extra de conuer. cō
iuga. et Jo. an. in. c. q̄q̄ extra de vsuris.
li. vi. determinat q̄ in cōuentionalibus p̄
notariū non adquiritur alteri. quod seq̄t̄
Do. Ja. bu. et forte verum est de iure. nāz
non est aliqua. l. in mundo que dicat q̄
ouentionalibus stipulationib̄ notarius
adquirat alteri. sed omnes. l. in hac mate
ria loquentes. loquunt̄ in iudicialibus et
p̄torijs. et non est facienda similitudo in
conuentionalibus stipulationibus cum
p̄torijs et iudicialib̄ cū multa sp̄alia sta
tuāt̄. p̄tā l̄z q̄ notari dīcat̄ p̄sone publi
ca nōduz sibi l̄z stipulari alteri. q̄ ideo dī

publica qz ad ei⁹ fide⁹ recurrat. stipulatio
nes at⁹ sūt iuente vt qlibz stipulet qd sua
itell⁹ vt. l. stipulatio ista. § alteri. ff. de ver.
ob. 7. i. § si qd aliq. de iur. i. si. § notarij nō
interest alteri stipulari. g^o qd ad stipulatōez
itponēdā p alio. idē ius seruet in notario
qd in qlibz puato. Qui. d. achu. i. l. nō alit⁹
ff. e. tenet q p stipulationē notarij. etiā in
duēctione ex iudiciū p notariū possit adq/
ri alteri. Et allat. l. gai⁹. ff. de vsuris q p^m
vna lec. nihil fac. fm vō alia satis bñ fac⁹
Do. bar. dicit q nō solū notarij h⁹ eē qlibet
notari⁹ public⁹ i stipulationib⁹ qbuscūqz
p⁹ alteri adq⁹re. de notarijs ostar. qz ter.
ē h. 7. gl. h. 7. i. l. pupill⁹. ff. de ra. ha. 7. l. nō
al. 7. l. his vbi. § si vō. et ibi nō. ff. māva
ti. et i. auē. de his q due. et recōue. i. § i. vñ
sumit auē. libellū. C. de lib. vel. et nō. i. auē
de litig. i. § ad excludē. vñ sumit auē. ge
neralit⁹. C. de epis et cle. et eē ibi ē gl. et in
auē. de heredi. ab intest. § ex his. vñ sumi
tur auē. matri et auē. C. qñ muli. tu. offō
fuz. pōt. Preterea. l. nō itendit dīz esse
inter stipulatōes ptozias et duēctionales
q ad adq⁹sitionē. h⁹ ostar q in ptozias nō
p notariū adq⁹rit. eē ex iudiciū. vt. § d. satis
§ g^o. ita erit i duēctionalib⁹ 7 ista opi. q⁹ tūc
p⁹atcat. licet forte de iure nō sic sit p^m vōcōs
vōd. Jo. an. 7. Inn. 7. ego vidi vna vice p/
dicari ptoziū i curia dñi boū. dñi fabiēf
Adit tū vō. bar. q ad cautelā faciat ille
p q ē fca stipulatio p notariū. sibi cedi ac
tūez si notariū p⁹ h⁹re qz ad h⁹ cogit nota
rius vt. l. possessio quoqz. § si possessio. ff. d.
acq. poss. 7. si notari⁹ h⁹ri nō pōt. tūc etiam
sine cessione tur⁹ erit. qz regula ē q vbi qd
a iure ptra cedētē agere rē. si ille q vōz cede
re nō repiāt. pōt sine cessione agi vtili adio
ne i l. bñdū vt. l. i. si. ff. de instito. 7. l. i. C. d.
iutili si. 7. l. dñi infedū. i. si. ff. de dā. infec.
Credo tñ q tu rē eē q notari⁹ stipulare
de mādato iudicis. h⁹ mō qz dicit pmittit
mihī notario vt publice p⁹one stipulati 7
recipiēt de mādato talis iudicis nomine
talit⁹ rē. tūc videt valere fm oēs dīda sti/
pulation. 7. hāc opi. fūdat dīdū. c. duoz. et
qd ibi nō. Inn. 7. dīdū. c. qz. 7. qd ibi nō.
Jo. an. 7. dīda. l. gaius. fm vna lec. 7. si cō/
tingat facere ptra dū pōderosuz tene hāc
cautelā.

item non aliter

h⁹ itendit. Arrogato emācipato sua bo/
na restituit. 7. arrogatoz q⁹ rā p⁹te bonoz

suoz iubet reliq⁹re filio suo arrogato nisi
ex iusta cā exheredari otigisset eundē. h. o

minorem

Adoptas vō plena
pubertatis etate ad
optatū pcedere. qz hā adoptio imitat nāz
et mōstruosū ē filiū p⁹ez i etate pcedē h. o

Licet autem

vt adoptio
legit⁹ fiat
sufficit q illd qd p adoptionē sit sit possi
bile a nā. 7. adoptas aliq⁹ in nepotē filij
quē in p⁹ate hz. vōz osensum ei⁹ req⁹re vt
ple^m ius nepotis eē q ad filiū possit ase q

In pluribus

Adoptans non extraneum vel quemuis
arrogas. pōt dare alteri i adoptionēz eundē
Malit⁹ inhabilis ad generatū. ad optan/
dū inhabilis reputat. 7. seie adoptare non
pōt. n⁹ ex pūilegio spālī siue pncipali. 7. ar/
rogat⁹ trāsit i p⁹atē arrogātis vna cū oī
bus qz arrogat⁹ in p⁹ate hēbat. h. o.

Apud catonem

Seru⁹ adoptat⁹ a dñio. sit p adoptionē li/
ber. 7. noiatio dñi suū suū filiū vocātis li
bez efficit eū. licz iura filiatiōis nō oseq⁹
h. o. vsqz ad si. totū rē. In gl. vltia i si. So.
ibi appebat de mēte testat⁹ volētis testa
ri. 7. iō nō valet vt codicillus. vñ si qrat si
nō valet qd ago vt ago an valet vt valē
pōt. sic distingue fm vōd. aut ostar de mē
te agētis siue i ptra dū siue i vltia volū
tate. 7. tūc illa fūat 7. ab ea non recedim⁹
etiā si res possz valere alio iure. qz eo quo
agebat. vt. l. nō codicillū. C. de testis. 7. l. i.
ff. de iure codicil. allat. i. gl. a nō appet de
mēte. 7. tūc a tradam⁹ de obligatiōe ptra/
hēda. a de ptra dā dissoluēda. Si z^o 7. tūc
a res de q agit nō valz vt agit qz p⁹em ē
i mā. a qz p⁹em ē i forma. p⁹ cā si nō valz
qd ago vt ago. valz vt valē p⁹ vt. l. an in
utilis. ff. de acceptil. cū his q ibi nō. Maz
acceptilatio ē ptra dū vōz. pōe g^o q appo
nat sup ptra dū iur gūtiū. sup solētib⁹ pec
cat tūc i mā qz sup alia mā ponit qz sit mā
p⁹ria. 7. venia digni sūt q aliēo morbo la
borant. vt. l. venia. ff. de na. lib. a res de q
agit peccat i forma. 7. tē si si valet qd ago
vt ago. nō valz vt valere p⁹ qd p⁹ i acce/
ptilatiōe vbi iutilib⁹ itposita. q nec iure
padi valz. qz peccat i sui forma vt d. l. an
inutilis 7. l. si vnus. § p⁹elt. ff. de pad. et rō
hui⁹ o⁹ie est. qz maius ē p⁹em in forma qz

in mā qz forma dat esse rei. vt. l. iulian. ff. de au. et ad exhiben. et l. sepe. ff. de au. et ar. le. Si vero nos loquimur de obligati. contrahenda. tunc de obligatiōe contrahenda in re. et de obligatiōe contrahenda in psonā. 2º casu si nō valet qd ago vt ago nec valet. vt valere pōt. vt. l. i. ff. si quis ita. ff. de v. ob. et l. eū qui. ff. de osti. pecu. aut de obligatiōe contrahenda in re. et tunc si nō valz qd agit vt agit. valet vt valere pōt. vt. l. via. et l. si tā augusti. ff. de fūi. rusti. pōi. sic pōt intel. ligi. l. h. et si possessori. ff. si iuramēto. ff. de iur. reit. que vba perpetuo tene mētī. Bal.

Quibus modis ius prie ptatis soluitur.

Ideamus In pñ. h. d. fili in pñ.

te pñs exis p morte pñs ab ei⁹ ptate soluit. nepos vero p morte auī. sui iur⁹ efficit. nisi pater sit. in cui⁹ ptate recedere debeat. h. d. breuit. **Eum aut** Mors ciui⁹ lis et natu⁹ ralis eqpollēt. et captiuitas pñs vel filij fac dissoluere patriā ptatē. si cap⁹ p pñci pem fuerit restituit⁹ qd cau et pte ptatis et alia pñtina iura recuperat h. d. In gl. h. nō. vbi in fi. illa. l. allegat in gl. pro tato quia ibi est diuersa ratio et tñ statuitur idē ius.

Relegati Relega tio pñs et filij ius prie ptatis nō adimūt. dānatu⁹ vero i metallū vel pene fū⁹ effed⁹. ius pte ptatis amittit. h. d. vsq ad. ff. fili⁹ fa. In gl. nō vñaz in fi. p hac gl. facit qd dñ de crine stellionatus vt solz notari in. l. infamē. ff. de publicis iudi. et in. l. qd g⁹ ff. vl. ff. dñ hñ q nō. infā. Ja. de are. dicebat q nullo mō bānitus ē eqparādu⁹ deportato. et rō est qz ptas deportadi q ē in maiorib⁹ mgtati bus. p eo q deportatē ius ciuitatis ē amitte re seu adimere qd nō pōt pñs vt p3 i p cedēti. g⁹ multo min⁹ miores mgtat⁹. i. po testates fraz. et alij q exbāniūt q non hñt maiorē ptatē qz pñs puincie. pñtea ban num ē qdāmō qd ex iura oia. et remediūz qdāā oia deliquētē singlare et exordia riu. qd nō ē ad oñtias trahēdū vt. l. qd oia. ff. de legi. h. i statutis disponētib⁹ de bāno solz poni. q effed⁹ bāni extēdi si pos

nt pñt qd ad illos q sūt expñi i statuto vñ. c. placuit. ff. i gl. xvi. q. i. et ita declarat Fre de falli in quodā disputatiōe facta p eū i bononia. et ita eū seqt Ep. i. l. i. c. dñ hñ. isti.

Filius fa Breuit h. d. A pote

stare pñā nō eximit militari ofulari. vl senatoria dignitate pñ signit⁹. patriciatu⁹ aut dignitas. filiu⁹ a ptate eximit pñca. et q ē maior aucl. plu ra potest. et tenet ar^m. a minori ad maius affirmatiue. h. d. vsq ad. ff. si ab hostibus

Si ab hostibus Patre ab ho

stib⁹ capto. pñdet ius pte ptatis. pñ con cursione plurimū. q ipso reuertēte oia iura i tegra refuat pñd eiōē. achi i ciuitate sep fuisz. idē iur. ē i filio capto i q ius patrie ptatis pñoz h. d. vsq ad. ff. dñz ē at. In gl. q incipit hostes sūt. imo vñ q hostes oñtāt qñ vna citas alteri citati bellū idixit vt. l. si qñ i gennū. i fi. ff. de captis. So. hostes dicūt. si q tñ hñt locū. ius postliminiū vl l. cor. h. q ad aliū effēz statutu⁹. Dic tñ bar vnuz. q tales se iuicē capiētes. pñt iura sue prie ciuitat. vñ si possent iuuari aliq l. municipal. nā hñ ciues romani pñt ius oium rōnoz. ita i fili ciues aliaz ciuitatū vt ipe scribit i. l. qdā sūt. ff. de penis. et in. l. hostes. ff. de captis. et qz gl. dic q hostes sūt qd pñt pñs rōn⁹ idixit et pñs oñtāt. ei. pñs rōn⁹ dñ ois pñs i orbe oñtāt. rōno impio obediēs. Aduertēdū ē q qdā obedi unt i totū. qdā in pte. in totū sūt hñ ciuita tes alemanie. et qdā alie q i oib⁹ ipz recog noscūt. Alie i pte hñ sūt citates tuscie et lo bardie. q viuūt legib⁹ cōditis a rōno ipe rio. h. q ad alia ipm si recognoscūt de scō. dicūt tñ de pñlo rōno eē. qz pñlus rōnus exercet pñt iurisdictiōis i eos. pñt iura ei⁹ qbus vtūt. et sic illi⁹ pñs colore iurisdictiōis onē retinēt vt. l. si pñ. in pñ. ff. dñ aq plu. ar. Quia sūt q nullo mō obediūt imperio. nec i legib⁹ nec i alio. et dicūt se hñ ex pñ uilegio ab ipatore vt sūt veneti. et isti eē dicūt de pñlo rōno. Mā vñ hñ pñario ab ipatore. q posset ipator fuocāe ad sui vo luntatē qz si pñt sibi. l. iponē a q sibi recedē si liceat. l. si qñ i pñ. ff. dñ le. iij. pñtea pñlle giū qd isti alle. si dñ eis eē dānosuz. h. fauo rabile ar. l. i bello. ff. si qñ suo. ff. dñ cap. et p reū. h. eis fauorabile si eēt si pñl dñ dñcerēt si eē de pñlo rōno g⁹ rē. qdā si pñl q nō obe diūt ipatori. h. asserūt tñ se hñ exemptiōz.

et traditū antiq. vt sūt pūtie q̄s donanē
ostātū ecclie q̄ ex illo traditū donatiōis
dicūt se exēptos ⁊ liberos ab impatore. et
istū eē dicūt de populo rōno. nā exercēt iur
iurisdicōez q̄ erat aū donatiōez penes pplz
romanū ⁊ h̄ d̄ plano ofitēt ecclia. vñ non
definit eē d̄ p̄lo rōno h̄ admīstratō iurisdic
tiōis ⁊ r̄gimīs ab ip̄o est trāllata ⁊ aliq̄
missa. sic p̄z i h̄i. Papa q̄ ad spūalia ē dñs
toci⁹ mūdi. et ex se exercet iurisdicōez i cle
ricos. dicēt ne p̄pterea nō eē ciues romanū
certe nō. q̄ ius ciuiū romanorū eis opetie
q̄ ad successiōez vt. l. deo nobis. ⁊ de ep̄is
⁊ cle. idēz est de rege frācie q̄ se dīc̄ exēptū
ab ipatore. ex p̄scriptiōe vel alia cā. fatēt
tū de iure regulari ipatore eē dñm totius
mūdi. l. ex ip̄ius dñio subtrahat ex pūile
gio p̄scriptiōis vel alia cā. et iō nō definit
eē de p̄lo romano. vñ oēs q̄ recognoscūt
ecclia romanā. dicūt de p̄lo romano.
dicendū est ideo q̄ si aliq̄s eorū dicēt p̄tina
citer ipatore nō esse dñm. et mōarchaz to
cius orbis. esset censend⁹ hereticus. quia
dic̄ oīa dēmiatiōez ecclie. et oīa rex. euā
gelicū qui dic̄ exiuit edēm a cesare augu
sto vt describeret. nā x̄ps recognouit im
peratore cū dixit reddite. q̄ sūt dei deo. ⁊ q̄
sūt cesaris cesari. et p̄dicta determinatio p
cedit nisi alicui dēoz p̄loz indiceret bel
lū p̄ncipē. q̄ statū diceret hostis. vt. l. ho
stes. ff. de captis. Quidā hō sūt ppli extra
nei qui nō fatēt p̄ncipē romanū eē dñm
toci⁹ orbis. vt tartari. qui dicūt deū eorū
esse machometū. et iudei qui dicūt eorū
dños esse p̄ncipes toci⁹ orbis. Inter istos
tū p̄los q̄ ad nos est aliq̄lis dñia q̄ q̄daz
sūt nobiscū federati vt greci oīa turchos
q̄dā sunt cū quib⁹ hēm⁹ pacē vt sūt tarta
ri. nā mercatores nr̄i ad eos et ip̄i ad nos
vadūt. q̄dā sūt cū quib⁹ nihil hēm⁹ facere
vt iudei. q̄daz hō sūt cum quib⁹ hēm⁹ bel
lū iudicāt vt sunt saraceni. et turchi hodie
h̄ de his pplis qui nob̄ nō obediunt nihil
ad nos. S̄z videam⁹ q̄ quis plus pos
sit bellū indicere et q̄s sit effed⁹ belli liciti.
Pro cui⁹ euidentia ē sciendū. q̄ belloz lici
toz. q̄dā ē p̄uatu⁹. q̄dā nō. p̄uatu⁹ ē q̄d
a quolz xp̄iano seu p̄uato ad tutelam sui
corpis p̄t iudici vel p̄ defēsiōe rei vt. l. iij
⁊. c. i. ff. de vi et vi ar. et ibi no. ⁊. l. vt
vi. ff. de iust. et iur̄ et glo. no. s̄. de iur̄. na.
gen. et ci. s̄. ius at. Aliud ē bellū q̄d iudicāt
a p̄uato pro recuperatione rei vel eē p̄pter

absentiā iudicis vt. l. nulli. ⁊. de iudicis ⁊
l. si alius. s̄. bellissime. ff. q̄ vi aut clā ⁊. l. aic
p̄toz. s̄. si debitorē. ff. q̄ in frau. co. ⁊ istd̄ bel
lū nō h̄z effedū de q̄. dīcā. l. ex illis bellis
p̄mittat homicidiā ⁊ talia vt. l. qm̄ multa
facinora. ⁊. ad. l. i. d̄ vi publica et. l. sciaz
⁊ q̄ cū aliter. ff. ad. l. ad q̄. Itēz p̄t indicere
bellū q̄s p̄ iurisdicōe defendenda vt. l. q̄ r̄
stiuere. ff. de rei vendi. et. l. nō est singulis
ff. de re. iur. et l. bellū istud sit licitū nō tū
est publicū et iō ea que capiūt in eo. nō fi
unt capientiū nisi de h̄. l. essz facta. p̄ficiēs
bellū. et ita tenz Inn. extra de restitu. spol.
cum oli. vñ cū redores pūciaz alicui tre
volenti ei⁹ iurisdicōe. ipeuere iudicet bellū
ea q̄ capiūt in eo bello nō sūt capientiū. nec
holes efficiūt sui nisi legē p̄ sup̄ h̄ redor
fecissz. Tertiūz est bellū q̄d iudicāt a p̄lo ro
mano. vel ab ipatore i quē est trāllata oīs
iurisdicōe ppli. et istud bellū est illd̄ q̄d h̄z
oēs illos effed⁹. q̄ q̄ captiūt sūt hostiū.
et holes capti sūt sui. et i eo h̄z locū ficiō
l. cor. et posslimini. et h̄ita ofideratiōe istū
belli. facti sūt tituli de captis. ⁊. et ff. Itēz
etiā qm̄ q̄s iudiceret bellū oīa pplz romanū
calis d̄ hostis vt. l. hostes. ff. de captis
S̄z p̄t q̄ aliq̄ vniuersitas resistit officiali
ecclie et ei faciat bellū nūq̄d d̄ hostis ec
clie. cū ille officiali representet eccliaz. dic̄ q̄
aut oīa vniuersitas dēo officiali resistit. q̄
officialis male regit nō mīstrādo iustitiaz
sic d̄. ⁊ p̄textu sui odij. vel p̄sone sue. ei bel
lū iudicet. et tūc nō dīcīt hostis ecclie. q̄ nō
v̄r facere in dīminutiōez iurisdicōis ecclie
sic. h̄ p̄pter malas opatiōes illi⁹ redoris. ⁊
dēo officiali resistit ⁊ bellū iudicet nolētē
subēe iurisdicōi et dñio ei⁹. p̄ q̄ ecclie tūc
vidēt inimici ⁊ hostes. et tūc sec⁹. p̄ q̄ v̄r ca
sus i. c. si a subdelegato extra de offi. dele
li. vi. vbi si p̄pter viciū p̄sone appellet d̄ ap
pellari ad subdelegatē. si hō p̄pter defedūz
subdelegatiōis. ad ordinariū appellat ⁊
tūmo circa hāc māz q̄ro. q̄d de bellis q̄ fa
ciūt citates vna oīa aliā nūq̄d erūt publi
ca. v̄r q̄ nō vt. l. si q̄s i genuā. ff. de captis
oppositū v̄r q̄ hodie q̄l3 citas fac̄ pplm per
se. vt ē vivere i citatib⁹ tuscie. ⁊ iō cessat rō
l. si q̄s i genuā. ⁊ v̄r esse eadē rō. q̄ est cū est
otencio in p̄lm romanū. et saracenos. so.
dic̄ aut ē otencio in duas ciuitates. q̄ re
cognoscūt supiores. h̄ q̄l3 p̄ se ē r̄bellis p̄n
cipi vt est hodie citas florecie. et citas Ja
nue. ⁊ tē de iur̄ genciū antiq̄s morib⁹ itro

ouatō capti dicerēt sui esse. et i eis hz locū
fictio postliminiū et. l. cor. et alia q hnt locū
in publico bello. vez tñ qz fm moderni tē
poris 7 osuetudis obfuitiā inter xpianos
nō suam? q ad psonas hoīm iura capti-
tis 7 postliminiū. h q ad res. hcz talis osue-
tudo ē obfuita. vt. l. postliminiū. ff. de cap-
qō facē oīa dñz paduanū. qui dicebat no-
biles de lombardia captos in bello ecclie
p eum seruos suos esse. lz obtinere non po-
tuerit.

Dictum ē ^{Ad similitudinem}
^{hostij limis. post}
liminiū dēz est. qz captiū vltra limina im-
periū igredit. et paria sūt qd eē i spe ioubi-
tata. vel in facto esse. h. v. vsq ad se.

Preterea ^{Per emancipatiōez}
^{qz olī certa fieret so-}
lennitate. h est corā iudicib. sine p̄stina solē-
nitate celebrat. soluit p̄ria ptas. et p̄r filiū
īpuberē emācipat ei? tutor ē legitim? d iur
h. v.

Admonēdi ^{Filiū hñs in p̄a-}
^{te et nepotē p̄t vi-}
nū ex eis p libito emācipare. h. v.

Sz si pater ^{Per adoptiōez fcaz}
^{p psonā n extraneā}
adoptato corā iudice p̄te et nō oīa dicen-
te. quo ad p̄ez nālē ius soluit patrie p̄at.
7 taliter adoptat? in p̄ate p̄ris sic adoptā-
tis trāhibit. h. v. vsq ad. h. illd at Si quis
nūqō absens et ignorās videat cōsentire
dīc q nō vt. l. q vas. h. vetare. ff. d fur. aut
nūqō sciens 7 absens cōsentire videat. R?
q sic in casu q cogi possz vt. l. ij. h. volunt.
ff. so. matr. vez qz vtz q tacet oīentire vi-
deat. iura n̄ra circa hoc vident obscura. et
circa h diuersa doc. dīta. Circa h collige
distīctiōez talē ex dīctis Ja. de bu. in. l. fili-
usfamilias. h. iur. ff. d pcur. et ex dīctis bar-
l. l. qtiel. ff. so. matr. 7 ex dīctis op. in. c. q tacet
extra de reg. iur. li. vi. Aut nos qrimus
de p̄rio significato vbi q tacz oīentire vī
7 tūc dico q tacēs nec oīentit nec oīadīcē
vt in regula is q. et iō aut lex nō requirit
aliqd extremoz scz osfuz vel oīadīctiōem
7 tūc q tacz si p̄ns est. nec vī oīentire nec oī-
tradīcere. h est via media vt. l. i. h. scīaz. ff. de
tribut. Aut ē necesse q applicem? alicui
oīctiōez extremoz viz oīensū vī taciturni-
tatē. et tūc aut qrim? de oīensu furiosū hoīs
aut sane mentis. Si de oīensu furiosū. 7 tē

h haberet sanā mentē cogeret oīentire. alii
cui de q qrim? et hēret p oīentire vt. l. ij. h.
volūtate. ff. so. matr. aut oīentire nō cogeret
et tūc aut ad? q gerit oīensu oīrahīt. 7 hē-
p oīadīctē vt. l. q ad certū. ff. loca. aut si
requirit oīens? h requirit hā oīadīctiō 7 tūc p
nō oīadīctē hē 7 obligat vt. l. aut p̄or. h.
curator. ff. de neg. gest. Aut qrim? de cō-
sēsu hoīs sane mētis p̄tis 7 tacēt. 7 tūc q
tacz p oīumaciā qz iūrogat? a iudice. nō
rīdet. et tūc hē p oīentire. aut oīadīcten-
te put mag. hībi oberit. vt. l. de etate. h. qui
tacuit. ff. de iūrogat. ad. aut nō p oīumaciā
tacuit. et tūc aut ad? q gerit respicē eiūs
fauorē. aut ei? oīiū. aut terciū cui? bona ad
eū p̄tinet cura 7 sollicitudine. p? cāu aut tra-
dat de casu qui respicē oīodū. 7 hētur pro
oīentire vt. l. h. h. muneratōi. h. h. pass. ff. mā-
dati. et. l. q patit. eo. ti. aut tradat de adu q
respicē ei? p̄iudiciū. 7 tūc aut tradat de ipō
adu eū obligādo. 7 tūc nō hē p oīentire
vt. l. iur. ff. e. 7 h regulare fallit i casib? 7 i
illis hē p oīentire. p̄m? est fauore rei pu-
blice. ff. ad municip. l. ij. 7 l. honores. h. vlt.
ff. de decur. scdus ē fauore m̄rimoniū vt. l. i.
spōsalib? in fi. ff. de spō. Terri? ē fauore pu-
illi vt. l. iij. h. vlt. ff. de fideiuss. tu. qrimus
odio decipe volētis vt. l. h. h. ff. ad vell. a
tradat de alio iur qrendo. oīra eū q tacz. 7
tūc distīgue fm gl. positā in. l. gāius. ff. de
pīg. ad. qz si ille ad? q gerit est tal. q tal ta-
cens. poterat eū īpedire oīadīctēdo. 7 tē si
oīentire p̄sumit vt. o. l. gāius cū oīor. ibi po-
sit fallit tūc rōe oīgnat p quā qz vī oīentire
vt. l. si fu? 7 l. ij. ff. de donat. in. vī. 7 vt. l. iij.
de adop. in. fi. 7 gl. no. in. o. l. q patit. 7 hoc
vez nisi talis oīgnatō hēret iudicare oīensū
reuerēcialē. qz tūc reuerēcia faceret p̄sumi
dissensū ar. l. i. h. q honerāde. ff. qz rep. ac. fi.
da. et. l. p̄t. ff. de fur. aut oīadīctēdo poteat
adu q gerit īpedire. et tūc tacens vī cōfēti-
re vt. in. o. l. gāius 7 p h facit. l. fideiussor.
h. pater. ff. de pīg. 7 no. in. l. sepe. ff. d re iud.
Si hō tradat d p̄iudiciō generādo terciū
cui? bona ad ipm tacētē p̄tinet cura 7 sol-
licitudine. et tūc nō vī oīentire vt. l. i. in. fi. et
l. ij. 7 l. iij. ff. de auc. tu. Sz qro nūquid in
casu q tacēs p̄sumit oīentire. opz q volo
taceat. vī sufficē qcuqz taciturnitas. vī q vo-
lus requiratur. ar. l. ij. E. si res alie. pīg. da.
fit. 7 vide. l. h. h. ff. ad vell. o. Ja. bu. in. o.
l. ij. determinat quācuqz taciturnitatez suf-
ficere. et hec oīa tene menti. Balous

Illud autē Conceptus ex filio et
 cipatōez i p̄is sui p̄tātē nō nascit̄. secus si
 fuiss̄ post emācipatōez oceptus. et fili⁹ nālī
 v̄l adoptiu⁹ nō opellit̄ vt emācipatōez sus
 cipiat̄ pater ip̄oz eos regularit̄ emācipat̄
 nō cogit̄. h. d. vsq; ad si. ti. Baldus

De tutelis

Ransecamus

q̄ sūt sui iuris. q̄dā in tutela. q̄dāz
 in cura. q̄dā neutro iur̄ tenēt. et otrarioz
 eadē est disciplina. h. d. vsq; ad. s. ē. at̄ In gl
 q̄ incipit q̄ sūt i gīt hec glo. vult q̄ filiofa. n̄
 p̄t dari curatoz. otra quā v̄l cas⁹ in. l. cū n̄
 solū. C. d. bo. q. li. Itē otra eā fac q̄d nō. i. l.
 si. s. i. ff. de xboz ob. vbi p̄is auētas non
 suffic̄ ad pupilli obligatōez fac. j. e. d. iutil.
 si. s. pupill⁹ vbi pbat̄ idē. so. f. m. d. bar. vñt
 distingui tres cas⁹. aut ei nos tradam⁹ de
 adu in q̄ solūmō q̄rim⁹ de pupillo obligā
 do. et tūc p̄is auētas nō suffic̄ vt. o. l. si. s.
 i. de xbo ob. et. o. s. pupill⁹. j. de iutil. si. aut
 nos tradam⁹ de adu in q̄ dubitāt adq̄rif
 et illud p̄t sine auēte p̄is. vel alteri⁹ vt. j. d.
 auc. tu. in p̄n. aut nos tradam⁹ de adu i q̄
 pupillo omodū vel incōmodū adq̄rif. et tē
 in illis p̄t est legitim⁹ admiſtrator. et in ill
 nihil p̄t fili⁹ sine p̄re. nec pater sine filio. si
 tñ fili⁹ est capax oſens⁹. al pater sol⁹ p̄t vt. l.
 cū nō solū. s. vbi at̄. C. de bo. q. lib. Et oet/
 minatio hec pbat̄ qz pat̄ fact⁹ ē p iura no
 uissima legitim⁹ admiſtrator filio in his
 q̄b⁹ adq̄rif patri v̄l usufruct⁹ vt. l. i. C. de bo
 mater et. l. cū nō solū. s. all. In alijs xbo dic
 vt nō. i. auē. vt l. z matri et auē. s. i. vñde vbi
 pupill⁹ iure obligat̄ circa hoc p̄is auētas
 nihil opat̄. vñ tūc v̄l expedire pupillo cua
 torez dari vt. l. cū nō solū. s. i. s. allata. p̄te/
 era hoc est vez vt pbat̄ tex. et gl. in. l. i. C. d.
 bo. mat. vbi fili⁹ cum oſensu p̄is oſtituit.
 ad idē fac. c. vlt. de pecu. li. vi. Et ex his hēs
 p̄dicā talē. q̄ i ill pater nō est admittēdus
 de iure tanq̄ admiſtrator legitim⁹ filij nec
 etiā i iudicijs vbi tradat̄ i iure de filio ob
 ligando. qz in istis casib⁹. nō tradam⁹ ali
 qd de adq̄redo p̄ri. et iō p̄r nō est legitimus
 admiſtrator fm ea q̄ p̄ius dixi et ita v̄l li
 mitāda **Est at̄** Tutela est virēs p̄as
 hec gl. p̄o libo attributa. ad tuēdā p̄soz pupilli

q̄ p̄ter etatē se tueri neq̄t data a iudice vt
 a testatore permissa. et probabile est argu/
 mētū ab allusioe vocabuli. h. d. vsq; ad. s. p
 missū. In gl. i. violenta p̄as circa si. dic
 q̄ bar. in. l. i. in p̄n. ff. e. ti. rep̄hendit hāc dif
 finitōez nā si hec diffinitio eēt vera seq̄re
 tur q̄ mater et auia q̄ tñmō volentes ad
 tutelā admittūt vt in auē. matri et auie. C.
 qñ mu. tu officio fun. p̄t. non eēt tutrices
 qz eis nō opetit diffinitio tutelē. fm hanc
 expositōez. cū ip̄e nō cogāt iuite ad ea Mā
 cui nō opetit diffinitio nec diffinitū. p̄te
 rea seq̄t q̄ affectans tutelā tutor dari non
 possit qd est otra casū. l. in ei⁹. ff. de tutelis
 et. l. tria onera. ff. de excu. tu. p̄te rea seq̄t q̄
 pupill⁹ volēs aliq̄ tutore. ip̄m tutore et no
 lentē recipiat. qz talis dat⁹ volēs volenti
 nō eēt tutor. qd est falsū et otra casū. l. ij. ff.
 e. et cōtra. l. illud cū se. ff. de tu. et cu. va. ab
 his. et iō dic ip̄e q̄ hec expositio nō p̄t susti
 neri. de iure forte possz sustineri qz tutela
 de sui nā patit̄ hāc descriptōez. et arguere
 de matre ad auia hñtes excusatiōes sunt
 cas⁹ spāles. q̄ p̄te rea n̄ distingūt diffic̄. v̄l re
 gulā In. e. gl. i. si. hāc expositōez dānat p̄fa
 e⁹ o. bar. nā ex ea v̄l iuici q̄ nō sit dare tu/
 telā sine coactiōe. ex q̄ seq̄t q̄ tutor an̄ satis/
 datōez tutor nō eēt. qz tutor q̄ satisfare te
 net. nisi satisfaret administrare nō potest. vt. j.
 de satisfad. tu. in p̄n. s. hoc est falsū qz statū
 tutor ē qz tutores sūt an̄q̄ faciāt iūctariū
 tutelē l. z executiōez n̄ hēant. et administrare
 nō possint vt. l. tutor q̄ rectoriū. ff. d. admi
 tu Mā nō est dicēdū q̄ tutor an̄ executiōez
 tutelē n̄ sit legitimus anteq̄ satisfaret et re/
 stamētarius et etiam datiu⁹ an̄q̄ iūctariū
 faciant nō sūt tutores Mā testamētarius
 statū adhibita tutela. tutor ē alr eēt aduoca
 hereditate vt. l. si nemo. ff. de testa. tu. et legi
 tim⁹ statū mortuo p̄re iuberis p. l. xij. ca. ef
 ficat̄ tutor legitim⁹ vt. ff. de legit. tu. l. legiti
 mos in p̄n. et. j. de legi. ag⁹ tu. i. p̄n. et datiu⁹
 statū cū dat⁹ est a iudice. j. d. attil. tu. et. ff. de
 tu. et cur. va. ab his p totū Sz ex p̄oia
 expositiōe seq̄t q̄ nō essent tutores an̄ satis/
 datōem vel iūctarij oſediōez. quia in tute
 la sūt duo. s. p̄as. et p̄tatis executio q̄ est i
 iūctario oſficiēdo vel satisfando. vñ hec
 expositio nō placz eidē et sup oca detmīa
 tiōe est qd notabil. p̄done alicui pupillo
 ē delata hereditas e⁹ oaz extranei. q̄ abqz
 aditiōe n̄ trāsmittit̄. ex scia tñ tutoris q̄ sci
 uit agtūm pupilli mortuuz. trāsmittit̄ ius

deliberandi. fm ea q hntur et scribit p doc.
in. l. qui duos. ff. de reb. du. pone q quida
pupill' cui' agnat' decessit. ad que ei' here
ditas deferebat. hntis tutorē q nō fecerat i
uentariū infra tps decessit. nūquid istd ius
deliberandi trāmittit ad heredē pupilli. ita
q hoc opet scia tutor. q iuentariū nō fecit cer
te sic nā ostar q tutor an ofediōez iuentarij
p agere ea q pupillo vtilia sunt vt. l. tutor
q reprotiū. S. all. et ibi no. S. trāsmittit ius
deliberandi ē vtile pupillo. Istō ē sat. vere
dēm vñ. d. bar. ppter obediōez pōitā rece
dit a pōitā expōit. gl. et alr expoit. ad qd
ē sciēdū q hec dco vīs. quādoqz sumitur
pro adu illato in aliū. et tunc idē est qd
violenta vt. l. i. S. i. et. l. extat. ff. q met' cā. 7
ff. de vi et vi ar. E. ad. l. iul. d. vi. et. l. vt vim
ff. de iust. 7 iur. qnq dco vīs sumit p potē
cia. q est in psona. siue in aia siue in corpe
et put inest ipi psonē nō at put iherē i aliū
et tūc vīs et ptās idē sūt. et fm h ecē bona
expōitio gl. nisi obstarēt except. seu obedi
ones de qd. S. dixi. 7 opz scire deriuatiōez
vocabulī vīs 7 certe fm vgnitōez hec dco
vīs driuat a vireo. res. et id expōe fm bar. ē
vīs atqz ptās. i. vīrēs ptās fm q dixi i su
mario. In gl. nā nisi. hac glo. rephevit bar
in. l. i. ff. e. in pn. nā dic q ista verba i capite
libro referūt ad tūtorē. q. d. ille q tutor dat
dz esse liber hō. et hec expōitio pbat p prin
cipali se qtis. nec ē dicēdū q ista vba fuerit
pōita ad denotandū psonā in quā tutelā ex
erect. i. pupillū. qz cū volum' expmēre adū
quē volum' exercere in aliā psonā debem'
expmēre in adō. 7 nō in ablatiuo ar. l. i. eos
ff. de tutelis 7 oīuz iurū dicitū adū vari
in aliqūē q semp ponūt i accusatiūo pso
naz in qz dat adō. sub vbo. i. pupille p
cipalr rei et etiā consequentiā psonē vt. l. iū
copulādis. E. de nup. In glo. S. allata dīc
tō fm bar. data. l. a. l. pmissiua. l. dispositi
onē iudicis vel testatoris per ipam. l. q. d
hec ptās qnq dat a lege. qnqz pmissiōe le
gis a testatore vel iudice 7 hoc sentit Ja
Permisū i pbat filio E d are
ne i ei' testō tūtorē dērnit idē d auo circa
nepotes. nisi p' mortē ei' in pīs sui sint po
testate recasuri. h. d. breuif. **C**uāt post
mo p' p illuz in testō decerni tutor ē i ptā
te nascitur' esset. emancipato testō iutilit' da
tur tutor dat' tñ absqz i qstōe dz p iudicē

ofirmari. h. d. In gl. nō g' in fl. gl. declarat
cū ioucit. l. lege. h. mō ille q ofirmat vñ dat
s iudex ofirmat tūtorē iutiliter datū a p're
g' dare vñ. p h fac. l. 7 qz. et qd ibi no. ff. de
iurisdic. o. iudi. Ad idē fac. tex. l. iure nō. ff.
de testa. tu. Ad idē facit. l. si vt pponis. ff.
de ofir. tu. fac. etiā. l. q in negl. S. in testō. ff.
de admi. tu. In orrariū q debeat dici testa
mentari' qz testarij nō satisfat nec etiā iste o
firmat' vt. l. iij. S. si. ff. d ofir. tu. p'terea p3 q
pferē legitio fm qz vā opī. de q statū dīcāz
lo. dy. dīc q ē datū. tñ sapie nāz testarij q
sapiat nāz testarij p3. qz nō satisfat vt dēz
est. q at sit datū' p3 p. l. iij. ff. de ofir. tu. vbi
tex. dicit q datū' siue dat' in testō iutiliter
p iudicē ofirmat'. ē filis testarij h nllz filē
ē idē vt. l. q nerna. ff. dpositi g' nō est testa
mentari' 7 in hac opī. fuit. d. bar. in. l. si. ff. de
ofir. tu. **Q**uāto qro vñ tutor iutilit' dat'
i testō p iudicis ofirmatiōez pferat legitio
vel econtra. Glo. hic tenet q legitimo pre
feratur. doc. etiāz tetigerūt in. l. neq. E. de
confirma. tu. Marti. hanc disputauit. q. et
dērnat q pferatur legitimo. hoc pbat
ex ordine titulor. E. 7. ff. nā pmo ponitur
titulus de testa. tu. postea ci. de confirma.
tu. deinde subiungit ci. de legi. tu. ex quo
ordie p3 q pmo pferē testari'. 7 ofirmatū
tō legitim'. hoc fuit secur' E. in dīda. l.
neqz Jo. an. i adic. sup. spe. circa māz tu. cō
firm. nec ob. l. lege. cū si. qz illud qd solem'
dicere q q ofirmat dat. est vñ cū hac limi
tatiōe nobili nisi ofirmās necesse hēat ofir
mare. nā in nēitatib' nemo liberalis existit
vt. l. rem legatāz. ff. de adi. lega. subiungit
E. tamen q ista talis ofirmatio admittit
secum datium cum vere datius sit. l3 q
ad quedāz testamentarij loco habeant. v3
in platiōe tutele quo ad legitimū. et q ad
mittit secū datium casus est in. l. si vt ppo
nis. E. de ofir. tu. Balous.

Quidari tutores te stamento possunt

Ari at Filiusfamilias tutor
ari at vari p' fui at p'ij cū
libertate in testamento tutores
vari possunt. sed si etiāz in testa
mento libertas expisse non deē nisi scienter
hoc faciat tutor in testō rite creat. qz qui
vult ofeqs vlt ec' ascedēs sñ quo illd eē
si p' h. d. In gl. n' sit mūt' o'tra cū possit eē

per. vt. l. mut. §. i. ff. de per. §. etia et tu
tor. lo. mut. pr esse perator ad negocia qz
ibi no requit q loqt h no tutor qz audora
ri no possz na in aucte pstanda e expediet
q tutor loqt vt gl. de mian in. l. iij. ff. d. auc
tu. p hoc facit. l. i. §. vlt. ff. de tutel. rite in
teligedo l3 gl. no. otrariu in. l. no voce. ff. d.
regu. iur. pma gl. 3. v. et Ep. et q oes doc
l3 Ja. de are. teneat glo. in. d. l. no voce p. l.
i. ff. de auc. tu. Et hec faciut in ar. ad pul
eram. q. pupillo est delata hereditas cuius
dam extranei qui pupill. sciente et paciete
tutore habitat i domo hui. defuncti. qritur
nuquid ex hoc pbat adicio hereditat. et h
tus hui. q. assistit in hoc vt. scia et pacien
tia tutor. auctoritate pstatte itelligat et in
auctorizatio an sit necesse q tutor loqtur.
na adus habitadi in domo in eo q possz p
se adire. iduceret psumptioez adiciois. vt. l.
gerit. ff. de adq. heredi. h pupillo q non pe
adire sine tutor. aucte vt. l. potuit. C. d. iu
re velib. absqz tutor. aucte adicioez no iou
cit. p poida de mian hec qd. na tenedo opi
eodem. gl. hui. et gl. i. l. iij. ff. de auc. tu. et op.
in. c. q. tacer de regu. iur. li. vi. scia et pacien
cia tutor auctem no inducut. et ex illo adu
no pbat adicio hereditat. nisi forte tutor
madassz pupillo. q. q. vt aliqd facit i illa
domo. na talis expssio madati auctez iou
ceret. vel nisi pupill. viu. s. x. anis maffice
in illa domo. na p hoc pbaret adicio. et oia
fuisse solenniter fca. vt. l. l. q. aliena. §. q. ad
iuerit. ff. de adq. heredi. h tenedo gl. in. l. no
voce. et Jacob. de are. paciencia et sciencia
tutor auctem iouissent ex adu podo. qd
est no dignu. qd de mian bar. in. l. gerit. ff.
de adq. heredi. in vlti. q. Deinde qz ista gl.
dic q surdus no pe esse tutor. op. de. l. fi. ff.
de legit. tu. so. ibi loqt no de peit. surdo qz
l3 talis surd. tarde et cu difficultate tamē
aliqlit audiebat. Itē mut. et surd. no excu
sant a tutela qz talia vicia no excusant a
munerib. public. vt. l. oes. §. i. ff. de mune. et
ho. et tutela est mun. publicu vt hic no. so
ibi loqt in munerib. primoialib. hic i pso
nalibus Sed pone q alicui q erat solus
tutor supuente morbus. et q fad. est iutil
et surdus. nuquid morb. supueniens. faciet
eum desinere esse tutore. glo. in dca. l. non
voce. et q no. et male. et glo. tenet otrariu
et meli. in. l. i. §. vlt. ff. de tu. et illa seqt bar.
Sed nuquid mut. et surdus. ipo iure d
finent esse tutores. vel p sctetiaz. glo. in. d.
§. tenet. q ipo iure et bene. Sed pone q

aliqs surdus vel mutus intelligit p mo
tu labioz. qd agit. nuquid possit talis esse
tutor. qz de sba est q tutor audire debeat
h isti no audiunt. h magis sensu papiunt. et
etia no possut stipulari vt determinat per
bar. in. l. i. ff. de et boz obli. In glo. cu ei i fi
dic l3. l. fi fili. et. l. luci. tici. allegaret ad et
andē determinatiōez. q si pater agnoscat
tutelā filij. q ipe tenet in solidu. et dca. l. lu
ci. dic opoitū apte. naz ibi dic q l3 pater
agnoscat nisi se expsse obliget. no tenet in
solidu. et id opono ad de mian. gl. de. d. l.
luci. so. ibi loqt i filio dato tutore testamē
tario. q casu pater no obligat nisi p osensuz
nisi expsse dicat se velle obligari. l. fi filius
loqt in tutore dato a iudice. rō diuersitat.
est fm aliqs. qz testamētari. no ita eget cō
firmatiōe sic datiu. Alij dicūt q i datiuo
stat fauor iudicioz. qz fauore multa fiut
Ja. de are. dic q rō diuersitat. e qz. l. ofidie
de eo. et id p eo qz ita de facili no obligat
in datiuo et exiget satisfactio. et id facili
obligat pater p filio. Tu et dic fm bar. q
rō est qz i oib. in qb. pt pr cogi osentire fi
lio aliqd faciēti. et se p eo obligare cōsens.
sol. p rīs ioucit obligatiōez. hec regula p
bat p ea q no. in. l. i. §. i. ff. de insti. et qd no.
doc. i. l. fi cu dotē. s. trasgrediamur. ff. so. ma
tri. h pater tenet osentire filio. fco tutore da
tiu. et p eo se obligare vt. l. fi inter eos. §.
fi impf. ff. d. excu. tu. id sol. osensus obliga
tiōez ioucit. Sed qro quō osensus iste i
duceret nuquid p taciturnitatē gl. q agnos
cere et osentire vt pat si est p rīs. et patif. ista
ho pbant in. l. fi fili. ff. de tutel. q gl. ibi
re pbat et bñ. na h tractat de obligatiōe h i
obligatio p rēz. p rīcia no ioucit cōsensu fm
ea q vixi. s. q. mo. ius pa. po. sol. §. h est pr
p gl. dca. l. fi fili. fac. l. ij. ff. ad municip. sed
illa loqt in munerib. public. aucte et vtili
tate. nos et loqmur in munerib. public.
aucte. h vtilitate p uatis. et id cu vis q pr
obliget et teneat p filio creato tutore testa
mētario. ponas in otradu osentiēte et paci
ente et se in solidu obligate talē p rēz suum
v. bar. breuif. h. d. Alie

Seruus at

n. fuus sub doi
ciōe libertat. futurē. tutor i testamēto creati
pe. p rēs at sub hac doiōe tutorem iutilit
decernit. Querit vtz fuus possit vari
tutor. mā est multū itricata hic et in forcia
to. Ja. de are. et bar. post euz. sic distingūe
aut seruus datur tutor a iudice et no va
let vt. l. in seruili eo. et rō est in promptu

qz iudex nō p̄t liberare fūū. aut fūū dā
tur tutor a testōre. 7 tē aut testōr credebatur
eū libez. et tūc nō valz vt. l. si q̄s tutorē. ff.
e. ti. et. l. generaliter. §. si q̄s tutorē. ff. de fīd.
iuss. vel scūit eū fūū et tūc aut ē fūū p̄p̄i
vel alien⁹. si p̄p̄ius. aut dedit eū cū hac cō
ditiōe cū liber erit. et tūc nō valz. qz trufa
torie v̄r adieciſſe hāc clausulā. cū i ei⁹ p̄tate
sit eūz liberare. et iō nō valz vt hic. aut alr
p̄uidit de libertate. 7 illi p̄uisioni stabitur
vt. l. q̄ tutor. §. i. ff. e. ti. fm vnā opī. aut sim
pliciter sine exp̄ssione libertatē. ē dat⁹ tutor
et tūc erit dīrecte tutor et liber vt. C. de ne
cess. fūis. l. si. §. 7 ex q̄. caus⁹ ma. non p̄t. §.
deniqz. et hic. aut ignorat ipm p̄p̄ius 7 tūc
v̄r data fidei cōmissa. libertas ar. l. si heredi
tas. §. seru⁹. ff. e. ti. aut erat alien⁹. et tē aut
dat⁹ tutor cū libere. et valet talis datio cū
liber erit vt in dīdo. §. fū. p̄mo R⁹ aut sim
pliciter. et tūc fidei cōmissa. libertas v̄r data
et v̄r redimōus 7 manumittēd⁹. et tūc erit
tutor vt. l. si pupilloz. C. e. ti. 7 ita itelligit
furiōsus C. §. fū. p̄mo R⁹
tutor qui est inhabilis
rōe alicui⁹ accōdētis āneri. tpale ipeōimē/
tū p̄tatis. eo cessante efficaciter tutor erit
7 dari p̄t tutor ex certo tpe. 7 ad tps. 7 sub
ditiōe aū heredis iſtitutiōez et post. certe
7o rei vel cause dari nō p̄t. h. d. vsqz ad. §.
si q̄s filiab⁹ In gl. q̄ icipit a testōre Ista gl
soluit contrariū de. l. imo. §. sub ditiōe. ff. eo
ti. vbi sub ditiōe extrinseca dari n̄ p̄t tutor
s̄ solue q̄ ibi loq̄t i iudice. s̄ 7o in testōre. 7
era quā so. oppo. de eodē. §. si s̄ ditiōe. que
tacite iest. bñ p̄t dari tutor vt ibi s̄ sub cō/
ditiōe extrinseca nō. s̄ 7o tra. q̄dā sub ditiōe
ne fieri nō dñt. q̄ tñ fca tenēt a iudice vt in
fūia iudic. lata sub ditiōe vt. l. i. §. bīdūz
ff. qñ ap. sit. so. ibi lex vltra pcedit afirmā/
do. s̄ ac ānullādo. ar. l. nō dubiū. C. de legi
7 qd ibi no. 7 q̄ro q̄ ē oria int testōre 7
iudicē. q̄dā dīcūt. q̄ datua tutela est adus
legitīm⁹ 7 iō nō recipit dīe neqz ditiōem
et ita sentit gl. s̄ certe iō in tutela testamē
taria q̄ filiter est ad⁹ legitīm⁹ hē datua. q̄
dā dīcūt q̄ ad⁹ iudiciarij nō dñt pcedere vt
l. nō quēadmodū. ff. de iudic. sec⁹ est i adu/
b⁹ extra iudiciarijs. hec rō ipugnat p bar.
p dēm. §. bīdūū. s̄ certe hec ipugnatō non
v̄r pcedere p ea q̄ dca sūt qz lex vltra pce/
dit afirmādo. rō nūc dīuerſitatis int testō
rem 7 iudicē. fm bar. hec est. qz cū testōr p/
uidet de tutore sub cōditiōe dīe. vel ex dīe

tē succedie pūho iudicis q̄ supplet defcēm
testōris. s̄ cū iudex nō puidet nō eēt alius
q̄ ei⁹ defcēm supplere possz nisi ipe iōe. iō iud/
ex ioucit sibi plenā nēritatē q̄ puidat. In
gl. q̄ icipit. l. certe opp⁹. 7 v̄r q̄ dat⁹ rei certe
videat dat⁹ ad oia. sic iſtitut⁹. in certa pte
hereditari. videt iſtitut⁹ in totū. so. dīc fm
voc. q̄ aliud ē i hereditate. aliō i tutela. qz
iſtitut⁹ in certa pte hereditatis. hz ali qd i
hēditate. s̄ tutor certe rei. nihil hz i tutela
et iō sec⁹. Cōtra qd opp. de. l. certap. ff. eo. ti.
vbi s̄ def tutor dīstīdī. certis reb⁹. nō valz
datio. 7 tñ ostat q̄ ille h̄et certā pte tutele
ppter qd dīc q̄ hec rō s̄ ē bō. 7 iō rō ē Iustī
tutō ē fauorabil ex pte iſtitutiōis et iſtitu
ti. tutela vero ē on⁹ Ite tra hāc gl. i si.
op. de. l. ex fco. ff. de heredi. iſtit. vbi iſtitu
tio fca de certa pte rep seu vniuersitatē. de
strīdo iure si valz. so. dīc q̄ nec talis tutele
datio valz de iure strīdo. s̄ qz tps illi⁹ iur
dīcti n̄ sūt pūsi. p tanto sic sūt iudiciari
dīcti. et iō dīc tex. q̄ hoc iur veteri. vt. l. si ex
testō. ff. e. ti. 7 rō hui⁹ fm Ja. de are. potuit
eē hec. qz simplr dat⁹. potuit se excusare a f
b⁹ in aliena puincia dīstīdī. C. de excu.
tu. l. testō vñ testōr sic eū dādo tutore v̄r
voluisse q̄ nō simplr tutor essz. s̄ solū q̄ ad
ministraret bona illi⁹ pūcie. et ex h̄ cōclu
dīt Ja. de are. q̄ si daret tutor reb⁹ existētī
bus in vna villa. q̄ nō valeret tutoris da
tio qz cessat rō dīe vsus. s̄ qz hodie citates
sūt dīstīdīe quo ad territoria. vt glo. no. i
l. si. C. de p̄scrip. lon. tps. valz datio tutori.
dari reb⁹ existētīb⁹ in vna ciuitate p rōez
p̄uictā. Et hec faciunt in ar. ad. q. pone
testōr legauit tibi oia q̄ hz pūsi. postea ibi
multa adq̄sūt. nūquid veniāt i legato. ex
p̄uictis inuit q̄ sic. etiā tale legatuz videt
eē legatū vniuersitatē. in q̄ veniūt eē adq̄sita
p⁹ testm vt. l. grege. ff. d leg. p⁹ s̄ si dicerem⁹
iſtō eē legatū rep singlariū tē iſpicerem⁹ q̄
res testōr hūit tēpe testi. et illa cedēt legā
to. alia 7o nō vt. l. si ita. ff. de auro 7 ar. le.
Si quis filiabus Appella
rū posthumū p̄mī gradus tantū otinent
appellatione liberoz nepotes et ceteri defcē
dētes opletūnt. 7 appellatiōe posthumoz
tā p̄mī grad⁹ q̄ vltioz otinēt. h. d. vsqz ad
fi. toci⁹ ti. Si tu q̄ris nūq̄o masculinuz
gen⁹ dīcipiat fcinū. fm bar. omīſſ opionib⁹
dīstīgue. aut masculinū pfertur sub noīe
proprio. aut sub nomine appellatiō. si sub

noie ppoio masculin gen^o nō dicitur femininū
nū vt. l. si q^o ita. ff. de reb^o du. hoc fallit q^o
pferat a. l. ius cōe dōendo vt in pma ostia
cl. E. circa si. et q^o no. p. op. in. c. qd alicui ex
de regl. iur. li. vi. aut pferat sub noie appella
tino. et tūc. Aut appet de mente loquētis
et tūc illi stat^o vt. l. lūci. §. qrit. ff. de le. 3. a
nō appet de mente. et tūc aut pferat i mā
differenti. H est q^o nō dgruit masculino vl fe
minino. et tūc nō dicitur vt. l. si. E. de legi. et
l. se. ff. d. re iudi. §. si pferat in mā i differenti
et pariter vtriq^o oueniet. et tūc aut trada
tur de fauore vel odio rōnabili. et tūc apre
hendit vt. l. si quis ita. ff. eo. ti. et hic. Aut
qrit de odio irrōnabili. et tūc nō dphēdit vt
l. si quis. E. ad. l. iul. ma. et. l. §. qritur. ff. d.
ven. in pos. mit. Et pōda pcedunt q^o mas
culinū pferat a. l. cōi §. 3. qd si pferat a. l. mu
nicipali nūq^o fuet ista distindio. op. dicit
q^o hic in. l. quecūq^o. E. de suis sug. Ista qd
refidet in hoc vtz masculin dicitur se^o ex p
pria significatiōe. vel extensione. Et dicit
bat in dīda. l. q^o ex ppria significatiōe et nō
hil p hoc allegat. op. t. 3. oppositum p. l. nū
tatio. et qd ibi no. ff. de xboz sig. Tu vero
fm. d. bar. distinguēdo sic pulcerrime. aut
i. l. municipali ponit nomē cōe. vt hō. et tē
ex ppria significatiōe dicitur seim. vt. l. hō
minis. ff. de xboz sig. fac. tex. et glo. in. l. i.
ff. e. ti. Aut pferat nomē solū masculini ge
neris. et tūc aut illud nomen est adiectiuū
a substantiuū. si bñm. tūc nō dicitur femininū
q^o tūc veniret itēptatiue q^o non cadit i sta
tutis vt pōxi in mā statutoz p hoc fac. d.
l. pnuntiatio. et quod ibi no. Si hō nomen
masculini generis est adiectiuū. et tūc aut
habet substantiuū cui adiacet qd est cōe. si hō
et tūc dphēdit de pma significatiōe seim
et ita v3 intelligi. l. ait dīus. §. i. ff. de iur. fis
Aut adiacet substō masculini generis et tē
nō dphēdit seimū q^o illud ex itēptatiōe
est p dēam. l. pnuntiatio. Aut ponit adiecti
uū p se in masculino genere et absolute. et
tūc q^o v3 substantiuū subintelligi vt facia mus
bonā grāmaticā vt facē debem^o vt. l. plau
cius. ff. de auro et ar. le. et tale substantiuū fm
cōem vsuz loquēdi est termin^o cōis vt hō et
tūc fm ppiū significatū dphēdit seimū
fm ea q^o supius dēa sūt et scripfit bar. in. l.
i. ff. de xbo. sp. Balous.

De legitima agna torum tutela

Libus at Brevi. h.

intendit. te

stamētari^o tutor. legis pferat

Quo deficiēte. ex. l. xij. ca. primā

et attinēs pupillo ex linea masculina q^o ag
nat^o vocat in tutela pferat iure iusto. nec eē
admittit attinēs ex linea feia q^o cognat^o dē

Quod at

Limitata cā. limitatum
prouit effēm. et itestat^o
etiā q^o ad tutelā dē q^o fēo testō decedit in q^o
nō dispoit de tutela. vel ei^o dispositio q^o ad
tutelā effēduz fortiri non pōt. h. dicit

Sed agnacionis

Brevi. h. d. que

fortiori viculo sūt ligata difficillime dissol
uūt Et capitis diminutiōe. agnatio q^o ē de

iure ciuili tollit. nō at agnatio q^o fuit d iur

nālī introducta. qd nō tollit p ius cōe. h. d.

vsq^o ad si. toti^o ti. Ideo agnati pferat i tu

telis q^o sūt on^o. q^o pferēbāt in hereditatib^o

q^o sūt omoduz Inducit h in ar^o ad. q. q^o

si statuto ciuitat. aretine cauet q^o agnati

pferat cognatis in hereditate. q^o eē pferri

debēt in tutelis. nā dēplatione emolimē

ti hereditat. on^o tutelē dferat vñ hac rōne

attenta qēuq^o pferat in hereditate v3 pferri

in tutela. cū magl. debeam^o mētē et rōez le

gis attēdere q^o xba vt. l. cū pater. §. dulciss

mis. ff. de le. ij. qd scripfit bar. in. l. i. ff. e. ti.

In glo. no. diligenter ibi in hereditat bus

et tutel^o gl. t. 3. q^o etiā d iure antiq^o admittat

cognati ad tutelā deficientib^o agnatis

blo. t. 3. dētrariū in. l. i. ff. e. ti. et dicit q^o iur nro

tū hoc est receptū. Illa glo. male loq^o et re

pshendit p op. et alios et ista gl. est xba et p

ea facit. l. i. ff. e. ti. et. l. si. fm vnū itellec. de

legit. tu. Subseq^ont qro nūquid adopti

uus admittat ad tutelā iur agnatoz. Et

in dīda. l. i. ff. de legit. tu. tenet q^o non et fū

dat ex illo tex. q^o videt copulatiue req^ore

q^o sit agnat^o et q^o sit osanguineus. agnati

ergo it. quā glo. repshendit Ja. de arc. Et d

terminat q^o adoptiu^o admittatur ad tute

lam iure agnatoz. l. 3. hoc expresse. l. nō dī

cat Non ob. tex. dīde. l. i. que videtur duo

req^ore copulatiue quia illa sunt verba. l.

tū rō ei^o fuit q^o ille pferatur qui pferat i he

reditate. que rō habet restringere et limita

re dēm cui. potius ē standū. q^o dīdo. vt. d. l.

pat. E. dulcissis s adoptiu^o pferat agnatis

in hereditate etiā nālīb^o et legis vt. l. i. in

fi. et. l. i. §. pui. ff. de legit. et suis ergo pferat

in tutela q^o placio in hereditate. est cā et rō

placiōis i tutela vt. §. v3 est Sed iuxta

hoc quero pone q agnatus cui deferrebat
 hereditas de iure est puar' successione qz
 forte fide pstitit de restituendo nō capaci
 vel qz intra annū tutele se nō imiscuit vt te
 nebat ppter qd hereditate puar' ē. vt. l. sci
 ant. C. d. legit. heredi. nūqz qz ali' pferur
 in hereditate. poterit on' tutele declinare
 vñ q sic nā olim pferrebat in tutela q pferre
 bat i hereditate. vñ qz hodie nō est oria i
 ter agnatos q agnatos q ad successiōem
 et sic puar' fuerit agnati progatia succedat
 vñ i hereditate. p osequ' puar' pstatide tute
 le. ar. ei' qd no. i gl. vlt. ist' tituli. s. vñ licz
 qz puer hereditate n ppter ea eustabit on'
 tutele. si puer ppter ei' dñtū hereditate. qz
 nō vñ qz ex delicto omodū reportare vt. l.
 huc hereditaria. C. de negl. ges. s. omodū
 ē q qz se excuset a tutela cū sit on' g' ā. p
 hac opi. fac. l. iij. s. i. ff. e. ti. qz hec pcedit qñ
 ppter ei' delictū ē puar'. si hō absqz delicto
 sit puar' nō poterit eustare on' tutele q ita
 vñ intelligi qd no. spe. vbi māz tractat legit
 mī tutoris in ti. de tutore. dicēs qz otra legi
 timū tutore opponūt. qz i fra annū tutelā nō
 admittunt p. l. sciāt. C. de legit. heredi. p
 hac de mīa cl. fac qd dicebā i p. q. **Al**
 teri' p itellēu gl. qz tituloz sequētiū ē aduer
 tendū q qdā est tutela legitima. q deferat ag
 nato ex hīs q mente. l. vt illa q deferat ag
 natis ex. l. xij. ca. q voluit q prior agnatus
 admittat i hereditate q in ea pferat agna
 to. q hō hīs ipi' l. expse cauef. demuz ipsa
 lex. xij. ca. pviderat. qz ille q sentit omo
 dū sentiat q on'. q puidit ex ipis hīs ac
 etia ex mēte q agnati q pferūt in heredita
 te pferat eē q in onere tutele. qdā sūt legiti
 tutores ex mente ipius. l. xij. ca. et ex rōne
 hō ex hīs ipi' vt est videre in tutela pa
 troni de qñ. de legit. tu. patronoz tu. q in. l.
 iij. in pñ. ff. de legit. tu. nā. l. xij. ca. puidit ex
 mente q rōe sua. q hereditas liberti ad pa
 tronū suū deferat de tutela nihil tūc pui
 rit expse. vñ qz ei' mēs est. qz vbi omodū
 est hereditas. sit et on' tutele. ex hac mēte. l.
 xij. ca. deferat onus tutele ad patronū. non
 āt ex hīs. Quodā ē tutela que nō deferat
 nec ex mente nec ex hīs sed ppter identita
 tē rōis. vt est videre in patre emancipate fili
 um. q nec ex mente nec ex hīs. l. xij. ca. suc
 cedat ei. hō ei' successio introducta ē. p alia
 iura post. l. xij. ca. q de pōda successiōi nō
 cogitant et sic nō potuit cogitare de tute
 la. hō qz iōctas rōis est in hoc casu. post qz

p iura alla delata fuit hereditas hec. q est
 in alijs hereditibus et hereditatib' delat
 ex. l. xij. ca. viz qz vbi est omodū ibi et onus
 it. iō ppter iōctatez dñe rōis et extēsi
 nis iuriū. fuit introducta pñs tutela de fi
 lio emancipato. q nec ex mente nec ex hīs
 est. l. xij. ca. Quodā vero est q est fiducia
 ria tutela. vt p3 in duob' fratrib' quoz al
 ter est emancipat' qz ad inuicē nō fuit suc
 cessio introducta. ex. l. xij. ca. nec etiam ex. l.
 ff. vñ nec ex mente. nec ex hīs. l. xij. ca.
 vel iur. veteris extēsiōe poterat introdu
 ci hui' mōi tutela istoz seu iter istos de iur
 antiqz p3. C. de legit. heredi. l. memim' Su
 puenit postmodū ius nouū. qd puidit cir
 ca success' istoz ex cui' iur' noui extēsiōe
 diūda rōe. l. xij. ca. introducta est tutela. q or
 fiduciaria. de qñ. de fidu. tu. q hoc iure no
 uo pderato vocat tex. eā legitimam vt. l. fra
 trē. C. de legit. heredi. et hec est vīcas l3 gl.
 circa hac mām intricate loquatur. Baldo'

De capitis diminu cione

Et ar Capitū diminutio q ē
 mutatio stat'. pñtens
 in libertate citate q familia. or eē tri
 plex. maxima cum adimitur ciuitas et lib
 tas. media cu ciuitas amittit. minima cū
 mutatur familia alijs retentis. et pñuato
 habitum pñponit. dignitatis qz muta
 cio diminutiōem capitis non inducit. h. o
 vsqz ad. s. quod autē ē dñū. In glo. atro
 citate in fi. que est posita. C. d. donat' inter
 virum et vx. an. hodie q ibi no. otrarium
 sed oīc q dñatus pena capitali. aut debz
 pvere vitā aut non. si vitā et adhuc hodie
 remanet suus pene. et ita ei' testm irrita
 ref maxima capitis diminutiōe et ita in
 telligitur qd no. in dñāq aut. hodie. aut vi
 tam pvere non debet vt in exemplis istius
 tex. et tunc non dicit efficit suus pene q ita
 determinat dy. in. l. quidā. ff. de peis q bar
 in. l. qui vltimo. ff. eo. ti. In glo. scz pñuati
 cis ibi ad instar donatiōis. sed certe dona
 tio reuocatur eē officio iudicis. non rei vñ
 dicatione fm pe. et Ep. vt patet per eos in
 l. fi. C. de rei dona. In e. glo. ibi nisi in cap
 Et hō ifert a. l. alimēta pñari debē donato
 ri genti. vt si denegz reuocet donatō pñ i
 gratitudinē gl. i. l. fi. C. de donat' cā. mo.

tener circa hoc qd p denegatiōem alimētōz
donatarij potest re donatā et ab eo reuoca
ri possz qd seqt. Ep. ibidē tali rōne. filius te
net alere p̄ez. fm qd pz. C. de alen. lib. l. ij.
ille qd donat facultates magnas. p̄i op̄a
tur vt. ff. d. ofir. tu. l. si patronus ergo idē erit
de eo qd de p̄e. qd ē intelligēdū. cū donatō
fca est d magna re. ar. dce. l. si patronus. si te
net alimētare. ostat qd p denegatiōem ali
mētōz. p̄t fieri reuocatō donat. nā iñdiarē
vite donatoris ē cā legitiā reuocatōi dona
tiōez vt dic̄ tex. in dca. l. si. h. dnegare alimē
ta. est iñdiari vite. imo vñ necare. vt. l. neca
re. ff. de legir. agna. succel. g. ii. Et p hoc de
terminat qd formata. p. Ja. de are. vtrum
filius emācipat⁹ negando alimenta patri
possit reuocari in patria p̄ate. et tener ipse
qd sic. nā cū habuit ipse beneficiū emācipat⁹
tiōis a patre. illud p igratitū tñē pot̄ ar
si impatores l. l. i. C. de igrā. lib. i. l. igrad.
ff. de iure patro. Et per ea qd dca sūt de do
natore et donatario. infert ad aliaz. q. vñ
vasallus dñz egentem teneat alere. alioqñ
possit p̄dere feudū. et eū p̄nare et Dy. def
minat qd sic per dcm. si impatores et etiam
tali rōe. vasallus tenet defendere dñz suū
vt in. c. i. qd sit forma fidelitatis. h. ille qd dñe
gat alimenta nedū nō defendit sed necat
vt dīda. l. necare. Et hoc sequit gl. in dīdo
si. i. in vsu feu. et spe. hoc tangit in spe. qui
filij sint legiti. si. i. d. sed nunquid In c. gl. lib
et hoc nisi d. imo et reuocatur tunc in sus
tutem si denegaret alimenta l3 hic non sit
de casibus expressis in dīda. l. si. tamen est
casus similis vel maior expressis. Et ideo
ibi additur per glo. causis expressis in tex.
In gl. nō minuit ibi. id est. qd eēt als d. vel
dic qd ibi loquit de crimine capitali quod
cap naturale adimit l3 enī fuit cap ciui
le non hēat vt hic dicit. tamē naturale h3
fm Ep. i. d. l. otraria et etiā gl. sentit ibidē

Quodam

Minima capitū di
minutio agnatōez si
tollit quo ad effectus ciuiles. Jura qd san
guinis nulla capitū diminutione tollunt
h. d. vsqz ad. si. cū at. Op. fortissime si de
portatus potest ea que sūt iur ciuilis. ergo
nulla actio potest sibi opetere quia actiōes
sunt iur ciuilis vt plene dicam. i. de acti. in
pñ sed. l. dicit qd deportato competunt acti.
vt. l. legatū. ff. capi. di. fm vñ itelledū l3
gl. aliē sctiat. ff. d. re. iur. l. ea qd deportatōis
et. l. si tibi mandauero. si. sui qd bō. ff. māda/

et. So. dic fm doc. qd deportat⁹ potest ea qd
sunt iur ciuilis vt ibi pz. nec est mirandū
si sibi opetatur actio que ē d iure ciuili. quia
fundatur super oīadu qui est de iure gē
cium. et deportat⁹ ea que sunt iur gēcium
nō potest. ergo nec descendētia ab eo v3 acti
ones. Damnat⁹ vero in metallum potest
ea que sunt iur. gēcium. et non potest con
trahere nec sibi competit actiō nisi pro his
que sunt de iure naturali introdūda vt p
legato alimētōz vt dīda. l. legatū. ff. d. cap
di. nā nō potest ea que sūt de iure naturali
sed solū ea qd sūt de iure gēcium vel ciuili

Cum at

Ad agnatū primū legitiā
tutela deferret. Et si sunt p̄f
primiores eodem gradu. ad oēs simul p̄
ter deferret. h. d. vsqz ad si. ti. In glo. facit ad
hunc fin si. dy. seqt istam glo. Mo. ergo qd
l3 expresse. l. aliqua mūdō nō dicat qd qu o
ad materiāz tutelaz etiaz sit sublata oīa
agnatōez et cognatōez. sed solūmō exp̄sse
sit sublata quo ad hereditates delatas ab i
testato. qz tñ delatio hereditat. est cā dela
tiōis tutelaz vt patebit. i. ti. p̄i. Jdo corre
cta cā. corrigi et effect⁹ ei⁹ qd nō. Nā quo
cienscūqz corrigi aliqd a quo aliq depen
dēt vident eē correctā depēdētia ab illo.
Quod facit in ar. ad. q. de statuto citatis
aretine quo cauet qd portans arma puiat
in. xx. sine diminutiōe. alio statuto cauetur
qd in oībus maleficiis detrahāt q̄ta pars
bñficii p̄fessionis. demū facta ē r̄formatō qd
portans arma puiat i libris. x. nūq̄o puni
t⁹ erit qd i libris. x. si diminutiōe si fuerit p̄f
s⁹ scdū formā p̄mi statuti. an dō diminuet
q̄ta ps p p̄fessionē qz illd statutū vñ corre
ctum fuisse p̄p̄ p̄dīda p̄nt determinari. qd
puiat diminuta quarta. nam cum pena
p̄mi statuti sit trāslata in penaz reforma
tiōis et sic qd videat modo p̄mū statutum
correctum ergo et oīa qd depēdēt ab eo sūt
diminuet. quarte. Item pone eodem sta
tuto cōis ciuitat. aretine cauet. qd per cōe
aretinōez eligat p̄tās. in quo statuto mltā
de electiōe p̄tās p̄vident. ad qd tenet p̄tās
et forma dēi statuti. de dīda electiōe loquē
tis. demū citas aretina puenit ad manus
eccle. p̄p̄ qd citas aretina p̄tātē nō eligie
nūq̄o p̄tās elect⁹ p̄ eccle. i cui⁹ electiōe cer
ta forma disponit tenebit ad ea qd dīda for
ma statuti de electiōe loquēti. disponit vltra
formā sue electiōis facte. p p̄dīda videt de
minari qd nō. nam cū correctū sit statutum

q̄ ad electōez g° q̄ ad oīa illa que de electio-
ne facta sūt fm formā dēi statuti sequūt. sicut
enī correcta est orīa agnatiōis ⁊ agnatio-
nis q̄ ad successiones q̄ sūt cā delatiōis tu-
tele. sic corrigūt ipā orīa q̄ ad delatiōez tu-
tele. et sic erit i cā stradiōis. Balo.

De legi. patronoz tutela

Readē Ex mente. l. xij. ca. pa-
tronoz tutela extitit
introducā. et qd̄ est ex mēte. l. dicit
ex. l. licz nō ex vbi. l. et regulariter ad eis
on° tutele deuoluit ad q̄ ptinz hereditatē.
omodu. h. v. vsqz ad finē tituli. Balous.

De legi. parētū tutela

xēplo Ex extēsiōe iur̄ oful
ci ppter iōēritatē rōis
quā circa mām tutelariū introduce
rat. l. xij. ca. filio ipuberi emācipato p̄ le-
gitim° tutor erit. h. v. vsqz ad fi. ti. In gl. i.
in fi. S3 cerce si itelligerem° tutelā legitimā
hē v3 itelligi v3 p eam quā iōuxit. l. xij. ca.
nec olim nec hodie tutela parētū nec tute-
la fiduciaria eē p̄nt dīci legitime. cū nec ex
ei° sūt mente. qz. l. xij. ca. nō cogitauit d̄ he-
reditatib° filioz emācipatoz deferēdis co-
rū p̄tib°. h. dñt itelligi iste tutele esse legitie
s. p extēsiōez iur̄ ofulto. q̄lis est legitima
parētū tutela. vel iur̄ nouo. q̄lis ē fiduci-
ria ex iōēritate rōis introducā p. l. xij. ca. et
circa mām tutelaz. q̄ est q̄ ad euz spēdat o-
nus tutele. ad quē spēdat omodu heredi-
tatis. et isto respēu possūt dīci legitie. ⁊ p
h facit qd̄ dicebā. s. d̄ legit. agna. tu. h. vlt

De fiduciaria tutela

St. 7 alia Breuiter. h. itē
dit p̄nt filij sui
ab auo emācipati Jtē fr̄is sui vel
sororis. mortuo auo. eodē qz p̄re fiduci-
ri° tutor erit. et tutela filioz patroni. erga
libros iō legitia nūcupat. qz libe° si manu
miss° nō eēt in prāte filij heredis q̄ p̄oni.
recasur° eēt. et iō manumisso ogradu ē vt i
ei° tutelā remaneat. qd̄ est sec° de fr̄e q̄ si e/
mācipat° nō fuissz a p̄re. i fr̄is sui prāte nō
erat recasur° eē opatris sui nūc existente
herede. ⁊ reglare ē i tutel q̄ mīoz. xv. anis
tutor si s̄stistit. h. v. vsqz ad fi. toci° ti. In gl
nā si puberes t3 g° ista gl. q̄ p̄ nō eēt cū

tōr legitim° filio suo puberi qd̄ est vep et
eā sequūt oēs voc. l3 gl. nōt strariū ⁊ ma-
le in pōido. h. luci° et in. l. h. si milites. h. iaz
tñ. e. ti. q̄ gl. vtrōbqz reprobat p̄ v. nā nō
est vāre aliquē curatōrē legitimū nisi cū
tōrē furiosi qd̄ eē sequūt Ep. in. l. de creatō
nib°. E. de epis. aud. ⁊ v. scriptit in l. ca. de
legit. tu. ff. Ad strariū. h. i. in auē. vt hī q̄
ob. p̄hi. res. x. dico q̄ ibi loquit in certis p
sonis ibi enumeratis fm doc. In gl. s. p̄e
nā nō p̄t esse iōē hō tutor filioz suoz emā
cipatoz ⁊ nepotuz. qz si nepotē h3 ex filio
opz q̄ fili° sit maior. xij. anis. ⁊ sic eē tute
lā In gl. h. certe i fi. imo nō ē legitim° vbi
⁊ snia. l. xij. ca. nec altero de dēis mōis qz. l.
xij. ca. d̄ ea mīme cogitauit. h. p̄t dīci legitia
ex extēsiōe iur̄ noui p̄t iōēritatē rōis quā
introducūt. l. xij. ca. scdm q̄ dīxi i. h. s. de legit
agna. tu. Balous

De atiliano tutore vel eo qui ex. l. iuli

Jcui Cessante tutore testārio
loc° ē dātio. q̄ oīa a cer-
tis magistratib° tm creabat. ⁊ dūm
dat° ē testāri° cui exercitiū cālter ē suspen-
suz h3 de iur̄ cōi possit sortiri effēdū iteri tu-
tor dātio a dēis magistratib° creabat. cui°
tutele officiū expirabat testārie tutele ipe/
dīmēto cessante. h. v. vsqz ad. h. h. ex his
Ad euidētiā tutele testārie de q̄ sit mētio i
isto p̄n. q̄ro q̄n scīpiet vires h̄re. dico q̄ i
piet vires h̄re ab adita hereditate vt p̄z in
l. si nemo. ff. de testa. tu. p̄bat in. l. tutorē. e.
ti. ⁊ i. l. his q̄ tres h̄. iōē. ff. de excus. tu. p̄e
rea h̄ sūbat ex illa regla generali nā oēs
eoz q̄ sūt disposita i testō. q̄ nō trāsmittūt
ad heredes vt vsufrud° ⁊ fīfia. cedūt ab a
dita hereditate ⁊ nō an. fm q̄ nō. de lega
cl. h. h. E. de cad. toll. h. i. nouissimo h̄ tutela
nō trāsmittūt ad herede. ff. d̄ tutel. l. tutela
g° ced° solūmō ab adita hereditate. ⁊ ex h̄
seq̄t q̄ regla catoniana. q̄ phibet. q̄ ea q̄ n̄
valēt si testōr statī decederet oīto testō. si
p̄nt valere si postmodū testōr supuiuat in
pedimēto cessante. nō h̄cat locū in tutelā
vt. l. aspelt. ff. de regl. cato. Deīn p̄ de fācl.
⁊ itellēu gl. q̄ incipit h̄ qd̄ si null° pone ma-
gis explicite h̄ mō testōr qd̄ a pupilluz isti
tuit herodem. ei qz tutorem dedit. tutor
iste vult conuenire debitorēz pupilli. o p̄o
nūtur sibi q̄ non potest. hoc modo tu es

tutor testamentari⁹ ⁊ tutela testamentaria
h3 effectū nisi ab adita hereditate ut supi⁹
dēm est. et pbat in l. si infanti. C. de iure vel
lib. et l. pupilli de adq. heredi. certe fultat
ppleritas nec vñ dēm tutorē posse auenit
re dēm debitorē pupillare. gl. hic dat vnuz
fmediu. l. q. pupill⁹ cū iudicis aucte adeat
p. l. si infanti. S. al. q. adita hereditate tutor
poterit agē. gl. i. dēa. l. si nemo. C. d. testa. tu
dat aliud remediū. v3 q. def. cuator huic
pupillo. et ei⁹ aucte adeat hereditas. qua
adita tutor agat. qd. filiū colligit ex. l. cuz
q. daz mulier. C. de admi. tu. Sed caueas
ab h. filiū. nā curator pupilli nō p̄r aucto
rare certe hereditatis adiciōem ut in l. cū
vna. S. tutor. ff. de app. et no. in l. sol3. ff. de
tutelis. et pbat. q. de cura. S. interdu. nec ob
dēa. l. cū q. dā. q. loq. in cuatore aduicti p̄r
oēs doc. et iō gl. alibi dat fmediu q. detur
tutor ad hereditatē adiciōē ut in l. si here
ditas. ff. de testa. tu. S3 oia h. filiū istat
fortiter naz ad certuz adū tutor dari non
p̄r ut. S. q. da. tu. tes. pol. S. certe at. ⁊ l. certaz
ff. de testa. tu. Ihui⁹ oia rarij timore dicunt q.
dam. q. dabit tutor simplici⁹. ⁊ ita sentit gl.
hic in l. si q. incipit hic. al. his tutor. ⁊ pbat
et ter. l. si hereditas. vbi dicit q. dat tutor
q. hereditas nō dūm sit. nec spet. ⁊. vel fm
Ja. de are. dabit tutor spali⁹ ⁊ expresse ad
hunc adū. et de hoc videt casus in l. si i
pub. ff. de tu. et cur. S. fm bar. vtrūq. p̄r sal
uari hoc mō. aut eniz certum est q. heredi
tas nunq. adit q. ē inops. vñ dūbiū vtz
adeat vel non et tūc dabit tutor simplici⁹
p. ter. dēa. l. si ipub. et istud filiū videtur
sentire glo. in Rica. C. de testa. tu. ⁊ l. si tu
tor ad hunc adū specialiter datus non
habet necesse officere inuentariū fm. d. bar
q. admoduz tutor datus ad litem qui illd
nō officit ut no. in l. d. creationibus. C. de
es. a. aud. Sed certe hec filiā nō videtur
expediencia q. vbi pupillus sol⁹ est istu
tus p̄r existentiā sui heredis ofirmat tu
tor. datio absq. adiciōe. nā existētia sui he
redis i. filiū d. iure cili. fac. eū herede i. oib⁹ q.
sunt ad cōmodum filij. nec huic repugnat
beneficiū abstinenti introducū p. pre
torem. nā p̄r eum instituit per beneficiū
abstinenti q. fili⁹ nō p̄sumeret heres. hoc
at facit volens filio p̄uidere. nō aut volēs
derogare cōmodo filij. vbiūq. ergo filio
beneficiū abstinenti esset dānosum. nō tolli
tur ius suitatis. S. h̄e tutorē est vtile filio.

ergo ius suitatis q. ad ipam tutelam idē
cit adiciōez nec beneficiū a iure p̄torio indu
dū certe h. aliq. opat. etiā opponat huic
tutori q. hereditas nō sit adita ergo tutor
nō est. Rñ det q. ius suitatis ofirmat ipaz
tutele datioez. q. admodū ⁊ tabulas pupil
larel. p. adita habet. q. eū h̄e tutorē sit cō
moduz pupilli. ⁊ ius suitatis opet oia ad
cōmoduz pupilli. q. oparet beneficiū absti
nendi inducū a p̄tore. ergo. nimirz si p̄r
tutor p. hoc agere. fac. S. sui. de here. q. l. et
dis. et h̄ac opi. insequit C. in l. ij. C. de tes
ta. tu. et. d. bar. in l. si nemo. ff. e. p. q. videt
illud qd. no. in l. si fili⁹ q. pat. ff. de vulg. et
pupil. et ibi p. bu. S3 hic op. q. existētia
sui h̄e dīs nō opet aliquid ut. l. apd. iul. S.
iōe iul. ff. ad trebell. so. vic p̄uida d̄bēt limi
tari ⁊a esse. nisi pupill⁹ h̄et substitutū vul
gariter. q. casu videt heres factus d. neces
sario volūtari⁹. et tunc ius suitatis nihil
opat. vel nisi haberet coheredem. nā tūc p.
adiciōez coheredis vñ testōr recessisse a p.
uisione. l. et iō ius suitatis nō haberet tūc
effectū. p. dēz. S. iōe iul. S3 adhuc p̄oia sūt
limitanda fm bar. l. q. substitut⁹. fac cessare
ius suitatis nisi essz fili⁹. et pupilli frat. vñ
ali⁹ quē testōr necesse h̄et dare coheredez
nā isto casu nō vñ recessisse a p̄uisione. l. vo
lūtariē. S. coactus necessitate iuris. p̄r qd.
ius p̄uisionis suitatis nō abstulit. hec de
terminatio pbat p. l. si ples. S. q. s. possū. ff.
de vulg. et pupi. et p. l. lib. hō. ff. de stip. ser
uoz S3 p̄oia dēminatio videt falsa q.
etiā vbi pupillus h3 herede secū extraneū
opat ius suitatis ad ipi⁹ cōmoduz put est
casus in l. ij. C. de iure delibera. So. q. ad
ius trāsmittēdi nō aditū. bñ opat ius sui
tatis etiā coherede extraneo dato. ut i. d.
l. ij. S3 q. ad validatōem eoz. q. p̄oia sūt
in testō ius suitatis nihil opat si est dat⁹
heres extraneus secū. et ita dūt itelligi et
declarari q. supi⁹ dīda sūt. vñ cuz pupillo
dat⁹ est substitut⁹ vlgarit vñ coheres extra
neus. locus est remedijs dīdis v3 q. def. tu
tor. ⁊. als at p̄oia filiā nō sūt necessaria
q. ius suitatis poterit tutorē defendere. p.
ea q. supi⁹ dēa sūt. ⁊ hec colligit p. dēa bar
in. d. l. si nemo. et in. d. l. si fili⁹ q. pater. ff. de
vulg. ⁊ pupi. Si vero testator daret filio
suo coherede suū ⁊ extraneū simul p̄r ad
diciōez coheredis extranei. quē testōr volū
tarie fec. h̄ at nēitare iur. induc⁹ vñ recessisse
a p̄uisione. l. et iō tunc ius suitatis nihil

opaf q ad affirmatiōez eoz que i testō sūe
dispoita. nā tunc cessat rō .v. bar. v3 q hoc
facē necessario. qz volūtariē facē saltez q ad
sed ex his ^{h. i. c. d. i. t. circa datioez} Extraneū herede
tutorl. datiuū. a iure extitit introductū. q
p in qstioez a pūlib' vel a ptoze crearetur
q rē pupilli saluā fore satisfare tenet. quo
iure circa ipos tutores datiuos introducto
cessante. de ipoz satisfatiōe tutor 7 opul
sione ad tutelā mīme cauebat. h. d.

sed hoc iure ^{h. i. c. d. i. t. circa datioez} Justiniani da
tiu' tutor a pfecto vel a ptoze fm loca eoz
iurisdictiōis In pūncijs & a ptoze rātū
si magne erant pupilli facultates a ptois
delegato si magne nō erāt facultates. dāt
h. d. usqz ad .s. nos at. Iste .s. determinat
illud de q vidi als dubitari. An iudex ma
leficiōz possit iterponere vices suas. siue
decretū i alternatiōe minoz 7 in alijs. 7 du
bitatiōez facē qz iudex maleficiōz n̄ potest
agnoscere de re pecuniaria vt. l. solem'. s.
latrūclator. ff. de iudi. Iste .s. v̄r determinare
q possit decretū iterponere qz pfect' vbi
habebat solūmō iurisdictiōez in maleficijs
vt h̄ videm'. q dat tutore vt h̄ p3. Et hūc
.s. semp tene menti q dispositio decretorū
sup tutelīs v3 fieri p iudicē q h̄eat pupil
lū in iurisdictiōe sua. et p̄pterea si clericus
peteret tutore vel curatore corā iudice lay
co. nō valeret talis datio tutorl. vel curl. h̄
debēt accedere ad ipm. qui eū h̄eret i sua
iurisdictiōe q v̄z tutore v̄l curatore daret
qō est valde nōndū. qō seqt eē bar. In glo
g' delegat ibi et h̄ dī Ja. de are. dicit q tu
torl. datō. nō ē meri nec mixti impij. nec iur
isdictiōis. h̄ est qdā facultas a iure attribu
ta. qbusdā iudicibus. q p̄nt eam delegare
nisi sit h̄ l. phibitū. et dīc tex. apte i. l. muto
.s. tutoris allat. in gl. fm eū. et est facil. so.
ad citariū in gl. signatū.

Nos at ^{h. i. c. d. i. t. circa datioez} in
tendit de iure nouo. si pupilli facultates si
sūt magne. et qngentos aureos nō excedāt
p iudicē ordinariū ciuitat. cū epō tutor de
cernit. extra & o citatē p iudicē municipij
cū satisfatiōe rē pupilli saluā fore. cui' sa
tisfactiōis piculū. si idonea n̄ recipiat ad re
cipientē spectabit. h. d. usqz ad .s. impuberes
Quia dū pendet effect' tutorl. testamētarij
durāte impedimento in testō ad datiuū per
uenit vt p3 in h̄ cī. in p̄n. Quero qd si dat'

sub additiōe vel ad diē vel pure. tñ adhuc
nō est addita hereditas. v̄l etiā ipse ē capē
ab hostib'. et supsūt agnati qb' deferē tu
tela nisi essz iste testari'. nūquid talis legi
tim' debebit excludere datiuū vel pueniet
ad datiuū excluso legitimo. videtur q per
ueniendū sit ad legitimū nā certū est q le
gitim' pcedit datiuū vt p3 ex ordine titu
loz et ex ordine ipoz. T. 7. ff. i. mā tutelē vbi
p̄ponit legitima tutela datiuē. so. dīc q dat
iu' p̄fert in oib' istis casib'. nā et tutelē eo
mō deferūt q 7 hereditas vt p3. s. cī. t̄tio. 7
l. i. ff. d. tutel. h̄ i successiōi hereditarij regu
la ē. q qdū spes successiōis ē ex testō. nūqz
admittāt veniētes ab intestato vt. l. qdū
ff. d. ad q. heredi. 7. l. an. q. T. coia d. success.
h̄ in casib'. s. dīcū est spes de testaria tute
la g' cessat legitima. v̄l ius p̄uider de tuto
re datio q̄admodū eēt si esset dubiū v̄ruz
loc' sit successiōi. iudex p̄uider dādo cura
torē bonis. vel dando institutis bonoz pos
sessionem fm tabulas q p̄uisiones durāt
durante dubio. ff. de heredi. instit. l. si qd i
stituat 7. l. ij. s. si b̄ additiōe. ff. de bo. poss. fm
ta. et. l. i. ff. de cur. bo. dando. h̄ aera p̄oita
opponit. nā p p̄oia v̄r innuī. q vbi non est
spes testarie succedat legitim'. h̄ l. dīc op
positū. l. q succedat datiu' vt est cas' in. l. si
sub additiōe. ff. de bo. poss. fm. ta. et. s. i. s. de
testa. tu. vbi si est dat' tutor testari' qui se
excusauit a tutela puenit ad datiuū nō
sūt ad legitimū. 7 tamē nō erat ibi spes tu
torl. testamētarij. so. dīc q ibi p tanto puei
tur ad datiuū qz adhuc supsūt fliqz tute
le testamētariē qz sup̄est ille qui testamēta
rius erat. h̄ vbi nō esset aliq spes nec super
esset reliquie. qz testamētari' esset mortu'
tē loc' esset legitime vt in dēa. l. si. sub cōditi
one in. s. q si tutor. 7 h̄ac solutiōez seqt glo
in. l. i. T. de testa. tu. in gl. magna in. s. si sub
additiōe. h̄ aera h̄ac solutiōez opponit. nā cō
stat q si tutor remor' ē vt suspect'. nō fma
nēt reliqz in eo q ad illā tutelā. nec spes q
illā v̄nqz reassumat vt. l. decreto. ff. d. suscep
tu. et. l. si arrogat'. ff. de tutel. s. de excus. tu.
.s. vlt. et tamen loco suspecti puenit ad da
tiuū vt in eadem. l. si b̄ conditiōe p̄pre
rea non oportet q in aliquo reliquie non
superfuit. Dp. vero dicebat reliquias non
superesse hoc modo. Aut testamentarij
definit esse tutor. manente habilitate p̄oie
ad tutelam. et tunc dicuntur superesse reli
quie vt est v̄dere in excusato qui adhuc

remanet habilis si vellet. aut remotus non
remaneret habilis ad tutelam si vellet ut
videre in mortuo et deportato. et tunc nulle
remanet reliquie unde tunc puenit. hac solu
tione et declaratione sequitur Ep. in l. i. de te
sta. tu. et cōiter oēs moderni. pter q. d. bar
nā extra hac solutione istat. nā istat q. suspe
ctus a tutela remotus q. ad tutelam a qua ē
remotus ut suspectus est inhabilis. et reman
et ab ipso spe reassumendi eā ut. s. dixi et nulle
reliquie remanēt in eo fm pōitōs. vñ debe
ret pueniri ad legitimū tutore. et tñ. l. dicit
q. puenit ad datiuū ut. s. dixi ergo x. pter
rea pone q. remouet aliq. a tutela ppter
morbu ppetuū. qd est possibile in eo nō vi
cerentur esse aliq. reliquie q. pma inhabil
remanet vñ in ei loco deberet succedere le
gitim. et tñ. l. dicit q. succedit datiu. ut. l. si
pōit. s. i. et id rōez pōitōz nō sequitur d. bar
s. rō ad dēz pmi extrariū est. quā pōit iur.
pōit i dēo. s. i. vbi dicit q. id remouet p iu
dicē suspect. ut ali. def. et sic iudex agit q.
succedat datiu. hac rōem etiā ponit tex. i
dēo. s. q. p. ff. de legiti. tu. vbi dō iudex h
nō ageret. sed casus vtpote mors civilis
vel nālis. tūc loc. esset legitime ut i dēo. s. q.
si tutor. Itē dēm Ep. op. et alioz nō posse p
cedere p. q. pone q. sit dat. tutor ad diez
certam. finita die certa. dicit esse locus le
gitime. et cum pmi remanet habilis. et q.
sequēs debeat esse locus datiuo fm eos
Q. aut h. casu pueniretur ad legitimā pro
bat q. l. e. pparat tutelā finiri morte. et dicit
aduentu. ut. q. qui mo. tu. si. s. i. Sed contra
pōitō op. q. etiā vbi iudex hoc pncipali
ter non agit ut remoueat testamētari. tñ
locus est datiuo ut i. s. ab hostibus. So.
aut spes est testamētarij. et tūc etiā iudex
non agat. cū remouet nihilomin. est locus
datiuo. ut in. s. ab hostibus vbi ius postli
minij spem non tribuit tutele testamētari
q. alias secus. aut non est aliqua spes ut
in deportato vel mortuo. et tūc est loc. legi
timo. Sed extra nā in deportato est spes q.
spe restituat a pncipe ad pōitina iura. tā ad
tutelas q. ad alia. ut. s. qui. mo. ius. pa. po.
sol. s. q. autē. et tñ hoc casu loc. est legitio
nō datiuo ut. l. sed si sub pōitōe. s. vlt. s. al
legato. So. aut spes est tutele testamēta
rie de iure cōi ut in capto ab hostibus. et
tūc pcedit qd dicit. aut de iure bñficiali ut
p bñficiū restōis. et tūc illa spes nō attē
dit ut. l. iij. ff. de fideicō. lib. q. illa p. solū

p pncipē dēdi. et illa q. solū per pncipē ex
pōiri debet quodamō impossibilia reputā
tur ut. l. ap. ius. in fi. ff. de leg. pmo. Item
op. extra pōitō de vīda. l. si sub pōitōe i. fi.
vbi dicit q. si sūt duo testamētarij vñ mor
tuo loc. est datiuo. et tñ q. ad illū mortuū
nō est spes q. vñq. reuiviscat. so. ibi nō de
finit tutela testamētaria q. cū plures tuto
res creāt. tutela est penes q. libz in solūz
lz administratio vīdat inter eos. ff. de testa.
tu. l. inter eos. et id cū supit tutelam in solū
dū. nō est loc. legitime h. datiuo ut supi. dixi
S. extra hac dēfinitione istatur Tutela
defert p modū p quē defert hereditas ut
s. dixi et tñ hereditas p. defertur ex postfco
ptim ab intestato. ut. l. circa. ff. de in offi
testamēto. g. sic erit in tutela. So. fm op. he
reditas bñ p. esse p pte penes vñ. h. tute
la est penes q. libz in solū id cessat legiti
ma. et id iudex supplendo defectū mortui p
uider de datiuo Si g. qrit ipedito tutori
testamētario q. pueniat ad legitimū vel
datiuū. sine allegatiōib. dīstigue sic. Aut ē
spes testamētarij. et tūc aut de iure cōi ut
puta p ius postliminij. et tñ loc. est datiuo
ut p. etiā in tutore testamentario dato s.
pōitōe v. ex die v. pure. anq. adita sic hē
ditas. aut est spes testamētarij d. iur. spāl
ut p bñficiū restōis in deportato. tūc ē loc.
legitio et rō pōitōz est. q. qdū spes testa
mētarij est. cessat legitima. aut dō testamēta
rie spes non est. ut in excusato vel mortuo
suspecto ve. et tūc aut iudex circa hac tute
laz aliq. agit. et tūc loc. est legitio. et hec
dīstīdīo colligit ex theorica supscripta.
S. pone q. legitim. tutor definit eē tutor
nūq. succedet legitim. vel datiu. loco sui
gl. in. v. l. si sub pōit. dicit q. puenit ad legi
timū si supē. al. dō ad datiuū. h. arguit gl.
sic. nā datiu. i. defectū legitimi dat. definit. su
pueniente legitio q. tpe ipi. datiu. nō erat
habilis. ut. l. si tutor rei publice. s. i. ff. d. tu
n. ra. dīstra. g. multo fortius eū ipedit da
ri Tu dō in hoc casu dīstigue fm dōd.
Aut nō erat legitim. sed erat spes q. sup
uenit ex forma q. nō erat legitime etatis. et
tūc deficiente legitio. loc. est datiuo. et ideo
l. nō solū. s. si libert. ff. de excu. tu. et in dēo
s. i. cuiq. legitim. tutor fuit tutor. h. nūc
definit. et tūc aut desijt a iudice hoc pnci
paliter agente ut in excusato vel suspecto
remoto. et tūc ē loc. datiuo ut. l. iij. s. q. p.
ff. d. legiti. tu. aut desijt casu ut morte civilis

ut naturalis. et tunc aut super alio eiusdem gradu
vult non est locus legitimo ut. l. iij. §. h. si fuit
ff. de legit. tu. et ar. l. h. si sub vici. in fi. ff. de
tutelis. aut omnes legitimi eiusdem gradu deherede
et tunc succedit legitimus sequens ut. l. iij. §. h. si
omnes. ff. de legit. tu. aut est spes quod eam trans
mittat de iure cōi ut in capto ab hostibus
et tunc est locus dativus ut. l. i. §. h. apud ho
stiles. ff. de legit. tu. et. l. iij. §. penult. et. ti. Aut est
spes de iure spāli ut in deportato. et tunc idē
quod in mortuo naturaliter proes suppo
nas in testamētario deportato. Sed que
ro quod si desit dativus. nūquid est locus legitimo
vel dativus. gl. in vici. l. h. si sub vici. dicit quod
puenit ad legitimum. si super. al. at ad dativum
h. quō pōt esse dativus quodam tutor. existente le
gitimo cū legitimus debeat eum pcedere R.
quod hoc potest esse dupliciter. quia vel tpe ipi
dativus. legitimus non erat habilis forte
propter defectum etatis. et tunc sine dubio p
uenit ad legitimum si super. ut vici. l. h. tu
tor rei publice. §. i. et vici. l. nō solum. §. si
libertus. ff. de excus. tu. pōt etiā esse quod dativus
pcedit legitimū quod loco testamētarij impe
dit. puenit ad dativum. et postq̄ testa
mentarij desit. remanet dativus vñ postea
deficiente dativo est puenit ad legitimū
si super. quod est vñ si desit morte cili vel na
turali ut quod mortuus est vel deportatus. si vero
quod captus ab hostibus. et sic est quod assumat tu
telā de iure cōi vel quod remor. ut suspectus
vel quod excusatus. et tunc locus est dativus. exclu
so legitimo. p ea que super vici. l. h. sunt Sed
quod de matre renūciante tutelaz. nūquid loco
ei admittit legitimus vel dativus. et quod hoc
li. de tutela matris nihil tractat. anteq̄ in
trem. hanc. q. qro an mater pōt esse tutrix
rñdeo d iure ff. si pōt esse tutrix nisi a pñci
pe impetraret ut. l. i. ff. de tutel. postea sup
uenit ius. Codic. quod supaddit tria viz
quod iudicis decreto intueniente quod ipa iuret
se nō trāscurā ad scdas nuptias. et quod nō
suphnt legitimi ut. l. iij. §. T. qñ muli. tu. officio
fū. p. p. ea d iure novissio autēticor. ē ino
uatiū circa tutelā matris et auie. pmo quia
non expedit quod impetrent a pñcipe sed a. l.
pmitit quod tutrices sint. Ite sedo quod de iur
ff. et Codic. sola mat poterat esse tutrix
de auia nihil disponebat. hodie hō dispo
nit de auia quod de mīe. Tercio quod mater et
auia pferūt legitimi. olim vero testamētarij
et legitimi matres excludabant. qro est in
novatiū quod vbi mater olim tenebat iurare

non trāsire ad scdas nuptias. hodie vero
sufficit quod pmittat simpliciter absq̄ iuramē
to. et est additū quod renūciat velleyano sena
tus consulto. et oī alij. l. auxilio. 1. pū illegia
te sūt hodie mater et auia. quod debitor pu
illi non pōt esse tutor. Mater vero et auia
eē debitrices admittūt ad tutelā et hoc pro
batur in aut. mīe et auie. T. qñ mu. tu. offi
cio fū. p. supra i corpe autēticor. d heredi
ab intest. §. ex his Sed quero pone quod sup
ē pauia. nūquid possit esse tutrix. videtur
quod nō quod. l. solum. pūdet de mīe et auia et
sic remanet quod alia mulier nō pōt eē tutrix
d. bar. determinat orrariū. quod illd quod dispo
nit de auia. d. intelligi de pauia quod pauia
est auia. pro hoc fac. l. gravi. ff. de hōz. si.
et quod nō. p. doc. in. l. gallus de lib. et posth.

Quero quid de mīe et auia naturalib.
tantū. nūquid erūt tutrices. gl. determinat
quod sic in vici. aut. matri et auie facit. l. fi. T.
quādo mu. tu. officio fun. pōt. quod intellige
nisi mater esset illustris. T. ad offi. l. si qua il
lustris. Quid si super mater et pater. qñ
preferitur videt quod mater quod super vici. eam
esse preferendā oib. legitimis sed pater ē legi
timus ut. §. de legit. pa. tu. ergo d. so. dicit quod p
legitimus et naturalis pferit matri ar. l. iij.
in fi. T. qñ mul. tu. of. fun. pōt. nam tex. au
tentice si aduertat dicit eam esse preferendā
legitimis ex latere. vnde quo ad legitimos
ascendentes. iura antiqua remanent i cor
reda. ut pbat in tex. vici. §. ex his in aut. d
heredi. ab intest. si vero pater ē tātūmodo
naturalis. pferitur mater ut. l. fi. T. quādo
mul. tu. of. fun. pōt. nam sicut mater natu
ralis. patri naturali pferit i successu filij quod
pater admittit i duabus vñchs. mat i vna
tū vñ. de succes. agna. §. vlt. et. ff. vñd agna
ei. l. hac pte. quādo modū est de filio habē
te patrē et matrē naturales quo ad succes
sionē ab intestato ut. l. iij. T. de naturalibus
lib. et quod nō. az. in sūma. T. e. Deinde q
ro subsequenter quod si superest au. et auia
ad quē ipoz defertur tutela. So. Aut au.
et auia sunt vtriq̄ paterni aut vtriq̄ ma
terni. Aut alter paternus alius maternus
primis duobus casibus oportet supponere
quod auia sit nupta ex quo presupponimus a
uum superesse. qui est eius maritus et tunc
tutela defert ipi auo. quia iura loquencia
de tutela matris et auie. videntur requi
rere quod non sint nupte imo nuptijs renun
tiant. ideo his duobus casibus auia

ut inhabilis propter quod tutela daretur ad auam
cui nihil obstat. si vero auus paternus. et auia
materna fuerint ut e converso tunc etiam dicitur quod
auus paternus preferri debet. quia iura facienda
matris et auas tutrices. et preferencia eas al
liis legitimis intelligunt de aliis legitimis trans
uersalibus de aliis vero recte ascendentes non
ut. s. dicitur est. et ideo auia non excludit auum
nec ob. si dicatur. q. l. q. dicebat legitimum prefe
ri matri et auie. faciebat tamen metodes non de
auia. et sic tamen modo obfuerit dispositio iur
noua circa auam propter quod ut esse preferenda
quia dico etiam quod ad auam preferendam debet ius
antiquum remanere quod quidem erat in matre. viz
quod legiti preferat et quod erit intelligendum cum limi
tatione iur noui ubi erant legiti ex latere. nam
eadem est ratio in auia quam in matre per h. fac. l. ij. si ma
ter. et filii. at. ff. tercul. iudicando a fili. non enim
fuit intentio iur noui quod inducit tutelam ad
uie. facere melioris conditionis auam quam matrem
vel etiam deterioris. et hec procedunt si auus
et auia sint naturales et legiti si vero erant naturales
tamen. tunc preferat auia. si ipsa preferat in successio
ne ut. s. dixi de pre et matre naturalibus Sed
quero quod si superest mater et auus quis pre
ferat. gl. tenet quod auus preferat cum iura noua
si corrigat ius antiquum quod disponebat le
gitimos matri preferri in legitime ascendentes
ut statim dixi. et auus sit de illis. ergo mat
er non preferat. etiam sic est glo. sed h. non placet
bar. cum tex. ubi sumit auam. matri et auie. vo
cat eas ad tutelam quodammodo ad heredita
tem. sed clare est quod in successu preferatur mater
auo. ut no. i. auam. de fudo. t. de legit. here
ad hanc quoque tutelam debet etiam preferri in tutela
et hoc tenet expresse glo. i. auam. d. her. ab in
test. s. mulieribus coll. ix. Sed cum mater
in tutelam preferat. nunquid preferat et in cura
exclusis illis quos excludit in tutela. licet
non repiatur ibi videtur bene expressum in cura
tamen glo. in auam. matri et auie. et doc. dicunt
idem esse in cura. et in tutela propter identita
tem rationis. que est in utraque. Sed quero
an mater et auia cogantur ad tutelam ut quod
sic. ar. eorum que dixi. s. de tutel in pn. h. dicit
quod volens admittit nec opellit per tex. qui h.
dicit. in dicta auam. matri et auie. ideo tutrices
voluntarie dicunt. omnes alij tutores dicunt
necarij sicut in heredibus legitimis dicunt quodaz
necarij ut filij in potestate constituti de iure
civili omnes necarij sunt heredes. Quidam vo
luntarij ut omnes alij agnati in potestate non
constituti Alteri quero utrum tutelam matris

et auie. dicant legitime vel dativae. videtur quod le
gitime per omnes. l. t. ad tcul. oppositum ut naz
de iure est quod legitima preferat dativae. et de
iure. Codic. q. fuit introducta tutela matris
legiti eam excludebant. ergo per quod non erat
legitima. nec est hodie. cum ius nouissimum
ad tutelam ei solum quodaz adiecerit. propterea
tutores legitimos facit. l. absq. ministerio ho
minis h. mater non est tutrix p. l. nisi ipsa velit
g. non potest dici legitima quia ei tutela non est in
prate. l. h. in voluntate matris ipsi Timore
istoz contrariorum tenuit glo. in auam. matri. q.
huiusmodi tutela erat anormala quia nec tam
tuz dativa. nec tamen legitima. h. de utraque par
ticipabat. Idem spe. in ma de tutore Dy.
dicit tutelam predictam esse legitimam pre
terea de. l. et per. l. ij. si mater. d. q. si pater
ff. ad tcul. et facit. l. penult. t. in quibus ca. pa
ta. contra hi. et hec opinio videtur esse vera saltem
hodie. cum de iure nouissimo. omnibus iure et
legitis ex latere tutorius preferat ut. s. dixi
non autem intelligo quod sit legitima. i. p. l. xij. ca. intro
ducta h. est introducta ex extensione iur. propter
identitatem rationis introducte. p. l. xij. ca. h. de
xi de tutela pronon. ut. s. de legit. pa. tu. s.
vlti. nec ob. quod demum mater et auia volentes
ad tutelam admittant. quia dico quod tutor legi
timos. quod sunt voluntarij ut mater et auia
alij necessarij aliq. hntes excusationes legitime
ma alij non hnt. sic per in ma succedent. quia quod
sunt heredes legitime voluntarij quod necessarij ut
s. dixi Sed pde quod mat sit data tutrix in
testo nunquid dicit testamentaria gl. i. l. si s. dicit
ff. de sta. tu. dicebat de hoc. h. veritas est quod erit
testamentaria. voluntaria tamen. quodammodo a si
mul de heredibus testamentariis. quod voluntarij.
quod necessarij dici possunt et ea posse dari
tutricem testamento dicit tex. apte in dea auam.
matri et auie s. quia dicitur fuit. s. q. d. iure no
uissimo fuit introductum quod mater et auia tenent
renunciare. sine sacramento tamen. sedis nuptijs
Quero nunquid si eis non renunciavit nunquid
erit tutrix ut quod sic quia ommissio modice solent
nitad. non habet viciare actum qui gerit ut. l. i. in fi.
d. de uel. inspi. ubi fuit introductum quod ad inspi
ciendum veterem pgnatis tria iuraria intellert
et si non intellert nisi duo. non viciat actum qui gerit
quia alteri ommissio est modici pndicij per h. est
l. re non noua. h. si patronum. t. iudi. h. dicit co
trarium nam ius nouissimum et est antiquum speci
fice requirit renunciationem sedaz nuptiarum
prmo de iur antiq non poterat esse tutrix non. cum
iuramento renunciaret. de iur at nouissimo. solu

mō remittit iuramentū h̄ remanet mādatū
l. introducētis eā debere renūtiare nuptiis
scdis. nec ē vez q̄ tal' renūtiatio omīssa sit
modici p̄iudiciū imo magni. nā. l. iō ihibu
it trāseūtez ad scdas nuptias esse tutricez
q̄ p̄sumit q̄ amore scdi viri filios excozia/
ret vt. l. q̄ tutor. ff. admi. tu. vñ cuz ea q̄ nu
bet sit suspecta legi. idē ē etiā de ea q̄ h̄eret
animū nubendi. sicut solemus dicere in si
mili q̄ paria sunt habere animū diuertē
vi et diuertisse vt. l. si ocubnam. ff. rerum
amo. 7. l. sed si mater circa si. ff. q̄ et a q̄bus
facit. l. nuptias. sed si tales. E. de nup. vñ
de cū renūtiavit. ex q̄. l. mādat. vñ h̄ere ani
mū nubēdi. et iō suspecta est. l. ac si nup̄s
p̄terea in auct. vt sine. s. mat' et s. q̄ vero
mater. dicit q̄ occupācia h̄az nuptiarum
ita reddat matrem et auiā ihabiles. sic scde
nuptie. et p̄ter hoc ad ip̄az occupāciaz
collēdā introduxit. l. q̄ eis renūtiaret vñ o/
missio dē renūtiatiōis est magni p̄iudiciū
iō h̄eret viciāē tutelā. p̄terea iudx q̄ o firmā
uit eā tutricem absq̄ renūtiatiōe ignorauit
animū dē mulier. vtz h̄eret animū nubē
di. et tē eā ad tutelā nō admīssiz vel sic et
cū h̄ nō fecit. errauit in re magni p̄iudiciū
p̄ter q̄ viciat hec tutela. Deinde q̄. s.
dēz est q̄ debent renūtiare velleyano q̄ro
q̄o si ei nō renūtiavit. Ty. in auct. mat' et
auiē. dīc q̄ renūtiatio modicuz releuat ex
cui' dēis vñ seq̄ omīssioez ip̄i renūtiatiōis
nō viciare vel mutare tutelā. s. tu dīc q̄ ei'
omīssio viciat tutelā. nā omittit res magni
p̄iudiciū vt vñ dicere gl. i. auct. mat' et auiē
possibile est enī. q̄ mater a debitoze pupilli
nō exigat p̄ter q̄ tenebit ip̄i pupillo p̄oi
āto debitoze effēo forte nō soluendo vnde
velleyano iuuaret nisi renūciaret q̄ alienā
obligatiōez vñ in se suscipe q̄ casu h̄z locuz
velleyanū. vel p̄t esse q̄ h̄z otutorē ex cui'
mala admīstratiōe. forte tenebit si velleya
no renūciavit q̄ alr forte nō essz. ergo re/
nūciatio velleyani forte est magni p̄iudiciū
et hoc vñ seq̄ gl. in. c. ex pte. R. extra de app
et sequit spe. in mā tutelaz. verūtn̄ aduer
te q̄ si mater pupilli tutelā recipit et p̄mic
tit vtilia facere et iutilia p̄termittē. et oīa
facere ad q̄ tenet q̄libz bon' tutor deinde
p̄mittit oīa et singula obfuare et nō venā
re oīa. et Jurat. vñ q̄ tale iuramentū suffi
ciat esto q̄ nō sit renūtiatū velleyano. quia
iuramentū h̄z validare adū q̄ de se nō valz
de iure. dūmō nō sit ip̄obāt' de iure vñ si
mulier dicat se nō teneri ex aliena obliga

tiōe q̄ nō renūtiavit velleyano obiciet in
ramentū. q̄ h̄z excludere velleyanū p̄m̄ ea
q̄ scribunt p̄ doc. in. l. si quis p̄ eo. ff. de fid/
iuss. S3 pone q̄ in tutela matris et auiē
nō sit dictū q̄ renūtiavit beneficio p̄ se in/
troducāo nūquid talis omīssio h̄z viciare
tutelam. videt q̄ nō q̄ tex. in auct. mat' et
auiē. si vñ requirere nisi renūtiatiōem velley
ani. et scdaz nup̄l p̄terea sup̄flua sūt viciā
da vt in. s. q̄b' i p̄ma ostituit. Codic. h̄ tal'
nūciatio videt sup̄flua. cū mulier nō habe
at aliud b̄nificiū q̄ velleyani ergo p̄. dīc q̄
talis omīssio viciat. q̄ tex. vñ sumit auct.
mat' et auiē. hoc dicit. p̄terea imo mulier
h̄z alia beneficia p̄ter velleyanū q̄ succur
ritur sibi p̄ter ignorāciā iur. q̄ nō esset in
masculo vt. l. si. E. de iur et facti igno. p̄ter
rea mulier nō p̄t capi p̄ debito nec in carce
rem detruoi vt. l. si. et auct. ibi posita. E. de
officio diuer. iud. et extra de. iudi. c. mulier
res li. vi. vnde ad excludēdū oīa beneficia
et multa alia que h̄z. est necessaria oīa re/
nūciatio q̄ est magni p̄iudiciū. et ex hoc se
quit. q̄ si renūciavit cū illa clausula ḡnāl'
nō poss' postea opponere aliq̄d b̄nificiū. q̄
opetat sibi vt mulieri. et iō ip̄a iur. ignora
cia nō iuuaret. et forte p̄ debito capi possz
vt mascul'. nec ob. s. dicat q̄ generalis re/
nūciatio nō valet. q̄ talis sit iuris siue. l.
aucte. q̄ p̄t tollere b̄nificia q̄ alr non tolle
rent vt p̄z in velleyano cui renūciari nō p̄t
fm̄ opi. doc. in. l. si. c. ad vell. et pbat in. l. do
i exceptio. s. diuersuz. ff. de nouat. tñ aut
puic. l. renūciabit et valebit renūciatio. b̄n
ficia tamē que opeterent cuilibet masculo
qui fuisset tutor. vtputa ne cōueiatur nisi
in q̄tuz facere pōt et filia que opetur mas
culo. nō tollerent sibi p̄ hac renūciatiōem
beneficiū fm̄. d. bar. Sed pone q̄ facta
est generalis renūtiatio oīm beneficiūz
d' beneficiūz at velleyani et scdaz nup̄iaz
nihil dictū est. nūquid hec duo oīnebunt
sub hac generali renūtiatiōe. Bar. dēmi
nat q̄ nō expedir̄ specificē renūciare velley
ano. q̄ velleyanū est beneficiū mulieri cōpe
tens et ophendit sub generali beneficiūz
renūtiatiōe q̄ cū semel mihi accessit de
fēo obtinere nō potui. nā cū. l. dat formā q̄
de h̄ beneficio fiat spālīs renūciatio. non
sufficit renūciatio general. q̄ a forma. l. nō
est recedē vt. l. certa forma. E. de iure si. s.
terea q̄ certa et spālī nota digna sūt spālī
expmenda sūt ergo nō suffic' generalis re
nūciatio scdaz nup̄iarum et velleyani

nā sine dubio sub illa rñciatiōe. nō atine
 tur trāse? ad scdas nuptias. qz bñficiū
 factū est. vñ sub tali generali renūciatione
 bñficiū nō cadit. Sz pone q mulier nō ob
 ligauit exp̄sse oīa bona. qd tñ. l. reārit vt i
 aut. vt sine phi. nūqō talis omīssio vicia/
 bit tutelā. vñ q nō. nā nō curam? d mō dū
 mō hēm? effectū. aut tacitū aut exp̄ssū. 7 i
 ter tacitū et exp̄ssū. q ad effcū nihil interē
 vt. l. cū qd. ff. si. cer. pe. et absq obligatione
 exp̄ssa bona m̄ris 7 auie sūt tacite obliga
 ta vt. l. p socio. E. de admi. tu. ergo nō ē cu
 rādū de exp̄ssa obligatiōe. s̄ dīc reāri exp̄s
 sam obligatiōez qz tex. sic exp̄sse mādat vt
 dīda aut. vt sine prohi. matres. p̄terea lō
 ge interest inter obligatiōez tacitā et exp̄s
 sam. vt p3 in. l. assionis. E. qui. po. ipig. ha
 ergo nō sufficit tacita obligatio. vbi. l. mā
 dat fieri exp̄ssam. p̄terea tex. alibi reārit eē
 i tutela exp̄ssaz fieri obligatiōez bōp vt. l.
 de creatiōib? in fi. E. de ep̄a. aud. g? tacita
 nō suffic. Sz pone q mā et qdā ali? va
 ei sūt tutores in testō. nūquid ambo tuto
 res erūt vñ q nō nā iura dīcūt testamētari
 os tutores p̄ferri m̄ri vt p3 i dca aut. ma
 tri et auie. et in corpe. vñ sumit. s̄ gl. dīc v/
 trosq eē tutores testārios. et qd vñ esse p̄fe
 rendos d3 itelligi nisi mater sit testāria. nā
 tūc parī passu ābulabūt Sz pone q ma
 ter sit data tutrix in testō. nūquid aūq ad
 ministret deat confirmari p iudicē. qdaz dīc
 q sic. p. l. q aliena. s̄. qd. ff. de neg. gest. Sz
 certe illa. l. loq̄t de iure antiq. hodie vero
 nō expedit. s̄ sufficit q tutelā coraz iudice
 agnoscat. et renūciet p̄dīdis bñficijs 7 ita
 dēminat in dca aut. matri et auie. Sz
 pone q matre ignorāte et nō reārita datus
 est tutor. nūquid valebit. de hoc sūt glo. cō
 trarie. in. l. tutor si fuerit petitus. ff. de tu
 to. et cu. da. ab his glo. tenet q non valet
 In dīda aut. matri et auie in vlti. gl. circa
 fi. videt tenere q valeat. sed pro p̄ma glo.
 q talis datō tutor. n̄ valeat arguit sic que
 tra iura sūt iur. nō debent sortiri effcū
 vt. s̄. de nuptijs. s̄. si aduersus. E. de legi.
 l. non dubiū. s̄ talis datō tutor. fuit sc̄a
 cōtra ius. disponēs qd p̄ferat ei mater. g?
 talis datō non valuit p hoc. l. magl. puto
 s̄ hoc. ff. de tu. 7 cu. da. ab his. et. l. tutor
 si petitus e. ti. et hanc p̄tem sequitur dy. et
 odor. E. qñ mu. tu. offi. fun. potest. l. ij. Pro
 hoc. l. iij. s̄. vlti. ff. ad trebell. Ja. bu. tenuit
 gl. ij. sc̄z q tutorē datō valeat p casū. l. si vt

pponis. E. de ofir. tu. que optime fac. nā
 ibi est casus q tutor erat datus a patre.
 filio emancipato. qui confirmatione indige
 bat. ergo non reārito dedit aliuz. ibi dicit
 q datio sc̄di valet. nec ob. qd dicit in aut.
 matri 7 auie. q p̄fert. 7. qz vez est q mater
 et auia p̄ferunt re itegra. sed occupata tu
 tela per alium. non. et hanc opi. dñs odof.
 seqtur ibi. maxime si ponam? q mater fue
 rit in mora in declarādo se velle esse tutri/
 ces et iudex sciuerit pupillū habere m̄rem
 qui p̄pter negligēciā m̄ris quā iudex p̄su
 mit suspēdā. vñ iudex voluisse eā excludē
 7 aliuz dare ar. l. scim? E. de admi. tu. sec?
 do si mater nō fuisset in mora. qz tūc nō vñ
 valere talis tutor datio p iura. s̄. pro hac
 pel. allegata. pro hoc facit. l. cū non. ff. de fi
 deicō. lib. et. l. si. qui adm̄t. ad bo. pos. p̄fic
 Preterea p dīda gl. q tenet q talis tutor.
 datio non valeat. facit q regulariter tuto
 rē habēt. tutor vari nō p̄t. s̄ pupillus iste
 habebat tutore. s̄. matrē. ergo ali? sibi vari
 nō p̄t. s̄ rō ista nō vñ p̄cedere qz mater 7 a/
 uia aūquā declarēt se velle esse tutrices n̄
 sūt. nā sicut supi? ego dixi dēminatō q tu
 tela m̄ris et auie sūt tutrices legitie volū
 tarie. vñ aū volūtate nō dīcūt tutrices q
 admodū heres volūtari? legitim? nō dīcūt
 heres aūq̄ declarēt se velle eē herede. 7 iō
 nō vñ vez dīcere. q iste pupillus h̄et tut
 tricē matrē. et iō cessat dcm ar. Sup̄dīdā
 opi. odof. seqt Ty. in dca aut. matri 7 auie
 in vi. q. hac rōe addita. nā cū mater nō sit
 tutrix in vita. s̄ tūc demū cū petat. 7 decla
 rat se velle tutricē eē. sequit q existendo i
 mora. vñ velle se. n̄ esse tutricē. ar. l. no? ali
 enatiōis. ff. de x̄boz sig. vñ postea peniten
 do et volēs redire ad tutelā cui rñciauit
 audientia nō est. ar. l. si q̄s. E. de iureiur.
 cū si. Hui. de suza. dīc determinaciō odof. eē
 verā qñ mulier non est data tutrix i testō
 et qñ sciuit aliū tutorē vari. nā tūc pacien
 cia sibi nocet ar. l. si dñij. ff. ad velle. et Ty.
 de iure do. impe. l. i. si vero ignorauit tuto
 rē vari dco pupillo. tē sibi nō p̄iudiciuie
 ar. l. si. ff. de trāfac. 7. l. genero. ff. d̄ his qui
 no. in fa. Si dco dat? fuerit in testō solēni.
 tūc alteri? tutoris datio nō valuit. E. q tu
 da. pos. l. si sororis nec ob. dca. l. si vt p̄p̄is
 qz loq̄t in tutore inutiliter dato. 7 hac opi
 vñ seq. mar. syl. et Jo. an. in addid. sup spe.
 applaudet. s̄ qz i dēmiaci. p̄dīde. q. s̄m dē/
 minaciōez odof. et Ty. distinxerunt ipi vñ

mater fuerit in mora vñ nō. q̄ro quāti tps
regrat vt dicat mater esse in mora. lex enī
astrigit vt p̄ānum tutorē petat vt. l. sciat
E. de legit. heredi. q̄ciēs q̄s tenet ad oīē
laps⁹ diei p̄stituit euz in mora vt. l. magnā
E. de otrahēda ⁊ cōmit. sti. vñ ita puto in
p̄posito. l. 3. doc. non tanguant. S3 q̄ro q̄o
si mater et auiā nō trāserūt ad scda vota
sed luxuriose sunt vt q̄ stuprū omiserūt nū
quid p̄ hoc excludūt a tutela. vñ q̄ n. quā
ter. solūmō loquūt de nuptijs otrahēn nec
est tanta suspicio q̄ excoziēt filios cā dādi
luxuriāti cū ea. quāta est de marito. so. glo
in auct. sacrm. E. q̄n mu. tu. of. fun. pōt. def
minat ottrariū. et illā sequūt doc. nā nō o3
plus opari luxuria q̄ castitas vt i auct. de
refti. et ea q̄ pa. s. fi. faē. l. fi. q̄n mu. t. S3
q̄ro exclusa m̄re p̄ trāsitū ad scda vota ad
quē tutela defertur vtum ad legitimū
vel datiuū. So. glo. in dīda. l. auct. sacrm
tenz indistincte. q̄ ad datiuū. ista questio ē
satis dubia. et cum acciōss3 de facto. com
missa fuit. d. Ja. d. bel. ⁊ richar. ma. existēti
b⁹ in studio bonofi. et tenebant opi. glo. p̄
vide. Ja. bu. et ray. de for. tenebāt. q̄ de
fertur ad legitimū. per regulaz generales
q̄ quotiescūq̄ supest legitim⁹ excludit da
tiu⁹ vt p3 in ordine titulorū. Restat vide
re iura. q̄ faciūt oīa hāc p̄te p̄mo oīa faē
l. ij. E. q̄n muli. tu. t. vbi oī q̄ m̄re exclusa
admittit dat⁹. R⁹ q̄ illa. l. loq̄t de iure aci
quo. quo legitimus excludēbat matrē. vñ
o3 intelligi illa. l. q̄ legitim⁹ nō superat. al
nō pcederet vep q̄ mater hodie excludit
legitimū ideo. l. illa nihil facit. Itē cōtra
hāc dēminatiōez faē. l. oēm ⁊ l. m̄rem. E.
ad tercul. ⁊ l. iij. E. in qui. ca. pig. ra. otrahē
⁊ in auct. d. nup. s. fi. aut tutelis coll. q̄ra. ⁊
l. m̄res. E. qui pe. tu. sed certe rñdet ad ista
oīa. per p̄dictos q̄ o3 intelligi in casu q̄ nō
erat legitim⁹. oīa quā solutiōez facit glo.
in oīa auct. sacrm. q̄ determinat ottrariū. so
dic fm bar. tres esse cas⁹. q̄n q3 enim mater
nūq̄ tutelā assūpsit. s. corā iudice accedens
renūciauit eidē. ⁊ tūc succedit legitim⁹ ar. l.
ij. E. q̄ pe. tu. q̄nq̄ mater tutela assūpta re
nūciauit eidē. vtpote q̄ trāsiuit ad scda
vota. et tūc loc⁹ est datiuo. ⁊ ita intelligo gl
in oīa auct. sacrm. et gl. in. l. si quis s3 oīti
one. ff. de testa. tu. et s. cū coram iudice ac
cessit et susceptā tutelā renūciauit. volens
trāfire ad scda vota nā corā iudice manife
sta ē suspicio hui⁹ m̄ris. ⁊ iō iudex cā fmo

uer vt suspecta ⁊ aliū dat. ar. l. fi. q̄s sub cō
vid. s. i. s. allata. q̄nq3 mater nō curauit d
filijs nec iudice. s. simplr trāsiens ad scda
vota ⁊ tūc ex iur dispositiōe iudice nihil a
gente. puata est tutela. et hoc casu loc⁹ est
legitio. p ea q̄ supi⁹ oīa sūt in fili in depor
tato ⁊ filiib⁹ circa quoz remotiōem iudex
nihil agit fm bar. ex q̄ dēminat. innuit q̄
m̄re trāsiēte. ad scda vota nō est apli⁹ spes
q̄ reassumat tutelā. q̄d facit ad ea q̄ statim
dicā. S3 pone q̄ mater accedit ad iudicē
cē ⁊ corā eo simplr expoit. q̄vlt trāfire ad se
cūda vota. vtp p̄ h̄ statī dēminat esse tutrix
vel expectabit q̄ trāseat ad scda vota. glo
i. l. i. E. in qui. ca. tu. ha. t. i. fi. innuit q̄ tutrix
esse nō dēminat ⁊ allegat. l. oēz. E. ad tercul
et uidet velle q̄ cū ea det ali⁹ tutor gl. l. cur
s. interdum. apte determinat q̄ nō dēminat
esse tutrix. pro hac p̄te facit ter. q̄ oīc oīa
dīs nuptijs. q̄ sba videt exligere factū ⁊ re
p̄fēdā denotant. quia cōtra dēminat sēi vt. l.
oīlio i. fi. ff. de cur. furi. ⁊ gl. no. s. de oblig
sed vbi facta exiguntur. verba nō sufficiūt
vt. l. si pcur. s. si ignorantes. ff. mandati. et
iō dicit gl. q̄ aliud est dicere volo ascendere
re arbores. ⁊ aliū ē arborē ascendere vt. l. in
ementis. E. de contrahen. emp. nam si dicit
tur volo ascendere arborē. non p̄terea
sequitur q̄ ascendam vt pater. p̄terea i ter
ponit p̄icipiū p̄teriti t̄pis. viz ottratis nu
ptijs t. ⁊ est q̄d denotat re p̄fēdā vt. l. i. s. fi
ff. q̄ quisq̄ iur. ad quas rōes videre meo
est difficilis rñsio. d. bar. dēminat cōtra p̄
vidas gl. nā ab iñicio mater nō daret nisi
fñtiaret scdis nuptijs p̄t suspitiōez. quā
h3. l. de ea. p̄ id q̄d dicit in. l. lex que. E. de
admi. tu. s. cū dicit se velle trāfire ad scda
vota. ibi esse incipit aius nubendi. supue
nit suspicio. l. p̄ quā reddis suspecta ⁊ a tu
tela remouet. saltē quo ad suspitiōez iou
cendā et sic nō ob. q̄d dicebat supius q̄ al
liud est volo ascendere arborē. et aliud as
cendere q̄ illud attēdit circa s̄itatem. istō
vero circa suspicionem. p̄terea. p̄ia sūt h̄re
aimū ottrahēdi nuptias. ⁊ ottrahē vt. l. i. p̄ia
les s. si tales. E. de nup. sicut paria sūt oī
ūtere et habere aimū vt. l. si ocubinā. ff. rep
amo. q̄ determinatio est satis nobilis fm
bar. ⁊ pro eo facit. s. finant tutela in auct. d
nuptijs. vbi volentis venire ad nuptias
sola voluntas et cōcupiscencia nuptiarū
videt facere eam suspectam. et glose que a
liter sentiunt. male sentiunt. secūpuz eum

nō ob. ter. otradis nuptijs. qz ibi ponit pē
cipiū pteriti tps. et abuz facti. qz ter. in
corpe eāparat voluntatē facto. dū dīc vo/
lētē ad scdas nup. veire. et p h. deſminat
etiā p eūdē qz idē ſit i ea qz ſpōſalia otradit
quā. q. de ſponſa tetigit ſpe. in ti. de tutore
qz. ſ. nūqz dīcē. et. qd ſi nōdū otradit vbi
ſpe ſpe. tetigit opī. vbi d. bobio. qz dīcebat
d. iur. rigore. ſpōſa otradit. nō excludat p
ter. qui dīc otradis nuptijs. h. ppter iocēti
tatē rōis. qz rō eſt cā ſuſpiciōis affeā? mulie
ris ad 2^m virū. bñ ipedit et pōida pcedūt
vbi mater nōdū tutelā agnouit. h. rebuz
integrif dīxiſſ. ad ſcdas nuptias ſe velle trā
ſire vel ſpōſalia otradit. h. pone qz iā tutrix
erat. et forte litigabat tāquā tutrix. nūqz
p hūc otradit ſpōſalioz et occupatōe ad
2^m virū tutela pūabit. deſminat tōe ſpe. p
pōidū vber. de do. qz nō deſinet eſſe tutrix
qz facili? ipedit ab iñcio adquiſitio alicu
ius rei. qz poſtea adqſita pōat ar. l. i. ſ. ca
ſu. ff. de leg. pmo. aſs d. lib. et poſth. et. l. i. ff.
de adult. qd ſi eſſ. vepz i ſponſa. mltomag.
in ea qz ſimplr dīc ſe velle nubere. ſed certe
vbi ipa tanqz tutrix litigabat qd eſt mag.
dubia. et vī tūc qz nō debet renūciare tute
le ita de ſacili ar. l. in cauſis et qz ibi nō. i. p
ff. de pcur. Sed pone qz mater p trāſituz
ad ſcdā vota pōit tutelā filioz. demū diſſo
luto mīmonio. vult reſſumere. mō qzitur
nūquid poſſit. vī qz ſic. nā hic ceſſat cā ſu
ſpiciōis p quā a tutela rīmouebat qz ſcdus
vir nō ſubſt. cui? amore ſuſpicat lex. eā de
bere excoziare filios. et iō ceſſante cā phī
bitōis debet ceſſare effeā? ipī? phibitōis
ar. l. generaliter et qd ibi nō. E. de eſis et
cle. pterea ſimile videm? in tutore dato
ſub opitiōe vel excuſato ppter etatē ad ipſ
loco cui? dū impedimētū durat. dat alius
vī etiā ab hoſtib? cap? fuerit vt p3. ſ. in
pn. et. ſ. i. et impedimento ceſſante. ipam tu
telā reſſumit. ita erit i ppoſito. nā cū ſcdē
nuptie ſit impedimētū tpale. ipō diſſoluto
ad tutelam pōidā admittenda erit. pterea
mulier ad ſcdā vota. l. pmiſſione. trāſire
potuit ergo qd erat legitie factuz penā nō
meretur vt. l. graccus. E. de adult. Cōtra h
vī qz iura qz quis pōit nūqz recūpat vt. l.
qz res. ſ. arena. ff. d. ſolut. et. l. ſi. ff. d. euic. ſpe.
i dīdo ti. de tutore diſtinguit qz aut dū iſta
trāſiſſet ad ſcdā vota. tutela pupilli ſuit
occupata p aliū. et eaz nullaten? reſſumit
ſi vero alius tutor non eſt et ſic tutela va

lebat. tūcreſſumere poterit quia ceſſat
pedimentuz p hoc. l. i. ff. de repu. Itē nāz
filius qz renūciat hereditati paterne ad eā
admittit ex beneficio ſpali. dūmō ſi ſit per
aliū apprehenſa. qz ſi eſſet apprehenſa p ali
um tūc nō admitteret. pro hoc etiā fac qd
ſcribunt doc. in. l. gallus. ff. de lib. et poſth.
vbi ſi aliqz reſtitueret natalibus qui oliz
ſuccedere nō poterat. naturali pī diſundō
ad ſucceſſiōez admittit ſi hereditas nō ſu
erit per aliū occupata. alias vero per occu
pantes eaz excludit fac. l. fideiuſſor p. Rn
ſo. et. ſi. ff. qui ſatis. cog. facit qd nō. in auē
de teſti. et ea que parit. ſi. et. ſ. ſi do. ſed cer
te ſi tenem? deſminatōez Ja. bu. et Ray. d.
for. et eē bar. quā. ſ. dīxi dū qrebam quis
admitteret ad tutelaz excluſa mīe per trā
ſitum ad ſcdā vota. vbi dīxi qz admittit le
gitim? ſo. hec eſt expedita. et male deſmia
tur per ſpe. qz ſue tutela ſit occupata ſue
nō. qz regula eſt qz qciſcūqz in locū tutor.
remoti puenit ad legitimū nō eſt vnqz ſpel
qz ille remot? reſſumat. quia tūc demū ad
legitimū puenit. qū nulle rliquie rmoti ſu
perſūt vt dīxi. ſ. in pn. hui? materie. Cum
ergo pōidū teneant qz pueniat. ad legitimū
matre excluſa. ergo neceſſario dīcōū ē. qz
nulle rliquie pōis tutele remanebāt i ma
tre. pterea etiā tenendo opī. qz pueniat ad
vatiū matre excluſa. in diſtīde videt nūqz
matre admittēdaz qz remouet ppter ſuſpi
ciōez quā. l. h3 de ea et tunc non eſt ſpes qz
trāſmītat tutelā. quādo tutor remouetur
ppter ſuſpiciōez. qz ex quo ſemel ſuſpectus
et ſic malus. mala eſt ſuſpicio in futurū cō
tra eū vt. de ſuſpec. tu. ſ. vlt. ff. de ſena. caſ
ſus. vnde ſuſpicio qz iſta cōtrahet terciās
et quartas nuptias. et ſic vī eaz oīo exclu
deſ. Cōcludit ergo et bene qz poſtqz mulier
otradit ſcdas nuptias. qz ſoluto mīmonio
nō poſſit eē tutrix pupilloz pmi mīmonij
nec ad tutelā ipoz pōt aſpicere. Alter
us qro pone qz matre uolente trāſire ad ſe
cūda vota ſi nō vult ptere ſpē ſucceſſiōis
filij ſui. imponit ſibi neceſſitas vt aliū tu
torē petat. nūquid iudex tene? dare illū qz
mater petit. glo. in auē. hoc ſacm videt te
nere qz ſic. quidā vero dīcūt iudicē non te
neri de neceſſitate illū quē mater pōt dare
et refert Ep. ita fuiſſe ſolutū in auē. matri
p hac deſminat. facit. l. credendū in ſi. ff. qz
pe. tu. vbi dīcit qz matris diſtīuz non ē ſuſ
ficiens ad eligendum. et nulla. l. cauet qz

iudex dare teneatur petiti a mfe. unde d/ terminat q iudex petiti a matre. pot dare si vult. no at tenetur de necessitate vt. l. ma tris. E. qui. pe. tu. 7. l. ij. §. mater. ff. ad tercul et sequit Ja. de are. vt refert Ep. i oca auē matri 7 auie. l3 dicat Ja. de are. hoc non se fisse. tamen scripta referunt. Ultimo q/ ro pone q mater est minor. xv. an. sed ate q tutela filij finiatu spatu esse maior q s h meo succedet i tutela. an legitim? an datiuus videtur q datiu? ar. l. non solum §. libertus. ff. de excus. tu. 7. l. si tutor rei pu blice §. i. ff. de tu. et. l. si tutor. ff. de tutelis 7 ra. dis. In contrariu videt quia ei mater legitima tutrix non fit nisi velit. sed lex di cit q testm scdm. tunc demu tollit p muz si est validus ex se ipo. secus si alias eius vi res dependent ex voluntate alterius. pu ta filij pteriti qui potest illud validare per ei? voluntatem. nam tale testamētum 2^m no tollit p mū vt. l. cum in scdo. ff. de iustito te. et ibi no. facit. l. si filius qui in potestate. ff. de liber. et posth. ita deberet esse in pposito quia mater non deberet excludere legitim ex quo exclusio dependz ex sua voluntate 7 ita videtur sentire. l3 dubitatie. d. bar. tñ satis dubitauit de hac opi. nam qd cuqz e impedimētū tpale in tutore vputa qz da tus est tutor sub addicione vel ex die. non e locus legitio h datiuo vt p3 §. e. pmo B^o 7 sic forte opi. non est vera 7 v° loc^o e datio Sed pone iure cauetur q debitor pupil li vel creditor. no possit esse tutor. qdā casu deberet esse. nisi debitor vel creditor esset. et sic p dēm impedimētū a tutela excludit. qrit tē ad quē pueniat. certe tūc videt. dicēduz q pueniat ad datiuū qz i tali tutore videt esse reliqz 7 spes tutule reassumende cū de fierit esse debitor vel creditor. et est regula re q vbi supsint reliqz tutule impediti non puenit ad legitiz h datiuū ergo in casu p/ posito idē. 7 p hac dterminac. fac. l. si ipube ri. ff. de tu. et cur. da. ab his. et ita videt deē minare bar. Ultio qro mat ad scda vo ta trāiens petit tutore vari filio suo q da tus est p iudicem. supstite tñ auia. q cū pre dita ad ei? noticiā puenisset. tutelam assu mere vult et excludē vatum p iudicē. nun qd p^o doc. deēminant q sic. p tex. vñ sumit auē. mfi. qui dicit q oib? pferit. testamētarij vūtaxat exceptis. et istud pcedit sine scrupulo tenēdo opi. q ea trāselite ad scda vo ta puenit ad datiuū. qz tūc semp e auia q

est legitima et indubitanē ipm excludens nisi forte qz auia fuisset negligēs fm ea q plenissime supi? dixi circa māz mris. q ignorā te dat? e tutor Sz pone q pater. i pte de hie hre filiū et e absens qz relegatus v^o deportatus vel etiam est bannit? tenendo opi. q debannit? equiparet deportato. nū quid mater poterit esse tutrix filij sui vide tur q non quia tex. videt requirere q ma ter sit vidua. et tamē non est. qz est nupta. contrariū est dterminatū nā tex. qui excludit mulierē nubentē a tutela filij. itelligit de alijs nuptijs. nā de eisde no dubitauit qz non est suspicio q excoziet filium ergo 2°. Et hoc ad pns sufficiat ad tutelā mris et auie. qz alibi non reperies ita dterminatū **impuberes** Tutor. prouidēdū equitatis rō intro duxit vt qui ppter etatis ibecillitatē ad sui regimē non sufficit. alterius rē gime guber net. et finita tutela tutule iudiciū intēcat 7 nō ante. h. d. vsq ad si. Sed pone mater filioz tutelā acceptare non vult. nūquid ex hoc sentiet aliqd icōmodū d iuf. rñdeo q si mater stetit negligēs p ānū q filioz tutelā nō acceptat. vel nō petat aliuz tuto rem decerni filio suo. et l3 p iudicē ad cōse tidem inuentarij opelli possit. pnat succel sione filij sui. in pupillari etate decedentis vt. l. oēm. E. ad tercul. 7. l. sciāt. E. de legit. heredi. 7. l. ij. et qd ibi no. E. si aduers. delic. et. l. ij. §. si mater et. §. vlt. ff. ad tercul. et hec procedunt de plano quando est locus tu tori datiuo. matre negligente. v^o ea renun tiatē Sed pone q pupillus habeat tu torem legitimū qz forte superat sibi patru us qui erat primior. nūquid priuabit ma ter successione filij nisi petierit tutorem. B^o q si qz tutore legitimū. l. xij. ca. facit. absqz eo q petat vt. l. iij. in pñ. ff. de legit. tu. et. §. de legit. agna. tu. in pñ. et hoc est claruz Sed pone q talis tutor legitim? nec facit inuentarium. nec administrat. mater corā iudice non instat q talis legitimus tutor faciat inuentarium vel q satisfacet vel alia faciat ad que tenet. nūquid ex hoc pua bitur successiōe filij sui. videtur q sic quia casus est in. l. ij. §. q si nō opuleris. ff. ad ter cul. nam excusatur a non petendo ex quo l. de dit. non tñ excusat a faciendo cōpelli p iudicē oficere iuentariū. et alia q facere v3 et hanc pte tetigit spe. in ti. de tu. 8. nūqd diceñ. in fi. Albertus et odo. determinant

oppositus qui disputavit hac. q. 7. pbat de
terminative inducdo qda nobile gl. que e i
d. l. iij. E. ad tcul. que poit qnq cas' spales
in quib' mater excusat si no petat tutorez
filio. pm' est si pubes debeat fili' ut est ca
sus in. d. l. iij. §. vlt. E. ad tcul. sedus si ma
viderit no expedire. et no expedit filio suo
tutore h're. seu iuentaria facere ut no ostet
dant bona rei familiaris ut. l. i. E. qn 7 qui
quar. ps debet li. x. Terti' si ma volebat
petere tutorez i. tps legitimu. h' ali' puenit
eam. quo casu mater excusat. quod fac ad
statutu. quo cauet. q' h'ndici. certu tps ha
beant denutiare maleficia. q' si puenit fue
rint ante illud tps per iudicem inqrentem
vel per eum. qui accusatiōem de maleficio
porrexit. no tenebit h'ndic' ad penaz statu
ti pro eo q' no denutiavit. Quare cas' est
si fili' h'et aliq' tutore legitimu Quidus
si mulier fuerit minor. xxv. an. q' ppter eta
tez sibi subuenit Tre fallit etiam ma fuerit
in seruitute vel grauata ifirmitate vl alia
iusta ca put hec oia colligunt i. l. ij. §. si ma
ter. cu se. ff. ad tcul. Ex quo poidus albtus
determinat mrem non esse puada debita suc
cessioe filij ppter negligetia. na. l. loqtes de
puanda matre non petente tutore x. vide
tur loqui in tutore datiuo. non at in legiti
mo unde. d. l. odiosa. restringenda est. non
at trahenda ad legitimu. et ita etiam de
minat Jo. an. corrigendo dem spec. in. d. §.
nunquid diceñ. §. vlt. qui male locut' fuit
ut pz ibi in addic. Jo. an. Sed qro po
ne q' mater pregnant existēs. mortuo ma
rito non petijt se in possess. mitti noie ven
tris bonozū mariti. nec etia petijt tutore v
tri. nec etia petijt curatorem dari boīs. ad
que oia tenet de iure ut pz in ti. de ven. in
pos. mitt. et de cura. bo. dando. nuquid per
hoc successione puabitur. vide q' sic. q' in
pmis duobus casibus multuz delinquit
dne gando fauorabilia partui qui pducit
in lucē. nasciturus no solu sibi. sed etia rei
publice. ff. de ven. in pos. mitt. l. i. Sed facili
us. pterea multuz delinqt q' ppter negli
gencia poterit dnegari alimenta ptui ut
pz eo. ti. l. extraneo in si. que videt ee magl.
piudiciabilia. q' no petere tutore. ergo ppe
has negligentias puabit filij successione
¶ Prefat' albert' determinauit in vdis duob'
casib'. s. cu non petijt se mitti i pos. bonoz
noie ventris Tre cu non petijt ventri tuto

re dari non esse puandaz successioe filij. qz
nulla. l. cauet q' ex his casib' puaretur ma
ter. ergo erubescere debem' si otrariuz sen
tiam' ut. l. illa. E. de coll. In ticio vero casu
s. si no petijt curatores dari bonis success
puabit qz lz no habeant locum xba. l. huc
ostitutiōis. que puidit q' mater non petēs
dari tutore filijs puet success filij. h'z locū
mens i isto casu ut est casus in. l. ij. §. si p
gnans. ff. ad tcul. Ultimo circa. §. ipu
beres. qz did' §. tractat de reddenda rōne
p tutore finita tutela. qz igit tutores solēt
oficere de rōib' ipoz Codices 7 libros. q'
ro quo et qn fides eis adhibeat. distigue
tres casus. aut e in li' tutoz aliq' scriptū
p tercio. et tē fide p tercio facit. ut est cas'
i. l. luci. §. tutele. ff. de admi. tu. Aut otine
tur aliq' i eo p pupillo oia tutore. et fac
fide. qz puata scriptura ofeda facit fide co
tra se ut no. gl. in. l. quedā. §. numularios. ff.
de edendo et. l. Instrumēta 7. l. rōes. E. de
pbat a aliq' otinet i oco li'. oia pupillū
et tūc aut talia sūt q' depēdent a volūate
tutori. mera. ut qz mater est. et fac scribi in
codice rōnū q' ipas impēsas q's facit iten
dit rehābere. et aio repetendi fac. et tūc fi
dem fac oia pupillū. et p tutore ut. l. nese
ni'. ff. de neg. gest. Aut in oco libro sunt de
scripta talia. q' no depēdet a volūate tu
tori. vtpura q' aliq' ipendit vel solutiōez
recepit et filia. et tūc dic scdm pe. qda sūt.
q' no pnt de facili pbari ut expēse minute
vtpura qz emit carnes salas p qrtidiano
vsu. et in istis stat li'. suo. ar. legl. si q's p re
dēpē. E. de donac. et qd no. Ep. de epis
cle. Aut ho otinent alia q' pnt picularitez
probari vtpura qz soluit creditori pupilli
vl filia. 7 tē credit ei. cu sit puata scriptura
ar. dē. l. Instrumētū. Sz oia poida istat
q' nullo mō stet scripture tutori. vñ op. de
lex snia. ff. de testa. tu. vbi ascribēs sibi tu
telā in testamēto. no est tutor so. ibi loq' d
ascribente sibi tutelā et tutele officiu 7 iō
illi scripture no stat. h' q' supōca sūt loquū
tur in scriptura. q' fit de picularibus arti
culis tutele. et fm hoc est oia vtz q's sibi
ascribat totale officiu. an picularia officij
illi' que faciūt i ar' vtrū notari' possit scri
bere omisiōez q' sibi fit de aliq' adu vtpu
ta omisa est alicui examiatio testium nū
quid hanc omisiōez possit idēz scribere. p
poida pz determinatio q' sic. na no ipe scrib'

aliquod officium totale. si vellet sibi ascribere
vnu officium totale vtrputa qd esset cancellari
us vel notarius. tunc non posset. et fm hoc nota
rius ordinarij vicarij qui scribit distributio
nem officialium. non posset scribere deputatio
nem officij sui. qd esset ascribere totum offi
cium. sic i fili videm? si eet otentio de totali iu
risdict. potestatis. si esset potestas. non possz
de hac ca cognoscere. cu ca sit ppria in qua
null? pe ee iudex vt. E. ne qs i ca ppria ius
di. si ho e otentio. vtru i vna ca pncipari pu
ta ticij. essz ipe iudex opetens. bn posset de
hac cognosce vt. l. ij. ff. si qs i ius. vo. n. ierit.

De auctoritate tu.

Auctoritas **B**enue

h. d. sine
aucte tutoris pupill? sua otentioem
meliozem efficit. et tutor. auctas ad obligā
dum pupillum est necessaria. sine qua pu
pillus adum gerens vtriqz obligatoriu.
contrahete cu eo sibi obligat. si eodem non
ipe obligat. h. d. vsqz ad. q. neqz cu In gl. qn
ta ibi ar. m. o. tra. so. hic o. tra. p. tato clau
dicat qd e iusta ca claudicadi p. culpa co
trahetis cu pupillo sine tutore In e. gl. ibi
alias it. qd tex. et gl. in corpe iur circa hanc
maz qn pupill? obliget vel no. v. multum
aduersare. omittis opi. oim. distigue fm. d.
bar. aut nos loqmur d. pupillo ifate. et cer
te ille nec ciuilitet nec nali obligat vey tñ
locupletior fens tenebit otentioe sine ca. vl
aditoe ad exhibeou. no at aditoe ex o. tra. du
que gessit vt. l. ij. in pn. et qd ibi no. ff. omo
et qd no. in. l. pupill? ff. d. regl. iur. et qd dcz
e in ifate. idē dicitur in prio ifantie. s. a. r.
anis. qd dixim? i. de iuri. si. si pupill? si
si pupill? e prim? pubertati. et tuc aut pro
mittit tutori suo. et no obligat ciuilitet nec
nalter ita no. gl. in. l. i. ff. de nouad. qd e ve
ru nisi pupill? essz locupletior ex o. tra. du cu
tutore fco vt. l. in qd. ff. de aud. tu. Aut p
mittit alij sine tutor. aucte. et tuc obligat
nalter etia si no sit locupletior. rōe osensuf
cadētis in eo. qd nalez obligatiōez ioucit vt
o. l. i. ff. de nouad. et hoc etia pcedit si non
heat tutore. p hoc fac. l. si. i. pn. ff. de iuri iur
l. si pupill? ff. ad. l. fal. et l. cu illud. s. i. ff. qn
di. leg. ce. cu si. si ho pupill? e fens locupleti
or ex o. tra. du que iuuir. tuc et ciuilitet et nā
liter obligat vt dicit h. glo. et i oca. l. i. ff. de
nouad. Si vero o. tra. xit cum tutor. aucto
ritate tunc ciuilitet et naturaliter tenetur

tame beneficio restitutoris iuuatur si lesus e
ff. de aut. tu. l. impuberes it. Ea q oiaa sut
q pupill? obligat limitata sut si pupillus
o. tra. du fecit sup re alienabili. sine decreto
quales sut res q fuando fuari no possut
si vero sup re q no sic possit alienari. sine d
creto tuc no obligat sine tutor. aucte vt e
casus in. l. ad resoluendu. ff. p. di. mi. Et est
ratio p. di. o. oim. nam in pmo casu ideo
pupillus non obligatur quia no hz osen
fuz. et sic deficit osensus sine quo o. tra. du
robur non sumit In scdo casu no obligat
ratio quia. l. resistit obligatiōi. et quotiens
cuqz. l. resistit obligatiōi nlla actio orit cilis
nec nalis ar. l. si non sortē in pn. ff. de o. di.
inde. et ista est ratio. l. his in bonis. ff. de v
bop sig. vbi dicit q ille cui est infiduz bo
nis nullo modo obligat nam cuz. l. resistit
alicui adui peccati est venire o. tra. l. et tñ
adu nulla potest resultare obligatio. imo
iuramentu non valioaret talez o. tra. du vt
dicunt doc. in. l. si quis p eo. ff. de fideiuss
quod tene menti ppetuo ad statuta phibe
tia aliqd fieri. puta statutu dicit q mulier
non o. tra. hat absqz osensu viri sui. vl q n
lus o. tra. hat cuz muliere nisi coram iudice
et similia. nam si o. tra. dus fier o. tra. dicitaz
phibitioem. nulla resultaret actio. etia si el
set iuramento vallat? secus est si o. tra. du
l. non approbat nec etia reprobat vtrputa
qd dicit si factus fuerit o. tra. du cum mul
iere absqz talib? solenitatib? o. tra. du ipse
non valeat. naz hoc casu. l. non resistit o. tra
dui. sed no pbat. tuc naturalis obligatio
nascitur ex eo. et si valioaret iuramento ef
ficax esset hinc est q pupillus naturaliter
obligatur o. tra. dens sine tutor. aucto
re. q. l. no resistit o. tra. du suo. h. ipm no ap
probat. Sz qro quo adult? obliget R
lz gl. videat aliter sentire qd aut hz curato
re. et tuc idē est de eo qd de pupillo maiori
ifantie h. prio pubertati qd o. tra. dens sine
curatore nalter obligat vel ciuilit. vel nā
liter et ciuilit ut. s. dicit de pupillo. aut ho
curatore no hz. et tē ciuilit et nalter obligat
lz possit restitui si lesus e. vt. l. i. puberis. ff. de
v. bop ob. Sz o. tra. hac so. fortiter instat
glo. in. l. si curatore. E. de i iteg. resti. que e
qparat adultu curatore hntez. ei cui est bo
nis interdēm. q nec nalter nec ciuilit obli
gat qd p iterdōez admiistratiōis iudex vt
legl. aucte o. tra. du fiendo p p. di. gū tñz fñ
st. g. ita erit de adult. q nlo mō obliget

fine curatore. et hac opi. tenet quida. 7 ma
le qz ex hoc sequitur q in plus obligaretur
pupill' qz adule'. qd est absolu' dicere. glo
ergo q vult eu' e'parare ei cui est bo'is in
oem simplr vez no' dixit. na' p' datione'z cu'
toris no' tollit admistratio bonoz suozuz
sed remouet qd o'ia fomentu' iur' ciuilib' ex
quo r'sultat ciuil' actio. sed qn' ino'icet bo'is
denegat admistratio bonoz. unde non est
bona e'paratio p'dicta. nisi vellem' dicere
q assimil'em' e'ide' quo ad denegatio'z ad
onis. que ita denegat ex o'radu' adu'lti co'
trahentis sine curatore. sicut ex o'radu' ei'
cui bonis interdum est. sed quo ad denega'
du' obligatio'z nalez. dicta e'paratio non
pcederet. qn' at pupillus dicat f'cus locu'
pletio'z dicat. de iuri. stip. s. s. qd diximus

Neqz tamen

fideicomissarijs vel bonoz poss' adq'stis
pupillo. n'aria e' tutoris au'tas. 7 pupillo
a iur' puidet ne danuz i'ebite patiat. h. d.
Tutor at B. h. d. Adus q' geri
tur p' pupillu' in q' tuto
ris au'tas erigit p' tpe q' gerit adus au
doris tutoris est interponenda. et ex in
uallo uel p' eplaz interposita. no' h'z effectus
et nemo in re p'pria audorizat. h. d. vsq' ad
fi. ti. In glo. q' incipit. l. rei ven. ibi vel idem
in eo qd in alijs. hac etiam. q. format spe. i
ti. de tutore. s. generaliter. 7 idem. i. debiti.
et o'firmat p'ma ptem hui' gl. s. q' creditor
v' debitor qui datus est tutor in test'o pos
sit esse tutor. Et fuit securus o'f. mar. gu
gui. d. suz. 7 Ty. in au't. minoz. E. qui da.
tu. pos. cu' hac tu' additioe. q' sit tutor si te
st'o' eu' sciebat e' creditor. vel debitorem
30. E. qui da. tu. pos. s. idem si creditor i' su
ma. et gl. hic et in corpe vt hij qui obli. se. p
hi. et in au't. minoz. 7c. tenet oppositu' q' siue
test'o' sciuerit siue ignorauerit. tutore' datus
in test'o esse creditore' vel debitore'. q' tutor
no' erit. et hanc opi. securus fuit Ja. de bel
et dicit esse casu' in. s. et hec o'ia in dicto cor
pore vbi ter. dicit no' o'io. qz negatio' p'posi
ta signo v'li affirmatio facit equipollere
suo o'radidario. nullo mo' et nullo casu Et
p' p'ma opi. fac' au't. mat' 7 au'te. na' si mat'
io admittit l'z sit debitor vel creditor qz si
des ei' est approbata. a. l. multo fortius erit
admittendo' testam'entariu' qui p'feret matre
It' poss' induci oem au't. o'ra hac opi. et
p' alia hoc mo'. exceptio o'firmat regulam in

no' exceptatis vt in Rca p' dy. extra de reg.
iur' li. vi. s. sola mater excipit q' l'z sit. debi
trix v' creditor no' excludit a tutela ergo
in oib' alijs remanet regula firma. s. certe
hec ro' poss' tolli p' no'. in. l. q' ppter. ff. de re.
iur. nec ob. ro' facta p' p'ma opi. na' si ro' spa
litaris sit in testam'entario tutore. qz fides
ei' sit approbata ppter qd satisfacere no' tene
tur. Idem eet dicendu' in tutore dato ex in
q'stione que. l. h'z multu' p' o'fidato. adeo e'
q non satisfacit. et tu' planu' est q' si est credi
tor v' debitor iste excludit. ergo idem erit in
testamentario. s. hec ro' no' multu' co'cludit
qz in tutore testario plus valz testimoniuz
prijs q' filio dat hereditate sua. q' etia' et ex
hereditato dat tutore. et qui eu' summe o'ill
git. adeo q' nullus amor vincit paternuz
vt. l. Isti quide' in fi. ff. qd met' ca. ppter qd
min' suspicatu' est de isto q'uis sit creditor
v' debitor. q' de dato ex inq'stione. p' p'ma
pte fac' qz voluntas testoris est. l. vt i. s. o'is
ponat in au't. de nuptijs g' no' ob. huic. l.
testo'z q' iste tutor sit debitor vel creditor
qz cu' l. voluiss' potuiss' puidere q' tutor
esset. dy. in o'filijs suis in o'filio. xxxviii. tenet
scdaz ptez cu' az. et Ja. de bel. p' r'oes p' hac
pte iou'ctas. nec ob. qz. l. multu' o'fioit de te
stam'entario. qz vez est q' ad casu' n'z. quod
patz qz. l. de creatioib'. E. de e'pa. au't. 7. s.
i. j. de satis. tu. q' dicit q' fides illi' est appro
bata itelligit q' ad onus satisfactio'is cui
tade. no' at q' ad hoc vt possint esse tutores
si debitor vel creditor sit qz illa. l. antiq' no'
potuit de hac nouissima cogitare. p'terea si
releuatio ab onere satisfaciendi eet ca' qz te
stam'entariu' tutor debitor vel creditor a
tutela no' excluderet g' f'fiter esset i' datus
ex inq'stione qz f'fiter no' satisfaceret. qd tam'
est falsu' 7 sic tenuit i' o'filio p'fato o'is dy.
S'z successiue q'ro de quada. q. qua' dispu
tauit. o. Ray. de for. Quidam creditor pupil
li dat' est tutor in test'o. qui suu' creditu' ta
cens est a iudice o'firmat' in admistratore
huic pupillo supest patru' q' vult huc tu
tore' testam'entariu' remouere. dices q' qz cre
ditor e'. a suo credito cecidit. 7 tutela e' pua
e'. mo' q'rit nu'quid possit hoc dicere. 7 h'z
q. in s. o'fistit an creditor pupilli q' imiscuit
se ei' tutele. p'terea cadat a credito. et an
desinat e' tutor. vel tutor r'maneat. 7 sibi
suffit pena q' pdat creditu'. qua. q. format
gl. in. l. p' in p'ma gl. ff. de pcur. certe i' hoc
fuerut opi. az. tenebat q' a credito cadat s

tutor remaneat. h. tēbat q̄ puiat i vtroq3
vīz i amissioe crediti. et in amissioe tutele
de oib' opī. fit mētio in l. ppter litē. ff. de ex
cul. tu. in p̄ma gl. 7 in aut. minoz. C. q̄ va.
tu. pos. q̄ sibi iuicē vī variare ab eo qd̄ vi
xerat gl. p̄fata. D. Ray. defmianit q̄ oīda
opī. az. fit vera vīz q̄ tutor remaneat 7 cre
dito p̄uet qz in aut. vt hī q̄ ob. se p̄h. x. vīz
ad si. q̄ aut. ponūt q̄tuor cas'. p̄m' ē i cre
ditore ex cā atiq̄. scd̄ i creditore ex cā noua
tēius i debitorē atiq̄. q̄rt' in iā tutore reci
piēte cessioez oīra pupillā. p̄m' subdiuidit
in duos. qz a p̄stat de credito a p̄ncipio et
tūc repellit. nec puit si se nō imisceat. scd̄
est si tacuit nec a p̄ncipio p̄stitit de credito
tūc cad' a credito. nec alia p̄ea puit ibi nec
nos g' p̄uīre debem' eū. nā repulso tutore
a tutela admittit ad eā cū nō repiat iste p
hibet' cū ceciderit a credito ar. l. qd̄ dō. ff. d
legi. p̄terea cessante cā finali cessare d̄z esse
d' vt. l. generaliter. C. d̄ ep̄s 7 ele. h̄ causa
finalis huius phibitōis est creditū. ergo
cessate credito cessabit phibitio. et disposi
tio. cū cā sit fōnda ad nō cāz. nec ob. quod
solz no. i. l. nō dubiū. C. d̄ legi. ad hāc rōez
vbi d̄r q̄ sufficit legislatorē phibuisse it. qz
illud vīz ē q̄ phibitio est de iur' cōi secus
si essz de iure spālī vt hīc et ar. l. si. de vīuoz
cījs. p̄terea satis est ex vno scō quē vna pe
na puiat vt. l. ex facto. h̄ iul. ff. d̄ vulg. 7 pu
sub. p̄terea eodē mō vī cadere a d̄bito a q̄
cātus ē tutor. sic ē qd̄ d̄ scō pūdo vī repire
vī se ipeditū tpe q̄ tutor est. ar. l. si p' mortē
ff. de leg. p̄mo. et qd̄ d̄ixi de qd̄e pūdi. s̄. de
hīs qui sūt sui vel alie. iur' h̄ in p̄tate. p̄ter
rea ex q̄ debitu talis tutoris. l. remittit. g'
et ipe tutor vī remittere vt. l. si. C. si mā. ita
fue. alie. h̄ planū est q̄ ille qui remittit debi
tū. p̄t admitti ad tutelā. p̄terea p̄ hac veter
minatioe fac. h̄ si vero tacuit. in oīda aut.
vbi creditori taceñ. pena iponit. et tutor re
manet. Ja. de bel. tenet aliaz opī. vīz q̄ tu
tor nō remanet in tutela. p̄terea q̄n d̄ aliq̄
dubio sūt opī. dicebat mar. spl. q̄ opī. sequi
debem' q̄ applaudet mag' menti bonoz vī
rozū et eq̄tari. h̄ in mētē boni viri nō cadēt
q̄ creditor tacēs creditū p̄p̄ qd̄ fuit dāni
ficat' in credito suo. sine suspicioe i admini
stratioe bonoz pupilli fit. nā si lex h̄z eū su
spedum qz creditor est. ne in bonis pupilli
malignet. multo magis debz eum habere
suspēm qz dānificat' ē vī mag'. h̄z cāz ma
lignādi in administratioe bonoz pupilli ar.

l. si. C. de nup. p̄terea in aut. vt hī qui ob.
viciit. ad administratioez non accedāt it. 7
sic eis totaliter vī administratioez inhībere
et hāc velut eq̄orē seq̄t Jo. an. in addic. in
oīdo. h̄ generaliter d̄. qd̄ si debitor In e. gl
in si. tenet g' ista gl. q̄ si tutor tenet pupillo
aditōe reali nō phibet ei' tutelaz assumere
quā sequit' op. h̄ glo. nōt d̄rariū 7 melius
fm. d. meū. et. d. bar. in oīda aut. minoz. p
pter d̄bū tenet qd̄ est in ter. qd̄ iōdifferentē
ipoztat et se h̄z ad aditōez realē. 7 p̄sonalē
p̄terea eadē est rō et suspitio in aditōe reali
7 p̄sali. ne sibi tutor forte surriperet istru
mēta 7 defēiones pupilli. Alteri' q̄ro
vīz tpe h̄az. l. pupillus tenebat iur'. siue
cogebat eē assumere curatōrē. cū tutor vo
lebat agere cum eo. gl. in. l. iij. h̄ si pupillus
ff. de tutel. dīc q̄ cogit petere vñū. nō tam
hūc vel illū. sed illū quē eliger dabit iudex
h̄ ē mīz q̄ iudex d̄at sequi volūtatem pu
pilli q̄ si agnoscat q̄s curatōr sibi expediat
et sic forte petet illū quē tutor volz. vñ for
te meli' p̄uīsum p̄ iudicēz fuissz. si iudicis
arbitrio reliquissz. scd̄m. d. bar. Sed q̄ro
nūquid talis curatōr dabit volens vī iui
tus. Ja. de are. dīc q̄ dabit t̄mō volens
qz ter. in d̄eo. h̄ dīc q̄ dabit p̄orsus peten
ti. ex q̄ sequit' q̄ debet volens esse Alij dīc
q̄ dabit iur' sicut tutor vt. l. munez. ff. de
mune. et honoz. h̄ tene p̄mā p̄tē fm. d. bar.
qd̄ est vīz nisi forte casualit' ad curā opel
leret ar. l. iij. h̄ q̄ritur. ff. de cur. bo. dāno. qz
forte nō repiret ali' idoneus vt ibi p̄z. qd̄
sequitur C. in. l. i. qui pe. ru. Sed pone
q̄ datus sit curatōr absens. qui sciens se
datū d̄fēst postea. nūquid valeat. vī q̄ sic
qz habitio rati sequēs. videt' validare qd̄
p̄us non valebat. sicut dīcīm' in p̄curato
re qui absens dat vt. l. i. ff. de p̄cur. debet'
tū absens dari tāq̄ p̄ns. sed certe dīc q̄ nō
valz qz ter. in d̄eo. h̄ si pupill' dat formā q̄
detur p̄ns. et ideo datus illa forma nō ser
uata nō valet ar. l. cū hi. h̄ si p̄tor. ff. de trās
ac. p̄terea cum certo tpe requiritur consen
sus. rati habitio sequens non sufficit vt. l.
quid g' in p̄n. ff. de hīs qui. no. insa. et. h̄
tutor. i. e. ti. et. l. obligari. ff. de auc. tu. qd̄ se
quit' Ja. de are. et ideo in instrumēto cure
semp facias a p̄poni q̄ talis iudex tali ad
ulto p̄nti. et petenti dedit talez p̄ntem 7 re
cipientem in oībus it. Sed nūquid pos
sit dari curatōr infanti per p̄oīda parz q̄
non. qz infans nō p̄t petere nec consentire

Sz qro qd faciet si tutor velle litigare cum
pupillo infante R^o qd exspectabit qusq; in-
fante erit fcs maior infante fm Ja. de are.
7 hoc medio tpe neutri curret pscriptio ve-
l. h. r. d. b. ff. de iudi. b. certe p hoc erit ma-
le pmissi tutori. qui velle suu. unde bñ pro-
videt ius nouissimu. nã aut tutor est aliqd
receptur^o a pupillo. aq; tutelã assumat. 7
non p tutor creari. qñ qatur ius suu p dñ
si admittret vt pz in dca aut. minor. unde
tuc nō est curandū de credit. cū ceciderit a
iure suo. aut pendente tutela supuenit ius
crediti extra pupillū. et tñc nō pñt nisi adiun-
do curatore administrare. quo audore pote-
rit pupillū ouenire. qd amovū si ab initio
fuisse plures tutores. vn^o possz altero a-
gente audorizare vt. l. si plures et qd ibi
no. ff. de testa. tu. et adiungit dñs tutori cu-
rator vt. l. dñi. quo audore oueniet tutor
rem. aut habebat ipa iura anteq; admini-
straret. 7 tñc ille si debz accedere ad adm-
strandez nec ad eã fuisse admissus si se de-
bitorem exssisset esse. unde cum hoc factu
erit in fraudem. extra ordinē puniet in. l.
eos. ff. de tutel. et poterit facere eū remoue-
ri vt dñs aut. minor. h. si velle eum remo-
uere. pñs haberet ad imediū hui^o h. recur-
rere. viz qd daret curator. qd audore age-
tra tutorem Sz qd de curatore qui da-
tur finioso vel p dñgo R^o qd tales ignoran-
tes et etiã absentes curatores recipiunt. cū
enī talis cura sit legitima. iusto absente 7 ig-
norate. sic tutor dat. nã tales pñt si velle
cōsentire nō possent qz carēs offiū vt. l. h. ff.
voluntatē. ff. so. ma. fae. l. sulcini^o h. adeo. ff.
ex qui. cāis in pos. ea. Sz tñz pupill^o nō
habeat legitimam psonā standi in iudicio.
qro nūquid pma vice ad petendez credito-
ris citabit. certe tex. in dñs h. si pupill^o vt
Innuere qd sic. qz ibi dixit sine pupill^o agat
sine oueiat. 7 sic innit qd iā citat^o erat aq; qd
tutorē haberet fae. l. i. ff. suffic. ff. de admini-
tu. et hoc est vepz ioubitant in casu illo.
Sz quero nūquid ad petendez cui^o cūq; cre-
ditoris alteri^o possit citari pupill^o tutorez
nō hñs absq; curatore. vt qd nō qz pupill^o
nō hñ legitimam psonā standi in iudicio sine
tutore vt. l. i. ff. qui legit. psonā h. citacio ē
ps pma et fudamentū iudici. cū iudiciū
incipiat ab ea pte. que est de in ius vocan-
do vt in. ff. de pena re. litigā. et. l. i. ff. de in
iur vo. so. die qd etiã citari poterit. 7 citacō

facta de pupillo simplr debet intelligi. qd
opeat cū tutore. alio qñ si opeat ipe sol^o. sñ
tutore in iudicio utumax essz. qz nō videt^o
opere qz nō opeat legitie vt. l. h. ff. defendi. ff.
ex qui. cāis in pos. ea. et iō extra eū tanq; cō-
tra utumacē pcederet ad missidēz ex pmo
decreto vt. l. a. qd ius. ff. si. ff. ex qui. ca. i pos.
ea. qd est notadū qd sequit. o. bar. i dñs. l.
iij. ff. si pupillū. ff. de tutel. Et fae iste
fav. q. nã cū iure canet qz filiusfamilias
non possit testari pñe viuente. donare tam-
cā mōtis ipō volere pñ vt. l. tā hñs. ff. de do-
nac. cā. mor. Done filli^o in vltis ostetur qz
si pñ testari. cā mort. aliqd uolebat donare
patre ipō cōsentiente. nunquid huic dona-
cidi poterit offensū pñare. iste tex. fae qd nō
qz essz audor in cā sua. hoc gl. determinat
nōbills in. l. i. ff. de adm. tu. quā sequit. o.
bar. in. l. dñs tā hñs. In glo sequenti qd incipit
fae ad hñs. ibi nō ē iudr i cā sua vt ibi
no. et ibi illud statuit i oñi māoat. Bal.

Quibus mōis tute- la finitur

Pupill^o In pubtate qd oliz
p in masculo p im-
pudicu aspēz decernebatur. hodie
do p oplenēti. xij. anop in eodē. 7 in feia
xij. ano. tutela finit. o. h. vsq; ad. ff. Itē fini-
tur. Quero nūquid oio finiat p. xij. an.
nū tutela. ita qd amō possz pubes sua nego^a
administrare. qd d fae accioit in filio regl.
lo gienf. 7 pmo videtur qd possit ano. xij. o-
pleto negotia gerere. 7 ignū administrare
nā per lapsū hui^o tps finit tutela vt patz
pterea minor. xv. an. maior. xij. an. p se
cāis bñficiop et mñmonioz administrare
vt. c. si. extra de iudi. li. vi. et. c. ex pte extra
dñs. spo. 7 sic si ocedit sibi administratio vt
oris 7 bñficij. ergo et regni. ptereq; ille qui
est aīis iphabilis ad iudicandū habilitat. si
administratio talis iudicandi. sibi ex suc-
cessione adueniat. nã feia ad iudicare non
pñt de se vt. l. feia. ff. de re. iur. hñs contingat
sibi decerni ex successione dignitatem secu-
larem. secus in mñmonio et i ingressu mo-
nasterij vbi paria vident^o eē. maior. xij. an.
et esse cognoscibilem sine maliciā supplere
etatem pro quo. c. vlt. et. c. impuberes et. c.
de illis extra de spon. impub. et. xij. q. ij. cū
extra de arbitris. c. dilecta ergo idem erit i

posito qd lz maior. xiiij. anis nō possit iu-
dicare. ppter admīstratiōez dignitatis q
sibi ex successione deferret poterit. pterea qd
de vno phibetur. de alio ocedit vt. l. cū pre-
tor. ff. de iudi. vbi impubes phibetur iudr
esse. pterea si opus esset dare curatōre i ad-
ministratiōe regni huic puberi. ex hoc po-
terit insurgere scandalum in regnū ppter
possibile dissensuz ipoz curatoz in regno
inter se ipos et scriptū est. oē regnū in se ip-
sum diuisum desolabitur demuz diuisum
nō stabit Mathei. xij. c. cui dissentiōi potest
reparari si pupillus solus possit admīstra-
re cum oīlio pītoz qui sibi assistant. et ma-
xime videt posse pōda determinari si fili-
regis sit discretus ita q discretio supleat
etatem. sicut solem? dicere de malicia vt. l. i.
sacris. C. de pri. sacro. seri. li. xij. et. c. fi. extra
d. despon. i. pub. Sed oīc vtrariuz fuisse de-
terminatū in casu isto. et pro ista determina-
tione est tex. in. l. i. ff. de minor. pterea pītoz
etatis ānoz. xx. veniaz non ipetrat vt. l. ij.
C. de his qui ve. eta. impe. ergo saltē ante
illud tps nō oceditur administratiō regni
sine curatore. pterea vbi maius est piculū
ibi cautius est agenduz. l. sciant. C. de pro-
ba. et. c. vbi maius extra de elec. li. vi. sed
mai? est piculum in admīstratiōe regni
q rerū puatarū. quaz admīstratiōez nō
habet sine curatore. ergo multo min? et re-
gni. pterea stabilez mentem non habens
sapientum hoīm iura non habet tradare
vt. l. fi. C. de testō mili. sed pubes ante. xxv
an. non habet stabile mentē ergo it. pterea
indigni sunt regie alieno qui se ipos rege-
re nequeunt vt. de excus. cu. s. minores et
sequit. d. Jo. an. qui recitat sic. fuisse determi-
natū vt. s. dixi

Item finitur Impuberis ar-
rogatione vel
deportatiōe. vel in seruitutē redactione. p-
pter ingratitudinē vel captiuitatem vel
additionis euentū. propter cui? suspensioez
tutor creat? extiterat ac eē tutoris vī pupil-
li morte. tutela finitur. h. d. vsqz ad. s. septē
Sed et capitis Maxima vel
diminutiōe tutoris. oīs tutela finitur. mi-
nima vero interueniēs legitimaz tollit oī-
tarat. qlibet autē capitis diminutiō pupil-
li oēm tutelam tollit. et finito certo tempe-
ad qd tutor datus erat extinguit tutela. et
suspensio i tutore supueniēs vī legitima tutori.

excusatio pimit tutelam et finit. hoc. d. bñ

De curatoribus

Asculi Minor. xxv. an.
m maior. xiiij. an. si
est masculus vel. xij. si est femia
curatores recipiūt qui ab eis oē
magistratib? a quib? tutores creant dant
et testō dari nō possunt. dati tñ p iudicem
oīrmanē breuiter. h. itendit

Item inui Curatorē qd nō
recipit inuitus nisi
in litē et certe cāe dari p lz sit sec? i tutore

Furiosi Furiosi et pōigi. C. h. d.
cui? cūqz etatis curator
primioz agnat? existit. qd? si agnat? nō su-
perest. ex inqstione curator p iudicē oīstus
itur p quē etiā mutis et surdis ac cecis ac
mentecapit? et alijs morbo ppetuo ipeoit.
curator similiter decernit. h. d. vsqz ad. s. in-
terdu In glo q incipit et p. p hāc gl. et filies
determināt doc. in mā substitutionuz. q si
pater hz filiū ipuberē furiosū. et velit ei sub-
stituere poterit substituere sibi ipuberi. nō
āc erit expediēs q substituat sibi vt furioso
qd ē magni effect? q si substitutiō fca ipa-
beri furioso itelligēt i dubio fca vt furioso
nō valeret. nisi substituti essent debētes ve-
nire ab itestato s si itelligeret fca ei vt im-
puberi tē possz ei substitui qd qz extrane?
et hec colligūt in. l. ex fco. ff. de vul. et pu. s.
et. l. hūanitatiz. C. de ipub. et alijs substi.
ex q collige q qn ocurit due cāe qz vna ē
accidentalis alia nālis d3 spedari natura-
lis. oīra qd op. q imo d3 inspicī vtraqz vt
l. cūz pater. C. de iur. de c. So. oīc fm Ray.
q cū qritur ocurrētib? cā accidentalē et nāli
q d3 spedari. an sint oīrarie. et se ipas non
opatiāt. et tūc pualet accidental. et illa spe-
danda est vt. l. i. s. bestias. ff. de postu. rō
qz tūc cā p accidēs opat. qn qz vere causa
accidentalis et naturalis nō rpuant. imo
pnt esse in eodē. h. eaz effect? est oīrari vt h
nā quē esse furiosuz et minores. cadunt in
eodē. tñ effectū repugnat qz ali? est effect?
minoz. et ali? furiosū. et tūc nālis cā inspicit
vt hic et. l. quibus in pn. ff. de tutelis. aut
naturalez et accidentalē simul esse in eodē
nō repugnat nec eaz effect? oīrariū ē. et
tē vtraqz inspicit vt oīda. l. cū pat h certe
male videt pūderi furioso minori si cura-
tor simpit deē vt minori. nō vt furioso vel
pōigo. cū pōigus ēē nālit nō obligetur vt

l. is cui bonis. ff. de vboz ob. h. civiliter nā
liter obligat si est pubes nō habens cura
tozē. So. dic. fm. d. bar. q. isto casu duo erē
adus vnus per quem interdicet admīstra
tio tali prodigo. Alius per quem dabitur
curator. et isti adus sunt diuini. ar. l. iul.
ff. de cur. fur. et per hoc plene erit ei pūssā
quia non poterit se obligare naturaliter
ppter iurisdīctiōem iudicis et curatoris. h. mī
rū est quomō curator isti furioso dabitur
quia curator debet dari volenti. sed furio
sus non habet velle vt. l. furiosus. ff. de reg.
iur. so. fm. Ja. de are. satis ē q. furiosus si po
terit dici inuitus tex. dicit q. non datur in
uito. pterea furiosus in causa i. quā habe
bat causam contradicēdi vī volens vt. l. i. ff.
voluntatem. ff. so. ma. et. l. si cum votē. h. eo
dem autem rpe. nam cum approbare et rei
probare possit. satis ē. ar. l. i. ff. vlt. ff. fur. ad
uer. na. ca. sta. Sz pone q. aliquis ē ma
nifeste prodigus nunquid valebit contradī
cum eo factus. videt q. non. nāz sententia
et manifestū equiparatur vt. l. emptorem
in pn. ff. de ad. empri. sed ostat q. sententia
iudicis facit eum inhabilem ad strahendū
ergo in pposito erit idem. Pterea glo. vī
hoc tenere. in. l. is cui. ff. de testa. pro hoc fa
cit. l. cum sciret. ff. pro emp. vbi videt casus
glo. tenet strarium. et ista est veritas in. l.
is cui bonis. ff. de vboz ob. idē tenet in. l.
i. circa pn. ff. de cur. fur. faē. l. is cui et. l. iul.
eo. d. ad. l. emptorem rīdet q. ibi fuit sentē
cia. pterea sententia qua iudex pūciat
aliquē prodigum non habet effectum. et q.
prodigus non possit strahere sed datur cu
rator vel spālis interdictio. vnde multo mī
nus effectus interdictiōis habet si q. quis
sit manifeste prodigus vt si quis eum sciret
dic. scdm Ja. de are. q. vī q. sciebat prodigū
osupturnū illud q. dabat sibi in malos vs.
certos. secus vero si sciret eum osumptu
male. non tamen sciret i. quos vsus. Sz
pone q. iudex facit pconū p. ciuitatē. q. nul
lus strahat cum tali prodigo. et nunq. per
hoc viciaret talis stractus. quē quis fa
ceret cum eo. Guido de suza. tenet q. talis
admīstratiōis interdictio debet fieri cū cā
vt. l. is cui in fi. ff. de tu. et cur. va. ab his h.
hic non fuit cāe cognitio adhibita. ergo nō.
Pterea hz vim snie. et sic nec interdictio
bonoz vt. l. pelama. C. comiatiōes vel epi
stolas. pterea prodigo debet fieri interdictio
admīstratiōis bonoz per iudicem vt. dī

da. l. iul. sed hic sit debentibus contrahere
cum eo et non ei ergo nō. scdm bar. cum tat
men iudex dat curatores ipi prodigo vt p
digo. videtur interdicere admīstratiōez
bonorum eiōē vt. l. si cui adoz. ff. de i. itegz
rest. mī. et. l. vlt. ff. de cur. fur. Sed pone
q. iudex alicui dedit curatōrē vt prodigo q.
non erat prodigus nunquid tenet datio. gl.
i. l. is cui bonis. ff. de vboz ob. tenet q. nō
valeat ar. l. sepe egressē. ff. de tu. et cur. va. ab
his. vbi si iudex dat cur. maiori. xxv. an.
tutorem maiori an. xiiij. non tene datio
Hlo. est in dīda. l. sue. et in. h. prodigus. q. q.
non est permis. fa. ce. et. l. si ab eo. ff. de vluc.
tenet q. valet Doe. distinguūt. aut est error
expressus. et tunc non tenet. et hanc par
tem tenet. Dy. in. l. i. ff. C. quando pūcio. nō
est neces. Ja. de are. et p. de. tenent primam
ptem q. in dīstīnāe valeat. quia dīstīnāio
aut fuit error expressus nō. vendicat sibi lo
cum in his que tractu tps mutantur. et
hanc partem sequit etiam bar. alia ratiōe
esse minorem. xiiij. an. et esse minorem. xxv.
an. est a natura. et iur. et dando tutōrē vel
cur. non facit quem minorem. nec aliquis
disponit in tali datione quo ad etatez vī
cum ille non sit minor tutorem vel curato
rem non recipit sed esse furiosum non est
a natura vel etiam prodigum. sed per deter
miā. iudicis. vnde hic iudex totūz dīspol
nit quia hic iudex totum fecit auctoritate
l. que eum habet pro prodigo. et ei qui non
est prodigus non facit contra ius. l. sed con
tra ius partis et ideo talis datio tenet. et
pro determinatione. d. bar. videtur face
re glo. que est in. l. i. ff. de cur. fur. que ē mī
tum nō. Sed pone q. aliquis fuerit
ad sanos mores nunquid ipso iure dīstīnat
cur. habere. p. de. dīstīnat q. non. ar. l. i. ff.
de cur. fur. Alimo quero nunquid p/
digus obligetur ex delicto. Hlo. in. l. si q.
in tantaz. C. vnde vī. videtur dicere q. nō
sed illa glo. loquitur in materia illius. l. si
in alio delicto prodigus non excusatur vt
ibi tenet fran. accur. qd pbat bar. fm. d. bar.
fic. Pupillus proximus pubrtati sibi adq.
rit sine tutore. secus si esset infans vel pro
ximus infantie vt no. glo. q. de inutilib. si
pul. h. sed q. diximus. sic et prodigus potest
sibi adquirere vt. l. is cui bonis. ff. de vbo
ob. Et constat q. pupillus proximus pub
rtati ex delicto obligatur vt. l. pupillus. ff.
de regu. iur. ergo idem in prodigo. h. certe

in adquirendo pupillus et furiosus sunt
similes. in obligando tamē sunt multum
dissimiles. cum primus pubertati obliga-
tur semp et civiliter et naturaliter de eo d
quo factus est locupletior. ut dixi plene. S.
de au. tu. et prodigus in nullo obligatur
et tamen credo q̄ predicta determinatio sit
vera. p̄ aliam rōem quia interdictio iudic.
limitata est quo ad administratiōez bono-
rum tātum. et ideo non extendit ad delictū

Deinde quero. prodigus cui interdictū
est bonis non obligatur civiliter nec natu-
raliter ut videt. l. is cui bonis. pone q̄ ipse
contraxit cum aliquo. in quo tractu pro-
misit non venire oīra. et iurat nūquid illū
iuramentum validabit tractum talē. vide-
tur q̄ sic quia oī iuramentū est seruandum.
quod nō ēgit ad interitū salutis eterne
ut in. c. cum contingat extra de iur. iur. cū cō-
cor. sed dicit oīrariū q̄ esse iuramentū debz
habere in se iudiciū iusticiā et veritatem ut
no. gl. in aut. q̄ eis. C. de nup. sed i casu no-
stro nullus habet iudiciū cū prodigus nō
lum aīnū siue osensū habeat fidione iur.
Preterea fm. d. bar. seruari non pōt sine i-
teritū salutis eterne. quia p̄ illud q̄s pecca-
ret mortaliter ipm seruando cū. l. phibeat
ex p̄se q̄ prodigus oīrahat. unde cū oīrahit
facit oīra mandatu p̄ncipis. et sic morta-
liter peccat veniens oīra id qd p̄ p̄ncipem
iubet ar. c. is. extra de maīo. et obe. et aut. sa-
crā. C. si aduer. vē. nō ob. l. i. r. e. ti. vbi iura-
mentū validat tractum qui de se erat in-
habilis quia lo^r in casu i quo lex non res-
sit oīradui. sed sibi non assistit. nos vero i
oīradu qui est de iure phibit^r. qd facit ar.
ad statucū qd dicit q̄ minor vel mulier vel
cum minore vel muliere. nisi certis solēni-
tatibus adhibitis nullus oīrahat. naz si
vidis solēnitatib^r omissis cum ipis cōtra-
hat. oīrad^r ipe iuramento nō validat cū
fiat iuramentū oīra. l. phibitiōem. sec^r vero
si lex municipal^r diceret oīrad^r celebratus
p̄ talē sine talib^r solēnitatib^r nō valeat q̄
tal^r oīrad^r iuramento validaret omissis p̄-
vidi. solēnitatib^r cū tal^r oīrad^r nō sit i proba-
t^r a statuto h̄ nō ē appbat^r ar. eoz q̄. Sōcā sē

Interdum Breuiter hoc inten-
tor regulariter nō datur ei tamen curator
adiūgit in casibus hic d̄scriptis. h. d. scōz
vnam lec. al. tutor fm aliam

Quod si tutor

Tutor infirmitate vel alia iusta causa im-
peditus tutelā administrare fortunarum
suarum piculo iudicis decreto adoz cōsti-
tuatur. h. d. vsq̄ ad si. ti. Circa hunc. S.
p̄mo queritur qualiter cōstituatur adoz
utp̄ a tutore cū ante iudicis. vel a iudice
ad petitiōez tutori. R^r a tutore cōstitui debz
et iudicis decretū sequat^r et ista ē cōis pra-
dica quā videm^r obfuarī in istrumēt. cōsti-
tuēciū adozes. tex. in l. si adoz. C. d. app. vī
inuere q̄ tutor petat adozē a iudice. et iudex
eū det. et iudex ad ei^r petitiōem faciat
h. i. dē gl. in. d. l. adoz sup. vbo dat^r. exponit
i. d. ar. petir^r. h̄ dicit q̄ vtraq̄z practica ē bō
et tolerabil^r de iure. siue iudex ad petitiōez
tutoris ipm det siue tutor eū et iudicis de-
cretū sequat^r qd pbat glo. in. l. neq̄. C. de p-
cur. Sciendū est nou posse vari adozem
qui est absens ut. l. curatorem. C. qui va-
tu. pos. h̄ nūquid in cōstitutiōe talis adoz.
requirat^r cā necessaria. tex. hic innuit q̄ sic
h̄ dicit q̄ q̄l3 cā. dūmō sit tolerabil^r. sufficit
utputa q̄ mulier est tutrix. vel p̄sona egre-
gia cui nō est honestū venire in publicū
vel alia ex fili causa ut. l. curatorem. C. q̄ va-
tu. pos. et ibi no. Sed nūquid talis adoz
tenebit de rato cauere. gl. in vīda. l. adoz
distinguit. aut oīrat solū d̄ mandato tuto-
ris h̄ decreto iudicis non appet. et tē satis-
dat aut de vtroq̄z appet. et tē satisfacere nō
tenet. h̄ certe si non oīraret de vtroq̄z istoz
non videret admittēd^r etiā satisfacere. q̄
non appet factā cōstitutiōem solēniter put-
ius requirit. et ideo r̄det in libell^r suis rot
et tenet indistincte in ti. d̄ addiōe que oīrat
ex stipulatu rem ratā h̄fi. q̄ teneat eē satis-
dare etiā oīrat de vtroq̄z. h̄ dicit tenuisse q̄
dam suū doc. et ē rō q̄ cōstituit a non dno
olde. tenet iōē tali rōne in cōstitutiōe adoz
ris exigitur cā. vep̄ q̄ cā non est vera for-
te p̄pter quā talis cōstitutio adozis irritare-
tur ar. l. cum dō. S. Buentū. ff. de fideiūss. lib.
ideo talis satisfactio requirit^r. S3 qual^r
erit ista satisfactio R^r rem ratam haberi
S3 an satisfacere oīz pupillū ratū habiturū
vel tutorez. R^r fm. d. bar. omissis alijs q̄ ē
modus cōstitutiōis aduertend^r. q̄ a^r fuit
cōstitut^r a tutore cū decreto iudicis et satis-
dat tutorez ratū habitū. si vero a iudice
ad petitiōem tutoris ē cōstitut^r tūc satisfat
pupillū ratū habitū. q̄ p̄mo casū videt^r
dēplaciōe tutoris gerere. sed o dēplaciōe
pupilli. dicit tñ bar. q̄ securi^r ē q̄ p̄mittatur

pupillū ratū hituz Et pōda pcedūt vbi
dubiū esset de tutela tutoris qz tūc indistī
de a qcuqz ostend. fuissz. satisfare oz pupil
lū ratū hituz qadmodū a tutor. si dubita
re d ei⁹ tutela vt. l. vulgo. ff. de admī. tu. cū
eisdē mōis regulē a eodē mō adozia sicut
tutela vt dīda. l. neg. E. de pcur. Balouf

De satisfactione tu torū vel curatorū

Etamen

Br. h. inten

dit ppter iōē

n
nitatē pupilloz a adultoz tuto
rū. a cur. satisfactō extitit aduen
ta. et testamētarij vel etiā ex inq̄stioē datā
satisfare nō cogūt. h. d. vsqz ad .j. h. et si te
stamētō. In glo. l. p̄sūptioē. qz ista gl. collī
git aliq̄ q̄ tutor de necessitate hz facē. anqz
ad administratiōez accedat. sciendū ē q̄ gl
in. l. legitimōs in. p̄n. ff. de legi. tu. plenī⁹ h
posuit. vbi posuit q̄tuor ad q̄ tenet tutor
anteq̄ administrat. p̄mo q̄ ad mīstratiōē
suscipiat cū decreto iudicis. 2°. q̄ iuret vti
lia facere. a iutilia p̄mittere. t̄cio q̄ fact
at iūctariū. q̄rto q̄ satis det. si est de illis q̄
satisfare tenet. Ad dīc p̄ dy. q̄ exp̄sā susci
piat defensiōez pupilloz p̄mittēs eos non
dimittere i defensos. q̄ oīa p̄ ordinē videat
m⁹. Et p^o circa decretū q̄ro q̄ iure fuerit
introducū. q̄ tutor. iudic. decreto admīstra
tiōem suscipiat R⁹ q̄ nouo iure. Eodīd vī
introducū. l. p. l. fi. E. ar. tu. vbi dīc tex. res
accipiat put vītatū ē. h. certe p̄prie oīderā
do talē decreti īterpositio fuit de iure. ff. oz
iūcta. nā eo iur erat p̄hibē⁹ tutor admīstra
re nisi p̄cedente decreto iudicis ita innuit
tex. in. l. iij. ff. de auc. tu. a. gl. asr ibi sēcī. fa
cī. l. cui cop. ff. d̄ postu. et ibi no. Sz q̄ro
nūquid hoc fit in oīb⁹ tutorib⁹ vniuersali
ter. R⁹ q̄ sic vt p̄z in dīda. l. iij. nisi forte eēt
testamentarij cui testator remissīz tale
decretū. qd̄ p̄t vt dīda. l. fi. vel nisi eiōē ad/
mīstratiōez decreuissz. ar. l. itē eozū. ff. de po
stu. si ē etiā testōr p̄t ocedere legata nō q̄ p̄
p̄ria aūctē accipiat legatū vt. l. ticia. §. i. ff.
d̄ leg. ij. vnde tale decretum p̄prie est pone
re tutorē in admīstratiōē tutele et in quasi
possessiōē admīstratiōis sic dīc canoniste
l3 q̄s si iūctit⁹ de beneficio. nō accipit ad/
mīstratiōez nisi fuerit in q̄i possēs. i p̄i⁹ bñfi
cij a iur admīstratiōis ip̄i⁹ vt in. c. l. extra
de oīecra. eū vel alter p̄ Inno. et de oīes. p̄

ben. c. p̄posuit in. i. glo. Sz q̄ro nūquid ta
le decretū extra territorū illi⁹ iudicis illō
īnīponētis porrigat effectū. vī q̄ nō ar. l. cū
vn⁹. §. penl. ff. de bo. auc. iur. pos. et. l. fi. ff. de
iur. di. om. iudic. sed talis decreti īterpo
sitiō est quia iudex decernit administrati
onē tutele. siue licētiā. admīstratiōi tutori a
sta vītatuz est vt videm⁹. a ad hūc effectū
se refert dīc. l. fi. E. ar. tu. Idem etiā innuit
tex. i. l. legitimōs. §. legitim⁹. ff. de legi. tu. cō
fūda gl. vbi dīcī decerni tutelam. et gl. ex
pōit. i. admīstratiōez tutele ex q̄ p̄z q̄ nō ē
op⁹ q̄ in tali decreto quod est licētiā admī
nistratiōi q̄ tutor a se ip̄o īgrediā⁹ possēsiō
nē bonoz pupilli. nūc ad p̄prie. sup adu
volūtariā q̄ non hz coēctōez in aliū p̄t in
terponi p̄ iudicē. q̄ hz in p̄tate p̄sonam ad
cui⁹ īstatiā d̄cretū īterpositū. l3 res sint a/
libi situate vt. l. magis puto. §. illud q̄ro. ff.
de reb⁹ eoz. pro hoc qd̄ no. doc. in. l. h. p̄oīū
de p̄oīs mī. vī si iudex nō habuit resistētē
dēm decretū īnīponet valicuz etiā q̄ ad
bona alibi situate. si hō oītradiōrē hēret
q̄ nō p̄mittēt. tutorē īgredi possēs bonoz
pupilli. alibi existenciū. p̄pter qd̄ esset opus
mittere familiā. et executorē. tūc esset opus
q̄ iudex scriberet iudici q̄ ip̄e in cui⁹ terri
torio sunt illa bona talē executorē fēi fa
ceret vt docet glo. in dīdo §. penul. Sed
q̄ro nūquid ad hāc īterpositiōez decreti
citandi sūt illi qui p̄t esse tutores. R̄ndeo
fm. d. bar. dīstinguēdū esse. Aut oceditur
admīstratiō vni sic q̄ alijs denegat. tē alijs
sūt citandi. cū nō sit hoc sciēdū. nisi cā cogni
ta vt. l. testō datos. ff. de testā. tu. cū. l. se. a. l.
fi. ff. de admī. tu. Aut vero per talem agni
tum alijs admīstratiō nō denegat. et tunc
aut sūt legiti aut datū vel etiā testamen
tarij q̄ oīo tutores sunt. et vī istos citan
dos fore ar. l. legitimōs. §. i. legitim⁹ ff. de admī
stra. tu. vbi dīc tale decretū ē īterponēdū
cā ognita. et sic requirēndos ēē q̄s res tā
git. ar. l. in cē. ff. de mīnor. qd̄ maxime p̄ce
dit qū sup̄est legitim⁹ cui posset esse multū
p̄iudiciāle. p̄pter spē successiōis vt dīda. l.
legitimōs. §. penul. aut nō sunt tales qui
p̄t esse tutores si volunt. et tunc non sunt
citandi de necessitate. qd̄ optime p̄bat tex.
in. l. si vt p̄ponis. E. de admī. tu. et. l. q̄ nego
tiarorem. §. testamento. ff. de ofir. tu. fac qd̄
no. in dīdo. c. p̄posuit extra de oīes. p̄eben.
in glo. i. hēc sufficiant circa p̄mum. l3 enī
ponatur per glo. tanq̄ primū. tamen debz

esse vltimum quia oibus alijs explicatis
hoc interponitur. vt pbat tex. in dicta l. fi.
C. ar. tu. vel statim ipso in instanti. quo in-
ponitur decretum. debent alia fieri vt pbat
in. s. fi. in aut. vt hi qui ob. Secundo requirit
q tutor iuret vtilia facere et inutilia pre-
mittere qd iure. C. introduci fuit in cura-
tore vt pz in. l. de creatiōib. C. de epa. aud
quod per ius nouissimū extensum fuit ad
tutorem vt patet in dicto. s. fi. et cum hac
pensione similiter debet oia bona sua obli-
gare vt patet ibidem Tercio requiritur
q satisfiat si non est legitimus. excepto patro-
no vel dato in testō. vel ex inquisitione vt b
patet Et cui iussit dare qualencūqz fide-
iussorē R. q erit tutor et administrare po-
terit lz possit hac de causa remoueri nisi ido-
neum fideiussorē exhibeat vt. l. paup. as
ff. de excus. tu. et ibi dicitur doc. Quarto re-
quiritur qd bonorum ministeriū q pmittat defen-
siones pupilloz suscipere. et ipso indefenso
non relinquere. l. si. s. oem autē dubitatio-
ne. C. d. ad. tu. In quo multi notarij errāt
omittentes hoc ppter quod multe tutele.
infringūt quotidiē quod fuit supradictum
a dy. et licz hoc fuerit de iure nouo expō-
sum et introduci. tamē de iure antiquo
pripuū erat officiū tutoris. nō relinquere
pupillos indefensos vt. l. tutoris pripuū
ff. de admi. tu. Sed nūquid possit defen-
di tutela in qua pmissit vtilia facere etc. sed
de defensione pupilloz nihil dictum est. vi-
detur q sic quia sub hac exceptione qd bonorum
vtilia facere et inutilia premittere. venit de-
fensio pupilloz ar. l. ait ptoz. s. ff. de op. no
nunc. vbi doc. hanc. q. ponūt. sed Ty. et alij
moderni determināt ptozariū in dicto. s. oem
at dubitationē ex mente dictoz. qd bonorum. non
tū est expōsum. ex qbis q tex. ibi requirit qd
ppetuo tene menti. Alitio tenet officere
inventariū de q alibi dicā v. l. de excus. tu.
cirē. s. fi. diligēt. tamē aduerte qd quis tu-
tor anteqz admittret ad oia ista teneatur
p tamē eis omissis oia gerere q sūt ad vti-
litatē euidentē pupilli. qd est nō. dignū. qd
sequit doc. in. l. tutor qui reprobū in p. ff.
de admi. tu. fac. l. fi. C. de tu. q non satis.

Sz et si testō Breuiter. h. intē-
dit pluribus tu-
toribus testamētarijs vel ex inquisitione da-
tis. vno iporum cupiente in administrati-
one pferri satisfactiōem cū tutoribus suis
offerre tenetur in quoz numero electus ē

vel satisfactiōez fcipe. et vt ille solus admittat
stret pcedere vel ei administratiōez offerre et
in administraciōe pferri q nullo mō satisfactiōe
sue satisfactiōez offerre. et nō pūso quis
eoz admittret a maiori pte electus in admini-
stratiōe pferret. et si in electiōe dissentiat ad
sententiā. p iudicē appellat. nisi oēs simul
administrare deberēt. h. v. vsqz ad. s. sciendū
In gl. dūmō in fi. lo. ibi lo. in institutiōe ad
iudiciū. l. fuitur. q nō pnt nisi p oēs cōsti-
tui. hic loqz in administratiōe q est diuisiua
et penes vnū in solidū possibīl est. et iō nō
ob. In. gl. se. in fi. Cū qrit si plures discor-
dēt nōne cogēdi sūt pssentire vel sorte iue-
stigiādi qd sit pferendus. et distigue fm Ty
in. l. fi. C. coia de lega. et fm. v. bar. i. l. huius
mōi. ff. de lega. i. in. s. vlt. et hoc sic aut ples
discordāt in fco aut in iure. si in factō incū-
bit pbatio ei qui dic vt. l. ei q. ff. de pbat.
si in iure aut potest aliqūter ppendi qd de-
beat pferri. et ille pferatur vt. l. san. cū. C.
de donac. aut nō pōt ppendi qd deat pfer-
ri. et tūc aut discordāt in pndiciū tercij et
ad petitiōez illi pssentire cogūt vt hic. v. d.
l. huius mōi. s. vlt. a qo discordāt i pndiciū
ipoz tū et tē aut neut vlt facere fortunā
iur. tē huius mōi discordiē et nō dirimūt sor-
te s viciat ad. vt. l. qtiens cū fi. de vsu. aut
vnus vult se sūmittere iudicio fortune et il-
lud dirimere et sorte dirimūt ita intelligi-
tur. l. dicta fi. C. coia de leg.

Sciendū Breuiter. h. intēdit. Ex ma-
iōra mōratū satisfactiōez nllā. vlt nō idone
am recipiētē in subdiciū vtilis actio tutele
dirigit q cē opetit oia heredes eiusdē. h. v.

Quibus h. vlt breuiter. Tutor sa-
tisfare recusans pigno-
ribus captis opellitur. et magistratus qui
ad satisfactiōes recipiēdas deputat est.
non qui tutorem dat adione subdiciaria ē
distictus. h. vult vsqz ad fi. Balous.

De excusatiōibus
tutor et curator

Excusantur Breuiter
h. v. Tres
rome. qtuor in Italia. in prin-
cipis qnqz liberi nates supstites i
ptate instituti vlt emancipati. vlt i adoptiōez
dati a tutela q ē publicū munus autē. sic a
ceteris muneribz cilibz siue oneribus excu-

faciōem tribuūt. adoptati non p̄sunt. h. d.

Item nepotes Breuiter h. d. Ex filio

nepotes. qui q̄tquot sūt p̄ vno reputant. in liberos numero ad excusatiōez tutele p̄sunt. et filij q̄ i p̄ncipis acie ceciderūt p̄de achi viuerēt et imuitatez a tutela tribuūt q̄ i p̄ncipis fuicō moriūt. p̄ gl̄ia viue itel ligūt a p̄cur. fisci h̄it excusat a tutela. h. d.

Item qui reip Breuiter h. d. Ab

ce cā. durāte ab̄stia excusat ab ichoata tu tela. quā reuersus cogit r̄assumē. h. itenō

7 qui p̄tātē Jurisdictiōem h̄it a tutela sus

cipiēda excusat l̄z susceptā n̄ delerat a q̄oā ipediūt cōtrahēda q̄ n̄ dirimūt iā cōtrahēda

Item p̄ro Breuiter h. d. p̄pter litem C. h. d.

tē quā q̄s cū pupillo h̄z. n̄ fuerit d̄ oib̄ bo nis se n̄ excusat. a triū tutelaz n̄ p̄curataz

onus excusatiōez tribuūt. et vna tutela p̄ ples pupillos d̄tinere. paup̄tas a impicia

l̄raz. simplicitati ānera excusatiōez tribu it. h. d. vsq̄ ad. s̄ itē si p̄t iimiciā. In gl̄

i. h̄ n̄ h̄eat. Si q̄rat q̄s dicat paup̄ a quō paup̄tas p̄bet tex. a glo. varij sūt. Gl̄. in. l.

vbi adhuc. C. de iure dot̄ l̄z q̄ q̄s reputat paup̄ q̄ ē sic ap̄d vulgū. a iudicāte illā seq̄t

op. a C. p. tex. l. n̄ nulli. ff. de accus. v̄r d̄re q̄ paup̄tas dicat a. l. aureis. s̄. h̄. d̄. succes. lib̄

s̄. h̄ n̄ra. v̄r d̄ici q̄ ille q̄ n̄ h̄z cētū aureos d̄ paup̄. gl̄. seq̄t h̄ac op̄. in aut̄. de exh̄. et

it̄roduc. reis. s̄. si. coll. vi. in gl̄. q̄ incipit q̄ dicat paup̄. gl̄. in aut̄. p̄terea. C. v̄n vir

a v̄r. tenz q̄ paup̄ dicat q̄s arbitrio iudic. q̄ paup̄tatē a diuicias d̄siderabit. ispeāda q̄

litate p̄sonaz a negotij de q̄ q̄rit et hoc ē v̄r f̄t̄ire gl̄. ista. v̄n ad d̄cor. p̄d̄ic̄oz. d̄ist̄in

gue fm̄. o. bar. Cū q̄rit q̄s dicat paup̄. q̄ aut̄ tradat de adu opante puū p̄iudiciuz

tūc tene gl̄. d̄cē. l. vbi adhuc. C. de iure doc q̄ dicat paup̄ fm̄ op̄. vulgū. h̄ d̄o tradat d̄

adu magnū p̄iudiciuz opante. t̄c aut̄ ē de terminatū in iure q̄s dicat paup̄. et tūc illi

d̄eterminatōi stam̄. et ita itellige d̄cam. l. n̄ nulli. ff. de accus. a d̄c̄z. s̄. h̄ n̄ra d̄ succes. lib̄

a gl̄. q̄ est in d̄ic̄o. s̄. v̄l̄t. in aut̄. de exh̄. a in tro. reis. Aut̄ n̄ est d̄eterminatū a iure quis

dicat paup̄. et tūc tene glo. no. in d̄ic̄a aut̄ p̄terea. q̄ q̄s dicat paup̄ arbitrio iudicis q̄

arbitrabit paup̄tatē et diuicias fm̄ q̄lita el. p̄sonaz et negotioz q̄ cētū flor̄ facerent

v̄nū rusticū diuitē. q̄ ēent magna paup̄tas

v̄nū m̄liti et nobili ar. l. nepos p̄culo. ff. de h̄boz sig. et. l. i. d̄d̄enatiōe. ff. de reg. iur. q̄d̄ seq̄t d̄o. bar. i. l. h̄ d̄st̄ate i p̄n. ff. so. matri.

itē si propter Crear̄ tutor

ut a pupillo a creditorib̄ veret pupillarib̄. a tutela excu sat a q̄ tutelā agnouit. se excusatē neq̄t. a ex q̄ q̄s dicat se n̄ esse p̄ri pupilloz notuz. a tutela minime sit imunis. h. d.

inimicie Breuiter h. d. iimicie capu

tales int̄ tutore et p̄rez pupilli. n̄h̄ recōciliatio int̄cessit. et d̄trou/

lia facta tutore p̄ p̄rem pupilloz Itē septu agita ānoz numer̄. excusatiōem a tutela

tribuūt h. d. **minores** Minores re

tutelā nullaten̄ admittūt. iō eis excusati one op̄ n̄ est. et q̄ est ihabil̄ circa regimē

p̄riū circa alienū ihabil̄ reputat. et m̄les ad tutelā aspirare n̄ p̄t. h. d.

itē rome Breuiter h. d. docētes rhe

toricā vel medicinā in vr be rōna. v̄l̄ d̄climate p̄prio d̄imō sine intra

numez a iue statutu a tutela excusat. h. d.

Qui at ples h̄is d̄efēh̄ōes p̄ vni

a tutorib̄ existētib̄ intra cētēsimū miliare a loco vbi datū sūt. tps q̄dragita d̄ierū ad

se excusandū a tpe scie op̄erit. remotiorib̄ d̄o p̄ singul. xx. miliarib̄. tribuūt vna d̄ies

et vltra d̄ies triginta. d̄ū t̄h̄ oib̄ op̄utatis pauciores. xl. d̄ieb̄ n̄ repiant habere. h. d.

vsq̄ ad. s̄. d̄at̄ at. et p̄t̄ iduci in ar̄ q̄ si da tus est termin̄ ad p̄ponēdū exceptiōes et

aliq̄ friuole p̄poite sūt intra d̄ilatiōez. q̄ n̄ p̄t p̄cedi ad v̄lteriora n̄ d̄ilatiōe elapsa q̄

p̄t al̄s p̄ponere. cū n̄ videat̄ recessisse a p̄ponēdis p̄poitas. p̄pter q̄d̄ n̄ v̄r necessa ria p̄tica q̄ ob̄suāt i p̄ponēdo excepti. cuz

in fine eaz dicat saluis alijs d̄. n̄a absq̄ t̄l̄a p̄positiōe siue refuatiōe et p̄testatiōe al̄s

p̄ponet nisi sit extra d̄ilatiōez. In gl̄. q̄ inci pit s̄ d̄tra in si. t̄z glo. ista gl̄. q̄ i munerib̄

publicis aut̄te et vtilitate n̄ est p̄fixū ali q̄d̄ tps ad exceptiōez siue d̄efensiones pro

ponēdas. s̄ statū trāsit ip̄a noiatio ip̄orum munez in rē iudicatā. iō est necesse appel

lare. p̄pter p̄iculū q̄d̄ iminet ar. l. p̄ptorizal C. sen. rescin. n̄o pos. sed in alijs munerib̄

ē p̄fixū certuz tps ad excusatiōes p̄ponen das ut in tutela a noiatio tutele n̄ trāsit

statū in rē iudicatā. iō n̄ p̄t appellari cum aliud remediū ē sibi patū. v̄z p̄positio excu

satiōis. s̄ q̄ro de rōe rōis. q̄re i munerib̄

publicis aucte et utilitate non est prefixum tempus
ad defensiones proponendas. et in alijs sic. Rur-
sus deo quod in primis huiusmodi maius periculum. id est cautius
oportuit provideri in eis ar. l. ad. §. labeo. ff.
pro socio. C. de pbacl. l. sciatur quod scripsit Cy-
l. l. is q. C. de app. Ex quo inferitur ar. ad. q.
ut ecce Aliquis vocatur est ab aliquo collegio ad
aliquod officium. nunquid statim habeat necesse ap-
pellare vel proponere excusationes. Sed circa
providam ut consideramus utrum aliquis ut advocatus
ad aliquod munus publicum aucte et utilita-
te et tunc appellat. aut ad munus privatum utili-
tate. et tunc non. sed per solus. huiusmodi. q. est distin-
guendum. Aut iste vocatur erat de collegio. et
non. si non erat de collegio nec habet necesse ap-
pellare nec se excusare. quod notatio non valuit
it ar. l. i. C. q. per sua iurisdic. Si vero erat de
collegio et tunc de eo iudicandum est. quod de mune-
re utilitate privato. quod appellare non potest. habet
se necessario sic de tutore ar. l. tutor cum si. ff.
de pac. et l. i. in fi. ff. quod cuiusque universi. quod
scripsit. d. bar. in l. i. §. si quis tutor. ff. qui app.
sit In glo. q. incipit. i. dando in fi. No. hac glo.
q. facit in ar. ad. q. statuto cauet quod testes pos-
sint reprobari. tres dies. aliquis proposuit li-
bellum reprobatorum. tunc nihil probavit de ore-
tis in libello. tres dies. nunquid elapsis tribus
diebus poterit reprobare. certe non. quod statutum
quod prefixit terminum ad reprobandum vix intelligit
ad reprobationes probanda perficere dilationem
quod non ut quis testes reprobare per propositionem
libelli reprobatorum nisi in eo deducta probet
Datus autem tutor simpliciter
datus ad omne primoniu-
um datus videtur et qui tutor iure fuit pu-
illi. non cogitur esse curator. h. d.

Idem rescripserunt Maritus
rator esse non potest. et falsis allegationibus se excu-
sans. ab onere tutelae. propterea non eximitur
a tutela. h. d. vsq. ad fi. et. In gl. q. incipit i. p-
prie. §. cum maritus potest esse pcurator. uxoris ut l. ma-
ritus. C. de pcur. q. re non cur. gl. dat §. vnam
roem quod l. suspicatur quod omnia remittit. alia ratio
solus alibi assignari. quod officium pcuratoris. finitur
lite finita vel per revocationem mandati re ite-
gra. et sic non potest persistere tanto tempore pcuratoris. mari-
tus quanto in cura. q. non finit nisi per adventum ma-
ioris etatis. et hoc sequitur spe. in ti. d. cur. §. ut ait
d. h. nunquid. Ex quo ratio videtur. dicendum quod ma-
ritus potest esse curator uxoris. ad lite quod hoc casu cessat
providam. due rationes. prima videtur quod uxor remitteret
omnia. quod ad curatorem. licet nihil de bonis pro-
venit tamen. hic est quod non cogitur facere iudicari

ut curator litis ut solus no. i. l. de creationi-
bus. C. de epa. aud. vñ in eo cessat provisio su-
spicio. propterea cessat et alia ratio in cur. litis quod
ei officium statim finit. finita lite ut. §. de auc-
tu. §. ult. et id non est illa ratio q. est in curatore
universali. §. de hoc cur. est idem quod de
pcurator. In e. gl. ibi si vero prius dicit durate
h. finita cura bene posset ut per i. dea. l. ult.
qua glo. allat quod est vix redvita ratio admi-
nistratiois per eum Sed nunquid de iur. cano-
nico prohibet mrimonium in curatore et avul-
tam gl. si tenet quod non i. e. pen. extra de scdis
nup. quia certi sunt casus in quibus de
iur. canonico prohibetur mrimonium in q.
iste non numerat Et idem dicit de redore oera-
hente cum subdito et filio. quod esse sequitur Jo-
an. h. hec per Cy. procedit quod ad ordines per-
piendos. nam in eis stabim iuri canonico.
quod de ordinibus nihil ad nos. §. q. ad mazz sue-
cedendi tales filij nati ex tali mrimonio dicit
ret spurij et inhabiles ad succedendum quod q. ad
mazz succedendi sequimur ius cõe vñ de scdis
ius succedendi ut scripsit Cy. i. l. fi. C. de iter-
dic. ma. quod est valde notandum. Balous

De suspectis tutori- bus et curatoribus

ciendum Suspecti cras
ad pcuratoris i. pcuratoris pcuratoris vñ le-
gato posuit opetit. h. d. vsq. ad
ostendim In glo. ex quo et. Circa mate-
riam suspecti est sciendum quod de suspecto pot-
est agi dupliciter. quandoque enim agitur solum
ut tutor remoueat. et ista dicitur quedam
civilis positio et esset potius dicenda que-
la q. accusatio. sicut in querela inofficiosi
testi dicimus. querela dicitur accusatio. et
cum hac via agit. potest procedi coram iudice
civilium causarum Item non est necesse in
libello inscriptionem fieri ad penam rationis
nec poni locum et tempus seu alia solennia de
quibus patet in l. libellorum §. solummodo ob-
servabunt solennitates. que in causis civilibus
observantur. Quandoque vero agitur
de suspecto ut suspectus extra ordinem pu-
nietur et tunc agit criminaliter. et est necessaria
inscriptio et locus et tempus in libello accu-
satorio. h. hec causa coram iudice maleficiorum
trahabit quod criminalis est. quod posuit omnes
bar. in l. i. ff. de ti. In ea. glo. ibi ut dicitur est
quod sequitur In i. c. vñ extra de pur. ca. et
Cy. in l. ult. C. de ti. et addit quod iudice sup

hoc crimine precedente p inquisitione non e ne
cesse cam suspectis expmre. nec odenat?
erit ifamis. qd sequit. d. Bar. i. l. fi. E. e. ci.

Ostendimus. Breviter h in
rendit. Suspe
di crimen extra tutores cuiuscumq generis
potest intetari. et patron? de suspecto accu
satus et convictus non erit infamis. h. d.
vsq ad. s. osequens. In gl. s. vt possit in fi.
glo. in d. i. d. l. h. tutor. posuit alia solutioz
que est vera. quia aut tutor suspectus est
diundus pupillo contra que agit d. suspe
do ratione doli de quo diundus est. et pui
dit q nō remoueat vt suspectus sed adiū
gitur sibi causator. qm agitur contra eū
ppter culpā. vel est tutor extra que agit rōe
doli vel culpe nō diund? pupillo tunc suspe
dus remouebit et ita dnt intelligi alie. ll.
de suspecto loquētes que limitatio est xis
fima et colligit ex ter. d. i. d. l. h. tutor. q non
est alibi in mudo. d. Bar. sequit idem

Consequens h. intendit bre
uiter. Accusa
tio de suspecto cuilibet competit. 7 ad eam
etiā mulier q ex magna pietate et amore
pupilli mouet. admittit. h. d. vsq ad. s. im/
puberes. in glo. publicā. 2c. Sciendū est
q crimē dicit publicū tripl. pmo qz agit
ad vindictam publicam. et isto mō qd libz
crimē sup quo crialit agit p dicit crimen
publicū. arg. l. licitatio. E. qd illicite. ff. de
public. 7. l. qd senat. de iur. 2. d. r. publicū
qz ei? accusatio cuilibz de populo cōpetit et
sic sumit h. 2. mō sumit publicū stride et h
mō caput. 7. de pub. iudi. et. ff. e. Mō aut h
q orie publico dānat? sūpti h mō. sp est in/
famis. vt. j. e. E. suspectū. qd scripsit. d. bar.

Impuberes i. l. i. ff. de pu. iud.
h. intendit breuit
Impuberes ad accusandū tutorē suū de
suspecto cū olesu pentū poterūt admitti. h. d.

Suspectus Qui malafide in
tutela versat licz
dices sit suspect? est tutor. et qui doli i tu/
tela omitterit aūqz gerat de suspecto accusa
tus poterit remoueri. et remor? vt suspect?
ppter doli infamis efficit. h. ob culpā inte
gre fame remanet. h. d. vsq ad. s. siqz ar.
In glo. s. leuē in fi. Si qris nūqo lata cul
pa eqpet dolo. qz circa hoc glo. nre variat
et loquūt obscure. distigue fm. d. bar. aut
loquim? de facto p quo o3 pena corporalis i/
poni. et tūc lata culpa nō eqpat dolo. ca?

est in. l. lege. ff. de sicarijs. aut tradam? de
facto p quo o3 imponi pena pecuniaria. et
tūc aut lex noiati reqrūt doli et h casu la/
ta culpa nō equipat dolo. ca? est in. l. ij. s.
hec adio. ff. vi bo. rap. et glo. singularis h
et in. l. magna negliā. ff. de h. sig. facit. l. in
uadiōib? ff. de in litē iur. Aut. l. noiatiū do
lū nō rqrūt. et tūc lata culpa equipat dolo
vt. l. i. s. i. h. mel. fal. mo. di. et. l. qd nerua. ff.
depositi. et hec est vitas fm. d. bart. vt ipse
scpsit in. l. i. s. i. ff. siqz testō lib. eē iur. fue. et
per hoc o3 cor. mulce. l. circa hāc materiam.

Siquis autem Accusato de
suspecto pen
dēte accusatōe administratio tutele intōicit
et suspecti crimē tutoris morte extinguit. h. d.

Siquis tutor Tutore vene/
gātē p otuma/
ciā alimenta pupillo prestare. pupillus in
possessionem bonorū tutoris mittit. et per
curatorē qui pupillo dabit. bona tutoris
q suado suari nō pnt distrahūt. tutorqz
ex iaz dīda causa suspectus efficietur

sed siquis Tutor asserēs p mē/
daciū nō posse pupil
lo alimēta decerni. Itē qui data pecūia tu
telā redemit. ad pfectū vrbis puniend? re/
mittit. i. qua cā est libere? fraudulēt tute
lā filioz vlnepotū patroni admistrās. h. d.

Novissime Satisfactio quā
suspect? tutor of
fert. suspicionē nō tollit h affert. et suspitio
ex prauis moribus inducit non ex facul/
tatib? h. d. Quia. s. in pn. de sati. tu. diti
q vnū ex illis quinqz que habet facere tu/
tor anteqz administret. est ofectio inuētarij

Quero primo quid sit inuentariū. R? q
inuentariū est quod al? dicit repertorium.
et scriptura in qua describūtur omnia bo
na pupilli fm q colligit in. l. tutor qui rep
torium. ff. de admi. tu. melius in. l. tutores
E. eo. Sed quero quando ipe tutor ha
bet facere inuentariū tale. R? v? q habet
at terminum quatuor mensium vt in aūē
psbiteros. E. de epi. et cle. et imo v? q. xxx
dies a tpe adite hereditatis illud debeat
inchoare. et infra. lx. illud finire. vt. l. fin. s.
finaut dubi? E. de iur. vici. 2c. dic q te
net facere inuentariū mox cū citi? pōt al? vt
suspect? remouebit et incarcerationib? vt in. l.
ij. s. tutor qui repertorium. ff. de suspect.
tu. hoc dicit ter. in. l. tutor. in principio. ff.
de adminis. tu. et spe. in titulo de instrumē

edict. §. deo circa pñ. et pbat i. l. edictio hē
ff. de vol. et demō. nec ob. d. aut. pñteros.
qz loquit in casu spali. nec dicit. §. finat du/
bi. qz loqt in iuctario hñtis. Sz qro qñ
ter fiat istud iuctariū. R. in pñtia iudic. 7
notarij. vt. d. l. tutor. hñ qñ dñat pñtiti fñ/
gnū sādē crucis in ei. ofedōc. R. de iure hñ
nō cauet nisi in iuctario heredis et iō etiā
absqz illo fieri poterit. Sz pñe qz tutor
diu stetit qz iuctariū nō fecit. postea illud
fecit. nūqñ poterit repellī ppter tarditatem
ofedōis iuctarij. vñ qz sic. qz pñtia sūt aliqñ
nō fieri vñ nō fieri lñe. vt. l. nō dubiū. C. de
legi. et. §. de nup. §. si aduersus. et hñ spe.
in. d. §. dicēs qz cōtra iuctariū op. dicens
qz nō fuit factū mor vt ibi pñ. hñ dicit pñ
d. Bar. qz. l. dicit qz tutor nō facies rēptoriū
mor cū pñt. suspēd. est. et ex hñ poterit i mo
ueri et incarcerari vt dicitur est p. l. iij. §. qz rep/
toriū. ff. de suspē. tu. et. l. fi. C. ar. tu. g. pñ
qz tutor remanet donec rē mouet. pñtea nō
oficere iuctariū est dol. pñsumpt. vt pbat
in. d. l. tutor qz rēptoriū. in pñ. hñ ppter volū
pñsumptū tutor qz admistrat remoueri non
pñt. qz solū remouet ppter volūz vez. vt. l.
iij. C. de suspē. tu. §. e. §. suspēd. Deinde
qro si aliqñ supuenerit pupillo qñ sūt pñti
ta in iuctario. nūqñ dñs deat ofici nouū
iuctariū. gl. in. d. l. tutor. et tutores. vidē
dicit qz sic. et pñ allegant. l. fi. §. tali. de cur.
fur. 7 sic vñ pñtāre. d. bar. in. l. dñda tutor
qz rēptoriū. et hñ etiā rñ dñ. hñ Albert. dñ bo
bio. vñ dicere qz sufficē si tutor res qz supue
niat pupillo. describat in codice rōnum. et
ita itelligit dñdū. §. tali. spe. dñ in. d. §. nobi
liter distiguit. aut ea qz supuenerit pupillo
sūt. fruct. et itroir. et tñc sit va opi. vñti. qz
sufficiat ea ponere in codice rōnūz si dñ es
sent res magni pñij obueniēs tñc de ea dñ
ofici nouū instm. et hñ sufficē etiā si nō sit pñ
solēnitatē iuctarij ofedā. et ita itelligit dñ/
dñs. §. tali. fm. cū. Sz qro nūqñ ad ofe/
dionē iuctarij citadi sūt debitores 7 credi
tores. glo. in. l. tutores. C. de admī. tu. rñ qz
nō et hñ ē vez de iure. tñ cauti. ē fm. Bar.
qz ipi citent qz cū iuctariū factū eis nō est
tatis pñudicet solūz tutori vt. l. fi. C. ar. tu.
ipi citatis nō solū pñudicabit ipi tutori.
hñ etiā creditorib. 7 debitorib. vt. l. ciro gra
phis. in pñ. ff. de admī. tu. qz itelligēda ē qz
ad ofedōez iuctarij cū citati fuerit credi
tores et debitores. Sz qro nūqñ aliqñ ca
su tutor excuset a ofedōe iuctarij. R. hñ

hñ iustissima cā mor iuctariū nō fecerit. vt
dicit tex. in. d. l. tutor qz rēptoriū. in pñ. Sz
qz poterit esse iustissima cā. R. fm. d. bar. qz
forte fuit tutor ifirm. vñ alio facti obstacu
lo ipedit. 7 hñ qñ ad pñonā tutoris vñ pu
pili. qz pupill. fuit paup et reputat dñes
vñ nō expedit ei ofici iuctariū ne pñpa rei
familiaris ostēdat. ar. l. fi. C. de ali. pñan.
7. l. i. §. tradari. ff. ad tercul. et. l. ij. C. qñ 7 q.
quar. ps. de. l. i. x. Sz qro an tutor qz dat cā
honoris vñ amicitie excuset a ofedōe iuc
tarij. vñ qz sic qz ille nō tenet admistrare. hñ
dicit qz iuctariū oficiet. qz lex dicit qz sibi nō
pñt solui vt. l. qz si forte. ff. de soluc. g. iuct
tariū oficiet ppter gñalitatē ter. in. l. tutor
qz rēptoriū. Deinde qz dñ. §. de attili. tu. qz
pñt dari tutor ad certū adū vt puta ad hñ
ditatē adeūda. qro nūqñ talis tutor iuct
tariū oficiet. R. qz nō vt ibi dixi. et hñ sequi
tur Ja. de are. in. l. ipubes. ff. de tu. et dñl.
va. ab his. gl. etiā rñ in gl. puula in. l. fi. C.
de tu. qz nō satis. hñ pbat ar. eura. rñ. ad lñe
qz iuctariū nō fac. vt. l. de creatōib. C. de
epa. audī. Sz pone. qz qñdianā qz de facto
accidit. Titat. ē aliqñ tanqz tutor pupilli
alie. qz oparet i iudic. dñc adoz exhibe istu
mētū iuctarij qz volo copiā ei. et vidē si po
tes admistrare. dñc tutor nō teneor qz i
tatione tua fateris me tutorē. et qui fater
tutorē tenet ei stare qz qñ in adis suis pro
ponit. vt. l. cū pcurator. C. de liba. cā. hñ dñc
certe qz poterit opellere tutorē ad pouen/
dū iuctariū. qz nisi iuctariū pouce et
posz effici deterior dñtio hñ. qz iudiciū cū
eo agitatū nō valeret si iuctariū nō fecit
set. vñ nō vñ rñe defēdere. iuctariū si nō
poucat. vt. l. ij. §. defēdere. ff. qui. ex ca i pos.
ea. nā possibile ē qz tutor est. et tñ admistra
re nō pñt. qz nō facit ea quāque pñcedere
debet admistrationē de quib. §. dñi de sa
tis. tu. i pñ. Sz quero quātr dabit copiā
iuctarij. nūquid dabit cū reb. exñtib. in
eo. R. nō fm. d. bar. qz edicōnes instrumē
toz debēt fieri solūmodo in ea parte i qua
expedit perēti edicōnē fieri. hñ huic agentī
cū tutore. non expedit fieri edicōnez rez
ergo ei dabit tñ iuctariūz sine rebus in
eo descriptis. et pñ hoc erit prouisum pu
pillo quia nō pñderent vires patrimonij
sui. qd ei. intēst vt dñda. l. fi. de ali. pu. pñl
stan. et etiā erit prouisū huic agentī. quia
satis est qz ofstet tutorē iuctarium fecisse
hñ enī nō omnes res in iuctario poszissz

nō tū impediret administrare hū posset ut
suspect' remoueri. ar. l. in eos. ff. de tutelis
et hec sufficiat ad pñs de mā tutelaz licet
mā fuerit omīssa q̄ dici nō occurrerūt in
h libro. Baldo. Explicat lib p' Incipit 2.

De rez diuisione ⁊ qualitate

Superiori Bre

h. intēdit. Prima rez diuī
ho hec est. q̄daz sūt apta es
se in pñmonio nro. et q̄dā

omīno extra pñmoniu sūt. Scda ⁊o diuī/
ho est. q̄daz sūt coia q̄daz publica omīz
p̄loz. quedā nulli. q̄daz vniuersitatis. et
q̄daz singuloz. Aer. aqua de celo cadens
⁊ mare. et p̄ oīs litora maris. esse coia omī
niū cēsēt. et in maris litore aliq̄o edificat
vel etiā occupās. p̄ occupationē efficiē do
min' ei' q̄d nō est hoīs alie' h edificati ce/
dit. et lit' maris dicit q̄tin' inundatio ma
gna maris. cū magis excreuit extēdit. h.
d. vsq̄ ad. flumina In gl. q̄ incipit. i. iur'
gētū. Sz dic q̄ rex. stat p̄rie f'm Ja. de are
⁊ Ja. bu. nā aer aqua pfluēs ⁊ mare. coia
sūt de iure nālī oibus aialib'. vt. s. de iure
naturalī in pñ. et hec sūt hui' modi iō glo.
nō habuit necesse exponere nālī iure. i.
gentium. sed ster. ter. p̄rie sicut sonat.

Flumina Breuiter. h. intēdit

Flumina ppetua et
portus ipoz publica cēsēt. et vsus eozuz
public' pariter omnib' apertū. ripa q̄z flui/
nis quo ad vsū publica est. ei' ⁊o p̄rietas
illoz est q̄ p̄ flumē p̄oia possidēt. ex quo
sēt q̄ arboēs ibi nate eozū e3 cēsēt. h. d.

Litorū quoq̄z Litorū vs'
est cui' ⁊ ma
re ⁊ occupatū cēdit. p̄rietas ⁊o ipoz. itē
mare nullius iuris esse censetur. h. d.

Vniuersitatis Loca ob

te3 cōez alicui' vniuersitatis facta vniuer
sitatis dicunt esse. Nulli' ⁊o que hoīm do
minio nō pmanēt h dīno vt res sacre et re
ligiose ad cultū diuinū dedicate. que nisi
ob cāz redēptiōis captiuoz alienari non
pnt. h. d. vsq̄ ad. s. si q̄s aut Ex dco. s. vni
uersitatis colligit q̄ in cā vniuersitat. qui

libet de vniuersitate pōt testimoniū dicē. q̄a
quilz ad testimoniū admittit qui nō repit p
hibit'. vt in. l. i. et. l. ex ea. ff. de testi. Nec ob.
cni si dicat q̄ testificet in cā p̄ria q̄d nō p/
mittit. vt. l. in omib'. C. de testi. q̄z Rdet q̄
iō q̄d est vniuersitatis nō est singuloz vt
h p3 q̄d t3 glo. in. l. in tantū. s. vniuersitat.
ff. e. et. l. h si hac. s. q̄ maūmittit. ff. de in ius
vō. et cādoiste hnt gl. in. c. ex lris. et de te/
sti. q̄d est vez fm Ja. bu. nisi cā vniuersita
tis esset de re que p̄tineret ad illos de vni
uersitate tanq̄ ad singulos. q̄d esse pōt. ar.
l. i. s. in p̄ria. ff. q̄n apel. sit. et ideo interdi/
ceretur testimoniū. ar. dicit. l. in omnibus.

Siquis autem Locū sacroz
nulli p̄uato
licz p̄ria aucte ostituē ⁊ destrudo loco sa
cro. locus sacer nihilomin' remanet. h. d.

Religiosum Priuar' aucte
p̄ria efficiē locuz
Religiosū. si in eū locū suū mortuū intulēit.
vnicuiq̄ socioz altero iuito nō lz mortuū
inferre in locū puz. et p̄rietari' iuito vsu
fruduuario nō efficiē locū religiosū. h. d.

In gl. q̄ incipit. h fauore. in si. Abi dī q̄ i
re cōi melior est dicio p̄hibētis. h certe ni
hil est spāle in h casu. q̄z soci' inferēdo mor
tuū in locū cōez vbi est ali' sepule' vti re
cōi ad vsū destinātū. et iō q̄d dicim' in re
cōi melior est dicio p̄hibētis. est vez nisi
soci' vti re cōi ad vsū ad q̄ ē destituta vt
p3 p Dp. in. c. in re cōi. et de re. iur. l. i. vi.

In alienum Dīo p̄mittēte in
ei' locū mortuū i
ferri. religiosus loc' efficiē. lz postea cōtra/
dicat. ⁊ muri ciuitatis rome dīni iuris sūt
nō hūani. q̄z a firmitate etiā sādī dīcti sūt
q̄z deliquētes in eis pena capitis puniūt
a q̄ firmitate leges sādōnes sūt vocate q̄
otra eas faciētes pena debita puniūt. h. d.

Singulorum Quarūdaz rez
singulazūz do
minia adq̄runt iure nālī. et q̄d ius gentiū
appellat. quarūdam vero de iure ciuili. et
antiquitati deferendum est. h. d.

Fere P̄sces. bestie. volucresq̄ nām
ferā hntes. iur' gētū statū occu
pātī adq̄runt siue i suo fūdo. siue i alieno
capiāt. ⁊ q̄d i nulli' i bonis ē occupatū cē
dit. et otra volūtate dīi q̄s i alienū venā
nō p̄t. h. d. vsq̄ ad. s. q̄c q̄o aut. In gl. q̄o si
p' p̄hibētēz. i si. Sz certe. l. q̄s gl. allat nō
faciūt ad detmīatōez suā. alia gl. in. l. diu'

Quicquid at [¶] az diu pisces
panti remanēt. q̄ diu in ci⁹ custodia p̄se-
rāt. h̄ recipiētes pristina libertatē qd̄ intel-
ligit dūmodo occupatiū oculos effugiūt
vel difficilis est p̄secutio eap. esse debnunt
vñ ei⁹. et occupantiū fiūt. h̄. v. breuiter.

ter vulneras q̄ verihlr capi posset. et vñs
ñ efficit. H̄ de consuetudine obfua. et inspici
qd̄ euenire pōt. h̄. v. x. q̄ a. d. q̄ ap̄um q̄. 3.

ne. et nō glo. i. e. d. exat. In glo. nō q. in
spicit in fi. Tū querit vtz inspicientuz sic
et querit nōr plenissime sic dist. que. aut

non inspicit quod evenire pot. ut. l. si stipu/
lat^o fuero. §. i. ff. de vbo. ob. et. l. si a colono.

ram. aut pōt venīre fm legē. aut pter legē.
et fr̄ter naturā enenīre pōt. p̄mo casu īsp̄

munia. de leg. et. l. hñs dñs. § vlt. ff. loca. z
casu. § illud qđ pōt euenire fm legē. distin.

qđ euenire pōt.ar.dīte.l.ij.7.l.ij fi p prete
rem.8.fi feze.ff.ex qui.ca.ma.allata in glo

contingentiā de futuro. et tunc inspicit quod
evenire pōt. vt. l. qui bona. §. cū inter here

nō inspiciūt qđ euenire pōt. vt. l. inter stīpu
lante. 6. sacra. ff. de xbo. obli. qđ fallit rōn

poli. vt. l. vnoztio. ff. de neg. ges. et. l. cum

S. pomp. ff. de furt. et. l. locū. §. vñatio. ff. de ta. exhibē. qđ fallit etiā rōe libtatis vt. §. libez hoiez. in. l. gñalit. ff. de fideicō. liber. et hec faciūt ad ea qđ dixi. S. de auc. tu. et faciunt et in ar^m. ad. q. pone qđ iur. cauet qđ cre ditor nō possit eē tutor. duo frēs hēditatē diuiserūt. qđ vn^o filio filio ipubere decessit petit qđ fr̄ sit ei⁹ tutor. allat qđ nō p̄t qđ ē cre ditor vñcionalis. posset enī esse qđ aliq̄ ps rez qđ euenērūt in portōez ei⁹ euiceret. ⁊ hī nepos ei⁹ teneret de euiciōe. nū qđ p̄t hī tē cere. p̄ pōca pz detmīatio. qđ aut p̄ns stat^r rei indicat euiciōez vt qđ forte sibi mouet^r trouersia. et tūc inspicit qđ euenire pōt. ⁊ sic a tutela se excusabit. aut p̄ns stat^r rei nō indicat origētiā de futo. vtpura qđ sibi cō trouersia nō mouet. nec moueri spāt. et tē nō inspicit qđ res p̄t euici. et tē nō excusat et colligūt ex dēis. d. bar. i. §. sacra. hī sūt d.

pes de arboze aliena. q's pot extirpare
deponit cu fuerit in alneo suo. et eas rpo

erimēs suos efficiet. et apes de alveo en-
lōres ira in eam difficil' sit persecutio occup

ti cedunt. qm̄ ipaz fera est nā. h. v. **Breuit. h. inter**

cautionibus. vii. Alii hanc
eius consuetudinē reuertēdi quia sunt pauciores

colūbi ⁊ terrē talis de iure traditū ē
dū consuetudinē reuertēdi retinēt. eoꝝ p̄m
ut ad dē ne consuetudinē reuertūt. cū ho t

ad consuetudinē p̄derit. qm̄ ip̄oz ē fēa n
occupātib⁹ p̄cedunt. que p̄extrinseca o

Ballina 23 ea q ferã nãz n

hñt effugiāt aspēm nrm. occupatio
 pcedūt. hñ aio lucrāvi ea detinēs furti ten
 bñf. h. d.

Itē ea que Que ab hostib⁹ cap-
tus nra sūt. et hostiū hoies p captiuit

te fui efficiunt. fuiq; pseuerat donec a
bis effugiētes ad hostes reuertant. et

pilli in litore maris apprehensi occupant
 itē ea que sunt. v. h. breuiter

nascul. nob iurgetiū adqruū. quo iure q
fūp rēo collutionē i paulati 7 lateti

cremento addit etiam nostrum fit. qđ v
fluminis parent et siml alteri adiecerit p

ori domio rmanet. arbores tamen ibi
existentes si in vicino fundo radices em

serine. vicini fudi dno adgrunt. h. d. beruic

Insula h. intendit. Insula maris
cedit occupati Insula flu
minis no in medio exstis. ei est qui ppin/
quus primior alia poia possidz. in medio
ho existens flumis. est eoz qui ab utraqz
parte ripe poia possidet. p modo latitudi/
nis predioz mensurabilis iuxta ripa. h. d.

Quod si ab aliqua

Si flumē agrū alicui in forma insule di/
mittēs vnoiqz circuerit. poris tñ dñi rma/
net alueus qz antiqu' a flumie derelictus
eoz sit qui ppe ripā predia possidet. nouus
ho alueus incipit public' esse. 7 flumie ad
antiquū alueū redeūte. nouus alueus de
relia' eoz erit qui ppe ripam predia possi/
det Inundatōqz flumis alicui agro adue/
niens dñm agri. dñio non priuat. h. d.

Cuz ex aliena

Suo noie bō
fide spēz. que
ad materiā pma reduci nō pōt efficiēs. ex
aliena mā. ipi' spēi dñs de iure gentiū erit
specie ho ad pma māz foucibili māe dñs.
spēi dñs efficiē. In glo. que incipit. f. bō
fide ibi R' cōis est dñi. Dic. f. materie. 7 ibi
f. in alia malā R' q' p ea parte qua habu/
it bonā fidē dñs erit māe specificate. fm dñ
stindōez h' s. p alia ho parte dñs erit dñs
verus māe. Item ibi. malā fidem habuit.
R' deo q' p ea parte p qua habuit bonā fi/
dem it. vt. s. In ea. glo. in fi. Solue q' p ea
parte qua suo noie specificauit habz locū
iste. s. p alia vero species cedit ei cui' noie
specificauit. ar. eoz que in pñ. glo. dicunt.

In glo. que incipit. nec in fi. So. vt dixi
in dicto. s. penlt. quia tūc media via eligit
qñ fieri potest deseruendo iuri. et ita hic. si
vero eidez medie vie deseruēdo resultaret
iur' dissonantia. et tūc eā nō suam' vt. d. l.
nesenni'

Quod si partim

h. d. Ex
sua et aliena materia spēz efficiēs bona fū/
de. speciei efficiē dñs. et accessorius sequit'
pncipale. et dñs māe furti et additione fur/
tina agit otra furem. l3 p specificationem
ab eo factā designat materia in ei' dominio
esse. h. d. vsqz ad. s. si duoz. Nota q' iste. s. fa/
cit ad. q. de facto. q' si aliqz veditit aliqo
pncipalit'. et p moduz accessorij aliqo acce/
dit qd est pncipalit' et nobilit'. nihilominus
sequit' nāz pncipal'. et ille qui veditit oia
iura etiā cū iure patronat' qd h3 in qoaz

ecclesia. vt veditisse ius patronat' quis
sit nobilit' 7 pncipalit'. qz l3 illud sit pncipa/
lius tñ fuit additū p mod' accessorij. qd tñ
nō determinando dico et bñ qz ius pñonat'
cū sit spūale. qz ānerū spūali. nō pōt vediti p'

Si duoz

veritatez canonicam
h. d. materiaz ofusio
dñoz volūate et casu fortuito inueniēs
in spē. ex dictis materijs specificata omni/
onē inducit. h. intendit vsqz ad. s. q' si frumē
tū. In glo. q' incipit. bene dicit. Teneat g'
ista gl. q' siue spēs sit reducibil' ad pma ma/
teriā. siue nō. q' cedat specificati bona fide
cū ex sua et aliena mā specificauit. glo. nō.
otraritū. et meli'. s. eo. s. q' si parti. In gl
que incipit. vt sit cōe. Mā si reducibilis eēt
ad pma māz. cōis remaneret vt ibi patet.

Quod si frumentuz

h. d. p imixtionē spēz dñoz volūate inē/
ueniēte inducit cōio. sed casu fortuito tal'
mixtio obuēiēs cōionez nō facit. et vt qz
dñs veditat spēs eozūde. in qua vedita/
tione cuiuscūqz corpor' sit imixti. q' ad qua/
litatem et quātitatē ratio est habēda. h. d.

Cuz in suo

Breuit. h. intendit
Edificiū cedit solo.
et dñs māe otra dñm soli. qui in solo suo
de aliena mā edificat'. agit in duplum pro
materia. et dirupto edificio. nisi duplū fue/
rit ofecur'. suā māz veditabit in qua vediti/
tione totū petet. h. d. vsqz ad. s. et diuerso.

In glo. i. in ipa in fi. hāc spālē declara/
qz ibi loquit' in edificio qd sit in solo cōi q'
ad vsū. 7 nulli' quo ad pñietatē. vbi regu/
la est q' solū cedit edificati. hic ho loqmur
de solo cui' pñietas est singulor'. vbi ven/
dicat sibi locum regula huius. s.

Ex diuerso

h. intendit breuiter
In aliēo sciēt' edi/
ficās definit esse dñs māe. bona fide in ali/
eno edificās si edificatū possideat. dñz exce/
ptōe doli malī repellit n expēsas tā mallie
qz fabroz rstituat bone fidei possessori a q'
fmedio erit exclus' male fidei possessor. h. d.

Sititius

Breuit. h. d. In alieno
solo plātātū. si radices
egerit solo cedit. h. intendit.

Qua rōne

Sicut in alieno solo
plātās. ita in alieno
seminās bona fide si solum possideat dñz
agentem. contra eū rei vendicatione repel/
let. nisi seminis impensas resarciat. h. d.

Littere quoqz

Si scribens in aliena carta. cartā possideat dñm carte exceptiōe repellat. nisi lrazimpēsas resartiat

Si quis in aliena

h. intendit. Tabula cedat pīdure. et pīdore re vēdicāte tabulā nisi dñō quōdāz ei pīdore reddat doli exceptione repellat. pīdore dñō tabulaz possidēte. vtilis rei vēdicatio ad tabulā. dñō tabule tribuet. a q p dīdaz exceptiōez repellat. n soluat extimatiōez pīdure. et oītra surripientē tabulā adio furti domio competit. h. d.

Si quis a nō domino

h. intendit bone fidei possessor cū titulo fru/ a ioustriales sibi iur gētū qrit. male fidi possessor de fructibus perceptis etiam dñi pīs tenet. h. d.

Ad ad quē usufructuarii fru/ a dñi ecōtra pīpīt et nō añ qrit sibi. qd i colono qī poia sibi vēdicat locū. et part aialū i fructu eē cēsent l3 part ancille in ei fructu nō est. et qd inuentū est pīd aliud. illud seqt nō extra. h. d.

Sz si gregis usufructuarii gregi. i locū aia/ liū demortuoz fetuz sūmittē tenet. et v fru/ fru/duai vinee i locū demortuaz vineaz siue arboz nouas substituere tenet. qz boni pīssimilias arbitratu vti tenet. h. d.

Tesauos tesauz in loco suo data opa. aut i sacro loco vl religioso fortuito repiēs. ei dñiuz nāciscit. i alieno dñō vl fiscali vl citate vl loco publico tesauz fortuito repiēs p dīmī dietate ipi dñs erit. et tūc alia dīmī dietas vel dñō soli vel ciuitati ocedit. h. d.

Per tradicionē

h. intendit. Traditio rei corpal. fca a dñō. ex causa habili ad trāslationē dñi. i cū cui traditur dñiuz trāssert. volūtasq dñi circa trāslatō nē dñi rei sue fuāda ē. et int pōia pūcia/ lia q tributaria nūcupant. et italica q ad trāslationē dñi nulla dñā manet. h. d. vlq ad. s. vēdite. In gl. vltia h. s. in fi. h. d. gl. sequit Ep. i. d. l. cū res. oītra quā op. de l. ratio. s. i. ff. de ad. emp. So. vēditor p tra/ dīcōez posses. nō vacue dñi ad qrit. vt h h cū tex. i. l. traditōib. E. de pad. dicat q p traditōez et vlucapionē ad qrit dñi. qro

nūqō sic aliq dñā int dñi qd ad qrit p tra dīcōez. et illud qd ad qrit p vlucapīdēz. dñ co q duplex ē. p qz p traditōez possēdīs vacue ad qrit dñi vt h. gl. h. vlucapīdē vl vlucapīdē adicōne nō ad qrit dñi absq traditōe possessionis nō vacue. cū sine possessione nō pcedat vlucapio. vt. l. sine poss. ff. de vluc. et i. c. sine. et qd ibi nō. p Dy. et de re. iur. li. vi. z. ē dñā int dñā dñā. qz in ad qritōe dñi p vlucapionē reqrit bōfides tpe traditōis vt. l. hoiez. ff. p socio. h. i ad qritōe dñi p traditōne nō ē necessāia bōfides h. suffit bōfides dñi dñi trāsserre volentis. fac. l. q m donatū. et qd ibi nō. ff. de vā. ifed. et h. et. l. cū i corp. ff. de ad. re. do. et pbat i. d. l. hoiez. h. p traditōez factā a dñō qrit publiciana. vt. i. de ad. s. alie. et in ad qritōe dñi p traditōz nō sit necē vacuā possēdīs tradi vt h. Quero nūqō i ad qritōe publiciane sit necessāia traditio vacue poss. vt q nō. Rē ei tradi a dñō q ad dñi trāsserēdūz et eā tradi a nō dñō q ad publicianā ad qritōē. paria iudicat vt nō. i. l. clauib. ff. de oītrahē. ep. g. d. doc. i. d. l. cū res dicūt. q reqrit quo ad publicianā ad qritōez traditio vacue possēdīs. qd pbat publiciana ē cā vlucapīdīs ichoade. h. q n tradit vacuā poss. nō pstat cām vlucapīdē vi. vt. l. siue. s. hec actio. ff. de public. g. ē ne cessāia traditio vacue possēdīs. Sz q/ ro i instro oīnet tal. vēdīt. cessit vēdīt. et traditōe talē rē talī. nūqō p hec sba tradi dīt zc. pbat factā traditio. vt q sic. qz de h ē gl. i. l. min. E. de ad. q. pos. q vēmīat hoc apte. s. Ja. de arc. Ol. et Ep. ibidē et et spe. i. ti. de em. et vē. s. i. x. h. qd si i instro. Dy. et bar. i. l. pōia. ff. de ad. q. pos. tenet q sba traditōit i instro positi. nō pbat traditōez n res de q fuissz fca mērio i aspēu oītrahēciū sit vl sit habil vt possz tpe oītrad tradit vt forte qz erat res mobil. h. si fuisset res imo bil q nō fuissz i aspēu. tūc sine dubio nō p baret traditio. et maxie si apponat i instro sba ad mīsteriū. qd nō ē sufficiēs ad traditōez q ē fci. qz vbi op. ē fco sba nō suffici unt. vt. l. pcut. s. si ignorātes. ff. mādati. et ppterea solet poni i instris. quā rē oīstituīt se suo noīe possidē. nā p h sba possessio et traditio rei trāssert. si ille q oīstituīt possidē tpe tal oītrad possidebat. nō. gl. i. d. l. min. n plenius in dīdo. s. alie. j. de acē.

Mendite

h. intendit breuit. ter. rei vēdite per

traditōez. dñi iuz nō trāssert nisi p̄cio soluto
vel al̄s de eo v̄ditori p̄nt sibi placuerit sa
tiff̄co. v̄l nisi a v̄ditori habita sit fides de
p̄cio. h. d. v̄l q̄ ad. s. nihil. In gl. q̄ incipit
q̄d est ius ciuile. Ex hac gl. v̄l inui q̄ ad q̄/
fide dñi p̄ v̄ditiōz traditōe secuta. sit de iu
re ciuili q̄d ē falsū. q̄z b̄ tradat de ad q̄fide
dñi de iure gētiū. s̄ dñi q̄. l. xij. tablar̄ non
adiuenit trāssatōez dñi p̄ traditōz fadaz
ex titulo v̄ditiōis. imo ē iur̄ gētiū. s̄ appo
bavit quod ius gētiū dicebat v̄z q̄ satisfi
at de p̄cio et dare fideiussor̄es v̄l p̄ignora
p̄de habeat achi soluit̄ ēptor̄ p̄ciū manu/
alit In gl. q̄d si dedit die ad soluēdū ibi
aliud p̄m. l. cōmissarie. Itac gl. seq̄t̄ Ja. d.
are. et Ep̄. i. l. inciuile. C. de rei. v̄e. et pl̄ v̄e
cūt q̄ etiā si statueret vna hora ad soluēdū
p̄ciū. dūmodo res tradita effugit̄ ōspedū
v̄ditiōis. statiz trāssert̄ dñi iuz. q̄d ē mira
bile dñi. Et iō f̄m̄ eos dñi q̄ cū res vendi
ta tradit̄. et p̄ciū nō soluit̄. si statuit̄ t̄m̄i
ad soluēdū. aut res effugit̄ ōspedū v̄diti
ris. et statiz dñi iuz trāssert̄. et aī nō. q̄d nō
In hac. e. gl. in fi. iō nō gl. in. d. l. ciuile. C.
de rei. v̄e. ōtra q̄s gl. doc. dēmināt tali rōe
nā. s̄ iste v̄l velle q̄. l. xij. ta. phibeat dñi iuz
trāssert̄ rei vendite nisi p̄cio soluto vel ei
noīe satisfato cū fideiussore v̄l s̄ p̄ignori
bus. p̄crea p̄ interpretatōez iur̄ ōsultor̄ q̄
fides sit habita d̄ p̄cio. i. si v̄ditiōz secur̄ hic
fide emptoris trāssert̄ dñi iuz. q̄ dñez inter/
p̄ratio itelligēda ē q̄n emptor̄ p̄ciū soluere
pmisit. ar. l. v̄l. s̄. si legatari. ff. quoz leg.
et hūc itellēdū hūit̄ dñi. in sū. et hec fuit
opi. Ja. d̄ are. quā sequit̄ Ep̄. in. d. l. inciuile
le. qui itelligit̄ istū s̄ in fi. q̄ tūc dñi cat̄ habi
ta fides de p̄cio. q̄n fada est p̄missio de pre
cio soluēdo. et ita etiā itelligit̄. d. l. inciuile
f̄m̄ eos. quod est notandum

Nihil autē nō r̄fert quo ad iu
ris effectū. q̄d ex eq̄
pollētib̄ fiat. et qui p̄ aliū fac̄ p̄ se p̄m̄ facē
v̄l. et p̄curator̄ ḡnalis ad negocia h̄is ge
neralē admistratiōē itelligo ḡnalem cū
libera. v̄l. l. p̄curator̄ cui libera. ff. de p̄cu.
p̄ traditōez sic ver̄ dñis dñi iuz trāssert̄ p̄
h. d. v̄l q̄ ad. s̄. in dñi iuz In gl. sec̄ in ḡnali
in fi. q̄rit. nūq̄d p̄curator̄ v̄dēs rē dñi pos/
sit h̄re fide de p̄cio. dñi f̄m̄ Ja. de are. q̄ p̄cu
rator̄ est phibit̄ h̄re fide de p̄cio tacite vel
exp̄sse. q̄d colligit̄ ex aliq̄b̄ dñi iuris q̄ col
ligunt̄ in. l. a diuo pio. s̄. q̄ si emptor̄. ff. de
re iud. et ibi p̄bat̄. v̄l q̄z forte ōstendit̄ p̄cu

torē ad v̄dendū p̄ciū cā soluēdi decē. ad
q̄ tenebat sub pena. et tūc nō p̄t h̄re fidez
de p̄cio vt ē ca. in. l. cuiuscunq̄ s̄. si ei. ff. de
insti. h̄i dñi nō ē phibit̄. h̄re fide p̄t d̄ p̄cio
q̄admodū dñis. ar. d. s̄. si ei. a ōtrario s̄su. et
l. ōtra iuris s̄. v̄l. ff. de pac. et. l. apud celsū.
s̄. i hac ff. de doli. excep. q̄d ē v̄z n̄ dolose
s̄let p̄curator̄ h̄i dñi fide de p̄cio. ar. l. credi/
tor̄. s̄. v̄l. ff. man. et nō. ff. de tribut. l. p̄cur.
s̄. v̄l. Circa hac m̄az. d. bar. in. d. s̄. si em
tor̄. p̄sa sc̄p̄it̄ q̄ dñi vt ibi. et forte alibi dñi

Interdū p̄ficiētia dñi c̄ p̄missi
fione res ē penes me
q̄ traditōez iducit̄. q̄ p̄ traditōe habet̄. et
traditio clauū traditōez rei sub clauibus
otente opat̄. h. d. v̄l q̄ ad. s̄. h̄ ampli. In
tex. s̄. h̄bo traditōe. sc̄z va s̄ est fida tradi
tio q̄m doc. vocāt̄ q̄ traditōez vt sc̄p̄it̄ Ep̄
in. l. traditōib̄. C. de pac. Itē in gl. sup
h̄bo nuda. l. a traditōe h̄a r̄ p̄ria. eāt tū o
trad̄ p̄ambul̄ solēnis et habilis ad trāss
latōez dñi Itē sup̄ h̄bo. traditōerit̄. l. ve
re. traditōit̄ cū fide siue p̄sumptie. r̄ q̄ tradi
dit̄. ac p̄inde ē achi traditōis v̄re vt dixi ē

Hoc amplius sūmario:
nō refert q̄
ad trāssat̄. dñi p̄ traditōez fideā v̄z i cer/
tā v̄l in iertā p̄sonā fiat. et occupās rez p̄
verelido habitā. ei dñis sit. q̄z ei dñi p̄ dñm
traditā fore fingit̄. h. d. v̄l q̄ ad. s̄. alia cā.
In gl. si abiecit ibi alio q̄n. i. nisi aliud f̄m̄
intueniat. nā dñi h̄ne f̄co n̄ro a nob̄ euel/
li nō p̄t. v̄l. l. iō q̄d. ff. d̄ re. iur. l. h̄ possessio sic
solo aio. v̄l. r̄. s̄. dñia. et hec ē dñia in dñi
et possessionē vt ibi p̄z In gl. ar. ōtra. s̄. d̄
lega. s̄. tutor̄. So. ibi loquit̄ i ōtōe tutor̄.
q̄ multū ē p̄iudicial̄. et iō nō p̄t in tertiā ē
certā p̄sonā p̄ferri. q̄z dubiū ē v̄z senserit̄
testōr̄ d̄ illo. h̄ at certū ē traditōe s̄ctire d̄ eo
qui rē traditā occupat et ideo non obstat.

Alia causa Rē p̄iectā in mari.
navis alleuiāde cā
occupat̄. furtū ōmittit̄. q̄z penes eū ē absq̄
dñi volūate. q̄d iuris est de re quā q̄s for
tuito casu perdit̄. h. d. Baldus.

De rebz corporalibz et incorporeis
nedam

Rez ē tertia diuisio
q̄z q̄daz sūt corpales
q̄ sui nā tāgi p̄nt̄. q̄dā incorpales q̄s
nālī tāgē est ipossibile. Et iura incorpalia

iudicant tanq̃ p̃o corpaliū opulent. h. d.
vsq̃ ad fi. ti. Baldus de parafio.

De seruitutibus

Rusticorum Seruitutū
realiū. q̃daz
vrbanoz p̃oioz. q̃daz rusticoz sūt
vt via. ad. iter et aque dūa. et rusticoz p̃
oioz fuitures que dicunt. et apud quem
sūt. hic p̃ ordinē describit. h. d. vsq̃ ad. si.
istud prin.

Prediorum Brevit. h. intendit.
vrbanoz p̃oioz fuitures. in omoditatem
p̃oioz dñantiū. et in incōmoditatē p̃oioz
seruientiū s̃sistunt vt in exēplis hic specifi
catis et filib' eis. et predia vrbana a rusti
cis nō loco s̃ q̃litate t̃minant. h. d. vsq̃ ad
si. in rusticoz. In glo. hoc. f. Quia glo.
ista tangit de materia p̃scriptionū seruitu
tū. Primo opponit. q̃ fuit nō pōt p̃scribi
et rō quare fuitures nō p̃nt p̃scribi est. q̃a
fuitures sūt res icorpales vt in ti. p̃cedē
ti. et incorpalia non possident. vt. l. seru. si.
incorpalis. ff. de adq. re. do. et. l. iij. in p̃n. de
adq. pos. et nō. in ti. p̃cedēti in glo. iij. h. sine
possessioe nō p̃cedit p̃scriptio. vt. l. sine pos
sessione. ff. de vsuc. g. fallū est dicere q̃ ser
uitutes p̃scribant. h. d. q̃ p̃scribunt sine
dubio q̃ casus est in. l. i. et. ij. de fuitu. et
aqua. et. l. penl. in fi. ff. eo. ti. et. l. foramē. ff.
de serui. v. z. predi. Nec ob. q̃ fuitures non
possideant q̃ dico q̃ q̃i possident q̃ quasi
possessio h̃z illū effectū quē vera possessio.
q̃d p̃z. nā in dīdū vti possidetis nō dat nū
si possidēti. vt. l. i. si. in dīdū. ff. vti possidet.

Sz q̃ro q̃lis possessio requirat ad p̃scri
ptionē fuitutis. R. vt dicit ter. in. l. i. ff. eo.
q̃ requirit vt possidēs ius fuitutis. nō possi
deat ab aduersario vi clā vel p̃cario. Et in
telligit fuit' possideri ab aduersario vi. f̃m
q̃ dicit ter. in. l. vi. ff. de vi et vi. ar. Claz f̃m
q̃ hētis ter. in. l. clā possidē. in p̃n. ff. de adq.
pos. p̃cario vero f̃m ter. in. l. i. in p̃n. ff. d.
p̃cario. Ja. de are. et. Ep. sequēdo ip̃m in. l.
i. de fuitu. dicit q̃ vi dicit possidere ab
aduersario. q̃i possidēs facit aliq̃d cōtra
phibitū aduersarij. Clā vero dicit q̃i facit
aduersario nō phibente et debuit scire ad
uersariū phibitū. p̃rimū pbat in. l. quo
tutela. si. in factū. ff. de re iudi. z. pbat in. l.
i. si. et. l. phibere. si. vlt. ff. q̃ vi aut claz. nū/
quid hec possessio sibi opitulet ad p̃scri
ptionē seruutis. videt q̃ sic. ar. l. i. in fi.

ff. vti possi. vbi illud in dīdū q̃d dat possi
dētī opetit vtra p̃bāntem etiā possideat
ab alio vi clām aut p̃cario. h. d. f̃m doc
illud intelligi quo ad interdīdū vti possi
detis t̃m. vbi solūmō q̃rit de possessione re
tinenda. hic aut querit de iure seruutis
acquirende ex ip̃a possessione. et ideo glo.
in. l. i. de seruut. et aqua. que format hāc
q̃ dicit hic. victosa possessio sibi nocet quia
p̃scribēs fuitutē debet esse bone fidei q̃
p̃ dñō possideat. vt. de seruut. l. apud an
tiquos. et. l. vlt. ff. de seruut. videt ergo gl
innuere q̃ in p̃scribenda seruutē requi
ratur bona fides. Sz in dubiū ruoco. vtz
hoc sit vtz. videt q̃ sic per ea que dīda sūt.
p̃terea videt casus in. l. pe. de seruut.
in otrariū vbi videt inui q̃ p̃cedat p̃scri
ptio in seruutē. sive q̃s bona fide sive ma
la fide possideat. So distingue circa h. f̃m
vot. in. dīda. l. quia aut. q̃rit de p̃scribēda
libertate vtra seruutē. et tūc aut vtra ser
uitutem p̃sonalez aut realez. p̃mo casu ne
cessaria est bona fides etiā in p̃scriptioe
longi t̃pis que pro libertate opetit. aut de
p̃scribēda libertate reali et tūc subdistin
gue. quia aut querit de adq̃renda liberta
te prediorū rusticorū. aut vrbanoz. si vrbā
noz et tūc requirit bona fides vt. l. hec ac
iura. ff. de serui. v. z. predi. si de p̃scribēda
libertate prediorū rusticorū. et illa procedit
etiā cū mala fide. vt. l. penlt. de seruut.
supi' allegata. et ratio diuerfietatis in lib
tate rusticorū prediorū et vrbanoz est illa
que ponit in hac glo. quia in p̃scribēda
libertate vrbana necesse habeo aliquo
facere. h. in p̃scribēda libertate rustica nō
non expedit facere. sed sufficit negligentia
non vtentis. ratio hui' rōnis est. f̃m aliq̃
q̃ difficili' debz perdi seruutis vrbana q̃
rustica. quia sūt p̃ciosiores magis care
et nobiliores. z. hō casu cū querit de p̃
scribēda fuitute p̃diali et rustica vlt. vrbā
na. tūc in dīdū requirit bona fides vt. l. i.
de seruut. et aqua. et. l. vltia. ff. quēat/
mo. seruut. amit. Sed nunq̃ in dubio p̃e
sumit bona fides in p̃scribēda fuitute
videt q̃ sic vt. de rei ven. l. domum. p̃e
terea bona fides colligitur ex ignorantia
vt. l. bone fidei. ff. de verborū sign. sed in du
bio semp̃ presumit ignorantia. p̃terea ille
qui dicit p̃scribentē. vi aut claz aut p̃ca
rio possidere et sic malā fidem habere asse
rit. g. p̃bet. p̃ hoc regla iuris. et nō p̃ d̃y.

in. c. possessor. extra de re. sur. li. vi. § q. ma/
la fides presumat nisi probet bona fidem
adesse. sic probat. Nam est iur. presumptio q.
quels res sit libera nisi pber seruit? ei osti/
tuta vt. l. alci. C. de seruit. et. l. si tibi. eo. ti.
ergo debuit scire ille qui hac fuitute vtit
sibi nō esse ius vtendi in re aliena hac fuit
tute nec sibi licere aliqd facere in re aliena
sine pmissioe dñi vt. l. si. in fi. C. de pac. nec
pmittit q. alleget ignorasse rem fuisse alie
nā quia debuit scire q. illud qd suū nō est
omibus modis ad alios spedare vt. l. clā
possidere. in pri. et § q. daz. ff. de adqui. pos.
et. l. i. §. ij. de iti. aduq. pua. In gl. q. incepit
iure seruit. x. videt dicere q. indubio non
psumat bona fides s. pbabit fm ea si ille
qui dicit pscripisse pber q. vsus fuit fuit/
tute quā sibi ostendit ille q. dñm putabat
vel credebat locantē vel fuitentē dñm esse
putandū est illū titiūz dñm cui testōz lega
uerat. Sz Dy. ibi dicit nō. illā glo. imo dic
q. pbato lōgo vsu. qui sufficit ad prescripō
nē fuitut. pbata est psumptie bona fides
et q. possidet nō vi. nō clā. nō precario. etiā
si ad pñs cōstaret q. mala fide aut vi aut
clam aut precario possedisset. nā certūz est
q. in rez corpaliū pscripōe. pbato tmino
psumit bona fides nisi pber mala. ff. de p/
scrip. lō. rem. l. nemo predia. C. de pscri. xxx.
ann. l. si q. s. emptionis in fi. et ibi nō. glo. sic
erit in pscriptione seruitutū in quib? nō re
quiritur titulus cum illud opetur solus
vsus in pscriptione seruitutis. quod opa/
tur titul? et vsus in pscrip. rez corpaliūz
vt. ff. si ser. ven. l. si quis diuturno. et. l. ij. C.
de seruit. sed certe vsus in pscribēdis ser
uitutibus nullus est opandus vsui in p/
scribendo res corpales. nam pmo casu p/
scribitur contra naturalem libertatem rei
que de se est libera. vt dīda. l. altius et. l. si
tibi. ppter quod necesse est contra hanc na
turalē nō errare in iure q. error iuris impe
dit vsucapionē vt. l. qui fundū §. ij. ff. p. em.
sed constat q. ille qui pscribit debet scire
liberam esse. ergo malam fidez etiā si nesci/
at quia hoc scire debet. pterea illud est pre
scribere dominiū in reb? corpaliū in q. bus
reqrit titul?. q. pbato titulo psumit bona
fides cū talis pscripō nō sit oīa nālez li
bertatē rei. et cēset hec bona fides ex igno
rātia facti. que in pscriptionib? nō obest. et
iō salua reuerētia dy. nō est dicendū q. bō
fides psumat. quare Ja. de are. et Cy. seq.

do eū dicūt q. dīda glo. in. d. l. i. §. ij. de iti.
aduq. pua. p parte bene dicit. s. cū dicit q.
presumit mala fides. in alia vero parte in
qua dicit q. pbabitur bona fides p modū
supōem male dicit. q. sequeret ex ea q. vo
lens pscribere fuitutē hret necesse habere
titulū. qd est falsum vt scribūt doct. in. l. ij.
C. de seruit. et iō dicūt q. daz q. bona fides
pbabit p iuramentū. et ita vt glo. in fili. §.
de adio. §. alie. §. gl. illa loquit in pscripōe
rez. et iō nihil ad ppositū. et iō glo. in dīda
l. i. §. ij. ff. de iti. aduq. pua. reprobat hanc
opi. et bene vnde prefati Ja. et Cy. dicunt
q. pbabit bonā fidē hoc mō. q. v3 pbabit
q. adoz suus vl alius fidelis homo dicit
sibi q. prediū vicini debebat illam fuitutē
qua vsus est. quo pbato. et pbato vsu. de
facili presumet bona fides. et qd iure fuit/
utis vsus fuit. nec hoc erit pbare titulūz
s. errorē facti. pbabilez et ita ostendere bo/
naz fidez. que opi. vsq. quaq. nō pcedit. Et
iō dic circa hunc passū vt dicā. §. de adio. §.
alie. et qd nō. d. Bar. in. dīda. l. i. §. ij. de iti.
aduq. pua. Deinde quero quanto tem
pore pscribunt seruitutes prediales. So.
dic q. seruitutū predialiū. quedā hnt cām
otinuā vel qsi vt q. otinue ea vtit sicut est
seruit? aq. ducende et altius non tollende
vel pōt ea vti l3 non vta ē de facto vt serui
tus stillicidiū. quia pōt quis vti otinue cū
pluet. et isti pscribunt spacio. x. an. int psē
tes. et. xx. inter absentes. vt est casus in. l.
pl. ff. de seruit. v3. predio. facit. l. i. et qd ibi
nō. C. eo. ti. et. l. foramen. ff. de serui. v3. pre/
dio. Alia est seruitus discōtinuaz causaz
habens que quo ad eius vsū requirit ho
minis factū. sicut seruit? itineris. nā quis
nō pōt otinue ire. et in istis fuitutib? ē ne
cessarius vsus tāti tps q. nō extat memo
ria. vt. l. hoc iure. §. dūa? aque. ff. de aqua
quoti. est. Deinde quero. quādo quis
incipit seruitutes prediales pscribere. So.
cū sint incepte adquiri p habēdo illas de
nūciando vicino ne aliqd faciat oīa fuit/
utē vl nō edificet. et ipe obtēpat denunci
anti. nam p talez actū incipit q. s. possidere
talem seruitutē. et ita glo. nō. in. l. i. C. eo. et
nihil aliegar. tamē potest allegari q. phū
bicio et denūciatio fac eū possidere qui aū
non possidebat. vt. ff. de vsucap. l. is qui §.
si seruus. et. ff. quoz legator. §. q. fuit Alij
dicunt q. semp. xxx. an. domus sua extitit
depressa. tūc exinde incipio pscribere ne

altius eleuet. vel si habes fenestras altio
res domo sua. vñ q̄ aperit & sus domū tu
az de p̄saz. ff. de iti. aduq̄ p̄ua. l. i. h̄ iste sūt
truse. id̄ dīc fm̄ pe. q̄ fuitutū q̄dā sūt affir
matie vt aq̄ ducēde. iter agē et fīles. q̄daz
negatie vt ne alti⁹ edificēs. In fuitute nō
adq̄rit possessio nisi vicin⁹ volēs libertate
vti. fuerit phibit⁹ ne vteret. et ipse huic p/
hibicōi obtpauit. nā ex h̄ tpe incipis p̄scri
bere seruitutē in rē vñ in edificio talis ob
tpantis. vt. l. i. C. e. et. l. si. ff. q̄ ad. fūi. amit.
In affirmatis & fuitutib⁹ sūt q̄daz que
irrogant p̄ modū cuiusdā facultatē. et q̄/
dā p̄ modū iuris debiti in rē vt fuit⁹ aque
ducēde. calcis coquēde et fīles In p̄mis
fuit. q̄petūt p̄ modū cuiusdā facultatis
q̄ facultas est ire p̄ p̄uū alienū nisi phibe
at vt nō. gl. in. l. p̄ agrū. C. e. et tūc q̄ sum
in possessione talis fuitutē. optet q̄. xxx. di
eb⁹ vsus fuerim. vt. l. i. ff. de iti. aduq̄ p̄ua.
In 2⁹ & seruitute q̄ opetit p̄ modū iuris
in rē debiti alienaz. vt ducere aquā p̄ fun
dū alienū q̄d nō possū licite nisi h̄ m̄ oceda
tur p̄ dñz rei. et ista ichoat. cū sel⁹ vsus fue
rim dñs sciēte et nō phibēte. vt. l. ij. C. e. et
l. i. ff. de aqua plu. ar. Sz q̄ro de rōe
diuersitatis int̄ has seruitutes. 1⁹ p̄ quō
quare in seruitutib⁹ negatis incipiat q̄s
possidere cū fuerit phibit⁹ vicin⁹ vti libe
te 2⁹ phibicioni obtpauerit. q̄d nō est in af
firmatis. R⁹ q̄ in adq̄ritōe seruitutis ē ne
cessariū factūz vtētis. h̄ si vicin⁹ me⁹ h̄z do
mū oppressā et ego altā. hic nullū factū me
um intuenit. ad hoc enī vt incipiā p̄scri
bere op⁹ est aliquo factū. q̄d nō pōt esse ali
ud nisi q̄ phibeaz cū vti aliq̄ librate vide
licet ne altius edificet. h̄ in affirmatis vi
cino nō vtente libertate pōt & ti factū meū
absq̄ eo q̄ phibeā cū libertate vti id̄ sec⁹ i
eis. Si q̄rit quare int̄ affirmatiōs. distin
guat q̄ ille q̄ opetit iure facultatis nō in
cipiat nisi post vsū. xxx. diez. alie & post
vsū p̄me iuris. R⁹ q̄ ad hoc vt q̄s incipi
at p̄scribere seruitutē. necesse est q̄ cōstet
q̄ incipit possidere aīmo adq̄rendi seruitu
tē. h̄ in illis que opetit iure facultatis. vt
ire p̄ fundū alienū nō statī de aīmo cōstat
seruitutē adq̄rendi q̄ pōt ire iure faculta
tis sibi opetētis. id̄ statuit sibi tps dieruz.
xxx. ex quo tpe ius p̄sumit q̄ habuerit ani
mū adq̄rendi fuitutē q̄d nō ē in alijs neces
se. q̄ p̄ p̄mū adū cōstat de aīo. nā aquā du
cē p̄ fundū alienū. nō est m̄ licitū n̄ iure ser

uitutē. adq̄rēde. Et ex his decidunt m̄ltre
q̄. pone q̄ illi de s̄do Jacobo. vel de roma
dū null⁹ vadit ad sandū Jacobū. volunt
opellere citates et loca de quib⁹ osuenerē
ire hoīes ad sandū Jacobū p̄ tm̄ tps q̄ in
orrariū memoria nō existit q̄ vadāt. dicen
tes q̄ est ius q̄ritū sibi ex p̄scriptione. certe
dicere nō pōt q̄ ex pte istoz p̄scribētū nō
intuenit aliq̄d factū et in istis fuitutib⁹ p/
scribēdis optet q̄ intueniat aliq̄d factū p/
scribētis. Itē pone aliq̄s p̄ longū tps iuit
ad molēdinū meū. deinde volo phibere q̄
nō vadat. dīc ipse ius elidi p̄scripsisse p̄ lon
gū tps. p̄ p̄ca p̄z q̄ nō pōt h̄ dīcē. nisi for
te dū semel voluissē eū phibē. huic phibitō
onī nō obtpauit. h̄ iuit p̄ spaciū lōgissimū
p̄ phibicionē nā ab hac phibicōe incipit
p̄scribere fm̄ pe. Sz pone q̄daz nō dñs
detinēs domū de p̄saz iux domū tuā altā
dū vellet edificare alti⁹ phibit⁹ est p̄ te. et
iste huic phibicōi oēsit et sic tenuit de p̄s
sā. deinde spacio lōgi tps dñs veniēs vñ
dicauit domū. et vult alti⁹ edificare. tu p/
hibes allegās tibi q̄ritā spacio lōgi tps p̄
scriptōnē. querit nūq̄d nūc possis. vñ q̄ sic
In p̄scriptionib⁹ fuitutū nō req̄rit titu
lus. h̄ bō fides sufficit. vt. l. i. C. e. et. i. dīcāz
h̄ possū habere bonā fidē etiā dñs nō possi
dēte. ḡ p̄scripsi. glo. in dīcā. l. i. in vlt. q̄. dīc
me non p̄scripsisse quia in p̄scribēdo ser
uitutē est necessaria bona fides et scia ad
uersarij. vñ cū hic aduersari⁹ quis est ver⁹
dñs hac phibicionē ignorauerit. nō p̄scri
psi & ra cū Aliter⁹ quero qualis possessio
seruitutis retineat. glo. vñ distinguere int̄
seruitutes vrbanas et rusticas vt rustica
possessio fuitutis retineat aīmo. sicut ani
mo retinet rex corpaliū possessio. vt. l. licet
C. de adqui. poss. possessio vero seruitutē.
urbane vt tigni immittēdi retinet corpe. vt. l.
hec aut iura. ff. de serui. vñ. p̄redi. Ipe. vero
dicit non esse aliquaz dñaz int̄ seruitutes
quo ad hoc. h̄ oīm possessio aīo retinet. ar.
vidē. l. licz. et tādū eā q̄s retinet quousq̄
fuerit expulsus p̄ vsū libertatis aduersarij
vt q̄ phibuit et aquā ducere et tignū im
mittere vel q̄ alti⁹ edificauit re inuito et
sic debet intelligi dīcā. l. hec aut iura. et. l.
fi. ff. quēadmo. serui. amit. Sed quero
q̄s est effectus possessionis seruitutē. gl. in
l. ij. C. e. vñ dicere q̄ effect⁹ ei⁹ est q̄ possidē
tē ab onere pbandi releuat vt. ff. de in dīcā.
h̄ modū. q̄d est vñ iudicant in iudicio

possessorio sed in petitorio. distingue *f^m* doc
q^z aut loq^{mur} in seruitute reali aut p^{so}a/
li. si in p^{sonali} tunc etiā releuat in petitorio
ab onere p^{bat}ōis. vt. l. circa. ff. de p^{bat}l. si
in seruitute reali tunc nō releuat. vt. l. secuti
f. q^{rit}. ff. si ser. v^{er}o. Et d^{icitur} est in^{ter} fuitut.
reales et p^{so}ales q^z q^ui aliq^{do} aliq^ui est tale
sp^{ecies} p^{sumit} esse in futurū tale. vt. l. siue possi
detis. ff. de p^{bat}l. h^{oc} res ab initio fuit
libera. g^o et nūc p^{sumet} q^{uod} sit libera. et sic p^{er}
sumptō iuris o^{mn}ia possidentē. vⁿ in ea pos
sessio fuitut. nō releuat ab onere p^{bandi}
h^{ic} nō est iⁿ possidēte aliq^{uod} vt fuit. q^z ab ini
cio potuit esse fuit. vⁿ hodie nō p^{sumit} esse
liber vt. ff. de iure p^{sonaz}. f. fuit. vⁿ qui eū
possidet vt fuit nō h^{ab}et p^{sumptionē} iur^{is} con
tra se. i^o ab onere p^{bandi} releuat. Et ex hoc
ar. nō. q^{uod} q^ui cūq^{ue} et q^ui cūq^{ue} aliq^{uod} rep^{er}
aliq^{uod} possidere. o^{mn}ia dispositōnē iuris cōis
possessio nō releuat ab onere p^{bandi} in peti
torio. h^{oc} in possessorio sec^{us}. si aliq^{uod} possid^{et}
q^{uod} o^{mn}ia iuris dispositōnē nō esset t^u in peti
torio q^{uod} in possessorio. releuaret ab onere p^{bandi}
b^{at}ōi p^{ro}uidā. Alteri^{us} q^{uod}rit v^{er}o in p^{scri}/
ptione fuitutis titul^{us} erigat. Placē. dice/
bat q^{uod} sic. ar. l. celsus. ff. de v^{er}uca glo. et o^{mn}es
doc. d^{istingunt} o^{mn}ia r^{ati}ōnē. f. q^{uod} titul^{us} si erigat. et
l. celsus loquit^{ur} iⁿ p^{scri}ptōe r^{ati}ōnē corpaliū in
quib^{us} erigit titul^{us}. et r^{ati}ō h^{oc} est q^{uod} p^{scri}bens
grauat in h^{oc} q^{uod} o^{mn}ia p^{scri}bere aduersario ei^{us}
sciēte. saltē ab initio. vt. l. ij. ff. de i^{ur}. f. m^{od} aliq^{uod}
q^{uod} nō est v^{er}o in p^{scri}ptione alia^{rum} r^{ati}ōnē et i^o
releuat in h^{oc} q^{uod} titul^{us} nō exp^{er}diat. ar. l. eū q^{uod}
ff. de iure iur^{is}. vel dic^{itur} q^{uod} r^{ati}ō est f^{or}m^{is} alios q^{uod} iⁿ
p^{scri}ptione alia^{rum} r^{ati}ōnē p^{ro}it o^{mn}ia^{rum} vel eff^{icitur}
ei^{us}. et sic in eis de maximo p^{ro}uidicio trada/
ret. h^{oc} in p^{scri}ptione ist^{ar}u^m trada^{re} de p^{ro}uidioe
liberatis ei^{us} o^{mn}ia rei q^{uod} est modici p^{ro}uidicij et
i^oo cauti^{us} agit in illis q^{uod} titul^{us} erigit. q^{uod} n^{on}
vbi mai^{us} est piculū ibi cauti^{us} est agendū^m
vt. l. sciat. ff. de p^{bat}l. et. l. i. ff. et h^{oc} q^{uod} car
est i^oo. et si dicas quare g^o in seruitute v^{er}u/
frud^{us} ad ipaz p^{scri}bendā erigit titul^{us} cuz
ibi non p^{ro}at o^{mn}ia^{rum}. R^{ati}ō q^{uod} v^{er}u^m frud^{us} est p^{er}
domini. vt. l. iij. ff. de v^{er}u^m. et i^oo est iudicā/
duz de p^{re}. q^{uod} de toto. vt. l. an p^{er}. ff. de rei
v^{er}o. et hec fuit r^{ati}ō d^{icitur} et roff. qui d^{icitur}. secu/
tus fuit in multis locis et maxime in. c. ij.
et de re. iur. l. i. vi. ff. de o^{mn}ia r^{ati}ōnē assignat
quia seruitutes reales adquirunt a re rei
et res ipe nō o^{mn}ia^{rum}. i^oo titulū sibi nō adq^u
rūt. sec^{us} h^{oc} in p^{scri}ptōe r^{ati}ōnē corpaliū que
adquirunt a p^{sona} p^{sona}. que possunt si/

bi titulū adq^uerere. q^{uod} etiā est in fuitute v^{er}u/
frud^{us} que p^{sona} respicit. p^{er} hac r^{ati}ōne ē ter.
in. ff. oportet. in. aut. d^{icitur} man. p^{er}. et facit. l. vlt
ff. de p^{scri}ip. lon. et. l. adigere f^{or} quāuis. ff.
de iure pa. Alterius aduerte q^{uod} h^{oc} sit d^{icitur}
dū sup^{er}ius q^{uod} fuitutes habentes cām o^{mn}i/
nuā spacio lōg^{it} t^{em}p^{or}is. et discōtinuā t^{em}po t^{em}p^{or}e
q^{uod} memoria nō existat in o^{mn}ia^{rum}. p^{scri}bun
tur. hoc est v^{er}o in discōtinuā reali. sec^{us} in
habēte discōtinuā p^{sonalē}. que spacio lon
g^{it} t^{em}p^{or}is cū titulo. et lōg^{it}issimi t^{em}p^{or}is sine titu
lo p^{scri}bif. ita d^{icitur} itelligi. l. fi. ff. de p^{scri}ip. lō
t^{em}p^{or}is. et. l. cū satis. de ag^{ri}. et cens. l. xi. et ē
r^{ati}ō diuer^{si}tatis in^{ter} seruitutes discōtinuas
reales et p^{sonales}. q^{uod} res nō possidēt et i^o
nō ita cito p^{scri}bunt fuitutes reales discō
tinue. sicut p^{sonales} q^{uod} p^{sona} possident. h^{oc}
certe ista r^{ati}ō p^{ot} calumniari. q^{uod} ex ea seque
ret^{ur} q^{uod} fuitutes habentes cām o^{mn}i^{us} nō p^{ot}
scriberent spacio lōg^{it} t^{em}p^{or}is q^{uod} est falsuz i^o
nō puto q^{uod} r^{ati}ō p^{ro}uidā sit bona. l^o forte veter
miatio. q^{uod} sic. Et hec faciūt in ar. q^{uod} si aliq^{uod}.
electioni in^{ter} fuit p^{er}. xxx. an. q^{uod} ipi iuri in^{ter} fuit
di electioni p^{scri}bif q^{uod} ius electōis est p^{so}
nale et ideo p^{scri}bif spacio longi t^{em}p^{or}is vt
ff. v^{er}idū est. Ea aut^{em} que sup^{er}ius dixi q^{uod} fuitu/
res reales nō p^{scri}bunt absq^{ue} bona fide. i^o
tellige q^{uod} nō p^{scri}bunt spacio longi t^{em}p^{or}is h^{oc}
spacio. xxx. vl. xl. an. etiā cū mala fide p^{scri}b
bunt. cū illo tempe omnia iura tollantur.
vt. l. sicut. ff. de p^{scri}ip. xxx. an. et hoc sequi
tur ff. in d^{icta}. l. ij. ff. de seruic. q^{uod} est nō.
Sed quero nūquid aliud requirat in
p^{scri}benda seruitute reali q^{uod} bona fides
et possessio spacio d^{icti} t^{em}p^{or}is. R^{ati}ō q^{uod} exi
gitur t^{em}p^{or}is. f. q^{uod} quis v^{er}atur aduersario
sciēte. vt. l. ij. ff. de i^{ur}. et. quod intelligunt ff. de
et ff. v^{er}ū esse in seruitute formanda siue
inchoanda. secus vero in formata siue in
choata p^{er}sequēda. quia p^{ot} o^{mn}i^{us} et p^{er}
leq^{ue} etiā aduersario ignorāte. et hec disti^{nc}tiō
p^{bat} f^{or}m^{is} eos p. l. fi. ff. de p^{scri}ip. lon. t^{em}p^{or}is.
quod estimo. Ultimo quero q^{uod} d^{icitur}
dixi q^{uod} seruitutes discōtinue p^{scri}buntur
tempore cuius memoria nō existit in o^{mn}ia^{rum}.
quomodo probabitur memoria nō
extare cum sit negatiua que nō est proba
bilis. So. ter est in. l. si arbiter. ff. de proba
tio. docet probationem facere videlicet q^{uod}
facias articulum. q^{uod} est publica vox. et fa
ma communis. memoriam non extare de
tali re. et hec probabilis est quia affirma
tiua est. f. famam esse sicut etiā probare

etiam non deliquit. et poterit probare h. modo
q. publica vox et fama est. s. c. i. n. n. o. deli-
quisse. q. d. sequit. Inno. in. c. veniens. et de
v. b. o. p. sign. et. d. Bar. in. l. i. s. v. l. t. ff. d. aqua

In rusticorum

aque pecoris ad aqua appulsus. ius pas-
cedi. calcis coquende. et arene fodiede sine
gratia p. o. i. o. r. rusticorum. It. fuitur rusti-
ce vel urbane p. o. i. a. l. e. s. i. o. appellat. q. d. absq.
p. o. i. s. d. i. a. n. t. i. b. vel fuentib. constitui non

si quis velit

tutes reales constitunt in o. t. r. a. d. i. b. et v. l. t. i.
ma voluntate. h. d. Balous.

De usufructu

1. Usufructus

usufructus formalis est fuit p. s. o. n. a. l. i. s. q.
qua alieni vtunt et fruuntur re. p. p. r. i. e. t. a. t. e
integra remanente. et sublata ca. m. a. l. i. t. o. t. a.
accidens de p. e. d. e. s. ab ea extinguit. et usufru-
ctus a p. p. r. i. e. t. a. t. e. t. o. l. i. t. e. r. e. s. e. p. a. r. u. s. qui p. o. t.
in o. t. r. a. d. u. et v. l. t. i. m. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. o. s. t. i. t. u. i. et re-
p. p. r. i. e. i. n. u. t. i. l. i. t. a. s. i. p. r. o. b. a. t. a. i. u. r. e. h. d. v. s. q. a. d.
s. o. s. t. i. t. u. i. t. In gl. q. incipit. p. s. t. i. t. a. c. a. u. t. o. e.
in fi. h. a. c. o. p. i. s. e. q. u. i. t. gl. E. e. t. i. l. i. e. t. E. p. i. b. i.
h. p. o. n. e. q. d. usufructuari. e. a. d. e. o. p. a. u. p. q. n. o.
reperit fideiusso. r. e. q. u. i. h. a. c. c. a. u. t. i. o. n. e. p. s. t. a. e.
velit. n. u. q. u. o. p. p. t. e. r. h. a. c. i. p. o. s. s. i. b. i. l. i. t. a. t. e. c. a. u. t. o. i.
repellit ab usufructu. an o. m. i. t. t. a. t. e. i. i. u. r. a.
t. o. r. i. e. c. a. u. t. i. o. n. i. s. h. o. f. o. r. m. a. t. h. a. c. q. d. E. e. t. i. l. i.
usufructus. et ponit o. p. i. f. i. n. a. l. i. t. e. r. d. e. t. m. i. a. t. q. t. a.
l. i. s. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. a. r. i. p. o. i. t. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. s. q. d. d. i. f. f. i.
c. l. a. s. n. o. e. x. i. m. i. t. q. u. e. a. b. o. b. l. i. g. a. t. o. e. v. l. c. o.
t. i. n. u. u. s. s. i. l. l. u. d. ff. de v. o. b. p. e. et E. p. s. e. q. u. e.
v. o. c. u. i. n. o. l. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. s. et R. i. c. h. a. r. m. a. l. u. b.
tenet q. d. h. a. s. u. o. m. i. t. t. e. t. i. u. r. a. t. o. r. i. e. c. a. u. t. i. o. n. i.
t. a. l. i. s. s. a. t. i. s. f. a. t. i. o. n. i. s. h. e. a. l. s. s. i. t. i. n. h. i. l. i. n. l. c. u. n. o. n.
f. a. c. i. l. e. ff. s. i. c. u. i. p. l. u. s. q. p. l. f. a. l. et h. e. c. p. e. c. o. u. n. t.
n. i. s. i. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. a. r. i. e. s. s. e. t. p. s. o. n. a. s. u. s. p. e. c. t. a. q. a.
t. u. c. r. e. s. i. n. q. u. a. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. s. d. e. b. e. r. e. t. s. e. q. u. i. t. a. t. e.
a. r. l. f. i. d. e. i. u. s. s. o. r. i. n. f. i. ff. q. s. a. t. i. s. c. o. q. d. d. e. t. m. i. n. a.
t. i. o. e. s. a. t. i. s. n. o. b. i. l. i. s. S. p. o. n. e. q. d. v. s. u. s. t. r. u.
c. t. u. a. r. i. h. a. c. s. a. t. i. s. f. a. t. i. o. n. e. s. i. p. r. e. s. t. i. t. a. r. e. c. i. p. i. t. f. r. u.
c. t. u. s. n. u. q. u. i. d. f. a. c. i. e. t. e. o. s. s. u. o. s. gl. v. r. d. i. s. t. i. g. u. e.
q. d. a. u. t. n. o. f. u. i. t. p. s. t. i. t. a. n. e. c. p. e. t. i. t. a. a. u. t. p. e. t. i. t. a.
e. n. o. p. r. e. s. t. i. t. a. p. o. c. a. s. u. f. r. u. c. t. u. s. l. u. c. r. a. t. z. n. o. a. r.
v. l. v. s. u. s. et. l. v. s. u. r. i. ff. de v. s. u. s. l. e. g. q. d. e. v. e. r. u.
s. i. f. r. u. c. t. u. s. b. o. f. i. d. e. p. r. e. c. i. p. i. t. c. r. e. d. e. n. s. s. e. a. d. p. o. i. d. e.
c. a. u. t. i. o. n. i. s. p. s. t. a. t. i. o. n. e. n. o. t. e. n. e. r. i. q. d. t. u. c. v. r. b. o. e.
f. i. d. e. i. l. z. e. r. r. e. t. i. n. i. u. r. e. s. i. b. i. n. o. o. b. e. s. t. v. l. l. h. s. i.

lege. s. scire. ff. de pet. here. O. d. ff. de v. r. h. o. c.
q. n. usufructuari. est p. s. o. n. a. c. u. i. p. m. i. t. t. i. t. i. u. s.
i. g. n. o. r. a. r. e. v. t. m. u. l. i. e. r. r. u. s. t. i. c. u. s. q. m. i. l. e. s. t. u. c. f. r. u.
c. t. u. s. s. u. o. s. f. a. c. i. t. a. l. s. n. o. S. p. d. e. t. m. i. n. a. t. i. o.
h. u. i. q. d. o. s. t. i. t. i. t. i. n. h. n. u. q. u. i. d. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. a. r. i.
t. e. n. e. a. t. f. i. d. e. i. u. s. s. o. r. e. p. s. t. a. r. e. s. i. n. o. e. r. i. g. a. t. R. a. y.
i. n. o. l. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. s. v. r. d. e. t. m. i. a. r. e. n. o. b. i. l. i. t. e. q. h. e. c.
c. a. u. t. i. o. n. o. s. i. t. p. r. e. s. t. a. d. a. n. i. s. i. e. r. i. g. a. t. v. n. n. o. v. r.
f. i. e. r. i. m. o. r. a. p. p. r. i. e. t. a. r. i. o. n. i. s. i. s. i. e. a. p. e. t. a. t. e. t. i. o. i. o. i.
s. t. i. n. d. e. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. a. r. i. c. u. i. n. o. p. o. t. m. o. r. a. i. p. u.
t. a. r. i. f. r. u. c. t. u. s. s. u. o. s. f. a. c. i. t. e. t. i. a. h. a. c. c. a. u. t. i. o. n. e. n. o.
p. r. e. s. t. i. t. a. f. a. c. i. t. i. n. a. r. l. v. l. t. s. i. f. f. q. u. o. p. l. e. g. q. d.
v. i. c. e. r. e. v. r. d. z. i. n. s. u. m. a. E. d. e. v. s. u. s. f. i. s. i. p. o. s. s. e. t.
v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. a. r. i. o. m. o. r. a. i. m. p. u. t. a. r. i. c. a. u. t. i. o. n. i. s. n. o.
p. r. e. s. t. i. t. e. t. u. c. p. o. i. d. a. v. e. d. i. c. a. t. s. i. b. i. l. o. c. u. In
g. l. o. i. s. e. p. a. r. o. i. n. f. i. s. l. o. i. n. l. s. i. p. o. s. t. c. e. r. t. i. E.
d. e. l. i. b. a. c. a. v. r. d. e. t. m. i. a. r. e. o. t. r. a. r. i. u. p. e. t. c. i. r. c. a.
h. a. c. q. s. i. c. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. a. u. t. h. o. m. o. l. i. b. e. r. q. o. p. e.
r. a. s. l. o. c. a. i. n. p. p. e. t. u. u. p. m. i. s. s. i. t. f. u. i. r. e. p. s. e. i. p. m.
e. t. t. u. c. n. o. v. a. l. e. t. t. a. l. i. s. p. m. i. s. s. i. o. a. r. g. h. t. e. x. e. t.
g. l. o. i. n. l. i. i. i. j. e. t. q. d. i. b. i. n. o. ff. e. o. s. i. s. o. p. m. i. s. s. i. t.
s. e. r. u. i. r. e. p. s. e. v. e. l. p. a. l. i. u. t. u. c. p. e. c. e. d. i. t. o. p. i. g. l. s. m.
e. u. q. d. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. E. p. e. s. s. e. v. e. r. q. n. e. l. e. d. a. e. i. n.
v. s. t. r. i. a. p. s. o. n. e. e. t. p. m. i. s. s. i. t. s. e. r. u. i. r. e. p. s. e. i. p. m. n. a.
t. u. c. n. o. p. o. t. p. a. l. i. u. s. e. r. u. i. r. e. a. r. l. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. i. a.
r. i. a. s. v. l. t. ff. de l. e. g. i. i. j. e. t. l. i. n. t. e. r. a. r. t. i. f. i. c. e. s. ff.
d. e. s. o. l. u. d. a. l. s. s. o. l. i. b. e. r. a. t. p. r. e. s. t. a. n. d. o. i. n. t. e. s. s. e.
v. l. i. n. s. t. i. p. u. l. a. c. o. e. s. o. p. a. z. ff. de v. b. o. p. o. b. l. i.
q. d. s. c. r. i. p. t. i. t. E. p. i. n. l. a. n. t. i. q. u. a. s. E. d. e. v. s. u. s. et.
D. p. i. n. l. t. i. c. i. o. s. t. i. t. i. o. ff. de v. o. i. c. l. e. t. d. e. m. o. e. t.
d. e. h. o. c. i. b. i. d. h. a. r. d. i. c. i. t. q. n. o. n. v. i. d. e. t. q. u. o. i. n.
t. e. r. m. i. n. i. s. g. l. o. n. o. l. i. b. e. r. e. t. q. u. i. s. p. r. e. s. t. a. n. d. o. i. n. t.
e. s. s. e. e. t. i. d. e. o. i. s. t. e. t. e. x. n. i. h. i. l. f. a. c. i. t. a. d. q.

Constituitur

usufructus h. d. usufructus
bus corporalib. his que usu ssumunt ecce
ptis constituit in quib. pot. t. n. o. s. t. i. t. u. i. a. b. u. s. i.
ue. quo casu usufructuari. tenebit de exti-
macioe rei. vel tata pecunia si res ipa vel
pecunia fuerit i ca usufructus osumendi sine
fructu restituenda. h. d. v. s. q. a. d. s. f. i. n. i. t. In
g. l. o. s. e. o. n. o. n. n. e. p. e. t. v. r. d. i. s. t. i. n. g. u. e. r. e. q. a. u. t.
q. r. i. m. de alia cautioe euicdois qm pstat v/
usufructuari. p. q. e. de v. t. e. d. o. a. r. b. i. t. r. i. o. b. o. n. i.
v. i. r. i. e. t. i. l. l. a. n. o. p. t. r. e. m. i. t. t. e. r. e. t. e. s. t. o. r. n. o. e. a. r. o. n. e.
q. i. h. i. t. i. f. a. u. o. r. e. h. r. o. i. s. i. t. r. o. d. u. c. t. a. q. d. f. a. l. c. i. d. i. a.
q. e. i. f. a. u. o. r. e. h. e. d. i. s. p. t. p. h. i. b. e. t. e. s. t. o. r. v. t. E. a. d.
l. f. a. l. a. u. t. h. c. u. t. e. s. t. o. r. e. t. i. n. e. o. r. v. n. s. u. m. i. t. h. e.
r. o. f. a. u. o. r. e. p. u. b. l. i. c. e. v. i. l. i. t. a. t. i. n. e. q. s. i. n. i. t. e. t. a. d.
d. e. l. i. q. n. d. u. z. q. d. f. i. e. r. e. t. s. i. d. e. a. c. a. u. t. i. o. p. s. t. a. r. e. t.
a. r. l. o. u. e. i. r. e. ff. de p. a. c. d. o. r. e. a. s. o. c. a. u. t. i. o. n. i. s. q. m.
p. s. t. a. r. e. o. z. v. s. u. s. t. r. u. c. t. u. a. r. i. a. b. u. s. i. u. e. v. i. d. e. l. z. d. e.
r. e. s. t. i. t. u. e. n. d. a. e. x. t. i. m. a. t. i. o. n. e. r. e. i. i. n. q. u. a. t. a. l. i. s.

usufructus constituitur. bñ pōt remittere testōr. ar
vide autē. s. cū testōr. et in. s. si dō. in autē. de
here. et fal. coll. i. vnde sumit. nam remissio
talis cautionis nō inuitat usufructuariū
ad delinquendū cū in eū transeat dñum
prietatis rei in qua usufructus constituitur est
vt hic patet. et in hoc etiā residet Ep.

Finitur Morie nālī usufructua/
rij vel ciuili. et solidati
one usufructus cū prietate. extinguit usu/
fructus. h. d. vsq. ad. s. eo amplius. Circa
hūc. s. querit nunquid si usufructuarius sic
exbānit finiet usufructus. Ep. tetigit hanc
.q. t. e. l. emptione. Et arguit q. usufructus
nō extinguit. q. l. exbānimentū sit mors
ciuili. nō est tñ vez q. p omne mortē per/
dat. q. p ingressū monasterij q. s. morit mū
do. vt. l. deo nobis. E. de epi. et cle. et tñ nō
pmit usufructus vt nō. in autē. ingressi. C. d.
sacrosanc. eccl. et in autē. idem. que est posi/
ta. C. de bo. que lib. l. cū optet. Iste tex. et. l.
corruptionē. faciūt q. pdat usufructus per
bānimentū. Mar. fil. et Ep. sequendo eū. vi
dent deēmiare q. usufructus extinguit nisi
quo ad alimēta que insūt vsui in fructu q.
ad omōditatē. vt. l. is cui. ff. de ali. et cib.
leg. Nec ob. de ingressu monasterij q. talis
nō delinquit nec mutat p ingressu mona/
sterij statu suū in deterius q. d. sec. est in ex/
bānito. vnde ocrariū deēminet in eum ne
maleficia remaneāt impunita. ar. l. ita vul/
nerat. ff. ad le. adqui. Idem videt esse deē/
minandū de exbānito. quod de exbānito.
cū ille faciat mediā capitis diminutionē
vt nō. s. de capid. dimi. s. minor.

Eo amplius h. d. Mutatione
forme rei extin/
guīt usufructus. et parietibus osumptis
usufructus aree. nō debet. formalit. vsu/
fructu extingdo ad prietatem redeūtis di/
citur causalis. h. d. vsq. ad fi. ti. In glo.
sic. ff. in fi. so. hic ideo extinguit usufructus
quia mutata forma rei est. ppter cui. mu/
tationem extinguitur. vt i. l. allegatis in
glo. ibi vero nō extinguitur ius pignoris
in area quia obligata domo. obligata est
area que est pars eius. vnde nimirū si pi/
gnus durat in ea. Baldo. de parufio.

De usu et habi tatione.

Idem Breuiter. h. incē/
dit. Usus eo dez
modo constituitur et finitur quo
usufructus. licet minus sit in/
ris in eo cū vsuarius solum ad quotidi/
anū vsuū vta. quem vsuū alteri cōcede
re nequit. usufructuarius vero ius plenum
in fructibus habet quoz perceptionē al/
teri concedere potest. h. d.

Item is vsuarius domus suū
ius in aliū transferre nō
potest quoquo mō. sed ibi in hospicio reci/
pere. et cū psonis cum quibus promiscue
viuit poterit habitare. et serui vel anima/
lis operis sine fructu nisi ad quotidianū
vsuū vsuarij. non vterur.

Sed si cui habitatio domus nec
usus nec usufructus
censet. sed quasi ius separatū et habitatioez
habens eā alijs locare et gratis concede/
re potest. h. d. vsq. ad fi. ti. Baldus.

De usufructu et longi temporis prescrip

ure ciuili Breuiter. h.
intendit. Olī

rem mobilem anno. immobilem pra/
licam biennio. hodie vero mobilem trien/
nio. immobilem. x. annis inter pñtes. et. xx.
inter abñtes etiā itālica res non sit cum
titulo iusto et bona fide possidens. p vsu/
captionem que inuenta est ne rerum domi/
nia remaneant in incerto. de iure ciuili do/
minū querit eius rei. h. d. vsq. ad. s. sed ali/
quādo. In glo. que incipit. quod presu/
mitur ibi. ff. de probal. l. verius. Quod in/
telligūt doct. esse vez si titulus ostendatur
nam facit presumi bonam fidem. al's vero
bona fides non presumit. nisi forte iustus
error doceat. vt. ff. de vsucap. l. celsus. et. ff.
pro leg. l. legato. et hoc fm Ja. de are. quez
lequit Ep. in. l. penlt. E. de prescrip. lon. tē/
poris. sed opi. glo. est omunis quam secu/
tus est Dy. in. c. ij. extra. de reg. iuris. li. vi.
et hoc est vez in psumenda bona fide in p/
scriptione rez corpaliū. sed in pscriptōne
rez incorpaliū sp psumit mala fides nisi
bona probe. et rō quare hoc. dic vt supra

de seruid. dicit. Itē nō. q̄ ad p̄scriptionē
et v̄lucapionē sp̄ requirit otinua possessio
Et qualiter p̄babit. R̄. fm̄ doct. difficilis est
hec p̄batio tñ p̄babit p̄ ieduras fm̄ q̄/
dam videlicet p̄bando q̄ quolibet anno.
tpe vindemiay et messu accessit ad fundū
Tu vero dic fm̄ Ep̄. q̄ otinua possessio p̄/
babit hoc modo. nā p̄mo p̄babitur quali
ter fuit adquisita. et qualiter q̄ adquisita p̄
betur dic vt per glo. et doct. in l. licet. C. de
adqui. pos. et p̄bata adquisitione possessio
nis presumit otinuata fuisse. iterrupta nō
quia qui olim possedit hodie presumit pos
sidere. vt. l. siue possidetis. C. de probacōi
bus. et ff. de adqui. pos. l. clam possidere. S.
qui ad nūdinas. quod scripsit Ep̄. in l. per
nult. C. de p̄scrip. lōgi t̄pis. In gl. que
incipit. que tempora. ibi sed p̄scriptio odi
osa. s. partim. et partim fauorabilis. Si in
telligimus de p̄scriptōne longissimi tem
poris. xxx. vel. xl. annor. ista est totalit̄ odi
osa. et in odium negligentū introducta vt
nō. glo. in dicta. l. si. et Dy. latius sequit in
c. ij. extra de re. iur. l. vi. et ex hac tria p̄scri
ptionis colligit ip̄e Dy. quare p̄ p̄scripti
onē. x. vel. xx. annor. querit dñiuz vtile et p̄
v̄lucapionē dirēm. quia prima est mere fa
uorabilis et ideo ex ea plenissime ius que
ritur. 2ª est mixta et ex ea causa quia est fa
uorabilis querit vtile dominiū. 3ª vero. s.
p̄scriptio longissimi t̄pis. minus ius tribu
it quia est totaliter odiosa. et ideo exceptō
nem dominiū parit. vt Dy. nō. abidē. In
glo. que incipit. s. in eadem in fi. Non dicit
q̄ hodie ille dicatur absens qui non est in
ciuitate. vel suburbij vel p̄tinentijs ciui
tatis. quod intelligit Ep̄. esse verum nisi
in ciuitatibus que habēt separas iurisdi
ctiones vna ab altera. et non regunt ab eo
dem p̄siede. nec superiorem recognoscunt
vt sunt ciuitates tuscie et lombardie aliq̄.
secus vero si plures ciuitates sub eodem
p̄siede regerentur quia tunc diceretur ab
sens qui non est in iurisdictione illius p̄
sidis. Sed quia hic fit mentio de prou
cia. quero que dicatur prouincia. R̄. quia
aliter dicitur inter laycos. aliter inter cleri
cos. nam inter laycos dicitur vnus p̄sidi
patus cum p̄ses sit maior de prouincia
inter laycos v̄l quo ad laycos. vt. ff. de of
ficio p̄sidis. l. siue eadem. sed quo ad cleri
cos vnus archiepiscopat^{us} cū archiepisco

pus sit et dicatur maior clericus qui sit in
prouincia. Ipe. vero dicit q̄ hodie augmē
tate sunt prouincie. et distinguuntur solum
per archiepiscopatus et non p̄sidiatus.
etiā quo ad laycos. quod probatur in aut̄
de hered. et sal. circa fi. et in multis alijs in
quibus impator mandat archiepiscopo
q̄ per totam prouinciā publicet constitu
tiones suas. et q̄ per archiepiscopatus
distinguantur. idem videtur tenere Ber.
extra de elect. c. dilecto. Et nota q̄ ciuitas
regij. et ciuitas cremone. que sunt cōtigue
sunt diuersarum prouinciā. eo respectu
quia ciuitas regia est de archiepiscopatu
mli. hodie vero fm̄ goff. quem sequit Ep̄
dicit q̄ prouincia dicitur fm̄ cōmunē v̄l
loquēdi sicut est apulia. terra laboris. frā
cia et similes. fm̄ q̄ eas vulgares appellat
Et nō. per eum extra de p̄scrip. nonnulli
Ep̄. inducit pro hac opi. l. auiculus. ff. de
hboz signi. et l. legatis. S. vlt. et l. libroz
S. quid ergo. ff. de leg. iij. In glo. que in
cipit ex littera. Ipe. de bella parica. sequit
opi. Mar. cū hac distinctione dicens q̄ aut
queritur de p̄scriptione lon. t̄pis. cū ti. et
ex hac adquisit̄ dominiū directuz sine du
bio quia text. hic dicit aperte. et in multis
alijs locis. et hanc opi. probat multis ra
tionibus. Primo si per istas p̄scriptōnes
non adquisitur dominiū directum. sequet
retur absurdum. pone enim q̄ feudatari
us vel emphiteota habent vtile domini
um. Quod forte euinceret postea a non
domino bona fide. et non possideretur per
spacium longi temporis. si dicamus q̄ per
hanc distinctionem non queratur domini
um directum sed vtile. ergo per p̄scriptio
nez nihil adquisierunt. quia vtile domini
um habebant. sed ista ratio non est multū
efficax. quia per hanc p̄scriptionem que
ritur dominiū aliud vtile. quia domini
um vtile quod habebat non excluderet a
suo directo dominio. sed directum preferet
batur vtili. nunc vero p̄scripsit aliud v
tile dominiū quod in toto excludit dire
ctum. similiter arguit Ipe. quia ea que proce
dūt a potentiori et fortiori debent potenti
orem effectū operari. vt. S. de iur. na. S. sed
plebiscita et quod ibi nō. sed constat q̄ p̄
scriptio causat a nobiliori et fortiori causa
videlicet a possessione rez immobilium. q̄
v̄lucapio que causatur a possessione reruz

mobiliū que est vilis et abiecta. vt. l. si rem
ff. de acqui. pos. ergo multo magis dicitur ad/
quiri ex p̄scriptione q̄ vsucapione. p̄terea
stat q̄ seruit⁹ directa ita adquiri p̄ p̄scri/
ptione sicut alijs modis. p̄terea iura p̄sōa
lia ita inherēt ossib⁹ n̄ris q̄ transferri non
p̄t̄ directa. sed t̄m vtilia. vt. l. quis ergo. ff.
de peculio. h̄ iura formalia et dominia se/
pant a nobis. ideo nil remanet penes nos
per fidam traditionem a nobis dominis
vt. s. de rez diui. s. per traditionē. igitur p̄
p̄scriptionē separi poterūt. cū alienationis
h̄bo cōtineat omnis modus dominium
trāsserū. vt. ff. de r. sign. l. alienationis. er/
go dicam⁹ q̄ p̄scriptio sit mod⁹ alienatōis
p̄terea hec probat tex. in l. eum qui eves
ff. de vsucap. si vero quis prescribat lōgis/
simo tempore mala fide. tunc adquiritur
exceptio dominij. et ita intelligitur dicta. l.
si quis emptionis. fm eum. et hanc opi. se/
quitur quidam moderni per dictas ratio/
nes. p̄terea dicunt esse glo. in aut. nisi. C.
de bo. ma. que dicit q̄ per p̄scriptionem
adquiritur vtrunq̄. quod exponit. scilz di/
rectum dominij. et exceptio dominij. com/
munis opi. est in orarium quam p̄sequit⁹
Dy. in. c. ij. de reg. iur. li. vi. cui etiam vide/
tur Ep. adherere in dicta aut. nisi. vbi h̄ac
opi. pe. recitauit. dicens tamen q̄ qui opi.
pe. sequeretur non projiceret lapides.

Sed aliquando

Breuit⁹ h. d. Rei non alie/
nabilis non procedit vsucapio. et res mo/
bilis de facili non vsucapit cum domin⁹
strahens super ea. plerūq̄ factuz impedit
p̄pter quod vsucapio impeditur. h. d. vsq̄
ad s. sed tamē. In glo. sed videtur in si.
Que est de p̄scrip. lon. tempor. super. l. ij.
ius nouū introducens quo cauetur q̄ vi/
tū personale singulari successori nocet. et
sic iura antiqua sunt correctā quibus ca/
uebatur q̄ singulari successori viciū per/
sonale non noceret vt in hac glo. Sed
quero pone q̄ autor meus a principio ha/
buit bonaz fidem sue possessionis. et sic in/
cepit p̄scribere postea supervenit mala
fides et tempore huius male fidei rem sit
bona fide eamenti tradidit. nunquid pote/
ro p̄scribere. vt sic mala fides mei auto/
ris mihi non noceat. videtur q̄ non p̄tex.
aut. malefidei. C. de p̄scrip. lon. tempor.
que indistide loquitur siue fuerit semper
male fidei siue ex postfacto fuerit ille q̄ ven

ditur Richar. ma. in dicta autē. male fidei
determinat q̄ malafides superveniens au/
tori meo non nocebit mihi. quia nō debeo
esse peioris conditionis q̄m autor meus.
sed auctori meo non noceret. vt. C. de vsu/
cap. transfor. l. vnica. ergo nec mihi. De
inde quero. Nunquid dicta aut. loqua/
tur in vsucapione rerum mobilium vt po/
ne q̄ autor meus malam fidem habebat
in re mobili que causabatur a vicio perso/
nali. nunquid nocebit mihi. De. determinat
q̄ non. quia dicta aut. loquitur solūmodo
in p̄scriptione rerum immobilium unde
in alijs iura antiqua remanent incorrecta
et sic videtur q̄ dicta aut. malefidei. nō ha/
beat locum in vsucapione. vt. l. precipim⁹.
C. de appel. et sic non bene loqueretur fm
De. Deinde quero. autor autoris mei
habuit malam fidem. sed autor meus et
ego habuimus bonam fidem. nunquid ma/
la fides primi nocebit mihi. videtur q̄ sic
quia autor meus p̄scribere non poterat
p̄pter malam fidem autoris sui que sibi no/
cebat. ergo nec ego qui succedo sibi quia
heres heredis testōis. est heres. vt. C. de
hered. insti. l. si. Ja. vero de are. contrariuz
determinat. nam si sic diceremus sequeretur
absurdum q̄ nullus vnq̄ p̄scriberet. q̄a
oportuit aliquem esse male fidei ex autori/
bus primis. Unde dicendum est q̄ mihi
non noceat. arg. l. libroz. s. si quis sciens.
et. l. qui sciens. ff. de liber. causa. et. l. an vi/
tium. ff. de diuers. et tempora. p̄scrip. pro/
quo vide quod scripsit Ep. in dicta aut. ma/
le fidei

Sed tamen

Breuit⁹ h. inten/
dit. In rebus mobilibus tunc vsucapio
procedit cum immediate autor bonam fi/
dem habuit licet errauerit in facto vel in/
iure. cum talis error viciū facti excuset
et animū lucrandi abfuisse demonstrat. h.
d. vsq̄ ad s. q̄ autem. In glo. An ipse he/
res. ibi qd est falsum. quia deficit titulus
sine quo vsucapio non procedit. vt. l. diuti/
na. C. de p̄scrip. lon. temporis. et. s. eo. in
prin. nec ob. l. i. allegata in gl. quia ibi titu/
lum habebat. In eadē glo. ibi. s. filium.
Sed que est ratio q̄ titulus pro herede nō
vendicat sibi locum in suis heredibus.
Rnde q̄ per p̄scriptionem suorum here/
dum non transfertur aliquod ius nouuz
in eis sed solum fit quedaz administratio
cū dñi essent vivente patre rez paternarū

illud ius haberet quod habebat pat. vt
l. in suis. ff. de lib. et posthu. In ea. glo
in fi. h. in casu h. s. defuncta mala fide possi-
debat qz habebat sciaz rei aliene. g. non
pot hre locu vsucapio. In gl. et ita vsu-
capit in fi. Tene pma solucioez distiguetez
si qrit vtz error iuris vsucapioni noceat.
aut intuenit in psona tradetis. aut in pso-
na recipietis. p. casu no nocet vt b. et in l.
furti 2. in pn. ff. e. 2. est ro qz ex parte tradetis
consideram solū bōz fidē q p ignoratiā
fci nō tollit. vt. l. nemo p. do. ff. de re. iur. l. si
in psona recipietis est error. tūc ille ipedit
vsucapionē. vt. l. nōnūq. ff. e. ti. et est rō qā
ex pte recipietis nō suffic bonafides. h. exi-
git titul. qui nō pōt iuris errore cāi. Pre-
terea recipies qui vult vsucape tradat de
lucro captādo in quo iuris ignoratiā nō
pdest vt in l. iuris ignoratiā. ff. de iur. et fa-
ci igno. fm Dy. et ipe scripsit in. d. l. furtū.

Quod aut

Breuit. h. intendit Mala fides auto-
ris dūmō res viciosa nō sit. olim singulari
successori nō oberat ad pscriptioez. et rei
imobil. furtū nō omitter purgatoqz vicio
furti. qz res etiā dūi v. l. quasi in pte fuer-
sa ē vsucapio mīme ipeditur. h. d.

Res fiscali

Breuit. h. d. Res fiscali-
les vsucapi vel lōgo tē-
pore pscribi non possūt. fisco dō debite vel
an denūciationē tradite vsucapiunt et p-
scribūt. h. d. vsqz ad. s. nouissime. In gl.
q incipit. s. trienio ibi idē in re ecclesiastica
Dic. s. mobili q vsucapit trienio cum quo
ad res mobiles ecclesiasticas. nō sunt mu-
tata iura antiqua. 2. iō vsucapiēt trienio
hic olim. l. 3. ecclesia possit restitui infra qdri-
enniu a tpe vsucapionis cōplete. vt nō. in
aut. de eccl. ti. s. p. rpalib. coll. ix.

Nouissime

Breuit. h. intendit Res viciosa vsuca-
pi nō pōt. et error fci pbabil p titulo repu-
tat vsucapionē ipedit. h. d. vsqz ad. s. diu-
tina. In glo. q incipit. v. l. qñ ibi nūqō p-
caria. R. Rogler. alibi sētebat otrariuz
q opi. 2. a est fm Dy. si pcario possidens cō-
tra dñi volūtatē possideat. qz tal dñs pca-
riū reuocauerit. nā tūc tal res viciosa est
ar. l. vlt. 2. R. ff. de pca. fm Dy. In e. gl.
ibi. h. possessio. rō h. gl. nō plz doc. qz p vio-
lentiāz dñ possessio violēta et tñ res effecta
est viciosa vicio violēcie. 2. iō dicūt q ratō
gl. nō est bona. l. 3. de mīatō bō sit. p. l. furtū

s. vlt. cū. l. se. ff. e. In gl. de errore ibi. ff. e.
l. nūq. Op. de. l. itē si is. vbi error iuris nō
nocet. So. ibi loquit de errore q est ex pte
tradetis. dic vt dixi ibidē. In e. glo. ibi.
fm Dz. Sz solue sp fm Jo. que est cōis opi
cū error facti pbabil habeat p titulo vt. l.
cellus. ff. de vsucap. In eadē gl. ibi iusti-
orē errorē. Dic. s. qz in alijs titulis.

diutina

h. intendit. Successoris v-
niuersalis. cui auctor bōz
fidē habuit mala fides. vsucapionē nō im-
pedit. et ad vniuersalē res trāsīt cū cā sua
tpa qz possessiōis auctor in singularib. suc-
cessorib. i pscriptiōe et vsucap. otinuat. h. d.

Edicto

Emēs rē fiscalē. et a fisco
rē alienā vt suam vēdente
olim quadriēnio pscribebat. h. hodie statū
2. absqz pscriptiōe est secur. 2. tra fisci in re
illa ius hnti regress. vsqz ad quadriēniū
vat. q omia in reb. pmonialib. impato-
ris et auguste vēdicāt sibi locū h. d. Bal.

de donacionibus

St 7 aliud

Breuit. h. intendit. Do-
nationū. qdaz inter viuos. quodā
cā mortis. Et mortis cā donatio est cū qz
suspitione mortis instātis vel future do-
nat. que p recōualentiaez et penitētiāz do-
natoris v. l. si donatari. premoriat reuoca-
tur. legatisqz donatio hec p oia similat et i
ea donās se donatario. et donatariū hēdi
prediligat. h. d. vsqz ad. s. alie. In gl. fere
dic ibi item in donatiōe obligat donans.
Quod est vtz si donatio incipit a pcedē-
ti cōentione. vt. 7. eo. s. perficiuntur. In
e. gl. ibi nō donatiōē. Ratio est quia do-
natio causa mortis est adus separatus a te-
stamento. et accusans testamentum de fal-
so debet perdere commoda solum que sibi
obueniunt ex testamento. vnde secus esset
si donatio facta in testamento esset. vt nōt.
ibi per docto. In e. gl. ibi filiūssa. donat
sed non legat. Patre presente et cōsentien-
te quia legatum datur in testamento 2. est
vltima voluntas que non debet ex alieno
arbitrio pendere. vt. l. illa institutio et. l. ca-
ptatorias. ff. de hered. insti. sed donatio cā
mortis accedit otadui. vt nō. glo in. l. ij. ff.
de dote prelegata. ideo donat et non legat
p. e. cōsentiente quā rōez ponūt docto. in. l. sen-
tim. T. qui testa. facere pos. et. l. tam his. ff.

Alia at de donat. causa mortis.
 Donatio int viuos volu-
 tate pficit. et pfecta nisi cabilit reuocabil no
 existit. qngētos aureos excedēs insinuāda
 ē. quib' tñ donatiōib' exceptis et pfectis
 donatio cālit reuocetur. h. d. vsq' ad. s. ē aut
 et aliud. In gl. s. p. & ba. Si ista gl. eēt & a
 seqret q' stiplo nō valeret dicēto. pmittis
 tu m. x. et ali' diceret. placz. 7 q' padū non
 bñ dēpet h' mō siq's diceret. dabo tibi. x. 7
 ali' diceret. placet m. qd est absurdissimuz
 dicere vt pz cuilibz. nā cū in stipulad. appo-
 nit aliqd & bñ qd hz depēdentiā p' se. rede
 strahit stiplo. sicuti & buz ifinitū tps qd ē
 aptū ad omē tps et idē est in padō. nec est
 vez q' p & ba pñtis tps tñ pōt strahi pa-
 dū vel stiplo. cū padā q' traherent ad obli-
 gatōez pñtis tps iducerēt dissolutiōez
 obligatōis. Nec ob. l. tale padū. ff. de pad
 q' ibi ponit & bñ teneri. qd ē infinitum ad
 omē tps aptū et idē ista gl. nō v' vsq' quaqz
 bñ dicere fm. d. Bar. et ipē scribit in. d. l. sti-
 pulatio ista. s. stiplo. ff. de & ob. In glo.
 dicebat ibi Jo. d.ira. De hac. q. dic vt nō. ff.
 de ad. emp. l. i. in pñ. vbi dēminat q' si ven-
 ditor hz rē. pēse cogit tradere. als libatur
 intesse pñtando quā opī. sequūt etiā cano-
 niste ppter ei' cōtate. In gl. i. scriptura.
 in si. nō hāc gl. q' docz qūo v' fieri insinu-
 tio. et ēc dīc nōbilit q' i adis ad ipoz fidē
 nō sūt necessarij testes. et est rō qz & hīle est
 q' in iudicijs multi testes assint. vñ nō est
 necesse testes apponi. ar. l. oim. C. de testi.
 In & 7 cū retro. Vbi tradat de insinuatiōe
 quero. nūq' possit renūciari legi intro du-
 cti insinuatiōez. v' q' sic qz est introduz
 insinuatiōz fieri. ob fauorē donatōis. s. quīlz
 pōt renūciāe fauori suo. vt. l. siq's i dēscribē/
 do. C. de pac. fac qd nō. ff. e. l. si de iussor.
 Ep. dēminat straziū. l. q' renūciari nō pos/
 sit. cū sit introduz in fauorē publicū talē
 insinuatiōē esse faciēdā. cui nō pōt renūci-
 ari. sicut alibi dicim' in cautōe quā pñtar
 usufruāuari'. de vtēdo et fruēdo arbitrio
 boni viri. vt. s. de usufru. dixi. s. dēstituit. p/
 terea quotiēscūqz. l. aliqd phibet. nō pōt
 veniri oīa phibitiōē. l. dīrede vel obliq.
 etiā cū iuramento. vt. l. nō dubiū. C. de leg
 ficut pz in alienatiōe sūdi dotalis et rei mī-
 noris. s. lex phibet donatiōez fieri vltra
 qngētos solidos sine insinuatiōe. pterea
 si aliter dicerem'. tūc illud qd est phibituz
 vna via. altera dēcedet qd esse nō v' arg

l. heres meus. s. vlt. ff. de vdi. et demō. et. l.
 scire. ff. de tut. et cur. va. ab his. Qui. de a/
 chu. in. l. illud. C. de sacrosanc. ecc. tenet q'
 valet renūciatio. et Bar. in. l. mo destitutus.
 ff. de soluci. idē tenet Huio. de suz. tenet cū
 pōditis in vīda. l. illud. vbi renūciās fuīlz
 certiorat'. nā als renūciari nō v' iuri qd
 ignorat sibi opetere. ar. l. si. C. ad velle. iun-
 da. l. qui cū tutorib' s. qui p falcidiāz. ff. de
 transac. nec ob. fm cū q' bñficiū insinuatiō
 nis fuerat introduz in fauorē publice
 vtilitatis qz vez est secundario. sed pñcipa-
 liter fuit introduz in fauorē donant. et
 debem' inspicere qd pñcipaliter sit. arg. l. i.
 ff. de auc. tu. et p h' facit qd nō. et dixi. s. de
 iusti. et iur. s. illud. qd est pñcipaliter in vtili-
 tatē vni' pōt esse secundario in vtilitatez al-
 terius itroduz. s. certe hec distīctio quī
 nō videt posse defendi de iure. nisi forte. l.
 pñtis in quib' est pmissū iura ignorāe. nā
 cū pmissū est omīs iura scire. g' debet. vt. l.
 leges. C. de legi. 7 ius dicit q' talis insinu-
 atio sit necessaria ad quod debuit iste qui
 certus est certiorari. et ideo cōis opī. vōd.
 pñtiōz videt verior. In glo. veluti. ibi
 diuersis tpsibus facit. Ex quo pprobat pra-
 ctica notarioz qui ponūt in instrumentis
 donatōis q' donās. in q'tuz quāritas do/
 nata excederet q'titatē ad quā insinuatio
 erigit'. q' tunc ex ipa faciet tot donationes
 q't fieri est necesse ita q' nulla excedat ipaz
 legitimuz modū. volētes vīdā tabelliones
 defendere vīdā pradicam per. l. scire de/
 bemus. ff. de & ob. obli. nā vt talis diuisio
 fiat 7 ne coaceruatio fienda sit. de omnib'
 donatiōib' est necesse q' ipē donationes
 fiant diuersis temporib'. vt hac glo. 7. s. si
 quis autē alie ibi iura. et ex hoc determīa-
 tur p'm Ja. de are. nam ad hoc vt coacerua-
 tio fiat. duo sunt necessaria. scilz q' plures
 sint donationes. 7 q' eodem tempore facit
 non sint. et quia quotiēscūqz duo exigunt
 tur non sufficit alterum fieri. vt. l. vlt. ff. de
 diuor. ijs. In glo. qñqz. l. ibi de reuo. do.
 l. si. Vbi additur per glo. sextus casus. in
 quo donatio reuocat'. l. si donatari'. dona-
 tori egentī deneget alimenta. ar. l. necare.
 ff. de liberl. agno. quod est verum si dona-
 tarius magnam donationem recepit. fm
 quod determinat Ep. in. l. si. pñdida.

Est autem 7 aliud

Donatio ppter nuptias que est species

donationis inter vivos olim an nuptias
dicebatur et contrahentes matrimonium
tacitam conditionem habebat. si fiebat ma-
trimonium. postea vero instante tpe contra-
cto matrimonio augeri poterat et celebrari
et que olim ante nuptias. hodie propter
nuptias appellat. et nomen fit assequens rei.
h. d. vsq. ad h. erat olim. In glo. sic. E. de
epis. et de. in fi. ubi dicit qd. n. p. n. p. n.
nacib. relinqm. So. nomen d. esse psonas
rei si pot. ut h. sed si n. p. n. curam. de no-
mie. d. modo nos habeam. effectum ut i. in

erat olim (rib. strarijs)

Olim int. vivos alia
quam donatio. adquisitionis spes dicebat.
p. ius accrescendi. p. qua portio f. qua vn.
d. n. manumittebat. alteri accrescebat q.
hodie est sublata. et vno d. n. seru. manu
mittente si partis alteri. d. n. extimacio p. ste
tur seru. in totu. fauore libertatis liber es-
ficat. h. d. vsq. ad finem. Baldus.

**quibus alienare licet
vel non.**

Ecce dicit Brenit. h. intendit.

Marit. fundu. dota-
le italicu. l. z. ei. d. n. s. sit. inuita. aut
volente vxore alienare aut pignori obliga-
re n. pot. h. d. vsq. ad h. extra aut. In gl.
f. inextimatu. ibi als. si extimar. esset dic. f.
ex tali extimacoe q. faceret emptiorem et p.
qua marit. tenet ad extimacoez. In e.
glo. ibi ut sciat q. tuz valet. f. ut si maritus
tpe restonis fundi. de fudo teneat in fo qd.
deficiat. t. p. illa extimacoez n. definit
teneri ad restonez fudi. In e. gl. in fi. Ja.
de are. et Ja. de ra. sequit. hac gl. f. q. possit
alienari. et fudoz eoz opi. q. vni. approbat
tio alteri. est exclusio. ut. l. cu. p. toz. ff. de iur.
di. et. l. marit. E. de pcura. h. l. iul. solum
inhibz alienacoez rei imobilis. g. v. p. m. ite
tere de re mobili. p. terea n. est mix. si e. ofia
int. res mobiles et imobiles h. casu. cu. in
allegatis iurib. imobiles alienari phibe-
tur. et mobiles indistide p. m. itant. ut p. t.
in reb. minorib. de iure antiquo quo imo-
biles alienari n. pnt. mobiles tunc do. sic
ut. E. d. admi. tu. l. lex q. tutores. Preterea
p. hac opi. facit. l. i. E. de seruo. pig. da. ma.
glo. n. strariu. in. l. i. f. et cu. l. E. de rei vro.
adi. q. sentit q. res mobiles alienat. n. pnt
B. ad d. i. l. i. q. ibi spale est fauore libta

ris cui. fauore multa solent introduci extra
reglas coes ut in ti. p. d. o. in fi. et hac opi.
sequit. De. et fudoz se istis r. o. b. p. sic Ma-
gis d. attendi r. o. q. l. i. p. a. ut. l. hec adio. ff. d.
calu. h. hec r. o. q. in phibicoe alienare rei
imobilis videt. ne sexus mulieru. i. e. ea-
de in reb. mobilib. g. i. Preterea ubi e. ma-
ius piculu. ibi cauti. est agendu. ut. l. sciat
E. de p. bac. h. mai. est piculu. in reb. mobi-
lib. q. q. facili. barata. f. g. poti. et cici. in
eis alienatio phibet. et hac opi. sequitur
qd. moderni. cu. phabili distindoe q. aut
q. rim. de reb. mobilib. que seruado serua-
ri pnt. et in illis h. locu. phibitio alienato-
nis sicut in reb. imobilib. d. modo data
sint inextiata que admodu. distinguit i. im-
mobilib. per easdem r. ones quas supius
dixi. si vero seruando seruari non possunt
ut frumentu. vinu. et in istis non phibet
alienatio. hanc distindoe. solemus etia.
facere in rebus minoris ut patet in d. i. a.
l. lex que tutores. fm. hoc membru. scilicet
cum possunt seruado seruari. probat ex eo
quod dicimus q. quando maritus recipit
fundum extimatu. extimacoe que facit
emptionem p. t. quam tenetur maritus
solu. modo ad quantitatem non inhibetur
alienatio ut in hac glo. nam quando reci-
pit res que seruari non possunt. non tene-
tur ad restitutionem earu. ar. l. si extimato
et quod ibi n. ff. sol. ma. et ibi dicit Bart.
circa hunc passum q. de iure antiquo non
erat phibita alienato rei mobilis sed de
iure nouo sic ut ibi patet per eum. Sed
quero nunquid mulier prohibeatur alie-
nare fundum dotalem. De iure nostro sicut
opi. Ja. de are. dicebat q. n. prohibeatur
alienare. Ep. in l. p. d. i. u. z. E. de iur. do. qui
hoc recitat tenet contrarium ut ibi patet
per eum. quod sequitur D. p. et Bar. in di-
sta. l. si extimacio. Sed canoniste hanc opi.
canonizauerunt in. c. licet mulieres extra
de iureiuran. libro vi. ubi est casus q. cum
iuramento fundum dotalem alienare pos-
test. imo plus iudex secularis per ecclesia-
sticum compellitur ut ibi patet. et mihi vi-
detur q. per dictu. c. opi. domini Bar. n. o.
possit sustineri. que quidem opinio Bart.
de qua als. dixi tenet q. quotienscunq. l.
inhibet aliquem adu. fieri per aliquem
ille adu. non potest cum iuramento vali-
dari. cum veniens contra preceptum et p.
phibitionem. l. peccet mortaliter. ut in. c. i.

et de ma. et obe. vñ iuramētū sup h inter/
positū nō poterit saluari sine interitu salu-
tis etne et ideo nō fuandū. vt in. c. cū otin-
gat. et de iureiur. et de d. in. dīdo. c. licz. eo-
ti. li. vi. Mā p dīdū. c. licet. vñ hec opi. repro-
bari. cū. l. iulīa inhibeat alienationē fundi
dotalis. et tñ cum iuramēto ipā alienatō
custodit et valet vt in dīdo. c. licz. vñ forte
nō posset sustineri dīdū. d. Bar. qd ipse scri-
psit in. l. hīs pro eo. ff. de fideiuss. et ego te-
tigi. §. de cura. Sz querūt canoniste de
palcerrima. q. aliqz iurauit nō vēdere rez
aliquā vt pone. Mulier iurauit nō vēdere
fūdū dotalē. ipā p^{ca} eū vēdīdī et iurauit
nō venire o^{tra}. qrit nūquid talis vēdicio
valeat. Dēminat q nō. qz z^m iuramentū
positū in vēdictione nō pōt seruari sine pe-
riculo salutis etne. iō nō dī obfuarī h put-
niet. qz temere iurauit vt nō. canoniste in
dīdo. c. licet. et ideo bona est practica q iur-
ret q nūqz alienet fund^o dotalis. et q ma-
rie et vxor iurēt se nō alienatos ipm. naz
tūc nō poterit alienari p pōdā. qd est sum-
me nōndūz. h tenuit hosī. et Jo. an. p quo
facit. c. intellecto. extra de iureiur.

Cōtra at Breuit. h. intendit. Eredit
tor ex dūctōne cū debitoē
inīta. pign^o alienat lz ei^o dñs nō existat. p/
ter dō dūctōez vl o^{tra}. pmissa denūciatō/
ne. fm iur. ordinē illd aliēare pmittit eidē

Nunc admonendi.

Pupill^o absqz tutoris aucte. res p^{rias} nō
alienat. et pecuniā solūcs. ei^o dñuz in acci-
piētez nō trāssert h existens vendicari. bō/
fide sump^{ta} cōdici. mala fide vero sump-
pra p ea ad exhibēū potēt agi. h. d.

At ex o^{trario}

Solūcs pupil-
lo qd debz sine
iudice vel tutore plenā liberationē ssequi-
tur si pupillus saluā pecuniā habet. vel ex
ea locupletior fact^o est. als nō libat. solūcs
hō eidē cū aucte tutoris plene libat. sed si
pupillus ex hoc sit letus restituit in itegz.
Soluens vero pupillo cū iudicis auzorī-
tate plenissime liberat. et pupillus sine au-
toritate tutoris suo creditori soluens mi-
nime liberat. quia in recipientē. pecūie dot-
minū nō transfert. h. d. vsqz ad fi. ti. Bal.

**Dez quas personas
nobis adquiruntur**

Adquiruntur

hoc. pñ. Breuit^{er}
h. intendit. Excepta causa castrēū
vel quasi. quicqd p filiū familias adquire-
bat oliz. pleno iure totū pñs fiebat. hodie
vero idem. ex causa p^{fedicia} querit sic olī
ex aduēticia querit solū quo ad vsūfructū
pprietate penes filiū remanente. h. d. vsqz
ad. h. hoc quoqz. In gl. large. pone. in fi.
So^o dīdīo et. pprie et stride sup^{ra} denotat
mediatū. et ponit p p^{prio} vt in o^{trario}.

Hoc quoqz Filiū emācipās
olim in emācipa-
tionis pñiū tertiā partē bonoz que pñi nō
adquirebant. q^{lia} essent bona ma^{ina} ipi^o
filiū in emācipatōis pñiū retinebat. h. d.
vsqz ad. h. itē nobis. In gl. ar. o^{tra}. in fi.
Dic h ibi loquit^{ur} circa emolimentū habent
tem extimabile vt hereditas vel legatum
ideo debet sustinere onus. et hic loquit^{ur} de
onē sine incōmodo iextimabili. et iō nō ob

Itē nobis Quicqd p seruū iu-
ste vel iuste adqui-
ritur iō dñō suo querit et iā inuito. et here-
ditatē suus institutus iussu dñi pcedente
adire tenet. quā sic aditam. dñō suo adqui-
rit. h. d. vsqz ad. h. de his autē In glo. sic
ff. in fi. So. iusto non o^{fer}t bñficiū dīdēto
vt ibi. et in. c. inuito. extra de re. iur. li. vi. h
p osequētiā et mediāte psona alteri^o sic.
vt hic. de quo tñ plenius dic vt p Dy. in. c.
inuito. In gl. nō in hereditate. ibi. h. ius/
sum. Sz quare iussus dñi re^qrit vt heredi-
tas sibi q^{rat}. R^o qz hereditatis aditio aīo
et volūtate instituti depēdet. h. fu^o volūta-
tē nō hz. cū reputet p mortuo. vt. l. in serui-
tute. ff. de re. iur. iō oportet pcedere iussum
dñi. q volūtate in suo tūc iducit. h. qz i tre/
bellianica restōne nō est necesse pcedere ius-
sum nec etiā volūtate serui. R^o qz ibi nō re-
quiritur q seruus adeat. sed aditio debet
fieri per institutum qui restituet seruo. sed
quare in bonorum possessione adquirenda
nō est necesse pcedere iussum domini. sed
potest sequi consensus qui tantum impor-
tat R^o quia bonorum possessio fuit de iur
pretorio. q autem iussus pcedat fuit de
iure civili introdūctum. et solennitas iur-
is civilis. non est necessaria in adquisitō-
ne bonorū possessionis. de iure pretorio. et
hoc colligitur per nō. per doct. ff. ad trebel-
l. seruo inuito. in glo. in rebus. Et est ratio
quia facilius adquiritur domino in reb^o

peculiarib⁹ q² in eis admistracione et ad
q²uacione accessit seruo. et ita psumit scientia

de his at (quod non in alijs
fructuari⁹ serui. liber h^o
vel seru⁹ alien⁹ bona fide possessus ex fru/
ctuarij et bone fidei possessoris re et ipius
opa eiusdem t^a possessione q² p²rietate adq²/
runt. h^o et videt⁹ cas⁹ liber h^o fructuari⁹ vel
alien⁹ seru⁹ vero d^ono p²rietate. adq²ru²t. h. d.

Ex his Per e²ne² p²sona excepto p²
curatore p² que² possessio et
d^onu²z vel vsucapiendi d^oicio nobis querit⁹
nihil potest adquiri nobis. h. d.

Actenus Viso de adq²uacione
d^onu²z rez singulari
um. Ammodo videndu² est de rez adq²uato
ne p² vniuersitate. et ab eis q² p² testm² adq²/
runt est p²us inchoandu². h. d. vsq² ad fi.

De testamentis or dinandis

estamētuz h. intendit
ne in scriptis est scripta. i. se voluta
te testat⁹is orinēs cū numero sep² te testium
vno o²textu ad ipm testm² adhibitoz q² solē
nitas ē de iure cili. cū ipoz testm² et testōz.
subsc²ptione q² fuit a d^ostōnib⁹ introducū
a cū signacul² testm². q² fuit iure p²torio at i
uētū. a cū subsc²ptōe nois h^o d^ois p² testōz
vel p² testes fienda. q² a Justiniano extitit
sup²additū. l. 3. alie testōz solēnitates oli est
sēt. h. d. vsq² ad h. p²nt aut. In glo. h. in fi.
So. antiq²tas p²ot allegari vt habeam² ei²
noticiā vt hic cū d^ocor. nō aut ad obfuatiā
vt i d^otrā io. nā q² l. lāt²q²s corēdas allegāce
et ad obfuatiā p²ea fli p²ntēd² eēt. l. i. ff. d^o fal.

Possunt at Vno anulo v² plu
rib⁹ p²nt testā signa
ri. et testō testes adhibent⁹ q² ex eo cape p²nt
mulieres ipul² eres muti vel surdi. i. totum
furiōsi cui ē bonis intēdiū. et q²libz ali² p²/
h^o b^o in alijs actib⁹. a testamēto repellunt⁹

Sz cū aliquis Condicio vel
habilitas te/
stis vera vel cōi opiniōe putatia testi cōdi
ti tpe ē spēdāda. h. intēdit vsq² ad h. p²nt
In gl. l. putatia. in fi. So. ibi loquit⁹ r²gula/
rit. h^o at casualit². q² fauorē testōz i²spicit po
ti² opiniō. et rō spālitate. sit publica fama.

pater ar. l. barbari². ff. de offi. p²ro.
Testō e²nei. de vna familia

ples p²nt adhibēi i testes. Testō h^o ei² i et
ius p²ate sūt. nō erūt p²onei testes. et testi
moniū domesticū i testis repellit. h. d. vsq²

sed neq² ad h. sed neq² i
heres et ei² p²nt. fili² seu
patruus testō testes adhiberi p²hibent. l. 3.
olim circa p²edicta aliter cautū esset.

Legatarius Legatari² et fidei/
comissari² singula
ris et q² in eoz p²ate sūt. testes i testō esse n²
p²hibent. et i q²cunq² carta. et etiā i vniuersal
carte. p²nt tenor eiusdē testi describi. h. intēdit

si quis at h. d. Testm² solenne. q² te
stm² nuncupatiuz et sine
scriptis d^or. sit p²ntib⁹ septē testib⁹ rogatis.
corā testōre. volūtate suā declarate. h. d. vsq²
q² ad fi. ci. In gl. i. rogatis. d^onu²o ter. s. e.
i. s. postea ibi vt testes q²oz a eoz p²ntia v/
no o²textu testi celebrādi grā. x. Et his gl.
et ter. collige q² ē necesse testes i testō roga
tos esse. et adhibitos. vt intēdit testō. Sz
q²o si d^or q² n² sint adhibiti ad hoc. h^o d^or p²nti
bus testib⁹ rogatis. ff. p²sumit eos esse p²/
hibitos. ad h. ar. l. i. s. hoies. ff. vi. bo. rap.
et. l. seruū. s. p²inde. ff. ad mace. Sz nūq²
h^o d^or in testō p²ntib⁹ talib⁹. nūq² p²sumunt⁹
rogati. Dy. t. 3. q² nō q² ē solēnitates extrinse
ca q² nō p²sumit nisi p²bet. vt. l. q²cunq². in fi.
ff. de publi. Cy. seq² i d^o i. l. hac d^oultissima.
E. eo. q²dam h^o d^o strariū habent in. l. sciēt
duz. ff. de d^oboz ob. et p²edicta intellige q²
testis nō p²sumit rogat⁹ nisi forte testis se
subscriberet quia p² subscriptionē rogatus
presumit. arg. l. domici² labco. ff. eo. et hoc
ibi sequit⁹. d. Bar. et q² testis non presuma
tur rogatus nisi p²bet. determinat Spe.
in ti. de teste. s. i. h. sed quāto in p²edictis. et
h. se. circa. s. pater. Quero etiā nūq²
filius emancipatus prohibeat testimoniū
ferre pro patre. videtur q² non. arg. l. impu
beres. s. i. ff. de fal. Preterea nec hic nec ali
bi reptur prohibētum. quia. ll. que prohi
be ut filiū testificari in filiō familias loqui
tur. Preterea pro hoc facit quod nō. in. l.
q²o vicim². ff. de auc. tu. vbi filius emanci
patus. p²ot prescribere testamentū patris.
So. dic² o²tra f²m Dy. Cy. et doc. modernos
de hoc est glo. in. l. parētes. E. de testi. Pre
terea filius repellitur p²ncipalit² a testimo
nio p²ris p²pter reuer²ntiā quā ei² d^oz q² reue
rentia etiā ducit in filiō emancipato. vt. l. l.
bert². ff. de obseq². lib. Nec ob. nō. in. l. q²o d^oi
ei² q² ibi fili² adhibet tāq² p²soa publica. vt

scriberet testm gº nō pōt esse testis. ar. l. ser/
uus. ff. e. vbi seruº pōt scribere testm et tñ
nō est testis. rō hº dīdī est. qz qd adhībēt te
stis vt psona pñata. hº ad scribendū testm
adhībēt vt publica psona. quā nō est veri
simile delinqre in officio sibi omissio fº pñ
dos dōd. Sz nūqº aliquo casu pñ p fi/
lio admittit in testē. Rº sic vbi non tradat
de facto filij et eiº omodo vt pone q filij sic
creatº arbitet vº pcurator. nā tñc pñ admittit
in testē. ar. l. qñtuz. ff. de in ius vo. l. l.
cet. ff. de obseq. Sz qro nūqº pñ emā
cipatº p filio admittat in testē. vº q sic qd
nō repit phibitū. ar. l. ex eo. ff. de testi. glo.
et Ep. in dīda. l. parētes. C. de testi. phibēt
pñz emācipatū p filio testificari. pñerea p
hº facit. ff. de h. sig. hº si filiº. et qd ibi nō. vbi
filius. et ecōtra pater non pōt esse testis.
nisi cū testat filij iure militari. gº phibēt i
alijs casibº. pñerea etiā post emācipationē
durat affectio patris circa filiū. cū affectio
nis intuitu repellit a testimonio filij. pñerea
domesticº nō admittit vt hic nō. et in h. hº
si filiº. hº maior est rō in patre emancipato.
gº d. Quero nunqº matº admittat p fi
lio. dīc q nō. qz dicit lex eā admitti in casu
speciali. videlz cū de filiatioe tradat et eius
etate. vt. l. etiā. ff. de pñad. gº et in alijs pro
hibet. ar. l. maritº. C. de pñur. Sed qro.
nūqº frater admittat p ffr. glo. in dīda. l.
pñtes dicit q sic nisi sint in eadē ptate. gl.
in. l. iulia. ff. e. vº tenere strariū qz exqº nō
admittit oñra nō dº admitti pro. hº certe. d.
l. modicū facit. nāz ibi loquit de pñonīs q
pñter reuerētiā a testimonio repellūtur. et
tūc est vez q non cogunt testificari. nec p
eis pñt. sicut libertus p pñono. qdaz sunt
pñone quē nō admittunt rōne affectōnis
sicut in ffr. et q frater oñra fratrē non cogat
et tūc volēs admittit hº intuitus nō cogit
vt hic. ea rōne q introducū est ob fauorē
in eius lesionem nō retorquat. arg. l. q fa
uore. C. de legi. fm Ja. bu. dicit tñ Ep. in. l.
pñtes. C. de testi. q si oñgat frēz volētez
p fratre admitti non dabit ei tanta fides
quāta daret extraneo. et vnº frater p fra
tre non faceret semiplenā probationē et hº
est quod dicit text. in. l. iij. ff. de testi. tu ma
gis scire potes d. Sed nunqº in crimia
li causa admittunt parentes p parentibº
Rº non. hoc probat in simili. in. l. lex corne/
lia. ff. de iniurijs. et in. l. qui iurisdictioni. ff.
de iurif. om. iudi. Sed nūquid parens

qui prohibet p alio testificari admittet si
est controuersia intº duos pñtes vtpura ter/
tius frat si est questio intº duos frēs. dīc q
sic qz affectio consanguinitatis tollit suspiti
onem. arg. l. non solum. ff. de ritu nupci. et
l. ex neo. ff. de qñibº. Quia in glo.
que incipit. itē et in alijs. in h. hº si filiº. dñ q
vroz marito et ecōtra dñ esse domestica p
sona. quidā dēmināt oñra hāc glo. dīcētē
q vroz bñ est domestica viro suo. nō ecōtra
et ideo maritū pro vroz non admittit in
testē. hº pñ. sequit hāc glo. nō. Ep. in. l. parē
tes. C. de testi. ar. l. si qd. ff. pñerea. ff. si quis
cau. Sed pone q mutuaisti titio pñenti/
bus famulis tuis decē. et nō potes proba
re mutuū nisi per eos. ipi vero phibent te
testificari p te vt hic d. Itē seruīetes siue da
piferi. qd erit remediū. loº fm Dy. q tu re/
pellas familiares. et tūc poteris eos pou
cere in testes. nec ob. q fuerūt familiares
tui. qz inspicit oñicio testis tpe quo depōit
vt. l. iij. ff. l. iulia. ff. de testi. Dicit tñ Ep. in
in dīda. l. parentes. q si possz hoc pbari q
hoc in fraudē fecisses. qd pñumeret ex pñe/
dētibº et sequentibº. et pñcedentibº qz erat
familiaris quē multū diligebat et erat si/
bi necessarius multū. ex sequētibº quia
ex quo reduxisti eū postqº ipse deposuit. tūc
dīdum eiº nō valeret pñter fraudem adhi
bitam vt nō. Ep. in. l. etiā. C. de testi.
Sed pone q volo producere familiarem
tuū oñra te in testem. nunquid admittet
Ja. de are. narravit em. Dīc fm pñ. q ad/
mittetur quia cessat ratio suspicionis. nāz
suspicio erat q diceret omnia pro eo. quā/
do contra te producebat. vnde in fauorez
eius contra quē producebatur. erat intro
ducūz. q testimoniu eius non valeret vñ
ne fauor retorqueat in odiū dignum est q
possit induci oñra dñm fm pñefatos. vt nō
Ep. in dīda. l. etiā in vltima. q. In gl.
quidaz hoc intelligunt. in h. hº cū alijs. Et
hec fuit opi. Mar. ibi nos cōtra. et hec fuit
opi. Jo. oñra quā instat qz instrumentū eq
ualet duobº testibº. vt. l. in exercēdis. C. de
fide instr. sed duo testes in testamēto nō
sufficiūt. gº nec instrm factū de testamento
nūcupatiuo. nisi testes de nouo examient
hº Dy. et omnes dīcūt q opi. Mar. est vera
de iure. l. q nūcupatiuū testamētū in pub/
licā formā roadū. plenā fidē facit absqº ex
amiatiōe testiū descriptoz in eo nam stat
instrumēto. donec pñetur strariū. vt. l. cū

precib⁹. *E. de pbad.* Nec obs. q^d instrumen-
tū e^qualer duob⁹ testib⁹ q^z vez est qⁿ pro-
bat o^{tr}a instrumentū p^r duos testes in eo
descriptos. nā tūc vacillat fides istrumēti
etiā si mille testes essent in eo descripti. sed
qⁿ testes nō dicūt o^{tr}a instrumentū tūc in-
strumētū e^qualer. q^d sūt in eo descripti. vt
t³ Inno. in. c. cū Johānes hēmita. e³ de fi.
instr. Preterea p^r hac opi. facit. q^z certi sūt
ca⁹ in quib⁹ ad pbatōez ad⁹ re^qrun^t qⁿq^z
testes. et tū ille ad⁹ pbat p^r istrumētū. vt
l. vlt. et aut. ibi posita. *E. si. cer. pe.* In gl.
E. de testi. in d. legatarijs. ibi o^{tr}a. Ibi cō-
trarij timore dic q^d q^d erat de solēnitate te-
stamēti. q^z iō nō p^rhibebat testificari. secus
qⁿ est q^d de vitate q^z tūc p^rhibet. vt. d. l. in
omib⁹. h³ certe hec rō faceret q^d etiā h³ s³ ad
mitti posset. q^d tū est falsū. h³ gl. in. d. l. in o³
bus. soluit h³ o^{tr}ariū. q^z est q^d legatarij in-
ter legatariū et h³ rōez et tūc nō pōt testifi-
cari q^z tūc testificaret in cā sua. aut est q^d
int aliū q^z h³ rōez. v³ int alias psonas noia-
tas in testō. et nō p^rhibet. et h³ voluit scire
glo. hic in fi. Balous

De militari testa- mento

Pradēa *h. intentio*
Militi in ex-
peditiōe degēti. est remissa solenni-
tas testandi. circa nūm testiu^z subscriptio-
nes et sigilla. et pōt qⁿ vult testari dūmō
de ei⁹ volūtate p^r duos testes rogatos cō-
stet. q^d p^rilegiū nō militati denegat. et tū
p^rilegio militati cōcedit vt qⁿuis filiū fami-
lias. mūt⁹ vel surd⁹ sit. testari possit. q^z cessā
te cā cesset effēs. *h. d. testamentū*
a milite e³ expediciōez degēte. debz fieri cū
solennitatib⁹. in paganor^z testamentis cō-
suetis obseruari. factum vero in expedicio-
ne intra annū postq^z honeste remissus fue-
rit. iure militari valebit et in testamento
condicio retrahitur.

sed si quis *h. d. confirmas iualitū v³*
de nouo concedere.

deniq^z *h. d. Testamentum militis*
non rūpitur mīma capitis
viminutione. et filiū familiās in castrensi
testari potest. iure tū omni. *h. d. v³q^z ad fi.*
ti. *Idō. arg. ad. q. Statuto ciuitatis ca⁹*

uet q^d in maleficijs possit procedi ad con-
demnationem non obseruata iuris solen-
nitate super aliquo maleficio. recepti sunt
testes die feriato. qui etiam non iurauerūt
Modo queritur nunquid possit sequi con-
demnatio. Determinat q^d sic. arg. hui⁹ tex
per verba predicta non obseruata. x. sicut
patet in milite cui solennitas testandi re-
mittitur. pro hoc iure solūmodo est remissa
solennitas iuris ciuili⁹. non autē ea que
de iure gentium est. s³m quod in ore duoz
vel trium vt hic patet. sic a simili in propo-
sito. Statutum prouidet q^d non obseruatio
iuris solennitates fecit processus. videtur
dispensare cū solennitate iuris ciuili⁹ vt
puta q^d ferie non obstant. que de iure ciuili
li intro dūde sunt. vt. l. prouinciaruz. *E. de*
serijs. Item q^d recipiantur testes etiā nō
iurati. quia iuramentum testium est iuris
ciuili⁹. vt. l. iurifurano. *E. de testibus.* ex
quo sequitur condemnationē sequi posse
ex dicto processu. non autēz posset preteriti
dictorum verborum omitti partis citatio
qui per hoc aufertur facultas defensionis
que est de iure naturali. vt. l. verum. ff. de
iusti. et iure. Circa hoc vide Bart. cuius
sunt verba. in. l. filius. ff. de dona. in princ.

Item nota ex ver. plane. cauetur statu-
to aretino q^d contra instrumenta guarenti-
gie non possit aliqua exceptio nisi falsita-
tis. solutionis. et padū opponi. vis opo-
nere contra instrumentum quod produci-
tur. quod non est instrumentum guarenti-
giarū. certe hoc potes quia anteq^z vendi-
ret sibi locum statutum quod prohibet
exceptionem opponi. oportet q^d appareat
q^d sit instrumentum. et guarentigiarum. si
cut oportet hic probare militem fuisse te-
statū antequam possim dicere esse sibi re-
missas solennitates testandi. Item sa-
cit ad illam questionem. Cauet statuto. q^d
villa teneatur emendare damnum vero-
baro. et quod stetur iuramento verobati.
nam q^d quis sit verobatus non statur iu-
ramento sui dicentis. sed oportet probare
legitime ipsum esse verobatum. et postea
eius iuramento stabitur circa emendā de-
robationis eius pro verobatis rebus. s³m
l. iij. §. v³denatū. ff. de re iudi. et. l. diu. ff. de
testa. mili. Itēz dicit iste tex. facē capitiā
duz vis releuare aliq^d testamentū. nā nō
sufficit dicere q^d aliquis fuerit testatus

pñtib' septē testib' adhibitis. qđ tene men-
ti. qđ sup hoc vidi multoties errare. In
glo. qđ incipit honestā. in. s. h. adenus. Ita
glo. inducit ad. q. p. aliqđ qđ notario cōde/
mnato de falso. nō pōt in sentētia reseruā
facultas officiēdoz instrumentoz. sicut mi-
les qui adēnat' est de fide rupta nō pōt te-
stari vt hic pñz. sic in simili notari' falsita-
tē omittēs redarguit de fide rupta qđ tpe
quo creat tabellio iurat artē suā fideliter
exercere. Et. cñ strariū deēmiat. Et. de his
qui nō. infa. l. et si seuerior. et. ar. hui' gl. in
fi. In glo. vlt hui' tituli. in fi. Sed certe
hodie null' miles pōt testari inofficiose vt
in aut. de herē. et fal. in. s. vlt. Et. in. l. fi. Et
de inofficioso testamēto idē sequitur. et est
ipā veritas. Balous.

Quibus nō ē permis- sum facere testa-

mentuz
On tamē Istud pñ. Bre/
uit. h. d. In pñā/
te aliena ostituto testāi nō licet. ca-

strense vel qđ castrense peculium habentib'
dūtaxat exceptis. qui de eis ac si patressa/
milias essēt. pñt de iure testari. h. d. vsqđ ad
s. itaqz In glo. s. causa mortis. in fi. Et
tra istā glo. op. nā nulla vltima voluntas
pōt pendere ex alieno arbitrio. vt. l. i. ff. de
leg. ij. cū filiabus. s. donatio causa mortis ē
vltima voluntas. vt. l. fi. Et. de codicillis. g.
nō pōt fieri cōsensu patris. So. dicebāt vt
s. de donac. s. i. nā donatio causa mortis
magis accedit otradui qđ vltime voluntati
vt nō. glo. singularis in. l. ij. in pñ. ff. de dot
ple. et ideo pōt ab alieno arbitrio dependē
fm Dy. vt ipē scripsit. in. l. tā his. ff. de do.
cā mor. 2. Et. sequit in. l. seniu. ij. R. Et. qui
testa. fa. pos. Et hoc infert Bar. in. l. tā his
qđ qñ officis instm donatōis causa mort.
facias qđ donatari' sit pñs. et paciscat vel
stipulet. nā tūc facta donatiōe p filium. va-
let patre cōsentiente. quia in forma cōtra/
dius facta est. secus vero si donaret absen/
ti quia tunc non valeret. Sed nunquid
filiusfamilias donabit patri ipso consentiē
te. dic qđ non. ar. s. vlt. s. de auc. tu. pro hoc
facit glo. ordi. in. l. i. ff. de auc. tu. licet Mar.
ibi teneat contrariū. per. l. cū ipso. Et. de con-
trahen. emp. sed primā tenet Bar. in vidda
l. tam his. et Et. in vidda. l. senium Alce-
rius quero. ex quo filiusfamilias donare

debet cum consensu patris et aliter nō po-
test. quādo tunc interuenire debet consen-
sus. vtum sufficiat ratihabitio sequens.
hanc. q. format Et. et eam insolutaz dimit-
tit in. l. seniu. allegata. Do. bar. in vidda. l.
tam his. dicit qđ statim facta donatione vñ
consensus interuenire quia quocienscūqz
aliquid requiritur in aliquo actu. non suf-
ficat illud ex intervallo adesse. ar. s. de auc.
tu. s. tutor. nisi forte adesset ex intervallo cō-
sensus. et filiusfamilias in prima volunta-
te pōtaraz. nam etiaz ex perseverantia vo-
luntatis videt donatio confirmari. vt nō.
v. Bar. in vidda. l. tam his. s. allegata.

Alterius quero. pone filiusfamilias pñe
consentiente testatur. et in fine testamenti
appōit clausulā consuetaz si nō valet iure
testamēti valeat iure codicilloz vel alteri'
cui' libz voluntatis vltime quo melius va-
lere potest. queritur nūquid ex istis vñbis
possit valere saltem iure donationis cau-
sa mortis. doct. determināt qđ non quia in
donatōne causa mortis requiritur expres-
sus et specialis cōsensu. vt. l. filiusfamilia-
as. ff. de donac. ti. generali. et illud dicit
speciale quod a gñalitate verborz exclusi-
tur. hic non excludit donatio causa mortis.
ab illa generalitate. ergo non sufficit vidda'
generalis consensus. pñtea vt dictum est
donatō causa mortis magis accedit otra-
diui. ergo sub istis verbis non oñinet.

itaqz h. d. Castrense peculium mili-
tis est precipuū. adeo qđ cum
fratribus cōmunicare nō tenet. et pater il-
lud et alia peculia non occupat. sed ad in-
stitutū per militem pertinebit. vel eo ab in-
testato defūcto ad filios vel ad fratres ei'
excluso patre pertinebit. h. d. vsqđ ad s. pre-
terea. In glo. non hereditario. Quod ē
vñ in peculio aduenticio quo ad pñrieta-
tem. sed in pñedicio nō sūt mutata iura an-
tiqua. vt. s. p. quas pso. no. ac. s. i. et ideo il-
lud et etiā aduenticiū quo ad vsūfructū iu-
re peculij. hodie sicut olim occupabit.

preterea h. d. Impubes et furios'
inestabiles sūt. et qđ ab iñ-
tio nō valuit. tradu tñs mīme cōualescit
et res pñeda non viciat. si ad euz casū per-
uenerit a quo inchoare nō potest. h. d.

itē prodigz Forti' ē ipedimē-
tū a nā qđ ab ac-
cidēti pueniēs. et mutus. et surd' totalit'
a natura testari nō possūt. secus si ex acci-

Ecus ar h. d. **Uro q** lumie cec^o
nô testať nisi tota ei^o vi

Eius qui ^{h. intēdit. Fictio postli-}
^{minij et. l. co 2. capri. ab}

bel. et Rich. mal. in dicta. l. i. §. de hered. in
sti. Ultimo quero. nūquid quilz infamis
ex quacūq; causa phibeat testari. ¶ Dicit
q; sic. quia ad testatōi est ad legitimū. mō
ad legitimū intōdicunt infamib⁹. vt in. c. l. z
ex quadā. extra de testi. et. l. i. §. de digni. li
rij. z in. c. infamib⁹. ex. de re. iur. li. vi. h̄ dic
q; testari possunt etiā si sunt damnati ob
crimē famosum. quia infames tali crimīe
equipant relegatis. vt. l. i. ff. de var. et eoz
cogni. sed relegati pūt testari vt. l. eius qui
§. vlt. ff. de testa. Nec ob. q; intōdicant sibi
adus legitimū et sic est seruus. Baldus

De exheredatione
liberorum

On tamē

On tamē ^{hoc pñ. breui}
^{ter. h. intendit.}
Institutio vel exheredatio nomia
tim facienda de filio in potestate astituto
exigit ad solēnitatē testamenti. ⁊ testamen
tum in quo filius in potestate existens est
preteritus. etiam filio ante patrem moriē
te est ipso iure nullum. h. o.

Sed non ita. b. v. Filia et liberi oēs
ex quacūq; linea descē
dentes. preter filios. poterāt olim exhere
dari inter ceteros et p̄teritio nō ānullabat
testamentū. sed eis certa portio per ius ac
crescendi dabat. et notatim dīcī fieri. qđ
expresso nomīe vel etiā equipollēti fit. b. v.
Posthumus p̄ter

Posthumi Posthumus pater
terito. vires tes-
tamenti remanent in suspensio. et eius na-
tuitate testamentū rumpitur. Posthumi
quoq; feminini sexus inter ceteros exhere-
dari poterant dum tamē legetur aliquis
eisdem. Masculi quoq; cuiuscūq; gradus.
notatim exheredandi sunt. h. v. Posthu-

nocturnis exheredandi sunt. h. d. **posthumorum** h. d. Posthumus
qui post mortem testatoris suum heredem
se repperit esse. si testamenti tempore alius
precedebat eundem. et ut testamentum agna
tione posthumum rumpatur. consulitur testa
tori ut talem posthumum exheredet vel in
stituat.

Emācipatōs h. dīc. de iure ci-
cīpatus est incognitus, et impune potest
filiō pteriri. de iure dō pterio emācipat?

per lineā masculinā diuīdus nominatim. p
feminaz vero inter ceteros exheredat. alr
extra tabulas bonoz possessio eis dat. h. d.
adoptiu ^{Adoptiu} in pte ex h
hic fili nalis exheredat
vel institui iubet. emācipat. & pōt ipune
per patrez adoptantē pteriri. qui quo ad
patrē naturalē. ac si ab ipso emācipat. suis
ser. reputabitur. h. d.

Sz hoc quidē ^{h. d. omēs des/}
cēdētes p line/
am masculinam natū vel posthumū sui. vel
emācipati. eodē modo exheredari iubent.
alio qn sui testm nullū dicūt. emācipati cō
tra tabulas bonoz possessionez hnt. circa
adoptiuos filios extitit noua constitutōe
prouisum. h. d.

Sed si in expeditiōe

^{h. d. pteritio militis in expeditiōe vegetis}
ex certa scia scā p exheredatōe habet. h. d.

Mater ^{h. d. Mater vl alij ex linea ma}
terna ascēdētes. nō hnt neces

se eorum descendentes instituere vel exhe

redare. sed eos pnt silētio pterire. quoz p/

teritio p exheredatōe habet. h. d. vsq ad

fi. ci. ^{In glo. & maculatū. Verū est si in}
accusatōe pteat loc. cert. vtrū in pa

latiō pteat. vel in platea leonis. q non ex

pedi aliqua ofinia adijci cum ofinia adij

ciant ad demonstrādum locū certū. vt. l. for

ma ofularis. ff. de censib. ^{Ex glo. q inci}
pit. itē alijs modis ibi. omēs liberi sint ex

heredati. in & notati aut. s. eo. ^{Nō ex hac}
glo. q illud qd sit ex & boz spāitate. et no/

minati fieri dicūt. qd fac in ar. ad. q. Jure

cauet q nō valeat renūciatio. si qd renū/

ciaret sub & bis vniuersalib. h. modo. & re

nūciatū omni casui fortuito q valet re

nūciatio. Itē ad aliā. q. mlti sūt ca. in qd

re qrit spāle mādātū qd plenissime dicā. p

q. s. p. age. pos. et nō. in. l. pōponi. ff. de p/

cur. vtrū in cā in in itegz restōis. nūqō

sufficiat dē ostituo pcuratorē ad petēdū

restōez in itegz in omni cā in qua opus

erit. an debeat dē in tali causa & aliter nō

valeat. ista glo. facit ar. q sufficiat dicere

in omi cā. doc. tñ in. l. i. Et etiā p pcuratorē

cāz in ite. fli. agi. pos. vidēt defmiare oppo

sitū. de quo dic vt ibi. Baldus

de heredibus institu

endis

Eredes ^{Breuit. h. intendit.}

^{Pōt heres institui}
tā liber q fuus alien. vel ppius

olim cū libertate. hodie sine libertatis mēio

ne habita. et ppi. dē etiā ali. in eo hēat

vsfructū. h. d. vsq ad. s. est aut. ^{In glo}
q incipit. q. d. Sz in possessione rez heredi

tāiaz nō subitrat nisi ea adita hereditatē

apprehēdat. qz illa est facti. vt. l. cū heredes

ff. de adq. poss. Sup. ter. ibi. cū libertate. s. de

ea expssa mēioz faciēdo ibi Sz libertate. dīf/

posuisse vt. imo si testōz instituisse eū expsse

sine libertate q talis institutō nō valeret. vt

s. ex. q. ca. ma. nō licz. s. idē inf. & qd ibi nō

Est aut ^{Seru. adulterat. a dñā}
adultera heres institui nō

pōt an cām adulterij termiat. h. d.

alienus seruus ^{h. d. Seru.}
in quo qd

h. d. vsfructū dē alien. et ppi. fu. hēs isti

tur. simplr ei. dōtionē nō mutās. necessa

ri. hēs et liber erit. s. mutās dōtōez p ma

numissionē hēs volūtari. fiet. alienatusq

a testōre p. instōnez factā nec liber nec hēs

alienus quoqz ^{h. d. eē potēit. h. d.}
h. d. intendit. ser/

uus alien. ostitur. heres iussu dñi hēdita

tē adit. et quo ad iussū inēponēdū q sit hui

dñs hēditatis adēdē tps inspiciūt manu

missus aut volūtari. heres fiet. h. d.

seruus ^{h. d. hereditas vicē defūcti ob}
tinet. et hēditar. vl ei. q est

i vtero fu. recte instituit hēs. et fu. pluriuz

dñoz hēs instituit. p eoz portionib. eū he/

redem efficiunt. h. d.

et vni ^{B. h. intendit. ples et vnuz}
heredē instituere licet. et hēditas nisi p ee/

stōrez alr pvideat in pres. xij. q sub asse cō

tinētur diuidit. qz qz vna excepta ppiā

noia vltra mūea h. d. vsq ad. s. nō at.

^{Nō ex h. s. q quelz res de mundo. nō so}
lū hereditas diuisione legali. diuidit. in p/

tes. xij. et ideo si arbiter dōnaret aliq ad

restituendū tres pres rei. deberet intelligi

de xij. res. vel si peteres duas pres dom.

intelligere poteris sextā ptez totū. et h. est

vez f. d. bar. nisi ofuetudo loquēdi alr se

hēt q in talib. ellz spēdāda magis q pro

pria significatio. vt. l. labeo. ff. de supel. leg.

et qd ibi nō. iō ad omēz dubitationē enitā

dam qñ vis petere partē aliquā rei decla

ra quorū illam ex tota vtrū de tribus

partibus totius domus. peto vnā. vel

duas. naz tunc videris domū distribuisse

in tres ptes. qd facere potes vt in heredi-
tate patet.

Non autē h. d. In pauciores vlt
plures. xij. vncijs. potest quis diuidere he-
reditatē suam et nullus ab initio p parte
intestatus decedere potest nisi miles. h. d.
vsq ad. s. si plures. In glo. imo ibi arg.
stra. ff. de pad. So. regula est q idem iur.
est de parte quo ad partem. et de toto quo
ad totum. ff. de relig. l. an. partis. que regu-
la procedit quādo est eadem ratio partis
ad partem. que de toto quo ad totum idē
non est idem iuris

Si plures h. d. Plures heredes
non expressis patib⁹
instituti. equales partes habebunt. et ali
quibus partibus expressis reliquus qui
quod asse deest habebit. als illud inter il-
los si plures sunt diuidatur equaliter. et
asse distributo inter aliquos alij sine par-
tibus instituti. dimidiam hereditatis ha-

Addeamus h. d. Pluribus in-
stitutis herediibus pro partibus. aliqua
parte residua remanente. videtur tacite in
eo quod distributum nō est pro partibus
distributis instituti. et eisdem institutis et
distributis partibus transcendētib⁹ as-
sem. id quod vltra assem est pro partibus
quibus instituti sunt decreuit. h. d.

Heredes h. d. Pure et sub cōdi-
tione pōt heres institui
et tps certū in institutione adiectū p sup-
uacuo est habendū et inutilis adiectio vū-
ciatur et nō viciat. h. d. vsq ad. s. impossibi-
lis In glo. s. in die. Ratio h⁹ pmi dicit ē
qz dies incert⁹ habet p adiōne. S3 que-
ro que est rō qz nō pōt instituere herede
ad certum diem vel ex certo die. R⁹ fm op.
qz idem est iudiciū de tpe ad res. vt. l. qd
institutū. ff. de milit. testō. s. qz nō potest p
parte testatus et p parte intestat⁹ decedere
g⁹ it. S3 tūc qro qre pōt heres sub adiōne
institui cū aliq parte tps. i. pendēte adiō-
ne repiat decedere intestat⁹. et adueniente
adiōne testat⁹ fm Dp. R⁹ qz adiōis enē-
tas retrahit ad tps testi. vt. s. de milit.
testō. s. post missionē. et id nullo tpe vī tūc
decessisse intestat⁹. l3 Ja. de are. aliā rōnem
nilus fuerit assignare.

Impossibilit B⁹ h. intē In
vltis volūta-
tib⁹ impossibilitat p modū adiecta nō viciat

h. d. vsq ad. s. si plures. In glo. que inci-
pit trib⁹ modis ibi celū tetigeris. hec ipos-
sibilitas non est. de leg. s. si. rē. sed ibi po-
nit adiō p modū negatiuū. vt si celū digi-
to nō tetigeris. q adiō non est impossibilis
s3 necessaria. et id nō reijcit fm doc. l3 gl. ibi
aliter sentiat et male. vñ reprobaf p. d. bar
in. l. i. ff. de vici. instit. et q dicuntur de im-
possibilitate in hoc. s. intellige qn impossi-
bilitas nāe vel iur adiōis p modū adiōis
s3 h p modū dispōis. qz tūc viciaret. vt
l. apud iul. in fi. ff. de leg. i. S3 quero cer-
tū est q adiō impossibilis de iure vel na-
tura reijcit. nūqō s. rē hēbit ouerti in ali-
qd possibile. vt q sic. ar. l. legatū. ff. de vici-
leg. et. ff. de adm. rep. ad ciui. pti. l. legatū
So. dic fm bar. aut adiō adiōis ppter ali-
qd honestū. vt qz testōr legauit. c. p missis
cārandis. et citas est int. ita ppter qd mis-
se nō pōt cā. ri. tunc istud factū ouertit in
aliquē aliū actū pū vt sūt elemosine et oīo-
nes et s. l. a. qnq adiō adiecta sūt ppter
factū honestū s3 trusa vel trusatorū est. vt
si accideris ptem vel celū digito tetigeris
et tūc ei⁹ loco nihil o3 fieri. vt. l. obtinuit. ff.
de vici. et demō. Alteri⁹ qro. qd si adi-
tio adiecta ē p parte possibilis et p pte im-
possibilis. R⁹ q p ea parte p qua est possi-
bilis admittit et p parte impossibili fmitit
vt. l. qui vort. ff. de vo. pleg. fac. l. penlt. ff. d.
vici. et demō. Demū qro. nūqō institut⁹
sub adiōne poterit hereditatē adire de iu-
re cili. vt hēat petere bonoz possessionē de
iure ptozio. In. de are. dicit q petere expe-
diebat bonoz possessionē et hereditatē ad-
ire de iure ptozio. ar. l. s. cā. s. o. a. n. ff. de tre-
bel. et. l. i. s. ad eas. ff. ad. l. fal. Bar. in. l. i. ff.
de vici. insti. dicit q aut adiō reijcit a iu-
re cili q est impossibilis. vt hic et in dīda. l.
i. de vici. insti. et tūc adire poterit heredita-
tē de iure cili qz ius ptozii de tali hōi-
tate se nō intromittit. aut adiō reijcit seu
remittit de iure ptozio vt in dīdo. s. sed si
damna. et in dīdo. s. ad eas. et tūc sic ve-
ra opi. Ja. de are. q debeat adire de iure p-
tozio. Et est magna vis huius questionis
quia de cili iure heres maius tempus
requirit ad adeundam hereditatem q he-
res de iure ptozio. vt. l. i. s. largius. ff. de
successo. edicto. et quod ibi notat. In gl
se. in fi. Rationē huius differētie facit qz
iputer sibi qui strahit sub adiōne impossibi-
lī nō sibi non subuenit qui se in necessitate

posuit sed in arbitrio heredis non fuit. qd
possibilis condicio sue institutioni adijce/
retur et ideo facilius sibi si ibuenitur. cere
ra circa materiam condicio nis impossibi/
lis dicam. j. de iutil. stipu. h. l. j. impossibilis

Si plures Breviter. h. intendit
bus institutis. adiedis cop
bus est parendum. disjuncti
si alteri earum pareatur. et e
tus testori. p. ab eo heres il
titui. h. d. Val

De vulgari substitutione

Otestatur

Unum gra
duz substitui
tionis et plures qui s in testamen
to pro libito voluntatis face re potest. et ne
quis intestatus decedat o fili uiz est q in vl
timo gradu seruū suū herede 3 instituat. h
d. vsq ad. h. et plures. In glo. rubrice in
fi. Si iste intellectus esset verus sequeret
q fideicommissaria substitutio p. esset dici vul
garis naz ipa potest fieri p quālibet et cui
libet. et tamē constat q vna non est altera
n ideo hec ratio non valet. Ep. in. l. precib.
C. eo. dicit q ideo dicitur vulgaris qz qui
libet scit vti verbis necessarijs ad ea. Qui
de actu. et alij doc. moderni. v. cunct q vul
garis dicit. i. directa Sicut aliter sic expo/
nitur in. l. cū filiū. ff. de here. in l. i. vel dicit
vulgaris. i. approbata. vt. l. si seruus nane
ff. de furtis. Itē vulgaris quia verbis cō
fueris. vt. l. iij. ff. de rē. ra. haberi. Item
dicit vulgaris. i. expressa qñq a iure qñq
a testatore. v. l. libertus. ff. de fideicō. lib.
Itē ultimo vulgaris dicit quia nihil ha/
bet specialitatis vt. l. edicto. ff. de iur. fi.
In glo. in alia enī ibi sceriola. Per text.
illius. l. Ja. de are. dicit q etiam in codicil/
lis non potest directa substitutio valere iu
re fideicommissi. quia nulla lege cauet q d/
ba directa obliquant. et tex. in dicta. l. scer
ola. non facit quia ibi ponitur verbū obli
quū. omnes doc. defendūt glo. reprobant/
do. Ja. de are. per. l. verbis civilib. ff. eo. ti
et p dictam. l. sceriola. naz patet ibi q facta
fuit substitutio pupillaris que est directa.
tamē trahitur ad fideicommissariam.

Et plures h. d. Unus loco plu
riū. et plēs loco vni
possunt substitui. et cum plures inuicē sub

stituant vident partes adiecte in instituti
one et substitutione. tacite repetite. h. d.

Et si instituto

h. d. Substi
tut' vulgari
ter ei qui est coheredi suo vulgariter insti
tuto et eidem substituto coherede non ad/
euntibus in portōne vtriusq admittit. ea
substitutione vulgari. et altero adente in
nō aduentis portionem solūmodo admit/
titur. h. d. vsq ad. h. si seruū. In glo. l. or
dinis ibi sed certe ille. h. corrigit. Ista glo.
p oēs doc. repñdīt qz legū correctio est vi
tanda. et ideo soluo q dictus. h. loquit qñ
quis exheredauit filiū et ei substituit. quo
casu etiam dato. debet pcedere substitut'
nā si substitutio pcederet non possz dici iu
re taliter pcessisse institutionē qui in testō
facta non fuit. et quia tractatur de ordine
plenissime distinguit. cū querit vtrū ordo
sit seruandus. Omissis his que Dy. nō. in
l. nec enī. ff. de solud. Et dic q triplex est or/
do. Prim' est ordo rei quo ipa res produ/
citur in esse. Scds est ordo rei fm tempus
vnius rei ad aliam. Tercius est ordo scri/
pture. Si tu queris de primo ordine quo
ipa res producit in esse. aut ille ē ordo ne/
cessitatis aut voluntatis aut dubitat. Si
necessitatis vt in snia nā ordo ei' quo pro
ducit in esse est libellus. pcedere lid. cōt.
iurare de calūnia. certe si prius iuretur de
calūnia qz lis otestetur viciatur sententia
vt est casus in. l. prolata. C. de sententijs
quod tene menti et tunc viciatur quādoq
ipa res ipo iure propter omissionem talis
ordinis. qñq per sententiam vt. l. i. et qd
ibi nō. C. de apel. quādoq est ordo volun
tatis. et ommissio talis ordinis non viciat.
vt. l. preposterī. C. de testa. et j. de lega. h. an
heredis. aut dubitatur vtrum sit necessita
tis an voluntatis. et tunc aut ille ordo est
magni preiudicij et tunc eius ommissio vi/
ciat vt. l. cum hij. ff. si pretor. ff. de transacti.
aut est modici preiudicij et tunc eius omis
sio non viciat. vt. l. i. in pn. ff. de ven. in spī.
quod facit ad. q. Jure cauetur q heres in
confessione inuentarij signum crucis pre/
mittat. vt. C. de iure delib. l. si. dubium est
vtrum ille ordo sit necessitatis an volūta/
tis. certe tunc quia ommissio illius ordinis
est modici preiudicij. nō habet viciare. sec'
si esset magni pīudicij vtrū si essz omis
sio creditoz vt ibi ptz. Scds est ordo
vni' rei ad aliam. et tunc aut tu queris in

honorib' suscipiendis et tunc non inspicit. ordo
tpis. qz non ordinabit p'us antiq'or h' & tuo
hor. vt. l. honores. C. de decur. li. xij. l. 3 p'mo
ipa ordiatio p'us spedit qz v3 gradati or/
dinari. vt. l. honoz. § gerendoz. ff. de mun. et
hon. qd fallit vbi al's esset p'us. vt. l. p'mi
cerio. ff. de off. p'fec. v2. Si tu q'ris de ordi/
natis in iure p'ferendis. tunc tps inspicit q'a
antiq'or p'ferit. vt. l. i. ff. de albo. scrib. et. l. i.
C. de consulib'. li. xij. et hoc est circa ordinez
p'sonaz. circa & ordinē iuris ciuil' v' p'so/
nalis. qd sit pot' dicit vt p' Dy. in. l. penul.
ff. de p'uileg. credi. Terti' est ordo scripture
et tunc aut mēs disponētis est certa. 7 tunc
non curam' de scriptura. vt. l. nec eni. ff. de
solucl. aut est dubia et tunc curat. vt. l. quo/
tiens. ff. de v'suf. facit qd habet in p' ostōe
C. circa fi. vbi d' q' inspicit dies late cōsti/
tutionis. vt sciat que p'oz. 7 q' posterior est
Et p' hoc dēmiat talis qd. Pone q' q's in
libello dicit quare peto talez p'pelli et cogi
et v'ra snia dēnari. ad dandū et restituen/
dū rē talē. nā l3 f'm ordinē scripture vide/
atur p' petere executionē q' sniaz qd ē p'hi/
bitū de iure. vt. l. i. C. de execu. rei iudi. qz h'
certi sumus de mēte libellātis talis libel/
lus tolerat fm bar. vt ipe sc'p'it in. l. ij. C. e.

Si seruus h. d. Substitutio v'ga/
ris p' hec & ba. si heres
nō erit. in eo quē testōr credit libez. intelli/
git si ei postea cui' iuri supponet h' d' itas
nō adq'herit. h' in eo quē alieni iur' abiret
intelligit si ipe heres nō erit. vel aliū here/
dē nō fecerit. h. d. v'sq' ad fi. ti. Et si h' ter.
colligūt doc. ar. ad nōbile dīdū. q' quotiē/
cūq' q's nō h3 supioze. et h3 cāz cū aliquo
in cā tali ille est iudex p'petēs. qz qd solem'
dicere in cā p'p'ia null' pōt esse iudex. p'ce/
dit vbi q's h3 supioze. al's ipemet erit iudex
vt hic habet. et. ff. de here. insti. l. et ita. vbi
doc. h' ponit. 7 ibi vide. nō sūt alia i' isto ti.

De pupillari sub stitutione

iberis suis h. p'n. h. d. Li
beris quos

q's h3 in p'tate i'itutis v' ex h' d' a/
tis. pōt testōr nō solū vulgarit' h' etiā pup' il/
larit' h'is & bis. s. si h'eres erit et in pupillari
etate decesserit pupillari' substituet'. et pu/
pillo nō adēute substitut' admittit' ex v'ul/
gā. eo adēute. 7 in pupillari etate mortuo

et p'p'illāi adituet'. et in in habilib' ad p'
uideōū sibi iur' p'uidet. h. d. v'sq' ad q' qua/
rōne. In gl'e. p'ma. in fi. Adde itē ad hoc
vt substitutio valeat erigit' q' pupill' sui iur'
ris efficiat p' mortē testātis. qd bene collu/
git ex fi h' gl. et p'bat i. l. ij. § plane posthu/
mus. ff. eo. et rō hic in gl. assignat. qz substi/
tutio pupillari' sit solūmodo illis impu/
berib' qui testari possent si puberes essent
h' in p'tate aliena recasuri. etiā si puberes es/
sent testari nō possent. vt. §. qui. nō est p'mil/
fa. te. §. i. Itē erigit' q' aū mortē testōris nō
sit effect' sui iuris. nec nocet si tpe testamē/
ti sui iuris eilet. dūmodo tpe mortis testā/
tis repiat in ei' p'tate. vt. l. heredi. § cū filio
ff. e. Itē erigit' q' pat' faciat testm' sibi. alio/
qn nō pōt substitut' pupillare facere vt. l. i.
§ libez in. fi. ff. eo. Itē q' patris adēat he/
reditas. vt. l. ij. §. hō adeo. ff. eo. S3 que/
ro nūquid illi liberi debeāt esse naturales
et legitimi. R' q' sic. vt p'z. C. e. l. si testō. cū
se. Sed quero. nūquid adoptiuo possit
fieri pupillaris substitutio. R' adeo q' sic fi/
tales sint q' transeant in potestatē adoptā/
tis. vt. l. sed si plu' § in arrogato. ff. eo. 7 nō
in dīda. l. ij. ff. eo. naturalib' t'm non potest
pupillariter substitui. vt nō. ff. eo. l. l'utius.

Sed pone q' statuto caueatur q' minor
xx. an. non possit testari. nūquid ei fieri po/
terit substitutio pupillaris. Aduertur q' sic
cum in tali sit defectus etatis qui est cau/
sa pupillaris substitutionis. contrarium
est dicendum quia substitutio sic solūmo/
do etate ipeditis. et ideo mentecaptis. ma/
ioribus. xiiij. an. non potest fieri substitutio
pupillaris. l3 sint impediti testā. sed exem/
plar' qui habent illud impedimentum
nō causa etatis. p'terea maiores. xiiij. an. 7
minores. xx. possūt habere filios ad quos
eoz successio deferit' qd nō est in impuberi/
bus. S3 videt' q' substitutio pupillaris
possit fieri emācipato. dūmodo sit ipubes
nam p' aut. de heredi. ab intest. sublata est
v'ia emācipacionis et patrie p'tatis. vnde
omib' illis quib' poterat olim pupillari'
substitui si in p'tate aliena erant. etiā eis
hodie poterit in emācipatis. h' dicit' o'tra q'a
v'ia emācipacionis et patrie p'tatis hodie
est sublata. solūmodo quo ad successionez
ab intestato al's non. vt nō. in. l. gallus. §.
quid si t'm. ff. de lib. et posthu. cū fi. P'retēa
mater ea ratione sola non potest substitue/
re pupillariter quia nō sūt in potestate. v

l. si mater. ff. e. vñ patria pñs hñde est ne/ cessaria ad pupillare substitutionē fiendā

Quarone

Exemplaria substi/ tutō p quā qñ libe ris. mētecaptis. cuiuscūq; etatis filios mē teapti vel frēs si filios nō hz vel qñcūq; alios exneōs pñdīs deficiētib; substituit. ad exemplū pupillaris substitutiōis extē/ tit introducā q eo cui facta est ad sanamē/ rez redeūte si pupillaris. pubtate expirat h. d. vsq; ad. h. igit. In gl. et ita ibi qui li beris. h. d. ba. Dy. in tractatu substitutiōnū dicit q in istis substitutiō. orinent vulgāes expñse. Az. in sūma. e. ti. tenet idē. Ey. 7 Ja. de are. in. l. pñb; sequūt istā gl. Bar. in. l. i. in pñ. ff. eo. et. l. l. lucī. 7 concordat has opi. hoc mō. nā aliqñ pñt dīci expñsū 7 bis gñalib;. qz sub oceptiōe 7 boz pñt orineri. vt dicen do oēs filios exheredo videor exheredare noiati qz sub istis 7 bis gñalib; pñt omēs 7 phēvi vt. s. de exheredat. lib. s. noiati. et hac oñderatiōe vulgaris substitutiō que 7 phēdit sub opñdio et breuiloquio dicit expñsa. et ideo matrē excludit. vt. d. l. l. i. i. nā sub hac gñalitate 7 boz hos iūicē sub/ stituo. vel qñcūq; decesserit talis sit heres pñt orineri si heres nō est. Quod dñ est ex pressū 7 bis spālīb;. et hac oñderatiōe sub istis 7 bis substitutiōis nō orinet vulgari. expñsa si tacita et sic soluant dīde opi. Sed vulgaris tacita ioubitant vocat illa que orinet sub expñsa pupillari. de qua gl. i. fac mētiōē vt si testōr dicat si heres decesserit 7 pupillare etatē. nā tacita itelligit vulga ris. si heres nō erit oñtra nām 7 boz expñso rñ. qz hec 7 ba de sui nā generalit vel spālī ter nūq; poterūt 7 phēdere si heres nō erit sed pñter presūptaz mēte testātis. qz iuris 7 sultī dīeduatī fuerūt. q testōr qui voluit substitutū admitti si heres esset. et decede/ ret in pupillari etate. idē voluerit si heres nō fuerit 7 in pupillari etate decesserit pñt idēitātē rōis. et id dīcit hec tacita vulga ris subaudita a iure. In glo. ibi vt hñc .i. vt si heres. Pñt etiā dīci fm opi. aliqrñ q pupillaris que orinet in breuiloqua sit expñsa fm Az. qz matrē excludit vt. d. l. l. lucī. 7 glo. in. l. pñb;. E. e. ti. teneat q in breuiloqua orineat vulgari tacita quod probatur in. l. i. s. si his. et. l. hoc iure. ff. e. h. dīc vt dīrim; de vulgari que sub hac vos iūicem substituo continet pupillaris expñ sa gñaliter et non specialiter. et ita concor/

dantur glo. 7 doct. In. e. glo. in si. glo. in l. centurio. ff. e. Tenet q qñ substitutiō cō/ pñdiosa sit pupillo p verba obliqua vñ cō munia. omī tpe valeat iure fideicōmissāie Glo. in. l. pñb;. E. eo. ti. nōbiliter distiguit quia aut substitutiō cōpñdiosa sit pupillo cū tempore 7 distīdīdīone. sicut cōiter solet fieri. vt quia testōr dicat filiū meum impu berē instituo. et si decesserit in pupillari eta te vel qñcūq; sine liberis talez substituo tūc. tēpa pubertatis v3. vt dīreda et iure dīreda. postea vt fideicōmissāia. Glo sam i. l. cēturio. seāt Az. 7 Ja. bu. Inno. i. c. ray nūci. et. de testis fm glo. et Jo. an. in anti qua sua. gl. in. c. si pater. de testis. li. vi. 7 ēc Dy. Bar. Richar. Mal. Odo. et qñ omēs legiste tenent hanc glo. que tenet q qñ sit p verbū cōe substituo infra pubertatē va leat iur dīreda. postea obliquat. sic. Ja. de are. et Ey. in dīda. l. pñb; et Jo. an. in. d. c. si pater. i. nouella idē. q opi. satis ē nōbīf

Igitur

h. intēdit. Testm substitui/ tionez orinens pupillarez quo ad quid vnū et quo ad quid duo cen seri potest. et volens caute substitutiōnez facere. debet eā sepatiz a pñrio testō facere et per se clausam tempore vite pupilli tene re iubet. et substitutiō pupillaris in eodez codice quo testm est scriptū et etiā alio pñt scribi. h. d. vsq; ad. h. non solum. Ex isto. h. colligit ar. ad. q. Satuto cauetur. q si quis non probauerit accusatiōnez puniatur in x. in eodez libello accusatorio accusati sūt duo de diuersis delictis que nō probauit nunquid pro vna accusatiōne non proba ta an duabus puniatur. Iste tex. facit pro vtraq;. Ja. bu. disputauit hanc. q. et veter/ minauit q debeat puniri pro duabus ac/ cusatiōnibus nisi accusator probaret q cō munis vsus loquendi se habet q accusa/ tiō dicatur libellus accusatorius quo ca/ su quia est vnus libellus pñiretur p vna accusatiōne non probata. quā ponūt doc. in. l. libelloz. E. si libelli. ff. de accu.

Non solum h. d. Etiam libe ris exheredatis potest fieri substitutiō pupillaris in qua veniunt omnia bona pupilli quāuis ali/ unde qz a patre qñta. et nō solum natis h; etiam posthumis pupillariter potest sub/ stitui. h. d. vsq; ad. h. liberis. In glo. que incipit. qui substitutus. ibi cum fil. in fin. Sed que est ratio diuersitatis q pupilluz

exheredatus in legato sibi relicto gravare
posse h. ei. substituitur. So. fm. De. 7. Ty. nō
pōt reddi rō. h. qdaz voluerūt quādoz frī
uolas assignare rōnes vt recitat Ty. in. l.
cum quidam. C. de lega.

liberis h. d. Pupillaris substitu-
tio est ps et sequela testa-
menti pncipalis. et nisi qd sibi testet nō pē
pupillare substitutione facere que potest
fieri liberis impuberib. singulis. vel tm ei
qui ultimo morietur. h. d.

Substitutus h. d. Potest pu-
pillo substitui no-
miatim certo pncipio noie designando p pso-
nā vel gñaliter p vba hec. quisq. mihi he-
res erit. quo casu qui heredes erūt ex iudi-
cio defūdi. p hereditarijs portionib. ex pu-
pillari substitutione vocant. h. d. vsq. ad s-
masculo. In glo. sibi met. in fi. Cōtra gl.
opp. de lege si qd cū totū. ff. de codicil. vbi nō
curat qd alius quis sit heres. So. fm. Dy.
ibi nō erāt alij descripti. et ideo oportet qd
nos intpitem. heredes in effectu ex hac
substitutione quisquis mihi heres erit al-
volūtas testōis periret. 7 rō defūdiatōis
hui. glo. qz testōr ex affectōe substitutum
fac. que affectio ampli. cadit in descriptis
et heredes in effectu tm modo. et p hac gl.
et filies. d. Bar. reprobat quādoz opi. Ty.
De. et Ja. de are. qui tenet qd fili. et suus
heredes descripti alr faciāt herede patre
et dñm. nā fili. fac. patre herede in effectu
h. ipe rmanet noie. seru. 7o nec noie nec
effectu remanet heres. h. vtroq. mō heret ē
dñm facit vt Ty. scripsit in. l. cū pponas. C.
de here. insti. nā hec opi. est falsa. si ei seru.
faceret dñm herede et noie et effectu. ergo
dñs admitteret ex hac substitutione. qd quis
heres mihi erit. qd tm hic negat. quare ex
hac substitutione nō pl. admittit qd pater. h.
nō est ex alio n. qz fili. 7 su. rmanet hēdes
noie. 7 hec est vritas vt scripsit Bar. in. l. cū
filio. ff. de leg. p. et. l. qui liberis. h. hec vba
ff. de vulg. et pup. et hec inducunt ad. q. iu-
re cauet qd qñ ē delegata aliqua cā alicui
sub noie dignitat. qd illo defūdo. succedat
indelegatus successor vt in. c. qm abbas.
et de offi. deleg. et. l. et qz. ff. de iur. om. iur.
Sz pone qd opromissa est cā in aliquē sub
noie dignitatis. et mortuus est. certū ē qd
si fuisset opromissa sub noie pncipio nō trans-
iret opromissus ad successore in dignitate
quia opromissū arbitri morte finit. vt. l. q.

em proferre. ff. de arbi. sed nunquid hoc ca-
su transibit ad successionē. videt qd sic quē/
admodum dicimus in legato. arg. videtur
iurū. Inn. in. c. si. et de officio deleg. veter/
minat et rariū nō biliter. nam in opromisso
nō transit aliqd vniuersale. sed vnus ad
tm. secus est in iurisdicatione. vbi quid vni-
uersale transit fm eū. p hoc facit quod di-
ti sup ista glo. nam quotienscūq. pferunt
verba generalia contemplatione affectōis
non otinet successor in effectu. sed in propo-
sito l. 3. verbis generalib. appellatis causa
fit opromissa. hoc factum est contemplatione
psone nō causa dignitatis. et ideo nullate-
nus transit ad successore in dignitate fm
vidam declarationē vidē Inn. que ē vera
h. pōitā v. obstare fortiter qd solet decla-
rari in. l. quidaz. ff. de reb. du. vbi solet vi-
ci qd si factus sit executor quis sub nomine
dignitatis. qd si moriatur in executione sur-
rogatur succedens in dignitate. et tamen
constat qd executoris officium cōmittitur
contemplatione psone. So. dic qd hec gl. et iu-
ra allegata in ea nō faciūt ad. q. pōitā
l. 3. defūdiatio Inno. sit vera. nā hic loqmur
in noib. appellatis que testōr a se ipo iou-
cit. et ideo intpreamur fm qd hic dicimus
sed in questione pposita nomina dignita-
tis nō introducit testator seu opromittēs
ideo nil facit qd hic dicit ad. q. illas. Pos-
sumus tm respondere qd ratio quare admi-
tatur successor in dignitate est qz executor
quē dat testōr succedit loco legitimi execu-
toris. videlz episcopi qui est legitimus ex-
ecutor vt. l. nulli. et. l. si quis ad declinādoz
C. de episcopis et cle. quasi sub nomine di-
gnitatis sit executor. vnde succedens loco
eius. ipius naturā sapit. l. si eum s. qui in
iuriā. ff. si quis cau. et quia decedente ex-
ecutore legitimo succederet successor in di-
gnitate. ita etiam erit in proposito. quod
determinat dñs Bar. in. l. qui liberis. h. hec
verba. ff. eo. ti.

masculo h. d. Masculovsq. ad rñi
Mulieri vsq. ad. xij. ann.
pōt fieri substitutio pupillaris. post vero
vidā tpa vel etiā intra eñeis nullus pōt
substituere directo sed p fideicommissum est
substitutio fienda. h. d. vsq. ad. fi. ti. In
glo. qd semper. in fi. Dic. qd ista glo. tenet qd
directa substitutio eius facta nunq. obli-
quatur. et idem notat precedens que inci-
pit. l. directo. Quas glo. quidam sequunt

maxie Ja. de are. vt dixi. S. de vulg. sb. sup
rubrica. gl. nō. strariū in. l. vbi cilib. ff. d
vul. et pu. q̄ vult q̄ q̄uiscunq̄ dīreda s̄stī
tutio fit. nūq̄ possit valere iure dīreda p̄p̄
defectū p̄sone q̄ etiā facit vel cui fit obliq̄
in iure fidei cōmissi. et illa glo. est v̄a et ista
est falsa s̄m cōez op̄i. S3 q̄ro mat̄ pupil
larit̄ substituit filio suo. certū est q̄ iure pu
pillari valere nō p̄t q̄z defici vñū de subnā
lib. pupillari s̄stōnis. q̄z m̄r filiū i p̄tate
nō habz. nūq̄d valebit iur̄ fidei cōmissi. p̄ p̄/
dīda p3 q̄ sic S3 q̄ro p̄r filio pubi substi
tuit pupillari. certū est q̄ nō p̄t valere iur̄
pupillari. nūq̄d valebit iure fidei cōmissi. v̄r
p̄ p̄dīda q̄ sic. nā s̄stitutio q̄ nō potuit va
lere iure dīreda. d3 obliq̄ri et trahi ad fidei
cōmissum. h̄ ista ē h̄mōi. g. v̄. dōd. dē m̄iant
strariū. nā substitutio pupillaris d3 pubi
tate finiri. vt. S. in. h̄. hoc. g. substitutio pu
pillari vt valeat iure fidei cōmissi. nō p̄t tūc
inchoā. vt. l. cū moriar. ff. de v̄suf. leg. facit
l. si fundū p̄ fidei cōmissariū. ff. de leg. p̄. qd
scripsit. d. Bar. in. l. vbi cilib. ff. de vul.
et pu. et h̄ seq̄t. d. Bui. de achu. Ray et oēs

**Quibus modis testa
mēta infirmantur.**

Estamētuz Brevit. h. v̄
redis agnatione. et cū p̄ testm̄ q̄s
a testōre adoptat. adoptōe p̄ quā q̄s in ei⁹
tūst p̄tate. rūpit fēz solēnit testm̄. h. d. vsq̄
ad. s̄. posteriore In gl. si at. ibi tē nō rūpit
testm̄. Et ē rō p̄pter reliq̄as suitatis q̄ erāt
in filio emācipato. p̄p̄t q̄s tolerat exhere
datio in eo vt postea fuerit ad ius suitat
tis p̄ arrogatiōez testm̄ nō rūpit. cū et alis
reliq̄e p̄tatis aliq̄d spālitate. iducant. vt. ff.
de q̄onib. l. vñi. s̄. fu. et nō. S. de tutel. i si
In e. gl. ibi. aut eñe⁹ emācipat. dic q̄ rō
ē h̄ dīdī. q̄z i tali exheredato. nō sūt aliq̄ re
liq̄e suitatis q̄ hāc exheredationē possint va

Posteriore (livare
h. d. d. z. testm̄ ex
q̄ nō potuit adiri h̄ dītas de iure civili. p̄/
mū rūpit. si tū hereditas ex eo nō adeat. res
ad eām intestati deducit p̄ testō rupto. et
z absq̄ aditione hereditatis effc̄m nō ha
bere valēte. h. d. vsq̄ ad. s̄. h̄. si q̄s. In gl. h̄
est vez in fi. Dic q̄ rō diuersitat. ē q̄z iudr
semel iudicauit in eā in qua quo ad illā ef
fectū est p̄uat⁹ et fūd⁹ ē offō suo. et iō tanq̄

p̄uat⁹ apli⁹ v̄dīcāe n̄ p̄t. et iō sec⁹ ē i testōre
duo v̄l p̄la testā faciēte. q̄z p̄ hoc facit p̄m
nō fuit p̄uat⁹ facultate faciēdi z. v̄l z. v̄l
l. si q̄s in p̄n. ff. de leg. z. In gl. nō. nō oñi
derari i fi. S. o. nō ē vez q̄ min⁹ p̄fectū tol
lat p̄mū p̄fectū. nā si testm̄ z. d3 tollere p̄m.
optet q̄ h̄eat oēs solēnitates q̄b⁹ testm̄ p̄/
ficiat. nec i p̄fectū dī q̄ ex eo hereditas non
adeat. iō nō ob. p̄dīda. l. si iō qd. q̄z ibi loq̄t
in v̄dīcāe z. v̄dīcāli. seu facta sine tu
tore q̄ est i p̄fecta et iō emptiōez purā vel p̄
fecta etiā auēte nō tollit. In gl. q̄ incipit
q̄re nō trāsmittit. in fi. Dic q̄ itelligit i he
rede eñeo. sec⁹ est in suo q̄z hereditas pa
tris s̄m gl. trāsmittit i descēdētes suos eē
in eñeos q̄scunq̄ s̄m opi. cōez. vt nō. C. d
his qui ante apertas ta. l. vnica.

S3 si quis h. d. S. cōm testm̄ i quo
est heres in certis reb⁹
istitut⁹. p̄mū in quo ē aliq̄s v̄l istitut⁹ rū
pit. p̄t tū qd̄ disposituz est in p̄ testō p̄ z. m̄
oñmari vt per institutuz in eo iure fidei
cōmissi debeat instituto in p̄mo testamēto.

Alio autē h. d. Capitis dimi
nutione nō mīma te
stōis. testm̄ irritū fit. et testm̄ iure p̄fectuz
q̄nq̄ nullū. q̄nq̄ p̄fectū ruptū. q̄nq̄ irrituz
fit. l3 i effectū int̄ ruptū irritū et nullū dīa
nulla est. et omodius est dīas rez p̄p̄is
v̄bulis designare q̄ v̄bis p̄miscuis. h. d.

Non tamē h. d. Capitis diu
tione testm̄ irrituz
fēm de iure p̄torio oualescit si statū p̄stinū
testōr mortis tpe recuperat. et volūtas ip̄
fecta p̄fecta nō tollit. et q̄ solēniter sūt liga
ta solēniter debēt dissolui. et qd̄ nullū ē nō
tollit qd̄ ē aliq̄d etiā in aliq̄ ip̄ator fuerit
instituit. et q̄ vt duriorē aduersariū aduer
sario ip̄i ostitueret instituit impatores. iure
non testat. Impatoris quoq̄ p̄sona ius
cōmune vendicat. h. d. Baldus.

**De inofficioso te
stamento**

Alia plezqz Istud
p̄n. h.
d. Exhereditat⁹ a quīs linea v̄l p̄tēi
tiōe mat̄na iuste. q̄relā i offōsi testi itentat
p̄ quā iudicis offō testm̄ rūpit. qd̄ etiā v̄/
dicat sibi locū in ascēdētib⁹ p̄terit. v̄l exhe
ditis iuste. h. d. vsq̄ ad. s̄. soror aut. In
gl. q̄ incipit. h̄ t̄m. ibi de exhereda. lib. allega.

et melius. S. de exheredat. lib. 5. nra. h. gl. not. co-
trar. in huic in. l. max. viciu. quaz. glo. al.
legat. Glo. illa qda doct. allant. na qd solet
vici dicit blata est oia emancipacōis et pate-
ptatis. e. vep. quo ad successione ab itesta-
to. h. q. ad successione ex testō iura antiq. vā
det stare. d. bar. et qdaz moderni sequunt
istā gl. p. tex. in. d. l. max. viciu. Ex q. ifert
ad. q. difficilē. p. h. s. filiū emancipatū et ne-
potē in ptate retentū. nepote pterito. filiū
emancipatū instituit. qrit nūq. ei? testm sit
nullū cū sit pterit? suus h. s. nepos suus
de iure antiq. nō esset dubiū q. testm esset
nullū p. tex. S. de exhered. lib. 5. posthumoz. i.
h. si fili. d. bar. deimiat otrariū. nā emanci-
patio nō obest hodie filio emancipato. etiā ē
successione ex testō fm hāc gl. et filies. vū n.
p. dicit nepos se suū h. dem. cū fili? pcedat
eū. cū hodie emancipatio nō obē. et ita de-
mianit. d. bar. i. l. gall. in p. n. ff. de lib. et po-
sthu. In gl. q. incipit. i. ē pmissū ibi nō s.
ijceret. qd ē vep. de iure antiq. si miles i pa-
tria ptate rmanebat. h. effed? sui iuris pde-
bat bñficiū inofficiole testandi. hodie ho-
null? fili? etiā miles p. inofficiole testat. vt
nō. doc. i. l. fi. E. de inoffi. test. et dixi. S. d. mi-
li. testō. S. plane i gl. q. incipit l. 3. quō etiā.

Soror at h. d. Soror et frat pteri-
ti. et turpib? psonis isti-
tutis qrela iofficiofi testi intētant. ceteris
accinētib? vltra eos. qrela nō opetit. h. d.

Eaz at h. d. Soror et frat pteri-
ti. et turpib? psonis isti-
tutis qrela iofficiofi testi intētant. ceteris
accinētib? vltra eos. qrela nō opetit. h. d.

Sz hoc ita h. d. Ad excludendū
iofficiofi qrela suffici-
ei? qre habicio. qd habitur? ē ab itestato
olī. hodie ho semis v. triens fm nūm quo
quo reliat. ei. olī. hodie iure instōnis h. te-
stamētū fiat solēne relinq. et si min? debita
portioe reliq. ei. testm qrelare nō potēt
h. ager ad supplemētū debite portiois. h. d.

si tutor h. d. Exheredat? approbans
testm volūtāie agnoscēdo
qd ē in eo dīpositū excludit a qrela sec? si
necitate officij dūct? h. faciat. et testm ipso-
bas p. p. officij h. b. incūbētis necitat. nō p-
dit omodū h. b. als ex testō debitū. h. d.

In gl. q. incipit. hodie iur instōnis. Quero
qre hodie sit itroduitū q. fili? hēat portioez
h. b. debita iure instōnis ne qrelaret testm

B. q. glo. dicūt q. h. est factū p. honore filij
nā maior honor est filio eē institutū q. h. re
ex legato. Ja. de are. et Cy. E. e. aut. nouis-
sima. dicūt q. rō ē q. plen? ius h. ex institū-
one q. ex legato ppter ius accrescēdi. qd h. z
in testō. etiā ex causa partis vel rei. qd nō
h. z legatari? fm q. tractat in. l. q. tēs. E. de
here. insti. In gl. vicia ibi et hec fuit snia
mar. qui dicebat q. q. cā v. z hodie inseri in
exheredacōe fieda de ascēdētib? vel descē-
tib? nō posse h. re locū qrela inofficiofi testi
q. aut cā nō expmīt. et tūc testm nō valet. et
hic nō expedit qrelari. aut cā expmīt et tūc
incōcussibilit valet cū testō fecit illud qd
lex mādat. h. ce. t. Mar. male intellexit vt se-
quit in glo. q. q. cā expressa p. testōez. nō
pbat p. herede h. z locū qrela inofficiofi tes-
tamētū. ex quo sequit q. hec vā hodie nō
est correpta vt glo. deimiat et bñ. In ea.
glo. ibi de gratis filijs. Dic q. tū reputat
fuerūt ingrati p. testōez. h. pbari nō potu-
it p. he. edes eos esse ingratos. nā si testōez
reputasset eos gratos nō potuisset eos ex-
heredare cū debeat cāz i gratitudōis inserē
in testō. vt in aut. ex cā. E. de liber. p. teritis.
In. e. gl. ibi ingrat. i. Dic q. fuit pbacum
eos ingratos esse. als enī p. ingratīs nō
habent. q. paria sūt nō esse vel nō appa-
rere. vt. l. in. l. ff. de strahenda emptiōe. b.
non sunt alia. Balous

de heredu3 qualita- te et dria

eredes Istō p. n. h. intēdit. h. e.
dū triplex ē dicitio. et
seru? necessarius h. s. d. iō q. insti-
tut? a dño. statū dñi etiāz iuit? sit heres. in
q. stis tñ p. eū p. mortē dñi sui h. se pacōz im-
petrauit ab hereditatis creditorib? in q. et
sin autē. (ri non poterit. h. d.)
h. d. Decedētis in ptate pa-
rēt. mort. tpe. p. loco exis suus erit neces-
sari? h. s. q. suus h. s. nūcupat. q. rep. h. rōi
tāiaz p. n. p. nte supstite. dñs censet. eaz so-
lū p. h. rōitac. i. p. s. tōe admīstratio i eū trās-
it. et tñ necessari? iō dīd? q. de iure ciuili
etiā sit heres inuitus. licz de iure p. eto-
rio habeat beneficium abstīnēdi. h. d. vsq.
ad. s. sequentem In glo. ita vt etiā in si.
tenet ista glo. q. si est correctus titulus. de
coniūg. cum emancipa. liber. q. in successio-
ne ex testamento non sit differētia inter

filium emancipatum et in potestate constitutum. sicut non.
glo. i. et. precedenti in prima glo. idem non. in. l. i.
de vii. cum emancip. liber. ff. et. l. si. ff. de leg. p.
stan. et in. l. si. pponas. ff. de ioffi. testa. et
in aut. ex success. de suis et legit. heredo.
licet quodam habeant eam in re. ad iust. de cor. gl.
in aut. de heredi. ab intest. ff. i. et in re. de co
tra. tab. quedam glo. se videtur innuere contrarium
tenentes quod in success. ab intestato. non sit contra in
ter eos. si in causa testamenti contra est ita sentit gl. s.
de exhered. lib. ff. nra. de. idem in. l. gall. ff. et
de si. tm. ff. de lib. et posth. et in. l. si. ff. de
ioffi. testa. et in. l. si. emancipatus. de coll. et
m. i. ipo. et. p. h. fac. ter. in dicta aut. de h. e.
ab intest. et si bene inspicitur solam corrigat draz
emancipat. et p. p. pratis. ubi filius emancipa
tus vult succedere cum suis descenditibus. de h.
nil ibi dicitur. ubi cum h. caus non mutet ius anti
quum. non prohibet stat. ut. l. p. cipim. de app.
pro. de ap. glo. determinacione vic. h. de. bar.
et si filius emancipatus vult ad successionem ven
ire ab intestato. et tunc sine dubio est correctus.
et. de. d. i. glo. cum emancipat. lib. et admittit per
inde. acti. eum in potestate non solum per iura aut
h. et p. l. memim. de. de. suis et legit. h. e. Jo. e.
et si veniat ad recisionem testamenti per q. relaz
v. contra tabul. nam tunc deducit res ad eam in
testati. Si vero filius emancipatus vult succede
re per contra tabul. tunc forte in modo succedendi non
est correctus titulus. h. de. berz. admitti. tunc
vna cum filio suo. per dicta et. et h. est quod Ja. d.
are. dicebat in dicta aut. ex ca. et sic reducunt
ad cor. de glo. In gl. no. filium. melius po
nit glo. s. de testa. ff. si filius. qui ponit dome
sticos. In glo. ex artificio in fi. et hec e. ro
ff. de. bar. q. re. exheredatio sit necessaria. quod
cum filius sit dominus rerum patris. si ipse non in
stituat v. exheredet. h. instituet. etne. q. a
tunc remanet dominus filius. duo si patet eius de rei
domini solidum esse. quod repit dominus filius. non pote
rit institui. admitti. Ad h. g. ut dominus etne.
admittat e. necesse ut filius extra hereditatem
ponat quod sit per exheredacionem. q. facto. cum non
repiat obstaculum institutus dominus et heres si
et. ut scripsit. de. bar. in. l. i. suis in glo. allara.
In glo. s. liberis quod pro. i. beneficium filij i
stituit et etiam introduxit quod abstinere possit
Ex hoc doc. inferunt quod ubicumque non est co
modus filij quod non presumat heres. beneficium ab
stinendi nil opat. h. saus et necessariis h. es re
manz. ut ius coe dicebat. hic est quod existetia
sui heredis. confirmat tabulas pupillares
etiam absque alia adicione. ut. l. si filius qui

patri. ff. de vul. et pupilla. et ita confirmat
rationem tutoris ut dixi. s. de attil. tu. quia
hec omnia sunt ad commodum filij. si in his
quod patet contingere incommodum ut in valo
legatoz et ut ultra vias hereditarias tene
at. tunc opat beneficium pro. q. h. es si p. suma
tur non se imisceat. beneficium suavitatis potest filius
etiam si de ei. comodo tractet si h. vulgariter
institutum ut dixi in pn. Item cum h. co. h. ede
etne. sec. de. si h. et suu. co. herede quia ille
dat ex necessitate. id testor non v. recessisse
a provisione. l. et hec oia dixi plenius in ma
teria tutelarum. s. de attil. tu. Sed que
ro nunquid sit fundata intentio creditor. here
ditarioz contra filium antequam declararet se velle
imiscere non p. bet se abstinuisset quidam an
tiq. dicebat quod sic per dicta pauli. si filius
ergo heres. de. de. acq. here. l. necessarijs. de
si ut se ab heredo. ab. l. i. ff. utrobiz. detmi
nat contra. nam cum de incomodo filij tractet pre
toris beneficium. vigore suu. h. z. ut non p. sumat
adire vel se imiscere. non hoc declarat. nam ab
stinere dicitur. quod non si probat imixtio. ut
glosa hic dicit. doctores dubitant de hac
q. l. i. et. de. bar. in dicta. l. necessarijs dicit
quod utrunque potest defendi. nam fuit funda
ta intentio creditoris. quod patet ex pre
sumptione iuris civilis per quam filius
est heres re et nomine ut dixit text. in. l. i. ff.
qui sunt in potestate. ff. si quis omis. causa
testamenti. et in. dicta. l. necessarijs cum si.
a qua hereditate non eximitur filius nisi
se abstineat beneficio pretoris unde ante
absentationem fundata est intentio credi
tor. et ita fundata est opi. p. ma. l. z. effectualiter et
ita intelligit. Sed pone quod filius cuius
dam defuncti in cuius potestate erat in iu
dicio convenitur ut filius talis. et heres.
in aliqua parte iudicij non apparet aliq.
adus. per quem appareat filium gessisse. vel
imiscuisse. nunquid poterit sequi condem
natio contra filium tanquam sit fundata inte
tio creditoris. ex quo non declaravit se
heredem. videtur quod sic per predicta. docto.
determinant contrarium nam quies quod e. obliga
e. et ei. obligatio spectat vel spat. novari
in conditionis euentum. non potest pendente
conditione ipse conveniri. ut. l. pecunia. ff. si
certu. pe. ff. filius est obligatus creditoribus. p. p.
p. p. p. iur. civil. q. fac. eum h. ede. ut obliga
tionem novari et definire si filius ab heredita
te abstineat. g. interi. conveniri effectualiter
non poterit. et ideo si cautus ut facias

apponi i. p. cessu q. fili. fecit aliquē aduz p
que p. bet i. mirtio. h. si fili. eēt citat. vt hēs
n. esset contumax. tunc esset p. bata intentō
agentis. quia contumax videt. ofiteri oīa
q. p. ponunt in iudicio p. adozē. maxime ex
forma iuris mūcipalis h. ciuitatis. et etiā
de iure. pōit Inno. i. c. p. terea et de dilati
secus si citat. esset vt fili. q. si seqt. ofiteoz
me filiū. g. herede. p. pōea. et hoc ē qd dicit
ter. i. d. l. i. E. si vt se ab hēo. absti. fides d
itatis. d. boz adminicula non desiderat. et
glo. i. d. l. necessarijs q. dicit q. donec filius
declauit se herede. nō est heres q. an omo
da l. baudi p. uēictia ex hereditate. vt ibi p.

Ceteri

dominus Bartolus. (B. h. d. quicūq. hēi i po
testate morietis. tpe mortis non existēs. et
si filius sit. eīne. est. et vt necessari. seruus
dicat heres. expedit vt libratē et hēditatē
ex testō dñi consequatur. hoc dicit.

Inextraneis

h. d. heres
eīne. vt he
reditatē seqt. ex testō dñi. d. eē tēpōi
bus capax testi. mortis et adicōis. mediis
do tpa int. pōea si reuocāt eū ad hēditatez
capescendaz i. habile. capax i. ligat q. sibi vt
aliq. adquirat quīs testari non possit. h. d.

Extraneis

h. d. suis et
neis heredibus
opetit ius deliberandi an hereditatē aditā
qua adita repudiare nō pnt eandem. mio
ri q. bñficio restitucōis i. integruz q. adita
hereditatē repudiare potest dñtarat exce
pto. In glo. no. hic quatuor. et diligenti
ē aduertēduz. q. si quis erret in causa ad
tionis vel repudiatiois. puta vt quia pu
ter se eīneū. cū filius sit. vel ecōtra. si t. re
pudiatio vel aditio. vt. l. is q. ff. de ad q. hē.
et iō si i. aditōe filijfamilias dicēt tal. fili.
talīs. sciēs hereditatē dñi pñs sibi eē dela
tā eā adiuuit vel repudiāuit. nō teneret tal
aditio vel repudiatio. q. errat in cā cuz sit
eīneus se putat suū. qd indicat p. supōea
verba. cū hereditas dicatur delata q. pōt
adiri. et adire sit eīneoz vt hic. debes ergo
dicere tal. fili. talis. sciēs se suū herede dñi
pñs sui. dēe hēditatē se imiscuit vel eē
adiuuit non curo. dūmodo aliqua verba
dicāt p. q. delect istuz filium se eē suū here
dem. et sciuisse. h. ubi ex verbis nō apperet
vt i. ex. p. rāto tē ad. viciaret. qd ē nōndū
valde h. bar. vt ipe scēp. i. dñi. l. is q.
In gl. seqnti i. fi. op. de. l. cū aci. q. orib. E. d.

iur. deliber. ubi indistincte quis habet an
num absq. eo q. aueat imperatorem vel
iudicem. 50. annū habet a. l. h. si p. cēp. sibi
tempus discerni tunc distinguitur vt b. 53
nōne ē superfluum petere tempus ex quo
quis habet a. l. Respondeo fm petrum
q. poterit eē p. ficum petere tempus deli
bandi vtputa q. de tpe legali sex vel octo
menses trāserant nam tunc hēbit maius
tempus q. sit tempus legale vt recitat. E.
i. dñi. h. et hoc quidem. in glo. allegato.
Sed pone statutu ē tempus in quo hēbat
delibare an velit adire. elapsū ē tps intra
qd nō declauit. vt. velit adire vel nō. q. rīf
vtz nūc hēat p. aduēte vel repudiāte. glo.
nō. i. l. q. dñi. ff. de ad q. hē. dñi. q. si oar. ē cer
min. ad peticōz sūstituti. q. hēbit p. aduēte
ā repudiāte put ē sibi magis dñosū vt. l.
de etate. q. tacuit. ff. d. itrog. ad. circa hac
mām dicūt doc. q. qñ aliq. dñit vt heres
et ille dñi volo tps itra qd hereditatē aue
at vel repudiet. d. sibi dñi tps qd oar. ad
petēdu bonoz possessiōz. qd ē diez cētū in
eīneo. i. suo an. et si iudex hoc tps arcz nō
hēret p. aduēte vel repudiāte h. talis oar.
tmini ē i. iqua. et possz i. rīgi ar. l. i. h. largi.
ff. de succel. edicto. et verobiz scēp. bar. i. h.
vlt. In glo. que icipit n. sit i. fi. p. istā glo.
dicūt doc. q. si fili. habeat vulgarē sūstiti
tutu cessat ius sūtitatis. et efficitur heres
voluntarius. nec tē hereditatē hētur p. adi
ta q. ad aliq. effedū vt dicūt doc. in. l. si fi
lius heres. ff. de lib. et possz. i. h. si nepos.

Sciendum

h. d. p. p. granos
picm emergens
oli etiā maiori. xv. an. aduēti hereditatē
bueniebat. ne ultra vires hereditarias te
neat. hodie vt. o. absq. dñi remedio. per
p. fēdōz solēnis iuctarij fiedō p. hēde de re
b. hēditarijs idē bñficiū cōsequitur. h. d.

Item extraneis

h. d. he
reditatē
nuda voluntate heredis. verbis vel facto
declarata. adicitur si heres eum sciat. cui
succedat mortuum. ex testamento. vel ab
intestato. et pro herede gerere dicitur. qui
in rebus hereditarijs se miscet. et domin.
heres habetur. hoc dicit. In glo. o
portet tamen. glosa. ergo tenet q. in adici
one hereditatis. vel repudiacione requi
ratur animi declaratio. glo. in. l. p. herede
h. i. ff. de adqui. hered. videt tenere q. sol.
āimus sufficiat. glosa in. l. gerit. eo. titulo.

videtur dicere contra et dicitur hereditatem quod requiritur
qualitercumque declaratum sit siue ab his siue fa-
ctis. voluntas autem sola non obligat. quoniam heredi-
tati ultra quam ad eum pervenit. quia nullus
ex solo animo obligatur preterquam in re publi-
ca. ut. l. si res. §. i. ff. de pollici. et hoc tenet hosti-
us et glossa extra de voto. et beatus thomas in 2^a
parte sui operis octuagesima octava. q.

Sicut autem hereditas nu-
da voluntate reperi-
diatur. et mutus et surdus naturaliter vel
accidentaliter. si per signa discernuntur quid
agunt. possunt se immiscere hereditati. et
pro herede hereditatem adire. hoc intendit
usque ad finem tituli Balonis.

De legatis

Ostendit

Itud patet. h. d. breuiter. legatum
est donatio quedam a defuncto relicta
et ab herede prestanta. quod licet olim diuisis
verborum solennitatibus fieret. hodie quod
buscumque verbis aptis ad legandum absque
solennitate relinquitur. pro quo prosequen-
do prout sunt tres actiones. In glo. quod
incipit. i. per rei vendicac. in fi. quod est ver-
sum legatur per consequentiam. nam tunc non trans-
sit dominium a morte legantis recta via ar-
duarum legum simul coniungitur videlicet. l. i. de f-
fidei. leg. ff. de iuncta. l. fidei filij. §. vltim. ff. de
leg. primo. hoc modo inducendo fuitus di-
recta via transit in legatarium. absque eo quod
constituatur ab herede. ut. l. si parte. §. i. ff. de
admo. fuit. amir. et dicta. l. i. ff. de fuit. leg.
si vero per consequentiam fuitus legatur non
transit in legatarium. donec constitutus fu-
erit per heredem ut dicta. l. servum filij. §. vlt.
et dicta. l. i. in eo. ti. In glo. si in rebus ibi
defuncti. Innuunt ergo ista glo. quod in legata-
re. non possit agere legatarius ppothecaria
ad ipsam rem. quia cum iam sit dominus
eius. et res sua non possit esse obligata domino
ergo de ar. l. neque pignus. ff. de reg. iur. l. i. ve-
ro l. i. l. i. c. de leg. dicitur. quod aut legatarius
eligat velle rem legatam. tanquam suam. et tunc non
potest agere nisi rei vendicatione. vel ad. ex
testo non autem ppothecaria. si vero eligat rem
legatam ut sibi debitam. tunc agere poterit
ppothecaria ad. ex testo. et ratio est quia ppo-
thecaria datur sibi ex privilegio specialis. et quod alii
cui privilegio offerunt non auferunt sibi ius commune
ut. l. i. bello. §. si quis fuit. ff. de captivis. In
e. glo. ibi competunt iste tres act. Sed

quero quando iste tres actiones competant
nunquam adita hereditate an ante hunc finem
Ja. de are. quod adita hereditate et non ante
E. de fideicommissis. autem. hoc amplius. et quod
ibi nota. per totum. quod quidam concedunt
in omnibus excepta ppothecaria. quare di-
cit etiam competere ante. quod non est ve-
rum finem dicitur. cum ppothecaria regulatur
finem naturam principalis ex testo. unde ante
quam illa competat. non competet ppotheca-
ria. personalis autem non competit nisi heredi-
tate adita. cum ante nata non sit. ut. ff. de pig-
nor. l. lex vedigalis. et que res pig. ob. pos.
l. vlti. et sic fati sunt illi qui petunt lega-
tum et non proponunt hereditatem esse aditam
quia ante non debetur. unde sine actione
agunt finem E. Sed nunquam iste tres a-
ctiones possint simul intentari. hunc non ut. l. filij
§. varijs. ff. de leg. 2° poterit tamen intentari
actio ex testo. et ppothecaria sequitur a-
ctio. ex testo tanquam eius persequenda pro lega-
to. videtur varijs quod non. hunc finem Ja. de are.
quod olim non competebat ut ibi. hodie com-
petit ut hic. quod sequitur per. E. vero dicebat
quod olim et hodie competebat ut. l. creditor.
ad fi. ff. de sepabo. In ea. glo. in fine. In-
nuunt ergo ista glo. quod rei vendicatio non
competit legatario. nisi ratione possessionis
hunc esse imo appetit rationem rei. sic appetit cuiuslibet et
domino. nam illud quod solent dicere. quod rei vendicatio
non occurrat cum ad. personali. est verum si deest de iure
communi. secus si datur ex privilegio specialis. sic legatario
appetit ex privilegio specialis et quod ex privilegio spe-
ciali appetit non auferunt ius commune ut dicitur. unde non
est mixtum si rei vendicatio non occurrat hunc cum ad. ex
testo. ar. l. in bello. §. si quis fuit. §. alia. licet
debet intelligi quod agit ut dictum. §. varijs.

Sed non usque

Legatorum et fi-
deicommissorum
eadem namque licet olim inter ea multiplex differentia esset. et namque
rei facilius agnosceret cum datur doctrina separati quam
quam coniuncti cum alia. h. d. In glo. quod incipit. quod tunc
ad finem i. fi. Item defert singulare legatum
ab vltimo fideicommissum quod primum non debet nisi hereditas
sit solvendo. ut. ad. l. fal. §. cum autem. vlt. et hoc debet
hunc verum heredis institutio esse si hereditas non sit
solvendo. ff. ad trebell. l. si heres ab eo. Item
finem quando glo. quod est in. l. cum filio. ff. de leg.
primo. dicitur quod singulare prout transit ad heredem
etiam si restitutum non sit. secus est in vltimo
quod non transmittit ad heredem nisi restitutum. hunc
illa glo. est falsa opinio. quod prout fideicommissum.
siue purificandum per eventum ditionis. trans-

mittit ad heredem et restituitur non facta. ut.
L. apud iul. §. utp. ff. ad trebel. et est casus i. l. §. 3.
volunt. Et de fideicom. Item dicitur §. 3. gl. q. et i.
l. is cui. Et de accu. ubi dicitur q. legatum iudicio
nale singulare an iudicis euentu non trans
mittit ad heredem. et est spes. secus i. v. l. c. spes
an iudicis euentu transmittit i. heredem ut. l.
cui heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. et l. cum
pater hereditas. ff. de legatis secundo.

Non solum

Etiam re aliena testator sciens le
gat. quia heres luere si potest et legatario prestare
ut ei extirpationem. si modo lueri non possit eandem
tenebit si sit talis res legata et officium non sibi com
mune testatore fuisse sciens rei aliene. probatio. lega
tario si asseret iurabit. de iur. h. d. vsq. ad §.
§. in re. In glo. et in his ibi fm Jo. q. te
stator legauit re in qua habet colonem. gl. i. l. fuit
electione. §. ult. ff. de leg. i. distinguunt q. aut
testator dicit lego talem rem meam. et tunc vi
detur solum legare partem quam habet. aut
simpliciter dicit lego talem rem. et tunc videtur totum
legare. unde tunc debet distinguere. verum sciuerit.
vel ignorauerit. Et dicitur. §. 3. op. Et in glo. in l. cum
alienam. Et eo. titu. et in l. iur. in prin. ff. de
lega. in. tenet indistincte. q. si testator legat re
in qua communione habet. valet legatum in
ea parte tantum. quam habet testator. ulterius
vero non. In glo. v. l. mo in fi. §. pone
q. est dictio inter heredem et dominum de iusto p
cio q. fiet. dico q. adhibet iudex qui dela
ret si pretium q. offert heres sit iustum. vel
non. ut est casus i. l. alieno. §. is cuius. ff. de
fideicom. liber. In glo. si apud nullum i. fi.
Quero q. si testator legat rem ecclesiasticam.
num q. debeat extirpationem. Inno. in. c. filius.
et de testa. dicit q. non debet. quia ei non
est officium. si cum difficultate. §. quid de dora
li re. glo. i. l. predium. Et de iure do. videtur
inuere q. non sit commercium. et ideo nec extir
pationem debetur fm ea. et ita videtur seq. d.
Bar. i. l. et si rem. ff. de leg. i. In glo. que
incipit q. ignorantia in prin. Sed pone q. te
stator possidebat rem alienam. numquid vale
bit legatum eius non distincto utrum sciue
rit vel ignorauerit. glo. in dicta. l. cum alie
nam determinat q. legatum valet. quod est
nota. et hoc sequitur ibi Et. §. oppo. q. legatum
rei aliene non valeat. et sciens ut dicto. c.
filius. extra de testa. So. fm Inno. quod
dicit in dicto. c. debet intelligi q. non tenet le
gatum in iudicium dñi. §. i. preiudicium here
dis sic ut hic. vel aliter fm. Mo. ibi legaba

tur. res cuius committitur erat cum difficultate
et ideo non debet. h. vero erat officium rei legat
et ideo non ob. In. e. glo. ibi si dñe psona
sit relicta. q. est v. p. v. q. legatum factum dñi
de psona de re aliena et ignorantem valet. si
testator legat aliqua precedente causa. in qua erra
bat re illa esse sua ut q. testator dicebat. tale
domum meam. que obuenit mihi ex hereditate ta
lis lego ticio dñi meo. nam hec causa videtur
esse finalis et alias legaturus si fuisset iur. p
supra. error in hac causa viciabit legatum ar. l.
Ritcho. de vsu. lega. et l. v. r. Et de leg. q. d.
no. Et in dicta. l. cum alienam. Et eo. titu. Sed
que dicatur coniuncta persona. soluit glo. i.
dicta. l. cum alienam. hoc iudicis arbitrio re
linquitur. vel fm pe. persona coniuncta scilicet
ligit si est agnat. vsq. ad decimum gradum
si de agnatis vsq. ad septimum si de cognatis
i. successorio edicto. vel dñi coniuncta persona
ut i. l. exigendi. Et de procur. Deinde q.
hic dñi q. legatarius probat sciam rei aliene fu
isse in testatore. ad hoc ut valeat legatum. an
dubio presumatur ignorantia. dicitur doc.
in dicta. l. cum alienam. si testator possideat rez q.
esset penes eum. in facto proprio non tolerat
error. secus si esset de penes extraneum. vel
penes eum ex facto procuratoris ipsius testato
ris vel alius q. tunc error presumetur i. fa
cto alieno. ut i. l. q. in alio. ff. de regu. iur.

Sed si rem

Sciens legatarius. et tenebit heres lueri. et le
gatario tradere si ex parte testatoris scilicet q. legatarius
si legatarius ex causa
lucraria est securus re non poterit ea ex causa lueri
etiam alia petere. q. due cause lucratione respectu
rei eiusdem et psona occurrere non possunt. secus si una
causa fuerit onerosa. et q. primo extirpationem ex
una causa lucratione consequitur. non impedit ex alia
consequi rem. h. d. vsq. ad §. ea quoque. In
glo. nota. caute. tenet ista glo. q. extirpationem
non sit in obligatione. quod videtur inue
re tex. in l. plane. §. si coniunctum. ff. de leg.
primo. q. extirpationem siue pretium sit in peti
tione. concor. glo. in dicta. l. cum alienam.
Preterea q. pretium sit in obligatione pro
bat. per. l. §. in res. ff. de legat. primo. et l.
mortuo. §. labeo. ff. de legat. secundo. Ita
cir. l. filio. §. i. et l. iulia. §. i. ff. de donationi
bus. causa mortis. Ad hoc fm do. Bart.
qui hanc glo. reprobant. et contra huius
glo. nota. glo. in l. fundus. ff. ad legem falcid.

et videtur tex. i. l. si res. ff. de leg. iij. nec ob. l. si fuit. quia glo. b. aliat. q. b. loquitur in legatario p. q. legatario h. e. ad. p. sonale et realem v. h. obligacōz verā rē dari et rē restituere v. p. agere ad extirpationem vel ad replendo put. no. l. i. l. q. fūdu. ff. si tu. ex pte. ff. ad. l. fal. si i. d. i. l. si seruus nō erat nisi vna obligatō. Et quia si testor legat fūdu et extirpationem v. m. deat h. rē vtrūq. dicit. D. p. q. alterū nō hēbit ar. l. i. ff. nulla. ff. de dot. p. leg. h. certe ff. d. bar. vtrūq. debet ar. l. fūdu cornelianū. ff. de nouat. et v. hoc sentit. f. d. p. i. c. bona fides et de reg. iur. l. i. vi. nec ob. de i. s. nulla. q. ibi testor legauit fūdu extirpationem. et ideo nō debet vtrūq. Et ponit iuxta mām. ff. q. testor legat totūz de i. quāq. ginea. nūq. totū debet vel alterūz eorū. q. d. R. et glo. et videtur. ff. de ali. leg. q. q. quāq. debet.)
Ex quoqz) Paria sūt q. ad facultatē legandi. in re vel in spē eē illud q. d. legatur hoc dicit.)
Si eadem) Legatū duobus diu. ai vel separti relatu. vtrūq. acceptante int. legatarios diuidit eq. l. i. et porciōe vniū collegatarij defeda ad legatariū sibi diu. ai iure accrescenti deuoluit. h. v. In p. glo. pone q. testor legauit duob' alienatie vnā rē. vtrūq. debet vt hac glo. h. p. d. q. al. ter exegit. nūq. teneat alteri dare ptem glo. i. l. si titio aut scio. ff. de leg. i. tenz q. sic p. ad. negotioz gestori. sibi loquit i reis debendi. nos h. o. i. reis credendi. et iō nō facit glo. nōt i. l. frat. a fratre. ff. de vici. i. d. bi. in. i. gl. magna. alibi gl. dicit q. ita demū recuperat certū pte si sunt socij. al. nō v. l. qui hominē. ff. i. et ibi glo. ff. de solud. dicit ff. bar. aut isti sunt socij oim bonoz. aut nō. si sūt et tūc si al. exegerit ptez. socio restituere tenetur. vt dicto. ff. i. si h. o. non erat socij. tunc aut fuit creditū otadu de pecu. vel re cōi n. sic ex cā onerosa correi. et tūc vn' pte ab altero. qui exegit. requirit vt dictis glo. s. erant correi ex cā lucratia vt in casu nro. et tūc alter ab altero nil reperit ar. l. i. lege. fal. hoc obseruandum. ff. ad legem falcid.)
Si cui fūdu) Si partem rei legate ex causa lucratia. aliam ex onerosa fuerit legatari' consecutus. eius partis extirpationez tū modo consequetur. quam habet ex titulo oneroso. hoc dicit.)
Sed si rez) Legatario inutiliter

res propa legatur. et legatum futurum qd ab initio non valuit. non potest ex causa habili superueniente confirmari. hoc dicit
si quis rem In legatū specta tur veritas. poti' q. opinio. si hoc legatario prodest. et alienatio necessaria. rem legatam non tollit nisi heres probet per alienationem testorem animum habuisse adimendi legatum. qd vendicat etiam sibi locum si testor pigno ret rem legatam. et quod iuris est de toto quo ad totū. idem de parte est quo ad pte
Si quis debitori h. v. p. d. per creditorem liberatio relinqui debitori per quam consequitur. vt heres eum libet. et potest liberatio debitori relinqui ad
Ex contrario tēp' hoc dicit.) Legatum factū per debitorem de eo quod debet. valet. si commodum aliquod pecuniarium affert et legatum quod ab initio poterat cōmodum asserre. non viciatur si postea legatarius minime commodūz pecuniarium cōsequatur. h. v.)
sed si uxori) Triliter propi representacōis commodum legatur. v. ori quodq. certa q. t. itas pecunie quaz vere marit' dotis noie si recepit v. z legatū. f. m. ser' si dotem q. t. itate non exp. l. a. leget. h. v.)
si res legata Re legā sū mo ra hēoī pēpta v. ad impossibilitatē p. t. ad. deuota. legatario dedit. et hēs suo legato ei' f. cō. incedē te a se vel ab alio manu. l. s. hēo. eē ipz fūu legatū. fuisse ignorante. tenebit ad extima cōz ei. p. d. h. v.)
si quis acilla) Duab' reb' eq. p. n. c. i. p. a. l. i. b' mēiāte copula legat. vna pēpta alia dēt ff. si vna al. i' ē accessoria. pēpto legato q. ad p. n. c. i. p. a. l. e. eē q. ad accessoria m. extinguitur. hoc dicit.)
si grex) Re vniūsitatē d. i. n. e. t. l. lega te augmētū et diminutō ad legariū a die legatū spectat. et grex eē i vna oue itinet. h. v.)
si peculū) Peculij legati augmētū et diminutō an mortē testor. atigēs. ad legariū p. t. i. b. i. t. au g. m. t. p. h. o. mortē et an aditōz hēd. i. t. a. l. i. i. d. e. q. de re peculij obueiēs ad legariū n. spectabit. n. ipi' dies solū adita heredita te cedēt. hoc dicit.)
Peculū) Manu. l. s. i. v. l. t. i. m. a

voluntate peculium non debet. si spalius sit le-
gatum. secundum si fuerit in viuos manumissus
et libere esse iussus et ratio redditis cum restitutione
relinquitur. quod videtur legatum peculium. et legatarius
quod de proprio peculio impendit repetere non va-

Tantez

lebit. hoc dicitur. Quod testori debetur
per legatum per eum. et ex heres ut ad idem extra
bitore cedat. grauatius ut quod extrinsecus si
testor illud exegerit. potest quod heres graua-
ri ut aliquid faciat. quod legatarius omnino utine

Si generaliter

at. h. d. Si testor
de certis rebus quas habet in alias legatarius incertis
electio est legatarius et ius optandi transmittit ad
heredem. si autem aliter obtineret. pluribus quibus
operetur optio discordantibus. ne legatum perat.
forte dirimet quod debeat in optione preferri.
itaque huiusmodi legatarius per quod ex testamento capere possit. h. d.

Incertis

Incertitudo prole le-
gatum. libere. et tute-
le variis viciat. et alieno posthumo per ho-
die et legatum et hereditas relinquitur. hoc dicitur.

Si in nomine

Error proprius
nominis si de cor-
pe stat. et falsa demonstratio sine causa vultum si
sit adiconaliter apponita legatum non viciat. h. d.

Anseruo

In legatis puris in-
spiciuntur eorum valore
tempore testis. et in eis regula catoniana videretur
sibi locum. in adiconalibus vero tempore aditionis
existens inspicitur. et ad ea regula catonis non

Anteheredis

perier. h. d. Antequam
corde heredis. et per. et in medias institutiones
heredum. hodie vult legatarius. et ordo si necessarius
si de morte stat non est curandum. et post mortem
heredis potest hodie legatum relinquere. h. d.

Dene quoz

Non poterat o-
mnino pena gra-
uari heres ut aliquid faceret vel obmitteret.
alio hereditate periret. hodie vero per non man-
detur quod faciat aliquid opprobriosum turpe vel im-
possibile. si non vel iure. h. d. vel quod ad finem. bal.

**De adempcione le-
gatorum**

Depcio

Ita per. usque ad
si. h. d. per legatum in
testamento datum. eodem testamento vel alio vel co-
dicillo adimmi. vel ab uno in alium transferri. h. d.
usque ad finem. In gl. qui incipit ut si eodem ibi

si ita sit scriptum. ut si inuenerit ista gl. qui in codicillo
si per ipso iure adimmi legatum et si eadem sit gl. in
v. l. si ita sit scriptum. quia. d. bar. respicitur p. l.
fideicommissum. d. fideicommissum. cum quod ad actum legatum sit
voluntas ita per in codicillo sit in testamento et idem ita
ipso iure adimmi legatum in codicillo sit in testamento. et
gl. qui incipit sit et intelligit in vltima voluntate. al-
videtur ademptum ipso iure si vero intelligit quod ope ex-
ceptionis. tunc intelligit quod voluntas eadem si solennis
ut puta testis ipsum In gl. ut adimmi in si
dic legatum si scire vel ignorare. nam est inimici-
cia utraque tacite in ignorantem ut qui ali-
quod omittit. propter quod si legatus scilicet. quod scis eadem
suum inimicum et si legatus ut quod adulterum uxorem
ut non. gl. et voc. i. l. fideicommissum. d. le. In gl.
vlt. i. si. op. d. c. si stat impeditum d. reg. i. l. i.
vi. nam cum translatio si fuerit sortita effectum si de-
rez in statu impeditum. So. translatio est sortita
effectum suum. quod per eam declarata est voluntas testis
ris qui incipit in reuocando legatum ut. l. iij. et. iij.
ff. e. ti. l. si sortita effectum quod ad si ut legatum si
sit translatum in non capace finem d. Balous.

**De lege falcidia ru-
brica**

Aperez

Ita per. b. f. h. d. per lege
falcidia quod favore testamenti fuit intro-
ducta canet. ut testor ultra pres bonopu-
or legatarius si possit quod videretur sibi locum vno vel
pluribus heredibus institui. h. d. v. h. ad. h. et cum quatuor
In gl. si tunc in si. p. quod testor sciret legatum vel
tra vires primorum vel videretur ut prohibere falcid-
dia. in dubio vero ut ignorat reliquere ultra vi-
res primorum. huc hereditas. quod l. quod deat sci-
re vires primorum sui regulariter ut. l. iij. et. l. quod deat
d. d. resci. v. l. si in causa isto fallit finem d. c. et idem
testore simpliciter testare ultra videretur locum est
falcidia et si heres faciat iudicari. alioquin de-
trahit falcidia delegat. et si solitum tenet legat-
arius d. iure atque et hec omnia pariter in autem. h. cum te-
stator cum his qui ibi non. p. gl. et voc. d. c. In gl.
et eadem si si est vix si plures res vni ultra videretur
tunc eadem legatarius. quod distigunt. et ex necessitate
cogit in vna declarare falcidia. ut quod legatarius est
vna res diuisibilis et alia in qua falcidia non
detrahatur ut finitus itineris. et tunc potest
in vna re detrahi. argu. leg. plane. et leg. ex
asse. ff. eod. titulo. Aut vult detrahere ex
voluntate. et tunc potest. ut lege placuit. e-
ti. Aut ex permissione sienda per iudicem.
ut quia sunt legatarius res. et in commoda

diuisione recipiunt et tunc iudex super hoc p
uidebit. et ex iudicis pmissione poterit de
trahere. vt. l. ij. §. qñtū. C. e. qd ibi scñt Ep

Et cū questu ^{Unusqñq} institutoruz
habere v3 partē porciōis sue. vt. l. falcidia
cesset. al. delegat^r ab eo q pte quartam nō
hēt falcidia detrahif. qz si in singulis reb³
rō. l. falcidiē ē iponenda et porciō vni³ hē
dū nō onerat alij onerato nec pficit. h. d.

Quantitas ^{Hoc itē dicit pñ} monij testōris
vt ferat si sit legi falcidiē loc^r. spectat tēp^r
mōrtis. et augmētū vel diminutio postea
stīgēs. nō pōest legatario. nec nocet. h. d.

Cum autez ^{Creditores here} ditarij legarijs p
feruntur et ratōe. l. falcidiē imponēde. p^r
alienū es deducit. deinde impēsa funeris
deducit. deinde qrtā de hereditate rō si qd
supēst si sufficē ad legā. de qz legato dīnuj
ē vt qrtā supleat. h. d. vsqz ad si. ti. balo^r.

De fideicommissari
is hereditatibz

Inc ^{Hoc pñ. bñ h itē dicit} l3 oñ rogat^r heredi
tatē restituere ad h nō possz opelli
tū hodie pē opelli. et null^r pē grauari hēdi
tatē restituē si hēs fuerit institut^r. et testm i
q dēfē hēdiōis institutio nullū ē. et qz etiāz
de tota a pte pure et sō dicit. de hereditatē.
pē restituēde rogari. h. d. vsqz ad. §. restitui
ta. In glo. q icipit vt spurij ibi naz nec
hodie. qd itellige si sibi a pte eēt reliatū ab
eāneo p fideicomiss^m. tūc bñ valerz vt nō. spe
in ti. de succel. ab itest. §. pñmis. et rō ē qz si
prohibetur a iure sibi legari vt ibi pater.

Restituta ^{Hoc itē dicit pñ} deicomissariū hēdi
tatē restituēs. heres remanet. ad dēf. hō hē
ditarias tā adie qz passiuē p senatus cōsul
tū et demū ppretoris auctē in eū et ei cui re
stitutio facta est i solidū dīrigēbātur. h. d.

Sz quia heredes ^{Hra} uato
hēditatē totā restituere. qūartā p senat^r cō
sultū pegasianū retinere pmitit. ad dēfibus
hereditarijs eiōe et oīa eū opetētib³ i soli
dū. et ei cui est restituta hēditas absqz aliq
hēditario onē remanēte. si int euz et grauā
tū de sustinendis onerib³ cautio inposita

fuerit. q cāu i cautōe suabunt deuēta. h. d.

Ergo si quidē ^{Altra dō dīa} tē hereditatē
restituere grauāt^r bñficio trebelliani vti^r.
ex q p pte penēs eū remanente ipe. p parti
bus restitutis is cui facta ē restitutio onē
ta hereditaria supportabit si p restitutōz i
terponēdā eū eo cui restitutio facta ē i one
rib³ supportādis sibi prouiderit. hoc dicit.

Sed si recuset ^{Gratuat^r} de restituē
do inuitus adire. remedio pretoris cōpellit
tur. et totam hereditatem restituere.

Sz qz stipulōes ^{Hoc} inten
dit onera hereditaria tā rogat^r retinēz p p
te. qz fideicomissari^r p pti³ restitut. sustinet
ex auctē trebelliani. cui ē oīs auctas pega
siani attributa. et hēde spōte totā hēditatē
restituente oēs adōs ex dicto senat^r cōsul
to. absqz aliq³ stipulōib³ i fideicomissariū
trāsēūt ipō iure. qz legib³ ē amica simplici
tas. h. d. vsqz ad. §. hē. In glo. eē cōtra
volūtātē i si. gl. no. dītrariū. C. ad. l. fal. auct
h cū testōz. et i. l. si. e. ti. et p illa glo. faciūt iu
ra. qz qd nō repit correctū. illud stare nō p
hibet. vt. l. pñpī. C. de app. et l. scām. C. d
testis. h i qrtā trebellianica nō repit eē cor
rectū ius antiquū. q cauetur testm eā posse
phibere g^o it. pterea q testōz possit phibe
re falcidiā ē oīa iuris rōnē. g^o restrigēdū
vt. l. q. hō. ff. de legi. cū si. si g^o dēt extēdi ad
trebellianicā Pro gl. q t3 q testōz pē phibe
re trebellianicā. fac qz vbi ē eadē rō. idem
ius ē statuēdū vt. l. a ticio. cū si. ff. de hō.
ob. h eadē rō ē i trebellianica q i falcidia.
g^o it. pterea si solū ē eadē rō i trebellianica
imo mai^r ē ius. l. falcidiē. et fortī et pign^r
qz trebellianicē vt p3 i. l. iij. et qd ibi nō. ff.
ad. l. fal. facill^r g^o poterit testōz phibere tre
bellianicā qz falcidiā. et hāc vltiāz opi. seqt
oīof. Ja. de are. pe. et Ep. vt ipe refert i dī
cta auct. h cū testōz Ja de bel. dēfmiat oīa
riū tenēdo gl. dītrariā. d. bar. seqt oīof. pōi
ctos Ja. de bel. re. phādo i. l. marcell^r. ff. ad
trebel. Alceri^r qrit si heres rogat^r resti
tuere si fecerit iuctariū an pñet qrtā trebel
lianica. sic heres institut^r pñat qrtā falcidiē
iuctario si fēo. vt dicta auct. h cū testōz. Ri
char. mal. dicebat q si nā. l. q pñat herede
omittētē facē iuctariū falcidiā. d t^r belliao
mōtōnē si fa. g^o p omīssa v3 hñ. et reliq furi
atiquo vt. l. cōmodissime cum se. ff. de lib.

et post. Preterea multe dñe sunt in trebel-
lianū et falcidia. vt pz in dñda. l. iij. g. ius
loquēs de vna nō dēt trahi ad aliā. Pre-
terea rō diuinitatis ē euidēs in trebellia-
nū et falcidia. nā id iubet heres facere inuēta-
um. si vult detrahē falcidia. ne valeat res
hereditarias occultare. q̄ occultādo p̄u-
dicaret legārijs. et hec rō cessat in fideicom-
misso vli. cū ibi cōtineant iurā vniuersalia
q̄ non potest occultare heres g. i. Preterea
si sic dicerem. tūc lex loq̄s de trebelliano
supuacua ēēt. qd ēēt absurdū dīcere. h. q̄
p̄uaret quarta trebellianica nō p̄fecto inuē-
tario. sic oñderet. heres p. parte. si vult de-
trahere falcidia tenet inuētarium facere vt. E.
de iure delibā. l. si. g. heres rogat restitui-
ere qz remanet p. parte heres s̄r tenebit cō-
ficere inuētarium. Preterea grauat. d. restitui-
ēdo tenet d. rōne reddēda vt. l. cū tale. et qd
ibi nō. ff. de vcl. et demō. s. confectio inuē-
tarij est caput rationis reddēde. g. non fa-
ciēdo inuētarium perdit trebell. cūz falcidia
et trebellianū idē sit vt. j. e. s. penul. et hoc
quidā sequitur. et quidā nō. Alij q̄s Ep.
vī seq̄ videntur distinguere hoc modo. Aut
rogatus coactus adiuuit. et tunc nō ē tra-
hendum de quarta. qz nihil eo casu apud
eū remanet vt. j. s. p̄mo. Aut adiuuit spō-
te. et tunc aut debet statim hereditatem re-
stituere. et tūc inuētarium facere nō tenet
qz rōne nō reddet. s. statim quartam reti-
net et pro quarta debet oueniri. a. creditori
b. hereditarijs. vñ nō ē suspicio fraudis.
aut ex itervallo tenet restituere et tunc nō
facto inuentario p̄uabit trebellianica cū te-
neat rōne reddere vt. e. s. dñdū. et inuētarij
cōfectio sit caput racōis reddēde. nec ob.
q̄ lex loquat de falcidia. quia p̄missio fa-
cta in vno casu. vōdicat sibi locum in alio
q̄ est eadē ratio. vt. l. gallus. s. et quid si tū-
tum. ff. de libis et posth. et ita transit Ep. in
dñda aut. h. cū testōr. Ja. de bel. sequitur p̄-
mam opī. et ita disputauit i citate bononie
et dñs Bar. idem sequit in dñda. l. marcel-
lus. per talē rationē omīssis alijs. quia p̄-
iōtatem rōnis vel maioritātē. l. ātīqua
nō corrigitur vt nō. in aut. quas s. dñones.
E. de sacrosā. eccl. et cū ergo. l. corrigens lo-
quat solum de falcidia p̄ iōtatem vel
maioritatem rōis. non debet extēdi ad tre-
bellianū. Circa huius ti. materiā quia
in reliatis ad pias causas singlib. falcidia
cessat. E. ad. l. falcio. aut. si mulier sumpta

ex corpore de eccl. ti. s. si naut. quero nūq̄
de reliatis ad pias causas. possit trebellia-
ca deduci. vel cesset in reliatis ad pias cau-
sas. Dy. in. l. i. ff. ad trebell. et Ep. in dñda
autem. et similiter spec. in ti. de instru. edic.
s. compēdiōse. h. s. cū deducitur. Et. o. bar.
in. l. marcellus ff. ad trebel. tenent q̄ in re-
liatis ad pias causas cesset trebellianum
et mouent cūbus rōnibus. nā appellatione
falcidiē p̄tinet trebellianica cūz vtrāq̄ ad
defalcidū sit inuenta. vt. l. pater filius. et. l.
ticia. ff. ad. l. falc. et. l. iubemus. E. ad treb.
et per alias multas. l. ff. ad. l. falc. et trebel-
lianū. s. tex. in dñdo corpore de ecclesiasti. ti.
s. finantem. vnde sumitur dñda autēti. s. i.
ter dicit q̄ in reliatis ad pias causas cessat
omnis falcidia. et quia qui omnia dicit nī-
hil excludit vt. l. a proculo. E. man. ergo
cessat trebelli. Preterea dubia debent de-
clarari et interpretari ex p̄cedētib. et se-
quētib. vt. l. q̄ filiab. in p̄m. et. l. si suus
plurim. s. fina. ff. de legat. p̄mo. facit qd
noia. s. de rerum diuisi. s. lapilli. sed in dñdo
corpore de ecclesiasti. ti. in s. p̄cedenti de
inde. s. finantem. sit mencio de fideicom-
misso vniuersali et sic de trebelliano. Pre-
terea in illis casibus falcidia non resecat
pticulare legatum ad pias cās. ergo nec
trebellianū vniuersale. p. hac vī ter. cōiū-
da glo. in. l. marcellus. ff. ad trebellianam.
in glo. que incipit quoz instruētis. naz ut
l. in testō quā illa gl. aliat loquitur in reli-
atis ad pias causas. Preterea i testō mī-
litis q̄admodū cessat falcidia. sic et trebel.
vt tenet Dy. in dñdo s. in filij. Johan. an.
glosauit contrarium in. c. i. de testis. li. vi.
quod ibi sequitur archi. dicens q̄ i reliatis
ad pias causas trebellianū non cessat. et
dicit esse casum i dñdo. c. i. ar. sumpto. a. cō-
trario sensu. quod est validissimū in iure
vt. l. i. s. huius rei. ff. de offici. eius cui mā.
est iur. Preterea ip̄i probant aliter qz
quod non mutatur. stare non prohibetur
vt. l. p̄cipimus. E. de appel. sed in reliatis
ad pias causas trebellianum de iure an-
tīquo deducitur. vt. l. i. s. ad municipium
ff. ad. l. fal. et hoc non reperitur mutatum
ergo i. Preterea alia ratio est in falcī-
dia q̄ in trebelliano. nam in falcidia est
possibile qz heres aliunde. q̄ ex heredita-
te. aliquid poterit habere q̄uis non detra-
hat falcidia. et sic seq̄ magna absurditas
q̄uis de legatis particularibus ad pias

causas falcidia nō detrahatur. secus in fi
deicommissis vniuersali qz nō de illo detraheret
trebellianica. heres nihil hñe reperiret. et
sic iuanū eēt heres. qd. l. non pmitit. h. ad
istas rationes. d. bar. Ret. ad primū qz ar.
a contrario sensu non ē validum vbi resultat
sensus contrarius iuri. h. sumendo a con
trario sensu resultaret g. r. nō ob. qd nō
mutatur stare r. qz imo mutatur in trebel
liano sicut in falcidia p. dictū ter. i. corpore
qui dicit cessare omnē falcidia. Preterea li
ter lex noua nō possit extendi. ad omnē ali
um casum. potest tamē extēdi p. l. antiquā
vt no. in. l. qd. vero. ff. de legi. pbat. i. l. h. qd
seruo. 7. quod ibi no. in vltima glo. T. de
fur. conuicta. l. vt tantum. que est lex antiq
7. ponit regulam. q. pater puniatur corru
pens filiū sicut corrupens seruū. super
uenit. l. si quis seruū. que est lex noua. et
voluit q. attemptans corrūpere seruū si
per eū non stetit perinde puniatur ac si cor
rupisset. de filio nihil dicit. certe per raci
onem. l. antique vt tantum. h. i. extenditur
ad volentem corrūpere filiū. 7. ita in pro
posito regula. l. antique est q. vbiqz ces
sat falcidia cessat trebell. vt. l. marcellus. ff.
ad trebell. postea superuenit. l. noua. vt in
dicto corpore q. in relictis ad pias causas
cessat falcidia. coniunge ergo regulam cū
hac. l. noua. concluditur q. cum in relictis
ad pias causas cesset falcidia. cessabit et
trebellianum per dictam antiquaz reglā
coniuncta. l. noua. et hec ē vera ratio. Nec
ob. vltimum arg. dicit. l. Jo. an. per quam
ponitur differentia inter falcidiam. et tre
bellianum. quia ipse dicit contra casuz q.
est in dicto corpore vbi loquitur. q. heredi
tas tota erat exhausta legatis ad pias cau
sas. 7. sic nihil supererat. vnde possit aliqd
habere. Et dicit q. heres erit iuanū. cer
te imo nō erit iuanū. q. exercuit adū puta
soluēdo legā ad pias cās integralit. 7. ex
hoc satis cōmodū habet q. ad deum vt p3
in aut. de here. 7. fal. h. expressum. S3 quis
quid sit de iure civili. est periculosus disce
dere a glo. iur. canonici in consulendo.

Sed etia Per trebellia^m graua
tur adire nolēs. 7. resti
tuere totā hereditatē cogit. 7. nihil amodi
vel oneris ex hereditate sustinebit. 7. qd iu
ris est de toto quo ad totū. idēz iuris ē de
pte quo ad pte. h. d. vsq. ad. h. si quis vna
In glo. vt. s. e. in fi. So. ibi non ē eapem

ratio pte ad partē. que ē toti⁹ ad totum.

S3 si quis Grauarus restitue
hereditatē retēta p
te e⁹ h. nōie quote. pro ea onera heredita
ria sustinebit. sec⁹ si retēta re v^l quātitate eē
si i se magnā pte hereditatis contineat. quo
casu oia hereditaria onera in fideicommissū
erātibūt licet quēcūq. alia remedia trebel
liani. vendicent sibi locum. que procedunt

Preterea i hēoe pte. h. d. (Ab testato succes
sores p^t quis grauare vt hereditatē totā
vel partem vel rem aliquam restituant. et
eo casu omnia remedia trebellianica com
petūt. 7. p^t quis grauare fideicomissū vt a
lij restituant qd percepit totalit vel pro par

Et quia te. hoc dicit. (Heres i min⁹ solenni
voluntate instituit⁹. si neget fore relictū. iud
re vel soluere opellitur. et in oīū negātis.
cogitur fideicomissū in minus solenni vo
luntate relictum prestare. secus si ab initio
confiteatur. solennitatem negando. tunc
ad eius non coget prestationem. h. itendit
fm glo. vel fm doct. modernos. Fideicom
missū in minus solēni voluntate relictum
ab instituto p^t eciā voluntate solenni oī
no debet. et fauore vltime volūtatis quis
iurare opellit. h. d. vsq. ad fi. ti. Ex vltimo
sumario no. q. relictā i min⁹ solenni volun
tate debent. si nō reliquant ab eo q. nō fu
isset institut⁹ i solēni voluntate. 7. ita intelli
gitur iste tex. h. modernos. 7. rō huius ore
est qz p⁹ cāu valet qñ relinquit ab eo qui
fuit institut⁹ i solēni volūtate. et i min⁹ so
lēni voluntate h3 depēdentiā ab eo qd est
validū. valet ab heredit⁹ institutis solēni
ter. h. 2⁹ cāu qñ. s. relinquitur i min⁹ solēni
volūtate habet ab eo qui nō ē institutus
solēni. tunc relictū nō h3 depēdentiā ab
aliquo valido fūdamēto. 7. iō nimiz. si nō
debet. ar. l. cū pncipalis. ff. de reg. iuris. et
iste ē huius intellect. isti. h. de iure. licet i pāi
ca obseruet intellect. glo. h3 doc. vt ipi scri
būt i. l. fi. T. de fideicommissa. Baldus.

**de singulis per fidei
comissariuz relic.**

ot autē Itud pñ. bñ h i
tēdit. Ab hēoe
legario vel qcuq. alio ex defūdi iu
dicto amodi sciēte. p^t pteclare fideicomissū

relinq̃ et eaten⁹ quis poterit granari q̃ten⁹

Cum autē est honorat⁹. h. d. (h. d. interdic. Rogat⁹

p̃ fideicommissū rem alienam restituere siue prestare. eam lucratur si potest et fideicommissum prestare cogit. vel extirpationem tradere compellit. libertas q̃ potest per fideicommissū prestari. tam seruo rogati q̃ rogantis vel extranei q̃ extrane⁹ eū tradere vellet. possit ad eius prestacionē compelli. alio q̃n fideicommissū infirmatur. h. d. vsq̃ ad. s. q̃ autē. In glo. vel eē i. si. hē eē paria sūt volo emere et iusto pretio volo emē. et id. pone q̃ tibi aliquis teneat i. decē. petis q̃ satisfaciāt tibi. dic q̃ non h̃ pecuniaz nec reperit emptorē. unde vult dare bona sua iusto pretio. tu sūmittis aliquē emptorē istorum bonorū. q̃ de eis iustū pretiū dare nō vult. dicetur certe nō rep̃re emptorem. sed quero quid fiet q̃n hec oratio est. vtruz q̃s velit emere vel vendere iusto pretio. Reo hui⁹ strouerie. iudex ordinari⁹ erit disceptator et iudicabit vtrū pretiū qd̃ aliquis offert vel petit. sit iustū vel nō. vt est casus in. l. alieno. s. is cuius. ff. de fideicom. lib. In gl. q̃ incipit quod differtur ibi si vsufruct⁹. s. qd̃ differtur non auferit nec etiam datur vt hic nisi et differenti culpa vel mora pos

Qui autē sit ip̃at⁹ vt i. oratio (Directo manumiss⁹ q̃ dicitur eē testōris libe⁹. fideicommissaria libe⁹ eadem recipiēs ip̃ius manumittētis libe⁹ censet. et h̃ba fideicommissū inouencia sūt per que ip̃ortatur q̃ quis de manu aliena capiat. directa h̃o cū q̃s alteri⁹ ministerio nō p̃cepturus erit. h. d. vsq̃ ad. si. ti. In hoc. s. i. si. h̃ba de se ip̃is non sunt obliqua si solummodo ex adiūto viz notam adiūcūt h̃bo denotati ministeriū alienū vt volo q̃ restituas. volo q̃ reddas. sec⁹ h̃o si adiūceret h̃bis directis reputa q̃ diceret testōr volo. q̃ sis heres. ṽl m̃do q̃ tu directe succedas et filia sicut doc. dicūt de h̃bo volo i. l. cecuratio. ff. de vul. et pu. s. b. vñ hec verba. peto. volo. mando. poti⁹ dēnt dici cōia. Bald⁹.

De codicillis

De augusti Ita

hoc intendit. Jus codicillandi licet olim non esset in vsu. et in codicillis disposita non valerent. hodie tamen in vsu ē et in eo disposita optimo iure debētur. h. d.

Non tantū

hoc interdic. Etiam ab intestato decetens codicillari potest. et olim codicilli per testm̃ rumpebantur. nisi forent confirmati in eodem. hodie vero codicilli ante vel post facti presumuntur confirmati in eodem. si contrariū appareat. h. d.

Codicillis

hoc intendit. Hereditas in codicillis directe dari vel adimī nequit. i. directe autem potest in codicillis per fideicommissum adimī. et etiam eis substitutio fieri. vel institutiōni cōdicio adijci. diuersa q̃ diuersos operantur effectus. et plures potest quis conficere codicillos. h. d. vsq̃ ad finem totū. ti. In gl. q̃ est p̃ma. ibi aliud i. testis. Quia solet dubitari et materia est utilis. q̃ro q̃n hec clausula operatur. qui vident⁹ rogati prestare legata. Respondeo venientes ab intestato vel ex testō. E. de codicillis et ibi glo. Sed pone q̃ dicit testōr valeat iur. testamenti et codicillorum. nū quid si non valebit iur. testamenti valebit iure codicillorū. videtur q̃ non propter repugnantiā quā inducit didio. et ar. l. vbi repugnancia. ff. de regu. iur. quia impossibile est valere iure testamenti et codicillorū h̃ dic q̃ hec clausula valida ē. et poterit eligere heres vtrum voluerit hereditatem ex testamento vel ex codicillis vt est casus in. l. finali. E. eodē. titu. Nec ob. didio et q̃ videatur inducere repugnantiam. quia debet dissolui in disiunctiua quia regula ē q̃ quando copla casit int̃ iēp̃ossibilia oz resolui i. disiunctiua vt. l. cicio funduz. ff. de vsufruct. legato. si tamen heres elegisset causam testi. non posset redire ad causam codicillorum vt dicta l. finali.

Sed quid

Si testōr dicit. si nō valet iure testi. valet at saltem iure codicillorum. nunquid heres poterit eligere vtrum hereditatē hēat ex testamento. vel ex codicillis. Respondeo non. quia didio salte⁹ videtur importare quoddam vltimum refugium propter naturam coniunctiōis diminiutē. et id si pot̃ valere iur. testi. nō poterit habere vñ illa clausula nec etiā heres habere poterit hereditatē ex codicillis p̃pter significaciōē huius dōnis saltem. E. de emen. propin. vbi dicit quod ad emēdaciōē domestico laudis exēpla nō puocāt saltē correctōnis medicina compescat. Et ibi. Si non po

res dare bisatium saltem accommoda denarium
Quid si testator dicit et valeat iur. testi.
vel iur. codicillorum. quid operatur hec clau-
sula. R. q. operabitur idem. qd si dixisset
saltem unde in subsidium iur. codicillorum
valebit. si iur. testi. valere non poterit. quia
quando dictio. vel. adijcitur vni dicti ta-
tum. accipitur pro saltem vt est glosa. S. de
vul. et pu. B. in pn. Sed quero. nunquid
hec clausula vendicet sibi locum quando
apponitur in testamento non solenni. vt quia tes-
tes non fuerunt rogati. vel alia solennitas
deficit. Respondeo q. sic. vt est tex. et glo. i.
i. codicillis. S. si. ff. de lega. ij. Sed quan-
do testam. est imperfectum propter defectum
superueniens testatori. nunquid hec clausu-
la operabitur q. valeat iure codicillorum
Respondeo non. de hoc est casus i. l. is q.
ff. de testis. nec ob. l. si. T. eodem. ti. vbi di-
citur. q. hec clausula operatur vbi testam. e-
st imperfectum. quia debet intelligi operari
vbi est imperfectio ratione solennitatis omis-
se. non autem ratione imperfectionis. et ita in-
tellige illa. l. si. et glo. i. d. l. is qui. et pro hoc
videt casus in. l. si ea scriptura. ff. de testa.
S. pone q. testam. deficit ex causa imperfec-
tionis q. filius est in eo preteritus. an tunc
hec clausula operetur. q. valeat iure codi-
cillorum. glo. que fuit additio noua i. aut.
ex ca. T. de lib. preteritis. tener q. nil ope-
tur. vgo antiquus glosatur. et Ja. bu. vt recte
eat mar. sp. in dicta aut. ex ca. tenet q. dicta
clausula operatur q. valeat iure codicillorum
et hanc opi. sequitur Ep. et omnes moder-
ni. glo. noua reprobat. p. hac opi. videtur
casus in. l. si pronos. S. si. fm. led. vgo. ff. ad
trebellia. preterea paria sunt relinquere. et
venientibus ab intestato. et appone clausu-
lam si non valet iur. testi. et vt dicta. l. ex te-
sto. T. de fideicom. sed si testator dixisset debe-
re legata ab venientibus ab intestato sine
dubio deberentur. vt. l. si quis. cum nullum
ff. e. et hac glo. ergo et hoc casu obuerunt
et per consequens dicta clausula operabitur
effectum suum. sed contra hac opi. opp. de
l. ij. ff. de leg. ij. vbi a preterito non potest fi-
deicom. relinqui nominatim vt ibi. sed gna-
liter potest a venientibus ab intestato. et
tunc intelligitur preteritus vt hic. et hec sunt
verba preterito filio nato. quia testam. nunquam
valuit iur. testi. Sed pone q. preteritus
est posthumus. nunquid tunc dicta clausula
aliquo operabitur. videtur q. sic ar. dicit

l. si quis cum nullum. ff. e. dy. Ja. de bel. et q. si
omnes tenent q. si est apposta dicta clausu-
la per verbum presentis temporis. vt q. a
dicit si non valz iur. testi. valeat iur. codi-
cillorum. tunc operabitur quia est certum q.
valuit iur. testi. cum testam. in quo preteri-
tus est posthumus. sit aliquis. licet per nati-
uitatem posthumi postea rupatur ar. l. cum
stipulamur. et l. si ita. et l. si a colono. ff. de s.
bo. ob. secus vero si apponerentur in dicta
clausula verba presentis temporis. et futu-
ri. vt quia dicatur si non valeat vel vale-
bit et. sicut cauti notarii solent apponere. q.
tunc per verba futuri temporis tradit ha-
ber post se. tunc clausula dicta operaretur
suum effectum vt saltem iure codicillorum
valeret. ar. dicit. l. si quis cum futurum nam sunt
paria non facit testam. vel facit et ipm rupi vt
q. de heredi. ab intest. in pn. et vba de clau-
sule dirigitur ad tps rupti testi g. et et hec
intelligunt et v. o. bar. dicit si preteritus est post-
humus sciens. q. non cogitabat preteritum pre-
filiu q. hac clausula adiecit. sed si ignorat. quia
tunc dea clausula nihil operatur. nam certum est q. dona-
tio inter vivos et mutua voluntate vtriusq. fortis-
or et q. fideicom. ar. l. i. T. de pac. et donatio
inter vivos preterita q. posthumi natiuitate infir-
mat. g. m. scilicet fortis fideicom. p. tacite inter te-
sto militari q. si non valeat iur. codi. valeat iu-
re militari. p. de g. q. miles fuit posthu-
mus. et tunc est q. si fecit sciens testam. valet iure
militari. et l. dicit q. si ipm ignorant preteritus
non valebit iur. militari. vt. l. qui viro. ff. de
mili. testis. et l. si vel in vtero. T. e. et hec vi-
dent et a. maxime hodie. cum in testis appo-
nat hec clausula absq. scia testatoris. unde
vt ignorant dea preterito fca fm. o. bar.
S. pone q. dicat si non v. iure testi. valeat
iur. codicillorum. nunquid hec clausula opabi-
tur effectum suum. dubium enim facit et vbi valeret.
qd repit i. preterito dicta. et i. preterito. optati
nam p. hac clausula dicta vba vident solum
modo trahi. ad tps pn. et ideo si aliquo tpe te-
stam. valuit. non operabuntur aliquo hec
vba. cum solu tepus pn. indicare vident. fm
vna led. vt. l. cum stipulamur. ff. de s. bo. obli.
put et ibi vbi operatur facit et. l. q. rom. S.
augeri. ff. de verbor. ob. fm. vnam led.
Contra hoc vt q. semp vbi dicta. respicit
vba q. b. adheret. et sic respicere vt futurum
ar. l. si ita q. s. sepa. ff. de s. bo. ob. et ibi per
Ja. de are. et l. cum certum. ff. de vino. tri. oleo/
q. leg. nam ipsu subindium. h. tps pn. vt

tamen moderari fm tempus quod adijcit
iō si dictum verbum cui adijcit eēt futurū
dēret suū effectū dicta clausula opari.
maxime i testis i quibus ē legū interpretacō
faciēda. vt. l. q̄tiēs. ff. de regu. iur. ⁊ hanc
ptē sequitur. d. bar. Sz pone q̄ i testō dica
tur si non valet iure testi. valeat omni iur
quo valere p̄t. q̄ro nūq̄o p̄t dēm verbū
pōt. qd ē ad futurū extēsiuū. dēa clausula
opabit effectū suū. si t̄m aliq̄n valuit. et
postea ē ruptum vel destructū. videtur q̄
sic ar. vide. l. si ita quis. ff. de leg. ij. ⁊ l. si ita
eēt. ff. de auro ⁊ ar. leg. vbi patet q̄ hūm
potest est extēsiuū ad futurum. vt. s. di
xi. q̄n hec clausula apponitur per verba fu
turi t̄pis. licz aliq̄n valuit vt testm si p̄ea
destituit dēm testm. dicta clausula effectū
suū opabit. diligēter ē aduēdū i qua pre
clausule dēm hūm. pōt. ponat. aut enī adij
cit i vltia pre dēa clausule vt i ex. s. po
to. ⁊ tūc nihil opat i testō. qd aliq̄n valuit
⁊ verbū futuri t̄pis debeat adijci i ipa cō
ditōne vt. s. dixi si nō valet vel valebit. se
cus vero si condicio sit p̄ verbū futuri tem
poris. p̄ntis qz tūc statī dicitio deficit. ⁊ iō
si testm aliq̄n valuit. dicta clausula nil op
abitur. tanq̄m cōdicōne deserta. sec⁹ vero si
dictūz hūm. p̄t. apponeret i dicitōne clausu
le in qua esset hūm futuri t̄poris. quia tūc
p̄pter verbum potest qd dēnt extēsiōnem
si tūc testm aliq̄n vires hūit. ⁊ postea desti
tuit. dicta dicitio. statī nō deficit. cū tēpus
futurū expēdet. ⁊ ideo dicta clausula suūz
tūc opabit effectū fm. d. bar. vt ip̄e sc̄p̄t i
d. l. si q̄s ita. ff. de le. ij. cū g⁹ dicta clausula
appōnis i testis vt d̄phēdas oia dicas. si
non v3 vel valebit. vel dicas si non p̄t it.
Altiō q̄ro pone q̄ testōz dixit i si. vltie vo
lūtatē si nō valet iur. codicilloz. valeat
oī iure q̄ meli⁹ valere p̄t. ⁊ i hac vltima vo
lūtatē fēa ē forte heredis institutio vlti
oris vatio. q̄ nō p̄t fieri si i testō. ⁊ i eo est
sufficiēs nūz testm. ⁊ oīs solēnitās que re
q̄rit in testis. nūq̄o vigore istius clausule
poterit valere iur. testm. dicitur doc. q̄ si. quia
hec clausula d3 referri ad ea q̄ sūt parī au
toritatē vel minoris. nō āt ad maiōr ar.
l. si. ff. de vi. tri. ol. q̄ leg. ⁊ c. si. extra de pro
cur. i de. vbi clausula nō refert ad maiōra
qd facit extra erbānitū p̄lib⁹ erbānitū. q̄
pōita vna clā leui suppetit cāz ḡhalez. q̄ ex
bānitus pluribus alijs erbānitū. si
intelligitur. nisi de paribus vel minorib⁹.

⁊ ideo compositio facta cum eo. eo modo si
extēderet ad delicta. d. hac clā q̄ ponit i si.
testōz tetigit spec. i ti. de iur. edic. s. op̄oi
ole. h. itē vide. ⁊ Ep. i. l. si. E. de codicill. et
bar. i. l. i. ff. e. ti. Balous.

Explicit liber secundus. Incipit tertius de
hereditatibus que ab intestato

de hereditatibus que ab intestato deferuntur

Intestatus

Intestatus dicitur. Qui testari nō p̄t. vel ex ei⁹ re
stō hereditas non aditur. dicitur intestatus
decessisse. ⁊ in successione ab intestato
prima cā est suozū heredum. quozū nūo
dputatur libi nāles ⁊ legitimī cū vel ab i
stio nāles. h. ex caus hīc iſertis postea legi
timati. h. d. vsq̄ ad. s. ita demum. In gl
vel quia in si. dicit q̄ pupillus furiosus. et
aliq̄ qui nō p̄t testari habētur p̄ intestat.
ex quo collige q̄ aliud est eē tale. aliud ha
berip tali i fideiōne. vnde aliud est esse ciuē
⁊ aliud p̄ ciue hī. quod est veruz quo ad
illos effectus q̄s citas nō potest causare.
h. quo ad illud qd citas p̄t tribuere. paria
sūt ciuem eē vel pro ciue haberi. plene scri
būt doc. i. l. si is qui pro emptore. ff. de vfu
cap. qd facit ad. q. per summum pōtēficem
concessum est p̄uile gū. q̄ ciues aretini nō
possunt trahi ad aliquā curiam. in primis
cāis eē citatem aretinā. statuto cauetur q̄
qui i ciuitate aretina habitauerit p̄ quīq̄
ānos. hētur p̄ ciue. nūq̄o ad hūc extēdet
p̄uilegium certe non. quia hoc nō est tale
quod possit dcedere citas aretina. pro hoc
est casus i. l. codicillis. s. si. ff. de lega. ij. v
bi in vltima voluntate sua. testator adie
cam haberi pro vltima voluntate et solen
ni. certe tūc illa operantur ea que testōz
inducere potest. v3 vt illa volūtas valeat
iure codicillorum. non autem operatur q̄
iure testi si libi deficit aliqua solēnitās
valet. quia solēnitates testōrum non po
tēt testōz iur. tollere vt. lege. nemo. ff. de le
ga. dmo. ⁊ ideo quo ad ea oia verba nihil
opant. ⁊ sic ē i p̄posito. Sed cōtra hanc
gl. q̄ pupillus dicitur eē dcedere intesta
t. proprie opponitur. de. l. si is cui. s. finali
ff. de testis. So. ibi dicitur q̄ p̄p̄le dicitur

testabiles. ipso testati. et ratio huius differē
tie hec est. quia hec dictio testabilis est nomen
significans ipso testam. ut testabilis. i. testat
non valens. et iste terminus testat est principium
denotans prout adu ut presupponit positio
eius in potentia. vix quia potentia testan
di in eis adu non est ideo ipso testat dicitur sine
testati. Sed quero nunc dicitur prout decedē
ab intestato. dubium hoc non format ab aliq
bus doct. et tunc huius dubij est nunc aduer
biu ab intestato significet prout adu
et eius positio in potentia sic participiu te
statis. videtur quod non. quia omnis successio. aut est
ex testamento. aut ab intestato. sed non potest dici quod
successio harum personarum sit ex testamento. ergo relin
quitur quod ab intestato. Sed videtur prout ab inte
stato decedē vix non sine misterio ideo rubet
tur hic et alibi de hereditatibus ab intestato
non autem de hereditatibus intestatorum ut pro
prie comprehendant omnes quibus non succedit
ex testamento. et istud videtur pro nunc vix saluo in
dictio melius dicentis. et ista faciunt in arg. ad
quod Statuto cauet quod si quis intestatus. decē
serit succedat sibi primiores consanguinei
masculi. decedat aliis pupilli vel furiosi
cui deberet succedē mulier de iure. cum. nunc
quod excludit per dictum statutum. predicta faci
unt. ar. quod non quia verba statuti debet pro
prie intelligi. ut dicitur doct. in materia statutorum
sed in casu nostro non dicitur intestatus prope.
ergo. et ita determinauit per. et omnes sequunt
hanc determinationem. sed forte si statutum di
ceret ab intestato. quia hec verba casum nostrum
comprehenderent prout ut puto per ea que dixi
sed. dicit tamen bar. in l. i. ff. de quod finem eodem modum
loquendi tunc. testat dicitur decedere et ille
quod non potest testari. vix cum omnis usus loqui
di prout significato et horum. ut. l. i. ff.
de leg. ii. quod tamen casus. ff. de leg. ii. et quod ibi no.
ipse determinat quod in casu statuti mulier ex
cluderet. et in hoc infert. quia finem eodem usum lo
quendi testat non dicitur decedere qui testa
mento facto decessit. cuius testamentum postea desti
tuitur. quod in hereditate talium intestatorum
statutum non vendicaret sibi locum.

Ita demum Liberi in potestate co
stituti prerogatiua
gradus et patrie potestatis. quos nemo pre
cedit quibus non sint primi gradus testati
successione ceteris preferuntur. siquidem here
des vocantur. h. d. v. l. ad. s. posthumus.
In glo. que incipit vel capit. Glo. innuit
quod capitis diminutione etiam minima non

soluatur potestas patria. quod est verum
in capitis diminutione patris. secus in ca
pit. diminutione filij. quia est talis capitis. dimi
nutione inueniens. cum eximit a potestate patris.

Posthumus quoque

Posthumus pro iam nato cum de eius com
modo tractatur habetur. et suis heredibus
adquiruntur hereditas ipso iure. absque alieni
ius auctore et ignorantibus heredibus. h. d.

Interdum

Beneficium postliminii
qui suus heres non
est. post reversionem ab hostibus. efficitur
suius heres. et crimen lese maiestatis. in du
obus casibus quo ad successionem. facit ius
suius extingui. h. d.)

Cum filius

Depos prioris tui fi
lij. licet sit posterior in gradu. loco patris cum
patruo admittitur. et pronepos ex nepote
premortuo. cum nepote viuentem. in stirpes
non in capita diuidunt hereditatem. h. d.

Cum autem

Ut quis suus
heres dicatur.
inspicit tempus quo certum est eum de quo
quirit mortuum intestatum. id tempus mortis suum si
est. et nepos viuus aut ocep. mortuo pre
e. locum succedens suus heres efficitur pro mortuo
et o au ocep. ad eius hereditatem nullo iure
re admittit. h. d. v. l. ad. s. emancipati In
gl. que incipit. s. e. ita demum. Sed a nos quirit
de tempore quo quis de suis heres et decessit nullo
odito testamento. et illud est tempus mortis ut i. s. ita
demum. a de eo quod dicitur suus heres odito testamento.
et postea destituito. et tunc inspicit tempus quo desti
tuitur ut h. Ex hoc si in si. colligitur ar. ad. q.
ipator odenauit quod a nobiles ut ipsi filij et
nepotes prope eent exules. a citate florētia
nunc videtur affici hac odenatōe nepotes fi
lij quod pro ocep. iste. s. i. si. iducit in ar. quod non
ita determinauit d. bar. sed si quis velle quod otinē
nepotes et filij predicti apponant in snia et bu
postea quod ophedit et pro ea natos et ocep. os
ut probat i. l. iur. cosul. pro tota illa. l. v. l. ad
s. pres. ff. de gradib. sed ex h. voluit quod a ffer
re quod instrument. ephiteos i quod cauet quod null
det i emphiteosim tlez re talr recipiēti pro se
et pro filijs et nepotibus. quod non intelligit de filijs
et nepotibus pro ea nati. et ocep. ar. pro ocep.
sed ista est mala determinatio. imo ophedit et co
cepti postea. nam spale est quod ad successioz pro vix
libi vel extra tablas quod non ocep. viuente eo
cuius hereditate agit. non admittat. cum i successio
de alioz iurij admittent probat i. l. paulus

§. paul⁹. Rer nepotē. ff. de bo. lib. qd est ve
rū nisi tradaret de odio eis inferēdo vt oi
ri. §. i. cāu qd dēnat⁹ ē qd r e⁹ filij r nepotes

Emancipati Emācipar⁹
de iur cili in
ognit⁹. ad successiōz pentū non vēit. preto
ris tñ bñficio p bonorum possessionē vñ li
bi pñde hētur acti in ei⁹ prāte māssiz. h. d.

At hūqui Iud nālia fortio
ra sūt qd ciuilia. r
p emācipacōz ius adopcōis soluit. fili⁹ ve
ro adoptiuus emācipar⁹ a prē nāli eidem
durāte adoptōe si succedit ea rō finita pa
tre nāli viuēte. ad e⁹ successiōez de iur pro
rio p vñ libi admittit. adoptiuo vero pat
nullatenus post emācipacōz succedit. h. d.

Eadē Emācipar⁹ fili⁹ dū durat i
adoptia familia. prīs nālis te
stā per oītra tabulas non expugnat. emā
cipatus vero adoptiuus nec ipius testi
in quo est preteritus expugnabit. h. d.

Ad monēdi Licet emācipar⁹
prē nāli i adoptia
existēs familia. vel post nālis prīs mortē
ab adoptio emācipar⁹ a bonoz possēsiōe
vñ libi r vñ agnati. excludat i successione
prīs nālis. libi tñ r agtis deficiētib⁹ p vñ
agnati p eūde admittit ad successiōz. h. d.

Sz eaoia Fili⁹ a prē nāli dat⁹ i
adopcōz ius sui hēdit si
poit hēit pñ succedit ex testō. r ab itestō
acti i prāte māssiz. adoptio prē⁹ cū nālib⁹
succedit ab itestato dōito rō testō prē⁹ p
ipugnare nisi persone non eēnee dat⁹ est q
cāu cū exheredari vñ institui nēe ē. h. d.

Itē vetustas Depos vel
pnepoz. ex
filia. si mascul⁹ morit. ad ei⁹ successiōz cum
dīnucōe tēleptis vocat. si rō morit fēia cū
eiusdē prīs dīnucōe. ad successiōe eiusdē
gradu agnatoz excluso. tñ iure nouissimo
nō ē oīra ser⁹ in successiōe ab itestato. r sine
alic⁹ prīs dīnucōe i descēdētis r ascēdētis
i testōz successiōe piter admittitur. h. d.

sed nos Az oli agnati existētib⁹
nepotib⁹ vñ neptib⁹ ex fe
mia vñ masculia linea ab itestato defūdi ad
qrtā prē admittēbāt. hodie ad dīdā prē nā
vēiūt. tñ nepos vñ neptis fēia ex psōa mris
cū filio dīdā succedūt. fit hēditatis dīsiō. si
p capita. h. p stirpes. h. itēdit Baldus.

de legitima agnato

rum successione

Inemo Ista pñ. bñ h. iten
dit. deficiētib⁹ su
is heredib⁹ vñ his q loco eoz hñt.
ad successiōz itestati nāli vñ cili agnatul
e⁹ cūq ser⁹ prior. p. l. xij. tabular admittit.
r qñtas limitat hz tps r bi cui adijcit. h. d.
Cerey Agnā prē sorore ad succes
siōz ab itestato dīdā p me
diā iur prudētiā excludēbat. hz pñtis bñfi
cio p vñ agnati suoz r agnatoz gradib⁹
deficiētib⁹ admittet. hodie tñ nō ē oīra ser
tus in successione vñde cognati. r stirpes
Hoc ecia Depos vel neptis ex
sorore dīguinea vñ vtēina hz sit icognita
ad nepotē vñ neptē ex frē q sūt dīanguine
ad successiōe auicli admittit eoz. r tñc
hēditatis dīuisiō erit i capita si in stirpes
l. vnica. d iur itouissio i stirpes celebzet hz
accur. r bar. n supline defūdo frē. hodie tñ
vñ nepotes vñ cū frē defūdi admittit. h.
d. vsq ad §. si plures. In glo. hz corrigi
i si. vñ g⁹ hic tenere. glo. q si aliq decedat
relictiis nepotibus r vno fratre. q heredi
tas debeat in capita non in stirpes dīuidi
r hec fuit opinio az. quam posuit in sum
ma. E. de legiti. heredi. glo videtur idem
nota. in autenti. cessante. E. de legiti. here
di. §. lo. in autēti. de heredi. ab intest. reci
tat verāq opinio. r opinio az. probat per
tertū. in dīdā §. reliquum. et per. l. lege in si
E. de legiti. heredi. r per. l. primā. in fine. ff.
si pars heredi. pe. accur. dū hec questio fu
isset sibi transmissa consulenda. dīdā cō
tra az. r contra hāc vltimā opinio. que
hic nō. in glo. determinat videlicet q h ca
su hereditas dīuidatur in stirpes. r ita de
terminauit i dīdā autēti. cessante. idē tenu
it in dīdā. l. i. in. si. ff. si pars heredi. pe. i ou
abus glo. r. vbi dicit in casu isto iura. ff.
non corrigi per iura autē. Docto. commū
ter tenent opin. az. contra opin. accur. et
maxime ol. in dīdā titu. de bo posses. vñde
cognati spec. in ti. de success. ab intest. reci
tat opi. et nihil firmat Jacobus de are. et
Dy. r Ty. de Jaco. bu. in dīdā auten. cel
sante tenent opin. azo. vñ q hereditas in
capita dīuidatur. r dīuisiō hereditat. i stir
pes tñmō fiat. qñ nepotes volūt cum pa
truo succedē. r admittitur tunc ad succes
sionem de iur spālī. ex psōa prīs sui dīdā

q̄t cū patru' eos p̄cedat i gradu dēret eē i
successiōe p̄ferri tñ ius autenticorū voluit
q̄ ex p̄sona defūdi p̄ris vna cū patruo ad
mittant. n̄ debent h̄re partē āpliorē heredi
tatis q̄ habuisset pater eorum si viuerz. se
cus vero esset quando plures nepotes ex
diuersis filiis sibi. sine patris volunt suc
cedere. nam tunc quilibet possz admitti ex
persona sua cum inter eos non sit preroga
tina gradus. ⁊ quilibet iure suo admitta
tur. diuiditur merito hereditas in capita
non in stirpes. et hec videtur inerpugna
bilis ratio. et hoc fm eos videtur innuere
textus in .s. reliquum circa fi. in autētica
de here. ab intesta. ibi tale priuilegium et
cetera. d. Bar. dum hec questio omīssa eēt
ibi consuluīt et tenuit opi. accur. scilicet q̄
hereditas diuidatur in stirpes: ⁊ probat
opi. suam per .s. si vero neq̄ fratres in autē
de heredi. ab intesta. et per casum. s. illud. e
titu. vbi expresse dicitur in tex. q̄ quando
nulli supersunt. scilicet masculi. vel femi
ne. filij fratrum succedunt in locum paren
tum suorum qui erant in scdo gradu et ex
cludunt alios qui sunt in tertio. licet ⁊ ipsi
i tertio sint. ⁊ de h̄ ibi tāgīt per Ja. de bel.
ex quo v̄r innuīt q̄ q̄i nepotes succedunt
cū h̄is qui sunt pares in gradu. succedūt
loco parentū. ergo excludit q̄ hereditas ē
diuidenda i stirpes. p̄terea si esset d̄a ratio
p̄dictorū dōd sequeret absurditas ⁊ cōtra
casū dicti .s. reliquū. Pone enīz decedit ali
q̄s relido fr̄e. ⁊ relidis duobus nepotibus
ex alio fratre p̄mortuo. ⁊ alijs quatuor ex
alio. ex p̄dicta ratioe sequit q̄ hereditas d̄z
diuidi q̄ frater habeat tertiā hereditatis
⁊ omnes nepotes alias duas partes que
due partes postea diuidētur i capita cū in
ter se nepotes nō v̄iant ex priuilegio. hec
p̄sequētia pbat p. l. q̄ cum plures. ff. de vul.
et pu. ff. h̄ consequens est falsum. ergo et vi
da ratio dictorum. ex qua sequit. cōcludit
ergo q̄ filij duorum fratrum succedunt ex per
sona patrum vt h̄editas in stirpes diuidat.
Si plures Indiffinita eque
pollz vniūsalī ⁊ si
gularis nūz accipit p̄lez. p̄ri' q̄ d̄r nullo cō
dico testō que null' p̄cedit tpe mort. d̄rito
at testō ⁊ postea destituito cū cētū ē eē testm̄
destituit. h. d. Itac i ar. ad. q. Scartito ca
uet q̄ ille q̄ p̄ currēt ad brauiū. ⁊ illō test
gēt habere debeat illud. pone q̄ duo vel
tres simul curreunt. et ipsum simul te

tigerūt q̄ oēs h̄re dēant brauiū h̄r qz q̄libz
p̄t dici p̄m'. Itac eē q̄ si capitane' fecit eōi
dū q̄ si q̄s p̄m' itrauerit castrū dēat h̄re. c.
q̄ si plēs. fil' ⁊ semel iteret dēat vnusq̄sq̄ h̄re
c. cū oēs possit dici p̄' cū null' eos antecedit
Placebit <sup>Der. l. xij. ca. i. suc
cessiōib' agnatorū</sup>
d̄ p̄sona i p̄sonā successorū eōm obriebat
obtinēt eē i eo mō in om̄odo succedendi.
Ad legitimā <sup>Idr filiū emaci
pās strada fi
ducia qd̄ hodie sp̄ p̄sumit. ad h̄editatē ei'
legitiāz agnatorū ius vōt. h. d. vsq̄ ad fi. ti.</sup>

**De senatus consul
to terculiano**

Ex xii tab.

<sup>Itud p̄m
h̄itendit</sup>
Mat ad successiōz filij ⁊ econ. l. xij.
tab. excludit. tñ p̄toris b̄nficio sibi iurē p
vñ agnati succedūt. h̄ postea p̄ terculianū
mat ingenua tres h̄is filios libos. libtia
q̄ ad eorū itestatorū successiōne admittit
h. d. vsq̄ ad .s. p̄ferunt. In glo. s. matris
blo. i. d. l. si vxor dicit eē q̄ fil' ē i p̄tate ma
riti q̄ ad h̄ vt teneat opari. ⁊ illud qd̄ ex o
pis acq̄rit. acq̄rit marito. ar. l. si. de op. lib
ff. vbi nō. q̄ eē vxor mortuo viro. tenet op
ari heredi' mariti vsq̄ ad annū. si stat cuz
eis. pe. d̄o in dicta. l. si vxor simpliciter sequit
istā glo. dices q̄ nulla. l. cauet. q̄ maritus
possit cogere vxorem ad operandum

Preferatur

<sup>Mariti defūdi
filij liberi q̄ sui</sup>
heredes sūt vel loco suoz h̄antur. Item ne
potes ex filia. pat q̄ ⁊ frat' consanguineus
matri in successiōe ab intestato mortui
preferuntur. soror defūdi sola cuz matre
admittitur. s̄ auus per mortez excluditur
hoc dicit vsq̄ ad .s. h̄ nos. In glo. que
incipit .s. auum ibi ⁊ nō. Dic q̄ alia ratio
fallendi est in vincen' auum. et alia ratio
^{in vincendo patrez.)}

Sed non

<sup>hoc dicit. Mater nō
habens tres vel quatuor filios. ad successi
onem filij admittitur indistincte. agnatis
exclusis. nisi forte sit soror vna vel plures
consanguinea vel vterina. que in dimiōi
am admittatur. sed si ab intestato mortu
us frater solus consanguineus vnus. vel
plures. vel eciam vterinus. eciam cum
soror vna super sit. vna cum matre omnes</sup>

omnes pariter admittuntur ad hereditatem in capita dividendo. h. interdictum usque ad §. quodammodo. In glo. et per in fi. h. est verum quod soli ascēdētes supsūt et si supē fr̄ nec soror vtriq; dīdī. adeo qd si defūdo supē au' patern' et auia paterna. et auus mīn'. et auia māna. vñā dīmīdiā hēbūt. auus et auia mīna si vō supēnt fr̄es vī sorores vtriq; dīdī solī. tē admittūt vna cū mīre. et sic cū ascēdētes supēnt tē tā ipī qd ascēdētes fil' admittē et h̄z tñ p̄rogatīa et cetera i aut. dīdūdo E. e. ti

Sed quem admodum

Mater negligēs et anū filio tutore petē vel in loco excusati vel remoti alium postulā ab ei' in pubertate decedentis successione repellitur. et eē si iō nālī sicut legitimo maf succedit. h. d. Balous.

de senatus consulto orphiciano

Er cōtrariuz ^{Ita p̄m.}

h. interdictum. Matri legitime vī nālī tñ nisi esset illustris. succedit fili'. vel descēdētes si filij nō supsūt. exclusis agnatis. qd successio mīma capitis dīmīnutione. non perit. h. d. Balous.

de successione agnatorum

Ost suos ^{Ita p̄m. b̄ h. interdictum Exclu}

si psonis qd p vñ libi vel p vñ agnati possēt ad successiōz. iustati venire. ad quā vocāt p vñ agnati. attinētes priores ex linea feminina. et agnati capite dīmīnūti. et exceptis fr̄e et sororē qd capite mīma dīnūtiōe ius agnatōis ex pte modica pōunt h. d.

Hos etiā ^{Interdictum b̄nfitio agnati ex latere p vñ cognati vocant. qd capite adoptati filij ad p̄ris nālīs successiōne admittūt. vulgo eē cōcepti ex eodē capite cognatorū cū agnatos non habeant. vēiunt. hoc dicit.}

Hoc loco ^{Anteq; veniat ad successiōz vñ vir et vxor p' liberos admittunt vñ ad decimuz qd agnati et agnati vsq; ad sextū et qd sūt i septio ex transsali līa descēdēte. iure tñ nouissio tā agnati qd agnati vñ ad grauū}

decimū admittūt h. d. vñ ad fi. ti. In gl vlti. i. fi. ibi i pmissiōe facta int viuos qd est ira fauorabil'. et iō maior nūs trah'. ad minore qd sentit de miori et nō ecōtra. Bal

de gradibz cognationum

Oculo ^{Ita p̄m. et cō. h. interdictum}

nea parentele alia sup. alia infra et alia ex transsali. et i transsali nō ē p̄m' gradus i iur' nro. et i nūatōne graduū lineae ascēdētis. est fili' et filia. et i linea transsali qd incipit a 2° ē fr̄ et soror. et i eodē gradu scō. et i nūatōne graduū vltēriorū talis tradit a iur' doctrina. qd persona adiecta p sone. efficit vñ gradum. hoc dicit. Balou

De serui cognacōe

Ludcertū ^{Ita p̄m. b̄}

h. interdictum. In successiōe libi ab iustato defūdi. fili' filia ve. dū tñ libi sūt. ex cluso patrono succedūt. et libi et iustodem admittūt ad successiōne ab iustato sicut si

Repetitis

^{lib sp exercitiis h. d.} In successiōe ab iustato qd cūq; qd remotior ē in gradu potior ē i successiōne. vt in vñ libi et vñ agnati successiōne. est videre. i vñ agnati vñ regulari pares in gradu parit admittuntur et in eo priores debent in successiōne preferri. hoc dicit vsq; ad fi. titu. Balous.

De successiōe liberorum

Inc de bois ^{Ita p̄m.}

h. interdictum. p. l. xij. ca. p̄son' ad successiōz libi sūt libi dīdūti vēiebat. vñ cōtō excludē poteat. et adoptiū' fili' eū ab iustati successiōne non repellebat. hoc dicit.

Quade cā

^{h. interdictum d iur' priorio libi nullus libi h̄is} vñ cōtō. dīmīdiā bonoz suoz p̄ono relinquare tenebatur. libi tamen in eius potestate ostituti n̄ exp̄dāri forēt p̄onū tōl' excludēbat. adoptiū' dūtarat exceptis cū quibus patronus ab iustato ad dīmīdi

Postea ^{am vocabatur h. d. h. interdictum. lege papia}

p̄on' libto pauciores trib' liberis reliq̄
ti. si maior erat cētenario sex tertioz ab in
testato siue ex testō debebat i porcōz virilē
admitti cuz libis. tres & sibi libi excludē

Sed nostra

libertas maior cētenario libos si hās vel
hās. & eos exheredans. etiā bonoz p̄ono
tenet reliquē dīco testō. ab intestato & nō
lis extātib' libis succedit i totū. q̄b' extāti
bus excludetur. h. d.)

multis

attinētes p̄onitā i dīceda q̄ in trāsūali li
nea s̄z grad' progatiā q̄admodū p̄on'

Sed hoc

si viuet admittit. h. d.)
Aīez i successōe libtoz
dīa eēt oli. & alē latinis alē dediticijs suc
cedēt q̄ i alijs. hodie tū int eos libtos dīa
nulla manet. & i oib'. succedendi modus ē
idem. h. d. vsq̄ ad fi. ci. Baldus

De assignacōne liber torum

1. In summa Iste ti. b̄r s̄ in
tēdit. p̄onuf
duos vel p̄les libos eē e' p̄ate hās
p̄t vni eoz assignare libtū. p̄ quā assignati
onē ille sol' p̄on' q̄ ad oīa reputat. & si sū
libis decedit. ille cui assignatio fca est. ius
p̄onatus ad alios reuertit. & viciatur dis
positō si ad eū casū deueniat a quo incipe
nō p̄t. h. d. itēdit cor' iste ti. Baldus.

De bonozū possessi onibus

1. In bonoz Iste
tēdit. bonoz possēdēs a p̄ore i
vnde fuerūt. emēdādi supplēdi. v' coadiu
uādi iuris ciuil' grā. q̄ opetūt ex testō & ab
intestato. h. d. vsq̄ ad. s̄. q̄s aut. In glo. i.
i p̄n. v' g' bonoz possēssio i ius resonare s̄
possēssio bonoz sonat i factō fm aliquos. l
i. s̄ ad ip̄scimur. ff. de acq. poss. & i. l. iij. i p̄n.
ff. e. ti. & sic aliud iportat dīcē bonoz possē
ssio q̄d ē ius. & aliud possēssio bonoz q̄ fcm
est. & fm aliquos aliud ē dīcē iudicatū sol
ui q̄ resonat i ius & continet s̄ se omnes
clausulas litis. & q̄ s̄bum sonat vīdelz q̄
soluet iudicatum. secus si dicatur solui iu
dicatum. quia istud sonat in factū. & non

continet nisi illud quod sonat. & ideo infe
rebatur ad. q. contra quod dāz procurato
rium in quo dicebatur q̄ domīn' promise
rat pro procur. suo soluere iudicatum. naz
cum teneatur satisfacere pro eo dīdas tres
clausulas. dicebatur q̄ legitime non p̄mi
serat. tamen fm Ep. idē iportat dicere iu
dicatum solui. & solui iudicatum. et ideo
dīdum procuratorūz defenditur vt. l. ij. s̄.
incertum. & quod ibi nota. in tex. ff. de pre
tor. stipu. In glo. sequenti ibi nō agnos
cens emancipatos. hoc est verū quantum
ad successiōem ab intestato. cognoscit au
tem eos. v' quia emancipatos vīcio dux
erat. In glo. quare in fi. So. non discor
dat. s̄ concordat vt ibi patet. nam pretor
potest facere mentionē de eo quod est itro
ductū de iure cili & ē vtil' p̄toris dispositō

Quos autē

facere heredem ip̄o iure s̄ in effectu. et bo
noz possessiones ex testō sunt due. vna cō
tra tabulas. alia s̄z tabulas. ab intestato
& o erāt oīdo que in tex. per ordinē numerā
tur. hoc dicit.

Sed eas

Quita bonoz possēssio
septima. octaua. & decima. fm iustinianuz
correde fuerūt. cū successiōes que per eū
deserebant s̄ nō vēdicēt sibi locū. & vniūse
sūt sex tūmō successiōes & bonoz possē
siones ordinariē. h. d. Septima. Hoc
itēdit vltra sex bonoz possessiones ordia
rias. septima extitit itroducta. q̄ locū hēt
vt ex legib' nouis bonoz possē. datur. & ex
traordinaria bonozū possēssio nūcupatur.
h. d. vsq̄ ad. s̄. cum igitur In glo. ponūt
quidā exēplum aliquod. vīc q̄ omnia exē
pla. s̄. posita per glo. istam in prin. nō pce
dūt. & ista est veritas fm Jacobū de ra. et

Cum igitur

Temp' bonozū
possēssioib' opetēs est petendū in liberis
ānis. i alijs cēnū diez & eē i bonoz possēssi
ōib' successorūz eōdē vēdicat sibi locū. vī
el q̄ e' nihil opat euēt' expectari si vīz. h. d.
vsq̄ ad. s̄. i petēda. In s̄. si q̄s itaq̄. nō.
q̄ si expectat dies e' nihil opat euēt'. et id
pōe q̄ dat' ē tūm' 2° diez ad accipiēdum
copiā libelli. accep' ē copia p' die. nūq̄ po
terit seq̄nti die ad vltēiora p̄gredi. & vari
alia oīa. s̄. q̄ sic ar. h' ter. cū frustra expe
dat euēt' 2° diez

in petēda

Dies p̄fixi ad bono
h i

in possessione per se non sunt esse utiles et absque
solennitate aliquid coram iudice bonorum possessio
agnoscitur. h. d. usque ad finem. In gl. magna
videtur nec videri agnoscitur bonorum possessio. In e. gl. ibi et contra
ea ostendit iudicis. In e. gl. ibi et contra
ta. et nuncia. gl. non. et rariu. S. de iofficio
testis. i. gl. i. ubi tenebat quod filius emancipatus per
terit potest dicere testem nullum. et contra ta. pe
te. de quod dicitur ubi dicitur. In e. gl. ibi sic nec
hodie. Ja. de are. et Ty. ipsum sequendo dicitur
quod bonorum possessio unde cognati hodie est
nuncia. et quod dicitur et rariu errauerunt. pote enim quod
aliquis de suis heredibus est. propter quod sequens in
gradu videri admitti ex successorio edicto. oportet
tebat quod admitteret ex edicto successorio pre
torio. siue de iure pretorio. quod si poterat in iure
re civili. nam hic duo non possunt esse omni eiusdem rei in
solidum. ut. l. si ut certo. S. si duobus. ff. como.
et heres idem est quod omnis. g. cum exclusus heres
remaneat de iure civili. quod si fuit heres nunc
definit esse heres. ut. l. quod si minor. S. pater. ff. de
minor. g. o. de nunciatore dicitur pretorio per vnum librum
libri. si est de libris vel vnum agnati si est de agnatis
g. si minor est dicitur quod iste bonorum possessor. videri vnum librum. et
vnum agnati et vnum agnati hodie non sunt nuncie quod
si nuncie in casu potest esse dubio. g. et ista glo. et
fides errauerunt. et quod eas sequuntur. et hac opus. fu
it secutus. d. Ja. bu. d. bar. sequitur opus. gl. h. rep
bando opus. doc. potest. nec ob. eorum ar. l. ei
duo. si possit esse omni eiusdem rei in solidum. S. est ve
rum eodem iure. S. b. si potest esse vnum dicitur alii. et vnum
libri. et sic est in heredibus. nam ille qui potest fuit heres dicitur
civili. heres dicitur remanebit. alii enim poterit adhuc
de iure civili heres esse videri ut scribitur in edicto. d. bar. l.
l. ex et rariu. ff. de re iudi. Balous.

De adquisicione per arrogationem

Et et alterius

In quo p. b. h. ite dicit. Arrogatio est
oli vniuersitatis fiebat adquisicio. per quam in arro
gatione. bono omnia arrogati. quod capite. diminutione
non possunt. pleo iure non transferantur l. hodie quod ad
usufructum transferantur. h. d.
Mortuo h. d. Arrogator est in
adoptionis. filio arrogato. i. e. patre ostentu
to decesseri. succedit. non supstitutes descendentes
vel in plures descendunt de gestis enim per arro
gatum ante arrogationem arrogator de
iure conueniri non potest. hoc dicit. usque ad
finem. Balous.

De eo cui libertatis ca bona adiunguntur

Ecessit In p. b. h. ite
dicit per vniuersitatem
adquisicio fit. cum in vltima voluntate lib
tate relicta. ab eo est hereditas non adiungitur bono
aliquis adiungi sibi petit. quod cum libertatem tunc dicitur
de quod fideicommissarie habuit effectum. et fidei est
per idem dicitur petere ut hac causa sibi bono adiungant
quod bonorum adiungitur non fit. non per petentem caueat
donec creditoribus. vel vni nomine omnium creator
eorum. se satisfacturum quibuscumque. h. d.

Hoc rescripto h. iten
dicit. Si
testamento codicillo vel alia vltima voluntate
sunt libertates relicte. per eas obsequantur causa bo
norum adiungitur peti quod tunc defunctorum quod libertatis
favore extitit introductum. hoc dicit.

Si is qui Non inspicit quod per de
iure spali occurrere. et
libertas per scripta irrevocabilis est et quicquid fuit in
vniuersum transiit ad vltimas voluntates. et eod. et
in vltimo repiat ratio identitatis. h. d. usque ad finem. et.

De successioibus sub laris. que fiebat per bonorum vndiciones

Rat ante Ite ti. usque
ad finem. h. iten
dicit. Omne due alie successiones per vniuersum
fuerunt vigeant quod tunc hodie se corrumpit. et in
dicens atque solennitas est remota. h. d. usque ad
finem. tituli. Balous.

De obligationibus

Inc traseamus

In quo principium breviter. h. inten
dicit. Obligatio est iuris vinculum. cuius
necessitate astringimur alicuius rei solue
re. finem nostre civitatis iura. et obligatio. a
lia civilis. alia pretoria est. Item obligati
ones. alie ex contractu. alie ex quasi contra
ctu. alie ex maleficio. alie ex quasi maleficio
que omnia seriatim sunt in tex. In glo.
rubrice. videtur quod obligationes non sunt
matres actionis. Nam in. E. et ff. permix
tum tractatur de ipsis. et non preponitur
de obligationibus. sed enim potius de

aditionib'. So. fm Ty. i. ti. de ad. et ob. licet
ibi preponat actio. e. tñ ibi ordo pñsus. cū
debeat pponi obligatio. In glo. i. in fi.
glo. hic tenet q obligacōnes sunt de iure
gētium introducte. glo. tenet idē i. l. Stichū.
S. nālis. ff. de soluci. et hoc vñ fbi seq. d. bar.
otra quod videtur ter. in. l. si id quod dñs
ff. de condic. inde. vbi videtur q eo iurē est
naturale debitum. quo et libertas. sed lib
tas est de iure naturali vt in. s. ius autez
gentium. Idem tenet. d. Jac. bu. i. l. ex hoc
iure. ff. de iusti. et iure. et j. de ac. in prin. pro
solucione huius. q. est scienduz q quodur
plex ē obligatio. quedaz que venit ex illa
racōne que est. s. de rerum diuissio. s. per tr
dicionem. et in. l. i. in prin. ff. de pad. ibi vñ
nihil est magis cōsentaneū iure naturali.
q quod oueit obseruari. et hoc qñq tēdit
ad obligandū. qñq ad liberandū. primo ca
su si coadiunda fuerit iuri ciuili. et ab eo
vestimentum receperit. iducit adōnem. et
effectum exadōis vt. l. legitima. ff. de pad.
si vero nō adiuuet adminiculo ciuili. tres
habet effectus. nam compensacionem iou
cit vt. l. eciam. ff. de compensacioni. repetici
onem impedit cum distinctōne tamen que
est. ff. de condic. inde. l. i. et ei fideiussor acce
dit vt. j. de fideiuss. in prin. Quedam vero ē
nālis obligatio. que venit de equitate ad
liberandum. et hec alios effectus parit. qz
naturalem obligacōnez tollit ipso iure. vt
dicta. l. Stichū. s. naturalis. licz inouda ad
obligandum liberatoriam tollit ope excep
cōis. vt ibidē. quia pñptiores sumus ad
liberandum q ad obliganduz. vt. l. arria
nus. ff. de ad. et ob. Preterea per hanc iou
cituz repeticio eius qd iudicāte est solutuz
qz remanet vñculum naturale obligato
rium eē liberatorium iducit. vt. l. si nullus
s. padus. ff. de pad. Tercia est naturalis
obligatio que venit ex illa equitate. que
dicit beneficentibus beneficiamus que
est i. l. si si lege. s. consuluit. ff. de pericōib'
hered. et ista est duplex quedaz est redacta
ad precepta iuris ciuilis et iuris ciuilis ad
miculo corroborata. et ista parit obligacō
nē efficacē. ex q iudicis officiū introducūt.
vt. l. i. s. pñon. ff. de officio pñec. vt. et l. si nō
forte. s. libe. ff. de vñcl. inde. qdā vñ rema
net in dicta generalitate et ita nullum effectuz
h3 iuris ciuilis. nec compensacōnez iducē
di. nec per errorem soluti repeticionem. vel

retencionem nisi forte quis soluisset nume
rare volens. quo casu repeticio impeditur
vt. l. si numerandi in prin. ff. mandati. Ex
quibus colligitur vñde et ex q iure sit obli
gatio introducta. dicit tñ. d. Ja q proprie
ituendo obligacōnem. et materiaz adōnū
omnes sunt naturales. licet postea hēant
adminiculum ciuile. per quod de necessita
te postea fuerūt introducte. vñde potest vi
ci q hic diffinitur solūmodo obligacō nāl
que adminiculū et qualitatē supñt ex iure
ciuili s. h3 hoc quō posset subsistere obliga
cio ciuilis sine naturali. cuz qualitas sine
sbiecto subsistere non possit ar. l. eius. qui in
provinciam. ff. si cer. pe. in fi. Respondeo h
est possibile ad similitudinem possessionis
que dicitur videlz naturalis. duplex tamē
per adminiculū ciuile. et tamē sublata na
turali. ciuilis per se remanet. vt. l. clam pos
sidere. s. vlti. ff. de acqui. poss. In gl. sūc
enim in fi. hec gl. procedit i profectiōis. et
aduenticijs bonis. de iure antiquo. s. d. in
re nouo in bonis aduenticijs. fm quod si
lio remanet proprietat vt. s. de acqui. per
arro. s. i. forte non impeditur acquiri ciui
lis obligacō. filio. otra patrem. licz eius ex
ercitium impediatur. durante patria po
testate. Idem dicit quedam glo. q adōnes
possunt cedi filio otra patrem i. l. adōnes
ff. de ad. et ob. In gl. sequenti in pn. s. do.
pn. h3 gl. q vult q applone rei. oteat fēum
gl. vñ idē dicit in. l. i. si. ff. si cer. pe. et az. nōt
idē i sūma i ti. d. ad. et ob. ex qb' gl. i. fēf ar
ad. q statuti aretini q cauet. q p qñbz qñ
tate pecunie petita. soluant. xij. denarij p li
ba. et fiat oca solucō directo tpe lit. et. vel
tpe otuacie Aliqz pecijt aliqd fēum. vñ aliqz
pecijt q lis otestet. et sic ē fēum. otumax ē re
us. nūqo valebit pcess' tal' otumacie. siue
fuerit solutū. siue nō. certe dēe gl. faciūt i ar
q nō. et sic vñ posse detmīari p ocas gl. cir
ca hac. q. puto dñam faciēdā. a est enī post
libellū q oret qñtitatē pecunie q pecijt ali
qd fēi vt q lis otestet vñ q iurēt d calūnia.
q sūt fēi. et re' ē otuax puto q pcess' valeat
absq eo q solutū sit daciū. qd denōnt dba
i statuto appōita. puta q soluat daciū tpe
lit. et. vñ otuacie. nā p hec dba declatur q
mēs statuentiū fuit dñce daciū d eo sup q
oz lis otestat si otuax oret. vez qz lis si vi
cēt otestat sup fēis petid. sup poudāe libel
li id sup eis daciū solui si oz qdā vñ sūt fēa
q in libello petunt vtputa q qz exigat pi
h3

gn^o vel edificij domus. et iter facta puto esse
 differentiam. quodam enim sunt qui contra extirpationem
 recipiunt ut quod fiat domus vel quod vinea la-
 boretur et filia. et in istis debet dari solui.
 Ar. de aru glo. quodam sunt facta que extirpa-
 tionem non recipiunt ut puta quod quis recolla-
 gat pignus vel faciat uxorem dimittere. et filia qui
 contra extirpabilia non sunt. et in istis puto
 quod dari non debet solui. Nam verbum rei ge-
 nerale in statuto positum. declaratur et limita-
 tur per verba sequentia. dum dicitur extirpato ceterum
 per libram. Nam verbum se refert ad res extirpabiles
 quod verum puto. et sic facies talia verba extirpa-
 bile in libello factum. quod pectus. quod tunc illud
 quod non est extirpabile contra extirpationem. quod de-
 da esset. et verbum extirpacio positum in statuto
 non habet limitare verbum rei. in causa dubio. cum
 res sit certa et extirpabilis et hac determinationem
 probo per l. dies. §. i. ff. de d. infec. et l. ira aut.
 §. gessisse in prin. ff. de adm. tu. Nam lex
 dicit quod tutor tenetur deponere pecuniam
 pupillarem in emptores pro dolo collocanda. alias
 priuat. Donec §. quod tutor de pecunia pupil-
 lari habeat. xx. numquam puabit. certe non. quod causa
 posita est emptio pro dolo que non potest fieri per
 xx. solidos. per §. etiam induco de cessione cuius
 d. a. q. de pemptate p. d. bar. i. de a. l. dies. §. si
 proz ait. i. si. dicit ipse pone quod de quibus contra-
 soluat denari extirpationis rei de qua celebra-
 tur contra dicitur est contra de re contra extirpa-
 mabili. soluet ne dari. certum est quod non. per §.
 facit quod sequentia declarant preceperunt. ut l. h.
 des. §. si nota. ff. de testis. et non. §. de reruz.
 viui. §. ite lapilli. In glo. qui incipit proprie-
 ponit. non hac glo. qui facit in ar. ad. q. qui facit
 possit oriri ex statuto aretino qui cauet. si quis
 fuerit negligens vel remissus in petendo aliquod
 debitum. alioquin quantitas pecunie. vel rei sibi
 debite. ex aliquo contractu. sedecim annis. ulterius
 non audiat. §. sibi prescriptum sit. pone quod ali-
 quis est debitor ex causa stipulis. siue in iuri. Et sic
 solummodo ex parte vni^o orta obligatio. fuit ne-
 gligens vel remissus. per sedecim annos in pe-
 tendo. deinde debitum. numquam erit ei prescriptum. hec
 glo. et iura per ipaz allata cum sit. faciunt in ar.
 quod non sit ei prescriptum. cum non possit dici de-
 bitor ex contractu proprie. cum ex parte utriusque
 non sit nata obligatio. §. ex parte debitoris tamen
 modo. et verba dei statuti debeant proprie intel-
 ligi. non autem trahi ad improprium intellectum maxi-
 me cum dictum statutum sit contra dispositionem iur-
 cis. maius tempus in prescribendo actioni tribuen-
 tis. l. xxx. vel xl. annorum. ut l. sicut. C. de pre-

scrip. xxx. annorum. Baldus.

Quibus modis re con- trahitur obligatio

Et contrahitur

h. d. Mutuum quod contrahitur cum ali-
 quo de meo assistens potest nunc vel mensura. et
 bi de ut tuum fiat. et reddas de equi bonitate
 ratum de. sic appellatum est. quod de meo tuum fit. et
 ex eo nascitur actio qui vocatur certi condicio. h. d.
 In gl. i. l. si. gl. i. §. animo. potest novum mo-
 dum qui vestit pactum viz per iuramentum. ut l. iure
 iurandi. ff. de opis lib. §. 3. az. tenz quod sunt sex
 tamen modi vestendi pactum nudum. nec potest
 dici quod l. aucte vestiat pactum. quia potest
 citur per se foveri per l. quod vestiri. et non agi-
 tur ex pacto vestito. §. ex l. fomentum pactio
 ni dante. C. de donac. l. si quis argentum.
 Item non potest vestiri per pollicitationem. nec iur-
 reuram. quod illud pactum dicitur esse vestitum. quod in
 tota sua specie vestitur et in omni suo casu. §. pol-
 licitatione si vestit pactum si solummodo cum qui
 promittit rei publice. nec iureiuram. si cum in se po-
 tur pro libertate. §. remanet sex modi pactum
 vestendi secundum az. §. 3. fm hoc quero fm glo.
 que sit forma inter pactum vestitum re et rei
 interuentu. glo. ponit unam rationem quam
 vult. reprobant. quod potest contra esse quod in alijs
 pactis vestitis aliter quam rei interuentu. res
 interuenit dudum post pactum. et ideo fm eos
 dicit quod ratio dicitur. quod illud pactum debet vestiri.
 in quo res destinatur ad quod contrahitur ob-
 ligatio nulla facta verborum designatione.
 ut patet in mutuo. ubi rei traditio designa-
 tur. absque verborum alia expressione. §. pro
 das mihi rem equalis bonitatis. §. in p. eis
 que interuentu rei vestiuntur. interuentu
 rei solui absque alia verborum expressione non
 indicant ad quid obligatio sit contra vnde
 diuisa sunt vestimenta re. et rei interuentu.
 §. 3. oppono. quod esse debet sex modi non dicat
 pactum nudum vestiri. Nam ars imitatur
 naturam. ut l. ad optio. ff. de adop. et quod
 non. §. de adop. §. illud. §. quis non potest
 de natura dici vestitus nisi fuit nudus.
 ergo nec pactum quod nunquam fuit nudum. potest
 dici vestitum. So. dicitur vestiri improprie.
 sic impubes improprie dicitur intestatus
 quia non possit testari. ut §. de heredi. ab
 intest. in prin. sic et in diuina scriptura. pel-
 le. et carne vestiuit nos dominus.

Et in dicto. §. quimo. et Ja. bu. videtur
 tenere q. vestimenta pactoz sunt duo. scilicet
 rei interuentus. et coherencia contradus
 et si tu opponis de verborum obligatione
 ubi res non interuenit anteq. obligatio in
 terpelletur. Respondeo q. quedam sunt pa
 da que trahunt in specialem modum contra
 dus vt stipulatio et ista vestimentum hnt
 de se. et non dicuntur vestiri vñ pereunt actio.
 vt dicta. l. iur. iur. i. pñ. q. vñ vero i spale
 nomē contrad. nō trahunt. et hec oportet vesti
 ri rei interuentu vel contrad. coherencia pñu
 probatur in. l. ex placito. E. de rerum pñu
 fm bar. in dicto. §. quimo. Jac. de are. e. c.
 pe. quos sequit. E. in. l. legem. E. de pact.
 dicunt q. pñm vestitur solummodo rei int
 uentu. re aut verbis. l. rñs et o sensu non qd
 in illis transit in speciale nomē contradus
 et si opp. de dicto. §. quimo. dicunt q. coherē
 tia contradus nunq. pactuz vestitur. pñm
 enim solum vocatur nudum. quia causaz
 bñstendi non habet. h. pñ que trahunt in
 speciale nomē contradus habent bñstenti
 am. ergo pactum nudum quod apponitur
 iuxta contradum reputatur pars conuen
 tionis apposite in contradu prop. contigu
 itate ipsius quia que immediate fiut vñ
 tur in e. vt. l. l. a. ff. si cer. pe. et dicta. §. qñ/
 imo debet intelligi fm hac determinatōez
 fm predictos doct. Communis tamen opi.
 est. q. pñm sex modis vestiatur fm q. az. te
 nebat. h. fm hoc oportet q. vestimentū con
 sensus. vel non dicatur vestimentū. vt sus
 ficiat in omnibus pactis. nam quodlibet
 pactū vestitū hñ i se o sensu. g. vel iudicabit
 vestitū ab ipso o sensu. vel nullū. So. in pa
 ctis que vestiuntur consensu vt emptio vñ
 tio. et al. de quibus. i. de oblig. ex consē. cuz
 se. o sensus ē magis elegans et singularis
 q. in alijs. et ideo in eis habet vestire. et in
 alijs non. Alteri q. quia vidim. q. d
 sic pñm vestitum. videndum est g. quid sit
 pñm nudū. glo. in. l. iure gētū. §. h. cum nul
 la. ff. de pact. dic q. pactum nuduz dicitur
 qd non habet cām bñstendi bñctis. nā vt
 s. dictū est pñ vestitū. g. pñ non hñtia
 cām bñstendi dicunt nudū Sed q. de
 ex. i. de cui. fuit pñctēs opi. dicit q. nuduz
 pñm dñ si non fueris interrogat. pñctis. x.
 et tu pñctis. vt q. promissio pñctat. et in
 interrogatō seqt vt pñctū ē in. l. i. E. de vsu
 ris. scz si supponas paciscētes valere volu
 isse. eo modo quo potest. alias nullo modo

valere potest etiam vt pactū. vt. l. an iudicis
 ff. de acceptilac. fm vñam l. a. h. fm Ja. de
 raen. posses ponere multa exempla. po
 ne eniz q. fiat aliquod pñm quod non trā
 hit in speciale nomē contradus. et res non i
 teruenit. illud pactum nudum dicitur. ali
 as aut re interueniente. vel nomē speciale
 contradus sument. dicitur pñm vestitum
 et est pacti vestiti effectus. quia ex eo oritur
 actio. h. ex nudo non regulariter. quod fal
 lit in casibus no. in dicto. §. sed cum nulla
 in glosa. que incipit caute ē.

Item quoz hoc intendit Inve
 bitum per errorem
 solum recipiens. re obligat. et ex contradu
 tenetur. et pupillus in contradibus vel q.
 si qui recontrahuntur absq. aucte tutor.
 imine obligat. h. v. vsq. ad. §. ite is In gl.
 q. incipit vñ tenet. Sz q. rō est i primis
 duob. casib. q. solutū indebitū. n. repetit gl
 i. l. ea q. E. de. dic q. rō ē q. in vñ grauāt in
 alio releuat. et econ. et ille q. soluit ex ill. cāis
 vt releuari. a pena dupli quā soluit h. fu
 isz i iudicō duet. et negat. q. negasse pñm
 tur. et q. reoz nā ē negat. i alio vñ q. si re/
 petat solutū indebitū grauāt. hec ratio nō
 ē bona fm doc. et ideo dic q. ratio q. vt va
 tū ex causa trāsdōis. vñ n. repetit vt i hac
 glo. et itellige q. solutū ex his duab. cāis
 primū erat debitū ab isto soluēte. vel ab a
 lio. h. si a nullo debitor erat. tūc repetet. et
 ita itelligit. l. ea q. per glo. et doc. cōit In
 glo. h. qualis tenet. ibi nullo modo. et est rō
 q. caret cōsensu qui requiritur in nālī obliga
 tiōe. Ibi de auct. tu. pupill. dic et rō. q. l.
 resistit obligatōi. et ideo nulla nascit nālī
 vel ciuilis ar. l. is. q. bonis. ff. de d. boz. ob.
 Ibi bñstuit. qd vñ ē p. q. solucōz fecit
 sibi debite qñctatis. q. tē nullaten. restitui
 ē cū illa solu. fiat ex necessitate vt. s. qbus
 alie. l. 3. ex otario. n. forte pecuniā nō hñt
 saluam vt dicit ibidē. Ibi ideo q. i pupillo
 dic maiore ifante quē s. dixi naturaliter
 obligari. Ibi nālīter et cū effēu. dic q. rō ē
 q. vt ē iure cōi vt. l. n. vt. E. d. i ite. resti.

Item si cui Commodatum
 qd ē cū vtēdum
 qd gratis ocedit. re cōtrahit. et i eo qd de
 cāu n. tenet. nec culpa casū pñctat p. qd a
 mutuo differt i q. ad recipiēte mutuū cas.
 fortuit. spectat q. i cū rei mutuate transit
 dñū i omodato neq. h. v. In gl. h. no. i
 fi. Sz an furtuz sit cas. fortuit. So. furtuz
 h. z

nō est cas⁹ fortuit⁹ regularit. fallit aut qñ
 puideri nō p̄t. vt qz factū est a persona do-
 mestica vl' fāliari qz tūc int cas⁹ fortuitof
 nuat. vt. l. eū. §. i. de scribit. ff. de furel. 7 Cy.
 pōit i. l. i. de omo. In glo. q̄ incipit al
 eradissimā ibi. §. intōu. 7 iō qz tūc otrad⁹
 celebrat tūmō. grā dātis. vñ venit dolut
 7 lata culpa. q̄ e qparat dolo. l. 3 glo. de cul-
 pa nō dicat. vt. l. q̄ nerua. ff. de pōiti. Ibi §.
 h̄ita. 7 est rō. qz otrad⁹ fuit celebrat⁹ grā
 vtriusqz. Ibi 7 h̄ gñalit vt hic. qz otrad⁹
 solūmodo fuit celebrat⁹ grā recipientis. 7
 hec gl. cū istis supplecōnib⁹ vēdicat sibi lo-
 cū. i. otradu cuiuscūqz rei. c. dūm nō tran-
 sit i recipientē. In glo. sic. §. loca. Intelligē h̄
 si mces intueit. alias si i spē otradus ē in-
 nōiar⁹ 7 agēt p̄ceptis vñ vt. l. si olei. ff. loca.

Preterea

hoc itendit depo-
 sitū re otradit. i. q̄
 nō tenet depositari⁹ nisi de dolo. 7 lata cul-
 pa. 7 mala electō ē eligēti iputāda. h. v. bñ.

Creditor

h. dicit. Ignoriz
 obligatio re cōtrahit
 tur. 7 in pignoraticia. vel venit dolut. vel
 lata culpa vel leuis. qz pignoris obligatō
 vtriusqz grā celebrat. h. v. vsqz ad si. ti.

In glo. h̄ qz in si. vbi distigebat. bulg. q̄
 a debitor rē perditā asserit. 7 tē pbz culpā
 debitor si vult. al' vñ si d̄bitor diffiteret rē
 pōitā tē creditor pbat amissionē 7 cām de
 pōitōis. 7 p h̄ ac opī. facit. ff. loca. l. h̄ fūdū.
 §. impator. de p̄icul. tu. l. si tutor. Ja. de are
 p alia verba h̄ac opī. sequebat. dicēs. q̄ a
 creditor agit contra creditorē. 7 asserit eū
 i culpa per dēdo pign⁹. 7 pbabit debitor.
 vt. l. h̄ creditor. C. d̄ pig. ad. siue h̄ dicat ad
 fūdū itēcione suā siue ad iuuādū. a agē
 te creditore ad debitū. dicat debitor. tu m̄
 dēs racōne culpe. quā omisit i per dēdo
 pignus. volo q̄ openset. in eo qd plus est
 m̄. tu restituas. aut debitor recipiet rē pig-
 nor. soluto debito. 7 creditor dic ego rem
 tuā amisi. tē creditor pbz casū. h̄ hec opī. n̄
 ē vñ. qz paria sūt debitorē ofiteri pignus
 pōitum. 7 creditorē pbare pōiuisse 7 scdō
 cām non pbat debitor. ergo nec p̄. 7 iō gl.
 alibi alit dīē. vñ. q̄ debitor probz p̄ credi-
 torē dolo vel culpa per dōiisse. 7 h̄ pbato
 potest creditor pbare q̄ casu per dōierit.
 Istud no. ff. de edēdo. l. si qz ex argētarijs
 §. vlt. 7 dēo. §. i. perator. h̄ hoc est falsū. q̄a
 nō expēdāt q̄ creditor pbat n̄ pōiuisse cul-
 pa ideo condemnaretur omnino probata

culpa per debitorē. vt. l. ad pbacōnē. C. de
 probac. 7 ideo glo. hic 7 in dicta. l. si credi-
 tor. melius dicit fm pe. 7 Cy. 7 ratio veter
 miad. huius glō. est fm eos. quia creditor
 pbādo amisse. probat causā amissionis.
 qz testes debēt deponere dictū suū cū rōe
 sufficiēti. vt. l. solam. C. de testi. vñ de ne-
 cessitate deponēt de cā amissionis. 7 sic fū
 datam habet. creditor suā intēcōnem. nisi
 debitor probet culpaz. Sed quero quō
 creditor pbabit casū qz forte n̄ h̄ testes q̄
 viderit quō pōierit. Reo p̄ dēduras. q̄a
 pbabit se itrasse insulā 7 q̄ ibi cōsueuerūt
 eē latrones 7 predones. ex his cōcluderet
 p̄sūptie. q̄ recursu latronū per dōierit ar-
 l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re milita-
 tari. Baldus.

De verborum obli- gationibus

Verbis

Istud pñ. h̄. intēdit
 Per stipulōnem que
 interrogatōe p̄cedēte. 7 responsiōe
 s̄sequēte. grecis vel latinis verbis itelli-
 gibilibus perficitur. verbis obligatio vi-
 citur cōtrahi. 7 si certum sit in ea deudū.
 certi cōdicio. vel ex stipulatu agēdi erit ex
 ea. hoc dicit vsqz ad. §. omnis stipulatio.

In glo. que icipit est autem i si. hic diffi-
 nitur stipulō put ē otradus. 7 sic in factō cō-
 stitit. 7 ideo bene dicitur verborū cōceptio
 verū qz aliq̄ glo. dicit q̄ stipulatō est ver-
 borū obligatio ē notandū q̄ alio mō pōt
 diffiniri stipulatō. 7 sumetur p illo contra-
 ctu resultate ex illa conceptōne verborum
 7 est ius descēdens ex otradu qui est facti
 vt scribūt doc. in. l. quinta. §. stipulatio. ff.
 e. In glo. nisi in casu in si. quod est verū
 n̄ in tribus cāibus vbi valeret stipulatio
 eē si incertū eēt deudū in ea. sic ē legatuz
 i alimētis. i. do te. 7 ppter viā reficiendā.
 vt no. i. dicto. §. gener. 7 ē ratio fm Cy. qz
 i istis t̄b⁹ casib⁹. qñ ē incertitudo i stipulōne
 votis videor tū stiplari. qñtuz ad votem
 sufficiat fm facultatē p̄monij. in stipulatio-
 ne ob viam reficiendā. q̄tum sufficit p
 ipā reficiēda. sic ocludit. q̄ nunq̄ valet sti-
 plo vel legatū n̄ certum i ea deudatur ex
 p̄sse vel per relacōnem ad aliud. sed certe
 dīcēdū ē. q̄ i dēis trib⁹ casib⁹. fallit regula
 q̄ n̄ valz stiplo vel legatum. si incertum de-
 bucat i eis. qz si dicemus. q̄ i his casib⁹

esset certum per relationem ad aliud. tunc
et legatum incertum nunquam viciaretur. quia
legatum datur ob metum. ut. l. nec adiecit
ff. pro socio. et tamen nisi certificetur quod
tunc non valet. ut. l. i. et quod ibi no. ff. de le.
h. et in dicto. §. gen. et si per relationem ad a
liud. videretur quis legare quantum quis
vult. quod tamen non posset de iure defen
di. et ideo Ep. in. l. i. de dot. promiss. non
videtur bene dixisse propter quod reprehē
ditur p. d. bar. i. l. ita stipulatus in pñ. ff. de
verbo. ob. In glo. s. verbis ibi fuerunt i
sta. quod non pro libellis poscōnibus et a
liis adibus iudicialibus quia non viciat
nisi aliquo superfluum addatur dummodo
substantialia sint in eo iusta. In gl. sequē
ti. Glo. videtur innuere contrarium in. l. h. q. s.
i. fundi vocabulo. ff. de leg. i. vbi dicit glo.
quod quis potest alterare significatum nomi
nis appellatiui. quia alio potest imponi
hoc nomen equus. So. potest dici quod hec so
lutio in stipulatione vbi magis verba con
fidentia sunt. quam in legatis. ibi vero loquimur
in legatis in quibus consideramus mentes
vel potest dici quod ibi constabat quod testor volu
erat alterare nomina appellatiua. quia pre
dixerat quiescūque dixerō de boue. volo in
telligi de asino. unde forte idem esset hic si p
mittit quiescūque dixerō a. volo intelligi pro
mitto. nam tunc stipulatore interrogante.
rite contrada erit obligatio. et sic intelligē
do possumus dicere. quod hic non erat certum. quod
promittēs velle. quod per. a. intelligeretur p
mitto. In tex. in. d. vtrum ibi si vterque sti
pulantium intelledus huius lingue habeat
staudi per se vel interpretem. unde vnus
latinus qui non intelligit grecum. posset
stipulari cum eo. adito interprete referenti
vni. quod aliter dixit. et conuerso ut. l. i. §.
vlti. ff. e. ti. Sed tunc opp. quia si hoc vni
creditur quod esse non debet ut. l. i. i. i. i. u. r.
de testi. So. si notarius scribit instrumēti sti
pulationis. est ille qui est interpret. qui interp
tatur vtrumque. et tunc ei soli creditur sicut
videmur in vulgari sermone legis. illud quod
ab aliquo est scriptum contrahentibus rei
iudicari. soli creditur ut. l. si quis decurio
de falsis. si vero notarius non habet
noticiam vtriusque. et periciam loquere. tunc
si posset in terra. vel in loco conuentario
duo interpretes reperiri. non sufficit vnus.
alias vni soli stabitur ut in autentica. de
non alienan. §. quod autem. et dixi. §. in p

hemio §. vltimo nec erunt isti testes. sed vi
cunt interpretes. et sic non ob. contrariū
Sed quomodo conficiet notarius instrumēti
inter grecum et latinum stipulantes adhi
bitis interpretibus. Respondeo fm. dñm
bar. quod notarius scribet ea forma. qua scri
beret instrumēti si duo quos intelligeret con
traxissent. demum subiunget predicta sic a
cta fuisse inter dictos contrahentes ut co
stat mihi per interpretationem talis. et
talis. adhibitorum ad interpretandum
voluntatem dictorum contrahentium.
qui interpretes mihi retulerunt omnia
predicta. ut supra patet inter predictos
contrahentes gesta fuisse. tali grecis ver
bis obloquente et tali teutonice. Sed si
notarius intelligeret loquelam vni. pos
set subiungere hoc modo. et predicta acta
fuisse inter predictos contrahentes. constat
mihi non obstante quod talis loqueretur gre
cis verbis. per interpretationem talium
qui declarauerunt mihi dictum grecum.
predictis verbis grecis. omnia predicta ges
tisse. et ita etiam poterit fieri in iudicijs. si
examinentur testes. qui non intelligerent
ita dicit. do. bar. fecisse dum assideret pis
sis ut recitat in dicta. l. i. §. si. ff. e. titulo.

Omnis stipulacio

Stipulacionum. alia pura. alia in diem. a
lia sub conditione. et ex pura statim. cessit
et venit ius agendi. ex ea que in die. cessit
sed non venit. et ideo ante diem transacta
ex ea male agitur. h. d. vsq. ad §. acti stipu
laciones. In glo. i. statim. ibi pñe intelligē
du. Ex hac glo. et iurib. allatis i ea inferre i
ar. ad. q. pñe tu debes m. r. ff. de iud. si na
uis ex asia venerit ad penā mille. nūquid eue
rit iudicium. statim te constituat i mora ut i penā
iudas n ea die que venit iudicium des. r. certe no
ar. l. quod dicim. ff. de solud. nā dñs idulget i
aliquo tps ad soluendū purificā iudicōe.

In. e. gl. si. hec gl. vñ velle quod. r. dies deant p
figi debitori ex obligatōe pñe ad solutōz
pñe quod est sciendū quod quā dñat. dat. a. l. §. qñ
dñs pñe solue beneficio spali. istud pñe repiri in
eb. cāib. viz in dote que dñs solui si est in reb.
mobilib. §. annu. de rei vx. ad. l. vnica. itē
i dñat. qñbus dat. qñrimestre tps ut. l. si
de vsur. rei iud. Itē in eo qui constituit se
solutur aliquo. et hoc est temp. r. dierum
ut. l. promissor. de pñi. pecu. quod dñ ve
ro est tps ad quod miseratōnis cā indulget

istud ē qd dat obligatis pure de qd hē
fi. l. qd dicim. ff. de solucōib. 2. l. rati. e. ti
istud ē breue 7 lōgū pariter illud mo
deratur fm qualitatē personar. 7 negocij
vt dicitur iurib. nec ē. x. diez semper. vt gl.
hic vult. nā. x. dant in constituta pecunia sol
uēdā. 7 ibi est spālē. qz in casu illo qd tene
tur ex nudo pacto. vā aliud sit p. e. s. q. ex
igi non possit añ. x. dies. vt dicit. l. pmissor

In glo. que incipit nisi ab initio ibi an
te decē dies. Ita. gl. scit 7 male q tempus
quod indolgetur misfacioni cā. ad soluen
dū impedit adōnē intentari qd ē falsū. qd
statū agi pōt l3 differat i tps iudicis arbē
trio statutoū vt gl. scit. 7 meli. in dicto. s.
omnis. In gl. hic nō. qd nē de facto in fi
hec glo. ē nobilitas quā tene mēti pro praedi
cis. q. fiūt in curijs. Citato enī aliquo ad
aliquē actum. 7 illo non compente in actū
quē tu facis i eius orumaciā. semp adij
cias talē citato. 7 expectato vsq. ad descen
sum iudicis a banco. talis iudex sic pñā
clauit. tamen aduerte diligenter q si ali
quis esset citatus vt hora vnius diei ope
ret. q. nō possz ille actus celebrari p. illā. qz
pre nō citata. videretur ille actus celebra
tus fuisse vt. l. aut qui aliter. si. ff. q. vi. aut

Acti ita

clam. q. est notabilis. (h. itēdit. Tps si ē mo
d. tollēdi obligacō. ipso iur. s. i. effcū. h. o. vs
q. ad. s. b. o. dicōe. In gl. que incipit. l. do
nec. qro nunq. tps possit tollē nālem obli
gacōz op. 7. Ty. se q. nō eū in. l. cū qd. s. de
iur. 7 facti igno. dicūt q. tps nō potest tollē
nālē obligacōez ipso iure s. tñ tollit i effcū.
adeo q. null. effcū nālīs obligacōis re
manet. qui. de achur. i. l. i. ff. q. quisq. iur. i. fi
dicūt q. obligacō nālīs non tollitur. nec ei.
effcū s. h. eliditur. specu. e. ratione tetigit i
ci. de prescrip. si. i. b. i. Bar. tetigit eam in
l. si. ff. rem ratam h. r. i. 7 dicūt q. i. hac qdē ca
sus iūt aliq. distinguendi. aut enī qd ē obli
gar. tpe. qz p. ouētiōez noluit vltra temp.
teneri. 7 tal. ouētiō hēt vī pacti liberatori.
vt. l. qui tra. s. qui ea. ff. eo. 7 sic naturalis
obligatio ipso iur. tollitur. remanente ciuili.
li. cum liberacōis pactū ipso iure. tollat ob
ligacōnem. vt. l. si vnus. s. pactus. ff. d. pac
Quando q. qd tenetur obligacōe ppetua
s. ē liberat. prescrip. xxx. vel. xl. añorū
tūc ciuili tollit 7 remanet nālīs. cū oib. suis
effcib. qz prescrip. q. est iur. ciuili non potest
tollere nālē obligacōz q. fuit introducta a

iure nālī. s. de iure na. gen. 7 cili. s. sed nā
turalia. l3 effcū nālīs obligacōis sit co
talē euacuac. vt. l. sicut. 7. l. omnes. E. de
prescrip. xxx. vel. xl. añ. vnde dicit text. q.
ille qui sic prescrip. sit perpetua monitōe
secut. 7 sic debet intelligi quod nō. Ty. i
dicta. l. cū qd. 7 qd. nō. in. l. vltia. E. ex qui.
ca. ma. fm vltiamon. Circa hūc factū q.
ro. Aliquis testor. legauit. x. añorū. nū
quid mortuo legatario agnito legato. de
bebitur legatum heredi suo. Respondeo
non. qz tale legatū intelligitur quoad lega
tarius vliat. 7 est casus in. l. si. E. de lega
7 est rō qz tale legatū annuū ē mltiplex vt
hic nota. nam p. primo anno ē puz p. scdo
cōditionale. s. si legatari. capax erit. vnde
qz post mortē capax non reperit non trā
mittit ad heredeē singulare legatū. vt. E.
de cad. toll. l. vnica. 7 ex hoc seqt. q. si lega
tū tale fieret alicui sub nomie dignitatis
vel alicui prelato. legatū tale p. ppetuum
esset vt pbat in. l. omnia. circa si. ff. de an.
leg. 7 tigitur p. o. bar. i. l. scit. si. ff. de ver
borū oblig. Sed qro. Done q. aliquis
stipulat aliqd annuū non adiedo quoad
vliat. nūq. talis stipulatio i perpetuū vale
bit cē mortuo stipulatore. glo. in. l. allegata
si scit. si. i. dicit q. talis. stiplo annua intel
ligit q. ad hoc cū quis vliat vnde post mor
tem stipuloris nō debebitur qd in eo deor
tū est. Ty. 7 pe. dicūt q. illa glo. male loq
tur. 7 fundatur per falsam allegacōē alle
gat enī. l. i. annalib. E. de lega. que loqui
t in vltia voluntate. secus vero in cōtradi
b. int. viuos i qbus obligacōes sūt perpe
tue. 7 trāitorie ad hēdes 7 oia eos. vt. l.
si pactū. ff. de pbat. Mitit. o. bar. defendē
gl. q. stiplo deat limitā q. ad h. vt stipulatoz
vliat. nā si tal. stiplo inēpōit. a. paup. tūc
cā alimētoz inēpōita psumit. vt. l. legatū
cū glo. sua. ff. de capi. di. ff. de transact. l. cū
hij. s. si cum in annos. nec ob. q. dicta iura
loquantur in legatis reliatis pauperibus
qz non est dare rōnem diuinitatis i legatis
7 stipione siue spālē qd ad hoc. vt dicat
facta causa alimentorū. vñ si intelligimus
glo. dictā. si. i. put fuit stiplo inēpōita per
paupere. optime loquit. nam alimētoz p
statio. morte finit. vt. l. cū hij. modus. ff. de
transact. ergo cū stiplo est interposita per
paupere. nec non limitatur fm temp. vite
sue. si s. o. inēponatur per diuitem illa glo
adhuc bñ dicit. qz debet intelligi q. vliat

q non v3 q s effectualit eē obligat i infinitū
i obligacōe ānua vt. l. faci. s. fi. E. d. dona

Sub dīcōe

Stipulationi
vōitō adiedā
īpūs obligacōis natiuitatē suspendit. et
obligatō concepta sō conditōne que non
potest plena in vīta stipulatoris īplēri. p.
eius mortē sortitur effectū. spēs qz vōitōnā
lis stipulacōis trāsmittitur ad hēdēz. h. o.

Loca

Adiedā loci in stipulōne ei
effectū. sicut dies retardat.
n obligatōis natiuitas non suspendit. n i
possibilitatē i stipulōe adiedā eād īfrigit. h. o.

Cōdicōnes

h. o. Conditō d
pūti stipulōis va
lorem non suspendit. s. veram statū purā red
dit stipulōz. falsa dō reddidit īfirmam. h. o.

Non solum

In stipulōib
facti succedē
ad interesse obligatio. i. quibz propter vīf
ficulatē probatōis interesse penālē stipulō
nem vīle est annedī. hoc intendit vsqz ad
finem. Baldus de Perusio.

De duobz reib stipu ladi 7 promittēdi

Itō pñ.
h. intēdiē

Duo rei nālī pmittere nālīter sti
plari i dubio presumūt. nisi aliud sit adūz
tacite vel expresse. n vōitō eandē. cōfessōz
duoz reozum pmittēdi n stipulandi iōucit.
n solutio vni cōreoz p vel solutionis rece
ptio. totaliter obligatōnē extinguit. vīspa
ritas nāqz īntuēiens i die vel vōitōne vū
dum cōreoz stipulacōnem nō impedit. h.
o. vsqz ad fi. totū. ci. Circa mām hūi. ci.
qritur. nunqō ius nouissimū aliquis īmu
tauit circa stipulacōnes duoz reozū. de iū
re antiq. So. qdā glo. i corpe iuris vī dīcē
q hic. nā de iure antiquo cōstituebant duo
rei vū h agebat tacite vī expresse. vt. l. reos
s. fi. ff. e. hōdie dō nō est necesse q h ageat
expresse per auct. hoc ita. E. e. iste glo. nō sen
titur veritatē quia eo modo cōstituant duo
rei hōdie. sē olim n ita vī sentire glo. hic q
īncipit. Hoc additō ibi etiā vīteri d. n ita
ē dītas sūm Dp. pē. n oēs. Mēz qz pū dubi
tari qūo duo rei cōstituant dīc s3 bar. q ob
ligatōnū qdā sūt vōitue. qdā vōitue sī qra
ē qūo cōstituant duo rei debēdi circa obli
gacō. vīduas. tunc dīc aut est adū expresse

q hnt duo rei. n tunc non est dubium. q
tūc duo rei. hoc casu cōstituantur vt h nō. n
p3 i. l. reos. s. cū i talibz. ff. e. n i auct. hoc ita
E. e. aut hoc adū non est expresse n tūc aut
se obligauerūt alternatiue n tūc cōstituant
sine dubio duo rei. vt. l. ex toto. s. i. ff. de leg
i. Aut se obligauerūt copulatiue. et tūc
aut intēuenerūt duo adū promittēdi. et
due rerū expresse. vt qz stipulatoz dīc p
mittit sī cētū. n ali. pmittit cētū. n vterqz
separatū rīdeat pmittit. tūc aut appōit vōitō
eadē. n sic cōstituitur duo rei vt est cas. hic
īn. d. duo ples ve. n īn. l. ij. ff. e. n glo. est īn
auct. hoc ita. E. e. l3 Ep. eā reprobet dīcēs.
q vōitō eadē non habet iōucere pūpcedēz
q sūt cōstituti duo rei. Aut fuit vnus adū
pmittēdi. s. due verborū expresse. vt
interrogāte stipulatoz. rīdū fuit ego decē
n tici. decem promittim. n tē erūt duo rei
debēdi qz vī hoc tacite adū nā adū pmittē
di q fuit vnic. vīgens duas expresse
facit sīntelligi tacite vōitōz eandē. vt. l. sti
plo ista. s. cū q. n. l. eū q. īn pñ. ff. de verbor
ob. s. i. dō vōitō eadē īn stipulōne. nō fuit ap
posita qn sūt plures verborū oceptōnes n
ples rez expresse. tē nllate. cōstituit duo
rei. s. sūt duo obligatōes separe. s3 q pbat
i vōitā. l. ij. ff. e. ci. Aut ē vn. adū promittēdi
n vna expressio vt qz īntrogāte stipulatoz
sūt pmittatis. ambo rīdēt pmittim. Aut
tē appōit vōitō vītributia que h3 qlibet
īsolidū atēbuere. n vōitō. qlibet. qsqz vt pu
ta qz īntrogāte stipulatoz rīdeat pmittēdi
qlibet vel qsqz vīm pmittit tibi. x. tē cōstitu
tur duo rei. vt. l. sī ples i pñ. ff. de lega. i. n
qd ibi nō. Si aut non est adiedū aliqd no
mē vītributim. tē qz p rata tenet nec cōsti
tuit rei. n ita īntelligit vōitō. s. cū īn tīb.
S3 h qris qūo cōstituat duo rei credēdi sīli
ter vīstīgue. Aut ē adū expresse n n ē dubiū
vt. s. vōitō ē i reis debēdi. Aut n est adūm
expresse. n tūc aut vīpositō collata ē īn eozū
psona alternatiue ā copulatiue. aut per nō
copulatiua. p. casu aut pū vni tūm acquiri
obligatio n nō alteri n illi solī adqritur ex
cluso alio. ar. īfra ti. pxi. s. fi. n. l. sī filio. s.
i. ff. de stip. fūo. aut vītrīqz pū adquiri. n tūc
aut electio que īportat per alternatiua
fuit collata dībitōri. n tūc cōstituit duo rei
stipulandi. vt. l. sī ticiō aut seyo. ff. de legat. l.
ij. aut collata fuit i psonā creditoris n olī
hec stipulō erat īutilis. vt. l. i. s. fructuarius
pallatis. n. l. sī fūus cōis. ff. e. hōdie vero

distindtia resoluunt in consuetudinem. et ideo iure
 tunc est quod est quod dispositio collata est coplatie
 de qua statim dicitur ar. l. cum quodam. §. al. ff. de
 bo. sig. i. si. q. et loquitur in traditibus et in patris
 si vero dispositio est collata coplatie in personam
 utriusque stipulantis. tunc per omnia id est dicitur. quod
 si dicitur circa maiorem reorum promittendi. si vero dis
 positio collata est per deones distributivas. in soli
 du distributivas ut quod stiploes dicunt promit
 tis tu. utriusque nomen. tunc duo rei stipulandi in
 solidum constituntur tacite propter significacionem
 distributivam deorum ut superius dicitur est. Aut lo
 quimur in obligacionibus iouivouis. quales sunt fa
 ctorum obligaciones et futurum. et in istis quibus ob
 ligatur in solidum et quibus in solidum agit. non ob. aut.
 Ita. Et. et. q. v. velle quod hodie agat per pre
 stera obligatos in solidum. quod illa loquitur in
 obligacionibus iouivouis. si in obligacionibus iou
 ivouis nihil est imutatum de iure antiquo. l. gl.
 teneat ottrariu et male. l. deo. §. cum in tabul.
 et ideo per Cy. reprehenditur et oēs scribentes
 imo plus dicunt dicitur. quod in obligacionibus iou
 ivouis non constituntur duo rei debendi vel cre
 dendi ut scribit Cy. i. dea. aut. Ita. et nihil
 allat. bar. ad h. allat. l. re hereditaria ff. de eue
 di. et gl. i. l. h. §. si tam homine. ff. de verb. ob
 preterea hoc probatur ratione. nam in duo
 bus reis credendi. si unus est litte testatus alie
 agere non potest. ut. l. ex duobus. ff. e. §. in obli
 gacionibus iouivouis vno testate. Alius si
 ipedit. ut. l. h. §. ex quo dicitur. et quod ibi non. ff. de
 xboru ob. imo plus dicitur. bar. quod in obligac.
 iouivouis. et si h. expresse ageret quod constitueret
 duo rei in solidum. non eēnt propterea duo rei in so
 lidum. quod tunc expressio tacite ierat. et ideo nihil
 opat. ut. l. hec vba. ff. de leg. i. et sunt de mēte
 bar. i. l. h. §. e. et. si g. qrit quod inouat ius no
 uissimum circa maiorem duorum reorum. clare per ratio
 nem ex potestis quod in obligacionibus iouivouis nihil
 nouat. in obligac. at iouivouis circa maiorem co
 stitucionis duorum reorum eē nihil inouat. h. cir
 ca exadōez fiedā. ottra reos debendi imuta
 tum est quod l. gl. in solidum posset ueniri et exigi.
 hodie si oēs sunt pntes. et soluēdo. vel absen
 tes ueniētur per pre. h. si vnus solus est soluēdo
 vel vnus pns vel ambo eēnt pntes. h. vnus
 solus promissus. et fieret exadō in solidum. l. in h.
 ultio pūdo quod vnus sub vocatione promissus. Cy.
 i. dea. aut. Ita. recitat quod ottra obligatū pu
 re fiat executio per pre. pēdēte vocatione glo. q.
 l. de mīante ottrariū. Balous.

De stipulacione ser

uorum

Erunt

bi dno vl ofuo seu ipsonalr stipula
 ti viuit dno. vl hereditari ad qrit si ei fēz p
 sonā respiciēs stiplet quod sibi si dno qrit. h. d.
 Seruus cois h. itēdit. Tōis
 suus sibi vel
 dñs sibi appellatio nōie vl ipsonalr stiplan
 do p dñcl. portōib. qrit ei dē. pps nōib.
 expssis eoz p virib. tū qrit. si vni iussu fu
 erit stiplat. cui tē iouivouis in solidum qrit. h. d.

Quod seruus

Enz in
 aduz q
 p i vnu solu cadē duoz noia expmūt expf
 ho eius i que ad nō cadit. p supuacua et
 nō appōita reputat. h. d. Balous.

De diuisione stipula conu

Tipulacōnū

h. itēdit Stipulacōnū oim cois ē vñso
 qz aliq iudiciales aliq ptozie. aliq ouēcio
 nales. et aliq coes tā ptozie qz iudiciales q
 rū ex p oia denōnt. In glo. h. cū hic hec
 gl. si bñ itēxit q sit stiplo iudicial. nā si ē ve
 ruz q dicat a iudicō vl a iudice. s. of ex eo
 iudicial qz iouita ē aliq pre iur scpti. tūm
 mō si sit ius ptoziū ipaz iouēs. et hec si se
 tentiat iudicial et ptozia. put sūt spēs vñse
 rētes. vna iouita ab edēis ptoz. alia iou
 ita ab alijs ptrib iur scpti. l. i. l. i. ff. de ptoz
 stip. sciat put ptoziū ē gen. Balōnū otinēf
 s. se stiploes qz ptoz iuz i iudicō in pōi.
 vl ex. et si ē iouēciēs ut eadē res sciat ut
 gen. Balōnū. et ut spēs sit vñem in adop
 tōe. In gl. q incipit cū ediles ibi. Reo. qz
 ptozia. hec gl. pōit itēdū h. v. et verā differē
 tiā int ptozias et iudiciales stiploes. q tal
 ē. Iudiciales dicuntur qz ab aliq pre iuris
 scpti iouita sūt pter qz a ptoz edēis. vputa
 l. senar. otult. pncipū placitis it. ptozia ho
 stiplo of q ē iouita ab alia pre iur scpti. vi
 delz ab edēis ptoz. et hāc otaz sequūt pe.
 Ja de are. et bar. In e. glo. ibi itē i ptozia
 hec otā nō est vā. nā qñq in iudicialibus
 iudex h. ipm. i. ut iudicialis stipulacō int
 ponatur adhibetur pncipalr ut patet in. l.
 oib. ff. de iudicijs. vbi adicitur iudex pnci
 paliter. ut condicionalis debitor caueat.

de soluendo aduocare dicitur p h fac. C. de
his q ad eccl. ofug. l. decernim? ubi iudex
pncipalit adit vt is quem heo suspēdū vt
me offēdat. caueat de me n offēdēdo. fac. l.
muciane. ff. de vici. n demō. vbi pncipalit
adit iudex vt pstat cautio de parēdo dicit
oni. fac. l. cū qdā s. itaq. C. e. ti. vbi iterpo
nit cautio de iplēdo mōuz. n ob hoc ipm
adit iudex pncipalit. n tū cautōes aduocā
q inēponūt. a dicit. l. n sūt ioude ab edēis
ptoriz. h ab alijs ptib? iuris cilis. Pretēa
ēē v? q i ptoriz iudex n sp ob h ipm pnci
palit adit vt pz i cautōe dāni ifēdi. qd vult
tollere ruderā vt. l. ptor i fi. cū. l. se. ff. d vā.
ifec. vbi iudex adit vt pmittat tollere rude
ra. n postea ex ea secuta cautō dāni ifēdi p
stat. Pretēa hec cautio dāni ifēdi qdē in
dicat ptoria p ex auēdōe ptū interpōi. et
iudiciū vt. l. dāni ifēdi. s. cū ptor. ff. de vā. l.
fec. g? nō ē vep q ex h ptoria destruat a iu
diciali qd iudex i ea pncipaliter adēat h in
iudiciali ex dēqntia. vt. l. i. pōcā. n ideo re
pba ista dā tene primā fm pēdōs. pe.
Ep. n bar. l. z eā sequat. Ja. de are. vt dīc ol
de q d. bar. miratur. vt iōē bar. scptit. l. i. si
plonū alie. ff. de vbo. ob. Sequēs dā glo.
inter pretorias n iudiciales n ē vsq quaq
ha qz mte sūt stiploes ptorie q n cōnēt.
i ti. de ptor. stip. Sz qro si lex mūcipal i
terdicat q aliq cāu. stiplo iterponat. nūq
dicat ptoria vl cilis tal stiplo. vis tal qōis
ē magna. qz vno cāu eēt cū fideiussoe. alio
line. vt. C. de vbo. sig. l. facim? So. d statu
tū sit a toto ppo. qz lex pmittit n tūc dīc
plo cilis. vt. s. de iure na. s. ius at ciuile et
iō cautō ex eo itroduā. erit cilis. Si vō si
eret ab epō cōite vel marchione q sūt spēs
magfāt? ē diceret ius ptoriū. vt. ff. d iust.
n iure. l. ius ciuile. vñ adōes dēscēdēt ex
ill statutis eēt tpales. l. z illa statuta eēt
ppe. vt. ff. de ad. n ob. l. i honorarijs. n iō
cautōes ex ipsis itroduā dicit ptorie.
Sz qro qd de statutis q sūt a pōib? eorū
officij aucte. dicit ptoria q admodū illa q
sūt p ediles. ius ptoriū dicebat. vt. s. d iu
re na. s. ptoriū. n iō cautōes ptorie itrodu
erēt ex h statuto. si vō fierz p pōres statu
tum. aucte ppli vel consilij generalis repre
sentantis populum vt. l. item eorū. s. h de
curiones. ff. q cuiusqz vniuersi. tunc ipse
populus facere videtur. n per consequens
esset ius ciuile vt patz. s. in prohemio hui?
libri. vbi commissum fuit illis pūpētibus

q facerent ius. n tamen nō dicit ius ptori
um. omnia enim nostra facimus quibus
assensū. nostra ipertit auctoritas. vt. l. h. s.
omnia. C. de veteri iure enucli. iō cautōes
ex statuto ioude dicerent ciuiles vt ponit
bar. i. l. stiplo nū omniū. ff. de vbo. ob. In
glo. abnegatse circa fi. hic sentit gl. q dā
int pretorias n ciles stiploes agnoscat. ex
eo q in stiploie pretoria iudex pncipaliter
adit. in iudicialibus vō stipulacōib? inter
ponendōis dēcutie. l. z hec dā non est vera.
fm q. s. dicit. n iō stiploes dicit f3 d. bar.
q iouēt a iure ptorio n cili vl ab iū dūde
vl ab alio approbāte n sic finit h? ti. balo?

De inutilibus stipu lacōnibus

o **mnis res** ^{Ituo pñ. bñ h}
^{itēdit. Res q i}
rerū nā nō sūt. n que ab hōinū cō
mertio sūt exēpte i stiploie deduci si pñ
n enēt rei ad quā pñs stat? n tēdit confide
rand? non est. (

Itē contra ^{Si res deueniat}
ad eū casū a q non pñ incipe. viciat. n res
q stipulacōis tempore i commercio nō ē
hōinū. iutilit i stiploie deducitur. h. v.

Si quis aliū ^{Ex stipulatio}
alienū pmittitur nulla nascitur obligatō
h. v. vsq ad. s. si quis aliq. In glo. q inci
pit Et ē ratō ibi habere litē. hēc glo. sētit
q i pmittēdo hñe litēz qd obliget eē p fa
cto alieno. h h ē falsū n ista gl. male itellxit
l. stiplo ista i pñ. ff. de vbo. ob. qz non est rō
q dēat eē pncipal? spāl? i illa stiploie pot?
q i ill in qd? fēm alienū pmittit. l. z Cy. l. i. i
C. d pēu. seqt istā gl. h rēpnōit p bar. i dēa

Si quis aliū ^{l. stiplo ista i pñ.}
^{h. itēdit. Nō pñt}
qd ēēnee pñe stiplari. l. z possit ēēne? adijci
solucōi cui solui potēit. talisq solutō obli
gatōez pñmz. tenebit tū adied? stiplantē. a
adē mādati restitutē qd recepit h. v. vsq ad
s. q si qd In gl. n ē rō ad euētiā h? gl
ē sciēdū q stiplo pñ strahi alio d sex mōis
d vba stiplois pmissōis n executōis pferū
ē in ēēneū. vt pmittit titio q dāb tu ei. r. n
ē ioubitat n v3 eē i cāib? exceptatis i qd?
pñ alēi qd stiplari p. l. qdūq. ff. d ad. n ob. n
gl. i. l. stiplo ista. s. si stipler. ff. d vbo. ob. gl.
tū videt sentire strariū i. v. l. qdūqz n male

ideo reprehendit p oēs. & fallit i tutore & p
curatore. q pnt verba obligatoria. & execu
tia ocipe i psonā pupilli & adulti. vt dicit
gl. in dicto. §. si stipuler. & i. l. i. i. prin. ff. d. si.
fuo. & l. quotiens. ff. de admi. tu. Itē fallit
i filio & seruo. qui verba obligac. ocipere
pnt in personā pñs & dñi. vt. d. l. i. & i eius
glo i pñ. s. de stip. fuorum. & hoc est veruz
in otradibus q verb otradunt. i otradu & o
q otradereet consensu. posset & nūci? in per
sonā dñi sui ocipere verba. vt. l. qd at §. si.
ff. de oñi. pecunia. & l. multū. Et si qd alteri
vel sibi. Secdo stiplo concipit vt oferant &
ba stiplonis. i psonā stipulātis. & vba exe
cutia in personā alterius vt pmititis in. q
dabis ticio. x. & tunc est m. a. §. nñi. & regula
est q valet si interfit stipulantis vt §. e. §. al
teri. & in dicto. §. si stipuler. & e. ti. l. si qd in
sulā al nō valet regulariter. fallit i casib?
nō. in hac glo. i qd? qrit aliqñ direda sine
cessione vt pater i tutore vt. l. eū q §. si ado
ri. ff. de oñi. pecunia. i pcuratore vero est
dubiu vtrum sine cessione ad qrat. & gl. i. l.
i. ff. de stip. fuo. in pñ. videtur velle q non.
pro qua fac. l. eū qui. §. iul. ff. de oñi. pecu
& hoc ē verū de direda. Glo. i. l. omnibus.
ff. de pñ. stip. videt tenere q pcurator ad
quirat eciaz sine cessione dñi. qd est verum
de vili. i subditiū. qñ pcur. nō pñt hñi vt qñ
sit absēs vel defūctus vt pbatur in. l. penl.
E. ad exhi. & qd dicitur i pcuratore idem i
negotōz gestore. Terti? mod? ocipiēde
stiplonis ē. vt vba obligatoria ocipiātur i
personalit. vba executia i psonaz extranei
vt pmititis. q dabis ticio. x. & hec non valet
quia videtur stiplari cui vult solui. vt. l. i. si
stipulatus fuero. §. grifogon? ff. de verb.
obl. Quartus modus ocipiēde stiplo
nis est. q verba obligatoria & executia cō
ferātur ipsonalit. vt promittis q dabis. x.
& tunc sine dubio valet. quia in dubio eli
gitur persona stipulantis. vt pater i dicto
§. grifogonus. Quintus modus est qñ
verba promissionis & executōis concipi
untur in personam stipulantis vt promit
tis in q dabis. x. in. indubitanter tunc va
let. Sextus modus ē q nomina promif
sionis & executōis ocipiant i psonā stipu
lātis recipiētis. nōie altē? vt pmititis in re
cipiēti nōie ticij. q dabis in eius nomine. x.
& hec valet i pcur. & in negotōrum gestore
vt dicta. l. penl. E. ad exhi. Et ex predictis
colligitur ratio. l. i. E. de sētēcijs. vbi debz

pcur dñari in sētēcia. non dñs. qui non
interfuit. Ratio ē enī. qz per iudiciū qua
si cōtrahitur. vt. l. in §. ipe3 scribit. ff. de pe
cul. §. dominus nō quasi cōtrahit g? dam
nari non pōt. & hoc est verum i verbis ob
ligatorijs sentēcie. §. in verbis executis
debet dirigi ad dominū nisi procur habe
ret speciale mandatū ad solucōnē recipiē
dum. vt. l. hoc iur. ff. de soluc. et ex istis in
fertur qd canoiste ponūt in. c. suscitata ex
tra de in ite. resti. vbi oīcunt q poterat cō
demnari monasteriū quīs sūdiciul mona
sterij fuisset in iudicio. quīs non bene itel
lexerit predicta. verum eē de iure ciuili mo
nasteriūz daminari poterat sicut superius
dixi i stipulacōe que contrahit per tutore
cū vba pnt i psonā pupilli ocipi vel i pso
nā ipius tutoris. In. e. gl. i si. Nota vili
genter q quīs regla sit q quīs alteri stipu
lari non possit si stipularetur alteri verba
promissionis concipiēdo i psonā suā & iu
ramētū iterponeret in hac stipulacōe sp
valeret ppter auctē inipositi iuramēti. q si
dgar i interitū salutis eterne. & sit interpo
situm otra. l. phibicōnem optime suauū
esset vt in. c. cū otingat. extra de iureiuran
& i. c. quīs extra. e. li. vi. & in. c. licet. de pac.
e. li. & doc. scribunt in. l. si is. si lex pactiōi.
seu stipulacōi non resistit. §. nec ei assitit
vt pater hic in textu secus vero si ei resiste
ret vt pz i. l. is cui bonis. et quod ibi nota
Quod si quis ff. de ob. ob.
Eoplatia it
personas adiecta diuisionē ei? qd psonis
attribuitur inducit & pater filio stipulant
sibi ipsi adquirat. propter ipe3. h. d. vsqad
§. preterea. In glo. scilicet pro parte. v
trū vtile p iutile viciet scpsit Ep. i. l. sacim?
E. de donac. & op. i. c. vtile eē de regu. iuri
li. vi. & qui. de achu. i. l. certi oīdō. §. qñ.
ff. si cer. pe. & o. bar. sequēdo. Do. Ja. bu. i.
l. grege §. illud. ff. de fideiussori. distinguen
dum vt distinguit glosa in. l. pecunie tene
bās. ff. de vsuris. Aut querimus de sepa
rabilibus. & tūc vtile p iutile non viciatur
vt hic. & l. si non sozem. §. si centum. ff. de
condicionib? indebit. & l. i. §. illud. & §. tre
bati? ff. de aqua quoc. & est. Aut non loq
mur in separabilibus et tunc vtile per in
utile viciatur. & potest esse inseparabile qñ
or modis. aut enīz dñ inseparabile aut in
diuisionum de natu3 vt dicto. §. illud. et. l.
eade3. §. cato. ff. de verborum obligac. aut

Individuum rōne voluntatis strahētū.
vt. l. pedi. h. allegā. aut ē iōi. iōuū rōne de
pēdencie vt pncipale 7 accessoriū vt. l. ij. ff.
de pecul. leg. Aut ē individuum rōe rei vt in
dca. l. grege. h. illud vt dīcā. d. fideiuss. 7 i
istis oibus viciat vtile p iutile vt ē dcm.

In glo. que incipit vt. ff. in fi. So. ibi vē
dicoz si venditio non valeret non grauare
tur n in dimidia sūoi. cū non fuissz vēditu
rus dimidia 7 ideo valet totum. h. aut ali
quod non est icōmodū pmissori si non va
let in totum stipulatio. 7 ideo non obst.

Preterea Ratio incognua
ad iterrogacōne
viciat stipulac. 7 gñaliter rñdens vt ad om
nia rñdissē q̄ interrogacōz pcesserāt h. d. v. ff.
q̄ ad. h. itē inutil. In gl. s. agrue ibi nllō
mō valet. dīc q̄ ē ratio qz ē dīstītas i q̄lita
te obligacōis totalē obligacōez respiciēte
Ibi i eo qd̄ ssonat. dīc. Et est rō quātītas
minor sp̄ ē in obligacōne. vt. l. fi. x. aut. xx. ff.
de verbo. ob. 7 ideo illud i quo nō ssonat
rñssio cū sit minimū in obligacōne non red
dit eā iutile. Ibi 7 tūc valet in alia n. ad
feda. dīc 7 est ratio qz nulla diuersitas i q̄
litate cū stipuler illā spēm cū adiecta quaz
copulatie pmitris 7 sit p̄cise. Ibi si vero in
vna non valet 7 ē rō qz dīstītas ē in q̄lita
te respiciēs totā obligacōne. qd̄ nō est i al
ternatis. cū in eis minor sit i obligacōe vt
s. dixi Et facit iste. h. si testis ē interrogat
sup eo qd̄ eiē possidet talem rem spacō. x.
ānoz. 7 respondeat. verū esse. interrogat d
cā scie. dixit q̄ vidit. nam debet intelligi q̄
vidit possidere eo mō quo interrogatur.

Item inutilis Itās dñi
ca 7 pata
lure impossibilitatis int̄ p̄ez 7 filium dñz
7 suū stipulacōne reddit inutile. 7 mutus
7 furiosus oio. 7 furiosus stipulati non pnt
h. d. v. ff. ad. spupillus. In gl. scilicet obli
gatoriū in fi. qd̄ itellige. l. de p̄digo 7 men
te capto. cui sit interdictū bonis. al eni ob
ligaretur q̄uis notorie prodigus esset. vt
dixi. s. de cur. h. si mente captus.

Pupillus Minor infāte si
bi ex stipulacōe
querit. alteri nō tenetur si quid sine tutoris
aucte pmitrat. 7 pater non est legitim⁹ ad
ministratoz. i his. in quibus nihil adq̄rit
sp̄ p̄i. h. d. v. ff. ad. sp̄ si impossibilis. In
glo. s. v. ff. ad. x. annos in fi. h. certe iura. q̄
glo. allegat nihil faciunt. quia loquuntur

in alia materia. 7 iō Jo. an. in aduicō. spec
in ti. de test. h. i. s. nunquid factus pubes
istam. glo. non sequitur. Et nō ex hoc. h. in
fin. q̄ pater non potest tanq̄ legitimus ad
ministratoz comparere in causa criminali
p filio vt al̄ dixi. cū solū legitim⁹ administratoz
viciat filij q̄tuz ad oia i q̄b⁹ q̄rit vsufruct⁹
ei. sec⁹ vbi tractat de filio obligādo vt h. p̄z
concoz. ff. de verbo. ob. l. fi. 7 tene menti per
petuo. glo. que incipit. h. que est ratio.

Si impossibilis Accē
de im
possibilis condicio de natura affirmatiue
adiecta stipulacōi. ipam reddit inutile. ne
gatie hō posita. qz dī potē nēcia. q̄ impossibi
lis. stipulōz nec viciat. nec suspēdit. h. d. v. ff.
ad. h. itē hōuū. Contra hūc. h. op. de. l. h.
mulier. l. de vici. ob. cām. vbi impossibilis
viciō nō hēt impedire repetitōne dati p
ea. So. impossibil⁹ viciō viciat otradū vt ibi
dicit. vñ ibi nō agit ex otradū mādātū qui
erat adhibē sup illa viciōe impossibili. h. a
git viciōe ob. cām. Itē op. d. l. ij. s. ex his
ff. de hō. ob. 7 bi p̄mittēs mille marcas au
ri. q̄uis si hēat vñū denariū obligat. so. ibi
erat difficultas 7 nō impossibilitas. q̄ diffi
cultas otradū n̄ viciat Sz qñ sciaz an sit im
possibilitas an difficultas. Ret. rex. 7 gl. i. l.
otinu⁹. h. illd. ff. de. hō. ob. dīcēs q̄ impos
sibilitas nature vñ iur̄ ē. qñ qd̄ n̄ p̄t fieri ipe
dīnto nature vñ iur̄ difficultas hō qñ qd̄ fieri
n̄ p̄t. p̄sōe ipe dīnto Sz vñ q̄ difficultas sti
plonē viciat vt. s. d. hō. ob. h. loca. 7. l. i. s. si
q̄s ita. ff. de. e. qd̄ ccr. lo. So. a difficultas est
exp̄ssa i stipulacōe. 7 tal viciat. vt. dca. l. i.
h. si q̄s ita. 7 dca. h. loca. Aut non est exp̄s
sa 7 non viciat. vt. dca. l. ij. s. ex his. 7 dca.
l. otinu⁹. h. illud. Sed videt eē q̄ exp̄ssa
difficultas n̄ viciat. vt. l. i. s. lūlā i p̄n. 7. h. i. ff.
loca vbi difficultas p iudicē remouet. So.
ibi loq̄mur i otradib⁹ bone fidei. sec⁹ i otra
dib⁹ stridit iur̄. 7 ē nōbil limitacō ad hanc
māz. 7 p̄ h. az. it̄lexit difficultatē i h. q̄ suos
7 i h. i. in 7 ti. ff. de leg. l. nā ibi pōit difficul
tas in testō. qd̄ hz instar bone fidei otrad⁹
vt. l. i. miorib⁹. l. in q̄. cā i ite. rest. non ē ne
cessaria. 7 iō difficultas remouet. Sz otra
oia pōca op. d. l. otinu⁹. h. cū his. ff. d. verbo
ob. vbi difficultas stipulōz viciat. So. a est
tal difficultas q̄ reputat impossibilitas. 7 tūc
illa viciat. vt pone i aliq̄ qd̄ nō possit fieri
n̄ p pncipē vel p papā. nā hoc reputat d iu
re impossibile. sec⁹ si per mltos pōt explicari

ad autē: qz impossibilitas in contradi^o viciat
h in ultimis voluntatibus viciat vt dixi. S.
de hered. insti. h. impossibilis. de q die vt ibi.

Item verborum

Int^o absentes & boz obligo nō contrahit. Et stat
instro donec contrariū pbe^t. h. d. vsq ad s.
post mortē. In gl. no. q dies. scriptura pri
uata v^t valere sine die & sūle. vt. l. cū tab
na si. & ibi tex. Contra hūc s. opp. q contra
instm publicū nō possit opponi. nā aut est
publicū aut priuātū. si est priuātū nō expedit
otra ipsū pbare. qz nō facit fidē. vt. l. istra.
E. d. fide instru. si ē publicū. tūc nullo mō p^t
pbare contrariū. vt. l. vlti. E. arbit. tu. & l. an
ti que. E. ad vellei. So. dico q p^t loqui de
vtroqz nā priuate scēpture credit. si hz debi
tā solēnitatē. & scriptionē trū testiu. vt. l.
scripturis. E. q po. i pig. ha. Itē publico cre
ditur. nō contrariū pbe^t. vt. l. cū p^tib^o. E. de p
bac. vep en circa h distinguēdū ē fm aliqz
aut ille q obijcit instro. negat illud de vo
luntate sua factū. aut fatet de voluntate sua
ofectū. pmo cāu aut ē priuā scriptura. & tē
aut vult pbare contrariū per instm & p^t.
vt. l. ghalit in fi. E. de non nu. pec. aut p te
stes. & tūc non potest. nō per numerū quigz
testium qui succedant loco probationis si
ende per scripturam. vt. l. testium. E. de te
sti. Aut est publicum qd confitetur sua vo
luntate factū. & tunc non potest contra veni
re. vt. dīda. l. vlt. & dīda. l. atique fm Ja. de
are. & pe. Quidaz vero moderniores circa
h vltimum mēbrum distinguunt sic. aut qz
vult pbare contra instm publicū. p aliud in
strm ei derogatoriū. vt qz in pmo instro cō
tineat vēdicō. i scdo otineat q illa vēdicō
fuit simulā. & potest hoc ē qd voluit ille tē
tulus. E. plus valē. qd agitur. aut vult p
bare contrariū p instm nō derogatoriū
s simpliciter contrariū. & tūc i pmo a otinet
veritas scī. & tūc nō p^t pbare contrariū. vt.
dīda. l. atique. & l. si. aut otinet cōfessio. & si
facti veritas. & pōt contrariū pbare. vt. l. cū
indebito. ff. de pbac. Ja. vero de are. quē
sequitur Ty. i hoc mēbro. viz cū qz vult
pbare contra instm publicū. sic distinguūt. aut
vult pbare contra instm directē. & non pōt.
per obliquū vero sic. vt. l. optimā. E. d. con
trahēda. & omitt. stip. aut vult pbare sup
instm & tūc hoc potest pbare p duos testes
vt. l. iur. gētū. s. qd ferre. ff. de pad. Sz
qro i instro otiet q talis litigator adempa

eus fuit tali procuratori meo. nunqō stabit
huic instro dicēti talē eē procuratōrē meum.
Ja. de are. dicebat q sic per dīda. l. vltimā.
facit. l. penul. ff. d. d. curi. Sed pono ibi in
stro otinē q ticius fuit adēnatus tāq p^tu
rator nūquid stabit huic instro donec pbe
tur contrariū diē iōē Ja. de are. q si. & rō oū
ficatis int hos duos casus est. qz i primo
casu ratificādo qd in instro otinet videor
ipm asserere procuratōrē. & p ratificatōz ef
ficat procuratōr. ar. l. iobitū. ff. d. d. vic. tōbi
ti. fac. l. si cū veditōz. s. si. ff. de euid. sec^o &
in scdo casu. qz non debet asserere adicōnē
deteriorē m. qz non est p^tur. me ratū nō p^t
te. vt in. c. nō dēt alteri extra de reg. iur. li.
vi. & que scripsit Ty. i dīda. l. optimā.

Post mortem

vt post mortē stipulatōris vel promissoris.
vel pōie qz moriet. alē ipoz. pmissori ad a/
lqō teneat. l. olim stiplo hui^o mōi reddere
tur iutit. vel breui^o hodie addōnes ab hēdi
b^o & tra hēdes pnt icipē l. z oī aliter esset.

Item si quis

lacione diē obligatōis pcedēs ad diē p^tee
obligatōis. trahit. & valet stipulatio cui^o
executio cum morietur stipulator pmissor
vel tercius retardatur. hoc dicit.

Si scriptum

h. d. Solennit^o tatez iuriscā
& boz. exp^tio s^tphēdere psumit. h. d. v^t ad
s. qtiēs. In gl. nūqō ibi exercēdis. & hāc
opī. sequitur bu. in. l. i. E. de vsuris. & pet.
cum hac dīstīdōe. qz aut testis interroga
tus est de causa sciencie. & tūc qz dīdum te
stis intelligit fm causam quam reddīt. si red
dit sufficienter cām stipulōis. de stiploe v^t
intelligi. alias vero de nuda promissione.
Mar. de fauo distinguit inter testes. Aut
enim testis dicit q iter tales intēcessit stiplo
& tunc presumit interrogatio p^tecessisse. &
rūso secuta cū aliter contrahi non possit ar.
l. ad rē. & l. ad legatum. ff. de pcurato. Aut
diē q tal^o pmissit. & tūc aut testis ē peritus
& intelligit stiplo p^tecessisse ppter iōēritatē ra
tionis vt qū in instro otinet. al^o vero si testis
nō est p^titus. tē & a sit glo. Ty. v^t seq opini.
pe. & bu. i. dīda. l. i. E. de vsis. dñs Bart.
i. l. sciētiū. ff. de & bo. ob. simpliciter tenz istā
glo. s. q & bū a teste prolatum. semper itel
ligatur de nuda promissioe. & sic ratio dīa
ficatis inter testes & instra est. quia testis

debet deponere de eo qđ percepit sensu cor
poreo vt i. c. cū cām extra de testi. 7 ibi per
Inno. 7 in l. testium. E. ti. sed solennitas
que est iur. non percipitur sensu corporeo.
h iudicio intellectus. Notarius vero vel
alius qui scribit i aliqua scriptura talis p
misit. non debet de sensu corporeo deponē
7 ideo intelligitur promissio solennis. 7 sic
non fit ratio. qz notarius fit peritus qđ &
bum promissit intelligatur. i. precedente in
terrogacōe. qz idem 7 si alius qui nō eēt
notarius scriberet hoc. vt dicit dominus
bar. in dīda. l. sciendū circa hanc materiāz

Quotiens

Quot sunt res d
vnde i stipulone.
tot sunt stipulacōes. et vna viciata non
propterea alia viciatur. hoc dicit.

Alteri

Stipulatio est adinuēta
vt stipulator qđ sua iter
est in stipulacōnem deducat. 7 pena in ea
adiēda erigit. eē si sua non interest. h. d. v.
q ad. h. eē si quis In glo. que incipit ibi
item nota. q hoc vltimo casu. In pretorh
stipulacōib' pōt pcur. scipere stipulacōez
in psonā dñi vt nō. in l. in oib'. ff. de pcur.
stip. 7 l. qcuq. ff. d. ad. 7 ob. h ille gl. nō sūt
verē. 7 ideo glō. dicit melius. Adūte tamē
quia glo. vř velle q sine cessione. non que
reretur adio dñi. quod intellige. preterq i
iudicialibus 7 pretorh in quibus queri
tur dīda. absq alia cessione vt. l. in omni
bus allegata. 7 in extraiudicialibus. glo.
bū dicit. vř tamē hoc limitari. nam in eē
iudicialibus pcur. vřlē dñi querit sū ces
sione. cā ognita. 7 si pcur. fit absēs vel mor
tus. vt dñs non remaneat in damno suc
curritur sibi i subsidū per vřilem sine cessi
one. vt. l. i. in fi. ff. de insti. 7 l. damni ifec. et
ibi nō. In glo. quantitas vero in fi. doc
vltimof. E. de sentencijs que pro eo. qđ
inter. l. vna. tenent q pena quantacūq;
fit. sine adiciatur per nomina quotitaria
vt dupli vř quadrupli. sine per nomina sū
stantia vt. c. vel mille. semper peti potest.
nam non est aliqua lex que prohibeat. ali
bi vero solet distinguī. aut penalis stipula
cio est adieda facto. aut datōni speciei. aut
quantitatis. Primo 7 scdo casu. quanta
tis adieda fit. si vero datōni quantita
tis adieda fit. aut ille qui eam adiecit eāt
solitus fenerari. 7 tunc videtur in fraudē
vsurarum adieda. vnde vltra legitimū
modum vsurarum. non potest exigi. ita in

celligunt. glōā in l. stipulatio ista. h. alteri
ff. de verborum obli. 7 l. cum allegas. E. d
vsur. . Aut non erat solitus fenerari. 7
tunc quantacūq; fit. potest exigi. sed Ep.
non approbat hanc distinctionem in dīda.
l. cum allegas. cum illa lex loquatur inoi
stīdē. est ergo conclusio q penalis stipula
tio adieda datōni quantitatīs. videtur i
fraudez adieda. 7 ideo vltra legitimū mo
dum non valet. vt dīda. l. cum allegas. si
ue ille qui adiecit eam. fit solitus fenerari
sive non. secus si penalis stipulatio fit ad
ieda facto vel speciei datōni quia illa quā
tacūq; fit exigitur per quēcūq; nomina
adiciatur vt dīda. l. vnica. S3 cū de iur ca
nonico 7 forte de iure noēro vt tenet glo. i
dīda autēti. ad hec. E. de vsuris. sint phi
bite vsure. nunquid poterit exigi penalis
pupulatio. adieda datōni quantitatīs. ex oēs
l. cum allegas. determinatur q non. nisi q
tenus interest. vt ibi patet.

Sed si quis

Potest quis ex
traneo efficaci
ter stipulari. si quis eius interest. et valet
penalis stipulatio. qūis qđ in stipulacōe
pncipali deducitur. viribus nō subsistat.

Itē nemo

Itē dicit de eo qđ
est futurū suū. vel
de suo sibi dādo quis inutiliter stipulat
7 responso. interrogacōnem non continēs
reodit stipulacionem inutilem. hoc dicit.

Quod ex turpi.

Itē d. stiplo
otines i se aliquod turpe. vel ob turpem
cām concepta. reputatur inutilis. 7 condi
tionalis stipulacio. ad heredem promisso
ris tñsmittit 7 eē oēra pmissor. hēdē. h. d.

Quibocāno

Itē dicit. Qñ
vna pstatō est
facienda. petitur in fine temporis. 7 in exe
cucōe eius quōd in stipulacōne deducū
est. inest tacite tñ tempus q debitor possit
omode facē qđ pmissit. h. d. vsq; ad fi. ti.
In gl. i. elapf i. l. i. dic ā est vez qz idē est in
otra dū 7 i vltia voluntate. vt. l. eū q. h. q ita
ff. de vbo. ob. 7 l. cōis suus mentij 7 castrē
his peculij. h. fi. ff. de stip. sermo. 7a ergo est.
so. sequēs 7 ē ratō qz qñ aliquis debet an
no. ē vna pstatō. cū vō annū. sūt ples psta
cōes. 7 hoc ē vez vbi tps adijceret i accā
tio vt in ānos singlos. vt. l. si in annos. 7 l.
non putabat. ff. de vdiel. 7 demonst. qz tūc
debet. Item h esset verum nisi tēpus esset

adiedū causa differende solutiois. quia tē
si plures essent prestationes in fine ani de
beatur. vt. l. lecta in fi. ff. si cer. pe. In glo.
ultima ibi vel dic arbitrio iudicis ista glo
melius loquitur q̄ glo. que est. s. de verb.
ob. s. omnia. que volebat q̄ precise daret
dies obligato puro. p. l. promissor. ff. de cō
li. pec. s. illa loquitur in casu suo. vt ibi di
xi. In. e. glo. in fi. dic imo habebit tēpus
arbitrio iudicis sicut debitor sp̄i. Baldus

De fideiussoribus

Pro eo qui prōit

Tit Istud p̄n. h. intendit. Pro p̄n
cipalit. obligato. solz intēdere fīd /
iussor. vt creditori cautius sit prouisum.
q̄ obligacōni quocūq̄ strahente. et cuius
q̄ etiā naturali t̄m. accedere pōt. h. d. vsq̄
ad. s. fideiussor. In glo. q̄ incipit. f. t̄m. q̄ i
glo. hac tā gīt q̄ exceptio cōpetens p̄cipa
li opetit et fideiussori. et circa h̄ iura diuersi
mode loquuntur. vt plenissime instruaris si
et quando exceptio opetens reo. opetat fīd
iussori. sic plenissime distingue fm pe. et Cy
Aut p̄cipalis statū suū mutauit. aut n̄
Si mutauit statū Aut exceptio sibi opetite
q̄ mutauit statū. aut aliūde. si ex eo q̄ mu
tauit statū. et tūc aut post temp⁹ pōt ad de
bitū opelli. et talis exceptio tūc non pdest
fideiussori. vt. l. de excep. l. fideiussor. et q̄
ibi no. aut non potest post tempus ad debi
tū opelli et tūc exceptio que prodest p̄cipa
li. prodest et fideiussori. vt. l. si decesserit. ff. q̄
satis. cog. aut exceptio q̄ opetit p̄cipali ali
unde opetebat. q̄ q̄ statū mutauerit. et tūc
eē opetet fideiussori. vt. ff. de pad. l. si vnus
scū vos. Aut reus p̄cipal non mutauit
statū. et tūc aut exceptio sibi opetebat ex p
tū ouentione. aut ex p̄cipis cōcessione. et
ex disposicōe legali. si opetebat ex partium
ouentione s̄distigue. aut fideiussor ē hitu
rus regressū oītra p̄cipalē reuz. et tūc ex
ceptio opetēs reo. opetit et fideiussori. vt. l.
et heredi. i. fi. ff. de pad. Aut fideiussor nō ē
habiturus regressum cōtra p̄cipalem. vt
q̄ donandi animo intēcessit. et tūc exceptio
opetens p̄cipali. fideiussori non cōpetit
vt. l. quod dīcū. ff. de pad. si exceptio cōpe
tit p̄cipali ex p̄cipis concessione. et tūc
fideiussori dīrecte pdesse non potest. per ob
liquū sic. ubi gr̄a re⁹ p̄cipal tenebat aliq̄o
facere. puta scribere librum deoie fideiussor

rem postea impetrauit a p̄cipe vt nō pos
set conueniri ante annos. x. Nā hoc p̄m
ceps concedere potuit. vt. l. quoties. l. de
p̄eci. imper. offe. tale enī rescriptum p̄m
pis. cū sit personale n̄ egreditur personaz.
vt in. l. i. omnibus. ff. de reg. iur. vnde ex eo
fideiussor dīrecte se teneri non poterit. sed
bene per obliquū. Nam planuz est q̄ fide
iussor non potest conueniri effectualiter nī
si p̄cipali debitorē existente non soluen
do et in mora. vt. l. si libertus. ff. de operis
lib. et l. cum filius. s. i. ff. de verbo. ob. Nūc
ante illos. x. ānos in mora non potest con
stīui. ergo ante fideiussor non poterit con
ueniri. et sic patet q̄ talis exceptio prodest
fideiussori per obliquum. si vero exceptio
p̄cipalis competebat ex disposicōe le
gali. et tūc aut exceptio est in rem data. et
tūc competit fideiussori. sicut et p̄cipali
vt est videre in tempore mensur. quod dā
tur debitori condemnato. que exceptio con
cernit rem. et etiā porrigitur ad fideiussorē
rem. vt patet in. l. ij. l. de usuris. rei iudi.
et l. exceptōnes que persone. ff. de excep.
Aut exceptio competens p̄cipali est da
ta persone. et tūc aut est data persone. et
tenta ratione naturali. et tūc competit et
iam fideiussori. quando illi competit ecce
ptio ex p̄uilegio speciali fauore. vt patet
in exceptione vellepāni senatusconsulti.
que competit ex speciali fauore mulierum
naturali ratione attentata propter fragilita
tem sexus vt probatur in. l. si mulier. cōtra
senatus consultū. s. si ab ea. ff. ad vellepā
Aut exceptio competit de iure speciali con
siderato fauore vel odio persone. vt est vi
dere in exceptione macedoniani senatus
consulti. que competit filiofamī. ex specia
li beneficio. odio creditoruz mutuantium
et tūc si fideiussor est habiturus regressū
contra p̄cipalem talis exceptio prodest
si non est habiturus regressum vt quia in
tercessit animo donandi. et tūc talis ecce
ptio ad fideiussorez non porrigitur. vt cer
distinguit in. l. sed si pater. s. non solum. ff.
ad maces. Aut talis exceptio. que compe
tit persone. ex speciali beneficio donatur
p̄cipali propter eius fauorem. et talis
non competit fideiussori. vt patet in p̄ui
legio q̄ dāt marito ne ouiciat nisi in q̄tū
facere p̄t. q̄ non porrigit ad fideiussorem
vt. ff. de regulis iuris. l. et si fideiussor. et ff.
pro socio. l. vltim. s. primo. Aut vero

exceptio competens principali ex l. dispositi-
one concernens personam competit in eadem
illa competit etiam fideiussori ut exceptio
non numerate pecunie. ut probatur in hac
glo. et in iuribus in ea allegatis. In glo.
quod si in si. dicatur adeo quod servus fideiubens
pro aliquo non obligatur. et naturaliter
quod est mirum. nam servus solet obliga-
ri naturaliter ut in iuribus h. allegatis. h.
fallit in hoc casu. quia l. resistit huic obliga-
tioni. ut dicunt doctores in d. d. l. servus. et.

Fideiussor Non tamen fideius-
sor obligatur contra heredem ipsius transiit. sed etiam
ante et post obligationem interuenit. h. d.

si plures Intendit plures fi-
deiussores pro uno reo
intercedentes. in solidum tenent. h. a creditore
quod beneficii divisionis ope. potest iuvare. quod si
omiserunt contra fideiussores suos non habe-
bunt regressum. h. d. v. s. q. ad. h. fideiussores

In glo. hec tamen. Nota hanc glo. aure-
am. ibi nunc trademus. Sed que est ratio
quod fideiussores tutorum non habent benefici-
um epistole. Respondeo quod in fauorem pupillorum
est hoc introduitum. Sed quero quare poti-
us in tutoribus est receptum quod possint imple-
rare beneficii divisionis quam in fideiussori-
bus eorum. Respondeo quod tutores obligantur
ex necessitate fideiussores ex voluntate. et
ideo conueniens est ut magis subueniatur
obligatis ex necessitate. ar. s. q. alie. l. 3. h. ac

ex contrario in glo. super verbo securitas
In glo. que incipit ar. contra So. dic ibi si
erant omnes obligati in solidum. et ideo peri-
culum unius effectum non soluendo. alios
non onerat. Ibi vero fideiussores in soli-
dum tenebantur. ideo secus.

Fideiussores Hoc dicit
Non potest
in plus tempore loco vel causa fideiussor. quam prin-
cipalis teneri. h. in minus poterit obligari.
h. d. v. s. q. ad. h. si quis autem. In glo. que
incipit. h. nunquid in si. hec est vera opinio. et
est eius ratio in separabilibus utile per inutile
viciatur. ratio forme. lex enim circa materiam fi-
deiussoris. dedit formam. quod in tamen. vel minus
obligat fideiussor intercedendo. non suata
hac forma indiuisibili viciatur ratio fidei-
ussoris. nam si idem quatuor modis ut dicitur. s.
et inutili. stip. s. q. si quis in glo. p. pte sup. h. bo

si quid autem valebit. (h. d. Per

adonem mandati. a reo in quod soluit. repe-
tit fideiussor. h. d. In glo. siue per iudicem
ibi item si diu stetit. Sed pone quidam ve-
didit librum. et fideiussorem dedit de cuius
ne. diu fideiussor stetit. vult agere. antequam
soluat. vel conueniatur contra reum ut cum li-
beret et a fideiussore eximat. querit an pos-
sit ut quod sic. nam diu stetit in obligatione quod d.
doctores determinat contrarium. nam ad h. ut fideius-
sor diu dicat stetit in obligatione. est necesse
quod potuit diueniri. ut l. l. lucius. ff. mandati. h. iste
diueniri non potuit. cum fideiussor sit adico-
ne scilicet si lib. euicatur que adico non diu eueit
vnde nec venit nec cessit dies obligationis sue.
ut. s. de h. bo. ob. s. ex adiconali. sic agere non potest
ut determinat doctores in l. si p. ea. E. mandati.

In stipulationibus

Solennitas presumitur in scriptura intercessit
se ubi apta sunt verba apprehendere illam. h. d. v. s.
quod ad si. ti. In glo. sup. h. s. Tu quis verum
solennitas presumatur in iustro intercessit si non pbe-
tur. a. quis de solennitate extrinseca. a. de intri-
seca. p. causa a. de ea meto non fit. ut quod d. in
iustro quod pupill. vendidit. nec fit metio quod cum de
creto nec cum tutore. tunc solennitas non presumitur.
ut l. l. quicquid in si. ff. de publi. allata in glo. vlti.
in prin. Aut de ea fit metio. et tunc a. est eam
possibile interuenire tempore iustri ofendi. v. l. scilicet
ture ut pone in venditione rei ecclesiastice
oportet quod interueniat tractatus clericorum
collegij. et quod deliberet in i. eos. verum precium
sit iustum. vel pone quod interueniat fideiussor
requiritur quod interrogatio precedat et ratio sequi-
tur. et talis solennitas presumitur ut h. et l. scien-
tia. ff. de verbo. ob. Aut talis solennitas non
potuit interuenire tempore celebrati contra-
tus ut p. q. in iustro d. vendidit premissis
substantionibus. vel dicit quod talis tradidit
re que non est p. s. v. in d. p. d. et tunc aut talis
est solennitas cui potest partes renuntiare. et in
illas p. s. talis solennitas presumitur fm. d. Ja.
bu. i. l. optima. E. de contrahen. et comit. stip.
aut est solennitas cui non potest partes renuntiare. et
illa est in easdem personis interuenisse non presumitur ut
sunt solennitates de quibus fit metio in l. doli. s.
diu sum. ff. de nouad. et in l. tutelam. E. de
in iure. resti. mi. inter illas aut personarum solen-
nitas que non potuit interuenire tempore ofende
scripture. interuenisse non presumitur ut in aut. si
quis in aliquo documento. E. de edendo. Aut quis
de solennitate intrinseca. et tunc aut de mali. sic
est precium in venditione et talis non presumitur

intervenisse. ut. i. de ep. et v. s. precium. Aut
de solennitate formali. et tunc ubi si illa apre-
hendit ut qui dixit talis fideiussit. quod non pos-
set esse nisi precedere interrogatio. et ratione sub-
sequente talis solennitas ut h. i. l. sciendum.
S. de h. bo. ob. S. allata. ad non apprehendit nam h.
bo. et nam h. bo. est apta apprehendere. et tunc
ad preterit a teste. et solennitas non preterit. ut. l. i. C.
de v. his. ad in scriptura publica vel privata re-
pigitur omni vel fide. et tunc solennitas preterit ut
i. s. si ita scriptum. S. de inutil. stip. l. iur. g. et iur.
S. quod fere. ff. de pact. iuncta dicta. l. sciendum.
Balous de Perusio.

De litterarum obli- gacione.

Lim scriptura

Id. p. h. itendit. Exceptio si nunciate
pecunie. que operit ei. qui ex ea mutui se ali-
quod recepisse scripsit. intra biennium opponitur
efficaciter. elapsus vero biennium non debitor cla-
pber sibi nunciatam non esse. exceptione non nu-
merate pecunie minime se defendet. l. 3. oli dictum.
et per aliter limitatum esse. h. v. v. l. q. ad si. ti.
In glo. que incipit homo puer. Et circa m. z.
huius glo. est distinguendum secundum doct. cum querit
quoniam exceptio non nunciate pecunie possit contra cre-
ditorem opponi. distingue sic. aut enim scriptum
est aliquem recepisse mutuo scriptura privata.
aut publica. Primo casu siue in ea contineatur quod
debitor recepit dotem sub mutuo. siue contine-
atur quod fuit confessus recepisse habet locum
exceptio non nunciate pecunie ut hic. ad vero contine-
tur in privata scriptura facta a tercio. et tunc
ad h. s. s. s. p. r. o. n. e. triu. testiu. et illa fidei facta hic
publicum instrumentum. ut. l. opacones. C. de fide in-
stru. et. l. vlt. C. si cer. pe. et. l. scripturas. q. po. i.
pig. ha. et id de ea dicitur ut in publico instru-
to dicatur. si vero continetur in instru-
to publico adhuc glo. distinguit. Aut in instru-
to dicitur quod talis debitor habuit.
et recepit a tali. x. ca. mutui. et tunc exceptio
non nunciate pecunie opponi non potest. h. instru-
mentum suum effectum habebit. donec probabit contrarium
ut. l. cum precibus. C. de probat. aut in instru-
to contine-
tur quod talis confessus fuit se recepisse. et tunc
exceptio non nunciate pecunie opponi poterit. et
ita est limitata dea glo. pe. vero de bella p. l.
dicebat quod nunquam exceptio non nunciate pecunie con-
petit contra publicum instrumentum ar. huius tex. q. apte
loquitur in scriptura privata. Op. t. n. gl. clarior est et Ty-
sequitur ea. id tene quod. S. de m. e. S. 3. opp. contra p.

de non nunciate pecunie scilicet stat contra scribentes
ut. S. de inutili stip. S. ite h. bo. S. o. e. regula
quod statuit ut ibi. fallit in mutuo id non ob.
In gl. l. ex ea mutui. ibi. l. cum ultra. op. quod ex-
cipiat de non nunciate pecunia esse si stipulatio iter-
ueniat de. S. i. j. de exceptio. ubi est tex. et de. l.
si ex cautio. C. de non nunciate pecunia. S. o. di-
cunt quidam quod si incessit stipulatio. potest decipi
in factum. et de non numerata pecunia. nam
exceptio in factum est generalis occurrens cum
alijs exceptionibus S. 3. certe hoc non fuit
de mente glo. que vult velle quod operat exceptio
in factum. non autem non nunciate pecunie. et illud quod
dicitur in. l. cum ultra quod excipit in factum exponit
ipse. i. de non nunciate pecunia. h. hec opi. non pla-
cet pe. q. sequitur glo. per qua defendenda est
sciendum secundum eum quod si adiones iudicant hanc no-
mia penes medium cludendi immediatum. ita et
exceptiones. ubi gratia dānificasti me per volunt
in. x. q. tu es per vel peron. non possunt agere con-
tra te de dolo. agas contra te et ponas quod dāni-
ficasti me i. x. et in medio cludendi dicitur quia
bonafidei si congruit ut vos dñe prone mi lo-
cupletami cum mea iactura id peto etc. et sic
habebit locum exceptio in factum que resultat
ex medio immediato. cludendi. quod est
quia bonafidei etc. ut. ff. de dolo. l. hereditas
et. l. non debet. et. l. sabin. id est in exceptioni-
bus ut sic dicitur contra patrem vel patronum me-
os. eos non nunciasse pecuniam. cludenda. et quod bo-
nafidei etc. competit exceptio in factum ut. l.
apud cellum. ff. de doli excep. sic in proposito cum
petit pecunia tanquam nunciatam ad quod iuvit scri-
ptura. mediuz immediatum agendi est pecunia
numeratam esse. et ideo quia contra meo-
um hoc immediatum agendi. est exceptio
pecuniam non numeratam esse. ex medio in-
mediato datur exceptio non numerate pe-
cunie. sed ubi dicitur contra me. quod ego con-
fessus sum me debere tibi. x. ex causa mutui
et quod per stipulationem promisi. et ego
contra te excipiam medium et immediatum
non potest esse. non numerata pecunia. quod
non conuenit me ex numerata pecunia. sed
ex stipulatione. et ideo habet locum in factum
et sic debet intelligi hec glo. et glo. que est in
l. cum ultra. S. allegata. nec obstat. l. si ex cau-
tio. nec. S. i. infra de excep. qui videtur ca-
sus pro opinione. Jaco. nam de non numera-
ta pecunia. non potest esse non exceptio. cum agit
ex stipulatione non operit excep. non nunciate pecu-
nie. i. si per si nunciatam pecuniam cum pec. si nunciatam

hic cā malis et remota. et ibi non est stiplo. h
igitur ex confessione obligatoria p lras. et
excepel. nō nūate pecūie ē nomē excepcois.
qz ē cā mediata excipiendo q vba posuit Ep
i. l. cū ultra allata ex qb' defēdit gl. fm pe.
et Ep. In gl. q incipit. s. nō nu. pecūie i fē
h' hec ē vā opī. cū eadē sit rō in excepcone
nō nūate pecūie. q ē i excepcone. nō nūate
dotis. et p hoc inferē q excepco d' pōi de
necessitate i scripti. cū spāle sit i hīs duobz
g' i contrariū ē itis cōe. qd intelligit vep esse
Ep. n' excepco pponat p modū agēdi. qz tē
i scriptis dēret eodē qadmodū actio vt ipse
scipit in aut. hāc at qrelā. E. de non. nu. pe
cūia In gl. s. ciuilit' ibi qd certe ē equū
hāc opī. sequit Ep. et doc. l. glo. i. l. si ex cau
d. E. de nō nu. pecūia. teneat contrarium et
male. In glo. vlt. ibi g'nalit'. hec est vera
opī. fm doc. nā i mutuo et dote. rō ē spālira
tis ab alijs d'radib'. nā debitor q vult mu
tuari pecūiam ppter indigētiā quā haber
vt gratificet creditori. iur. p'sumptioe om
nia facit non solū scripturam. cū sibi vide
at q' iam pecūiam h're. qd non sic in alijs
d'radib'. idē ēē in dote. qz vt cito h'eat vt
ore defacili iouit ad ofiteōū hūisse et reci
pisse dotem. quā non recepit qz rōnes spā
litalis nō ē inuenire in alijs d'radib' et id
i eis hec excepco locū nō h'et. In. e. glo.
in si. S3 q est rō diu'sitatis q mai' temp'
statuit in debitorē ofiteēte hūisse pecūiam
qz in creditore. qz debitor egen' ēē p'sūit.
facili' ofiteret pecūiam hūisse quam nō re
cepat. et ofessionē fecisset cā gratificādi cre
ditori vt sibi mutuet. qz creditor q nō est e/
gen'. et qui ita non affectat restitui. sicut d'
bitor mutuari. Sed pone q in iudicō a
liquis confitef sibi esse mutuatū. et illd
scribitur apud adā. nunquid poterit oppo
nere excepcone nō nūate i. bienniu. si ex
hac scriptura oueniat. doc. distignit. aut
confitetur per modū spontanee iurisdiōis
nis. quia sponte vadit ad iudicem et fatef
se pecūiam debere. et tunc excepcone nō
numerate pecūie opponet i. bienniu. vt
in. l. in votibus. E. de nō nu. pecūia. cum
hic sit eadē rō. acti extra iudiciū ofiteat. et
idē tra infra guarētigie. q sūt corā nota
rio per modū voluntarie iurisdiōis pos
set opponi excepco non nūate pecūie. nisi
eēt renūciatū. Si vō emanauit ofessio per
mōm iurisdicōis d'ecōse. vtputa qz debitor
fatef quicquid potuit ne confiteatur. h' for

te iuramento astrid' postea confessus est.
et tunc excepco non nūate pecūie locū sibi
nō vendicat. cessat enī p'sumptio supradēa
s. vt gratificetur creditori. cū inuitus con
fessus fuerit ar. ff. de verbo. ob. l. int' stipulā
tem. s. Stichū. S3 pone q aliq's i testō confi
tetur se recepisse. x. nunquid poterit oppōi
excepco nō nūate pecūie i. bienniu. dicunt
doct. q nō. qz in eo q testat non est p'sumptio
q spe future nūacōis confiteatur. cū spe
ret non indigere mutuo. qz sperat mori. et
idē sec' est qz i debitorē alio confitente i scō
tura int' viuos. ar. l. i. E. de pecul. ei' q lib.
meruit. Quid si quis ofiteat corāz duo
b' vōdicabit ne sibi locū vt possit opponi ex
cepco nō nūate pecūie vt q non ar. h' ter
q exigit scōturā debere iteruēire vt i d'ra
tiū q h'eat locū qz cū parē vim obtinet te
stes et infra vt. l. in excēdis. E. de fide in
stru. i. Ja. de are. dicit q de rigore iur' nō
vōdicat sibi locū effēus hui' rī. h' de eqtate
v3 sibi excepco nō nūate pecūie opponi. p
ter idēitatē rōis ar. l. i. excēdis. s. allate
pe. et Ep. tenet d'ra istā opī. nā certi sūt mo
di vestiēdi pēm nudū. s. re v3 bis i. vt. s. q.
mo. retrahi. ob. i. pñ. et nullibi repit q pñ
tia testiū vestiretur pēm nudū. g' a suffici
ēti nūacōe tal' ofessio iefficax tāq' nuda. et
si apta parere obligacōz efficacē. fac ar. l.
offerre. s. placet. ff. de act. et ob. ofel' enī i
scōtis ē ille. q excepcoez nō nūate pecūie i
duē. et h' voluit scēire qdā gl. E. si cer. pe. l.
si n' singli. nec ob. l. i. excēdis. qz testes et in
fra parē vī habent q ad pbacl. h' q ad ob
ligacōz mīme fm pe. et Ep. Baldus.

de obligacionibz ex consensu

Consensu Ite ti. h.
itēdit. Em
ptio. vōditio. locatio. aduātō. socie
tas. et mādatū consensu d'rahūt. q d'rad'
ab his q re celebrāt differūt. qz i his sine
re obligō pficit. et a v3 oblig. differt. qz in
his ab h' p'sōaz pñtia hiciñ orit obligā i ill
ab vna pte tm et it pñtes d'rahūt h. itēdit
**de empcōne et vendi
cione**

mpcio Istō pñ. bñ. h. itēdo
d'rad' ēptōis. siue vē

dicionis sine scriptis . consensu perficitur .
etiam si res sine precio . et arra tradita sit .
si conuenerit de precio . h. d. vsq. ad . h. i. his
In his h. d. Emptio et venditio
in scriptis celebrata non
est perfecta . donec traditio fuerit in mundum
concepta et recepta . et de partium voluntate ce
lebrata . et si aliqua perfectio deficiat . licet
ipsum ab eo recipere . nisi arre iteruenerit
quas venditor si penitet restituet duplica
tas . emptor si vero penitencia ipsarum amissio
ne punit . h. d. vsq. ad . h. precium . In glo.
patet hic ibi secundum quodam . dicitur quod non est verum
secundum doctores . quod tunc potius diceretur contra dicitur ven
dicionis resolui quod non valere . ibi alij dicunt
ut placet . Hec etiam fuit opinio . a. z. quod doctores . sequun
tur i. l. traditio . C. de fide instru. In glo. q.
incipit . s. vero quod . et i. glo. q. incipit ut quod . Ex istis
glo. vbi innuitur quod traditio in scriptis celebra
tus non valet nisi prescribatur . quod itelli
git Fran. accur. verum esse et Ep. sequendo ip
sum . si scriptura sit perfecta manu puante per
sone . secus vero si manu publici notarii . nam
tunc non exigitur prescriptio quod satis proba
tur ex hoc text. et per hanc glo. que exponit ab
soluta . i. scripta hic . et in dicta . l. traditus
non bene exponit id reprehendit . Sed pone volu
it trahere in scriptis . per te stat quod minus perfici
atur traditio . quod nunc ego per que non stat
potest ex traditu agere ac si traditio est perfecta
Ja. de ra. tenebat quod sic . nam cum quod est impleto
et stat per te habetur per impleto . ut . l. iure ciuili . ff.
de iudic. et de iudic. pe. tenebat quod ex tali contra
ditu imperfecto agi non possit per hunc text. et tex
in . l. traditio . et glo. videtur hoc sentire . nam ne
mo cogitur iniuste contrahere . ut . l. sicut . C.
de act. et ob. non ob. quod traditus dicitur huius pro
impleto . ex quo stat per te . nam ostendit quod si stat per
te quod non videtur re quam libenter emerit ego .
non habetur res per venditorem . et sic i. proposito . et . l.
iure ciuili loquitur quod aliquo debet fieri per me
et per te stat quod minus faciam . et tunc debet huius
per adimpleto . et sic non ob. In glo. h. q. adi.
non . p. huius glo. q. vult quod contrahentes pos
sint resilire ab emptio perfecta quod est mirabi
le contra . l. si . C. de act. et ob. l. 13 . C. quod l. 3 ab
emp. dicitur . quod intellexit Ep. i. d. l. traditio . vix
si venditio debebat resolui per venditione . secus
si fuisset pura et simpliciter tradita . gl. in . l. p.
dicta vbi tenere quod ad repetendum arram dicitur condi
tio ob cam . l. 3 habet teneatur quod dicitur actio ex
empto vel venditio ex . l. p. quibus glo. concordant
distigue . q. traditio arrarum fuit separata a co

traditu emptio . et sic arra separari potest et tunc dat
venditio ob cam . ut i. gl. dicitur . l. 11 . q. arra est one
ra traditu emptio . et emptio accrescit . et tunc
agit actio ex empto ut h. d. Sed quod quod
opini. de potestis i. scda . q. huius gl. sit verior Ja
de ra. sequitur opinio . a. z. et mar. hac ratione . contraria
allegans non est audiendus ut . l. si . C. de condi
cillis . h. recipiens arras duplicatas ultra
ad traditu non tenet . petens vero interest quod
succedit loco rei . ut . l. si re et precium . ff. de peti.
h. d. vbi contrarij . sic tanquam contraria allegat re
pellat . facit . l. omissio . C. de pact. inf. ep. et
vbi . D. p. h. d. sequitur opinio . Jo. et bul. et per eo in
ducebat . l. p. dicitur . ff. de act. ep. et per socio . l. si q.
a socio cum sequentibus . Huius de suz . idem sequen
tur si traditio est facta cum solennitate debita .
quod ad obligacionem . secus si aliquid perfectio defice
ret et tunc sequitur opinio . a. z. et mar. quod satis vbi pba
ri in text. ibi non perfectio traditu emptio i. scd
tis dat repetitio arre . Quodam moderni hac
opini. sequuntur . quod quotienscunque pena legalis con
currit cum rei persecutoria . vna per alteram non
colligitur . h. quod venditor teneatur ad arras est pe
na legalis . g. per solucio illi pene non tollit
interesse ar . l. si per fure . h. i. ff. de condi. fur. pre
rea si diceremur quod perceptio arrarum p. iudica
ret sibi i. interesse . nil esset iudicium spalius contra eum
que penitet per . l. que voluit eum p. iudicium i. ar
ris duplicatis . cum sine hac prouisione te
neatur ad interesse . et hac opini. sequitur pe
nec ob . ratio Ja. p. dicitur . quod arre et interesse pe
tuntur ob eandem cam viz quod non adimplet quod
ouenit . sic non est sibi contrarius ut arre pe
tant ut pena . et interesse . ut rei persecutio .
et ideo vna non tollit aliam . Ep. vero et Ja
de arc. sequuntur primam opini. a. z. et Ja. de
ra. et pro eis videtur casus in . l. si fideus . ff.
i. ff. loca . non ob . dicta . l. p. dicitur cum si . q. v
bi veniunt plura remedia de iure cum si . q. v
alterum aut . l. i. ar. r. paucis vbi de iur. spali
li ar . l. q. mutua . ff. mandati . et . l. traditio . ff.
de reg. iur. nam quotienscunque vnu vbi exordiarie
spalius illud tollit iur. eode ut . l. iterum . h. q. fure
ff. de furtis si alias dixi d. institui . vulga
ri quod est p. iudicium spalius . q. facit ius eode suaratis
q. est p. iudicium iur. cond. Item non ob. quod pena le
galis occurrat . quod pena arrarum non venit
originaliter . h. ex accidenti . et ideo aliud est i
ea quod si originaliter veniret ar . l. si cum excep
tione . h. element . ff. quod metus causa .
Ite i. e. glo. circa si . pone quia res vendita
est p. r. et emptor dat quod vel tria . non exp. so
vtrum per arra vel parte solutionis . Quod

tunc presumeretur. Reo qd p vtroq datu hoc ee
vñ si e pecunia. vt e glo. i. l. ij. E. qñ l3 ab ep.
dis. Sz circa mam hui. q. qro vtru pro
collu anq sit redadu i mudu. i. i pblica for
ma vñ instrm pblicu. faciat fide. vñ q sic qz
ter. i. l. strad. E. de fide instru. appellat pro
colla instra. g. fide faciut. qz testes i istra
pare vi obtinet q ad pbacione vt. l. i. e. cen
dis. E. de fide instru. Pretrea hnt ea. q ont
hre pblica instra. l. ann. die. testes. locu. i. ot
dne. i. e. bscpcos noij in pncipio qterni.
g. faciut fide qadmodu instra. So. dicut
qda q protocollu no pbat nisi redigat i ma
du qd apte pbat ter. hic i in. l. strad. qd
fit solum ad quada memoria. Pretrea p
rocollu no h3 oia q d3 hre pblicuz instrm.
na d3 hre bscpcos tabellionis. no an scp
tionem. et ee tabellionis. ut i ane. de fide
instru. q. h3 si nostra. Pretrea vulgaris opi.
doct. e q protocollis fides non adhibet si re
digan in pblica monumta et h sequit. Ja
de are. et i h ee vñ redire E. q. fm h quo
fiet. notario mortuo. q protocollu i muduz
non redegit. na si illud no potest puci ad
fide faciend vt est pcedm. per aliu notari
um no poterit in mudu redigi. qz ceda seu
protocollu qd id e. i. instrm pblicuz ide ex
tradu debet scptu ee manu eiusde notarij.
vt in ane. d. tabell. q. is q3 i probat i. l. con
trad. Pretrea protocollu fit solu ad memo
riam notarij. vñ i eo sunt ibreniature. sub
quibus multa q non sunt scpta otinent q
notarius retinebit in memoria. quomodo
sciet ali? notari? illas ibreniaturas extendere
certe nequaq. g. no poterit p aliu i mudu
redigi. pretrea iuramentu amissu alicui no
transmittit ad heredes. vt. l. gñaliter. E. de
decret. decur. i. redadio protocollu i mudu
ad aliu non transmittit. cu. l. amittat hoc ta
bellioni rogato. Sed certe die E. p. mortuo
notario. pot ali? rogari hie videmus quorñ
die fieri. nec ob. q protocollu i pblicum in
strm det scribi manu eiusdem notarij. qd
vex est si vinit. alias scribi poterit p manu
alterius ar. l. mortuo. ff. de iudi. quod con
suetudo interpretat a qua no e recepduz
vt. l. cu de interpretacoe. ff. de legi. nec ob. q
notari? no poterit scire qd debeat ponere i
mudu ppter ibreniaturas q sunt in procollo
qz notari? iste ibreniaturas illas extendit sic
solic? e extendere rogat? i fili. vt. l. librorum
q. qd tamen cassius. ff. de le. iij. Sz pone
q notari? sic solit? diuissas fozs illaru ibre

niatuz exteoe a facie qd faciet notari? q ro
gat? suas extra hit. Reo f3 E. p. exteoe ad
ibreniatur fm illa f3 qua noij defuda solit?
erat exteoe i stradu fili q fite obligacoez
otineat. ar. l. reos. q. cu i tabul. ff. de duob?
reis i qd ibi no. In gl. h quo i fi. h3 pofit
facies. l. pmissioe. qz. l. h in b3. Als qd si h
simplr pmitter fieri i p illo pena si adijcet.
illud fieri sine pena posset. vt in contrario
Precium i. l. ge. E. d. aduol.
ne certo pcio nulla e. i. i stradib? ab arbi
tri psona si recepit. h. v. vsq ad. h. ite pcu.
In gl. qd si i indiatu i fi. Et e ro. qz si in
can illi? h. si possz offerre pcu i psona tercij
no repiret debitores pecunias mutuo sub
pignorb? vt ibi no. h3 vñ q i psona alterius
otrahent possit sba strad? amitti vt. l. si ita
expssu. ff. d. otid. i. demo. Solibi loqt i vlti
ma volutate q si e obligatoria hinciu. i. io
pt offerri i psona illi? q si e oblig. h3 lo q
mur i volutate hinciu obligatoria. vñ in vo
lutate alii? l. voluit obligacoez si posse co
mitti. qz si est vñste q qd velic se obligare.
vñ stradus remanz verisori? qd. l. abhorz
f3 doc. In gl. ee iniq. qro nuqo arbit pos
sit ferre snaz ptrib? absctib? Reo si alla con
b? q si i opromisso si sit h3 d3 si pt. qz arbit
ria sut redada ad istar iudicioz. qd e vex
i arbitro. h3 i arbitratore. secus f3 doc. vt. l.
fi. E. de contrahenda ep. i vi. q. i fi. qz ille so
lu h3 a ptribus ptate. si a lege. io pt illd h3
pnciu explicare ar. l. si qd in bona. q. iustia
ff. de adq. h3o. id ob. q d3 pcedet sic bon?
vir. i. iudex q d3 ferre snaz ptrib? pntib? vel
citatis qz vex e q ad mom pcedoi. si at f3
qlitate. i. h3 fm aliqs. l3 bar. i. alij teneat q
arbitrator si possit pferre snaz pte absente
i si cita. Sz nuqo arbit i arbitratore co
gat arbitrari l3 gl. i. l. fi. E. d. strahen? emp
dicat i vitas cu e q si amissu recepit. arbi
trari tenet alias si f3 doc. ibi Sz nuqo qd
teneat otulere i ca vel i pnto sibi comisso.
Reo q sic. i. e gl. i. l. i sacris. E. d. pri. sacro.
Itē precium scrip. li. xij.
Preciu qd i str
adu eptois i vndicdis erigit. v3 otite i pec
niata h3 si otit i spe stradus pmuacois
erit i pualz opinio q validiorib? i fortiori
b? roib? i argumel. defoit
Cu at h. intendit. Rei vende in
spe commodum i incommodu pertinet ad
emprone ee ante tradicnem. si in ea volu

culpā vel morā omiserit. et nōne ouēit. et cū
q̄s iō tenet q̄z ad dōz hz. eā cedēdo libat. h.
v. vsqz ad. s. eptō. In gl. h. certe ibi l. z sec.
fit et ērō q̄z cū fēa ē vēdico. s. vōdicōe. et res
p̄t cōlū. n̄h̄it subest p̄ q̄ figat pedes suos
obligacō. vōdicōe aduēiēte. et ideo vōdico
ris ē piculū. sec. vbi res ē vōdiorata s. z Cy

Emptio

h. itēdit s. vōdicōe pōt
ēptio otrahi ēē accioēta
li. et otrad' ēptōis oferri. h. v. fm doc. l. z gl
asr itelligat et male. In glo. h. v. ibi i emē
tis. vbi dī q̄ sba otrad' siue omtiū non pōt
in alteri' otrahētū volūtate omitteri. ibi qd
sepe. s. i. vbi dī q̄ p̄ciū nō pōt oferri i vo
lūt. alteri' otrahētū. ibi h. dīc rē hic ipam
gl. i dēa. l. i emētis soluit fm Jo. optie. dī
cēt. q̄ h. nec vōdicō nec res nec p̄ciū fuerūt
collā in arbitriū alit' otrahētū. h. p̄ter qd
vā cāle ēptōis. viz si res placuerit s. acci
dētali vōdicō resolui dōz. et ista ē vā opī. s. z
vōc. vñ gl. hic et vbiqz si itellerit hūc. s. nā
res nō p̄t p̄t oferri i volūtate alteri' otra
hētū q̄ p̄ciū. cū ita sit de sba ēptōis et ven
dico. res vñ p̄ciū. So. vep ē q̄ res p̄ciū et cō
ficiū i volūtate alteri' otrahētū si p̄t ofer
ri. et ē rō q̄. l. p̄uidit ne otrad' ēēt verisori'
vel ludibrios'. et trufatori' viz si aliq̄d isto
rū oferret i volūtate otrahētū p̄suerz. l. q̄
nollēt se obligare. vñ otrad' ēēt trufatori'
q̄z accioētalitā ēptōis p̄t oferri i volūta
te alteri' otrahētū. et ita loq̄t h. et ita t. z Cy

Loca

in dēa. l. in emētis
Emēs rē ignorant q̄ nō ē
in officio. otra vōdicozē habet ad interesse
adionem ex empto. hoc dicit. Balous.

De locatione et con ductione

Locatio

h. p̄h. h. itēdit
Locatio et vōu
ad olesu p̄fici. cū d̄ p̄cio certo que
nit. et i volūtate exnei certū. p̄t p̄ciū locacōis
oferri q̄admodū in ēpōne. et fm e' m̄az q̄i
p̄ oia locatō reglat incerto dō p̄cio ostitū
to otradus innōinatus efficitur. h. v. l.

Preterea

h. itēdit. Si p̄ciū
oistat i spē si loca
cio. h. inoiar' otrad' erit. ex q̄ p̄scriptis ver
bis ad d̄ resultabit. h. v.
h. itēdit. Eōrad' em
phiteotic' q̄ efficit p̄ m̄cede vñ spē ostituta
a otradu locacōis et vōdicōis i aliq̄b' oiffere

et m̄cipit ouēit cū eis dē. q̄ iue cili extitit in
troduct' et si nihil d̄ rei piculo inē otrahēt
adu ē. cōlis rei inēit' ad dōz. p̄ticlaris ad
ēphiteoticā spēdabit. h. v. vsqz ad. s. itē q̄rit

In gl. i pec'. et i gl. i spē. Mō istas gl. que
vidēt defēdē otrad' locacōis q̄ fiūt i hac cē
tate. nā solēt locari res immobiles p̄ spē alie'
p̄fēdōis v̄puta p̄ rugo grani. d̄ vñ' baril
li in anno. poteris ne iterptare statutu qd
loq̄t de vōuacōe et locacōe. vñ q̄ nō. nā illd
statutu hz locū vbi ē locacōis otrad'. h. v.
bi merr ostituit i spē nō est otrad' locacio
nis. h. inoiar' dō. vt des. vt i p̄cedēti. s. So
p̄ has gl. defēdēt q̄ possit dēm statutu iter
ptari. ibi enī ponūt dēa vōu et vā redditiū
et p̄fēdēz. q̄ h̄nt denotare q̄ viciū statutu
possit int̄pretari siue merr ostitat i spē. et h.
p̄t et vñ redditiū. siue i pec'. et h. p̄t et vñ pē
honē. q̄ dēdes h̄nt istas significacōes vñ i
istis gl. et q̄ statutu possit disponē q̄ dicit
locacō et vōuacō. et si merr ostitat i spē. d̄ h.
nō est dubitacō. nam p̄t p̄m. p̄t fieri nō
solū vt i spē merr p̄stet. s. et vt nulla merr
p̄stet. s. idē poterit fieri p̄ statutu. vt. E. de
decret. decur. sup. Rca. p̄terea nulla. l. h. p̄
hibz. s. z otra oppo. et vñ q̄ p̄m nō possit
fieri q̄ ostituat merr i spē p̄ otradu locati
onis. nec et q̄ merr si p̄stet naz talia p̄da
ēēt otra. l. dīcētes q̄ vōuacōz teneat p̄stē
m̄cede i pecūia locatori suo. vt. s. in p̄. s.
tale p̄m si vñ vt. l. p̄da q̄ otra. E. de pac.
et l. otra iure cili. s. f. e. So. s. z Cy. p̄ca otra
l. dīcēt illa q̄ sūt a. l. iprobā. nō at q̄ sūt con
tra tenore. l. et iō cū. l. nō iprobat talia p̄ca
fieri. optie tenēt. sec. dō i rescriptis q̄ ostitūt
et otra leges. eoipō q̄ sūt otra tenorez. l. et
iō si vōuacōz ipetrarz q̄ nō teneat ad pens
onem. tale rescriptū nō vñ tanq̄ contra. l.
vt. l. rescripta. E. de precibus. imp. offe. et l.
nec damnoza. Sed quare dicuntur con
tra. l. eoipō q̄ sūt otra tenore iparū. p̄da
dō otra. l. nō dīcēt q̄uis sint otra tenorez
ipaz. h. tūc demū q̄. l. inhihet p̄da fieri.
vt patet in. l. eos. s. i. E. de vsuris. s. vōco
fm vōd. quia rescripta habent clausulam
derogatoriā i iure. lex enim dicit q̄ om
nia rescripta. q̄ sūt iuri contraria. sūt nul
li' valoris vt i dēa. l. nec dānoza. et vñ a. l.
rescripta. h. p̄ca habēt clausulam approbato
riā regle. et iō si fiet contra tenorem. l. non
vñ fieri otra. l. Et hoc inferē ad. q̄ que pōt
oierim occurrere. d. Albanus approbat
oia statuta aretia. vñ nō sint otra oiffones

gñales. Done gº qº ostitucō gñalis videt
vñ. Statutū dº aretinū videt oīra ipsius
tenore. nūqº dicit hoc statutū oīra ostitu
tiones. Ex pºcis vñ distinguit. Aut cōsti
tucō inhibet statutū oīra eā i cāu illo. sic
ē vidē i ostitucōibº qº sūt oīra appantes qº
inhibet oīra eas i statutis fieri. 7 talia sta
tuta oīra ostitucōnes dicerēt. vñ illa non
cadūt sº approbācōe statutoz. Aut ostitu
tō nō inhibet sup hº fieri statutū. 7 tē tale
statutū cadet sº approbācōe statuti. qº nō
vñ oīra ostitucōne. qº sunt valde nota.

Itē queritur sº. intendit. Dum rei cō
cesse dñiū incide i pecº ostituta pºtrās nō
locacōis sº ēptōis ē iudicācō oīradº. hº. d.

Conductor sº. itē dicit. In lo
cacōis oīradu
expºsa suanda sūt 7 etiā omnia alia. que
veniunt in eo sºm naturam oīradus. hº. d.

Quipro vsu sº. dñuoz de
tenet. 7 oīradº loca cōis trāsīt ad oīduoz.
heredē. hº. d. vsqº ad fi. ti. Contra fi. huiº
tex. op. de. l. cū querit. sº. heres. ff. loca. vbi
dicitur qº heres coloni non est colonº. So.
ille. sº. limitat sºm istū. Aut tēpus oīraduº
durat 7 trāsīt ad heredē vt hīc. aut est fi
nitum tps oīraduº. 7 non trāsīt vt ibi.
7 sic est finis huius ti. Balous.

De societate

Societate sº. pñ. h. i
tēdit. Oīuz

bonoz 7 vnus negociacōis tñ
oīraduº potest societas. i qua dñi. 7 lucrī
pres sūt eqles nō int socios alr ouenēt. hº. d.

De illa sº. dñi. 7 aplius qº alius 7 ecōtra.
vnus. qº dñi. 7 aplius qº alius 7 ecōtra.
7 lucrū dicitur iº quod superest omni dam
no deducō. hoc dicit

Et adeo sº. dñi. cōtrahi societas.
vt vnus socioz ptem
lucrī hēat 7 de damno nō sentiat hoc dicit

Illud sº. dicit. Pars adiecta i lucro
tacite vñ adiicit i dñi. 7 ecō
tra. hº. d. vsqº ad sºmanet. Quia pōt oīraduº
societas vt vnus ponat personā. 7 alius
pecuniam. quero nūquid dissoluta societa
te pecunia dēbit cōiter diuidi vt opariuz
dimidiā pecuniā hēat. So. aut ē conuētuz
inter socios vt hec pecunia diuidat cōiter

7 tunc pecunia videt cōiter. aut dº pecº diui
dēda nihil ē adu. 7 tē gl. i. l. i. E. e. qº ponit.
hāc. qº dicit qº hec pecunia cōiter vñt diuidē
da. nā cōicata presumit cū vnº sºmplr eam
i societate posuit. facit. l. i. s. fi. 7. l. se. ff. e. ti.
dicit tñ glo. qº de consuetudine i aliqbus lo
cis suatur oīrarium. Ja. de are. dicit qº hec
consuetudo ē ius cōe. nā hec pecunia nullate
nº diuidet. sº eā precipuā habebit qui eam
posuit i societate. pro hoc allegat. l. cū duo
bus. s. dñi. ff. e. ti. 7 in s. item ex factº. e. l.
nec ob. l. i. s. finali cum. l. se. quia loquit qñ
do vterqº conferebat. nec poterit dicere oī
perariuz qº ideo pecunie partem habere de
bebit qº posuit operā. qº alius ē posuit pe
cuniam que operis est valimentū vt. l. cum
duobus. s. in coeunda. ff. e. Sed pone qº pe
cunia perditā est. nūqº tenebit iste qui po
suerat pecuniam itez tantā ponere. vñ ē cōe
piculū ita qº qº operā ponebat teneatur op
ari vel aliqº pñtare p extiacōe operarum.
glo. i. l. i. E. e. dicit qº societas est finita. vt. l.
verum. s. intereant. ff. e. Ja. de are. pñdus
reprobat istā glo. 7 dicit. qº operariº debet
prestare dimidiā pecunie perditē. vt. l. cū
duobus. s. in coeunda. ff. e. pro hoc facit. ff. dº
pericul. ex commo. rei ven. l. id quod. De. dº
stinguit 7 melius sºm Cy. Aut pecunia sta
tim contracta societate perditā fuit. ante
qº operariuz operaretur. 7 tunc operariuz
opellitur ad percipiendū dñi. alias soci
etas claudicaret qº eē non debet vt. ff. de
rescin. vñ. l. hīd qº. 7 facit. ff. de arbi. l. 3. 7. l.
se. Aut operariuz fuit iā operatus. 7 tunc
dissoluta est societas. 7 operariuz de pecu
nia perditā nil prestabit. pro hoc facit dñi
dus. s. intereant. Ultimo quero nū
quid iste operariuz debeat operari suis ex
pensis an vero expēse fient de cōi videtur
qº debeat opari suis expēsis vt. l. quod i. ff.
ff. de operis lib. Preterea iº hēt partē lu
cri qº solus operat. gº solº opas suas suis
expēn tribuat 7 soluet. sic veduras nemo
rum 7 mercimoniorum 7 alias expēsas oc
currētes. facit. l. si non fuerit. s. i. ff. e. s. videt
qº expēse fiant cōit cū lucz non dicatur. nisi
deductis expēn vt hīc. 7 hanc opi. sequitur
Ja. de are. n forte videt tacite adu. qº
operariº oparet suis expēn vt pº in parcia
rio colono nam vñ agi. adeo qº suis expēn
arat 7 seminet cū precū sit opis valimentū
vt dca. l. cū duobus. s. i coeunda. In glo.
nō. eandē in fi. sº iº est eadē rō oīrariorū

q2 societatis nā hoc inducit idēo non ob.

Manet Societas soluit renūcia
coe. q2 lucz qd p2 renūci
acōz nō amūicat. si soci2 societati malicio
se renūciat. h. v. (

Soluitur Societas morte vni
us socioz. soluit eē si ples suphnt n aliud
ouenerit. et eē soluit societas finito negocō
cū q fuit otracta. h. v. vsq ad. s. pblacōe.
In gl. s. vt dūret ibi eē ex pco. et ē rō q2 i so
cietate eligit ioustrā psonē. et possibile ē
talē hēre heredē q societati n eēt expedient.
h. v. anol. iō statuit. l. q si transeat societas
ad heredē. qd fallit i societate redigaliuz
quod est fauore fisci speciale.

Publicacōe Publicacōe oī
uz bonoz vni2
socij. itē paupratil cā societas dissoluit. h. v.

Socius h. itē dicit. In addē p socō
venit vol2 et culpa q nō ex
rimat si nō adhibz tāā diligētā in rebus
cōib2 quātā adhibere solebat i ppijs tpe
societatis otracte. et mala electō ē in culpa
h. v. vsq ad si. ti. In glo. n. alē i fi. et hec
faciūt ad. q. q excōicat2 possit excepcone
excōicatōis. et bānit2 excepcone bāni otra
excōicatū et bānitū opponere de q p doc. i.
l. si mfr. ff. so. ma. et sic tituli ē finis Balous

De mandato

Mandatu h. pñ. h. iten
vit. Mandatu
obligatoriu otractur sex modis.
nā obligatur q2 si gratia tñ mādātarij qf
mādet. et mandatoris tñ grā tūc māda
tur cū aliqd sibi vtile demādet. h. v. In
gl. mandatu ē ibi n eni fiat gratis dic. l. q
ad ppositū o2 eni mādātari2 eē e2 ppositi.
vt gratis mādātū exeēt l3 mandās possz
mādātariū remunerare occasiōe fuicij re
cepti. vt. l. si remunerāvi i fi. ff. e. ti. et qd vi
cit glo. de locacōe. ē vep si pciū oñstet i pe
cūia si do oñstet i specie. eēt otract2 inoia
t2. vt. j. e. s. fi. et ageretur pceptis verbis.

Tua gratia h. itendit. Ad
agnoscēdū cui2
grā mādātū fiat. ispicēdūz est cuius vtili
tatem concernat. id quod mandatur. et vi
cetur illius gratia mādātum celebratum.

Tuantu Mādātarij grati
a sit mādātū cuz
ei mandatur aliqd eius vtilitatē tantum
contineus. que mandati species. obligato

ria non censetur. et nemo ex oñio nisi fue
rit fraudulentum obligatur.

Illud Rei turpis mandatum inter
mādātariū. et mādantē nō
est obligatoriu. h. v.

Is qui h. itendit. Diligenter sunt
fines mādātū obfuandi. et eos excedēs mā
dati non agit. In glo. est aut. Et iō pū
rāt rei qui cū ab eis perunt. c. et debeant
tñ quinquaginta. iurāt se non debere qd
petitur. Nam petēs cētū videtur petere oī
nē quātitatē ab illa ifra vt hic pbat. oē
g2 oñiteri illud qd debet. si non vult eē per
iurus fm doc. q h scribūt i. l. i. s. h. si m. ff. d.

Recte Re itegra reuocat māda
tū. h. v. vsq ad. s. itē si adhuc In glo. nā
si nō recte. dic q non est veruz quātum ad
ad. que debet nasci inter mādātum. et mā
datariū. s. quantuz ad actōnē. que debz
nasci inter mandantem mādātariū. et a/
liam terciā personam est necessaria reuoca
tio. et quādo mandatur aliqd continēs in
se delictū. nam si mādarem hodie tibi q in
iuriāres ticio. eē si vsq ad quinquaginta
dies offenderes ticiū. ex hoc mandato
tenerer ticio. n illud fuocassē vt dicit doc.
i. l. nō solū. s. si mādato. ff. de iur.

Item si adhuc h. itendit
Mandatu
finitur morte re integra contingente. nisi
mandatarius hoc ignorans exequatur
mandatum. cui tūc de equitate subuenit.
h. v. vsq ad. s. mandatum. Quero quādo
dicatur res integra quo ad hoc vt māda
tū possit reuocari glo. mouet hāc. q. i. l. mā
datum. E. e. et distiguit. Aut querimus in
pcuratore ad iudicia. aut in mādato iurif
dictōnis. aut in procuratore ad negocia.
Si in procuratore ad iudicia. tunc ante li
tis contestaci. dicitur res integra. lite vero
contesti. non poterit reuocari vt in. s. si ve
ro in autem. de iudiciis. et in. l. post litent
ff. de procur. In mandato iurif. dictōnis vi
cit glo. idem. doc. vero dicunt q ante cita
tionem dicitur res integra. quia ab ea iei
pit iudiciū fm quod ibi nota. Sed i pro
curatoē. ad negocia et i negocijs dicit res
integra quādo non dū est cepta. vt. l. i. s. ce
pisse. ff. de pollicitac. Circa h tamen dicit
docto. q quando q preparamenta rei faci
unt rem ceptam eē. vtpura mandati vt fa
ceres domum. incepisti facere. et incepisti

incepti facere faciem muri non dicit res
 integra. quia hoc est quoddam preparame-
 tum intrinsecum. vel eē quia mandauit q̄
 tu tres romā. emisti calciarios et alios ad
 fecisti. extrinsecos non dicit. p̄p̄ea res cep-
 ta cum in hoc casu. l. permittat penitere. et
 sic dicit rem integram eē vt. l. si pecuniam.
 ff. de condic. ob causam. quod scribitur doc
 in. l. mandatum. C. e. ti. Quia i hoc s.
 dicitur q̄ mandatum finitur morte. extra
 de. l. si quis mancipijs. ff. de insti. So.
 ibi mandatum eē vn̄uersale. ideo manda-
 tum non finitur morte. s̄ contra eē. quia si
 sit v̄se morte finitur. vt. l. e. q̄. s. quas vero
 ff. si cer. pe. So. ibi duo interuenerūt. s. mē
 mandatis. et condicōis mutatio mandata
 rij. Sed v̄. q̄ mandatum p̄ticulare non
 finiat morte vt. l. illa. C. de donac. So. ibi
 fuit mādatur in rem suam. qd non finitur
 morte. hic vero in rem suam non. iō secus.
 Contra hāc solucōnem opponit de. l. i. C. d.
 ad. et ob. vbi eē in rem suā mandatum fini-
 tur morte. So. ibi mādans sine herede de-
 cessit. et ideo mandatarius non potest ite-
 rare adionez dīrectā. quia non sup̄e perso-
 na cuius nomine intētet. vnde agit vtili
 nomine suo. vt ibi p̄. Op. de. l. fundi circa
 ff. de ad qui. poss. vbi mādatur p̄ticulare
 qd non ē in rem suā non finit morte. So.
 ibi mādatur est aliq̄. quod quis ex necessi-
 tate tenebatur facere. et ideo morte non fi-
 nitur. sec̄ si haberet illud nō ex necessitate
 facē. Op̄o. extra hanc solucōne de. l. si defū-
 ctus. C. de pcur. vbi iudiciū sit de neces-
 sitate. et tñ in pcuratore ad negocia finitur
 mandatum morte dñi. So. in iudicijs ē ne-
 cessitas cātina. non autē precisa. q̄ pōt q̄
 sustinere mitti i possessionem. adūsariū bo-
 norum suoz sic de necessitate non tenetur
 se defendē precise. in dēa. l. si v̄di. erat neces-
 sitas precisa. s̄ contra hoc opponitur. de. l. si
 renūciandi. ff. si. ff. e. ti. So. in mandatu cō-
 feretur post mortez dñi. et ideo morte non fi-
 nitur Sed extra hoc op. de. l. cū pater s̄ ne-
 mo. ff. de lega. ij. vbi distinguitur. si māda-
 tarius sciuerit vel ignorauerit. So. ibi mā-
 datum debebat explicari in vita. licet esse
 dum sortiret post mortem. vnde de eo iū-
 dicatur. ach in vita deberet fieri. et explica-
 ri. etiam quo ad effectum. ex quibus potes-
 distinguere per te ipsum. Et faciunt in ar.
 ad. q. Summus pontifex misit legatus ad
 partes ytalie cui dedit mandatum vn̄uer-

sale. legat⁹ aliqua incepit explicare. demū
 mortuo summo pontifice. siue moritur su-
 mus pontifex. queritur vtruz tunc expirz
 delegatio sua. dicūt doc. q̄ nō per p̄v̄ca.

Mādaturū Ab initio mādaturū
 suscipere est libe vo-
 luntatis. ex post facto est necessitatis. et q̄
 mandato non renūciat mandati tenetur.
 nisi rōnabilis causa excuset eū. h. d. vsq̄ ad
 s. mandatum In glo. puta casus. et hāc
 sequitur doct. in dīcta. l. a procuratore. et ē
 ratio. quia mandatarius suscipiendo mā-
 datum. videt asserere se paratuz d̄ leuissimā

Mādaturum culpa teneri. (Sub condicōne
 mandatum contrahitur quod gratuituz
 esse debet. et merx certa interueniens in mā-
 dato. locationis et condudicōis contractū
 parit. h. d. vsq̄ ad si. ti. In glo. s. vt merce
 de. ibi et tunc non potest peti quicquā. Te-
 net ergo ista glo. q̄ procurator qui nō fuit
 pactus de salario. nihil potest petere. quod
 est verū per viam adōnis fm Ja. de ra.
 s̄ officio iudicis ad similitudinē aduo-
 cati. qui de salario nihil pactus est. poterit
 iudicis officio postulare. q̄ sibi constituat
 salariū fm consuetudinē fori. et ei⁹ fa-
 cundiam. vt. l. i. s. aduocatos. ff. de postul.
 nam et procuratores postulare dicuntur.
 cum desiderium clientuli sui exponunt. si-
 cut aduocatus. Scias tamen q̄ quedam
 glo. posita. C. e. in. l. i. prohibet procurato-
 rem pacisci pro eius salario vltra .c. aure-
 os. licet doct. teneant q̄ quantūcūq̄ pōt et
 vult. paciscat. Baldus.

De obligacōibz ex quasi contractu

Est generatim Istō prin.
 p̄. interdic.
 Ex gestione alioz negotioz abs-
 q̄ mādato. ex q̄i contractu nascet obligatio.
 ex q̄ due operūt adōes. negōz gestoz dīrecta
 dñō dō. gerētī contraria. h. d. vsq̄ ad s. sic
 isto p̄n. nō. dīaz eē int̄ contractū. et q̄i contractū.
 qd fac ad statuta disponentia ali qd qd de
 negligētia petē p̄t dēitū ex contractu xvi. an
 noz spaco solutū ipōit. si at extēdit dēm
 statutū ad volētē petē dīsonē rei cōis vel
 ad alios q̄i contractū p̄ h̄ re pbat qdā gl. p̄ doc
 q̄ ē. C. si adū. v̄. aut. sacra. q̄ t̄z. q̄ aut. illa
 q̄ loq̄t i contractu. extēdat ad q̄i contractū In

glo. f. e. vbi dicitur vñ qd negotiorum gestor sine mādato agat mādātū. h. ibi mandauit qdā negotio sua et aliena geri. vñ eē p alijs negocijs gestis agit extra hūc mādātū mādātū. h. cōtra dñm negotiorum gestorū operit. In glo. f. vt repetat ibi. l. qd i vxore vbi dñr qd ea qd maritus ipedit i vxore n̄ repetit. qz alimtare tenet ppter obsequiū qd m̄r pstat. h. qz itelleat illi. l. e. dubi. et n̄ ē vez iustitiae qd maritus tenet alimtare vxore. f. Ja. d. are. sic distingue. Aut maritus h̄z vxore i obsequio suo a. n̄ p̄ cāu Boistigue. Aut maritus f. z vbi d. bo bio h̄uit ex vxore dotē. a. nllā h̄uit qz n̄ fuit sibi pmissa. et tē tenet eā alimtare ar. l. sic. ff. d. opis lib. et l. i. reb. p̄nt. ff. e. Aut dos fuit sibi pmissa et n̄ recepit. et qz deceptis et n̄ decipierib. iud. Buēiut. ff. ad velleya. l. ij. s. d. ba. c. cū vnūsoz eē d. rez. p̄mu. n̄ tenet p qd fac. autētica d. n̄ eligē. scdo nub. mul. s. il lud qz i fi. Si maritus vxore n̄ h̄z i obsequio. a. h̄ origit culpa mulieris. a. culpa viri a. neutri culpa. p̄ cāu mādātū ad alimtare n̄ tenet. nā frustra m̄r alimtare postulat. q obsequiū debituū viro n̄ ipedit ar. l. iul. s. offerri. ff. d. a. di. ep. Scdo cāu. et tē p̄ide ē. acti i e. eēt obsequio cū p̄u stat ar. l. d. isti. et s̄bit. ff. d. i. c. fac. l. i. et l. labeo scribit. et l. si in biblioteca ff. d. o. trah. ep. et iō tē distiguit. v. s. dixi qñ ē i e. obsequio Aut neutri culpa h̄ accidit qz forte m̄r grauissimē ifirmat. iō obsequia viro n̄ pstat. et tē a vxore h̄z vñ se alar qz ē diues et tē maritus fm̄ q̄ntitatē dotis alē tenet eā dē. et n̄ alr. vt. ff. so. ma. l. si cū dotē. s. finat in fuissz. Aut m̄r ē iops. et tē maritus pstat alimtare oia ipi vxori. et eē expēsas medicorū nā ad h̄ tenet. vt. ff. de d. b. sig. l. ceta ibi dñr dīc curadi corpis dē. qd ē vez eē si maritus nullā dotē hēat ar. l. vñ vir et vx. l. i. et auct. p̄tea dīc qd aliqui qd alienū alit. vt. ff. d. ed. l. edeo. l. si fuū. sic isto cāu. ex p̄oēis h̄z locū qd mādātū n̄ repetit qd ipedit i vxore. qd eē h̄z locū cū m̄r ē diues. et maritus vltra vires dotis ipedit. nā tē vñ obsequio maritali ipedit eas n̄ p̄testet eas repetē. et ē cas. i dēa. l. qd i vxore. Ex qb. ocludūt dōdo. qd p̄rās et redor suis assessorib. et officialib. teneatur p̄stare ipensas cū eos hēant i eoz obsequio ar. l. i. reb. s. p̄nt. ff. omo. l. z o. trariū videat i. l. ij. ff. de ipensis vide tex. et gl. i. c. cū istāria de cēfi ex. et gl. x. q. ij. illud et. d. ero. mili. āno. l. i. li. xij. et iō intellige qd modicā impensā tenetur prestare vtpura cibaria sicut pulces et alia cibaria infirmorū. nō aut ipensas me

dicinarum. qd verū est fm. d. Bar. ex eo qd redores non tenentur ad alimenta iudicibus suis. h. solum ad cibaria quorum appellatione continentur medicine.

Sicut aut ^{ib. intēdit. Tōtra gerētez negocia a} liena negotiorum gestorū directa cōpetit adō in q̄ leuissima culpa venit si ali. diligētior fuerat illa gesturus. regulariter tamē volūslata culpa et leuis vēit. h. d. vñ ad s. tutoes

Tutores ^{Inter tutores et pupil lum ex quasi cōtractu orit obligatio. ex qua due actōes resultāt s. tutele directa pupillo. tutori vero contra ria. hoc dicit vsqz ad s. item si inter.}

Itē si inter ^{ib. intēdit. Socie tas incidēs parit ex q̄i o. tractu obligacōez ex q̄ cōi diuidūdo adō operit. p̄les qz heredes iūicē ex quasi o. tractu obligant. ex qua obligacōne fami lie heriscūde operit intē eos iudiciū. h. d.}

Herēs quoqz ^{Inter hēos et legatariū p adicōz hereditatis ex q̄i cōtractu nascit obligacō. ex q̄ actio ex testō competit. h. d. vsqz ad s. item is. In glo. scilicet adōe ibi. Rādeo iōē. glo. nōt o. trarium. in. l. i. ff. si nūū regū. et fere melius. nāz similitudinēs quas habet cū actōne cōmuni diuidūdo et familie heriscūde non faciunt defedum nez inferunt qd sit ex quasi cōtractu.}

Itē his ^{ib. d. Indebitum recipiēs soluētū per errorē faci. obli gat ex quasi o. tractu. l. z i. p̄rie dīci possit ex h̄ negō eē et cōtrahi obligacionem. h. d.}

Ex quibusdā ^{Soluēs iōebite p errorē ex cā. q inficiacōne crescit. solum nō repetit. h. d. vsqz ad si. ti. Balous.}

Per quas personas nobis obligō ad ^{quirit.}

Expositis ^{Itō p̄n. h. b̄r itēdit. Per s̄/ uum actio adquiritur domio. per filium dō actio ex cā aduenticia perueniēs patri quo ad vsūfructum adquiritur filio aut quo ad p̄rietatem. h. d. Quia hic p̄ citur qd filius adq̄rit patri obligacōnez q̄ ro quo ex stipulone patris filio adq̄rat. dīc aliqui stipulatur filio ita qd effectus stipulati onis o. fertur i vita p̄ris. et tunc aut pater}

stipulatur filio id quod per filium adquiret patrem. et videtur
stipulo sine dubio. et ipsi patrem adquiret ut. l. quod dicitur
ff. de verbo obligato. et l. dominus suo. et c. Aut stipulatur
aliquo quod potest adquire filio. et tunc filio adquiret
ut. l. ad id. ut. l. uxore si testator. ff. de legum. in. d. ius
ita. l. propositus philadelphus. ff. fami. her. fac.
l. et heredi. ff. nos aut. ff. de pact. Aut per stipu-
latur filio ut legitimum administratores. et ad
huc potest adquire ut. l. non in. l. si legatus. ff.
de pigl. Aut stipulatur filio ut extraneo. et si
pater est nulla ut. l. si tibi. ff. si pater. ff. de pact. et
ibi non. Aut stipulatur filio factum. et tunc tale fa-
ctum coheret persone filij. aut persone filij non
coheret. pro causa videtur quod ad filium. et quod ut. l. si
ut. l. si quis opas. ff. de operis lib. et l. cum pro-
f. et c. et quod ad premissum non nullo modo videtur ut. l. quod
dicitur. ff. de verbo obligato. et l. si sua pecuniaria
in. l. tunc videtur in extraneo. ut. l. stipulo ista. ff. si
pater. ff. de verbo obligato. et l. si quis insulas et l. si al-
teri. ff. de iuri. stip. Si vero est factum quod persone
filij non coheret tunc id est obligatio dandi ut
l. quod dicitur. cum sua glo. ff. de verbo obligato. et quod non. ff.
si cum factum. ff. de stipulatioe suo. quod per stipulatur
filio existenti in parte patris. et offert stipulo in te-
pus sui iuris. et tunc quod adquiret filio ex hac
stipulatioe. sic distinguitur. Aut stipulatur filio ut he-
redi. et tunc adquiret directam si heres est. ut. l. auus
ff. de pact. Aut stipulatur filio ut filio. et tunc qui-
tur sibi utilis siue ad agendum siue ad excipi-
endum sit interposita stipulo. ut. l. quod quod. ff. de
verbo obligato. et l. iur. iurandi. ff. liberi. ff. de operis
liber. et l. heredi. ff. nos autem. ff. de pact. Aut
stipulatur filio ut extraneo et nihil ad-
quiret ex ea ut. l. si tibi. ff. si pater. ff. de pact. Aut
est dubium utrum sit stipulatur filio ut heredi. an ut
extraneo. et glo. in d. c. si pater dicit. quod si
potest apparere ex verbis nec ex alia dictione. et si
sunt stipulatur filio ut heredi quod glo. optime lo-
quitur. quam declara. fm. d. bar. Nam si pater
stipulatur illud. quod ad eum non potest pertinere non ut
filio. non autem expectat ut ad heredem ut sunt ope-
lib. quod ad extraneos heredes non transeunt. et
tunc ut ut filio stipulatur nec inspicit utrum sit heres
vel ex qua parte. ut. l. iur. iur. et l. si libi. ff. de
operis liber. Si vero stipulatur pater filio id.
quod potest ad eum pertinere si heres est. et aliter
non. et tunc videtur ei stipulatur ut heredi. et ita
loquitur d. c. l. auus. quandoque potest pertine-
re ad filium ut heredem. et ut filium. et in hoc
dubio presumitur ut heredi stipulatur. ita lo-
quitur d. c. l. auus. ff. de pact. fm. doc. et ibi
est casus. Et faciunt predicta ibi et ar. ad. q.
Dicitur ab ecclesia recepit rem in emphiteosim

pro se et filiis suis an videtur voluisse quod fi-
liis ut heredibus. an ut filiis. l. in hac ad-
ficione sit hec dictio et que hanc distribuere ut
l. ij. ff. si ita. ff. de eo quod certo lo. tunc in casu hanc
quod denotat esse successionem. ut pro patri. et de
inde eo mortuo. filio quod res emphiteotica
ca. ut. l. gallus. ff. i. glo. ff. de liber. et posth.
quod tangit per Cy. i. l. libi libertatem. C. de opif
lib. et in causa isto quod res emphiteotica ecclesi-
astica non transit ad heredem extraneum ut in autem
de non alie. et emphi. ff. emphiteosim vero
coll. ij. ut ut filio quod res. sed si est emphiteo-
ta puate persone. quod ut adquiret ut heredi. et
hec probatur in d. c. l. iur. iur. ff. si liberti. ff. de opif
lib. Successive vero quero an pater possit
stipulatur filio emancipato. et illis casibus qui-
bus potest stipulatur filio in parte in eisdem po-
terit et filio emancipato et ex hac quod utilis
ut in d. c. ff. si libi. put loquitur in filio emancipa-
to ubi est casus. ff. de veru. probat. quod paria sunt
aliquo fieri in tempore ut in tempore offerri. ut. l. quod sp-
so. ff. de donad. in. vi. et ut. et l. i. tempore. ff. de
heredi. insti. ff. per stipulatur filio in tempore existe-
tie sui iur. ut. ff. dixi ergo filio sui iur. et ex
hac stipulatioe quod utilis. si filio in parte stipula-
tur fuisse post mortem ipsius patris. Sed an mater
possit stipulatur filio. videtur quod sic ut. l. publica
in fi. ff. de positi cum sua glo. Cy. determinat
contrarium p. l. debitor. ff. ad trebel. p. l. gaudus
ff. so. mat. ar. sumpto a spali. nec ob. l. publi-
a in p. quod ibi non quod tunc mater. nam et in ca-
su illo adquiret quicunque extraneus extraneo.
Sed an filius emancipatus adquiret patrem. ut quod sic.
cum per ei quod ut. ff. dixi. g. id est contra. doc.
dicit quod non. et tetigit Cy. i. l. ij. C. de contrah. et
omittit stip. et per predicta. l. debitor ad tre-
bell. et ratio distinctionis in premissis et filium est.
quod votum peti est querere filijs. et non eodem
modo ut scripto unde de libi. An per possit adquire
filio mortuo. doc. determinat quod sic p. l. iur. iur.
in fi. ff. de operis liber. Sed nunquid aliquis
poterit filijs nascituris pro mortem suam. et qui
post mortem suam accipietur adquire. ut quod non
quod illi nullo modo sunt sibi dandi. et ideo non
succeedunt ab intestato. ut in ff. plane. ff. de he-
redi. ab intestato. doc. dicit. quod est non. dignum. quod
immo. potest quod stipulatioe adquire. quod l. non vi-
cant descendentes quod ad successionem ab intesta-
to. tunc quod ad alias adquisitiones fieri. des-
cendentes iudicant. ut. l. paulus. ff. paulus
ff. de operis liber. Sed pone quod aliqua mater
recepit rem in emphiteosim pro se. et filijs non
quod filijs. non heredibus poterit ex hoc contradi ad

qñ. vñ qñ nō p pōca mñ enī nō pñ filio stipu
lari. dōc. hō dicit strariū rō ē qñ stiplo i
terpōit sup re q futura ē mñs. vñ qñt fi
r cuiq; cñeo ē si vellz hē qñ iterponit sti
plo siue padū sup re ipa vt oca. l. pblie in
pñ. r p h fac i vñb' feudoz d bñficio fey
di fēie. c. i. Ad declarōz h' .f. i. fi. qñ dñ q
pñ incētat hz diuifione d. dēs sciē nūqñ pñ
ēccet ofēlu filij adōz hz diuifioz. an hō pñe
a verē. l. eas icētat. r dñ a lege verē. vt. l. fi
f. vbi at. C. de bonis q libis. r hz h qñt gl
r doc. pōe q mñ adōel filij icētat. hñ appet
de ofēlu filij. vñz teneat cauē filiū ratū ha
bituz. gl. i. dēo. f. vbi at. quā seqt Dy. r q
h pñ. vt legit' administratoz petīt p filio. nō
satisfabit filiū ratū hēuz. pñmit g' q cō
fēire videat hñ iustā hēat cāz dñ dñcōdi. vt. l.
ij. f. volūtate. ff. so. mat. cy. hō vñ exigē cau
cōez de rato vt patet p eum i dñcō. f.

Itē per liberos ^{Seru' alien'.}

r hō lib. possēsi bona fide adōez ex re pos
sessoris r ipoz opa adqñt. r ex dñs cāis
vñfructuatio p vñfructuariū suū adqñt.

Cōmunē ^{Seru' cōis adōz adqñt.}
rit dñs p dñica porci
ōe hñ notati vñ stiplet. quo casu illi soli ad
qñt hoc intēdit. Balous.

Quibus modis tolli tur obligatio.

Oluitur ^{Itē pñ. bñ. hñ. i. tēdit. Solucō}

ne e' qd debet. ois tollit obligacō
ēē hñ aliō p alio volēti creditōri soluat. nec
iterest p quē solucō fēa fit. h. d. vñq ad .f.
itē p acceptilacōez. Quia dñ in ter. q qñ
pñ p iūto solue. quero an solues hēat ali/
quā adōez oca debitorēz. p q soluit. de h
lūt glo. orarie. glo. i. l. soluentū. ff. de neg.
gest. r qñ sic. r hz adōez negōz gestoz. glo.
i. l. Stichū. i. fi. ff. de noua. r qñ nullaz hēat.
glo. i. l. solucōis. ff. de solucōib' pñdēt dñt
guīt. Aut qñ soluit p iūto. r tūc nullā hēat
ad. ad repetēdū. Aut p ignorāte. r tūc re
petit adōe negōz gestoz r ita ocoz. ille due
glo. p illā terciā. Qui de achu. tennit i oca
l. soluentū glo. posita i ea. p q ioucit. l. at fi
qñ. f. labeo. ff. de relig. vbi qñ solues iūto
hēat ipēsas sūeris. repetit eas ab hēde. fa
cit. l. fi qñ mācipijs. f. fi. ff. de pecul. preterea
ñ ēē equū q debitor q ē libat' p hñc solucō

onē locupletet cū iactura soluentis vt. l. nā
hñ. f. d. dñcō. in. p tēa equū est hñ cāu r sic
oaca. vt. l. qñtēs. ff. de pscp. vñbis. r hñc opā
seqt Dy. i. l. fi. C. de nego. gest. nec oñ. ter. i. l.
fi. qñ pōca hñba. vbi qñ si phibit' ē gerē ne
goria aliena. r gerat negōz gestoz adōez
ñ hz. qñ fm hñ cū qñ phibit' ē aliqñ facē fa
ciēdo oca illō deliqt. hñ ē arare r seminare
tras meas me phibēte. r tal negōz gesto
rū adōz hñ hz. ita itelligit. l. fi. Aut faciēdo
oca phibicōz qñ si deliqt vt qñ phibuiti
me creditōri tuo soluere ēte soluēdo nō dñ
q. r hñ cāu nñ negat in adō negōz gestoz
hñ p iūto solua. qñ faciēdo oca phibi tōez
ñ delinq hñc hñba Qui. sūt oca casu. l. hñp
te. ff. mādari. f. bar. vñ f. eūde bar. vñtal ē
q soluēdo p iūto nō dat adō negōz gesto
rū. nec vñlo alio remedio sibi sūeīt. hñ dñcō
oca eū p q soluit. r sic itelligit gl. i. oca. l. fi
Stichū. ff. d. noua. l. i. fi. Si hñ qñ p ignoran
te. r tē adōe negōz gestoz pagit oca eū ad
recupāu i qñ soluit. r ita itelligit glo. in
dñcō. l. soluentū al' male loqñt Ex pōis pñ
q gl. qñ ē i. l. solucōis. ff. d. soluc. qñ distigue
bat in iūtu r ignorāte optie locuta ē. nec
ob. dēs. f. labeo qñ spāle ē ibi i ipēsa sūeīt
ne defūd' remaneat ilepult'. nec ob. oca. l.
fi qñ mācipijs. f. fi. qñ ibi loqñt i suo. qñ pñ oca
minū iūtu obligare d peculio. In gl. qñ
icēpit pñ hñc gl. r qñ creditōri creditōris
mei soluēdo. liboz. g' ēē si soluit creditōri
meo. me iūto. glo. nōt strariū i. l. fi opere
ff. de excep. vol. Circa hoc ergo cū quē
tur nunqñ soluēdo creditōri. creditōri. mei
liber. sic distigue. Aut ego soluo credito
ri creditōris mei eo iūto. aut ignorante. si
creditore meo ignorāte. tūc aut debitum
meū r creditōris mei. ē ex eadez cā. r tūc
soluēdo creditōri creditōris mei. liboz ipo
iure. vt. l. hñ. ff. de negoc. gest. Aut ex ea
dem cā nō descendit debitum meum r cre
dītōris mei. nec hñc res meas obligatas.
r eadem soluēdo liboz ope excepōis. vt.
l. fi opera. ff. de excep. vol. Si creditōr meo
iūto soluo. pro cōcordādo istas glo. cōtra
rias distigue. Aut creditōr creditōri. mei
habz res obligatas p credito mei credito
ris. r tūc soluēdo ei. creditore meo iūto. li
boz. r ita itelligit hñc glo. Aut non ha
bet res meas obligatas creditōr creditōri.
mei pro eo qñ debet sibi creditōr meus. ēē
soluēdo ei. iūto creditore meo. non liboz.
r ita itelligit gl. qñ ē in oca. l. opa. In gl.

fideiussor. ibi vel eē postea. qz hec gl. n̄ bñ
intelligit. quō qñ fiat cessio fideiussori sol
uētī oīra reū pñcipalē. Circa hāc mām vñ
instruāris plene sic distigūe. Tū qñ soluit
p alio q perit cessiōē sibi fieri. q tunc siue
soluat nōie illi' oīr quē cessiōē sibi fieri pe
rit. siue illius q alterius. q tē qñcūqz fiat
cessio. siue añ solucōz. siue i ipā solucōne. si
ue post. ē inutil. cū solucōe facta p eū sit eis
libata obligō. vt ff. l. papinia. ff. mādātī.
Aut soluit nōie ipi' soluētis tñmō. q hoc
distat. q tūc qñcūqz fiat cessio siue añ soluti
onē. siue post i oīnētī. vel ex intuallo cum
pāto vel sine. siue in ipā solucōe fiat cessio
valet. qz per hāc solucōnē non ē liberatus
pñcipalis. vt. l. stichū. ff. si mādātō. ff. de so
luc. Aut ergo qñ soluit et ē dubiū. c' nōie
soluit. q tūc sibi distigūe. Aut sunt ples obli
gati. aut erāt ples qñ vnus erat obligat'
ali' non. pmo cāu aut ples sūt obligati pñ
cipalr ex eodē oīra. aut accessorie. si plu
res sūt obligati pñcipalit' eadē spē. q ex eo
dē oīra. vel qñ. vt ples tutores. vel ples
correi. q i istis oīz distigūi. si vnus ipozūz
soluat q petat cessiōem. q sit cessio. aut sit
añqz soluat. vel tpe solucōnis. vel statī p'.
vel postea ex intuallo posito pōo deceden
do. q tūc valet cessio. q ita intelligit. l. mode
stin'. ff. de soluc. q hec gl. i h' cāu bñ dixit/
ser. b̄ itellerit hāc distigūz fieri i fideiussori
bus. qd nō est verū vt statim dicaz. Aut
cessio ex intervallo fit sine pāto. q nō valz
qz vñ tal solvere p totali obligacōe vt i oī
da. l. modestin'. i pñ. Aut sūt ples obliga
ti disparit'. qz vn' tenet vna obligacōe. ali
us alia. vel vn' vno oīra. ali' alio. q tal
presumit solvere p obligacōe sua. q valet
statim post solucōez cessio. vt. l. si minores.
ff. de admi. tu. q. l. si alteri'. ff. de tu. q. tu. oīf
Secūdo cāu qñ vn' est obligat' pñcipalr. ali
us accessorie. i dubio obligat' accessorie vñ
p sua obligacōe solue vt i oīa. l. papinia.
ff. mādātī. q iō eē cessio ex intervallo sine pa
to de cedēdo vñ. l. glo. alit' sentiat. q non
bene. non enī est libatus p solucōe fideiuf
sor. fca nōie ipi' fideiussoris vt supi' dixi.
Aut pñcipal soluit q ille videtur ob talē
obligacionem solvere vt. l. cum quis. ff. de
peculio. ff. de solucio. q tunc non expedit o
cessiōe tractare. Tercio casu quando
loquimur in plurib' obligat'. accessorie.
q in dubio. vnus ipozūz soluēs. videt' p
sua obligacōe solvere. q iō possz fieri cel

sio. ex intervallo vt oīa. l. papinia. q oīa. l.
cū his. ff. de soluc. nō vis laudo litterā.
Quarto casu ples sūt qñ vnus ē obligat'
alter nō. b̄ ex alia cā soluerz. q tūc talis sol
uēs videt' solvere p suā cā. p cā ad eum
spēdante. vt. l. malis. ff. de soluc. q iō ex int
uallo possz sibi fieri cessio. vt. l. oīs sticho.
i pñ. ff. de pecul. leg. q. l. si res obligata i fi.
ff. de leg. i. q hec distigūo colligitur ex oī
dīs. vñ. i oīda. l. modestin'. ex qua apparet
clare. quando fit facienda cessio. q quādo
valet vel non. licet glo. circa hanc materiā
minus perfecte q non clare loquatur.

itē per acceptilacōz

Verborum obligacō tollitur per accepti
lacionem latinis vel grecis verbis intelli
gibilibus q aptis legitime intpossiē alias
vero non. quia vnunquodqz dissoluitur.
eo genere quo ligatur. hoc dicit. In gl.
que incipit. f. que sūt in fi. Distigūonem hu
ius glo. sequitur vñ. excepto Ja. de are.
qui dicebat q acceptilatio siue peccet i ma
teria. siue in forma. qd glo. appellat pecca
tum rei. q peccatum conceptionis. si intpo
nitur ab eo cui non est licitum ignorāe iu
ra. tunc secus. b̄ communiter vñ. sequun
tur glo. Quero que ē ratio. q si accepti
latio peccet ratione rei super qua interpo
nitur. valet vi pāti. sed si peccat ratione
conceptionis. nullo modo valet. Rñdeo
b̄ vñ. q pñm peccatum oī peccatum ma
terie. Scdm hō oī peccatum forme. qd est
maius. qz forma nat eē rei. vt. l. iulian'. ff.
b̄ si qñ. ff. ad exhi. Et rō huius rōnis ē. qz
qd peccat i forma peccat in seipm pec'
terie ē pecc' in alio. hinc ē q magis pñtur
occidens patrem vñ filium q extraneum.
vt. ff. de parraciō. per totum.

sed q id quod Etia3 debi
tū ob aliaz
cāz qz q dñs dēt. p acceptilacōe tolli dñ
mō i acqñā fuit stipulōē legitie deductū
q acceptilacō fuit postea s̄secuta. h. v.

Preterea Per nouacōez q
intuētū noue per
sōe salti nāliter obligate. presumitur facta
esse. obligacō prima tollitur. hoc dicit.

sed si eadem Eiusdē psone
intuētū se se
cūdo obligat'. nouatio si psumit nisi scda
obligō aliqo noui oīeat. qd p' mīme oīe
bat. h. v. In gl. q incipit b̄ nō. tris i fi. dic

clarius fm Ty. q nouū ius circa materiā
nouacōnū nihil imutauit n̄ qz olī facilius
nouatō fiebat. l3 gl. videat velle q sp deat
expmi nouacōnē fieri. alit nō psumit facta
qd vez nō ē. vt p Ty. i. l. fi. T. e. ti.

Sz cū hoc quidē ^{hodie} non pre
sumit nouacō n̄ int cōtrahētes specialiter
h̄ agat. 7 otrad' q oſeſu otradit re nōvuz
secuta otradio cōsensu diſsoluit. h. d. vsq
ad fi. ti. In gl. q̄ incipit. l. solo ibi ipo iu
re. qd ē vez adde iniuriā q dat ad appli
candū penā fisco cū ius fisci leuī nō possit
padl. puatoz vt. l. ius pblīcū. ff. d. pac. bal.

Explīc lib tci' Incipit qrt' de obligacō.

De obligacōibz quī ex delicto nascūtur.

Am expositum

^c **Id. pñ. bñ. h. itendit.** Dis obligō ex
maleficio puētēs re. i. ex ipo maleficio nas
cit. l3 obligōes q̄ ex otradu sūt. q̄ ad earū
originē i q̄tuor spēs diuidant. h. d. vsq ad
f. furtū. In gl. h̄ nō ne in fi. Mō h̄ac gl.
q̄ vult q̄ iūria q̄ fit d̄bo. dicat maleficiūz
ocon. glo. i. l. ex maleficio. ff. de ad. 7 ob. qd
vī facē otra quandā peterminacōnē bar.
quā ipe posuit i. l. aut fca. ff. de penis. vbi
vī dicere q̄ aliud sit maleficiū. aliud male
ficiū. aliud maleficiū. aliud maleficiū.
p̄t qd instat ad. q. Statuto cauet q̄ si ali
q̄s omisit maleficiū de nocte. puniat pena
dupli. aliq̄s dixit d̄ba iniuriōsa vel blasse
mauitōeū de nocte. ipe d̄terminat q̄ non de
beat duplicari pena cū nō videat cōmisse
maleficiū. s̄ malediciū. iste gl. faciūt i oppo
sitū. 7 cū qdā vice predicarem opi. bar. fuit
oppositū in tpe h̄ndicat' 7 vī euasi. p opi.
bar. facit qd nō. p glo. singularē que ē in. l.
fi. ff. de pretor. stip. sup verbo deducit. que
dicit q̄ iudices sēp sequūtur quod ē min'
nam si in quantitate minus condemnare
possum. sic 7 h̄ cāu facere potui. 7 nō. p glo
in. l. si quis to quod. ff. de iur. diā. o. iudi.

Furtū Furtū ē otradario p̄rie
tatis vel vsus rei aliene
fraudolosa. inuito dño. aio lucrādi. h. d.
In gl. q̄ incipit. h̄ erigit in fi. In dubio at
p̄lūit nolēs vt. l. q̄ vas. h̄. veraē. ff. d. furtū.

Sz pōe q̄ iudex maleficiōz in q̄rit otra ali
quē de furto. venit dñs rei p̄dēte p̄cessu
corā iudice. 7 fatet re otradatā fuisse d̄ ei'
volūtate. q̄rit nūq̄ p talē oſessioz dñi col
lat i q̄ficio. D. Ja. bu. disputauit h̄ac. q. 7 d̄
t̄mianit q̄ sic p talē rōez officiū iudicis in q̄
rētis i locū accusatoris succedit vt. l. p̄perā
vū. T. d̄ iudicis i. h̄. 7 si qdē. a. l. si ob eā. T.
d̄ euic. oſtat at q̄ furtū ē delictū puatuz. 7
de puato delicto null' accusat n̄ iuriat'.
iuito eo iuriato. g' nec iudex q̄ succedit i
locū accātoris d̄ h̄ delicto potēit i q̄re dño i
uito. Ex q̄ ocludit q̄ oſessio dñi d̄icētis fur
tū omisū fuisse d̄ sua volūtate libat fures
qd si eēt vez mlti fures euaderent. 7 iō. d.
bar. otra d̄m. d. Ja. d̄t̄mianit t̄li rōne. ex
maleficio omisso p aliquē due oriūt ad oſes.
vna rei pblīce. alia pti. vt. l. licitacō. h̄. qd il
licitū. ff. d̄ pblī. 7 adō q̄ oſpetit rei pblīce cōi
oſpetit 7 ad q̄rit. h̄c p fī' p̄ri 7 p fūū dño q̄
rit vt. l. veluti. ff. d̄ iusti. 7 iur. 7. l. p̄ fī'. ff. d̄
captiuis. oſtat at q̄ oſessio filij vel fui cā
to qd ad q̄fiet factō eoz p̄ri vt dño nō p̄u
dicat n̄ appeat p oſeduras volētes fuisse
q̄ tal oſessio p̄iudicē eis vt. l. q̄ro i fi. ff. de
edil. edico 7. l. cū phacō 7 ibi nō. ff. d̄ pba. g'
nec oſessio h̄ dñi obēit rei pblīce nisi aliter

Furtū d̄ e' volūtate appeat
Furtūz d̄ a furno. i. m
gro. vel ab auferēdo vel a ferēdo. h. d.

Furtoz Furtoz qdā māifesta
qdā h̄. 7 fur d̄ māife
st' q̄ cū re furtia i loco vbi furat' ē repit'.
vī alibi aq̄ ad locū deculerit d̄stīnatū. 7
ognito vno otradioz ognoscat' 7 reliquoz
h. d. In gl. q̄ incipit p h̄ in fi. qd ē vez n̄ fu
erit declamatū otra euz. nam declamacō
otra furē opat. q̄ fur dicat d̄p̄hēsus. Et
ex hac gl. 7 tex. 7. l. de hac mā loquētib'. d̄
t̄ur doc. q̄ l3 cūcūq̄ cape deliquētez adeo
q̄ l3 eē capē clericū absq̄ eo q̄ q̄s incioat.
in excōicacōez dū t̄n ad h̄ capiat vt ouca
tur corā iudice suo. ar. h̄. tex. diūda. l. ait p
tor. h̄. si debitoz. ff. de his q̄ in frau. cret.
Inferē eē ex p̄d̄tis q̄ licitū ē cūcūq̄ iu
uāe eū q̄ oſsedit ne oſsedat. h̄c l3 q̄ l3 eēneo
p̄t res meas app̄hēdē furē. m̄comag. p̄t
p̄sonā d̄z licē ei me d̄fēdē Iste tex. fac ad ea
q̄ h̄nt eē d̄ v̄bis. c. q̄uis. li. vi. q̄s dicat vsu
rari' māifest'. nā vī eē v̄fari' māifest' ille
q̄ d̄p̄hēdit vī ad quē fit p̄clama'. t̄n i d̄fī
c. alr d̄t̄mianit q̄s sit māifest'. nā is d̄r māi
fest'. q̄ facit pecūiā ad mutuanōū cūlibet

Volenti mutui. l. 3. e. mutuet i camera. 7. n. videatur ad oculu. Circa qd vtru qd dica tur manifestus si no apprehendit vel clamef tra eu sic distigue. Aut qrit de maifesto respectu certi 7 delmari delidi. qd omittit respectu vnu vt respectu delidi qd omittit quo ad vnu vt in furto tuc ille dr manifest' qui deprehenditur i delicto. vel fuit vltus vl' a e clamatum tra eu. ar. l. capite quito. ff. de adul. si respectu delidi. qd omittitur quo ad omnes vt i meretrice. que se prostituie omnibus. vl' in usurario qui mutuat om nibus volentibus. 7 hic dr manifestus d linques. e. si delinqt in camea vbi no vide tur. dum tamen ostendacoz no heat nec dis crecone psonaru. s. exhibeat se oibus vt. l. palā. ff. de ritu. nup. Sed quero qd dica tur manifestus otumax. ex pcedis vt q il le dicatur manifest' otumax. q inuētus oi rit coram nūcio. se non vcturi corā iudice nā cum nūci' apprehēdat eum i otumacia eē per pōita dba tollitur manifestus otu max dicat' sic nō. manifestū contumacem Jo. an. in clemē. si ante. de dolo. 7 otu. gl. fi. qd facit pro ostituecone q cauetur q nullus otumax manifestus possit appellare. nam citatus psona q nihil dicit. non dr maife stus otumax. l. 3. dicat' ver'. 7 lōgissima dīa ē int' vez manifestū 7 fidum cōtumacem.

Conceptū

Olim oceptum 7 oblatum erat spēs furti. 7 ocepti furti ille dicebat tenēi penes quem res furtiua dimittebatur. hoc dicit.

Est ecia

Prohibiti adōne tenet q rē furtiua qritē. pnti b' testib' phibuit. furti dō n exhibiti tenet q rē furtiaz penes ipm inuētā. non exhibz que furti species in vltu esse desierunt.

Cū eni

Cessate cā cessat effect'. 7 celāl rem furtiaz scienter furti non maifesti tenetur. hoc dicit.

Pena

Furti maifesti pena ē quā dupli. furti non maifesti quam. l. xij. tabu. induxit. hoc dicit.

Furtū

Cōtradatō rei aliene i uito dño. furti adōnem parit. otadās dō rē quā otadāe credit p babiliter domini voluntate. furti non tene tur. hoc dicit. In fi. glo. quid si credit in fi. Sed queritur quare non creditur in distinde dicenti se credidisse dominuz per missurum que credulitas. quia constat in animo probatur per simplicem assercone

dicentis cum iuramento. vt patet et nota. q. de adi. s. alie. Respondeo quia iste credi dit aliquid. qd est de gñe phibitorū. 7 qd habet presumecone iuris tra se. que est qd semper dñs presumitur iuitus. vt. l. qui vas. s. vetare. ff. de fur. Sed quō proba bitur qd iste stulte non crediderit dñz pmis surum. Reo facilius si res fuit pmo penes eum ex dñi volūate 7 permissione. pbādo qd domin' sciuit rē suam otadāri ad aliū vsum. 7 dñs sit amicus otadantis. vl' sic psona que solet cōcedere talia cuilibz. vel dñi erat attinens vel similia.

sed si

Cōtradās rē dño volē te. l. 3. crevat dñm iuitum furti non tenet. h. d. nisi in casu vno. In gl. que incipit. vt furti adō. Ex hac gl. con iūdo tex. iferūt doc. qd pōicōnib' quibus de iure ciuili est rñdendum non debeat rñ veri qd credit vel non credit. s. per verba simpliciter affirmatia vel negatia. cū cre dulitas non faciat rem eē. vel non eē s. ve ritas vt hic patet. Cum querit quō qd ex delicto non puniat. plenissime distigue. Aut qd no cogitat deliquē. nec agit. nec p ficit Aut cogitat. s. si agit n' pficit Aut cogi tat 7 agit. s. no pficit. aut agit 7 pficit. s. si cogitat. pmo cāu 7 tal' nō ē puniend' ex de licto regulariter qd pene suos audoēs dēne tenē vt. l. s. acim'. E. de penis. fallit hec rla in crīe lese maiestatis vt. l. quisquis. E. ad l. iul. maifest. 7 in. l. ij. E. de lib. 7 eorum lib. n est ibi ratio fallendi propē quādā imme diatā rōnem. Itē fallit fm quosdam i pmi pilo i quo qd puniē. l. 3. non agat. nec cogi tat. nec pficiat. vt. l. vlt. E. de pmpil. li. xij. s. ibi nō est pprie delictū. fm Ja. de ra. et iō illa. l. non facit ad materiam. 7 hec sūt ve ra quātū ad puniēdū psonā. S3 quō quis puniat i bonis ex delicto alteri' deliquētis. nō est materia nra. s. de eis tradat in. l. i. s. fratris. ff. si quis aliquē testa. phi. 7 i auē. vt nulli iudiciū. s. fi. 7 hec de pmo membro Sedo dō casu qñ tñ cogitat 7 n agit. nec pficit. tñ iure n pnt. vt. l. cogitacōis. ff. de penis. iure tñ poli. bene ibi pnt vt. l. i. i fi. 7 quod ibi solet dici. ff. de iust. 7 iur. 7 hoc de secundo membro Tercio casu scilicet qñ cogitat et agit. sed non perficit. tunc aut queritur de adōne ciuili danda. Aut de a di. criminali danda. primo casu ciis adō nō dat regularit. vt. ff. de fur. l. vulgaris. s. qui furti. 7 hoc. s. si delictum facile trans/

est ut exemplum ut h. l. si quis seruo. T. e.
Fallit etiam in l. i. §. persuadere. ff. de suo
corrup. Secundo casu. s. quando querimus
de adde danda in criminali. tunc aut queri-
mus de puniendo delicto. qd facere cogita-
uit. aut de puniendo qd accessorie fecit. Secundo
casu qd tractat de puniendo delicto qd fecit
accessorie ut puta quida volens furari ru-
pit hostia. et domum introiit. et tunc furatus
non est. certe punitur de fractura hostij. et in-
troitu domus. qd perfecit accessorie. s. volens
furari. cum quo ad ista accessoria perfecit. et
ita intelligit. ff. de effraкторibus per totum.
Aut querimus de delicto puniendo. quod
principaliter facere cogitavit. puta qd volebat
rapere mortale. vel omittere homicidium. et
hostia fregit. vel cum cultello isecur. et tunc
subdistingue secundum Ja. de ra. et pe. Aut quis
de puniendo actu primo delicto. qd facere co-
gitavit. et de puniendo actu remoto. si de pu-
niendo actu remoto. ubi gra. qd iuxta cul-
tello. et isto casu non punitur principaliter de
intentato. sed alias pena videtur. l. cogitacōis
Si vero processit ad actum primum. et tunc non
sumatur. aut qd noluit. aut qd non potuit.
si qd noluit. et tunc non punitur ut l. q. falsa. ff.
de fal. Fallit secundum qdsoam. ut l. i. §. remouet. ff.
de postul. sed certe ibi loquitur in assumato deli-
cto. Item fallit secundum qdsoam in l. i. in fi. ff. qd
quisq. iur. sed certe ibi non fallit secundum pe. qd ibi
punitur quis non principaliter. sed per modum recōpe-
sacōis. vel secundum Ja. de are. ibi non loquitur
in delicto. nam ipetrare ius iniquum. et a iu-
re permissum. ergo delictum non est. qd delicta
non sortuntur iur. effectum. ut l. non dubium.
C. de legi. Si non perficit qd non potuit. et tunc
aut impedimento iuris. et impedimento facti
primo casu non punitur perinde ac si perfecisset. ut
l. i. omnes §. i. ff. de fur. secundo casu quando
fuit impeditus facti impedimento. secundum cōez
opi. perinde punitur ac si perfecisset. ut l. si
qd non dicā rapere. C. de epis. et cle. l. is qd
cum telo. C. de siccar. et hoc sequitur per. et
Ja. de ra. Alij dicunt qd hoc casu micus pu-
nietur ar. l. i. in fi. ff. de ex. raordi. crimibus.
Et hac sequitur Cy. tanq. equiores. et hec
de tertio membro. licet de hoc membro sole-
ant. glo. distinguere inter atrociora et non
atrociora crimina. De quarto casu quan-
do agit et perficit. sed non cogitat. et tunc aut
hoc contingit casu. aut culpa. si casu. tunc aut
culpa processit. et punitur ac si cogitasset. ut l. si
lium. §. stipulatio. ff. de dam. infect. Si vero

non processit culpa. tunc in nihilum punitur
ut l. respiciendum. §. delinquit. ff. de penis
Aut quis delinquit culpa. licet non cogi-
tauit delinquere. et tunc aut ex culpa levis-
sima. aut leui aut lata. si ex lata culpa. tunc
punitur. §. micus qd si ex dolo. ut l. in lege
ff. de siccaris. Aut ex leui culpa. et tunc pu-
nietur. §. adhuc micus. ut l. quod calore. ff.
de reg. iur. si ex leuissima. tunc adhuc ma-
gis mite. Scias tamen qd ex leui et leuissi-
ma culpa. quis non punitur criminaliter
sed civiliter tantum ut videtur lege data et quod
ibi nota. Cy. et. qui accus. non poss. et h.
de ultimo membro.

Interdum Liberi hominis et
etiam rei proprie
furtum non fit. h. d. In glo. que incipit no-
ratione ibi non civiliter. glo. non. contrarius
et melius in l. eum qui. §. si filius. ff. de fur. et
notabilis fuit hec glo. ex eo qd pater non habet
directum dominium in filio. et ideo deficit
vnum principium essenciale facti. sed licet non
sit dominus. est quasi dominus. et ideo rei
vendicacōne agit ut l. i. §. per hanc. ff. de rei
ven. Sed si agitur civiliter. ad quid ergo.
agitur. dicit glo. in l. ut tantum. §. i. ff. de ser-
uo corrup. qd pater iurabit pro quanto vol-
let caruisse filio suo. tot diebus. et istud vo-
plicabit vel quadruplicabit sed qd furtum est manifestum
vel non manifestum. glo. in dicto. §. si filius re-
probat hanc opi. qd in extimacōne non ve-
nit extimatio affectionis. et vera opi. est. qd
pater iurabit et hoc sequitur Cy. in lege
si quis seruo. C. eodem.

Interdum Non solum prin-
cipalis furtum
committens. sed etiam opem prestans furti
teneatur. et qui per lasciviam non ut furtum
committatur. furto prestat opem. non obli-
gatur furti. hoc dicit. Contra istum §.
opponitur. qd prestans opem furto nanise-
sto. debeat teneri in quadruplum. quia opem
prestans maleficio. punitur ex verbis
legis. sicut et maleficio committens. ut
l. hec verba. ff. de adulte. Solutio aut ver-
ba que puniunt principaliter delinquen-
tem sunt scripta in rem. ut quia statutum.
vel l. dicit. qd pro homicidio puniatur qd
in centum. et tunc pariter committens ma-
leficiū. et opem prestans comprehenditur.
ut videtur l. hec verba. Aut lex puniens ma-
leficiū est scripta in personam. ut quia
dicit qd si commiserit maleficiū puniatur

in centum et tunc opem prestans non punitur
ex verbis. l. et sic est hic. nam pater furem
manifestum punit. et sic loquitur personaliter. h.
prestans opem furto manifesto non est fur mani-
festus. imo nec manifestus. l. furci n. manifestus pu-
nias nam si ostendat re. et id fur dici non potest. id est
non ob. dicta. l. hec verba. quod facit ad statu-
tum. ut perprehendit mandatum vel opem fe-
rentem cum disponit de aliquo negotio nam
debes videre an verba sint scripta in rem
et tunc apprehendant. an in personam et tunc non
apprehendunt quia verba in personam scripta
comprehendunt ex interpretatione mandatum vel
opem ferentem ut. l. i. §. deiecit. ff. de vi et
vi ar. que interpretatio non cadit in statutis
Sed quero an de iure communi opem prestans
puniat eadem pena qua principalis. d. p.
soluit quod puniat media pena. per. l. is qui
opem. ff. de fur. sed ipse dicit contra casum
l. nihil interest. ff. de fideiuss. et. l. is cuius pe. ff.
de adult. preterea pone quod prestans opem. pater
furi non manifesto. non est dubium quod punitur
eadem pena qua principalis ut. l. sepe in fi.
ff. de v. boz sig. dñs Ray. de forlulo vice/
bat. quod aut agit civiliter contra prestantem opem
et tunc punitur media pena ut. l. is qui. ff.
e. Aut agit criminaliter et tunc eadem pe-
na punitur ut in iuribus allatis. §. p. l. q. q.
E. de epis et cle. h. nec ipse intellexit bene de az
l. sepe in fi. et in exemplo. §. posito de prestante
opem furto non manifesto. veritas est fin
bar. quod regulariter prestans opem teneatur e/
adem pena qua principalis. hec regula fal-
lit ubi. l. aliter disponit ut. l. i. E. de mili. ag-
geri. non ripen. ubi E. p. hanc. q. ponit. et. l.
i. E. de rap. vir. preterea fallit ubi qualitas di-
stinguitur in personis delinquentium. et opem
prestantium cum limitatio quam statim vi-
cam. Ad cuius evidentiā est. sciendum. quod quicquid
eodem qualitates sunt in personam delin-
quentis. et prestantis opem. quicquid qualitates
diversificant. quando qualitates sunt eodem
omino. tunc habet locum quod. §. dixi. sed
quando diversificant. tunc qualitates quedam
sunt persone delinquentis et opem prestantis
preter propositum et naturam delicti. ubi gratia
in furto quod quis deprehendatur cum re fur-
tiva est extra propositum delinquentis. et
tunc punitur secundum qualitatem. que est illi
persone et est fur manifestus. preter hanc
qualitatem quia deprehensus tenetur in
quadruplum que qualitas non est in ipso
prestante et ideo tenetur in duplum. pone

etiam quod negans maleficium puniatur in quod
to plus. committens negavit. certe propter istam
qualitatem que inest preter propositum delinquen-
tis et ex post facto punitur in plus. quod opem
prestans. Quedam sunt qualitates que in
sunt respectu persone in qua deliquit ex pro-
facto. ubi gratia dei tibi opem et consilium ut
offenderes tunc de die vel tunc punitur. tu
offendisti eum de nocte vel factum de por-
bus quod est maior pena. certe hoc casu est
dubium. et consistit dubium in hoc quod obliget
opem prestans. ut tunc cum opem prestat
an tunc cum delictum perficitur. et veritas est
quod obligat secundo delicto. ita sentit glo. infra
posita in §. sequent. in glo. cum et alias ibi.
R. quia hic agitur quod probatur in. l. si quis
uxori. §. neque vbo. ff. de furtis. et no. in. l. i.
§. persuadere. ff. de suo corrup. Ex quo sequitur
quod opem prestans tunc punitur secundum qualita-
tes que insunt delicto tunc quo perficitur p-
iura posita. Ex hoc quod inferitur ad. q. q.
prioris fuit de facto. Aliquis foris existens
in hoc territorio. mandavit quibusdam
ut offenderent quemdam extra istud territo-
rium quod factum est. querit quis puniet hunc man-
dantem. Ex predictis determinat doc. quod in
territo-rii ubi ille fuit offensus. non autem
ubi mandatum fuit illum offendere. l. p. nu-
tium fuerit oppositum et male ut puto. et
hec de qualitate. que insunt persone offensi
Si vero sit qualitas que insit persone offe-
denti ab initio que non inest in persona opem
prestantis vel e converso ut quod offendens erat
pater et qui mandavit filium occidere erat ex-
traneus. vel e contra. tunc quilibet eorum tenetur
et puniet secundum hanc qualitatem. et sic erit repe-
rire quod plus punitur opem prestans quam si prin-
cipaliter delinqueret ut. l. ut. ff. de parricidii.

Ope et consilio Ope et consilio
dicitur fieri furtum
est cum quis sit per quod is cui prestatur ha-
bilis furtum committit. et solum consilium
furto prestans. non obligatur furti ubi al-
ias factum non erat. h. v. In glo. que incipit
cum et alias ibi R. quia hic agitur. Non
istaz glo. que vult quod consilium et opem prestans
maleficio. tunc incipit teneri. quoniam maleficium
est secutum. quod facit ad. q. de eo quod existens
in uno territorio mandavit maleficium com-
mitti in alio per quem iudice puniatur de q. §. i.
§. precedenti dixi. Item tenet glo. quod de solo co-
nsilio. non teneatur. si deliquit alius secutus non erat
glo. no. idem l. i. §. persuadere. ff. de suo corrup

et in l. sepe. ff. de reb. sig. glo. no. strarius
 q. de filio quis non teneat i. distinde. siue
 quis erat als. facturus siue non in. l. non
 solum. ff. si mandato. ff. de iniur. et dy. seqt
 eam in. c. nullus plurib. extra de regl. iur.
 li. vi. sed hec glo. et alie similes que distin/
 guunt utrum quis esset als. factur. vel non. si
 placent bar. sed ipse sequitur opi. dy. q. i. di/
 stinde dans consilium teneatur. sed nescio
 quod posset rñderi ad istum tex. tenedo hac
 opi. unde quedam glo. in dicto. ff. si manda/
 to mirabiliter distinguit. Aut dedit consili/
 um maleficio quod omittitur in re. et tunc
 distinguit fm. hanc glo. an erat als. factu/
 rus vel non. Aut prestat consilium malefi/
 cio qd. omittit in psonam. et tunc indistinde
 tenetur vt in all. glo. rñem facit quia ma/
 ius est delictum. quod fit in psonam q. in
 rebus. cum psona sint ceteris rebus pferē
 de vt. l. si. E. de sacro sanc. eccle. et ista opi.
 videt magis de mente tex. l. 3. d. bar. eaz nō
 approbet. sed tenet opi. dy. hac ratione. da/
 re cōsilium est p̄bere opem vt. l. qui suo. ff.
 plus pōponius. ff. e. ti. sed in pstante opem
 sine dubio non distinguit ergo nec in psta/
 te cōsilium. Quero psuasi cuius v. omittit
 maleficio. quid habeo facere ap. hoc
 vt non teneat. Rñdeo in mandante nō est
 dubium q. re integra per solaz reuocatioez
 mandatum reuocat et liberat. vt. s. māda/
 ti. ff. si adhuc. sed i. psuadete dicunt doc. q.
 dz psuadere strariū. q. maleficiū nō cont/
 mittat intēptatum. et taliter q. certus sit.
 q. amodo ille non dliquat. als. dz denūcia/
 re et protestari ei qui dz offendit. q. sibi p̄/
 caueat a tali qui vult eum offendere. et si
 hoc non faciat tenebit. ita tenz Jm. extra
 de homi. c. ad audientiā. quod est notāduz

Hi qui Serui et filij subtrahētes
 dñis et patrib. furtū faci/
 unt. sed furti nō tenētur. h. d. Opo. q. p̄stāt
 opem filio. non possit oueniri furti. cum nō
 possit esse plus in accessorio q. in pncipali
 vt. s. de fideiuss. ff. fideiussor. sed opem p̄stāt
 tenetur accessorie quia non obligatur nisi
 secuto delicto vt in s. p̄cedenti nōbili glo.
 ergo si pncipalis delinquens non tenetur
 ergo nec accessorius. so. opem p̄stans acces/
 sorie tenetur. i. q. factum suū accedit facto
 delinquentis. unde si nō sequatur delictū
 non tenetur. ita intelligitur. l. qui seruo. ff.
 plus pomp. ff. e. non aut accedit obligatio
 obligatiōi. iteo nō ob. oppositio

Furti at Ad furti dat el cui ex
 honesta causa infest l3
 vñs non sit. et itereft creditoris poti⁹ pigno/
 ri incubere q. i. psonā agere hoc. d.

Fulloni Fulloni datur ad furti
 si soluendo sit al. dñs
 opetit q. uis sit p. pte soluendo hoc. d.

Que de ful. Licet olim omota
 erat furti agebat. hodie tamen dñs eligit
 vtrū ota omodatariūz vel it agere vel cō/
 tra furē et vno electo per otestad. l. l. cōtra
 alium regressus denegatur oio hoc. d.

Sinaut Dñs scienter agens ota
 omodatariū sibi p̄iudicat
 in adione furti. secus si ignorans pro re o/
 modata sit sibi satisfactum. quo casu fur a
 dñs liberat oio q. amodo d. depositarij ad i/
 one dīrecta per dñz ota furē liberant siue
 pro pte siue in solidum sit soluendo. h. d.

Sed is Depositari⁹ de dolo tenetur
 furti non agit quia sua non
 interest hoc. d.

In summa Impubes primus
 pubertati furti tene/
 tur hoc. d.

Furti actio Totuz io quod
 venit in adīoe
 furti est pena. pro re vero furtina psequens
 va datur rei vendicatio ota quēlibz pos/
 sessorē. et furtina cōditio nisi ota furē vel
 eius heredem l3 non possideat intentatur
 h. d. Baldus.

**De vi bonoz rap/
 torum**

Vi res Raptor rei mol/
 bilis eē furti rei/
 nef. 7 vi bonoz raptor adione
 q. intra añū in quadrupluz. post
 añū i. simplū opetit p. vna re tñ eē vari p̄t
 7 null⁹ eē i. p̄bior fur q. q. vi rap. h. d. In gl.
 q. icipit. l. nō manifesti ibi q. ad. si fuerit adū
 Juxta hanc gl. q. ro. Done q. p. aliq. malefi/
 cio ex. l. municipalī iponit certa pena ex. l.
 col. imponitur maior pena. e. facta executō
 vigore. l. municipalis nūquid poterit agi
 ex. l. cōmuni in io quod excedit. Ita gl. sa/
 cit in argumētū q. sic ad idē. facit. l. i. E. de
 e. vbi dy. facit hanc. q. Ty. posuit eam in. l.
 q. sepulcra. E. de sepulcro viol. hec questio
 habet duo punda. primum nunquid. l.

noua tollat. l. antiqua. 2^m est si non tollit
vix facta exadde ex vna. possit agi ex alia
ad id qd excedit. clarius exemplifica. l. cois
p homicidio qnqz iponit pena mort. qnqz
publicatidez bonoz. lex municipalis ipo/
nit pro homicidio penam quinquaginta
libraz. nuquid. l. municipalis tollat. l. coez
ita q amō p homicidio nō possit agi. l. cor.
de sicca. et si nō tollit nuquid facta exadde
one ex. l. municipalis. poterit agi ex. l. cor. de
sicca. ad id qd plus est in ea. Ad pmut
videt q. l. noua tollit. l. antiqua p. l. q cum
vno. q. qui post. ff. de re milit. fac. ff. ad. l. ad/
qui. vbi. l. adquilia derogauit oib⁹ legib⁹
antiqz de materia dāni infeti loquētib⁹
veritas ē in strariū p. l. quecuqz. ff. de adf
n. ob. facit. l. fi. C. de nouac. nō enī psumit
esse recessū p. l. vnā ab alia. nisi expmat^r ex
presse vel tacite p aliquas diecturas. vt ē
in aliquibus ciuitatib⁹ vbi sūt aliqua sta
tura. q vbi non est pena determinata a sta
tuto pceditur de filiabus ad similia. 7 vbi
simile non repitur iponitur pena iur⁹ cois
nam in slio iū vī velle q pena iur⁹ cois vē
dicet sibi locū. p hoc facit. l. iij. ff. de adimē
leg. et qd nō. in. l. ij. C. de nouac. 7 ex quo nō
est adum tacite vel expresse q recedatur a
l. antiqua an agat ad id plus qd est in ea
R^o q nō vt in. l. ptoz edixit. ff. de iur⁹ in. s. i.
et in hoc oēs ocoz dant. nec ob. l. i. ff. vi bo.
rap. nec hec glo. quia supscripta determi
natio pcedit vbi pena noue. l. et antiq⁹ ope
tit ad viciā. straria loquūt vbi rē fami
liarē pena. l. antiq⁹ et noue psequitur

Quadruplū In ad. vi bono
rū raptorū vnū
simplū est rei psecutio. tres 7 o ptes sūt pe
na l3 in furto totū duplū vel quadruplū
pena fit. h. v.

Quia tamen Vi bonoz ra
ptoz adio opec^r
p violētia dolo malo adhibita. secus. si qd
bona fide rē suaz rapiat. raptor tū talis si
dñs est. cadit a pñio rei. nō dñs rem raptā
et extimatiōem ipsius restituit. qd vēdicat
sibi locū siue fuerit res mobil⁹ siue nō. h. v.

Sane vi bonoz raptorū agit hñs iur⁹
in rem vel ad rem. dum tamē
sua interfuit. et vbiqz re claz surzepta va
retur adio furti. p ea violenter rapta va
bitur vi bonorum raptorum. h. v. vsqz ad
fi. ci. Baloz

De lege adquilia

Amn Istud pñ. breuiter

h. v. pñmo capite
l. adquilia tenetur alienū seruū
vel quadrupedē q pecudūz nu

mero stineatur occidens iuria ad extima
tiōem rei occise quanti plurimi fuerit eo ā
no. et appellatione pecudis domestica qua
drupedis q aggregati pascitur cōtinet. h. v.

Iniuria Quo ad aialia iuria dñ
occidisse. qui voluz vī cul
pā cōmiserit occidēdo qm i. l. adqilia leuissia
culpa veit casu 7 o occidēte excusat. h. v.

His aut Adquilia adio ē penaf
et apta est dari in plus
quā dānuz sit datuz. et quia penalis ē. iō
transit ad heredē. h. v.

Illud In. l. adquilia ex interpretatiōe
venit dānuz quod quis icurr^r
psequenter ex occisiōe sui vel pecudis. h. v.
In glo. q incipit facit ar. strā in fi. So. ibi
non fecit qd qd debebat facere. hic autē fe
cit qd facere debebat vnde plus velin qe
et plus punitur ar. l. si mora ff. so. matr.

Libez Pro suo occiso pōt agi ei
uilliter. l. adquilia et cria/
liter cornelia de sicca. et vna terminata pē
alteram intentare. h. v.

Capite Capite tercio. l. adquilia a
dio opecit etiā p alio dāno
q mort. illatiōe. et p oī re in qua dānum ē
iuria datum fit. h. v.

Illud palam Ex tercio capl
te. l. adqilia agit
ad id qd res plurimi fuit primis. xxx. die
bus. l3 de hac viciā plurimi in tercio ca/
pite dē. l. mētio fca nō fuerit. qz q i pcedē
tib⁹ dicūt vidēt in sequētib⁹ repetita. h. v.

Cerey Adqilia adio dīrecta cōpetit
cū de corpe in corpus iuria
dānuz datur. h. vbi de nō corpe i corpe vel
ecōtra vtilis adqilia locū hēbit. h. v.

Sed si non Si dānu datur de
nō corpe in nō cor
pus adio in fēm vēdicat sibi locū. cessāte
adqilia tā vtili q dīrecta. h. v. vsqz ad fi. ci.
bal. In. s. illud palā. s. e. In glo. q ei in fi.
Circa māz h⁹ gl. vtz ea que in pcedētib⁹
dicūt credāt in seqtib⁹ repetita. sic distigue
pleissime. Aut ē vna lex hñs pfa capla
aut sūt plures separe. l. pmo casu. Aut qñ
m⁹ de his q pcedāt ad iuris dispositiōem
h z

Primo casu aut illa plura capitula isunt
sub eadem rōe aut sub diuersis. si sub diā
fis. et tunc non intelligūt repetita q̄ in p̄ce
dentib⁹ dēa sūt vt in. l. ij. in p̄n. diūda. l. iij.
serit q̄. ff. vi bo. rap. Aut inserunt sub ea
dem rōe. et tūc in p̄cedentib⁹ dēa vident
in sequētibus repetita. vt. l. iij. s. ait p̄cor. ff.
de incendio. rui. naufra. et. l. sepe. s. gaie. ff. d.
fide instru. si q̄ris de his que spectāt ad iur
dispositiōez. tūc aut dēa in sequētibus ex
orbitant a iur cōi. aut euz iure cōi dēcordāt
p̄mo casu nō intelligūt repetita vt. l. vxorē
s. vxor. ff. de leg. 2. et no. in glo. l. talis scri
ptura. ff. de leg. p̄. Quod facit ad. q. dispu
tataz per. d. Ja. de bel. Statutū est. habens
plura capitula in q̄rū vno cauet q̄ locum
habeat in p̄ntib⁹ p̄teritis et futuris. hoc ex
orbitat a iur cōi vt. l. leges. C. de legi. nana
re natura. l. est dare formā futuris negotiis
nūquid hec clausula intelliget repetita in
alijs capitulis. certe non. per p̄dicta fac. c.
q̄ ea. extra de reg. iur. li. vi. qd̄ posuit. Ja.
de bel. in aut. vt cū de app. cog. s. ad hec ali
ud circa p̄n. Si vero a iur cōi nō exorbi
tant. tūc aut q̄ris vtz intelligāt repetita i
sequētibus capitulis p̄mis. et dico q̄ sic
vt. l. q̄admodū in fi. et. l. mariti. s. q̄nq̄nuz
ff. de adulter. et hic. aut queris an intelligāt
repetita in capitulis sequētibus distantibus
q̄bus sūt iter ea capitula media extranea
et dico q̄ nō itelligent repetita. vt. s. de re
rū diui. s. itez lapilli et ibi no. qd̄ tū itellige
vt statū dēa de diuersis legib⁹ sepatis.
Secdo casu p̄ncipali q̄ sūt plures. l. v. p̄la
statuta. et q̄rim⁹ vt dēa in vno videant
repetita in alio. Aut vna. l. vel statutū p̄ce
dit p̄ modū regule. et illud v̄ in alijs. l. vel
statutis repetitū. vt pone statuto cauet q̄
simulatis dēadib⁹ fides non adhibeatur
et etiā simulatis instrumētis. Alio dō caue
tur q̄ dēa instrumēta nō opponantur nisi
exceptiōes falsitatis. vel soluci. et p̄adi. nū
quid poterit opponi exceptiō simulatiōis
certe sic. q̄ statutū de simulatiōe loquens
tradit p̄ modū regule p̄ hoc facit. l. ij. C. de
sen. ex p̄cul. recl. diūda. l. de vno q̄z de re
iudica. vbi p̄ modū regle. tradidit q̄ i vno
q̄z negotio in q̄ ps leuif vel leuī possit cita
ri debeat supuenit postea dēa. l. ij. q̄ intro
duxit modūz quo snia ferat. nec adhic q̄
ps debeat citari. certe citanda erit. q̄ dēa
l. de vno q̄z. tradit p̄ modū regle sō v̄ repe
tita in dēa. l. ij. facit. l. regula circa si. ff. de

iur et facti igno. Aut vna. l. venit ad inter
pretationem alteri⁹ et tunc in dēa. l. repetita
v̄. et videt interpretata vt dēa. l. interpretatio
ne et. l. memisse. s. q̄o tū. ff. de v̄. ispicien⁹.

De iniuriis

Generaliter Istud
ulter. h. d. Iniuria generalit̄ sū
pra oē dicit quod nō iure fit. spe
cialiter dō sumit q̄nq̄ p culpa q̄nq̄ p dēu
mella q̄nq̄z p iniquitate v̄ iniustitia. h. d.
Iniuria Infert quis iuriā non sō
iuz verbo sed eē facto. h. d.
cit In glo q̄ incipit nisi nocens erat. tenet
bat ista gl. q̄ si dixerō alicui iuriā q̄ sit dēa
q̄ iuriāz si teneor. qd̄ v̄ dēa. l. eū q̄ nocē
tem. ff. e. Circa qd̄ fm dy. distingue. aut q̄
dicit iuriā alicui de qua q̄s posset i iudi
cio accari vt q̄ dicit sibi q̄ est fals⁹. vel fur
vel adulter et tūc si v̄z dicit non tenetur
q̄ rei publice interest delictum nocentum
patefieri. q̄uis in. l. vel statuto nihil dicat
de hoc ad. iuriāz nō tenent q̄ hoc faciūt
vt delictum sit notūz oib⁹ vt. l. q̄ rei publi
ce. ff. e. et dēa. l. eum qui nocentes. Aut dī
citur talis iuriā alicui de qua nō poterat
accusari. vt q̄ dicit tu es noth⁹ vel spu
rius. et tūc q̄uis v̄z dicat. tenet ar. hui⁹
ter. quidā alij dicit aut talis iuriā de q̄
quis pōt accusari dicit ei in iudicio. et non
tenet q̄ iur executio nō h̄z iniuriā. et sic
p̄cedat distictio dy. Aut dicit sibi extra iu
diciū. et q̄uis verū dicat. poterit accusa
ri. De. vero quē se q̄t Ep. sic distinguit aut
sō quod alicui dicit interest rei publice pa
tefieri et tūc siue de illo possit accusari siue
non vt q̄ dicit sibi tu es leprosus qd̄ int
est rei publice patefieri ne alios inficiat vt
dicat tu es spurius quod interest scire vt
s̄pe non admittatur ad honores et tūc nō
punit per iura sup̄ allegata et ita debet
limitari hec glo.

Patitur Iniuriā patimur per
nosmet filios et vxor
rem. Et ex iniuria vni facta iniuriarum a/
dio pluribus competit. Mulieres q̄ a viris
desēdi expedit et nō ecōuerso. h. d. In gl. q̄
incipit l. dicit hec ē mala gl. fm cy. et ei ip̄a q̄
si sit iniuria filio emancipato q̄ p̄ azar h̄ ē
falsum aut enim pater agens exprimeret
personā filij et tunc non poterit agere nisi

habeat euz in pte vt. l. h. v. n. s. filio. ff. e. aut vult agere expssa psoa sua ppa qua dicit iniuriata tunc no pot qz no est eade psona cu filio vt. l. i. ff. e.

Seruus Pro atroci iuria facta f/uo in otumeliaz dñi. dñs ager iuriar noie suo. sed si in otumelia no fiat dñi no ager dñs suo noie sed serui qz ptoz hanc iuriā iultā nō rlināt. h. v.

Sicco Pro iuria facta suo pluriuz dñoz in ipoz iuriā. qlibz pro dñica portioe in qua dignitatis rō shideā bit iuriar ager. t iuriarū adō opetit. nisi in vsufructuarij cōtumeliā suo fiat. h. v.

Sz si libero Pro iuria fca libe ro homini vel suo alieno bona fide possessis in otumeliā bo ne fidei possessoris. iuriar adio dat bone fidei possessori hoc dicit.

Pena at Pena iurie q per. l. xij. ta. erat pro amputatōe mēbz similitudo supplicij. p frado & oſse pena pecuniaria i vlu esse desijt. ptozio & o iure p iuria otituit pecuniaria pena fm extimatiōem iuriā passi iudicis taxatiōe pmissa in qua iponenda shiderabit quali tas iuriā passi. h. v. Quero si fiat iuria libero hoī. quez non possidebā. sed aliter i seruitio meo sit. nūquid opetit mihi adio i iuriar. Rofre. tenebat q non. qd est veruz nisi forte fieret me pñte. tunc enī ppter pñti am videt mihi illata. sicut dicitur in socio vel comite meo per quem videoz offendit. s. ab offendente ipm vt. l. item ap. s. si quis & gines. ff. e. pterea pñtia multū opat vt. l. si pcur. ff. de pcur. t. l. falsus. s. l. ff. d. fur. Ja de ra. et Ep. sequendo euz dicūt. q si inferē iuria vni mihi fuit. vtpura pcuratori vt negotioz gestori. dñ sunt in negotio meo tunc videt mihi iuria fieri. t agere possū ar. ff. de offi. ei. cui man. est. iur dic. l. si ptoz nam iuriā illatā militib. existentib. iuxta latus pncipis. et in ei. fuitio pnceps repu tat sibi fieri vt. l. quisqz. E. ad. l. iul. maiel. t iō si fit iuria officiali ecclie dñ est in exer citio sui officij videt iuria fieri ei qui eum iussit

Sed et lex Lege comelia de iniurijs tenet qz tribus casibus. t dom. etiā alicui itelligi tur de vduā. h. v.

Atrox Iniuria dicit atrox qtuor modis v3 ex facto loco pso

na t corporis pre. in qua iuria facta sit. h

In summa Pro iuria agit ci/ C. d. uiliter fm extimatiōem i iuriati t taxatiōez iudicis. et criminaliter punitur iuriās officio iudicis extra ordi nem et i iniuriar crimine pſone illustres et que supra eas sūt per pcur. litigant non per se. h. v.

Non solū Adione iuriaruz te necur etiā qui iniuri anti auxiliū pñt. h. v.

Hec actio Iniuriarū adio dñ simlata tollit. t sub laram non potest quis per penitenciam re colere. h. v. vsq ad fi. ti. Licet iste textus dicat q adio iniuriarū tollitur p remissio nem iniuriati. hoc intellige per adionē cō petentem parti secus de cōpetenti fisco qā illa p partis remissionem non tollitur i ali quo vt. l. qui cetuz. s. vacatem. ff. ad. l. iul. de vi pu. t. l. iurisge. s. si paciscar. ff. de pac.

Sed pone dum agit contra me iniuria/ rū facio posiciōes q post iniuriam per me sibi illatam iniuriatus tanqz verus et fid lis christianus fuit integraliter confessus oia peccata sua. et etiā penitēs. iuriar. ofi tet talez posiciōem. ego iuriās dico mihi i iuriā eē remissaz p ei. peitēciā. qro quid iur. gl. si. circa pñ. fac q videat sibi remiss se iuriā Qui. de achu. in. l. si tibi. s. quedaz ff. de pac. determinat otrariū. nā p peitēciā videoz solū remississe rācorez t aim vlciscē di quē habebā vtra inimicātez. possū etiāz h defendere fm. v. bar. alr Mā in penitēciā nō vñ sibi remissa iuria qz nō petijt nam r mittere nō tenet nisi petat etiā quo ad deū vt vñ tenere magister sententiaz in expōi tiōe orōnis dñice ibi dimitte nobis debita nra. Sz pone q feci pactū cū aliquo vt possim sibi iuriā facere. t feci. nūquid tene bor iuriar. vñ q nō qz sicut adio iuriarū remittit p pactū. ita a sibi vñ ipediri nasci. pterea volēti nō fit iuria. vt. l. i. s. vsq adō ff. e. so. aut fit ouētiō q fiat iuria enormis vtpura q offragat vel deturpet facies cū hoc sibi non liceat. imo punitur talia faci ens vt. l. si. s. si quis autem. ff. de bo. eorum qui mor. sibi consti. ergo non potest alij cō cedere. cum liber hō non sit dñs mēbrozuz suozuz vt. l. liber homo. ff. ad. l. adquil. aut fit conuentio q sibi fiat leuis iuria vt q d tur alapa vñ decapilletur. vel q iuriolum sibi dicatur. et hoc potest fieri. nec fisco nec

parti orietur actio. vt. l. si. ff. de eodez. Sz
pone q feci tibi pē m q possis mihi leuem
iniuriāz facere vtputa. si inueneris me in
vineā tua possis me capillare vñ similia p^o
cōnuentiōem vsqz ad aliquos dies iuxta
cōuentiōem vis iniuriā facere. ego con
tradico et reclamo nunquid si iniuriāz cō
uentam mihi feceris teneberis. doctoz meus
determinat q sic. quia tale pactū cū sit con
tra bonos mores et est turpe. non est obli
gatoriu. vt. l. non est singul. ff. de regl. iur.
et. l. generaliter. ff. de verborum ob. qñs
si in ipso instanti mihi facies me nolēte nō
teneberis iniuriaruz non vigore obligati
onis pacti. sed quia sui volens. ideo non vi
detur iniuriari vt. s. dixi Et pōda faciūt
q non valeāt statuta terraruz quibus ca
uetur q offendens teneatur se ponere in
manibus offensi. et ab eo possit offens^o reci
pere vindictā quam velit. nam cum hoc
non possit fieri per pē m vt dixi ergo nec p
statutum ar. eius quod nō. C. de contrā.
decur. l. iij. li. xij. Item facit iste tex. p cō
positione quam faciunt pastores ecclesie.
vel etiam priuati inter se qui remittunt of
fensas factas ad hīc retro. sed si ab hac ho
ra inantea is cui fit ista remissio. aliquid
acceptauerit contra honorem ecclesie vñ in
preiudiciū istius remittentis q incurrat
omnes penas quas ante incurrerat. naz
non videtur q hoc per pē m possit fieri sic
iniuria remissa per pē m non potest resusci
tari. licz forte hoc sit dubiū fm. v. bar. Bal

De obligatiōibus que ex quasi delicto nascuntur

Iudex Iudex qui per
ipiciāz male iu
dicauit tenetur ex qñ maleficio
inquātum religioni iudicantis
videbitur. h. v.

Item is ex cuius Is ex
cui^o cel
naculo vel domo pñia vel oduda aliquis
qñ alteri noceat est pñia. ex quasi male
ficio tenet. qñ pñia ex facto alteri^o obliga
tur. eodē mō tenet qui aliqd in publico su
spēdit qñ nocere possz si caderet qui. x. au
reoz pena puniuntur. h. v.

De eo Pena que de eo quod ē de
iedum vel effusuz competit
in duplū ex causa dāni. nisi sit inde liber hō
occisus. quo casu aureoz quāginta pena
est statuta. si vero aliter libero hōi sit noci
tum iponet pena iudicis arbitrio in qua
veniet omne dānuz etiā pñs et futuz. h. v.

Si filiūssa Filiūssa a patre tenet
seorsum a patre tenet
de eo qñ de ei^o domo deieduz vel effusum
fuerit. pater in nihilū tenebitur. quod in fi
liosa. iudice qui lites suā fecit obfua. h. v.

Item exercitor Exercitor
naui cau
pone vel stabuli pro furto vel dolo in eius
naui caupona vel stabulo omisit per aliū
ex quasi maleficio tenet. qñ nō debet malo
rū hōim opa vñ. et casibus in hoc titulo o
pensis exceptio vno in factuz actio que he
redi opeit in heredem nō dat. h. v. Bal^o

De actionibus

Apperest Actio est
ius pñia
in iudicio quod nobis debetur

Ad euidentiam huius ci. pñite
orinuatiōez non fm glo. sed plenius sic. qñ
omne ius nostruz. Aut spēdat ad res. aut
ad personas aut ad actiones vt. s. de iure
naturali in fi. et vidimus de personis in p^o
li. veruz quia reruz quedam sunt corpora
les quedaz incorporeales de rebus corpo
ralibus vidimus vsqz ad titulu de oblig
et actiones et obligatiōes sunt incorpora
les cuz sint iura. cuz non possint tangi. nec
videri. vñ quia obligatio est mater actio
nis vt no. s. de oblig. in Bca et fm ordinē
nature mater precedit filiaz. ideo premittit
de oblig. post quaz materiā subsequenter
et ogrue ponitur hic titulus Itēz pñite
q titulus iste diuiditur in tres pñes pñci
pales. in prima ponitur continuatio istius
tuli ad precedentes materias ibi supēst
in scda diffinitur actio ibi actio est. i. tertia
diuisio ibi omniūz autem. Tercia pars fm
vñ pñcipaliter diuiditur in sex partes sicut
sex sunt actionum diuisiones principales
qñis glo. i. e. s. fi. ponat duodecim. et ita se
cutus fuit Jo. in arboze. prima diuisio acti
onum est qñ quedam sunt reales. quedam
personales quedam causam mixtaz hñtel
et incipit i. s. omniūz et durat vsqz ad. s. hñte

2ª diuisio est q^{uod} quedam sunt ciuiles que/
dam p^{ro}tozie et durat vsq^{ue} ad .f. seq^uts. Ter/
tia diuisio est quia quedam sunt rei p^{re}cu/
tozie. quedaz penales. quedam rei 7 pene
p^{re}cu^{to}rie. 7 durat vsq^{ue} ad .f. o^{mn}es. Quarta
est quia quedā dant ad simplū. q^{uod}ā ad
duplū. quedā ad triplū. quedā ad q^{uod}orū/
plū. et durat vsq^{ue} ad .f. adionū. Quinta
est quia quedam sunt bone fidei. quedam
stricte iuris 7 durat vsq^{ue} ad .f. sūt p^{re}terea.
Sexta est quia q^{uod}am sūt p^{re}cu^{to}rie soliti
q^{uod}am nō. et hec durat vsq^{ue} ad .f. ci. In glo
nō. q^{uod} adio hec glo. duo facit. p^{ri}mo ponit f^{ig}
nificatiōem hui^{us} diuisionis adio. scō q^{uod} r^{ati}
tur. vtz adio et cā sint idem. In e. glo. ibi
voluit pla. dicere glo. non bene itellerit. ar
pla. sed debet sic intelligi. illud quod dicit^{ur}
argumentatio penes diale^{cti}cos. penes le/
gistas dicit^{ur} cā. nam argumētatio penes dⁱ
a^{le}cticos est rei dubie fidem faciēs vt si du/
bitat q^{uod} petrus currat. ponitur cā hoc in/
ducentes hoc modo. oīs homo currit pe/
trus est homo. ergo petrus currit. hoc dicit^{ur}
tur ar^g. ita cū dubitat vtz mihī opetatur a/
dio p^{ro}ponitur causa. causa ergo erit idē q^{uod}
adio. In e. gl. ibi item potest esse r^{ati}. licz gl.
determinatio sic bona tū iste reprehensioel
stra. pla. non vrgent. 7 pla. de cā imediata
itellerit. iste due ratiōes tendunt ad cām
mediatam viz ad o^{mn}ia. In glo. que i/
cipit. f. ciuile dⁱterminat glo. q^{uod} adiones sint
de iure ciuili. sed reuoco hoc i^ubiū. doc
vlt^{er}amō. dicit^{ur} q^{uod} sunt de iure gentiū p^{ri}mo
per. l. indebituz. ff. de o^{mn}ib^{us} i^udi. inde. ibi cōu^{er}sio
naturalis est. sed o^{mn}is i^udiū est adio vt
f. e. f. appellam^{us}. ergo adiones sunt de iure
naturalī. vel gentiū quod naturale dicit^{ur}
tur. p^{re}terea p^{ro}batur per. l. reruz amotarum
ff. rerum amo. vbi tex. dicit^{ur} puto de iure gē
tiū adici res r^{ati}. p^{re}terea o^{mn}ia dⁱct^{ur} est de
iure gentiū. vt. f. de iure na. f. ius autem
gentiū. ergo et adiones. quarum cōtra/
dus sunt causa. l. 3. mediante obligatiōe. et
quicquid est causa cause. est causa causati
p^{re}terea dixit lex q^{uod} vbi dubitatur de ali/
quo habente duo extrema cui ip^{so}rum. o^{mn}z
applicari. iudicat^{ur} q^{uod} debz applicari antiqui
ori vt. l. in finalibus. ff. finitū. reg. sed adio
habet duo extrema. f. ciuile et gentiū et
dubitatur cui ip^{so}rum debeat applicari. v^{er}
igif q^{uod} iure gentiū debeat applicari tāq^{uod}
antiquior. p^{re}terea dicit^{ur} ibi. casus est in. l. i
ostitū. circa p^{ri}mo. et in. l. i. ff. de origi. iur^{is} vbi

dicit^{ur} q^{uod} adiones sunt op^{er}ite de iure ci/
uili. tunc arguam sic. illud dicit^{ur} op^{er}ite
quod prius erat introdūctum. sed nō erat
reductum ad ordinem vt dicit^{ur}. l. i. in p^{ri}mo. ff.
de origi. iur^{is} vbi dicit^{ur} q^{uod} ius ciuile dicit^{ur}
ius papirianū quia papirius idem non i/
trodūxit v^{el} aliquid de suo posuit. sed legē
inordinatā op^{er}uit 7 ad ordinem deduxit
ergo si ius ciuile composuit adiones. de ne/
cessitate sequit^{ur} q^{uod} alias erant itroducte vt/
puta de iure gentiū. glo. nostre tenēt vbiq^{ue}
q^{uod} adiones sint de iur^{is} ciuili vel p^{re}torio. et
de hoc tex. est melius q^{uod} alibi in mundo. f. d.
ppe. et t^{em}p^{or}alibus ad. f. aliquādo ibi adioel
autem que in aliquem. aut ip^{so} iur^{is} op^{er}it^{ur}
r^{ati}. p^{re}terea est casus in. l. i. ff. de origi. iur^{is} r^{ati}
o^{mn}iarium intelligendo. nam cū querimus
de aliquo op^{er}ito. aut consideramus ill^{ud}
respectu cause efficiētis. et causa efficiēti
non dicit^{ur} de nouo illud introdūcere. 7 ita
intelligitur q^{uod} ius ciuile dicit^{ur} papirianum
r^{ati}. aut querim^{us} de causa materiali ex qua
componit^{ur}. et illa causa materialis imedia
ta dicit^{ur} introdūcta. ergo cuz dicit^{ur}. l. i. dⁱ
cat q^{uod} adiones sunt composite de iure ciu/
li vel ex iure ciuili. considerauit ibi op^{er}iti
onē respectu materie. intelligitur q^{uod} ius ci/
uile eas introdūxit. non ob. dicit^{ur}. l. in fina/
libus quia est vtz illud vbi dubium est. f.
non est dubium cui extremoz debeant ap/
plicari adiones. cum sint certe et de hoc ca/
sus legum ergo r^{ati}. non ob. l. rez amotarū
vbi dicit^{ur} q^{uod} iur^{is} gentiū r^{ati}. quia debet
intelligi q^{uod} ille qui est oīs de iur^{is} gentiū
aduocabit per adionem res. nō ob. l. inde/
biti quia verba illa naturalis est. debent
exponi. i. a naturalī equitate itroducta ne
quis locupletur r^{ati}. per hoc confunditur
doc. vlt^{er}amō. opinio. In e. glo. ibi fm az.
hec est r^{ati} so. f^{ig} op. ibi v^{el} melius dicit^{ur} imo pe/
ius fm eundem op. quia hec glo. Innuit
q^{uod} iudicis officium sit faci^{er} quod est faciū
dicere vltimo querit glo. verū officiū
iudicis et adio sint idē. et mar. dicebat q^{uod}
sic. et ar. pro eo in glo. pro op^{er}i. mar. faciunt
alia iura. nam adionis verbo. continetur
adio in rem et in personam et p^{re}secutorie
vt. l. adionis verbo. ff. de verbo. sig. alia. l.
cauetur q^{uod} p^{re}secutiōes dicuntur que iudi/
cis officio expedituntur. non adionis iure
vt. l. pecunie. f. p^{re}secutiones. ff. de verboz
signi. p^{re}terea dicit^{ur}. l. q^{uod} in cause cogni/
tione versatur vt officiū iudicis pro resti

tutione imploranda an possit implorari. an
alia actio supplet. dictio alia habet implicare
ex quo concluditur quod iudicis officium est
actio et idem sentit in l. in cause in fi. ff. de
minor. ad idem facit. l. q. si minor. §. hoc e/
dicto. ff. de minor. Preterea cautio damni
infecti est ius petendi cautionem per officium
iudicis. ut l. in pretor. ff. de pretor. stip. cum
actio sit ius et officium iudicis similiter. er
go sunt idem. quidam distinguunt triplex esse
officium iudicis. quodam est officium quod datur
loco deficientis exceptionis. et hoc idem quod
exceptio. quodam mercenarium quod deseruit a
dioni intentare. et hoc non sit idem quod petis
sequa et omnia non sunt idem Sed hec distinctio
est falsa secundum op. nam nullum officium iudicis est
actio vel exceptio. de officio iudicis mercenari
nario constat secundum omnes. de nobili quod datur loco
deficientis actionis. quod non sit actio est tex. in
l. quantum. §. pro pop. ff. de aur. leg. de nobili quod
datur loco deficientis exceptionis est tex.
in l. plane. ff. de peti. heredi. ubi impense non
possunt repeti ius actionis nec exceptionis sed ius
iudicis officio subuenit quod non pro statutis
denegantibus actiones vel exceptio. que non pro
pterea impediunt officium iudicis. In gl. h
dicit in fi. No. hanc singularem glo. que tenet
quod licet persona debitoris fugientis capere. per
hanc glo. facit quod non in l. generali. C. de
tabulis li. x. et in l. i. C. ubi quis de curi. et
coar. di. facit i. aut. de pace iura. fir. §. i. op.
vero non sequitur hanc glo. sed dicit. quod licet
capere rem quam debitor fugiens exponit
tat secundum sequentem glo. quam sequitur bar.
Quero nunquam liceat capere debitorem fu
gentem die feriato Unde in feriis intro
ductis ob necessitatem hominum non videtur ob
bitum. quia diebus illis actiones perire
tentari possent ut in c. significaverunt ex
tra de iudic. ergo cum in casu nostro debet
perire ius nostrum propter fugam debitoris
facultatem capiendum exercebo in die feri
ata ob necessitatem hominum introducta.
In feriis vero in honorem dei introductis
etiam videtur concedi debitorem fugientem
capi posse ut ducatur ad iudicem ut satis faciat
ut non intentet actio contra eum. ut l. dies fe
stos. C. de feriis et quod ibi no. Querit
op. creditor venit ad iudicem et dicit habeo
debitorem fugientem. quare petit familiam ut
capiatur. nunquam statim iudex debet da

re familiam. dicit ipse aut iuste cauet quod de
bitor fugiat. et tunc dabitur ei familia al
non. ut l. hoc autem in pn. ff. si cui plusquam
l. fal. ex. l. i. in pn. ff. so. matri. et. l. si fideiussor
in fi. ff. qui satis. cog. quod intelligit bar. esse
verum si iusta causa supervenit. secus si
si causa suspicionis que hodie non inerat
tempore contractus ar. ff. ut in pos. leg. l. si
is a quo et de damno in fec. l. qui bona. §.
de illo. ff. de privileg. credit. l. si creditores
Sed quero quomodo fiet iudici fides de cau
sa suspicionis debitoris. et an debeat cita
ri debitor. videtur quod sic quia ex hac cogniti
videtur levi et levi possit ut l. de vnoquoque
ff. de rei ven. d. bar. determinat quod hec excus
sio fiat coram iudice summarie absque eo quod
debitor citetur. nam iudex potest reales com
mittere citari. non presente eo qui debet cita
ri. in qua omittenda vertitur cause cogniti
tio. sed capere personam est citatio realis
ergo verum quis sit capiendus. potest exa
minari ipso absente ar. l. si interpellatione
§. i. ff. de arbit. et. l. diem proferre in pn. In
gl. si. ibi sed in stricta significati. hec gl. facit
ad. q. Cauetur statuto aretino quod si aliquis
fuerit negligens in petendo aliquo debito
rum alicuius rei vel quantitatibus per spacium
xvi. annorum postea petere non possit quod hoc
statutum cum sit odiosum non intelligatur
ubi agatur actione reali in qua quis non
petit debitum sed suum et sic statutum in
telligatur in stricta significati. In e. gl. ibi
sed certe hec est mala solutio. ex pacto nudo non
oritur actio et sic licet debeatur. non peti potest
sequens solutio. etiam non procedit. sed vera solutio.
est secundum op. quod in l. si pacto allegata in glo. a
gitur ex stipulatione penali ut constituatur
debitor in mora respectu eius quod debitor
in pacto nudo promisit In e. glo. ibi de
iudic. solemus. hec glo. non bene sentit secundum
op. sed melius soluit hoc contrarium in l.
non potest. ff. de iudic. Ad cuius solutio. cum
est defectus in agendo et postea supervenit
habitus post litis contestationem. verum possit sequi
condemnatio sic distinguatur. aut est habilis
tas ex parte actoris aut ex parte rei. Pri
mo casu aut erat defectus tempore libelli
oblatis et litis contestatione et postea su
pervenit habitus et tunc subdistingue Aut
illa habitus habuit originem de nouo

aut ex precedenti causa. si de nouo hūit ori-
ginē et tūc non pōt sequi cōdēnatio. vt pōe
ego egi cōtra te cōmodatū cū nō cōmodassez.
lit. dcl. cōmodatū. certe non sequitur cōdēna-
tio ita itelligit dīctā. l. nō pōt. aut habilitas
supueniēs habuit originē ex causa pcedē-
ti et tunc sequitur cōdēnatio vt. l. si tibi mā-
dauero. ff. cōmodatū. Pone mādauit tibi q
solueres. x. ticio. tempe lit. dcl. cōtra me nō
dū solueras. hec habilitas viz solutionis
habuit originē ex mandato pcedenti et
ideo sequitur cōdēnatio vt ibi Si vero est d/
fectus ex pte seu ex psona rei et postea sup-
uenit habilitas tūc procedit cōdēnatio et
ita intelligitur. l. allegat. in glo. Pone et.
heres ticij agebat petici. heredit. contra te.
qui nihil possidebas de heredit. lit. dcl. in/
cipis possidere aliquōd sine dubio sequitur
cōdēnatio In e. glo. in fi. vt dīc expediti?
fm dy. cum pcur. tutor vel pcurator agunt
videt agere dñs. pupillus. vel ecclesia per
ministerium dīctaz psonaz. et ideo eis de-
betur. l. vt ministris. vt. l. ita autē. ff. gessisse
ff. de admī. tu. Ultimo quero vtz actio-
nes sint facti vel iur. hec questio videt fa-
tua et est. nam tex. apte dicit q est iuris. h
quidam arguunt q sint facti quia actio ē
hboz expressio. sed expressio verborū ē fa-
cti vt. l. consilio in fi. ff. de cur. fur. pterea pe-
tere hereditatē est facti. agere ad. ex empto
est facti. pterea videt esse casus in. l. si pat-
naturali cum glo. ff. de adopti. vbi dicitur
q pinde valebit adoptio acti iure facta. et
exponit glo. in verbis expressis. ergo actio
in iur. consistens est facti. viz hboz expressio
pterea dicit. l. q in stipulad ius versatur in
pactis factum vt. l. si vnus. ff. pact. ne pete-
ret. ff. d. pac. sed ex pñs vestitis oritur actio
ut no. s. qui. mo. re. dtrahi. ob. ergo actioes
sūt facti de hac. q. non sūt dubitā. p aliq
potuit esse q in illo qd est iuris aliqō fcm
ctineat sicut vltusfruct. ctinet in se res cor-
pales. et tamē est ius. vt. s. de rebus cor. et
icor. in fi. nec ob. supradīcte rationes.

Omnium Prima diuisio actio^m
quo ad originēz parti-
cularem vel singularem est. q omniū actio-
num. quedam sunt psonales. alie reales.
psonal actio est que psupponit debitorēz cō-
tra quē dirigit obligatō vel ex cōtractu. vt
ex maleficio siue ex alijs figuris causarū
realis vero dicitur que obligatiōem cōtra
eum contra quem dirigitur non presuppo-

nit. sed ideo competit quia reus contendit
restituere rem. et contra euz realis actio dī-
rigitur Ex glo. que incipit. f. quo Colligit
q dispositio facta d simplici. trahitur ad cō-
positum. et ideo si statuto cauet q macella-
rij sint imunes et q aliquis sit piscator et
macellarius videt immunis. et ita determi-
nauit Ja. bu. et. v. Jo. calo. i legato qui po-
terat legitimare spurios. potuit spurios et
incestuosos siml legitimare ar. l. ij. in pn. cū
fi. ff. de hboz ob. contra quaz dēminati-
onē fortiter istat. l. si ita. ff. de liber. et posth.
que videt velle q de equitate cōpositum cō-
tineatur sub simplici. secus de rigore ad h
facit. l. quid ergo. ff. si item alteri. ff. de his
qui no. infa. vbi videtur inui q cōprehen-
dit ex sententia sic interpretata que non ca-
dit in statutum. et ita videt dēminare. v.
bar. ibidem vt. s. et Ja. et Jo. In glo. que
incipit. i. ex quasi cōtractu. determinat. isti
glo. sequit dy. per. l. ex cōtractibus. ff. de ad.
et ob. que determinatio facit pro eo quod
determinauit glo. in aut. sacra. Et si aduer-
ven. q sicut minor. per iuramenti interposi-
tiōem sup cōtractu pōt beneficiū restitucl.
in integz. ita etiā iuramentū interpositū
sup quasi cōtractu. vt in iudicio in quo qñ
ctrahitur vt. l. quod debet in fi. ff. de pecul
et. s. iuli. et. s. ibidem. quā determinatiōem
reprobant doc in dīctā aut. sacra. qz cū vi-
da aut. sit odiosa. loquens tm i cōtractib?
non est extendenda. ad alia vt in. c. odia ex-
tra de regl. iur. li. vi. cum si. cum cōtractus
non possit continere quasi cōtractū nisi ex
interpretatōe quod videtur sequi bar. et Jo
in Rca de rei ven. quia pncipia rei vēdica-
tiōis ex pte agentis sunt dñiūm dīrectum
vel vtile dñiūm. ex pte ouenti possessio vel
qñ et non est dubiūz q si tpe libelli reus n
possidet sed postea incipit possidere q pōt
seq cōdēnatio. Et ideo quero quid si tpe
oblati libelli agens non erat domin? sed
postea supuenit dñiūm. nunquid possit se-
qui cōdēnatio in rei ven. videt q sic arguē-
do de reo ad actorem. cum pncipiū rei vē-
dicatiōis ex pte conuenti supueniens. cōdē-
natiōem nō impediat. ergo a simili supue-
niens ex parte actoris possit ad cōdēnati-
onem pro quo facit. quia si pignoraui rem
et anteq soluerem. agam pignoraticia et
pendente iudicio solvam sequitur cōdē-
natio. ex iure mihi supuenienti. ergo ita in
casu isto. dic contrariū quia quotiescūq

in iudicio defensus est ex pre agentis non
sequitur condemnatio. ex iur supuenienti. nisi
supueniat ex causa de pterito. ideo non ob
io qd dicit de pignoratitia quia illud iur
supuenit ex ca de pterito. ideo nimirum si seq
tur condemnatio arg. eorum que non in l. non
pot et in l. solem. ff. de iudic. Item qro
ador qui tempe dati libelli dñs erat. egie
rei vendicac. contra possidentem pendente
iudicio desijt esse dñs nunqo possit seq co
demnatio. videt q sic qz videt casus in l. ij
C. de litig. dic contrariu fm dy. et omnes
coiter quia iam deficit pncipium ex pre a/
gentis ideo in ar. l. iul. ff. si quis cu si. ff. ad
exhi. nec ob. l. ij. C. de litig. quia ibi loqitur
de alienac. rei litigiose q reuertit ad dñm
et ideo nimirum si sequitur cōdemnatio.
Ultimo qro nunqo dolo vltata culpa de
finens pendente iudicio possidere. possit cō
demnari ex eadem instantia. vis huius. q.
est qz directa videt esse translata in vtilem
et q possit sequi condemnatio videtur ca
sus in l. ij. ff. sub condic. ff. de contra tabu
las vbi filius institutus sub condic. petit
bonoru possessionez contra tabulas. et de
fecta conditione conuertit in fm tabulas
adeo q non est opus q petat amplius co
tra tabulas ergo sic erit i proposito. quod
fuit secur. d. Ja. bu. hic tali ratione. qñens
cūqz variatur qualitas in iudicio definit
sequi condemnatio ex eadem instantia vt
l. in delicto. ff. si detraha. ff. de iur. sic in
proposito est. q rei vendicatio directa licet
conuentus qui tenebatur directa. nūc te
neat vtili propter alterationem qualitatē
de possessione ad quasi possessionez. quod
reprobat dy. per. ff. iul. in l. quacūqz. ff. de a/
qua plu. ar. quod etiam reprobat doc. vl
tramoni. in Rca. C. de rei ven. hac ratione
quia formalia pncipalia rei vendicatiois
directe et vtilis considerantur ex parte a/
doris. ex cuius persona vnde et ex quacūqz
parte mutetur pncipium mutetur actio. et
ideo in casu proposito effectus directe non
est vtilis. et sic concludit q ex eadem instā
tia. nō possit sequi. mutata actione directa
in vtilem. cum dictus ff. iul. probet. q ex ea
dem instantia condemnatio sequatur et hec
est veritas quod etiam tenuit Ty. C. de a/
lie. iud. mu. causa. facit. l. i. in nona. q. et dy.
in allegata. l. quacūqz. ff. d. aqua plu. ar.
pro hac determinac.

Equeste. ff. in quo tractatur de acti
onibus realibus que videntur
pro rebus incorporalibus vsqz ad. ff. si iste
diuiditur pncipalit in tres partes. in pma
tractatur de ad. confessoria. in scda de nega
toria. In 3a ponitur differentia inter ad. r/
ales que videntur pro corporalibus rebus
et eas que videntur pro rebus incorporali
bus. Scda ibi e contra qz. tertia ibi quod
genus. pma subdiuiditur in tres. quia p
mo ponit de confessoria que datur pro ser/
uitute personali. scdo de ea que datur p ser/
uitute reali urbana. 3o de ea que datur p
rustica. scda ibi vel per fundum. tertia ibi
eiusdem. Ite. ff. vsqz ad finez lectionis hoc
intendit. Actio confessoria que datur p pr/
sonali siue pro seruitute reali rustica vl vr/
bana est realis. negatoria etiā que pro pōi
tis seruitutibus competit realis est actio
Et inter actiones reales que p rebus cor
poralibus competit hoc interest quia ne/
gatoria e possidenti oia nō possidentem
seu et. detinentem porrigit sec. i alijs regula
riter qd tamē fallit in casu quo possidens
adoris sustinet vice. h. d. Dy. q adiones
reales p reb. incorporalibus non pcedant
qz nō pnt vendicari que possident. sed incor
palia nō possident vt. l. ij. in. pn. ff. de adq.
pos. ergo in. so. dic q sufficit q quasi possid
antur q qñ possessio in incorporalibus cadit
qd pbatur quia interdictum vti possidet.
datur tñmō possidenti vt. l. i. ff. hoc interdi
ctum. ff. vti pos. sed. l. dicit q p seruitute cō
petit interdictum vt. l. quotiens lo. ij. ff. de
seruitut. ergo in eis cadit qñ possessio
Item op. q confessoria non sit vtilis quia
planum est q ipsa tollitur spacio. x. vel. xx.
an. vt. l. corruptione. C. de vsuf. et tamē a/
ctio que pro constituenda seruitute compe
tit est perpetua vt. l. si quis emptionis. C.
de prescriptio. xxx. an. ergo ad nihil vtile
est introducta confessoria. quia quanto b
uitus est constituta per pacienciam eius
soluciois. soluta est actio que pro ea cōsti/
tuta constituenti fuerat introducta ar. qui
mo. tol. ob. in pn. ff. hinc est q hoc casu ne/
cessaria est confessoria cum post pnam pa
cienciaz constituens me in seruitute in de
rat sed isti errant qz qdā sūt q bene possūt
tradi vt corporalia et in istis traditio dissol
uit obligac. introducta ad tradendū. qdā
sūt q bñ tradi nō pnt vt incorporalia et per
traditioem istoz. nō attingit liberatio. qz si

possunt tradi plene et non est verum quod sit sub
lata actio penitus ad tradendum constituta secundum
opinionem et omnes contra. est introducta confessoria ad
tuendum quasi possessionem futuram quia
melius est constituta servare quam petere ut dicitur
novo nobis constituat. In glo. hec verba in
fi. No. quod intentando rei vindicationem non
desino possidere quod tali ratione probatur
dicitur. l. quod interdum uti possidetis datur
possidenti. tamen modo ut. l. i. hoc interdum
ff. uti possidetis. Item dicitur. l. quod si primo egit rei
vindicatione postea agere volo uti posside
tis quod possum ut. l. naturaliter. §. i. ff. de ad/
qui possidet. ergo patet quod pro rei vindicatione
non posita nisi in possessione ex quo tuenda
est persona. opi. glo. per quam infero quod errant
qui tenent indistincte quod prohibitus sit con/
cursus rei vindicationis et interdum uti possi/
detis tanquam contraria proponendo. quod te/
nuerunt aliqui glo. et etiam canoniste. tamen
hoc est falsum. nam possidere etiam quasi rei veni.
datur respectu unius. et interdum respectu
alterius. pone etiam possideo civiliter. tu
naturaliter. turbas me in mea civili. volo
intentare interdum uti possidetis respec/
tu turbationis quam facis in civili mea. ni/
hil prohibet hoc fieri cum mihi non sim con/
trarius sed si proponeretur circa eandem spe/
ciem. posset tunc ratione contrarietatis unde
impediret concursus. et hec est veritas secundum
opinionem et alios. In confessoria autem formatur tal/
libellus Coraz vobis sapienti viro domino o/
b. proponit et agit confessoria contra talem. di/
cens quod idem. p. dominus talis prohi. positi in tali
loco. iuxta tales fines. ex contractu donationis.
legitime constituit. et per patientiam traditionis
fuitur itineris per proium proidum. ad
quodam proium domini. Et positum in tali loco
iuxta tales fines. dicit etiam quod post di/
ctam traditionem dominus. p. eundem. Et in quasi
possessioe dicte possessionis fuitur turba/
uit et inquietavit. non permittendo eundem
uti dicta servitute itineris. quare petit cum/
dem vestra sententia condonari ad intereum
turbationis. propterea ad patientiam pro piti tur/
batione. et ut caueat me non molestare in fu/
turo ut proidus libellus sic officiat probatur
in. l. loci corpus. §. i. et. l. h. ap. ff. si servitus
ven. et sic docet formare libellum in dictis
l. d. Ja. bu In negatoria autem sic forma/
tur Ago it. dicens quod quis nulla servitus
debeat a predio meo. posito it. tali suo pro/
dio posito it. dictus tamen talis. per dictum

predium meum domino vadit tanquam sibi in
re servitutis itineris liceret. cum tamen sibi
non sit Jus per dictum predium meum cum/
di. quare peto dictum talem. vestra sententia
prohiberi ire ne per dictum predium meum. de
cetero vadat.

Sed iste Prima divisio actionum
secundum originem universalem
et generalem earum est. quod actiones sunt aut
pretorie aut civiles. et de civilibus actio
dictum est. Pretorie vero sunt rescissoria que
datur ad vindicandum rem usucaptam que
usucapta non sit. Et publiciana que datur
pro vindicanda re non usucapta. quasi us/
ucapta fuisset. que intentatur cum bona fide
titulum et traditionem habens a domino puta/
tium. ante prescriptionem completam si a rei pos/
sessione ceciderit. que actio a publicio pro/
re extitit introducta. h. d. usque ad §. rursus

Super glo. que incipit latenter ibi h. dic/
eam civilem dic quod determinatio glo. est bo/
na per. l. si plurius in pn. ff. de nor. non per/
rationem illam que dicitur pretoria inspecta
persona auctoris quia dicitur pretoria vel civil/
is origine. non ex persona auctoris vel rei
ut notat glo. in. l. ij. de bon. pos. heredi. peti

Super gl. ut que sunt. op. dicit quod ista gl.
predicavit maximum errorem quia seque/
retur ex ea quod actiones ex contractu vel quasi
vel maleficio vel quasi descendentes. essent
civiles. et nulla pretoria descenderet ex pre/
dictis. quod esset fatuum. Nam actio ex fur/
to manifestio que descendit ex delicto est pre/
toria. et tamen ex delicto descendit. similiter
actio de constituta pecunia. et multe filie
sunt ex contractu. et tamen sunt pretorie. h.
certe forte glo. non debuit calumniari. Ex
hoc quia non sequitur ex verbis eius quod ac/
tiones pretorie non possunt esse ex contra/
ctu it. sed sequitur quod actiones de quibus dicitur
est. et alie de quibus non est dictum que sunt
ex contractu vel quasi vel ex delicto vel quasi
et descendunt ex legitimis causis. sunt civil/
es et non pretorie et ista est ipsa veritas ut
puto In si. glo. que incipit sed nuncquid dic/
quod ultima opi. est vera et prima dñabilis p/
tres inconuenientes rationes. primo quia cer/
tum est quod utilis dominus. in suo utili domino pre/
fertur domino directo dicto ut. l. i. §. qui in petu/
um. ff. si agri. vedig. Sed publiciana hñs
nunquam preferitur nisi in casibus specialibus
qui habent in glo. magna ergo it. Preter/
rea iur. consultus tres titulos fecit unum

de rei vendi. vbi de directo dñio tradatur
2^m de publiciana vbi tradatur de quasi do
minio. tertium si ager vendiga. vbi tradatur
de utili dominio. ergo necessario sequitur
q̄ ista tria dñia sunt distincta. Preterea p̄
suptio debet aliq̄o opari alr ad n̄hil esset
introduita extra. l. si quando cum si. ff. de le
gl. i. S3 si dicerem⁹ q̄ habens publicia
nam esset domin⁹ utilis. fm coem opi. vt in
aut. nisi. C. de bo. mat. ergo sequeretur q̄ t̄a
tum haberet publicianaz habens. q̄tum
ille qui p̄scripsit. q̄d est absurdum. l3 p̄maz
opi. positam in gl. ipsa fuerit secuta in mul
tis locis sed vbiq̄ reprehenditur per dy. et d̄
nes modernos. Cū queritur vtz bonafidei
des p̄sumitur glo. tenet q̄ sic in. l. super lō
gi. C. de p̄scrip. lo. temp. et dy. sequit eā glo
videt tñ nōre errariū in. l. i. §. interdictū. ff.
de rei. ac. q̄ p̄ua. quā glo. ibi reprehendit
dy. Tu vero dic fm doc. modernos q̄ aut
queritur de bonafidei que exigit tpe tradē
tidis. et sine dubio illa p̄batur per iuramē
tuz vt in hac gl. aut de ea que exigitur ad
vscapionez vel p̄scriptiōem et hic disti
gue quia aut querit de p̄scriptiōe rei cor
poralis aut incorporealis vt seruitutis p̄mo
casu fm opi. dy. et glo. p̄sumit bonafides
vbi p̄cessit titul⁹. al vero nō vt ipsi nō. sup
dicta. l. sup longi. sed nōt bar. q̄ p̄sumit bo
nafides vbi p̄cessit titul⁹ v̄ iustus error
nec apparet aliuz possedisse ante eū de cui⁹
bonafidei tradatur sed si apparet iudici ante
eum alium possedisse et non p̄cederet ver⁹
titul⁹ vel iustus error tūc debuit scire q̄d
suum non erat ad alios p̄tinere vt. l. si. C.
vnde vi. et hoc est quando tradatur de p̄
scriptiōe rei corporalis Si vero de p̄scri
benda re incorporeali glo. tenet q̄ p̄sumit
malefidei nisi iustum errorem probet vt in
seruic. debet enim probare q̄ ipse fuit v̄
seruitute. iure seruitutis et q̄ ipse percepit
a testibus q̄ traditio seruitutis facta fue
rat ab eo qui dominus putabatur vt nō.
gl. in dicto §. interdictuz qm dy. ibi reprehē
dit dicens q̄ debet p̄sumi bonafidei et in

p̄scriptiōe rerum corporalium est p̄sum
ptio contra p̄scribentē quia quelibet res
p̄sumitur liba. vt. l. alius. C. de seruic.
cum si. 7 ideo probat contra p̄sumptiōem iur
ergo videtur velle innuere illa glo. q̄ de
beat probari titulus vel iustus error qui
est pro titulo quod doc. moderni videlicet
pe. Ja. de are. et Ep. in. l. i. C. de seruic. in
q̄rta. q. sequitur sed dicunt q̄ sufficit pro
bare q̄ ab aliquibus vicinis audiuit q̄ ti
tulus concessus erat pro illa seruicute. et
q̄ per p̄dictum ille solebat vti iure seruitu
tis. sed bar. dicit q̄ est necesse q̄ ipse credi
derit ex aliqua iusta causa se bonafidei pos
sidere. non autem audiuisse a duobus vel
tribus propter dictam suspiciōem iur que
est contra eum. sed debz probare credidisse
verisimiliter sibi ius seruitutis competere
vt quia fama erat in vicinio de hoc ar. l. iij
C. de probac. et quod ibi nō. vel q̄ in loco
seruitutis v̄puta triennij vel aliqua alia
simili causa ar. eius q̄d nō. in. l. i. §. iur. ff.
de aqua. q. et esti. Item debet probare se
vsum fuisse iure seruitutis quod probat
probando se fecisse ea que non fecisset nisi
seruitutem habuisset. vt quia incidebat ra
mos impediētes v̄sam vel alia similia q̄
non fecisset in p̄dicto vicinio nisi habuisset
seruitutem et iste probatiōes v̄iles proba
rentur ex his que nōt. Inno. in. c. bone et
de postu. In glo. et sic videtur. queritur
in iudicio videatur proponere directuz t̄a
tum. vel v̄ile et directuz. glo. magna tenet
q̄ videatur tantummodo directuz. hic iōe
tenet in. l. si mater. §. eandem. ff. de excep. re
iudi. quo d̄ se² pe. 7 Ja. bu. in. l. i. §. qui in p̄
petuuz. ff. si ager. vend. pe. in. q. quam ponit
ibi. d. bar. Ja. de bel. et etiam Ol. tenent cō
trarium vt plene scripsit Bar. in dicto §.
eādem. et probatur hec opi. per. l. si duo pa
troni. §. item si iurauero. ff. de iur. iur. et. l.
quibus diebus. §. si ticio. ff. de condi. et de
Item queritur nunquid ille qui propo
nit rei vendicationem cogatur exprimere

cām. gl. videt tenere q̄ sic in. l. si mater. §. si
deniqz et. §. p̄nt. ff. de excep. rei iud. gl. vide
tur tenere strarium et melius in. l. si mater
§. eadez. e. ti. et. l. i. ff. de edendo. et istas oēs
§. ultimas sequūt oēs. alie vero sūt fle.
Sed quero si vnā cām deduxerit i iudicio
et ea succubuit nūquid obstat exceptio
sibi rei iudicate. in non expressis. gl. videt
dicē q̄ sic in. l. an eadē. §. adiones. ff. de ex
cep. rei iud. gl. tenet strarium. in hac glo.
et in. §. si quis fundū in dīda. l. si mat. et hec
ultima opī. est canonizata i. c. abbate sane
de re iud. pe. vero sequit p̄mas gl. p. l. scio
in si. diūda. l. i. in p̄n. ff. de ap. vbi ex p̄mēs
vnā causaz iniustitie p̄iudicat sibi in oibz
sed ille. l. loquūt in alio casu. Si ergo q̄
ris vtz agens rei vendicatioe et succubēs
p̄iudicat sibi in causis non exp̄ssis. dic q̄ a
pposuit vniuersalit̄ nlla causa exp̄ssa. aut
certa causa exp̄ssa. p̄mo casu aut facta est p
secutio v̄lis v̄puta quia ego feci articulos
volendo p̄ticulare q̄ res p̄tinebat ad me
q̄d pōt esse ex quacūqz cā. vt. l. et buz p̄tine
re. ff. de v̄bo. fig. tūc mihi p̄iudico in oibz
nisi iuer beneficio restitue. p̄pter iustam
ignorātiāz vel nisi sim mulier vt. l. mater i
p̄n. §. allata. scdo casu nō p̄iudico mihi vt
in dō. c. abbate sane. Sed q̄ritur nūq̄
pponendo publicianā et rei vendicatioz al
ternatiue. si succubez obstat mihi exceptio
rei iudicate. Sciendū est q̄ q̄uis talis libel
lus p̄mittat. in p̄batione debz eligere quā
velit p̄lequi vt no. glo. magna. ibi l̄t̄ tam
sup vna. sed si nō eligat et positioēs faciat
que possit vtrūqz op̄prehendere vt per v̄bū
p̄tinerē. tūc sibi obstat exceptio vt dicto. §.
adiones. si vero alterā eligat et nō obstat
exceptio. sed repliē. doli mali eliditur vt no
Jo. an. in dicto. c. abbate.

Kursus Contra absentes. ex qua
cūqz causa. vsucapiētes
res p̄sentis. reuersos vsurapione comple
ta rescissoria competit. per iudicis officiu
rescindens intra annum. per quam res r̄
petitur achi completa vsucapio non fuisset
Contra p̄ntes vero vsucapiētes rem. ab
sentium ex causa necessaria. vel probabili
v̄l vtraqz dīda rescissoria poterit itentari
eodez modo quo actio p̄pria iudicatur. h
dicet vsqz ad §. item si quis in fraudem.
Queritur infra q̄tum tempus detur offi
cium rescidens glo. tenet in. l. si. E. de tēp.
in inte. resti. pe. q̄ datur infra tempus quo

quis est lesus si est minus quadriēnio. v̄l
tantum vel plus. Glo. hic tenet contrariū
quia dicit q̄ datur. §. annum v̄tilem. hoc te
net glo. que incipit. §. v̄tilem. p̄mam opī. seq̄
tur op̄. hic per. l. ait p̄tor. §. si cōditionalis
ff. de his que in frau. cre. facit. l. sed si per p̄
tozem. §. si ferie. ff. ex qui. cau. ma. et. l. nec si
§. si quis sepius e. ti. p̄terea absentia nō
debet esse dānosa vel lucrosa. cum equitas
p̄pria fuerit introducta. h si daretur infra
vel post maius tempus. diceretur dānosa v̄l
proficua. ergo x. Ja. bu. tenet op̄m dicens
q̄ datur. §. quadriēniu. otinuum quia re
scissorie etiā sūt introducte ad filiūdinem
restit in integrū vt. l. si. de tēp. i. inte. res. petē.
dabitur ergo quadriēniu in eis. dicit tam
p̄dicta procedere. nisi quis fuerit negligēs
post tempus absentie. tanto tempe. quāto
fuit absens. quia tempus negligentie cor
rodit tempus absentie cum negligentibus
Jura non subueniunt vt in. l. ab hostibus
et in. l. se. et hanc opī. secutus fuit Ep̄. in p̄o
dicto videlicet q̄ detur quadriēniu pro di
cto officio rescindenti in petendo. et ita etiā
pe. et alij v̄lramo. per ratioēz dicti Ja. nō
ob. l. debitor. §. i. et dict. §. ex cōditionali
quia ibi loquitur in adione tempali que
per interruptioē perpetuari poterat. q̄d
non est in officio rescindenti vt statim dicā
nō ob. §. ferie. nec. §. si quis sepius. quia loq̄
tur de tempore ad quod datur dīda restit
tio Et illud fm omnes est tempus lesionis
non ob. quod dicebat Ja. bu. q̄ non debet
esse maius tempus restitue. q̄ lesionis quia
negligentibus x. quia negligentia nō pōt
imputari nisi post tempus quadriēni ar.
l. qui hoc anno. ff. de obli. Quid si v̄ltra
tempus. §. quod debz rescindens officium
implorari Iudex restituat nunquid restō
valeat. v̄l q̄ sic quia sententia oīra ius liti
gatoris est. argu. l. si p̄ses et. l. cum paulo
cum si. ff. de re. iud. contrarium determi
nant doc. videlicet Dp̄. Ep̄. et omnes. fa
uore litium dirimendaz ar. eius quod no
glo. in. l. p̄perandum. E. de iud. vbi si Ju
dex fert sententiam post trienniu non va
let et. videtur oīra casum. l. scire opz. §. con
sequens de excusa. tu. vbi. infra quatuor
menses postea lata non valebit. l. possz r̄i
veri ad illaz. l. q̄ illud sit speciale fauore pu
pilloz tamen ad glo. l. p̄perandum. nō
est dare responsum. Sed ad quantū tps
datur officium rescindens. respondeo ad

tempus lesionis ar. iurium introductorum
per dy. et alios in pma. q. rescissoria vero
datur i. tempus et ad tempus lesionis v/
sucapione rescissa ar. iurium predictorum p
pterea non debet quis propter absentiam
esse in incōmodo vel cōmodo vt dicitur ē. s.

Quero nunquid rescissoria stat defi ab
senti reuerso. videtur q non quia certū est
q rescissorie potest prescribi. eo tpe quo ab
sentia leſionez abstulit. sed adioni non na
te non p̄scribitur nec tolli potest. ergo non
competit ante officium rescindens incēra/
tum ar. l. in rebus s. omnis. E. de iur dot.
so. dic q dat statim absente r̄uerso. sicut so
lemus dicere. in simili de filio exheredato
negligente agere querela cui prescribit et
in petitiōe hereditat. vt in. l. sancim⁹. E. d
inof. test. et tamen hereditat. petitiō. non o
petebat ante testamētū rescissum nec ob. q
ante non erat nata. verum est in effectu ta
men nata erat inefficax. i. pretore insufflā
te in ea spūm vite erit efficax. vel dici pōt
q prescribitur natitati. sicut solemus dice
re i materia pignoratitie in qua prescribi
tur iuri offerendi. et sic natitati eius vt
nō. in. l. si. E. de prescrip. xxx. an. Querit
nunquid rescissoria ppetuet per lit. vel. Rn
deo q non quēadmodum alia officia que
dantur ad restituendum vt. l. supuacuum
E. in quibus ca. in ite. resti. non est ne.

Alterius quero nunquid lite conel. super
officio rescindenti ppetuetur actio. super re
scissoria Jo. theu. aiebat q sic. ar. l. cum qui
dam. ff. de bo. pos. vbi qui dicit testamētū
falsum videtur agnoscere. primo bonorum
possessionem. de iur pretorio. que erat tpe
lis ita q contestans litem super rescinden
ti videtur cōtestari super rescissoria. i. sic eā
ppetuare sed hoc est falsum s. dy. et dñes.
rescissoria tollitur tempore quo lesio intro/
ducta est. vt superius dixi. sed si ppetuaret
per officium rescindēs non tolleretur quod
est absurdum dicere. nec ob. dicta. l. cum q
dam quia ibi loquitur in eo qui dicebat
testamentū falsum et sic nullūz esse quo ca
su etiam tunc comperebat sibi bonorum
possessio. tanq̄ nullo testamento facto effū
caciter sed rescissoria nō erat efficax nisi ob
tento officio rescindenti ergo non ob.

Quero verum rescissoria sit natia vel datia
ua. et dicitur datia que non habet preexi
stentem materiam unde causetur vel na

scatur. natia s. o que habz matrē vt doc.
dicunt in. l. cum mota. E. de transac. ratio
quam allegant est q si p̄mitia actio prop̄
absentiam in totum erat sublata vt est vi
dere in vsucapione p quā tollit oē offiūm
tūc dicit datia qz nō hz p̄sistentēz mām
si s. o actio nō erat in totū sublata. sed erat
inefficax vt est videre in p̄scriptide tūc qz
hz p̄sistentē mām dñ natia. S3 qrit vtz
sit utilis vel directā dico q si detur p ea a/
ctio q in totū erat sublata. vices directā qz
directe a p̄tore datur alias vero utilis qz
p̄tor insufflauit spūm vtilē et efficacē i ea
ita E. dy. et dy. determinant et oēs cōiter.
Sed qrit nūquid sit in rem vel in psonam
dic regulariter fm p̄mitiā actioez cuius
loco dat et ei⁹ sapit naturā ar. l. si eum. s. q
iniuriā. ff. si quis cau. Querit vtz rescisso
ria et officiū rescindēs possit poni in eo dē
libello. dicas q simplr nō p̄t ppter reglāz
l. fundi. i. l. funduz. ff. de except. qz exceptō
rei iudicate in officio rescindenti obstat
in rescissoria et ista est veritas. nec ob. l. qui
d ioffi. testa. imo deoz. si bñ intelligat. nec eē
ob. l. genera. ff. ad exhibē. qz ibi est. rei ven/
dicatio et actio ad exhibēdū possent in eo dē
dem libello ichoari successiue vt hic deter/
minatur est in rescindēdi rescissoria Libel
lus at in officio rescindenti sic format v/
co oītra talem q sui absens rei publice cā
vel studioz per bienniu. quo ticius rem
que anteq̄ vsucapta esset mea erat vsuce/
pit quare cū iura subueniāt absentib⁹ pel
to de iure officio vestro dictam vsucapio/
nem rescindi et proinde ad agendum ad
mitti. acti dicta res vsucapta non esset. nec
dicatur rem meam quia meum et suuz de
notat dominiuz presentis temporis vt. l. si
ita fuerit de reb⁹ dubijs cuz de presenti res
non sit mea libellus non procederet E. dy. i
pe. In rescissoria sic forma libellum dico
contra talem q sui absens per bienniu rei
publice causa. quo tempore talē rē q mea
erat ante vsucapionē vsucepit et q obsta/
culum dictē vsucapionis officio iudicis re
scindendi est sublatum quare peto decla/
rari per vos rez ad me spectare iure domi
nij acti vsucapta nō eēt. cā q mihi restitui
In officio rescindēti et rescissoria simul
sic forma. dico contra talem q sui absens
rei publice causa. p annum. quo tempore
vsucepit rem que mea erat ante vsuca/

pione opletā oplenit. qre cū iura absentib^o
restitutōez idulgeat. peto officio vfo dcaz
vsucapiōez rescindi et ea rescissa me decla
ri dñz rei et eā mihī restitui pñde acsi res
pōita vsucapta si fuissz pōci at libelli fun
dant ex theorica supscripta

Itē si quis Alienata p debitoze
ex titulo lucratio in
fraude creditoruz. ipo debitoze tmmō aīm
fraudis hñte. vñ ex titulo oneroso fraude
pripate debitoze. et eo i quē alienatio fca ē
creditorē misso in possessiōe bonoz debito
ris. odenati ad debitū nō sufficientiū p a/
diōez in fēz reuocatoriā q pauliana vñ ab
ipo creditorē poterūt reuocari pñ acsi nō
eēnt tradita. et in bonis debitozis māhñt
q actio ē ptozia cēsenda. h. d. vñ ad. s. se.

Itē seruiana Seruiana et qñ
fuiāna q dñ ipo
techaria sūt ptozie pma opetit locatori p r
b^o coloni. vel in qñlini tacite obligat. qñ fuiā
na ceteris creditorib^o ipotecharijs vñ. et
iter pign^o i ipotechā q ad adōez ipo techa
riā dandā. nulla oria ē. l. 3 in cōstitutiōi mō
differāt cū ipotecharia sola ouentiōe oñra
hatur i in re imobili nō tradita. vñ i mobi
li iōitide. pign^o xō est qd rei mobilis tra/
ditiōez requirit q actio inter ptozias iuoi
cat. h. d. Querit quid hēat pbare agēs
ipotecharia glo. in. s. Itē fuiāna. dñ q inel
pit pñ pñ. q dñiuz debitozis pbauz sic
in ipotecharia. glo. t. 3 idē in. l. i. E. de sal. in
terditiō. glo. t. 3 oñrariuz in. l. rē alienā. ff. de
pign. ac. vñ q sufficiat pbare titulū i bonā
fide glo. adhuc t. 3 oñrariū vñ q sufficiat p
bare possessiōez i bonā fidē in. l. cū res. E.
si res ali. pign. va. fuerit. Dñ. reprobat pñā
gl. nā si necesse estz dñiuz pbare. nunq vel
raro obtinere i in ipotecharia. ad oñr. xō
aliaz gl. dñ. sic distinguit aut agit oñra de
bitore possidētē rē ipotechatā. i tūc suffiē
pbare possessiōez i bonā fidē vt est cas^o i. l.
inter colonū. s. i. ff. de pign. vñ debitor non
pñ referre qdēz dñij creditori i ita intelligit
gl. in. d. l. cū res. aut agit oñra extraneū pos
sessorē et tē pñet possessiōez. bonā fidē i ti/
tulū. et ita intelligit gl. in. d. l. rē alienā. s. al
legat. vult ergo dñ. q nullo^o creditor coga
tur pbare dñiuz agendo. ipotecharia. i q
gl. dicētes oñrariū sunt flissime i dicit ipe.
ita obfuari de fco Dñ. xō defendit istā gl.
et similes arguendo tribz rōib^o q cū agit
oñra extraneū possessorē nō hñtez cāz a de
bitore debeat i ipotecharia pbare pñiuz

qz p^o obligās rē oñra oñtinere in ea Jus afa
nō tenet pignus seu ipotecha vt pbat in
l. in noralibus. et. l. si hñe et q ibi nō. E. ad
uelf. et. l. rē alienā. ff. de oñrahē. emp. vñ. gl
dñ q p tato t. 3 vñditiō rei aliene i si pign^o
qz pignozās oñra oñtinere ius in re. s. vñdēf
nō. Jus at in re nō pñ oñtinui nisi a dñio vñ
ei^o volūtate vt pbat i. l. rē alienā. ff. de pign.
ac. sicuti etiā solem^o dicere in oñtinuēf fui
tul. q tribuit ius in re. nā oñ fieri a dñio vñ
ei^o volūtate vt. l. cū estz. s. si pñiuz. ff. de fuit
ru. pñ. pñrea. l. dñ q agēs ipotecharia oñ
pbare rē fuisse in bonis debitozis tpe ob/
ligat. vt. l. et q nōdñ. s. qd dicit. ff. de pign. s.
res dñ esse in bonis p qua oñra quēlibz a/
diōez habem^o nō possidētes vel possidētēf
exceptiōez vt. l. rē in bonis. ff. de adq. rerū
vñ. s. nō dñs nō possidēs nō habet adtiōez
oñra quēlibz. qz nō oñra dñz regl^r vt dñi
s. e. s. alie. i patz in. l. si. ff. de publi. g^o dñ. pñ
rea dñ lex. q ea cadūt in obligatiōe q qz
de bonis suis fac obnoxia vt. l. qui filius
E. qui res pign. ob. pos. s. appellatiōe suozū
pñre loquēdo nō oñtinet res extra nñm do
miniū posite vt. l. i. s. i. ff. ad fill. et. l. si quis
suos de leg. iij. g^o in ipotecharia. cū tradita
m^o de obligatiōe oñrahēda q ē oñiosa ar. l.
arrianus. ff. de adlet ob. g^o ē restringendū vt
in. c. oñia extra de regl. iur. li. vi. et sic de bo
nis suis nō dicēt nisi sint i dñio. Ex ill.
rōib^o ocludit Dñ. in. d. l. cū res q dñ. i oñbū
te rephēdit gl. tenētē q in ipotecharia cre
ditor dñat pbare dñiuz debitozis. imo dñ
ipe q iste gl. dñt vñtatē p rōel supscptas. cū
distictiōe quā stati subiūgā Et ideo ad
pleissimā itelligētiā cū qñt qd pñari dñat
p creditorē agērez ipotecharia vtz dñiuz
debitoris. vel titulū. possessiōez i bonā fū
dē vel possessiōez i bonā fidē tñ. sic distin
gue. aut agit ipotecharia directā. aut vñli
p^o casu necesse ē pbare dñiuz. i ita loqñtur
dñ gl. l. i. de sal. iterditiō cū rōib^o. s. assigna
tis. et idē dñt doc. q male oñsulit creditori
agenti directā. qz difficile erit ei obtinere i
ipotecharia pñter difficiles pñatiōes dñij
et dñ directā et vñlis ipotecharia vt nō. in
d. l. cū res. Si xō agit vñli et tūc aut agit
oñra debitoze vñ herede ei^o. aut oñra extra
neū possessorē. pñmo casu suffiē pbare pos/
sessiōez cū bona fide. qz debitor vel ei^o hēs
nō pñt referre qdēz dñij creditori vt pñ in. l.
inter colonū. s. i. ff. de pign. Aut agit oñra ex
neū possessorē et tē. aut ille possessor hñ cāz
a debitoze. aut nō. si hñ cāz a debitoze i sūt

hic opi. Ja. bu. die iustitiae q̄ ideo est acti
possideret ipse debitor vel ei heres ar. eius
q̄d nōt in. l. in oib. ff. de regl. iur. et. l. q̄ ip̄s
e. ti. Alij dicūt q̄ aut iste possessor vult vti
accessiōe possessoris et iur. rei ex p̄sona au
toris sui et tūc p̄cedet opi. Ja. p̄dicti. Aut
vero vult vti possessione et iure rei ex p̄so
na sua sine adminiculo auctoris et tūc idē
fit i eo q̄d statī dīcā in nō hāte cāz a debito
re ar. dē. l. de reb. E. de donac. ante nup.
Tu hō dīc fm Cy. q̄ qū vult vti accessiōe
auctoris sui. tūc a h̄z titulū onerosuz aut
lucratiuū. p̄mo casu idē q̄d in extraneo 2°
casu fit idē q̄d in debitore possidēte. hāc tū
distīdīdēz facit Cy. p̄pter q̄d tūc ius v̄t
heredūz esse opi. dēi Ja. Si hō non h̄fec
cāz ab ip̄o debitore. et tē aut creditor agit
ip̄othecaria ad rē. Aut ad possessionem ad
uocāda tū. p̄mo casu in ip̄othecaria nō ob
tinebit nisi probet tū. possessionē. et bonā fī
dem. et ita itelligitur glo. dē. l. rez alienam
ff. de pig. ac. q̄d p̄bat pulchra et eiuidēti ra
tione dicit. l. q̄ eo iure p̄tor tūc creditorem
agentē ip̄othecaria oīra extraneū possessorē
quo tueretur ip̄m debitorem si ageret
oīra ip̄m possessorē. hic est casus in. l. si ab
eo. ff. de pig. sed si debitor vellet agere oīra
extraneuz possessorē. ad rem nō audiret
nisi haberet titulū. q̄ alias adīdē nō ha
beret. et sic si ageret nō audiret. ergo 7 cre
ditor nisi tū. p̄bz debitor. hāc rōez firmat
q̄d nō. in. l. ij. ff. de pig. vbi facili⁹ succurrit
creditori agentī ip̄othecaria oīra debitore
vel heredē. q̄ oīra extraneū possessorē. Si
vero creditor agat ip̄othecaria. nō ad rem
s̄ ad possessionem aduocandam. q̄ est penes
extraneuz possessorē. aut agit ex obligatio
ne sp̄ali et nō admittit q̄ obligatio sp̄alis
oīz oīstituere ius in re. vt nō. in. dē. l. rē alie
nā. ff. de oīrahe. em. et in. l. si sine. E. ad vell
Si vero agit ex obligatione generali que
solet apponi in oīradibus vt dicit tex. in. ff.
q̄d dicit. tūc q̄z applōe bonorūz meorūz so
lēt venire ea tūmō que possidem⁹ vt. l. bo
norūz. ff. de d. sig. et. l. in vendic. de bo. auc.
iur. pos. tūc distīgue aut possessio illa q̄
est penes extraneuz possessorē. posset peti
aliqua adīdē a debitore. sicut posset cōtin
gere in casu. l. 7 ideo de condi. fur. 7. l. in ea
E. de fur. tūc aduocabit eam creditor a
dione vtili. q̄ oīpetebat debitori dīreda ar.
l. grege. ff. de pig. hoc probat quia pos
sessio est ius insistenti rei. vt dicunt doc. in

l. licet. E. de acqui. pos. et iura coīa veniūt
in generali obligatiōe vt. l. nomen. E. qui
res. pig. ob. pos. ergo in ip̄a obligatione ve
nit ius insistenti rei. et sic cū extraneus pos
sessor sit debitor respēu possessoris hoc ius
aduocabit creditor p̄ ip̄othecariam dēam
possessionē ar. dē. l. si ab eo. aut hāc posses
sionē debitor nō potuisset aduocare p̄ ali
quā adīdē. et tūc nec creditor per ip̄ote
thariāz cū solutū sit ius ip̄otece hoc extra
neo possidēte ar. l. p̄poni⁹. ff. de adq.
pos. cōiundā. l. si in p̄n. ff. qui. mo. pig. vel
ip̄o. sol. q̄uis cy. tenuerit oīra opi. dy. q̄ in
ip̄othecaria dīreda creditor habeat neces
se p̄bare oīum debitoris per rōnes suas
sup̄dictas. si dīcte rōnes bene inspiciantur
conclunt q̄ ip̄othecaria nō pōt cōstitui in
re aliena sed quis dubitaret de hoc. nedūz
dy. sed aliquis fatuus eē nō dīcēt opp^m. q̄
de hoc sūt multī casus legū. et patet ad lit
terā. l. si sine. E. ad vell. et. E. si res alie pig.
da. sic. et in multis. l. illi⁹ ti. sed opi. dy. vide
tur posse defendi p̄ nō. per glo. et doc. in. l.
quidam in suo. ff. de ad. insti. vbi patet q̄
est p̄sūptio iur. q̄ si aliquis repiat posside
re cum titulo et bona fide p̄sumat oīs vo
nec oīum alienūz p̄bet esse. et ideo credi
tor qui titulū p̄bauit et bonā fidez debito
ris. p̄sūptiōe iur. p̄bauit oīum tpe obliga
tiōis fuisse penes debitorez et ideo nisi vo
ceat tūc alienū oīum fuisse. v̄t fundasse i
tentiōem suam creditor. 7 sic opi. dy. p̄dica
tur et est equior. et hac cōsideratione videt
posse defendi. reprobata glo. vt. s̄. dīxi per
dy. sed vbi apparet de oīio alterius tūc q̄
sublata esset p̄sūptio iur. sup̄dicta tē v̄t
deret posse defendi opi. Cy. 7 glo. In gl
subaudi ibi. l. re pignoris Ita glo. male cā
tat p̄ dēam. l. nam ibi dicit q̄ colonus est
ille qui habitat in p̄dīs rusticis et inquil
linus qui in vrbāis et rustica et p̄dīs
vrbāna distīguuntur qualitate et nō lo
co vt ibi patet fm dy. In ip̄othecaria a
dione sic formatur libellus dico oīra talē
q̄ sibi locauit domum talem. posita in talī
loco pro tū annua mercede vsq̄ ad tale tē
pus. dico etiam q̄ in dīctam domūz iculic
tales et tales res. q̄s dīctus talis conuen
tus tenet et possidet. et mihi locatori fue
runt tacite obligate. quare peto possessio
nem talīū rerum mihi assignari proponēs
pro p̄dīs saluianum interdūm vel
proponens cognominatam seruianam

Creditor & ostra debitorē sic dicit. dico
stra talē q̄ cū mutauerim. x. p̄ q̄b̄ ipote
cauit in talē rē q̄ in bonis ei⁹ erat tpe ob
ligatiōis p̄dite cōtrade. quā rē dīdī tūc
debitor me⁹ t̄z 7 possidz. 7 ip̄ possessionez
in assignatē denegat. q̄re peto dīdīz p̄dē
possessionis in assignari p̄ debitorē p̄dīdīz
meū. p̄ p̄dīdīs p̄ponēs ipotecariā adīdēz
7 petēs ad p̄dīdā dīdī meū debitorē dōē
nari. Cōtra eīneū & o sic dītor forma/
bit libellū. dico ostra talē q̄ cū tal debitor
me⁹ i. c. cā mutui. in obligauerit ex ipothe
ca p̄ p̄dīdo debito talē domū. posita i tūc
loco. quā dīdī talis ouent⁹ tenet 7 possidz
7 quā dīdī debitor me⁹ tpe dōē obligatiōis
tenebat 7 possidebat cū tūc 7 bonafide
vel q̄ in bonis dīdī mei debitoris tpe dōē
cōtrade obligatiōis erat. q̄re peto dōm ta
lem possessorē dōē dom⁹ in ipothecate. v̄sa
sua cōdemnari ad assignandū 7 tradē
in possessionē dōē dom⁹. In .s. itē si q̄s. s.
p̄ri. In gl. q̄ incipit h̄ q̄ adīdē. ibi in eū. te
ne menti hanc gl. 7 suppleas ibi in .s. si. q̄
cāu nō liberabit a carceribus etiā cedent/
do bonis. q̄d est mirabile f̄z Dy. Scribe
s̄sus de istis adīonib⁹. fa. pa. pau. padīo
talis nō dat vtrīq̄. Libell⁹ i reuocato/
ria format in hūc modū dico cōtra tēz q̄
talis debitor me⁹ in fuerit cōdemnat⁹ i. c.
7 q̄ nō soluit cōdemnatiōez. fuerit miss⁹
in possessionē bonoz ip̄i. q̄ ad q̄ritatē de
biti p̄dīdī nō sufficiūt 7 ip̄e debitor ex t̄o
donatiōis in mei fraudē dederit et tradi
derit tali talia p̄dīa. posita in tali loco. et
iura s̄bueniūt creditorib⁹ in quoz fraudē
alienatiōes fūit. q̄re peto dīdī alienatiōez
reuocari. ac p̄inde me mitti in possessionē
dīdē rei alienate. ac si dīdī res tradita nō
fūisset. p̄ponens p̄ p̄dīdīs adīdēz in factū
reuocatoriā. cognominatam paulianā. Adīo d̄ cō
stitutā pe
In personam cunia in quā est hodie trāsfusa adīo. que
oliz receptitia dicebat. que cōpetit aduer/
sus eū qui nudo padō cōstituit se solutu/
rum q̄d q̄s nālīter 7 ciuīlīter. vel nālīter
tūc vel ciuīlīter. si scies debitū tūc esse ciuī
līter. cōstituit. tenebit. Itē adīdēs que ex
cōtradib⁹ filioz vel suoz. circa peculium
initoz in p̄rem 7 dōm redīgūt. q̄ de pecu
lio cognominant. Itē adīo in fēm q̄ orit⁹
ex iuramēto cōventionali in iudicio p̄sti/
to. si informis sit. Juratū. vel adīo vtilis

ex eo cōtradū q̄ dat ex eodē iuramento si
formis sit p̄stitū. p̄sonales. p̄tonēq̄ adīdēs
cēsent. h. v. v̄sq̄ ad .s. penales. Cū que/
rit v̄z iurās 7 piurās puniat sic dīstin/
gue. a q̄s iurat p̄ sacra līcita. a p̄ sacra re
probata 7 illicita. si p̄ sacra illicita 7 f̄pro
bata. 7 de cōsuetudīe h̄ f̄ciat v̄puta p̄r
budelos vel viscera dei. d̄ iure n̄ro supplē
tīo vltio puniūt. v̄t i. s. hec oīa q̄dē in auct.
v̄t n̄ luxu. cōtra nāz. a p̄ sacra līcita. 7 tūc
a iurat v̄z 7 si puniūt v̄t i. ti. de iureiur. ff.
et. C. a iurat falsuz et tē. a est persona ac/
cessoria v̄t testis a p̄sōa p̄ncipal. p̄ casuz
puniūt. l. cornelia de fal. v̄t. l. luti. ff. de hīs
q̄ no. infā. l. q̄ falsa. ff. de testi. l. eos. ff. d̄ fal
a ē p̄sona p̄ncipal 7 tē a iurat calore. aut
cū deliberatiōe. p̄ cāu deū h̄z vltorē v̄t. l.
q̄d calore. ff. de re. iur. et. l. ij. C. de iureiur.
a deliberate iurat. et tē aut iurat p̄te defe
rētē i iudice. a nemīe deferētē. z° cāu n̄ pu
niūt q̄z nemīni nocet. h̄z h̄z deū vltorē. v̄t. v.
l. ij. C. de iureiur. p̄ cāu aut iurat aliq̄d d̄
p̄terito. aut de p̄senti. aut de futuro. si de p̄
terito 7 piurat aut sup̄ negocio q̄d t̄agīt
p̄ncipē. 7 puniūt. l. iul. maiesta. v̄t. l. ij. C. ad
l. iul. ma. aut t̄agīt alit̄ q̄ p̄ncipē. 7 puni
tur ex ordinē crie stellionat⁹ arbitrio iudis
cis. v̄t. l. de piurio. ff. d̄ cri. stel. l. z de illo iur/
ramēto oriat adīo in factū v̄t i. s. s. Itē si
q̄s. 7. l. n̄ erit. s. dato. ff. de iureiur. aut iur/
rat sup̄ eo q̄d de p̄senti ē. 7 illd̄ nō retractat
regulr. fallit i cāu posito i. l. fi. C. d̄ iureiur.
et i. l. admonendi. ff. e. et. l. impator. ff. d̄ re
iudi. et si p̄ deū tē iurauit iure n̄ro h̄z deū
vltorē v̄t dēa. l. ij. C. de iureiur. si per p̄n/
cipem tūc h̄z p̄ncipē. ita intelligit. l. si duo
p̄soni. s. fi. ff. de iureiur. fm̄ v̄z itelledūz
aut iurat aliq̄d de futuro. et tūc aut piur/
rat ex cā legib⁹ inf̄ra. et nō puniūt v̄t. l. fi. ff.
q̄ sa. cog. a fine cā i. l. inf̄ra. et tē aut iurat
super eo q̄d erat efficacit debitū. et puniūt
fm̄ q̄ dicit. l. si q̄s maior. C. de transact. si
vero debitū nō erat efficaciter. et tunc de
iure n̄ro nō puniūt. v̄t. l. iure gentiūz. C. et
generaliter. ff. de pad. q̄d est verū si iurat
aliq̄d q̄d sit in p̄iudiciū alteri⁹. si vero
iuramentū in nulli⁹ lesionē tendit v̄t q̄z n̄
comedere carnes in die pascatis tūc deū
habet vltorē fm̄ ipe. cui⁹ fuerūt hec & ba.
Super glo. que incipit v̄puta in fi. dīc/
glo. videt aliter determinare in. l. ij. s. i. ff.
de consti. pec. quare Dy. sic dīstīngūt cū
ciuīlīter tantūmō debitū venit i ostituto
l i

¶ *Et ille q̄ constituit scilicet civiliter tunc debitor*
cum illud qd̄ constituit. creditor vero credit
utroq; iure debitum. et tunc qz h̄ exceptionez
odiosas qz si solueret nō repeteret. t̄ talis
constitutio ar. l. vi. §. si ff. de offi. pec. aut h̄o
v̄tq; s. creditor et constitutus. scilicet civiliter tan/
tūmō debitū. t̄ qz v̄tq; ē i pari cā. potior
ē dōtio dūcti. et iō h̄ cāu si t̄t constitutus.
ista distictio cadit i q. v̄tq; sine cā valeat. et
qz de h̄ gl. sūt strarie. dīc breuiter sine alle.
q̄ a i stipulacōe nulla cā ē exp̄ssa et p̄sūt cā
dōtionis et v̄z ar. l. cui per errorem. ff. de re. iur.
q̄cāpō dīcāt gl. nā sp̄ p̄sumit scia. et p̄bat p
ouas. l. et p. l. h̄ iur. i p̄n. de donat. l. et l. i. ff.
de pollicita. nā i h̄is iurib; sp̄aliē dīc q̄ sp̄a
le ē i iure publico. q̄ volēs dōre d̄z exp̄ri/
mere cāz. alioq̄n donatio nō valeret. q̄ i cō
trariū ē ius cōe. vt. l. ius singulare. ff. d̄ legi
Si h̄o exp̄mīt cā ista quā v̄tq; strahētuz
scit nō b̄esse. et t̄ gl. tenebat q̄ nō valeat. l. i.
h̄. §. circa. ff. de doli excep. quā seq̄t h̄. Dp.
et Ep. i. l. generalit̄. Et d̄ n̄ nu. pe. et bar. i. d̄
l. h̄. §. circa. dēminat contrariū videlīz q̄ q̄n
v̄tq; scit cāz nō b̄esse valeat. et dīc q̄ ē cas⁹
i. l. cāpan⁹. ff. de opif. lib. scdm qd̄ deberes
aliē dēminare quā. S. dēminauit Dp. i
constituto facto utroq; scitē debitū ē i iur. ci
uiliē. In gl. g⁹ ex nudo ibi eū q̄ i p̄n. dōct. i
Bica de offi. pec. Et dīcūt p̄t ita modicuz
iteresse istoz. x. dīc. nō debuit tāta specū/
alicas itroduci. dīcūt g⁹ q̄ rō est qz q̄n ali
quid p̄mittit accessorie seq̄t nāz ei⁹ qd̄ p̄n
cipaliē iubet. sic solem⁹ dīcere i p̄dīctis nu
dis appositis iuxta stradu ex q̄b; nō orit̄
adīo de p̄ se. qz accidūt pado vestito vt. l.
legē. Et de padl. p̄terea hui⁹ consensu q̄ inē
cedit sup̄ codē debito magis opat q̄ vni/
cus. ē i h̄i. l. h̄ auia. Et ad vellep. ista tū rō
scda nō v̄tcludere nisi in constituto qd̄ fa
ceret q̄s sup̄ eo qd̄ d̄z. et ideo p̄ma rō ē ge/
neralior. In eadē gl. ad si. dīc h̄z Ja. bu
q̄ q̄n lex fouet padū p̄pter se ip̄z. et ex ta
li orit̄ adīo qz vestit consensu vt patet in cō
tradibus qui consensu contrahuntur et
ita erat olim in p̄missiōe dōtis et ita intel
ligat. l. ad eradīōez. Et de p̄mis. dō. h̄ cum
glo. allegauit. l. i. §. i. Et de rei vx. ac. nō b̄n
dixit qz ibi nō orit̄ ex p̄cō adīo h̄ ex stipula/
tione p̄sumpta a iure vt ibi p̄z. q̄n q̄. l. p̄t
padū itroducit adīōez. sicut ē i donat. nu
ro pado strada. et tūc nō orit̄ adīo ex pa
do. h̄ ex. l. dīctio p̄ter padū. et sic d̄z itelli
gi. l. h̄ q̄s argētū. §. h̄inaut. vt in glo. et ideo

glo. nō b̄n itellerit h̄ic straplacione p̄sone
cui d̄z ex eo adq̄ri vt p̄z in. l. i. Et de suffra
gio. l. i. §. i. et pollicita. et tūc orit̄ adīo ex
ip̄o p̄cō calefco et corroborato a iure. h̄ec
h̄ba posuit Ja. bu. i. l. legē. Et de padl. et do.
bar. i. l. fideiussoz obligari. ff. de fideius. in
§. fideiussoz accipi. Libell⁹ i adl. de consti
tura sic format. dīco strata talē q̄ cū eēt iur
nālīter obligat⁹ ad. x. dīct̄ clis. dīcta. x. nu
ro pado constituit se solutur. dīco q̄ q̄ cess/
sat et negat d̄se ipsa. x. q̄ constitut solutur
iō peto rē. Libell⁹ sup̄ adl. q̄ d̄ns tenet
de peculio. dīco strata talē d̄m talis fui q̄
cū straxerī cū tali suo suo. videlīz q̄ sibi
et mutuaui ouertēda i negocia peculia/
ria. dīct̄ talis d̄ns suus. i debite et iniuste
cessat et denegat restituere dīcta. x. q̄re pe/
to eū d̄emnari ad dandū iū q̄ten⁹ ē in pe
culio d̄cti fui. Contra d̄m de in rez h̄o
sic dīcas dīco strata talē d̄ns t̄lis fui q̄ ego
cū d̄cō straxi qz ei et mutuaui q̄ p me mu
tuata d̄cō suo ouersa sūt i vtilitatē dīcti
d̄ni q̄ dīctus d̄ns denegat restituere. q̄re
cū d̄ns t̄at ex stradu fui q̄te⁹ ē d̄sus i ei⁹
vtilitatē. et dīcta. x. sūt d̄sa in vtilitatē ip̄i
d̄ni. peto ip̄z v̄t a snia d̄dēnari vt d̄ca. x. i
restituat et reddat. In institoria dīcas
dīco strata talē q̄ cū ip̄e p̄posuit titiū suū
suū tali taberne. vt ip̄e ibi p̄ eo negociare
tur et ego in negociis dīcte taberne dīcto
t̄li. et mutuaui. et dīct̄ talē dīcta. x. i restitu
ere cessat et denegat. q̄re cū d̄ns p̄ponēs
suū alicui negociatīōi de h̄is teneat que
straxit et suū in ip̄a negociatīōe. iō peto d̄z
talē iū d̄dēnari ad dandū et restituendū dī
cta. x. In adl. i f̄z q̄ orit̄ ex iure iurādo
informit̄ p̄stito sic dīcas. dīco strata talē q̄
cū litigarē euz eo corā tali iudice. et ab eo
peterē. x. q̄ dicebā mihi debere. et dīct̄ tal
corā iudice p̄dīcto mihi d̄culerit iuramē
tum. vt iurare si dīcta. x. erant mihi debī
ta. et ego dīcto tali deferēte iurauerim dī
cta. x. mihi debere per eū. quare cū dīctus
talis deneget et recuset dīcta. x. p̄stare iō
peto ip̄m v̄stra sententia cōdēnari mihi
ad. x. p̄dīcta danda et restituēda. Si vel
ro formiter iuramentum p̄stitum sit. sic
dīcas. dīco strata talē q̄ cum litigarē cum
eo coram tali iudice et ab eo peterem. x.
que dicebā mutuasē sibi mihi d̄culit iur
amentum corā dīcto iudice. et ego dīcto
tali deferēti et postulante. iuramī p̄dīcta
decem mihi deberi per eum ex dīcta causā

mutui. q. videtur talis debite denegat nū
dare et restituere. q. re peto ipz. vñ snia cō
denari debet. ad in dāda et restituē dca. x.

Penales Adio que descen/
dit ex edicto de al/
bo corrupto q. opetit ptra eū dolo albū p
toris corruptit. Itē ea q. opetit ptra libruz
vl ptra descēdētē vocatē i ius sine venia
pñonū vel parētē Itē ea q. dat ex edico ne
q. eū q. i ius vōtē vī eximat. et ex edico de
eo p. q. fēm erit zc. sūt ptozie et pēales. h. d.
In gl. i. iuris. ibi siue criales. imo fm Ja.
de are. i. cā criali possz agere fili' ptra pñez
si pñ enormē iuriā faceret filio. vt qz cum
fili' et libruz abulent pari passu q. ad pñi
bitionē vocatiōis i ius vt hic pz. et lex p/
uideat de libto q. si enormē iuriā sustine/
at a pñono. eū possit accusare. vt. l. si adul
teriū cū ictu. s. libto. ff. de adul. g. i. dē i fi
lio ex iocititate rōis. Sup eadē gl. q. ro qd
si venia si petita fili' vocat i ius pñez. et pñ
venit. et cū filio litigauit nūq. iudiciū va
let. dic q. sic. p. l. q. ius. ff. de i ius vo. qd pñ
luerūt doc. in. l. q. in pñate. C. e. et ex h. infer
tur q. q. ius fili' nō pñt regularit accusāe
pñez. q. si accusauit. et pñ nō opposuit se cō
tra accusatiōez. q. nō pñt accusari q. accu
satio pñdat. nā cū talis exceptio sit dila/
toria. et sic an l. l. d. l. d. z. opponi. qd regula/
rit ē in q. cū q. accusare nō pñt de iure. qz
si an l. l. d. l. nō opponeret nō possz opponi
qd pbat p. l. i. s. p. accusatiōez. ff. ad turpi
et ibi determinant dōd. Hoc pbat et seqt
s. do. bar. i. dco. s. p. accusatiōez. In gl.
i. nō petisset i sine. t. z. g. glo. q. filio agēt ex
cā ex q. pñi nō adqrit vsufruā pñ debeat
sēntire. idē tenet i. l. cū nō soluz. s. necessi/
tatē. C. de bo. q. lib. l. z. antiqu' glosa/
tor ibi tenuerit otariū. cui' opī. seqt bar.
in. l. si. ff. de s. ob. in. s. i. et Ja. de are. Ricar
malūbre. et Ty. i. dco. s. nccitātē nā rō qm
allegat gl. q. re pñ debeat sēntire dū agit
videlicet qz nō ē integra pñona. nō ē verā
qz i his q. adqrit pñi. tñmōdo pñ est legi/
tim' administratoz. et ita introduxit dīda
l. si. C. de bo. q. lib. vñ in signū repudiari/
onis erigitur pñis sēntus dū fili' agit
ex tali cā. s. vbi ageret ex alia cā. tñc pñis
auctas vel sēntus nō spēdat. cū pñia po
testas ad gubernādū et regendū filiūz sit
introducta. nō ad autorizādū fm pñitos
doc. et pñ istā rōez meā reprobāt gl. q. vbi
q. tenuerūt q. filio agēt ex cā castreñ l. q.

pñ necessitatē hēat sēntire vt sēntit dōc.
i. d. s. necessitatē. In gl. i. dat actio i si. dic
cū qrit quō pscriptō itrupat vtz p execū
toris missiōz. i. citatiōez solā. an s. o p cōt.
l. l. qz gl. q. vbiq. vacillāt. et iura sup hoc
vidēt diuersimode loq. Dic s. Ja. de are.
Ja. bu. et bar. q. a nos qrim' de pscriptiōe
fauorabili q. lis ē vsucapio triēnij. q. curr'
fauore pscriptiōis tñmō. a de pscriptiōe p/
tīm fauorabili et pñm odiosa. q. lis ē pscri
ptiō. x. et xx. an. q. currit fauore possidētis
tñmō bō fide cū titlo re imobilē et i odii
negligētis. a de pscriptiōe mere odiosa q.
est pscriptiō lōgissimī tps xxx. vl. xl. an. a
de pscriptiōe q. de sui nā currit qz tpa est
iur. dispositio vt ē i ptozīs penali' p. ca
su nō itrupit pscriptiō ec p l. l. d. n. in ef
fatu s. z. q. p. i. l. i. s. fi. ff. p emp. z. cā inē
rupit pscriptiō ec p l. l. d. l. vt. l. morte litis.
C. de rei vē. et l. s. titucl. ff. de ac. et ob. nā in
hac pscriptiōe eligit media via cū ipa sit
media inē pscriptiōe lōgissimī tps et vsu
capiōe triēnale. z. cā itrupit pscriptiō
p citatiōe solā. vt l. cū notissimī. et l. si. C.
de pscripti. xxx. vl. xl. an. et ē rō qz illa pscri
ptiō ē itroducta mere i odii negligētis et
dormiētis suū ius pñe. et iō tādiu currit
q. diu dormit. cū mittit nūciū vel citato/
riū excitat et nō dormit apli' et iō pscriptō
itrupit. 2. cā itrupit pscriptiō p l. l. cōt.
vt ē cā i. l. i. et i. s. fil. iud. C. q. libe. pñ. dat
l. l. d. l. fa. et q. tñs pscriptiō itrupat faciē
sic pbat i. l. si. et ibi nō. ff. de edico diui. ad
col. vbi ē gl. nō. de s. quā seqt op. Quō
q. et quō itrupat pscriptiō statutaria dic
s. z. do. bar. q. a statutu fēm ē a comite ba/
rone l. mgratu hñte pñatez odēdi statutu.
qz si mgrat' ē. et tñs vñ ē lex pretoria. et
adio ex ea descēdēs ē ptozia. iō p l. l. cōt.
itrupit. vt. s. i. 2. mēbro dixi. a sēz ē statu'
a to' pñlo l. ab hñte pñatē a pñlo. et de ea iu
dicabit s. z. q. iudicat de pscripti. lōgissimī
tps. videlicet q. itrupit p citatiōez solam
naz tñs pscriptiō currit sine ti'. et solūmō
neglia si petet. et dormiētis. iō iudicat vt
d illa qm dixi i z. mēbro. qd posuit do. bar.
i. l. i. s. fi. ff. de vsuca. p emp. Libell' ptra
eū q. corruptit l. sustulit albū ptozīs sic for/
mat. dico ego tñs pñlaris et tāq. d. pñlo ac
cuso tñez. q. cū p dñz vicariū citatis pñoe
pñitū et scptū eēt albū. l. appositū tñe edī
dū. ad pietē palaciū iñdētē dēi dñi vicariū
q. cauebat q. null' iñer de noāe cū lumine

vel sine lumine sibi pena. x. h. dicit talis do-
lose et alio peccato deum coram seculis. vel de
alio alio corrupto. quare peto ipsum puniri.

Contra vocatorem ius sine via. sic dicas. di-
co contra tale filium vel librum meum. quod quis ipse
sit filius vel liber meus. et non possit vocare in
ius sine via. dicit talis filius vel liber meus
si petita venia nec obtenta. me inuitum ius
vocat coram tali iudice. quare peto eum de se
dici puniri. Contra vi eximere ius vo-
catum puniendum ex edicto ne quis eum. etc. sic di-
cas. dico contra tale. quod cum tali die fecisset ci-
tari tale meum debitorem. i. x. ut die scia se-
qui appareret coram tali iudice. in risu de iure
super predictis. dicit talis deus talis debitor
meus predictus ad iudicium veniret per vim et
violentiam ipsius detinuit. et impedivit quod mihi
veniret ad iudicium coram iudice in termino vi-
de citationis. propter quod actio mea quam contra
dictum debitorem meum habebam. ad deum. x. pen-
pta est. quare peto deum tale. in via sua de-
nari in quietate in qua iure iurauero contra eum.

Contra eum de quo dolo feci quod minus veniret
i ius ad iudicium vocat puniendum per eum
de eo per quem factum erit. sic dicas. dico contra
tale quod cum litigarem cum tali aduersario meo
coram iudice. et coram deo iudice apparuissem
et promississem sistere in iudicio deo meo ad-
uersario die tali sibi pena. x. et deum eum in i-
nere causa sistendi de die in iudicio. ne in di-
cta pena incidere. dicit talis fecit quod minus di-
cta die i iudicio sistere. annuncians in quo pre-
me mortuus erat. vel aliquo alio propter quod
domum reuersus fui. et i iudicio non steti. unde in pe-
na iudicii. l. de. x. libris. quare peto dictum tale
ad interesse meum quod extimo. x. denari.

Preiudiciales h. d. p. iudiciales
adversus. ut de ea per quam querit an quis sit liber
vel ingenuus et de per agnoscendo per quam
querit quis dicat filius vel non filius eius. sunt pro-
rie et reales. actio vero per quam querit utrum
quis sit liber vel suus est preiudicialis in re
civilis tam iudicanda. h. d. In glo. ma-
gna ibi quidam etc. quidam habent in glo. di-
recta quidam non directa. melius stat sine
non. nam directa potest sumi duobus modis
vno modo per respectum ad utilem ut est illa que
competit ex verbis et mente. l. alio modo potest
dici directa per respectum ad contrariam. put glo
loquit sine non presumit hic directa per opposi-
tum ad contrariam. quod per quod dicit succedere et
ipsi separant in libertate contraria preiudici

ali vtili non directa et hoc modo intelligen-
do glo. tradit determinationi sue. quam
posuerat reprobando quod non sit dare con-
trariam in preiudicialibus. et ideo glo. vel hic vel
ibi male dicit. h. Jo. in arbore sentit quod est da-
re directa et contrariam in preiudicialibus. et hac
videtur sequi Dy. et ideo glo. videtur male
determinasse si cum dictio non videtur posse le-
gi quia hic glo. videtur accipere directam
per respectum ad contrariam nisi vellemus vi-
dere quod prima pars glorie requirit ab alio la-
tere in prima linea sub hoc signo. et ibi sta-
tur et dicit que dicit. etc. quia fuit error com-
missus in. l. i. de manumissis. si per xxx. an
servierat. et hoc dicunt doctores. non ob. dea
superius allegata. quia loquitur de fuitur.
querenda per prescriptionem. nos loquimur
in titulo servitutis probande per diuturni-
tatem temporis. Iuxta si. vide glo. ma-
gne ista glo. ergo videtur determinare quod
officio iudicis petantur servicia futura.
glo. determinat contrarium. s. pri. ubi vice-
bat quod officium non poterat se extendere ad
futura. ut autem officium iudicis possit se
extendere ad futura. Dy. et Ja. bu. c. cor.
aut officium iudicis dat super iure sicut quam
do adquisitum est in ius de futuro ut fuitur
in quibus tenet ad pacietiam de futuro officio
iudicis ut. l. h. az. et. l. legi. si fuitur. etc. et of-
ficium iudicis potest implorari etiam per futurum. aut
officium iudicis operit per iure quod est de presentia.
et si potest extendi ad futura. et ita intelligit. l. i.
cum si. ff. de usuris. i. glo. dicit tamen Dy. quod ista glo.
pri. loquitur in eo quod dicit quod si fuitur sunt pro-
missa vel preterita longo tempore ex promissione per-
tent officio iudicis. nam dicit tunc quod petent
actione ex eo contra videlicet ex promissione
et sic reprehendit glo. h. videtur per nunc quod glo. mel-
lius dicat nam glo. quod fuitur quid si petuntur
servicia futura. h. futura non potest peti iure ac-
tionis ar. l. solemus. et. l. non potest. ff. de iudi-
ergo glo. dicit optime quod petuntur officio iu-
diis. sicut solemus dicere in fuituribus per
quibus agit ad interesse de preterito et pacie-
tiam de presentia officio iudicis. ut non. dicitur deo
Ja. in. l. h. az. ita etiam erit in proposito quod age-
tur ad futuras prestationes officio iudicis
ut cogat quidvis frustare. et agere de iure
meo. nec erit verum quod hic agatur officio
iudicis ad futura quod agitur ad futura. in
quibus habet ius de presentia. quod dy. face-
batur posse fieri ut. s. primo. per eum. forte
glosa non meruit scandalizari. preterea

possz et alii testedi. qz officiu iudicis duplex
e. i. iudicariu et nobile. si intelligim de nobi
li. t. forte pcedz rñsio dy. h. si intelligim de
iudicariu defuncti adidit ex eo strada. t. e
gl. sustineri possz qz i oi adde pponi pt offi
ciu iudicis iudicariu. et id dicitur Ja. bu. q. si
pona aliqd in libello. ex q resultet adio et
postea occludat. qre peto ipz offd vfo adde
nari. q. tñs occlusio bn stat. qz dz intelligi d
iudicariu defuncti adidit. ita erit i pposito
fm dy. q. dicit p iudiciali no directa. accepit
tn directa vtroqz respct. et p respctm ad o/
trariu. et p respctm ad vñle. Queritur
vtr p iudicialē adioz possit intetare ille q
e in qñ possessioe qd vult pete p iudicia
le. vtr pde q. qd e liber. inqetaz forte. p ali/
que qz dicit q. e fu. nūqo poterit itetare p
iudicialē p qua dicat se libez cū i possessi
one libtatis sit. vtr q. no qz nēo pt pete qd
h. hinc e q. rei vñdicatione n dat possidenti
oi gñe possessiois vtr p. s. i. s. e. que. dic co/
trariu cū i istis p iudicialib. tractet de qdā
iure fututis. si etiā exñs i qñ possessioe li
btatis. qd petit p iudicialē. p dicit lex q. q
nascit ex viro et vxore e i possessioe filiati
onis vtr. l. filio. ff. de his q. sūt sui vel alie.
iu. et tñ lex pmitit tñ filio itetare p iudiciu
um de pñ agnoscendo. vtr p. s. i. n. e. gl. ma
gna circa si. ibi ex osuetudie debeāt serui
tia. gl. vñ inuere q. ex diutnitate tñs sola
q. obliget ad aliqd pñtadu. p hac opi. fa
cit. l. ij. ff. de futu. vbi dñ q. diutnitas aq
duā etiā sine tñlo fututē iducit. pterea
pl. dz opari diutna solutio. q. vnica. ar. l.
si mlier. C. ad vell. h. vna solutio indebiti
facit debitū. adeo q. pt repeti. vtr. l. cū de i/
debito. i. si. ff. de pba. g. multomag. plurē
es. pterea vtr ca. in. l. cū de i rem dñso. ff. de
vñl. vbi pñtor sic iudicauit. g. et nos sic
leq. dñm. vtr in. s. h. qd pñcipi. s. de iur. na.
gl. i. d. l. cū de in re dñso. defmīat otrariū. l. z
teneat q. ex lōga pñtade pñmat tñs. vñ
q. poterit titulu allegare que pbabit p
lōgam pñtadez. Ita g. gl. si itellerit vtr
s. dixi. falsa eēt multis rōib. qz certi sūt
mōi obligatiois iducēde vtr p. s. in. ti. de
oblig. et sequētib. h. iste n e de illis mōis
g. a pñb. sufficēt enumerat. ex lōga pñta
tioe n iducit obligatō. Iste mod. arguēdi
pbat i. l. a pñe furioso. ff. de his q. sūt sui l.
alie. i. pterea a dñem obligatioez iduci
ex tpe solo et h. e falsuz qz tps nō e mod.
iducēde obligatiois vtr. l. obligatio fere

s. placet. ff. de ac. et ob. nec etiā ex solutioe
sola qz iducit ad vñū effectū nō dñt opa/
ri otrariū vtr. l. q. hoīem. s. vñl. ff. de solu. h.
solutio e adinuēta ad tollēdā obligatioz
vtr. s. q. b. mo. tol. ob. g. eā iducere n pt. neqz
ex vtroqz simul. qz ea q. sepata sūt nō pñt
aliqd iducē nec eē diūda vtr. l. spadonē. s.
q. iumēta. ff. de excu. tu. nō ob. dñda. l. ij. qz
loq. i reali nō ob. q. pl. dñt opari plures
solutioes rē. qz fateor qz negabūt plures
repetitioes. nō ob. l. cū de in re dñso. qz ibi
allegabat titulu q. pbabat p diutnitate p
stationis et h. fieri pñt vtr defmīauit. s.
Quid si aliq. vna vice pñtat cētū q. dñt se
debuissē ex. c. anis pñs. s. vñū q. libz anno
nūqo si ex hac solone allat titulu. pbabili
ter vtr q. sic. q. admodū si annuatū pñtissz
qz hic e eadē rō g. rē. dñt otrariū s. Ja. et
p. qz vna solutio pluz ānoz nō tm opat
q. eadē distributa p singlos ānos cum
ex solutionib. pñticularib. plies fēis indu
cat maior paciētia et osensus qz ex vnico
tm fēo p plib. ānis ar. l. vñl. ff. ad. l. fal.
et dñt. l. si mlier. ad velle. Quid si q. ste
tit p lōgū tps puta. x. ānoz et vltra q. nō
pñt debita fututia. et velit allare remissē
onē factā p creditore ex aliq. tñlo puta do
nat. l. pñi dñ n pete nūqo pñmet tñs iste
pñcessisse ex diutna cessatioe. vtr q. sic qz q.
admodū diutina pñtatio fac pñsumi tñ obli
gatiois i debitore vtr. s. dixi ita diutina ces
satio fac pñsumi tñ libat. i creditore. ar. sū
pto a pari. dñt otrariū qz pl. e solue et gra
ui. q. n solvere. qz i n solvere n exigit aliq.
volūtas pñt aliqd fēm. h. i soloe diutina. exi
git mltiplex osens. vñ n sē paria. hac soloz
pbat due. l. si iūde viz. l. s. hac. d. ac. et ob.
diūda. l. si ita. d. dñi. et de. Quid i futu
te hoīuz aliq. fututē in vtr fu. me. p decē
niū. negat se futu dñcēs se libez nunqo ex
diutina tñs pñscriptoe. pñmetur titulu
fututē. i h. hoīe. gl. t. q. n. i. l. cū de i re dñso
p. l. ij. ff. de pñscrip. lon. tēp. q. p lib. qz lib
hō nō pñt pñscribi. In pñdictis at ad
onib. format libellus vtr ponitur in glo.
Sic itaqz Pro re nra nllaz ac
tionē ad qñm. ad dñ
dñ qz qd nrm e p. dñtio durate apli. fieri
nñz n pt. aduāio tñ fututia. l. z al. pñolis p
re nra restitue. rōe pñtietat. n opetat. ope
tit. qz oīs adio degnat otra futu. et it rea/
les et pñoles h. itest. qz real vñdica. pñoles
hō dñcēs oli pñtē hōdie q. abusuē vo/
l. z

canē denūciatiōes h. v. vsq; ad. s. sequēs.

In gl. q̄ incipit h. opponit in fi. dīc clari
us solūdo p̄trariū q̄ res p̄t fieri mea ex
p̄lib' cāis in idē occurrētib' h. ex p̄lib' cāis
successiuis n̄. ex q̄ mea ē ex vna cā ius ple
nissimū adq̄sui. qd nō admittit aliqd su
per se. sic p̄z nālī in vase pleno. S3 p̄tra h.
opponit nā oītat q̄ i vīucapione p̄les cāe
re q̄rūt etiā successiue. i. titlul bonafides. 7
possessio p̄tinua vt p̄z ibidē. ergo ex p̄lib'
cāis dñiuz p̄t fieri meū. sō qd dēz ē intel
ligit de cāis. i. titlis h. 3 q̄ sentiūt gl. 7 doc
i. l. iij. s. cū ex p̄lib'. ff. de adq. pos. In glo
q̄ incipit. i. qz apparet. dīc fm Dp. 7 etiā vī
fuisse de mēte gl. q̄ h. plane. vbi vī ponit q̄
vaz exceptio. rīa hō vī hic pōi. qz exceptō
vz eē de his q̄ i rīa p̄tinet h. 3 q̄ plane p̄z i
Rīca d. re. iur. h. sup p̄misit vnā rīaz circa
actiōes p̄sōles. dīcēs q̄ p̄sōli actiōe n̄ pos
suz petere in vari. qd ē meū. postea pōit ex
ceptiōez. q̄ adiciō furtiua q̄ ē p̄sōlis actiō
dat ad rē restituēdā. 7 p̄miserat gñalit q̄
p̄sōles n̄ poterāt dare nob qd n̄z ē. Dp.
ergo intelligit istū h. q̄ spāle sit in adiciōe
furtiua. qd nō ē in alijs p̄sōlibus. h. mō.
qz nulla p̄sonalis actiō dat ad restituēdū
p̄prietatē rei. q̄ est n̄ra. h. ad restituēdū
possessionē bñ dat. sicut actiō depositi cō/
modati 7 fīles. fallit hec rīa p̄sōliuz actiō
num in adiciōe furtiua. q̄ dat ad restitu
endū rē n̄raz rōe p̄prietatis. 7 ita itellerit
iōē Dp in. l. scire debem'. s. si a fure. ff. de
h. ob. vbi si ego stipuler a fure rē simplici
in vari. quā ip̄e furat' est. nō valet stipulo
p̄ rōes istī. s. i p̄n. h. si stipuler in vari illd
qd fur dare fateat ex adiciōe furtiua. bñ
valz. l. 3 fur nō teneat ad dandū qz illa h.
ba dare itelligūt. i. restituere p̄p̄ h. ba ad
iūda. qd ē valde nō. qz vbiq; p̄cessit cō
tractus de cui' natura nō venit trāslatio
7 apponūt ista h. ba. dare. d. 3 itelligi. i. resti
tuere l. trāz h. 3 nāz p̄ambuli p̄trād' qz liz
h. bñ vāe significet dñiuz trāsserre. vt hic.
en p̄p̄ ad iūdū ip̄op̄at significatō ei'. qd
optie p̄bat vīd'. s. si a fure. do. bar. vī itel
ligere istū h. plane q̄ fur tēat ad dāpū. 7
q̄ spāle sit i adiciōe furtiua. q̄ i ea vocat
res vari mīhi que mea est. qd nō est repe
rīre in aliqua actiōe personali. 7 hoc q̄a
p̄tra furē omnis actiō degenerat. 7 p̄mīstū
itellēdū h. plane ponit exceptiōez a tali re
gula. sic debet intelligi quia supra p̄mise
rat regulā q̄ p̄sonalis actiō nō op̄etit ad

dandū qd meū est. hec adiciōnalis actiō
furtiua op̄etit dñio. qd suuz est. 7 sic bona
ē exceptio Quia or in eadē gl. q̄ q̄ olim
fuit dñs. hodie p̄sumit dñs. q̄rit d̄ posses
sione nūquid qui olim possedit hodie p̄su
matur possidere. ar. l. siue possidetis. C. d.
p̄bat. Jo. dicebat q̄ nō. nā possessio facili
us pōit q̄ dñiuz vt. l. iij. s. i amittēda. ff. d.
adq. pos. Doff. distinguebat. aut trada
tur de v̄modo illi' qui olim possedit. 7 sic
vera op̄i. pla. qz solo aīmo possessio retine
tur vt dēo. s. i amittēda. 7 ē verisile q̄ q̄
tradaat de v̄modo alicui' vt sit sp̄ anim' cō
tinuāde possessiōis. Si hō tradaat de ei'us
incōmodo tūc sit vera op̄i. Jo. p̄ p̄trariāz
rōez p̄cedēt. q̄ op̄i. fm dōt. p̄adicaat. licet
Ja. de Are. alit distinguat vīz tradaat de
possessione quā q̄s habuit d̄ recēt. 7 hodie
p̄sumat possidere. als nō. p̄de. hō indistin
cte rō op̄i. pla. q̄ siue tradaat d̄ v̄modo illi'
q̄ possidz. siue n̄. q̄ sp̄ ille q̄ possedit. hodie
p̄sumit possidere. qz liz possessio ciuilis so
lo aīo p̄vat. nālīs tñ detentatio non pōit
sine facto iō rō Doff. h. 3 p̄de. nō videt s̄/
sistere. Doff. tñ op̄i. p̄adicaat d̄ p̄suetudi
ne. 7 ideo ē tenēda fm doc. de q̄ op̄i. facta
est additiō in dīda. l. siue possidetis supra
occasione ex p̄dīdis. Nūquid q̄ hodie
possidet rē vt dñs. dñs p̄sumat. gl. dīcūt
q̄ sic. in multis locis. tñ ad habendū pōi
dōp̄ dōdrinā sic distingue. aut tradaat de
dñio p̄ modū adiciōis. aut p̄ modū excepti
onis. p̄mo cāu. aut de dñio q̄rit p̄ncipali
ter. aut icidēter. si p̄ncipalit. tūc v̄z dñiuz
dīrecte probare de iure gentium vel ciuili
li. vt. l. i. iust. ff. de rei v̄. 7. l. i. ita. vt si fur. ff.
de dīdī fur. fallit cū possidēs vt dñs agit
contra violentū. quia in odiū violenti et
etiam cū dñiuz dīrecto deducit i iudiciū
per modū adiciōis p̄sumitur quis dñs
ex possessione bonafidei vt. l. si quis empli
tionis. s. super his. C. de p̄scrip. xxx. vel xl.
anno. Si vero dominiū deducit in iudiciū
ciuz icidē aut p̄bat possessio vt de p̄nti d̄
vt de p̄terito. p̄mo cāu possessor p̄sumitur
dñs vt. l. si cui. s. si querat. ff. si serui. ven.
facit qd nō. per Ep̄. in. l. iij. in. iij. q. C. que
sit lon. siue. quod est v̄z nisi p̄trariuz sit
p̄batūm per aduersariū quo casu vera
p̄batio tollit fidam. vt. l. item mela. s. i. ff.
ad. l. aquī. Aut inducit possessionem de p̄
terito. ad probationē domini. 7 tunc nō
p̄sumit dñs nisi p̄betur. vt. l. 7 q̄ non vī

§. qd dicit. ff. de pig. facit qd nō. p. doc. i. l. cū res. E. si res alie pig. da. sit. 7 p. h. forte nō pōt defendi dēz. Dy. qd voluit defendere in. §. itē fūiana. si hō dñuz deducit in iudiciū p. modū exceptionis. a. h. sit aūq. sit fūdata itentio a. dñi. a. post. si post tūc nō presumit dñs. vt. l. ob meritor. E. ne vxor p. ma. 7. l. i. 7 qd ibi nō. E. de pñs. fil. 7 sic pōt saluā qdā gl. q. ē i. l. iij. E. de pbat. q. vñ velle q. fama sufficiat ad pbatōz dñij

Sequens

Tercia diuifio adionum ē q. quedā sūt psecutorie rei tm. ut omēs reales 7 regulariter psonales que ex o. ractu descendunt vt ex mutuo. 7 stipulato amodato. pro socio 7 exempto. vendito. locato. conduato. et deposito. preterq. in quatuor casib. in quibus adiones depositi sūt rei psecutorie p. tim. 7 partim penales. Adionū hō que ex maleficijs oriunt. quedā sunt mere penales vt actio furti. quedā mixte vt actio legis acquirie 7 actio operens p. legato. sacro sandis ecclesijs vel pñs locis relicto o. tra herede qui passus fuit se p. ipso legato ad iudiciū vocari h. d. In glo. h. q. re plus. Eū q. rē quis sit magis puniendus vt clam vel palā aliq. faciens. Distin. que fm Dy. 7 alios. aut quis facit aliq. qd est de gñe pmissor vtputa q. o. trahit 7 tūc si faciat palam o. tractu phibitū i. mīnus puni. q. psumit error. q. si faciat clā q. psumitur q. faciat dolose. vt. l. nō existi. mo. ff. de admi. tu. 7. l. si. ff. de ritu nup. si vero faciat aliq. aliq. de gñe phibitorum tūc q. nūq. p. psumi bonafides pl. puni. palam q. clā faciens vt ē videre in facto furto manifesto 7 nō manifesto.

Libellus in actōe depositi mixta quatuor in casibus sic format dīco contra talez. q. cū in ciuitate aretina ortus tumule. esset vel in tali domo ortū esset incendiū. vñ iuxta domū meā esset qdā dom. que ruinam faceret. vñ cū quedā nauis sup qua ego erā. naufragiū facere veller. ppter q. s. ca. nō potui preuidere penes quē possem tute deponere talē libz meū. eundē libzū ppter timorē dīci tumultus incendiū naufragij. vel ruine. deposui penes talem. dīco etiā q. dictus talis dñs ab eo dictuz depositū repeterē. inficiatus ē illd. asserens o. tra veritatē dictū libz meū penes eū nō deposuisse. q. re cū iura puniant deposita. riā inficiantē depositū in quatuor casibus i

duplum et casus predictus ppter quē de/ posui sit vnus ex illis. ideo peto dictū ta/ lem puniri 7 condēnari in duplū dicti de/ positi. In adione furti manifesti 7 nō manifesti. sic format. dīco o. tra talē q. ipse dolose 7 fraudulenter animo lucrādi ta/ lem libz meū. surripuit 7 cōtradauit. me dñs dicti libri inuito. 7 aūq. dñm librum ad locū destinatū detulisset. fuit dephesus q. lib tpe o. tradatiōis 7 aū. fuit et erat. et ē me. q. re peto p. dicto furto manifesto in q. duplū ipm o. dēnari. In adione vi bo/ noz raptor sic format dīco contra talē q. ipse p. vim 7 violētiā de h. pñti āno. et tali mīse. rapuit in talē libz. q. re. cū o. raptōes sint pōita iura. q. eos puniūt i. q. duplū. peto ipm o. dēnari 7 i. triplū vltra dēz rē raptā p. vos puniri. Cōtra heredē qui passus est p. legato ad pñs cās relicto. se ad iudiciū vocari. sic format. dīco o. tra ta/ lē heredem. q. tñs testōr. i. suo testō vltio. le/ gauit fabrice scī dñici x. 7 dictū legatū pe/ tierūt a dōo herede p. q. dīct. tñs q. nolebat dñm legatū pñtē passus fuit se ad iudiciū vocari. 7 trahi. 7 ipm legatū inficiat. est. q. re cū tales ad iudiciū vocati 7 inficiātes relicta legata pñs locis. iura puniūt in duplū. ideo peto dictū talem vñ sentē cia o. dēnari ad solue. duplū dicti legati.

Quedam

Familie heriscū/ de iudiciū qd dat coheredib. occasione diuisione hereditat. Itē cōi diuisione qd in re aliq. cōione ha bentib. ad ipaz diuidentā o. petat. Item adio finitū regūdoz q. vt fines prediorū limitent o. petat. In quib. iudicijs iudex ex bono et eq. qñ res aliq. o. mode diuifio/ nem accipe nequit. de re vñ. alteri adia dicat q. p. extimatiōe ei. qd pl. p. ceperit. pe cunialiter alteri o. dēnat. dīcūt mixtā cām hñe realis et psonalis adōis. l. 3 psonales adōes sint hñe rē. Sup gl. i. dy. vñ sequi simplr q. sit dare adiones mixtas atq. in isto scio aduat qd dā scīū mēbz p. me diuifionis adōis posite in. §. omniū. i. pñ. qd nō vñ vez cū tex. dicat q. habz mixtā cām hñe q. sint mixte. p. terea fm do. Ja. butri in h. titlō tractat de nā adionū. q. ad ipaz originē. h. eedem res nō pñt hñe originē ex diuerfis cās o. trarijs qles sunt reales et psonales adōes. ergo nō est dicendū q. iste adōes mixte sint quo ad originem p. adōes q. oriūt ex o. tractu vñ q. dīcūt eē

¶ Eo. h. actio familie hercl. oritur ex quasi
contractu que inijt heres adeundo heres/
vitare. vt. s. d. ob. que ex qñ contractu. h. he/
res. similis actio coi diuisione e ex qñ con/
tractu vt in e. ti. s. si inter aliquos. ergo
sine dubio sūt pñles. licz in re scripte 7 p/
reb' cōperāt. pñt tñ dici mixte inspecto est/
fectu 7 fide ipaz. ppter qd est scienduz q/
actio dñ mixta triplici respectu. pmo qz sit/
pñm penalis. pñm psecutoria rei. vt. s. e.
s. sequēs. 7 hoc respectu actōes. hñc n sūt
mixte. 2º respectu dñ actio mixta qz nō dñ/
stinguit qñ sit actor vel reus vt. l. i. tribus/
ff. de iudi. 3º qz pñm sapit nām pñnalis
7 sic ab effectu iudicat mixta. nō ab origi/
ne 7 istis duab' considerationib' vltimis.
iste tres actiones. dicūt mixte. nō aut cre/
datur q sit dare aliquā actōez mixtā ori/
gine. est hñc respectu habuissent glo. q di/
cūt istas actōes mixtas reprobāt si pñm
sustineri possēt fm do. Ja. pñdñ. In gl/
qd si domos i fi. vbi dicit oēs eē pñnales
¶ Adde hz do. Dy. i re tñ scriptas vt pbat/
lex quā gl. allat. In act. familie hercl. cñ/
de sic format libell'. dico oñra talē q talis/
testōr nos parit instituit. vñ dñ' talis ē me/
us coheres. dico etiā q i dñda hereditate
sunt multa bona mobilia 7 imobilia. qre/
cū null' cogat stare in cōione. peto heredi/
tate inter nos diuidi p portōib' heredita/
rijs. iudex hñ si poterit oñde diuidē res/
hereditarias p hereditarijs portōib' eas/
diuidet. al. aut oēs assignabit vñ vel ma/
iore pñ. qñ hñat ali' ipo iure hereditario
7 tñc in snia dñz. cū oñde diuisio bono/
rum hereditarioz iter tales coheredes fi/
erit nō potuerit idcirco tali heredi p qñq/
pñtib' tales res hereditarias insolidū ad/
iudicam'. 7 eundē dñdo ei' coheredi. p p/
te hereditaria q ipz attingit in dñtis reb'
adiudicatis. dñdo tali i. x. dñnam'. In
adl coi diuisione sic format libellus dico
oñra talē. q cū talis fundus sit nobis do/
nat' a titio p equalib' portōib' peto di/
uidi. 7 nñm cuilibz pñ assignari dimidia
In actōe finiu regūdoz sic format li/
bellus. dico oñra talē q cum possidebā ta/
le prediū rusticū positū in tali villa iuxta
tales confines iuxta quoddam prediū
rusticum qd ipse tñs possidet iuxta tales
alios confines. 7 confinia vñdñ mei et dñ/
dñ sui predij sunt turbata. adeo q bene

cognosci non possunt. ideo peto confinia
vñdñum prediorum declarari. 7 poni ita
q amodo discerni et cognosci possint.

Omnes autem Omnis ac/
tio in sim/
plum duplum triplum vel quadruplum cōpe/
tit. vltra vero nō extendit. In simplū ope/
runt omnes regularit actōes reales 7 p/
sonales que sunt ex contractu vel quasi. In/
duplū vero furti nō manifesti. Itē. l. aqñlie
7 depositi in qñtuor casib' oñra negatē. Itē
actio p seruo corrupto. Itē pro legato ve/
nerabili loco relicto. pro quo heres pass'
est se ad iudiciū trahi. illud relicto esse in/
ficians. vel anteq soluat iussu iudicis
expedans In triplū vero dirigit actio ad/
uersus adōrē qui maiore summā est in li/
bello complexus. vt cū sportulaz nomie/
grauet. In quadruplū vero dat actō pro/
furto manifesto. pro his q metu sūt gesta
et pro eo quod alicui datum est vt aliūz ca/
lumniose vexaret. Item contra executorē
qui maiorez sportulaz summā quā debe/
ret exigit. h. d. In glo. secūda que incu/
pit. s. vltra circa fi. ibi vel dic aliud i pena/
ouentionali. Dy. reprobāt hanc solu. qz eē
in pena ouentionali nō est dñe q excedat
quadruplū. imo nec duplū. qz videret in/
fraudē vsuraz adiecta. vt. l. cum allegas
E. de vsuris. 7 ideo fm euz. sic distingue.
Aut pena adijcitur per nomina multipli/
catis vt duplum triplum quadruplum
7 nulla pena tunc excedit quadruplū. vt
hic cū fi. Aut adijcitur per nomina simpli/
cia. et tunc aut adijcitur factō. aut datio/
ni Si factō tunc quāracunq sit exigit. vt
dñdo. s. alteri. facit quod nō. in. l. si dñdñz.
E. de empl. Aut adijcitur dationi. et tñc
aut dationi quātitatis aut speciei. si speci/
ei. 7 tunc quāracunq sit. et potest exigi.
vt. l. luci. et quod ibi nō. ff. de adl. emp. si
dationi quātitatis. 7 tunc non poterit vl/
tra legitimū modū vsuraz. vt dñda. l. cū
allegas. quia vident in fraudē vsurarū
adiecta. hodie vero quia matēia vsurarū
est correctā tam de iure canonico. hoc est
claz. q de iure ciuili fm cōem opi. pterqz
in vsura nautica. nō videtur q pena ad/
iecta quātitatis dationi. vsq ad aliquaz
summaz exigi possit. Ratio huius diffe/
rentie iter obligatōez facti. 7 datōez spēi. et

da tūc q̄tūatīs ex alia facit q̄a ubi q̄s
stipulat aliq̄o fieri vel sp̄z dari. v̄ illud
h̄re vel dari illā sp̄z tūc affedare. q̄tū est
pena. 7 tūc sic potī peti videt̄ vt interesse
q̄ vt pena. qd̄ nō possum⁹ dicere i dātiōe
q̄tūatīs qz ibi interesse vel affedāo n̄ cadit
vt. l. numis. ff. de in līt. iurān. et ideo tūc
videt̄ in fraudē vsuraz adiecta vt supi⁹
ē dīdū. que rō pbatur. S. de sing. reb⁹ per
fideiō. re. s. i. In glo. facit rē. Et ista pce/
dunt in pena ouentionali. In pena vero
legali non reperitur q̄ excedat quatuor/
plum vt hic f̄m d̄y. et ratio dīe est. qz lex
que certa est potuit imutare penam lega/
lem. sed nō sic in ouentionali. p̄e. vero
et Ja. de ra. E. de sen. que pro eo qd̄ iterē.
pro. l. vna. trufant de hac dīstīdīōe vtrū
pena adiciatur per nomina multiplicati/
ua. vel simplicia. nam est imponere. l. ver/
bis. et nō rebus. o. tra. l. si. E. cōia. de leg.
7 ideo dīcūt ip̄s. q̄ pena ouentionalis q̄/
tacūq̄ sit. exigi potest. per quēcūq̄ verba
apponat. 7 imputet sibi qui x̄ misit tantā.
cū in re sua quilibet est moderator et ar/
biter. vt. l. in re mandata. E. mandati. nisi
forte pbaret in fraudem vsuraz adiecta
vt dīdū. l. cū allegas. Pena vero legalis
aut est formata et certa et illa dat̄ f̄m for/
mam quaz habet siue in quadruplū siue
in quintuplū nec est ratio aliqua quare
q̄druplū excedere non posset. si vero non
est formata qz est tale crimen ex quo iudi/
cis arbitrio punit̄. et tūc excedit 7 nō ex/
cedit f̄m arbitrium iudicis. vt. l. i. ff. de es/
fractō. s. expilatores. 7 ista dīuīsiō vltima
videt̄ probari per tex. dīdū. l. i. E. de sen. q̄
pro eo quod interest. p. 7 hanc opī. sequit̄
E. p. quia videt̄ melior et de mente iurū.

Libellus autem in adione serui cor/
rupti sic format̄. dico contra talem q̄ ipse
talem seruū meū qui erat bonus 7 bone
conuersationis corrupit. persuadendo si/
bi q̄ irer. continue discurrendo per taber/
nas. 7 alia loca inhonestā. p̄ter quod est
factus de bono malus. quare cū contra
corruptos seruos sit prodita adīo i du/
plum. peto dīdū talem in duplū condem/
nari extimationis serui mei. quā extima/
tionem fieri implozo officio et per officiū
vestrū. Et si res subtraxisset dīdū seruus.
posset dicere in dīdū libello qui seru⁹ me/
us corruptus ab illo. ob dīdam corrupti/
onem mihi subtraxit. x. quare peto dīdū

talem ad duplū dīdū. x. et dīdū extima/
tionem condemnari. cui⁹ extimationē im/
plozo fieri officio vestro. In aut̄. q̄ me/
tus cā. f̄m opī. p̄e. 7 E. p. debes vnīcū for/
mare libellū sic. dico contra talem q̄ ipse
metu qui caderet i constantē vīz me cō/
pult ad tradendū sibi talem libz meū. q̄/
re peto dīdū talem vestra sententiā odem/
nari vt dīdū libz meū restituat. et si fuerit
otumar in restituēdo dēm libz meū. man/
dato v̄ro qz sū infra annū. vel qz mihi me/
tum itulit. peto ip̄m in q̄druplū odemari.

Scdm̄ h̄o gl. videt̄ necessarij duo libel/
li vn⁹ in q̄ dicat̄. dico o. tra talē q̄ p metu
me opulit vt sibi traderē libz talē. quē si/
bi p metu q̄ caderet i vīz ostantē tradidī.
q̄re peto ip̄m v̄ra snia odemari. vt dēm li/
bz m̄ restituat. Et si dīdū liber nō restitua/
tur ex p̄a snia 7 p̄o libello. tē formabit ali⁹
libell⁹ in hac forma. dico o. tra talē q̄ talē
libz meū p metu q̄ caderet in constantem
vīz opulit me tradere. et tradidī. dico eē
q̄ ipse p vestra snia fuit odemnat⁹ vt dī/
dū libz mihi restitueret. 7 dico etiā q̄ ces/
sauit dēm libz restituere vigore dīdū v̄re
snie. q̄re cū pretor ea que metu gesta sunt
nō habeat rata. sed in q̄druplū adionem
dat̄ infra annū. contra nolētes restituere
res p metu ablatas. 7 ego sum infra tps
anni. peto ip̄m vestra snia odemari m̄ i
q̄druplū. In adionib⁹ de calūniator/
bus qñ q̄s recepit ab aliq̄ vt calūniā
cōmittat cōtra me. sic dicas. dico cōtra ta/
lem q̄ de āno p̄f̄ti. x. recepit a titio. vt me
calūniōse accusaret de adulterio. qd̄ i ve/
ritate nō cōmisi. q̄re peto cōdemnari cum
in q̄druplū dīdū. x. mihi restituendū.
Si vero recepit a me ne calūniōse vexat.
sic dicas. dico cōtra talem q̄ cū veller me
calūniōse vexare in iudicio. de hoc anno
et tali mense sibi dedi. c. al. x. ne me calū/
niōse vexaret. q̄re. peto ip̄m vestra snia cō/
demnari in quadruplū dīdū. x. per me
sibi dato. Contra executores vero re/
cipientes vltra q̄ debeant recipere sic dī/
cas. dico contra talem executore siue cō/
tra talem curerū curie. q̄ cum essz sibi cō/
missum vt me citaret. 7 pro viatico sue ci/
tationis deberet solū vnū grossum habe/
re. dīdū executor exegit et extorsit a me
x. vltra ea que recipere debebat. quare cū
tales executores puniat. l. in quadruplū
peto dīdū talem vestra snia cōdemnari

in q̄or:plū. 7 q̄ restituat in id q̄d pl'a me

Actionum

(exeg' et extorhic) Quinta diuifio
adionū ē q̄ q̄daz bonafidei quedā ftricti
iurl. sunt. 7 oēs adl. exceptis. xvij. que fūt
bonafidei. inter quas hodie petitiō herē
ditatis. 7 rei vrozia adio olim appellata.
que hodie dicit vtilis ex ftipulatu p do/
te. et etiā ex ftipulatione direā danda v/
repetēda cōiter ftricti iurl. vocantur. pro
dote autē tacita opetit ipothecaria que
ceteris creditoribus habentib' tacitam
ipothecā fm glo. et Dy. vel expreffam ipo/
thecā fm Ja. de are. De. et Ty. etiā potio/
rib' tēpore pfertur. muliere eā intentante
h. d. Sup gl. que incipit. f. xvij. ibi nō valz
ipo iure. idē tenēt glo. vbiq' quas fequit
do. Ja. bu. in vīda. l. eleganter. Et De. dī/
cit q̄ ex contrādu tali oritur adio et obli/
gatio. quia in metu est dolus. et oī adus
meticulosus parit adioez et obligationē
licet ope exceptionis refcinda. vt in. l. me/
tum. §. volenti. ff. q̄ me. cā. ergo ita erit in
pofito h' ifta ratio nō ob. fm q̄ vīda glo.
Rndet eīdē in. l. volo. C. de inutili ftipu. p
terea dicit De. oī adus habens effentia
lia fua. debet parē adioez 7 obligationez
licz ope exceptionis veniat refcindo. vt. l.
iure gentiū. §. fi ob maleficiū. ff. de pac nec
ob. fm eū. l. elegant in pn. 7. l. iij. ff. p focio
qz debz intelligi q̄ nulla est emptio nulla
ē focietas. f. oppofita exceptione ab homie
ficut folet dici in cōpensatione q̄ ipo iure
perimit adionē pofitā. oppofita tñ ab ho/
mine als nō. opi. tamē gl. et Ja. est cōior.
In glo. q̄ incipit que nafcit ibi in quarto
aut cōtrādu. Ifta glo. reprobat p Dy. et
oēs doc. cōit. nā vī dicere oīra cafuz. l. fo/
lent. ff. de pfcip. reo. pōt tñ faluari qz i cō/
trādu facio vt des. deuenit tale fēm ex q̄
aduerrario aliq̄d adest. vtputa domū fie/
ri. 7 tūc fine dubio orit pfcipit verbis
adio. vt in vīda. l. folet. qz nō est ratio q̄re
magis in alijs contrātib' innominatis
q̄ in hoc det pfcipit verbis adio. fi vō
deuenit in eo tale factum ex quo aduerfa/
rio nihil adest vtputa feruū manumitti.
tūc non potest oriri adio pfcipit vbi
fed de dolo. 7 ita intelligitur ifta glo. et
fimiles. et ratio est quia pfcipit ver/
bis adio. est filia equitatis que fe non ex/
hibet nifi qñ aliq̄d adest aduerfario. et idē
ea deficiente deuenitur ad fbfidiariaz de

dolo. Dy. et Jaco. butri. In glo. pua
super verbo ei. que incipit adionē. que vī/
det fentire q̄ priuilegiū adionis de dote
datur tam adionē de dote qm mulieri.
q̄dam impugnant hoc duab' rationibus
tenentes q̄ detur mulieri. non aut adionē
primo q̄a quotienscūq' datur priuilegiū
contemplatione adionis vel cāe. ad quē/
cūq' tranfit adio vel caufa tranfit 7 priuile/
gium vt notat in. l. in omnibus. ff. de re/
iudi. facit. l. priuilegia eodē titu. fed oīat
q̄ priuilegiū tacite ipothecē non tranfit
ad heredem extraneū. vt in. l. i. C. de pri/
uilegi. dotl. ergo priuilegiū ipothecē nō
datur adionē fed perfone. pterea iuramē/
ta 7 priuilegia sunt reperta gratia perfo/
narum. non gratia adionū. vt. l. fi. C. de
facro fanda. eccle. ergo indubio dicerē effe
priuilegiū mulieris 7 non adionis. Dy.
hic fequit glo. 7 Ty. in vīda. l. i. C. de pri/
uilegi. dotl. vbi ter. exprefse probat q̄ priuile/
gium datur adionē. vep tamen datur cō/
templatione perfone vt. §. dēm est. 7 iteo
non tranfit ad heredē. et per hoc ceffant
contraria. Per verbuz induximus q̄d est
in ter. determinauit Dy. q̄ fi extraneus
qui dotem dedit pro muliere. et ftipulat'
est dotem fibi reddi. fi folutō matrimonio
eā repetat. q̄ nō hz tacitā ipothecā. cū illd
priuilegiū fit inducū p puidencia foli' mu/
lieris. vt ter. apit. h' mulieris nō ē puidē/
cia vt extraneus repetat. ergo zc. In gl.
h' nūq̄ in fi. hāc vltimā opi. fequit Dy. p
rōez glo. pterea lex affionis. C. q̄ po. i pig
ha. dicit q̄ mulier pfert creditori priuilegiū
aro in ipotheca. priuilegiū dī puata lex. g'
pfert creditorib' hñtib' ipothecā. nō ex p/
uifioe legis. h' ex iure cōi. pterea priuilegiū
q̄d dat mulieri vt pfert creditori dī itel/
ligi dūmodo ius q̄d habem' ex puihone
nra nō leuat vt. l. i. §. merito. ff. ne quid in/
lo. pu. h' fm hoc leuaret ius hñtis expfiaz
ipothecā ex puihone fua ex tali priuilegio
ergo zc. pterea ius fingle facili' tollit. qm
cōe. vt in aut. de non alie §. qz dō verifit
coll. iij. h' tacita ipotheca est ex priuilegio
et iure fingulari. ergo facili' tollit q̄ expf/
fa q̄ est de iure cōi. Ja. de are. De. 7 Ty. fe/
quūt opi. Marti. p ter. q̄ idifinde dicit eā
pferrī ceteris creditorib'. g' nec nos debe/
mus diftinguē vt. l. i. §. et gñalit. ff. de leg.
i. pterea h' inconuincibilē pbat. fi vinco
vincentē te. multo magis debeo vincē te.

vt. l. de accessib. ff. de dñt. et tēp. p. scrip.
h lex dicit q mutuas i refectioe rei. exp. se
ipo: hecā hñti. pferē hñti ipothecā exp. ssa.
vt. l. in cō. ff. q. po. in pig. ha. Itē lex dicit
q mulier pferē mutuati in refectioe rei
expresse ipothecae. vt in aut. de equal. dot.
hñs osequēs g multo forti mulier ha/
bēti ipothecam expressaz pferēda ē. et ad
hāc rōez nō ē dare rñsum fm p. nec ob.
q mulier et fiscus ābulēt pari passu qz nō
ē vez in oib. nec ob. q pūilegiū dicat pū
uata lex iē. lex dicit q pferat pūilegiā/
tus qz pūilegiū pū sumi ex cā et ex tpe. vt
in. l. pūilegiā. ff. de re. iur. et intelligaz q
pferat pūilegiat ex tpe. nō ob. q pūile/
giū debet intelligi sine damno alteri. qā
h ē vez quādo pōt. alis nō. licz opi. ista sit
colorata in iudicijs pūicat opi. gl. et oy
et ita refert Ty. qd sequit Ja. l. utri. In
gl. vix ē faciēda ibi Rñdeo. ff. so. ma. nō p.
glo. alibi allegat duas. l. ad hanc defmi/
nat. que nihil faciūt. p. allegat. l. in rebus
f. ult. C. de iure dot. vbi dicit q aditōi de
dote non incipit pūscribi nisi a tpe soluti
matrimonij. vel a tpe quo maritus cepit
vergere ad inopiā ergo p3 q ante nō est
nata adō qz aditōi nō nate nō pōt pūscri/
bi. sed illa. l. nihil facit. nā ad hoc vt pūscri/
batur alicui aditōi. duo sunt necessaria.
l. q sit nata. et q possit intentari. vt. l. i. C.
de anna. excep. circa si. nā pūscriptio vult
tollere ius dormientis et nō volētis intē/
tare. ius suū. quod poterat intentare. vn/
de sequit q nō pōt incipere pūscribi qz si
erat nata et nō potest icipere pūscribi qz nō
poreat intētari. vt dēa. l. i. et iō ista. l. nihil
facit. 2. allegat ad determinationē gl.
l. ij. in pñ. ff. de dot. pūlega. vbi soroz si le/
gat ius dotis nurui. ostante matrimonio
non valet legatū. sed si legat dotē tantuz
valet quasi videat esse ratio. qz in primo
casu videtur legare rē ipam. ex quo vide/
tur cōcludi q aditō nō erat nata. sed illa. l.
etiā nihil facit. qz non ē illa rō illius. l. qz
aditō non erat nata. sed illa ratio qz debi/
tor videt legare creditori aditōnē suā. qd
non potest. vt. l. pūrias res. C. de leg. cū si.
racō huius determinationis que ē veris/
sima. sit hec. quotiescunqz initur aliquis
etradus pure statim contrahitur obliga/
tio et oritur aditō vt. l. in omnibus. ff. d. h.
obli. vbi vero sub condicione tacita vī ex/
pressa tunc subdistinguitur. aut conditio

omnino extinda est. et tunc statim oritur
aditō et obligatio vt. l. si pupillus. ff. si sub
condicione. ff. de nouac. et qd in. ff. si ex cō/
dicionali. S. de h. ob. si vero sub condicione
q se h3 ad vtrūlibet. l. qz pōt existere vel si
existere. tūc ante existentia aditōnis nūqz
oritur aditō vel obligatio. vt. l. cedere dñ. ff.
de h. sig. et v. ff. si ex aditōnali. h etrad. re/
petēde dotis. etrahīt s3 aditōnē mñmonij
dissoluēdi culpa mulieris vel viri. vī sine
culpa alicui. tūc vēdicet sibi locū repeti/
tio dotis. vt p3. ff. so. ma. qñ p totū. si vero
culpa mulieris dissoluat mñmonij. tūc
cessat repetitō dot. vt. l. consensu. C. d. rpuo.
et l. luti. ff. so. ma. g. aditō dot. repetēde
valet. si mñmonij fuerit dissolutū culpa
viri. vel mulieris vbi ca. se h3 ad vtrūlibz
qz si mulieris culpa nō repetit. et in aditō.
q se h3 ad vtrūlibz. nō oritur aditō vī obliga/
tio. ante aditōnis euentū. vt dñ. g. aditō
de dote nō ē nata ante solutū mñmonij
qz ante nō venit cōditio vel anteqz mari/
tus h3 gar ad iopiā et q aliō dñet. nescit qd
dicat h3 Dy. Querit Dy. nūqz adō ex/
testō sit bonafidei i q veniūt frēs et vfe ex/
mora vt in. l. titia. ff. si vfas. ff. de leg. ij. g.
ē bonafidei. p in aditōe bonafidei si reddīt
res deterior. pū agi aditōe pūstina vt. l. i. ff. si
reddita. ff. de positi. et i aditōe ex test. ita est.
vt. l. meui. ff. ij. ff. d. le. ij. h dñe a stridi iur/
vt i gl. bonafidei. cū si. i. h aditōnū. h3 tam/
istar bonafidei. vt. l. alia. ff. d. iureiur. vbi ē
ca. ista. q. Quid de aditōne p tutele vī
idē qd i aditō. tutele q ē bonafidei vt h. p ve/
niunt i ea vfe ex mora vt. l. i. ff. si iudicō. ff.
de eo q p tu. ne. gest. dñe q ē stridi iur. qā
nō nūat in bonafidei. l3 nāz hēat bonafidei.
vt dñi i aditō. ex test. In pūdictis at aditō/
onib. qz longū eēt ponē libellos. et qz ho/
ra ē nis tarda. nō pono. Remitto vos ad
Roff. et specu. qz ibi plene sūt eoz distindū/
ones et pphēdūt. et faciles sūt ad formadū
In bonafidei Oliz it aditō/
ones bonafidei
dei et stridi iur. h iterat. qz i aditōe bonafidei
poterat oppōi opēsatio. q aditōez ipo iure
vsqz ad cōcurrētē qritatē tollebat. si i aditō/
onib. stridi iur. exceptio cōpēsatiōis locū
nō hēbat. h3 opponebat exceptio doli p qm
cōsequebat quis i tantū min. cōdemnat
in qntū exceptio ppasset. hodie hō i qntū
aditōe cōpensatio ab homie opposita vsqz
ad cōcurrentē quātitatē pimit ipo iure. si

hinc inde ē deb' tū circa ius q̄ritatis lū/
quide. p̄t q̄ i adde depoliti. h. d. Super
gl. q̄ incipit. i. vbi q̄ritas i p̄n. dicit v. l. si de
bitor. ff. de op̄sa. vbi hinc inde debet q̄ti
tas pure. sec' q̄ debet alēnatie. vel debet
pure. h. so' p̄t fieri i sp̄c. q̄b' duob' casib' ex
ceptio op̄satiōis simplr opposita n̄ p̄t cē
h. h. mō ē opponēda ei q̄ d3 s̄b alēnatie q̄/
titate v' sp̄c v' q̄ p̄t solue sp̄z. licz q̄ritas
sola sit i obligatiōe. oppono tibi exceptiōz
op̄satiōis si elegeris soluē. x. q̄ in debes
q̄ & ba expōit. d. bar. i. l. si i veditiōe. s. idē
vici' ff. de fur. In e. gl. ibi itē q̄o si hinc
inde. q̄o itellige s3 d3. q̄n hinc inde debet
ge' eiulōe ḡnis v'puta q̄ tu dēs in afinū
7 ego tibi afinū. h. si diuersoz genez vt q̄
ego tibi equū 7 tu in bouē sec' eēt p̄t rōz.
ter. q̄z hec si sūt debita apto iure. In ea.
gl. i. si. solz q̄ri. q̄. l. si. s. pe. d. op̄satiō. dicit
q̄ si debitū q̄d i op̄satiōe deducit. exigit
maiorē indaginē. q̄ debitū p̄ncipalit peti
tum. vt q̄ nō possit ita cito liq̄uari vt de
bitū p̄mo petitiū 7 p' p' modicū tps. q̄ nō
p̄t opponi op̄satiō ita q̄ hēat effēm.
Quero circa h' q̄tuz tps dabit ad liq̄uā/
dum debitū i exceptiōe deducit. dicit d3.
q̄ dabit biēniū. 7 gl. videt sentire idē i. l.
si. ff. de op̄satiō. p. l. aufert. s. i op̄satiōe.
ff. de iure fisci. vbi videt casus. d. lo. i. d.
da. l. si. E. de op̄satiō. s. penul. 7 Ep. ibid.
in. x. q. videtur sentire q̄ tempus istud sit
iudicis arbitrio limitandū veritas est. q̄
ad debitum pbanduz in op̄satiōe de/
ducit ad hoc vt op̄satiō habeat effēm
tantū tēpus exigit q̄tum datur ad soluē
dū debitū p̄mo petitiū. 7 ideo si ad soluē
dum debitū p̄mo petitiū daretur. mensis
deberet dari mensis ad pbandū exceptio
nem op̄satiōis. hoc pbat p̄ dicit s. in cō
pensatiōe diuindo cū. l. in fraudē s. fiscalib'
bus. ff. de iureiū. nā dicit dicit s. fiscalib'
q̄ fiscalibus debitoribus ad soluendum
fiscale debitū dat tempus duoz mensuz
si q̄ritas nō est nimis magna. postea i dī
do. s. in op̄satiōe dicit q̄ ad pbandū
op̄satiōe debitori fiscali dat sp̄cium
duoz mensū. 7 sic illud tēpus tātmōdo
q̄d daret eidem ad soluendū debitū p̄n/
cipale fisci. quicq̄o dicat Ep. 7 d3. s3 d3.
Bar. vt ipe scripsit in dīdo. s. in op̄satiō.
In glo. que incipit adeo ibi vt hic. p̄t
rea est casus in. l. q̄d dicit. ff. de cōpensatiō.
p̄trea dicit lex. q̄ si debeo tibi. x. 7 tu mihi

q̄nq̄. 7 vterq̄ n̄m ē in mora p̄ter q̄d de/
benē vfe q̄ vsq̄ ad ocurrentē q̄ritatē de/
biti. hinc inde nō currūt vfe. q̄d ē p̄t b̄n/
ficiū op̄satiōis 7 sic op̄satiō h3 locuz
etiā nō opponat ab hoīe q̄z facit vfas si
currē vt. l. cū aliē. 7. l. se. ff. de op̄satiō. 7. l. si
stat. E. e. p̄trea stat q̄ in delictis h3 lo/
cum op̄satiō vt. l. si ambo. ff. de op̄satiō.
7. l. apud celsuz s. marcell'. ff. de doli excep
glo. hic 7 vbiq̄ dēminat ocrariū 7 b̄n p
tres. l. allegatas in ea. q̄ debeat oppōi ab
homīe. nec ob. ter. q̄ dicit ip̄o iure. q̄ d3 in
telligi opposita ab hoīe. p̄trea nō ob. l. q̄d
d3. imo ē ca' p gl. fm d3. Bar. nā sp̄ale est
in ip̄ensa facta in q̄ritate totali q̄ ip̄a mī
nuit dotē ip̄o iure. absq̄ eo q̄ cōpensatiō
opponat ab hoīe. ergo in ocrariū ē ius cōe
vt. l. ius single. ff. de legi. q̄d seq̄t d3. hic.

Qualit' op̄satiōis exceptio d3 oppōi
vici' sic. corā vobis tali iudice. t̄is debitor
calis vt dicit in. x. ex causa mutui. oppōit
contra eū. 7 cōtra dictū debitum de. x. 7 q̄
ip̄i' talis titi' ē debitor in q̄nq̄. ex cā stipu
lationis. q̄ ip̄e talis p stipulatōez pmissē
eidē tali q̄nq̄. q̄re de dictis q̄nq̄ ad debitū
dōz q̄nq̄ exceptiōez op̄satiōis opponit.
offerēs se pbatuz dēaz op̄satiōis exce
ptionē ifra t̄minū p vos statuendū quē ex
nūc sibi p vos cuz instantia dari petir.

P̄trea Adīōes arbitra
rie sic iō sūt dēe q̄
in eis iudicis arbitriū p̄det in q̄tū cōdē
net conuentū. quaz adīōnū q̄dam sūt re
ales vt adīo q̄d met' cā. de dolo. 7 ea que
op̄etit cū aliq̄o pmissuz. legatū. mutuatū
vel constitutū certo loco soluēdo. et adīo
ad exhibendū. in q̄bus adīōnib' arbitra
rijs fm nām ip̄i' adīōis. iudicis officio sē
tēcia fert. in eis etiā 7 in oib' alijs adīōi
bus si p̄t iudex certā d3 ferre snīaz. Ad
intellectū hui'. s. nō. q̄ quadruplex ē offm
iudicis. quodōam est nobile 7 istud ē du
plex. quodōā litis decisiōiū per quod pel
titur restitutio in integz vel aduocatus
salaria sibi constitui. 7 d̄ isto nō tractatur
hic. 7 ponit de eo in. l. q̄ntus. ff. de adimē.
legl. 7. l. qui per calūniā vel collusionēz
ff. de adl. emp. Aliud est officiū iudicis me
rum ad ordinandū litem vt libellos in
ep̄tos reijcere et similia. et etiā d̄ hoc hic
nō tractat. terciū est officiū iudicis merce
narium. quod deseruit adīōi. et istud est
officiū iudicis quod versatur in adīōe

bone fidei nec de isto tradat hic. licet iusto
iuret in lite. vt. l. in actionib. ff. de in lites
iura. Quartum est officium iudicis non deser-
uiens actioni propositae secundum naturam ipsam. sed
accidentaliter eueniens propter aliquod accidens
extrinsecus eueniens super naturam actionis cui deservit.
et istud est officium quod deseruit. vel versatur
in arbitrariis. et de tali loquitur hic.
Item est sciendum quod actiones arbitrarie non sic di-
cuntur. eo quod arbitrarie sit nomen actionis sed
est agnomen. quodammodo actio de peculio
vt. l. ij. ff. de actionibus. ff. de eo quod est. l. lo. et not. Ep.
in. l. i. ff. de eodem titulo. Item est sciendum
quod actiones arbitrarie sunt triplices. que-
dam sunt in quibus vertitur officium iudi-
cis in quantum condemnet. quedam in quibus
condemnet. et quedam in quibus. In quibus
condemnet sunt arbitrarie sic actio quod mercedem ad
exhibendum et alie in quibus feruntur iudicia due. In
quantum condemnent sunt actiones arbitrarie
per eo quod quis promissit certo loco. vt. l. ij. ff.
de actionibus. et l. si heres. et l. si autem. ff. de eo
quod certo loco. Item de eo quod constituit sese so-
lutum certo loco. vt. ff. de constituto. pecu. l.
si duo. ff. de i. Item est et tertia arbitrarie. qua-
le iudex debeat condemnare vt in actione
noxali ubi videtur arbitrariū vt iudex
debeat condemnare insolentem aut noxalem
et hec sunt de mente D. p. hic. et Ep. in di-
cta. l. pma. ff. de eo quod certo loco. In actioni-
bus arbitrariis in quibus feruntur due
sententie vt puta in actione ad exhibendum
sic format libellus. dico contra tale quod cum
agerem contra eum coram tali iudice vt ipse res
tales quas tenet exhiberet. in iudicio. et
fuit per dictum iudicem condemnatus vt eas exhi-
beret. dictus talis contumaciter recusauit
et cessauit dictas res in iudicio exhibere.
quare peto ipsum vestra sententia condemnari. in quibus
iurauero mea interesse. dictas res in iudi-
cio non fuisse exhibitas. Super actione pri-
ma ad exhibendum in primo libello sic dicat
dico contra tale. quod ipse tenet et possidet ta-
les res mobiles. quas interest mea exhi-
bere in iudicio amittendo pro ipsis rei ven-
dicationis proponere. quas dictas res occul-
tat. quare peto ipsum vestra sententia condemnari. vt dictas
res in iudicio exhibeat. Et si velis cum dicta
actione ad exhibendum intertare rei vendica-
tionem quod fieri potest secundum opinionem. quod dicitur. dic ad
vendo libello quas res exhibitas cum spe-
dent ad me. iure domini vel quasi vendi-
co extunc cum exhibite fuerint. petens dē

talē vestra sententia condemnari vt dictas res mi-
hi restituat. In actionibus arbitrariis in
quibus feruntur officium iudicis in quo condemnet vt d
eo quod certo loco et sic dicat. dico contra ta-
lem quod cum ipse deberet in. x. et ea mutui. et
constituit dicta. x. soluturum in ciuitate Ro-
mana et lapsum sit tamen tempus quod como-
de potuit in loco constituto dicta. x. soluisset
et dictus talis neget dicta. x. mihi soluere
quare peto ipsum vestra sententia conde-
nari vt mihi soluat. x. in ciuitate Roma-
na. petens per vos dñm iudicem rationem
habere eius quod interest mea. x. soluta fuis-
se in ciuitate Romana. quod interesse meum
est ultra. x. in quinq. petes ipsum per dictis
x. et dicto interesse meo vestra sententia condem-
nari. In actione deo arbitraria. in qua
versatur officium iudicis. quale debeat con-
demnare. sic dicat. dico contra talē quod tal-
seruus suus dedit mihi damnum in mea
vineis propter quod sum damnificatus in. x. quare
peto vestra sententia condemnari dictum talem
vt dictum damnum emendet. vel dictum fuit
mihi pro noxa vel pro dāno predicto det

Si quis agens Plus in iudicio petens
re loco vel causa vel tpe. olim cadebat a
causa. hodie vero plus tempore petens.
venit aliter puniendus. quia reo inducie
duplicant. cui actor ad omne damnum litis
tenebitur. plus alijs modis petens. triplū
sumptuum quos sustinuit reus expensa-
rum. nomine litis. minus vero petens in
reliquo in iudicio petendo non preiudicat
et errans in libello potest eum corrigere.
h. d. In glosa que incipit. i. sine utilita-
te in fine. Sed an qui certo loco promissit
soluere. potest conueniri in loco promissio-
nis cum alias ibi non habeat domiciliū.
videtur quod sic ratione contractus cum ea rōne
ibi quis sortitur forum. vt. l. heres absens.
ff. de iudi. gl. aliq. vacillant. Glo. determi-
nat veritatem huius quod in. l. i. ff. de eo quod certo loco.
videlicet quod non possit in loco contractus
conueniri. quod euidenter probat. l. contra-
xisse. ff. de ac. et ob. nā licet verba sint in vno
loco accepta. et in alio sit solutio destinata
in loco solutionis videtur contractus ce-
lebratus vt probat dicta. l. et hoc verum in
loco ubi fuerunt verba contractus inita.
alias posset rōne domicilij conueniri. quod
sequitur spe. Ep. et omēs moderni per. l.
quero. ff. de solutionibus. Quia in. ff.

huc at. dicit q in debito alternatio ele-
ctio est debitoris. opp. q electio sit creditoris
vt. l. plane. §. vlti. ff. de leg. i. vbi in legato
alternatio eligit legatarius qui est credi-
tor. liz multi circa hoc varia dicant. ve-
ritas est in contradibus semper electio e-
debentis indubio vt hic cum si. In vlti-
mis voluntatibus debet sic distingu. a
verba legati alternatim diriguntur ad le-
gatarium. vt tici percipias librum aut
equum. et tunc sine dubio electio est lega-
tarij vt dicto. §. vltimo. Aut verba legati
alternatim diriguntur ad heredem vt he-
res mi da titio domum aut decem. et tunc
electio est ipsius heredis. vt. l. si ita reliquit
§. vltimo. ff. de leg. iij. In dubio vero qm
non possum perpendere ad quem verba
diriguntur in vltimis voluntatibus de-
biti alternatim electio est creditoris. vt est
casus in. l. luti. ff. de le. ij. que est no. ad
hoc. et sic est differentia in hoc vltimo me-
bro inter contradus et vltimas volunta-
tes quia in contradibus electio est debi-
tis in vltimis voluntatibus eorum fauo-
re electio est creditoris. ratione facit. quia
in vltimis voluntatibus plenissima fit i-
terpretatio q in contradibus in casu du-
bio. vt. l. in testamentis. de regu. iuris.
Quia in §. preterea. dicitur q in debito ge-
neris electio est debentis. oppo. de. l. si ser-
uus. §. cum homo. ff. de leg. primo. et §. de
lega. §. generaliter. solutio in contradibz
procedit iste. §. In vltimis voluntatibus
cuius sit electio debiti in genere. sic distin-
gue fm Dy. Aut testator habet in patri-
monio res de quibus vna est tibi legata
generaliter. que patrl. familias non detez
minatur arbitrio. vt quia legat tibi suu.
et plures seruos habet. et tunc electio e-
legatarij. vt. l. ij. ff. de operis. li. et in dicto. §.
et in §. si generaliter. Si vero testor no ha-
bet in patrimonio rem tibi legatam tunc
electio est ipsius heredis vt. l. iij. ff. de vi-
tri. oleoqz lega. cum tamen heres non eli-
geret vilissimum nam debet eligere medi-
ocrem. vt. l. legato generaliter. ff. de leg. i.
et in hac distinctione stat Dy. do. Bar. in
l. si domus. in principio. eode titu. in illo
membro quando testator habet in patri-
monio re generaliter legata. sic subdivin-
git. aut e res que habet limitatos fines
a natura. vt homo. bos. et equus. et i istis
electio est legatarij. vt supradixit Dy. aut

non habet fines certos et limitatos a na-
tura sed facto hominis vt domus et tunc
electio est heredis vt est casus in. l. si domus
in principio. ff. de leg. i. licet forte tunc no
posset eligere vilissimam vt. §. dictu est. Ra-
tio diuersitatis quare secus est in rebus
habentibus fines limitatos a natura. a
facto hominis. e. quia si in rebus habet
tibus limitatos fines facto hominis lega-
tarij haberet electione posset vnus graue
herede eligendo forte domu preciosissimam
inter quas res habentes fines facto hominis
limitatos. e. maxima differentia. secus est in
rebz habentibz fines a natura. vt in furo
boue. et equo. qz ibi legatarij n pot nimium
grauare heredem. cum no reperiat tanta dif-
ferentia inter tales res qta inter alias que
hnt fines limitatos hominis. Si quis
qliter plus petes puniat. Distingue aut
solu qd petit et p cautioez non erigit. aut
vtz q fecit. pmo cau puniat put hic dicit
in §. h quide. qz petens plus tpe puniat
qz inuocia duplicat reo. et eode reo puniat i
expensis in lite factis. Alijs modis plus pe-
tens puniat i triplu expen. scay p reu vt. §.
§. tripli. et hic. si bo plus petijt et cautioez
erigit. a lite est testat. aut no. pmo casu
cadet a tota ca. vt. l. i. §. de plus peti. scdo
casu qn n e lid. vel. no puniat nisi in sumpti-
bus lid. vt ibide qz an lid. vel. n of qd pete
h pete velle. vt. l. apli. ff. rem ra. haberi.

Sunt preterea Senta di-
uisio adi-
onum quo ad effectum ipaz e q omes adi-
ones vl sunt psecutorie solidi vt est in oibz
bus regulariter videre. quedam no sut pse-
cutorie solidi. vt in. x. exēplis positis i hoc
§. h. v. vsqz ad fi. In glo. que incipit vic-
q impese ibi tunc ipo iure definit esse dota-
lis. cu hac glo. cor. alia glo. que e in. l. i. §.
h nec ob. impelas. §. de rei vr. ac. et ibi ioe
sequitur Ja. de are. et Dy. et Dy. hic. Pro
hac determinatōe videt casus in. l. is q. §.
qd dicit. ff. de iure do. ota hac determinati-
onē videt ca in glo. quada i. l. qd dicit. ff.
de impen. in rebz dotl. factis. facit etiā ter.
in e. l. h in glo. vide. l. qd dicit. ponit opio
Alpy. corrigētis sceuolā. qui dicit ota-
rium in dco. §. qd of. in dicta. l. si is. p opo
istius glo. facit q legu correctio est euita-
da. et pmpum est leges legibz ocondare.
vt in. l. i. §. de inoffi. dotl. ergo non est o-
gendum q Alpius corrigat sceuolaz

h sciuola expse dicit q impesa facta i spe
dotali e tanta qtu valet ipa spes. facit q
definere re esse dotali vt in dicio. qd dr.
vbi r. r. dicit desit r. pteea idē facit tex.
i e. l. q dicit reuertat ex quo innuit q an
q mulier soluat spes dotalis nō erat. sed
eē defierat ppter impesas. Preterea ideo
notāter sciuola dicit q si impese ascēdūt
ad qritatē spēi. q tūc spēs definit esse do/
talis. qz si nō ascēderet n p pte tūc sec' eēt
nā spēs dotalis pteea nō definirer esse
dotalis qz tūc cogeret qd ad cōionē nam
marit' cogeret recipe pte fundi p impēfī
qd esse nō v3. vt. l. cū pī. ff. vltimissimis. ff.
de leg. ij. Do. bar. determinat oīa istā gl. et
tenet q impesa facta i spe dotali nūqz fac
spēm definire esse dotalē p pte vel in to
tum qritatēqz sit impesa. hoc pbat in ter.
dici. qd dicit. vbi dr q manifesta inq/
tas r. pteea nō v3 eē deterioris dōitōis
spēs dotalis. qz alteri' puati imo dēt esse
puilegiatioz. ar. l. i. ff. so. ma. h constat q si
aliquis expedit in spe puati etiā plus qz
ipa spēs valeat. nihilomin' ipa spēs non
definit esse in dōio ei' cui' erat vt. l. i. ff. seru'
ff. de pig. ad. pro h facit. l. peculū. ff. h hfe
vbi videt casus. ff. de pecul. nā ibi dicit q
si seruus plus debeat dōio qz sint corpora
ipsa. non definunt in peculio esse. ergo f e
erat in pposito. nō ob. straria cuz dicit le/
gum correctio r. sateoz si pōt enitari. sed
hic nō pōt. et cū dicit qz in dicio. qd dr
definit Bndeo q illa sūt xba sciuole qui
male dixit. r iō corrigi p vlpiañ. non ob
x bñ reuertat qz illd x bñ impropē ponit
ficut aduerbiū reddēdi vt. l. x bñ. ff. de x.
fig. nō ob. q p pte nō possit minui. qz nō
innuit r. qz dico q illa nō fuit rō h rō fuit
qz spēs nō debet minui p qritatē cū spēs
sit dignior que xba scripsit do. Bar. in. l.
quod dicit. supi' allegata. reprobata opī.
gl. que est hic r in dicio. ff. sed nec. et repro
bato Dy. Ja. de are. et Ty. In ea. glo.
ibi nisi mandato mulieris facte sunt. glo.
videt inuere q si maritus fecerit volūta/
rias expensas mandato mulieris. q eas
repetit. Mo. dicit cōtra duos casus legū
videlicet cōtra. l. in voluntarijs. ff. de im/
pensis. r. ff. nec ob impensas. que. s. alle
gaui. vbi patet q nunqz petitur impensa
voluntaria. Circa materiā hui' qz qro
v3 adiones dirigant oīa psonas noīa
tas in hoc. ff. insolidū. licet dicit q facere

nō pnt. dicit q sic. nā beneficiū istud pōt op
poni p modū exceptiōis ante sniaz eēsi n
opponat. dēmnatio fiet insolidū. licz hec
exceptio possit opponi eē post sniaz an exe
cutionē cū talis exceptio nō redarguat sē
tenciā de iniqitate vt scribūt doct. hec oīa
in. l. sunt psonē. ff. de re. iudi. Circa ma
teriam cessionis bonoz quero. q. aliqz. et
pmo vtz debitor pncipalis puatus qui/
libet vel fiscalis possit cedere bonis. vide
tur q sic. vt. l. ij. C. qui bo. ce. po. oīa h v3
casus in. l. quotiens. r. l. nemo. C. de erac
trib. Distingue aut debitor est obediens
r deuotus. r non otumar. aut otumar. si
est deuot' r obediēs qcuqz debitor sit taz
puat' qz fiscalis pōt cedere bonis. r ita
intelligit dīda. l. ij. si xō sit otumar r ino/
bediens. tunc subdistingue. aut ē debitor
publicus r tūc poterit capi r i loco apto
si fida custodia detineri. nō aut in carcerē
detruōi nisi forte esset nimis suspectus. et
non soluendo. quo casu posset carcerari.
vt dīda. l. nemo. et dīda. l. quotiens. licet
forte si soluēdo nō sit admittenda esset dī
da cēssio bonorum vt dīda. l. ij. et. ij. si est
debitor puatus tunc indistinde admī/
titur cēssio bonoz vt quis effugiat carce
rem vt. l. i. C. qui bo. ce. po. Secundo q
ro an quilibet obligatus ex quacūqz cā.
possit cedere bonis. r primo vtz condēn
natus pena criminali liberetur bonis ce
dendo. dicit q non. sed si non potest soluere
in pecunia luat in corpore vt. l. i. in fi. ff. d
penis. si vero debitor est ex causa ciuili. tē
distingue quia aut est obligatus ad dan
dum tunc cedendo bonis liberatur vt in
titulis de cessione bonorum. si est obliga/
tus ad faciendum. tunc si est tale factum
a quo iteresse prestando liberatur. quod
est quando non est persona electa seu in/
dustria persone. r idem est hoc casu. quod
s. dicit in obligatione ad dandum. Si ve
ro est obligatus ad faciendū ita q non li
beratur prestando iteresse sicut est quan
do est electa industria persone. tunc nō li
beratur bonis cedendo r ratio hui' diffe
rentie. quia per cessionē nō est consultum
creditori. saltem aliqua parte. quia bona
ipius debitoris. non habet. ex quo infer
fertur q scriptor qui promisit scribere li
brum potest teneri in compedibus donec
scribat vt. l. pma. ff. non autem. C. de cad.
col. vbi solet nota. et. l. fideicommissa. ff.

ult. ff. de leg. iiij. Item quod si debitor pre-
cedere bonis canonice dicitur quod tunc cedat
bonis quoniam si non est solvendo alio modo ut scribitur
ut i. c. odardus. et de solut. tunc hec opinio non
est vera de iure nostro. et reprobatur p. l. illud. §. q.
et ff. de trit. u. glo. hic que incipit quod si
non potest videtur tenere quod fiat cessio quoniam debitor
tunc agnoscit. vel in ius confitetur. gl. in l. i. c.
de ces. bo. videtur distinguere utrum sit odenda-
tus et tunc non potest cedere sed in carcerem detru-
dit. et ibi stat p. xl. dies ut quis misericordiam
suam solvat pro eo. post quos datur creditor
ribus dilacerandus. quod licet gl. dicat tamen
nulla. l. pbat. fm. Ep. veritas est quod etiam pro
quod odendatur est. potest cedere bonis. et quoniam agno-
vit debitum et quoniam confitetur in ius. h. pbat. p. l.
penul. ff. de ces. bo. et l. ij. c. et hoc sequitur
azo. i. summa. de ces. bo. c. et id gl. l. i. c. q. bo.
ce. po. male dicit. Queritur quibus modis ce-
dere debeat ille qui cedat bonis. videtur quod de-
beat cedere omnibus bonis. ita quod nudetur
let p. l. cum filij. c. q. bo. ce. pos. et l. q. bonis. et
l. penul. ff. eo. et ita videtur sentire gl. et ita et
Ep. dicens se vidisse fieri de facto. non ob-
pue determinationi. l. obligatione gene-
rali. ff. de pig. q. ibi loquitur in contractu ad
quem quis venit vel inducit voluntarie. hic lo-
quitur in miserabili cessionis auxilio. ad quod
quis inuitur deducitur. non ob. l. viuis. ff. de bo.
da. ubi illi qui debet mori relinquunt panem
vorum et panicularia. ergo multo fortius illi
qui cedat bonis quia ibi loquitur in delictis
fm. quosdam. Sed de odenda. determinant contra-
rium videlicet quod saltem sibi viles vestes re-
linquant quia non est dare diversam rationem
inter delicta et contractus quo ad hoc. imo
potius misericorditer est agentium cum eo
qui non delinquit et hoc tenent. Ipe. Dy.
et Ep. sequendo eos. preterea cessionis suffi-
cium est inventum ut quis carcerem et iniu-
riam evitet. h. dicit quod is esse videtur detentus
et carceratus. qui non potest honeste apparere
in publico. sed natus non posset honeste
apparere in publico ergo etc. ar. l. in ea. ca. e.
ff. ex qui. cau. maio. preterea lex inhibet illud
fieri per quod publicus infestatur aspe-
ctus ut. l. i. c. de re mili. libro xij. sed publi-
cus aspectus infestaretur. videndo debi-
toris nudum ergo etc. Item queritur quod
solennitas exigat ad cedendum bonis. dicitur
quod simplici debitor quis cedat bonis. sine ali-
qua solennitate. ut. l. i. omni. c. q. bo. ce. pos.
Canonice tamen dicunt quod cum debitor

cedat bonis tenetur satisfacere de solvendo
debitum si pervenerit ad pignorem fortunam
ut in dicto. c. odardus. quod intelligitur doc. no-
stri si potest fideiussores dare. alias et suffi-
cit quod debitor promittat. ar. l. ij. §. penul. ff.
de iudi. et. l. i. §. cum aut. c. de rei vx. ac. et pre-
fieri etiam cessio per nuncium et epistolam. ut. l. per
ff. de ces. bo. l. ij. idem canonice dicunt quod si
erit cum certa solennitate. videlicet presentando
quendam lapidem cum pre posteriori. vel ascen-
dendo leonem ut sit in urbe que solennitatem
cum sint contra bonos mores reprobate sunt.
ar. l. si. c. de ces. bo. et l. si. ff. e. Sed pone
quod debitor qui bonis cessit ante ipsorum vel
dicionem vult penitere an possit. videtur quod non.
ar. a contrario sensu. l. ij. c. de qui. bo. ce. pos.
In contrarium quod possit videtur tex. in. l. i.
h. ff. qui. bo. ce. pos. que opinio fundatur per. l. i.
cause. ff. de procurato. et ita intelligitur de
lex is qui bonis. ff. eodem ti. Sed nun-
quid cedens bonis ea tenetur iudicare. et
glo. dicit quod sic officio iudicis. ut in dicta. l.
prima. c. eo. que opinio fundatur per. l. presen-
ti. §. hicubi. c. de his qui ad ec. confu.
Quero ulterius nunquid debitor qui si
molestatur a creditoribus suis bonis ce-
dere possit. Ja. de are. et Ep. tenet quod non. et
ratio quia beneficium cessionis est subsidia-
rium auxilium adjuvandum ut quis carcerem
evitet. cum ergo non molestatur a cre-
ditoribus non est admittenda cessio. preterea
si creditoribus non petentibus admitteretur
cessio. de facili posset in bonis querendis
creditoribus fieri magnam preiudicium. quod
esse non debet. Alteri quero quis est ef-
fectus cessionis bonorum secundum multi sunt effe-
ctus. primus quod cedens bonis evitat car-
cerem. ut dicta. l. i. Sedus effectus est quia
liberatur cedens bonis ab actione prime-
ua ope exceptionis in eo quod facere non potest.
ut. l. ex contractu. c. de bo. auc. iud. pos. glo.
videtur tenere quod a civili liberatur ipso iure
re naturali remanente ut. ff. de fideiuss. l. i.
ubi cumq. et hanc opinionem approbat Dy.
ibi. nec miretur quis si agatur ex sola na-
turali. quia hoc est propter reliquias ci-
viles que cum illa naturali fuerat cuius ca-
lore iuuatur. ut et alius ex naturali propter
comitum quam habuit cum civili agi-
tur ut. l. si unus. §. padus. ff. de paal. nec
obstat dicta. l. ex contradiis ubi dicitur quod
iuvatur ope exceptionis quia debet intelligi de
exceptione facti. vel intentionis. et ita

intelligunt doc. **Ultio** quid nūq̄ bñficio
cessiōis possit renunciari. quicq̄ dicat Ja. d
are. cui⁹ opi. et filiū recitavit Ep. in. l. i. in
vltia. q. E. q̄ bo. ce. pos. xiras est fm Dy. q̄
nō pōt renunciari. qz est extra bonos mores
qđ ipe detmīat p. l. aliā. s. elegant. ff. so. ma
Richa. malū. idē t3. p. aut. minoz. et qđ ibi
nō. q̄ est sup. l. ob es. E. de ac. et ob. idē t3. v
Bar. in. d. s. elegant. **Mōnduz** ē tñ q̄ bñ
ficiū cessiōis in duob⁹ casib⁹ nō opitulat
fm⁹ est qñ debitor in fraudē creditoris bñ
sua alienauit. et emptor nō repit vñ nō sol
uēdo qz tūc sine remedio cessiōis detruoit
in carcerē. vt nō. Dy. et ibi dixi. S. e. xi. s. itē
hqs in fraudē 2⁹ ca⁹ est si debitor dolose
straxit cū creditore sciēs se nō esse soluēdo
animo postea cedendi bonis vt est ca⁹ nō.
in. l. penult. ff. de iure do. **Walous.**

Quod cum eo qui in
aliena potestate negotiū gestū esse dicit.

Alia tamen ^{h. pñ. bñ. h.}
^{d. Cōtrad⁹}

filiōz quo ad pñs obligandos. q̄
strad⁹ fuoz quo ad dñs obligandos. sūt
q̄ p oīa eiusdē nāe. 7 iō agnito qđ obtineat
in stradu sui q̄ ad dñm obligandū. pater
bit qđ iuris sit de stradu filij quo ad pñz
et hboz multiplicatio est vitanda. h. v.

Singitur ^{Dñs tenet insolū p}
^{stradu serui si cōtrahi}
iussit adione agnomiata q̄ iussu. vñ si dñs
eūdez exercitio nauis pposuit. in cui⁹ nego
ciatiōe fu⁹ straxit adioe exercitoria agno
miata. circa institoria et tributoria h̄ fuat
qđ etiā in eis tenebit libez hoiez pponēs.
nā et alij negociatiōi pponētes p stradu
eiusdē tenēt. h. v.

Introduxit ^{Si fuus sciente}
^{dñō in merce peculiari negociet. et eadem}
occasione dñs a fuo aliqđ recipe debeat.
admittit dñs cū ceteris creditorib⁹ eiusdē
negociatiōis in tributū. et h̄ vn⁹ ex credito/
rib⁹ min⁹ recepit p suo credito q̄ debuit. dī
rigit extra dñm adioem q̄ tributoria agno
(minatur. h. v.)

Preterea ^{pro stradu sui ini}
^{to dñō ignorante. si ei⁹ occasiōe aliqđ sit in}
ipi⁹ dñi rē verum. de in rē h̄so tenet dñs
adōe agnoiata. de peculio q̄in⁹ est i pecu
lio obligat et in rē dñi h̄suz dñ quicqđ ne/
cessario fu⁹ i rē dñi ipedit. h. v.

Ira q3 ^{Si ex stradu serui inito dñō}

ignorāte. ps in rē dñi sit h̄sa. p ea pte de in
rē h̄so. peculio ten⁹ p residuo dñs obligat
h̄ si totū sit h̄suz in vtilitatē dñi. dñs inso/
liou et de in rē h̄so tenebit. h. v.

Cū aut ^{Dñs de peculio cōuent⁹ p}
^{stradu sui p⁹ deducit qđqđ}
sibi. ceterisq̄ de ipi⁹ familia dñi per fuū de
bet. quo dedudo tenet p eo qđ supest i pe/
culio. n̄ fuo p vicariū fuū q̄ in peculio sui
q̄ straxit ē deat. q̄ casu illd nō deducit. h. v.

Ceter ^{Itacu⁹ est q̄ eligat qđ sibi de}
^{teri⁹ ē. et q̄ tenet qđ iussu isti}
coria vñ exercitoria multo magis de in rez
h̄so vel de peculio obligatur. h. v.

Is quoq3 ^{Toci⁹ ei⁹ qđ ē in pecu}
^{lio. rō ē habēda In tri}
butoria h̄o ei⁹ tñ. circa qđ negociat⁹ ē fu⁹
ppter qđ qñz expedit vna agi. qñz alia. 7 q̄
S. de fuīs dñoz respectu sūt vīda. eadē qñ
de descendētib⁹ etiā in ascendētes in pñte
ostitutos intelligenda erunt. h. v.

Illud proprie ^{Filius famili}
^{as p stradu}
mutui. nullaten⁹ obligat. qz macedoniāo
iuuat. nec pater ei⁹ nomie. poterit aliqliter
(oueniri. h. v.)

Illud ^{pro stradu serui vel filij. dñs}
^{vel pñ tenet qđ iussu. vñ de in rē h̄so. pōt cō}
tra dñm vñ pñz adio pñ de dirigi. ac h̄ pñ
cipalit cū eis strad⁹ init⁹ eēt. qđ in instito/
ria et exercitoria vendicat sibi locum. h. v.
vñq̄ ad si. ti. **Walous.**

De noxalibus acti
onibus.

Maleficius ^{hoc pñ.}
^{h̄. inten}

dit. Et delicto omisso p fuuz dñō
ignorāte vñ phibere neq̄unte. dñs noxalr
obligat. qđ rō eq̄ratis itroduxit. ne q̄s de/
licto rei pñe pl⁹ grauet q̄ sit valor eiusdē
h. v. **Sup gl.** q̄ icipit nesciēti. **Illa gl.** cū
iurib⁹ allatis in ea. faciunt ad. q. q̄ fuit de
facto. q̄vaz redor terre hēbat filiū q̄ durie
in offō. fili⁹ maleficiōnis erat. et quēdā ci
uē pñte pñe acriter vulnerauit. nūqđ pñ te
neat p delicto h⁹ filij. vñ q̄ sic ad similitudinē
fui deliquētis dñō phibere valēte. p quo
dñs in solūū tenet vt i hac glo. **Preterea**
ita v3 obedire fili⁹ pñi h̄c seru⁹ dñō. vt. l. ij.
ff. de lib. ho. ex h̄i. **Preterea** official valēs
resistē delicto et nō resistēs vñ pñceps cris

vt. l. ij. in fi. E. de emer. et merca. h. et qui te
neri nō pōt dīrecto p delicto filij cū ipse fili
oueniri debeat. vt in fi. h. ti. q. tñ nō obu
auit delicto hē potuit puniē pater arbitrio
iudicis. et h. nō est dubiū q. puniat arbit
iudicis. p hoc suo delicto fm p. et. q. refert
q. dū ista. q. incidisset de facto. ille talis offi
cialis fuit priuatus.

Dominus Pro delicto serui
dñs liberat dādo
seruum auctori pro noxa propter qd in ado
rem dānum passum transfert dominium
dicti serui qd ab eo aduocabitur si prim
dominus postqz suū p noxa datū dānum
auctori resarciat et velit suū manumitti q
casu suo pūabit dānū passū. et noxales adi
ones qdā sūt ciuiles qdāz ptozie iudicāt.

Omnis Mora caput seqt et oīs ad
quē seru⁹ delinquēs trāsit
noxalit ouenit. et noxaliter puniē p libero
hoīe deliquēte q seru⁹ ei⁹ p ea fact⁹ sit. h. d.

Si seruus Pro delicto serui tra
dñm omissio. nulla actio
oriē. et etiā si seru⁹ in alteri⁹ postea trāsit
prāte. dñs pōt nulla opeit actio. et si pass
dānūz incipiat deliquētis sui postea dñs
esse. p tali dāno actio nulla postea dat qd
res deuenit ad eū casū a q icipe nō p. h. d.

Seducteres Olim pat p deli
cto filij vl filie te
nebat noxalit. hodie dñs nullaten⁹ oueniri
pōt. cū fili⁹ delinquēs p suo delicto poterit
vt quicūqz alius oueniri. h. d. Baldus.

**Si quadrupes pau
perie fecisse dicatur**

Minimali h. d. titul⁹ iste
Pro damno p
quadrupede mansuetā dato. dīre
da noxalis cōtra dñm quadrupedis dat.
cū qdrupes cōtra naturā gñis mora pau
periez. i. dānū infert. h. si ipa quadrupes
nō mansueta fm naturā feritatis euident
tem. dānū intulerit in libez corpus. non
occidendo. dñs arbitrio iudicis edicto edi
licio puniet. h. p damno in alijs reb⁹ dato.
puniē in duplū. vel utilis noxalis in his
duob⁹ casib⁹ tra dñz diriget. adiones pe
nales p eodē facto opeitētes nō perimunt
se cursu. h. d. Baldus

De his per quos

agere possumus

Inc admonēdi

Iste titulus. h. intendit. Adiones
intendant p nos et p pcuratores nros. qui
ostituuntur ab his habilib⁹ inpositis aduer
sario absente et etiā ignorāte. quoz pcura
toz vsus est necessari⁹ qm ppter impedimē
ta agere vl defendere varijs caus⁹ impedi
ei eis vti pnt. et olim pcuratoz vsus regu
larit phibit⁹ censebat. h. d. In glo. f. ha
bili. ad fi. Dic q. etiā p accusato p crimie
puato nō pōt intuenire pcurator si iudex
nō vult. q. pōt dicere iudex veniat pncipa
lis. q. volo videre quo colore. q. trepidatō
ne. et qua mente loquat sup delicto. a quo
volo etiā certas circūstācias delicti expli
care fm q. etiāz t. Ep. in. l. reus. in fi. E. de
accusad. vbi dicit perit⁹ assessor nō pmitte
se deludi. pbat hec detmiatio p. l. de miore
storma. ff. de qōib⁹. vbi etiā sequit do.
Bar. Casus in quib⁹ erigit spāle man
datū sūt. xxxvi. vel. xxxvii. Prim⁹ est in ius
su inponēdo sup hereditate aduēda. vt. l.
si qd in bō. f. iussu. ff. de adq. here. Scōs
est in petendo restōez in integz. vt. l. minor
f. si talis. ff. de minor. et. c. corā. et de resti.
in inte. et hūc tetigit spe. in ti. de pcur. f. i. &
itē opponit q. l. habeat gñale mādato. ibi
pm⁹. Terti⁹ in mrimonio strahēdo. vt. l.
generalī. ff. de rit. nup. et ex de pcur. c. fi. li.
vi. et etiā posuit spe. in dicto. & ibi. xij.
Quart⁹ in litigando in cā mrimoniali vt
spe. in dicto & ibi non⁹. et Inno. videt tenē
in dicto. c. corā. et. d. Bar. h. expse t. in. l. fi
liussa. ff. de donad. Quic⁹ in casu. l. q. ita
f. etiā. ff. ad trebel. qui in elect. fm opi. glo
nihil facit ad hāc māz. Sext⁹ in. litem
coz. f. si detmiat. ff. pculq. vni Septim⁹
in accusato de suspecto. vt. ff. de pcur. l. nō
solū. f. si. et hec posuit spe. in. d. & ibi. scōs.
Octau⁹ in inuictio de lib. ho. exhi. l. pōp. in
pn. ff. de pcur. et tetigit spe. in dicto. & ibi
quarto. Non⁹ qñ qd ostituūt duos pcur
atores. ad erigēdū gñalr ab oib⁹. nā vn⁹
ab alio nō erigit sine spālī mādato. vt. ff. de
pcur. l. q. duos. et. l. seq. et spe. in dicto. & ibi
terti⁹ Decim⁹. in renūciatōe pignoz. ob
ligatiōe. vt. ff. q. mo. pi. vl ppo. solui. l. si ofē
tiēte. f. videbim⁹ xi. i. acceptilatōe. vt. ff.
de acceptil. l. si pcur. et spe. in. d. & ibi septi
xij. in. l. maritus. E. de pcurator. scdm

quorundam op. q. tenet q. dicta. l. dicat q. ex
 gñali mandato vxoris. marit. nō pōt agē
 q. l. intelligit alr fm gl. et de c. cōiter xij.
 in padī in pōstīdōe. vt. l. rescriptū. §. si. cū. l.
 se. ff. de pac. et spe. in. d. & ibi qñt. xiiij. in
 sacramēti delatīdōe et p̄statiōe. vt. l. iustur ā
 dū. qñ ex ouētiōe. §. si. ff. de iureiurā. et spe.
 in. d. & ibi vi. xv. in receptiōe solucōis.
 vt. ff. de soluc. l. hoc. xvi. in iuramēto ca
 lūnie. vt in aut. p̄ncipales. C. de iuramēto
 ca. et in. c. vlt. extra de iureiur. l. vi. et spec.
 in. d. & ibi xix. xvij. in trāsactiōe in pō/
 sita. vt. ff. de pcur. l. mādato. et. C. d. trāiac.
 l. trāsactiōis. et spe. in. d. & ibi qñt. xvij. i
 voti trāsmarini dispē. vt extra. de voto. c.
 ex multa. et spe. in. d. & ibi x. xix. in abso
 lucōe ab excoīcatīdōe. vt extra de sc. ex. c. cū
 desideres. et ibi p. Inno. et de elec. c. veneā/
 bilē. et spe. in. d. & ibi xvi. xx. in rescripti
 autēfici in p̄tatione. vt. l. vniuersa. et qd
 ibi nō. C. de p̄ci. imp. of. et extra de rescrip
 c. nōnulli. et. c. ex parte. et spe. in. d. & ibi viij.
 xxi. in instrumentorū sūptorū repatione
 vt extra de fide instr. c. si. et in aut. de hēd
 et fal. §. i. vbi gl. vñ hoc sēire. et spe. in. d. &
 ibi xi. xxiij. in opromisso fīdo. vt extra de
 arbit. c. p. tuas. §. si pcurator opromittens
 nō hz mādatur ad opromittēdū. lata snia
 dñs habeat ratū opromissū sui noīe factū
 et omia inde secuta. valēt et tenēt. vt. d. c. p.
 tuas. qd oīno vide. §. meli. vide in. c. cū di/
 lectus. extra. de reli. dō. et vide. ff. de pcur.
 l. mādato. et spe. in. d. & ibi xv. xxiij. i ex/
 coīcatīdōe strahenda. vt extra vt. l. nō ocl.
 c. accedēs. et. c. i. in fi. vbi vñ ca. et. xxxij. q.
 iij. si heres. in pñ. et spe. in. d. & ibi xvij.
 xxiij. in obtinēda dispēsatiōe. vt extra de re
 scrip. c. nōnulli. et spe. in. d. & ibi xxi. xxv.
 in pace faciēda et seruāda. vt in feudis. d.
 pace tenēda. in pñ. et in spe. de treuga et pa
 ce §. hoc qz. xxvi. in tñis obediēdōe et ex/
 ceptiōe. vt extra de elect. c. statuim. l. vi. in
 cle. de accus. c. sup. his. et in cle. nō pōt. de p
 cur. l. xxiij. in iudicijs post finiti sui offi/
 cij ouentionem. vt. C. vt omnes tā ciuiles
 q. mi. l. i. circa si. et in spe. in. dicto & ibi xxiij.
 xxvij. in beneficiorum collatione. vt. ff.
 de donac. l. filiūfamilias. et extra de offō
 vicarij. c. si. l. vi. vbi videtur casus. xxv/
 ix. qñ papa vel imperator sibi aliquōd res/
 uat. arg. l. non ambigūt. ff. de legi. et extra
 de officio lega. c. vltio. et spe. in dicto & ibi
 xij. xxx. in nominādo dominū iudicō. vt

in. c. qñ frequēter. et ibi de hoc per Inno.
 nō. extra vt. l. non ocl. xxi. in prorogā
 da iurisdictione. vt extra de officio delega.
 c. olim per Inno. l. Jte. xxiij. quādo ali
 quis impetrat restitutionem nataliū. tunc
 enī non admittitur cum mandato genera/
 li. vt spe. i. dicto & ibi xxiij. Ultimus in
 adione iudicati. vt. ff. de soluc. l. hoc iure.
 vbi pcurator ad litem. lata sententia p eo
 non potest intentare adōez iudicati. Con/
 tra quod opponitur. de l. ij. et iij. ff. de admi
 tu. vbi tutor qui habet geneāle mandatū
 intentat adionem iudicati. Sol. loquitur
 ex eo qui mandatū ad litem. et manda/
 tum generale ad negocia. et ad lites futu
 ras habet. et ideo vigore generalis admi/
 nistratiōis quaz habet ad negocia. et ad
 lites futuras. intentat adionem iudicati.
 Imo plus. l. procuratori ad lites non pos
 sit solui. vt dicta. l. hoc iure. tamē si quis ha
 bet mādatur ad litigandū cū ticio et habeat
 aliud gñale ad negocia. vigore gñalis ad
 negocia. pōt tici sibi soluē. vt ē gl. singlar.
 i. l. pure. §. auctoris. ff. de doli excep. §. m. led.
 ihugl. que nō est alibi in mūdo. et hoc se
 quitur q. quāuis procurator ad lites non
 potest intentare adionem iudicati vigore
 mandati quod habet in illa causa. tamen
 vigore mandati generalis quod habz ad
 lites futuras potest eam intētare que ver
 ba sunt notandissima. Alius casus est
 in denunciatiōe quam facit mulier viro
 suo per aliū. q. ipa est pregnans ex eo. vt
 ff. de lib. agno. l. i. in pñ. In glo. super. &
 mandatū. Contra quā glo. videt alia glo
 in dicta. l. i. in pñ. super verbo. nomine eius
 vbi dicit q. sufficit generale mandatū. p.
 l. adl. §. renund. ff. pro socio. sed solue in ea
 videlicet q. prima glo. loquitur in denun/
 ciatiōe faciēda per virum mulieri. vnde
 Bar. tenet sedam indistinde. per dictum. §.
 renund. et per. l. i. in fi. ff. de operi. no. nund.
 Similiter in nunciatiōe noui operis
 requiritur speciale mandatū. vt patz in
 l. de pupillo. §. qui procurator in glo. super
 & bo verum in fi. glo. ibi et sic for. ff. de oper
 no. nūd. Jte alius casus in cle. de elect.
 Jtem videtur alius casus in l. adō gre
 nūciare. ibi nisi phibuerit. ff. p socio. Bal.

Sequit ali' titulus

De satisfactionibus

Satisfactionum

Istud pñ. h. d. Olim conuentus adione reali suo nomine vñ alieno satisfabat iudicatum solui. agens reali suo noie nullam cautionez prestabat. sed si agebat nomine alieno cauebat dominum rem ratam habiturum. tutor vero et curator qñ/ quis a satisfactione qñqz releuarentur et excusabant. tamen regulariter ad illas cautiones prestandas cogebantur quas procuratores pro dominis prestabat. agens vero personali nomine alieno satisfatione prestabat rem ratam dominum habiturum quia nemo litis aliene defensor absqz satisfatione idoneus reputatur. suo vero nomine personali conuentus non satisfabat. hoc dicit.

Sz hec hodie Suo nomine quacumqz adione conuentus iudicatum solui. hodie non satisfat. sed satisfationem prestabit si non possit immobilia iudicio fisci. que satisfatio quandoqz cum satisfatione prestatur. quandoqz cum iuratoria cautione als nuda promissioni conuenti committitur fm personarum qualitatem. In glo. hoc est diffinitio. ibi vel quod est verius. Hanc sequitur doct. Contra quam sic opp. Adio ex stipulatu et alie de natura debent esse perpetue. et. xxx. an. durare. vt. j. ti. pro. in princi. ergo adio ex stipulatu que datur contra fideiussorem de iudicio fisci debet esse perpetua. So. fm pñ. licet de natura ipsius sit qz debet esse perpetua. tamen ex conuentione partium tacita vel expressa. potest esse temporalis quod ad effectum vtrputa si promitterem tibi .x. ad que vellem teneri vsqz ad annum. et postea elapso anno non tenerer quia ex conuentione legem accipiunt. vt. l. i. si conuenerit. ff. de positi. sic est in proposito. nam qui promittit aliquem in iudicio fisci. videtur pmittere qz fisset in illa instantia que durat triennio. et ideo non ulterius tenetur vt scripsit Ty. in. l. penultima. C. de fideiuss. In eadem glo. ibi. l. antepenult. Quod est mirabile qz mora purgetur vsqz ad sex menses postquam commissa est contra. l. traiectione. j. de illo. ff. de ac. et ob.

Sol. illa loquitur in contradibus vbi nō ita mite agitur sicut in iudicijs. Contra quam solutionem opponitur de. l. et si post tres. ff. si quis cau. Dic qz illa loquitur in mora rei cui sic de facili non subuenitur si cur fideiussori qui laborat alio morbo vt nō. doct. in dicta. l. antepenult.

Sinautem Procurator adoris domini vel quasi. satisfat de rato. si dubium fuerit de mandato. procurator vero rei etiam si de mandato certum extiterit. cauet iudicatum solui. cum omnibus clausulis oportunis. p quo reus potest existere fideiussor. que fideiussoria adio ipothecariam debet habere annexam. que stipulatio iudicatum solui contra heredem fideiussoris porrigitur. tenetur etiam procurator idem. si reus fuit litem contestat. cauere qz tēpore ferēde sententie reus in iudicio presens erit. als fideiussor pro eo intercedens tenetur p eo qd fuerit iudicatum nisi prouocatio intercedat. hoc dicit

Si uero reus Aliene litis. si ne fine. siue cū mandato. idoneus defensor siue fideiussor ne nemo censetur. Et procurator post litem contestatā interueniens ita satisfat sicut interueniens ante litem. h. d. et ar. ab adu quotidiano validum est in iure. Quero quia procurator rei tenetur satisfare iudicatum solui. vtrum sententia lata contra principalem. contra fideiussorem possit fieri executio absqz nouo processu. Glo. tenet qz sic in. l. si. vbi vide Ty. C. de vsuris rei iud. Ja. de are. sequitur ideo in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. Ad cuius euidentiam est sciendum qz aut nos loquimur de fideiussore contradus. aut iudicij. si loquimur de fideiussore contradus. tunc nouo iudicio opus est. fm qz videtur casus in lege. Frege. si a debitore. ff. de pigl. quod sequitur Dooff. et spe. in titulo de execu. sen. s. sequitur. s. sed nunquid sententia. Jo. an. extra de iniur. l. c. i. libro. vi. et Ty. in dicta. l. finali C. de vsuris rei iud. et Huil. de achu. in. l. si. in fi. ff. qui satisfat. cogun. aut loquimur in fideiussore iudicij. et querimus nūquid condemnato reo fiat executio contra fideiussorem absqz noua instācia vel iudicio. glo. tenet qz sic in dicta. l. si. C. de vsuris. rei iud. text. videtur in. l. i. ff. iudi. sol. Preterea

infini⁹ circuit⁹ est euitandus vt. l. dñs tel
kameto. ff. de odi. inde. h. si diceremus esse
opus nouo processu. res adiret in infinitū
qz i alio iudicio satisfaret de iudicato sol
uendo. et demū adēnato reo. nō posset fieri
ri executio o⁹tra fideiussorē. opus esset alio
iudicio. et sic in infinitū res adiret. qd eui
tare debem⁹. quidā tñ hāc opi simplr et ab
solute tenēt. Odoff. hō sic distinguit. aut lo
quimur de fideiussore iudicatū solui quo
ad ipaz stipulationē. que tñnet q⁹ verbuz
sonat. et tñc sine dubio sine alia instātia. p⁹
fieri instātia o⁹tra talē fideiussorē. et ita in
telligunt iura supius allegata. fac. l. iudi
ciū. et. l. ij. ff. iudi. sol. hoc t3 expresse p⁹status
Buil. in. l. i. in fi. et. l. se. ff. qui satisf. co. per
illū tex. Si tu qris de stipulatiōe iudicatū
solui quo ad alias duas clausulas. l. de de
fendēdo. et de dolo malo qd abfit. et tunc
iste qz nō tñnet certum h. dat ad intesse qd
est incertū. nō pōt fieri in eis executio vo
nec certificatū erit intesse p⁹ sniam iudicis.
dñs Ja. bu. fuit in simili opi. dicens q⁹ nul
lo mō pōt fieri executio o⁹tra fideiussorē iu
dicatū solui absq⁹ nouo iudicio. n. dicit esse
casū in. l. duob⁹. h. si q⁹ iurauerit. ff. de iure
iuri. p⁹terea p⁹ hac opi. facit qz possibile ē
q⁹ fideiussor habeat aliq⁹s exceptiones q⁹s
nō habebat reus. fm q⁹ ptz in dīda. l. i. dēq⁹
h. gñaliē. ff. mādati. et. l. fideiussor. h. quedā
ff. eo. ti. q⁹s exceptiones nō posset opponere n
nouit iudiciū fieret. vt g⁹ defēssiones sue ei
nō auferant que nulli debēt auferri. vt. l.
defensionis facultas. E. de iure. fi. li. x. g⁹
nouo iudicio opus est. p⁹terea res inter
alios ada alijs p⁹iudicare nō d3. vt E. res
inter ali. ac. p totū. cū si. et hāc opi. secut⁹ fuit.
it. d. Ray. de for. qui dicebat esse casū in. d.
l. i. ff. iudi. sol. vbi dicit q⁹ dies stipulatiōis
cedit adēnato reo. nō tñ dicit q⁹ snia possit
executioni mandari. Dic fm. d. Bar. q⁹ ex
dīda stipulatiōe iudicatū solui. ex clausula
q⁹ verbum sonat. sine dubio sit executio cō
tra fideiussorē sine nouo iudicio. quia text.
est in dīda. l. fi. E. de vsuris rei iud. vbi dīc
statim. rē. que dīdio statim sūmariaz agni
tionem absq⁹ ordine demonstrat. vt. E. vn
de vi. l. momētarie. patz ergo q⁹ iudicio no
uo non est opus. p⁹terea confessio debi
toris meretur executionem absq⁹ sentētia
aliqua. vt. l. i. E. de confel. vbi dicit text. sol
uere cogitur. rē. et. l. si debitor. ff. de iud. sed
fideiussor ex confessione sua conuenitur es

erigitur. quia cum satisfecit iudicatū sol
ui. fuit confessus se debitorem. in eo q⁹ con
demnabitur reus. ergo potest fieri execu
tio cōtra eum. p⁹terea quotienscūq⁹ res
est liquida in iudicio. iudici vt iudici. pōt
iudex executionem facere absq⁹ iudicio or
dinario. arg. l. ij. E. de execut. rei iudi. non
ob. rationes domini Jac. et. l. vidus. h. g⁹.
et q⁹ potest fideiussor habere alias excepti
ones quia siquas habet veniunt discutiē
de in iudicio sūmario in quo poterunt ta
lia discuti. vt patet in. l. a diuo plo. h. si sup
rebus. ff. de re. iud. Non ob. q⁹ res inter ali
os ada rē. qz in casu nostro res fuit ada
cum alio de voluntate fideiussoris. et ideo
non est mirum si sibi p⁹iudicat. arg. l. sepe.
ff. de re iudi. non ob. l. i. ff. iudi. sol. quia nō
meretur nec executio fiet ex sentētia. sed ex
promissione sua. Balous

de perpetuis et tempo ralibus actionibus

De loco ^{Itud pncipiū. h.}
^{intendit sūmarie}

Adiones ciuiles tam reales q⁹ p
sonales sūt perpetue. p⁹etorie vero pena
les regulariter durant anno. fallit in adi
one furti manifesti que est perpetua. p⁹re
torie vero rei persecutorie. sunt perpetue. h
dicit. In glo. vt conditio ex. l. ibi. sed sa
cre constitut. Ratio est quare in prescripti
one personalium adionuz erigitur tēpus
xxx. annoz. quia semper ibi prescribitur si
ne titulo et in prescriptione longi tēporis
requiritur titulus. vt glo. statim refert.
In ea. gl. ibi alias. xxx. Supple vbi nō ha
bet tituluz. non autem intelligit si non ha
bet tituluz nec possessionem. quia non pre
scriberet tunc. cum sine possessione prescri
ptio non procedat. vt. l. sine possessione. ff.
de vsucapio. In e. glo. ibi. x. vel. xx. Dic
q⁹ est quando non habens causam a debi
tore possedit rem hypothecatam cum titulo
et bona fide. In eadē glo. ibi. vel. xxx. q⁹
non habens causaz sine titulo. possedit rē
hypothecatam. quo casu prescribitur cōtra
creditorē hypothecariā spacio. xxx. annoz
In ea. glo. statim post. ibi vel. xl. Quod
est quādo debitor ipē habēs ab eo causaz
possedit rem hypothecatā quo casu prescri
bit rem spacio. xl. annorum in hypothecā.
In eadem glosa ibi Item caue tibi. rē.

ubi glo. allegat. l. si non dicitur. Dic puto q
 ita glo. male loquat. qz. l. si non dicitur. nō lo
 quit de adl. iniuriarū ciuili. illa est tñmō i
 trib' casib'. videlicet cū q's pulsar'. vel d'bera
 tus est. vel in domo sua introitū est. vt. s.
 de iniuri. s. itē. l. cor. sed. l. si nō dicitur loqui
 tur de ouicio et iniuria verbalī et sic puni
 bili ex. l. pretoria. et ideo nūmiz si annal' est
 glo. tñ in dīda. l. si non dicitur q'rebat vtrū
 actio iniuriarū ex. l. cornelia descendens ex
 trib' dīdis casib' que impunibilis p'ius
 ciuile esset annalis vel perpetua. Job. ibi
 tenebat q' esset annalis. Mar. o'tra. l. q' esset
 ppetua. quēadmodū alie ciuiles. cui' Mar
 opi. doc. sequūtur. reprobata glo. videlicet
 Dooff. Ja. de ra. et Cy. ergo nō est cauēdū
 in isto p'mo casu. In ea. glo. ad si. Dic q
 glo. in dīda. l. ij. recitat tres opi. doc. sequū
 tur scdaz et terciā siml iundas. videlicet q
 actio ex. l. iul. repetundarū o'tra heredē dat
 etiāsi nīhil puenit ad eum intra annū. con
 tra naturā actionis penalis. que nō solet
 dari o'tra heredē. si ad eū nīhil puenit. vt
 in. s. pr. Item datur actio o'tra heredē itra
 annū et nō vltra. etiāsi puenit ad heredem
 aliquis. qd etiā est o'tra naturā penaliū
 actionū que perpetue dant o'tra heredem.
 de eo qd ad eū puenit. vt etiā patebit in. s.
 pr. vnde cū heres grauet in hoc q'a tenet
 ex delicto defuncti intra annū de eo qd nō
 puenit ad eū. releuet in eo videlicet q' de eo
 qd puenit ad eū nō tenet vltra annū. quia
 qui in vno grauatur. vt. l. eū qui. ff. de iure
 iuri. In glo. s. penales in si. vide gl. Pu
 to q' dīctio plerūq' sit necessaria. et ponat
 ppter illud qd dicit in. s. furti. et sic dicam'
 q' in hoc d. eas. ponat talis regula. Actio/
 nes pretorie et penales sūt annales. sicut
 in adl. furti manifesti. que l' sit pretoria. et
 penalis tñ est perpetua. et ppter hoc puto
 q' ponat in tex. plexq'. quicq' dicat glo. in
 tex. in d. eas. Facit in arg. fm. d. Bar. q' si
 aliquis officialis qui habet iurisdictionē
 epalem. facit aliquaz. l. penalem. l. q' illa sit
 annalis. qd est nō. In glo. hoc dicit ibi
 que est annalis. l' glo. teneat q' rescissoria
 sit annalis. doc. tñ moderni tenēt o'trariū
 videlicet q' si lesio durauit per quadriēni
 um v' vltra q' rescissoria sit quadriēnalis
 si vero minus tanto tempore dureret rescisso
 ria. quantū fuit tempus lesionis. vt doc.
 scribunt in. l. si ab hostibus. Ex qui. cau.
 ma. et ego dixi. s. de adl. s. rursus. In e

glo. ibi. itez nisi in redibitorijs. Dic 7 quā
 to minori fm q' dicit. l. quam glo. allegat.

Nō omnes Penales actiōes
 pretorie vel ciuiles
 contra heredem non dantur nisi lis fuerit
 contestata cū defuncto. actio vero iniuria/
 rum et sique similes sunt etiā heredi cōpe/
 tunt. ex o'tradu vero operunt etiā o'tra he/
 redem. preterq' in actione de dolo. que con/
 tra heredem ad quem nihil ex dolo defun/
 di peruenit. non competit. h. v.

Superest Omnia iudicia sunt
 absolutoria. et conde/
 mnādos absoluitur ab obseruatione iudi/
 cij si ante sententiā soluat. id qd debz. h. v.

De exceptionibus

Equitur Itud p'n. sūma/
 rie. h. v. Excepti/
 ones sunt arma reorū. et equitate
 nitunt. ad excludendum actiones que cō/
 petunt ipso iure quales sūt metus doli vel
 in factum exceptiones. h. v.

Idez iuris Exceptio non nume/
 rate pecunie. que cō/
 petit debitori qui confessus est recepisse pe/
 cuniam mutuum sub spe future numerati/
 onis pecunie quam non recepit est equita/
 ti subnixa sicut cetera

preterea Exceptio pacti de non
 petendo. actionē nō tol/
 lit s' ea exceptione pacti ouenti que nititur
 eq'tate elidit. cui' nature sūt exceptio iuris
 iurandi o'tra psonalez actionē opposita est
 censēda. h. v. In glo. qd pactū de nō pe/
 tendo ibi. s. naturalis. Oppo. extra glo. cō/
 tra determinationē suā. de. l. si vnus. s. pact'
 ff. de pact. vbi pactū nō tollit naturalē ipso
 iure s' ope exceptiōis. So. illa loquit in pa/
 cto obligatorio. hic in pacto ad tollendum
 obligationē. rō hui' orie sit qz p'mptiores
 sum' ad liberandū q' ad soluendū. vt. l. ar/
 rian'. ff. de ac. et ob. In glo. hic nō sic ff.
 ibi de recre. l. si. qd vēdicat sibi locū in ca/
 su hui'. l. vbi heres legatario detulit iura/
 mentū et est rō qz iuramentū v' esse q'dam
 trāsactō q' nō valet sup o'trouersijs. que p/
 ficiscunt ex testamēto nisi pri' viso testō. vt
 l. de his. ff. de trāsact. In e. gl. ad si. Op.
 q' iuramentū debeat tollere ciuile. nam cō/
 stat q' iuramentū et snia equispant. vt. l. i.
 ff. de iureiur. et sententiā tollit ciuilem. vt
 Liulianus. ff. de condicio. indebitū et in s.

itez si in iudicio. e. ti. g. et iuramentu dz tol
lere ciuile. So. iuramentu iudiciale tollit
ciuile. et ita intelligit ista glo. ad fi. h. volu
tariu delatu a parte parti naturale tollit
ciuili remanere. 7 ro diuersitatis inter hec
iuramenta est. qz in iuramento voluntario ad
est consensus qui tollit nalez vt hic. in neces
sario & et iudiciali voluntas abest et ideo
non potest tollere naturale h. tollit ciuilem

In his quoqz Etia otra rea
lem adionem
iurifuradi exceptio pt opponi. que repellit
agentem. et absolutoria lata in reali vel pso
nali adione eadez no pimit. h. exceptionez
rei iudicate parit ouento. h. d. In glo. f.
si p. ibi p iurandiu. Subaudi voluntariu
um delatu a pre parti. sec. essz in necessario
vt supi dixi. Preterea alia ro est. in. e. glo.
in fi. qz nisi introduceret adioez nihil pdes
set adori res iudicata h. reo snia pdest etia
si no tollit naturale cu excludat incitione
adoris. ex quo tollit ciuile. arg. ei. qd no. in
l. iulian. ff. de odi. inde.

Hec exempli Exceptiones
qoaz sut pto
rie qoaz ciuiles. Item quedaz perpetue et
pemptorie vt doli met. et peccati et siles. q
daz tpales q io sic vocate sut qz negm dif
ferre dicunt q oli adore temere litigantez
faciebant a ca cadere hodie & intucie dis
plicant reo et eide adoz in expens factis in
ca odenabit. an quaz refedione sup pnci
pali negocio audictia denegat. h. d. In
glo. magna ibi anormalaz. Nam regulare
est q quotienscuqz excipies nihil ponit sed
positu negat. no tenet excipies pbare. ar. l.
ei. qui. ff. de pbac. cu si. na si ego exciperez
q tu no es pcurator. no teneor hoc pbare
ego. h. tu q sis. et sic est in pposito. qz no nu
merata pecunia excipies nihil ponit. et io
nullo modo exceptio hec dicit anormala.
et ita sequitur doct. in. l. exceptiones. ff. eo.
ti. et Ty. in. l. except. C. de pbac.

Preterea Exceptionu tertiu
gen. est. qz qdaz di
latorie iudicij noiant in psona recipientez
vt exceptio incompetetis pcurator. et si h. d.

Es uero Infamis constitui pro
curator de iure potest.
hoc dicit. Balous

De replicationibus

Interdu

Replicatio exce
ptone tollit. que
ad tollenda eam sic nititur eitate
vt exceptio. que quide replicatio ad iuuu
daz intentionem adoris competit. h. d.

Rursus Contra replicatione du
plicatio est iudicia ad b/
mouendu eandem que equa prima facie vi
debat. contra qua duplicatione etia ado
ri triplicatio ad excludendaz duplicatioez
que subsistere videbat & cedat. h. d.

Exceptiones

Exceptio reo
competes. si est
in rem pderit ei. fideiussori. ppter adionez
mandati qua reus tenet. eadez vero excel
prio psonalis vt cessionis bonoru et siles
ad fideiussores nullatenus se extendunt. h.
d. vsqz ad fi. ti. In glo. appellat. fideiuss/
loris ibi. ff. de minorib. in ca. x. Opp. q in
integz restitutio pfit fideiussori. na costat
q in integz restitue creditor tenet liberare
minore p padu. vt. l. iij. s. s. vtz. ff. de minori
bus. et quod no. doct. in. l. ij. C. de fide. mi.
sed exceptio padu pdest fideiussori vt hic cu
fi. g. exceptio restonis in integz pderit ei/
dem. ff. de. et Ty. post eu in vda. l. ij. C. de fi
de. mi. dicit. q ratio ppter qua in integruz
restitutio no pdest fideiussori est. qz ei. na
tura facit subduci psonaz minoris de me
dio obligatiode integra 7 illesa remanente
et io nimiz si no pdest fideiussori. h. hec so.
est falsa. qz si h. esset vez searet q exceptio i
integz restois hoc oparet. qd opat qn de
bitoz sine successore decedit. quo casu fide/
iussor q fideiussor no remanet obligat. est
no exnte pncipali. h. pbat. in. l. stichu. a pa
ph. in fi. pn. ff. de fideiuss. sic erit iuuato mi
nore p bnficiu restonis in integru. qz tene
bit fideiussor lz no subit obligato pncipa
lis. h. p ista roez seu solutione no soluit co
trariu. io dic p. d. Bar. q in restitue fieda
creditor liberabit minore p padu. et in pa
cto expmat q pfit tm minori. als no porri
geret ad fideiussore vt ipe scribit i. l. stichu
s. nalis. ff. de sol. Circa mam exceptionu
qro nuqo exceptio deat pponi et apponi in
scriptis. vt q sic. vt. C. de no nu. pec. an. s.
aut. dic q sufficit ea & bboten. pponi. lz iudx
faciat ea in scriptis redigi ad memoria. vt
in. c. qm. ex. de pbac. 7 est ca. in. l. scire optz
ff. de excus. tu. fac. c. vt circa. ex de elec. li. vi
et Ty. t3 in. d. aut. hic aut. fallit in excepel.
no nu. doct. q in scpt. pponenda est vt ibi pz

Sed quero. nunquid exceptio debeat contineri in seclusionem quammodum actio. gl. vñ tenere q sic in. l. fi. ff. de except. Doc. determinat contrarium et dicit q sufficit narrare tale factum ex quo iudex possit perpendere et videre exceptionem mihi competere. ut puta contra actionem propositam pro uero instrumentum in quo continetur solo. absq; eo q dicat excipiam vel filia & ba satis est. ar. l. qui propria s. fi. et. l. se. ff. de pec. et. ff. de ad. emp. l. qui pendent. et. l. fi. de peti. here. Sz nunq; dicit excipiens ponere aptum factum in exceptione sua. ex quo presumptum fultet exceptio. an & sufficit quocumq; poni. Dic q debet apte poni quemadmodum actio. als succubet. l. i. s. labeo. ff. de flumi. et. Ty. no. in. l. domum. C. de re iudi. et spe ponit in ti. de excep. s. viso. circa pnc. hinc est q exceptiones generales que quoties ponunt nihil releuant quemadmodum actio proposita ex causa generali etc. Item quero contra agentem excipit de crimine. querit nunq; in exceptione debet et poni locus et tempus quemadmodum si criminaliter agere. vñ q sic fm q canoniste in cle. constitut. extra de elect. et in c. presentium. extra de testib. et in. c. vi. circa. de elect. li. vi. qd dicit ut ibi p eos Sz pde q exceptio est notoria. nunq; debet opponi Dic q sic ut glo. no. in. c. ij. extra ut lit. non et. et ibi p Inno. facit. l. ciues. C. de appel. Sz pone q alicui competit officium iudicis ex aliquo iure. et iste ponit illud pro modo exceptionis nunq; rite ponit. Dic q no imo succubet q aliud est officium iudicis et aliud exceptio. ut no. Ty. in dicta. l. domum et pbat in dicta. l. fi. ff. de peti. here. Et ex h sequit solo. notabilis qonis. Statuto cauetur q contra instrumenta garantigata no possint opponi nisi tres exceptiones q lz alie exceptiones opponi no pnt. tñ p alijs exceptionib; que competere de iure comuni poteris officium iudicis implorare. nec obstat tibi statutum qd loquit de exceptionibus no opponendis etc. q aliud est exceptio. et aliud officium iudicis. ut. s. dictum est. cui? statuti occasione quero. nunquid alie exceptiones q que permittunt a dicto statuto possint opponi contra instrumentum garant. videt gl. ordinaria q sic in. l. ita pudor. C. de adul. ubi talia statuta que dicunt q nulla alia exceptio possit opponi. debet intelligi. s. frivola ut solet dici i scripto principali no obstante aliqua appellatione etc. intelligi frivola. qd sequit Ty. absolute in dicta. l.

ita pudor. Tu & dic s. d. Bar. distin. que vñ est. aut qd vult opponere aliquam aliam exceptionem que no permittit a statuto. et no pot. qz no licet recedere a vbis legi. qz sint dura. ut. l. p. sperit. ff. qui. et a qui. Aut vult opponere exceptionem aliam que a statuto permittit ut puta exceptionem simulationis que permittit. et ita potes ponere sine dubio qz statutum providens de exceptione no opponenda generaliter. no videt tollere nec corrigere aliam exceptionem in alijs statutis positis. argu. l. na et ea. ff. de o. d. et dem. qd est val. de nonou. Sz pone q statuto no cauet q possit opponi exceptio simulationis. h cauet simplr statuto. q no possint opponi nisi certe alie. nunquid possit opponi exceptio simulationis. vñ q sic cu aliud quod in veritate agit etc. Dic q talis exceptio no poterit opponi. qz simulatio no facit desinere instrumentum. esse instrumentum. h facit q habeat alium effectum q illud scriptum in eo et ideo sine dubio no poterit opponi. Itē adverte q contra talia statuta poterit caute practi cari h modo. videt q opponat contra personam creditoris et contra solennitates instrumenti na et tales exceptiones no veniunt contra instrumentum. qz no dicit instrumentum nisi solennitates debitas habear. ut. l. iij. s. cōde mmaruz. ff. de re iudi. et pus de personis discutendum est. ut. l. no ignorat. C. qui ac. no possunt Sed quarto pone q actor et reus negent ambo. ut puta qz dicat actor in actione sua. q tu no es minor. et reus dicat in exceptione q ipse no est maior. cui incumbit onus probandi. In. l. de etate. ff. de mi. glo. tñ git q incumbit probatio neganti minorem esse qz qd olim fuit hodie presumit. ut. l. siue possidetis. C. de pbat. que. l. nihil facit qz illa regula vendicat sibi locum in illis que cursu temporis no mutant. h etas mutat cursu temporis. et ideo dicit fm dñm Ja. bu. et. d. bar. q onus probandi de etate incumbit ei qui fundat intentionem suam de etate. siue actor siue reus sit. argumen. l. i. ff. de iti. adu. q prius. quod ponit dictus dñs Ja. bu. in dicta. l. de etate. et dominus Bar. in. l. i. ff. de except. Balous.

De interdictis

Equitur Interdicta olim nihil aliud erat nisi quedam

verba concepta et formata a pretore interdīdū inēponēte. cū inter duos de possessio-
ne rei alicui⁹ vel q̄si. dēntio orta esset. h. d.

Summa Interdīdōrū summa dī-
uisio est. q̄ aliqua sūt p-
hibitoria vt interdīdū ne vīs fiat ei qui in
possessionem missus erit. de mortuo inferē-
do. et nequid in flumine publico ⁊ similia.
quedam restitoria vt quoz bonoz. et vñ
vi. quedam vero exhibitoria dicunt vt de
libero homine exhibendo. et de liberis de-
ducēdis et exhibēdis que interdīda vo-
cata sunt. quasi ius reditum inter duos
h. d. In glo. vt si quis missus. ⁊c. Qd est
verum si decretū et iussus sint recte et iuste
interposita vt quia missus fuerit aliquo
modo in possessionē citato possessore. al-
ter vero si decretū esset interpositum per obre-
ptionem. vt quia meruisset quis mitti in
possessionē. iussu iudicis quia dixisset nul-
lum possidere vel alium possidere qui non
possidet. iussus iudicis eū nō excusat. nec
videtur iuste possidere vt. l. cum vero. §. libi-
uentū. ff. de fideicō. lib. quod nō. glo. ⁊ doc-
latius. in. l. iuste. ff. de adq̄. pos. quaz glo
allegat. In glo. que incipit. id est succe-
denti ibi vtilis vero dicitur. Doc. in. l. i. C.
quo. bo. dicunt q̄ interdīdū quoz bonoz
directum dat etiā succedenti de iure civili
nam illud quod est fm mentem. l. habet in-
ducere directum auxiliū. sed de mente pre-
toris fuit hoc auxiliū dare succedenti de
iure civili. quod pbatur. nā ius civile pre-
cessit ius pretoriū. quod ius civile voluit
istud bñficiū possessionem rez hereditari-
arū adīpiscendum opetere succedēti de iurē
civili. postea supuenit pretor qui mentem
iuris civilis adīnuenit. de cui⁹ mente eti-
am fuit q̄ huic de iure civili succedēti da-
ret istud remediū. ergo opetit directum et
non vtile In e. glo. ibi respondeo impro-
prie quod nō ppter statuta in quibus ver-
bum restitui repitur. nā non vendicat sibi
locū statutū in re cui⁹ possessionē n̄ habuit
ille chi restitutio faciēda est. cum restitui
dicatur illud quod nunq̄ habui ex impro-
pria significatione vt glo. hic nō. et. ff. quo
bo. l. i. que impropria significatio in statu-
tis non cadit. vt. l. ostituitur. ff. ad muni.
cum si. Sed quero ad quid est inuentū
interdīdū quoz bonoz cum videret suf-
ficere petitio heredit. directa. ei qui est he-
res de iure civili. vñ vtilis ei qui est heres

de iure pretorio. R^o q̄ hic interdīdū dat
pro adīpiscēda possessione sup cui⁹ adem-
ptione cessat appellatio. vnde aduobit pos-
sessio a possessore. sine spe appellationis per
hoc interdīdū. quod non esset in petitio-
ne hereditatis vtili vel directa quia tunc
posset appellari. vt scribūt doc. in. l. i. C. quo
bo. In glo. due sunt. ibi vt petitio here-
ditatis directa. hic habet etiā possessionē
heres de iure civili p̄ interdīdū quoz bo-
noz vtile. fm glo. precedentē. et directū fm
doc. vt supius dixi. Querit p̄ quib⁹ re-
bus datur interdīdū quoz bonoz. So. dī-
cūt quidaz q̄ datur solu p̄ his quoz defū-
ctus possessionē habebat tpe mortis. ar. l.
q̄ non tamen. §. q̄ si pro emptore. ff. de peti-
here nō aut detētis tñmodo per defūctū
quia quoz bonoz est possessoriū. vñ da-
tur pro possessionē aduocanda. §. de. in. l. i. C.
quo. bo. et glo. ista ibi. que defūctus tene-
bat. ⁊c. tenent etiā q̄ pro detētis tantūmo-
do per defūctū. non solum pro possessis
tēpe mortis datur interdīdū quoz bo-
noz. nā glo. hic dīc tenebat. et verbū tene-
bat se refert ad detētationē facti vt scribūt
doc. in. l. stipulatio ista. §. hic quoz. ff. de d.
ob. ergo. ⁊c. Nec ob. fm pe. q̄ istud interdī-
dū quoz bonoz sit possessoriū quia inē-
dīdū vnde vi est possessoriū. et tamē da-
tur etiā pro rebus detētis. vt patet in. l.
i. §. quod aut. ff. vnde vi. ⁊ facit pro hac de-
terminatione dicta. l. nō tamen. vnde inēdī-
da dicunt possessoria. quia non dantur cō-
tra psonaliter obligatos. quia iura psona-
lia non possidentur. vt. l. ij. ff. quo. bo. quod
facit cōtra canonistas. in eo quod dixerūt
in. c. querelam. extra de electione. Nam est
questio nūquid contra psonaliter obliga-
tum datur aliud possessoriū. vt pone de-
bes mihī omni anno vnum par caponum
nunquid pro hoc iure opetat aliquod pos-
sessoriū. dicunt dicti canoniste in dicto. c.
querelam. q̄ sic. sed spec. et Ty. vt ipse refert
in. l. si certis annis. C. de pact. dicunt q̄ ca-
noniste nesciunt quid dicant. et ideo cōtra
querelam opus est querele. Sed p̄ so. hui⁹
questionis. dicit d. Bar. q̄ aut habeo ali-
quod ius in psonam eius qui debet mihī
par caponum quia est vasallus meus. vel
pro vasallitico debet mihī par caponū. et
tunc quia hoc respectu ego possideo etiā
possem tunc intentari possessoriū contra
istum debentē par caponū ⁊ ita intelligit

oidum. c. querelā. Aut nullū ius in psonā
eius habeo. h. debet mihi par caponū ex p
missione vel ex alio strada et tūc p tali iu
re non potest intentāi possessorū qz nulla
l. catet. et dicit. c. querelā pcedat cū quere
la et ignorātia canonistaz nā nō pōt dici
possessorū nisi respectu petitorij vt patz in
toto ti. de introitū. Sed si dicerem? p tali
obligatione vari possessorū idem erit cum
petitorio. nec ob. huic determinationi qd di
cit Pe. et Cy. q non dant interdita respe
ctu proprietatis per ea que scripsit. d. Bar. in
l. ij. ff. quoz bo. non sunt alia rē.

Sequē Interdictoz quedaz sunt
adipiscende. quedam reti
nende. quedā recuperande possessionis. adi
piscende quoz bonoz opetens heredi de
iure petitorio stra possidentem res heredi
tarias pro herede vel p possessore sic dicit
qz an adeptaz possessionē ei opetit tale int
dictum Item interditi saluianū pro adi
piscenda possessione rez illataz in fundo
vel domo cōduda locatori aduersus pos
sessorē dedit. hoc dicit

Retinēde Interdictuz vti possi
detis. et interditi vtrobi. dicunt posses
sionis retinende. naz cū inter aliquos de p
prietate qstio est mouenda et vterqz se pos
sessorē ostendit ppter magnā possessionis
omodum. quod facit in casu dubio vt sup
petitorio pñiciatū p eo qui possidet. et su
per ppetate disceptari non pōt nisi alter
sit petitor. alē sit possessor. ad qd discernē
competunt hec interdita. hoc dicit

Sz interdico Vti posside
tis p retinen
da possessione immobiliū. vtrobi mobiliū
dant. et nulla alia dñā est inter ea hodie.
sec^o olim. in qbus introitis obtinet q lite
ostet. tpe. nō vi. nō clā. nō precario ab adu
sario possidet. et per alium possidens dici
tur possidere. possessio aut licz solo animo
neqat adipisci. eo solo poterit retineri. h. o.

Recuperāde Recuperande
possessionis vi
citur vnde vi. opetens spoliato possessioe
quā etiā qz a spoliante ex inuallo. vt clam
vl precario possidebat. lz hodie vi spoliās
si dñs est rei spoliante. a dominio cadat. als
vero spoliatam rem. et eius extimationez
restituūt. qui etiā l. iulia. de vi publica vl
priuata criminaliter punietur. Et appella
tōe armoz fustes et lapides ostinent. h. o.

Tertia diuīsiō Interdicto
rū tertia di
uīsiō est qz quedaz sunt simplicia in quib⁹ qz
sit actor agnoscat. et qz sit re⁹. qualia sunt
ne qd fiat in loco sacro. et ne qd in flumie
publico. qdā hō duplicia. iō sic vocata qz
discerni nō pōt qz sit actor vl reus. vt que
daz phibitoria qualia sūt vti possidet. et
(vtrobi. h. o.)
De ordine hodie interdita
absqz antiq solēnitare pponunt. et pro eis
i factum adio vendicat sibi locum. h. o.

**De pena temere liti
gantium**

Inc Temeritas litigantiū
pena triplici coercetur
pecuniaria pñij. et ifamie. re⁹ enī
de calūnia iurare cogit. q si temē litigauer
rit est pñij. Itē re⁹ inficiās id qd d3 dupli
ci qz pñij pena. als lz inficiās vltra sim
pli pñij. et actor et vtriusqz ptis aduocat⁹
de calūnia iurabūt. h. o.
Hec at Oli actor calūniose litigāt
in litis pte decia puniebat. hodie hō et pe
na pñij et victori dēnabit in litis expen
h. o. vsqz ad. h. ex qbus dā. Circa māz expē
saz qro quo iure introducū sit q vict⁹ vi
dori dēnat in expens. videt q iure antiq
vt. l. q solitū. h. etiā. de. leg. ij. ff. Doc. de mī
nat q de iure nouo. p. l. pperandū. E. de iu
di. et p. h. istū. Preterea de iure spālī erat in
troducū in clericis. q eis fieret dēnatio
in expens. vt. l. omes. E. de epis. et cle. g^o in
strariū ē ius omīe. vt. l. ostitutōib⁹. ff. ad
municipal. et sic de mīnat doc. in. l. pperan
dū. E. de iudi. Secdo qrit. nūqō in distinde
vid⁹ victori dēnet in expens. glo. hic pul
cissime distiguit. vtz habuit iustā cāz lit
gadi vel nō. pmo casu nō dēmet. als sic
Doc. vltamōtani reprobāt gl. dñtes q sp
vid⁹ victori in expē dēnat. qz q nō pbat
temerari⁹ vī vt ipi scripserūt in aut. gñalr
E. de epis. et cle. et in. l. i. E. de aduo. di. iuo.
o. Ja. bu. simplr sequit glo. p. ll. qz gl. allat
nō ob. l. pperandū. h. finautē alētra. vbi
indistinde dicit q vid⁹ victori dēmet in
expens. quia illa generalitas debet limi
tari fm hanc determinationem. quod pro
batur. condemnatio expensaz successit in
locum dēnatōis que fiebat in decia pte
litis. vt hic patz hō olim nō dēmetabatur

quis in decima parte litis nisi temere liti-
gassz. ergo nec hodie in expens. quia actio
surrogata sapit naturā ei⁹ in cuius locuz
est surrogata. vt. l. si eū. §. qui iniuriāz. ff. si
q̄s cau. Iudex ergo f⁹ dcm. d. Ja. bu. habe
bit videre quo animo fuerit motus litiga-
tor. et si eū viderit malo animo motū ad li-
tigandū odemnat eū in expens. alis non
et p hoc infert ipe q iuramentū calumnie
excusat a odemnatione expens. qd sic pbat
Iuramentū calumnie est introduz ad ca-
lūniā refrenāda. vñ cū quis iurauit de
calūniā. omnino ab expens. debet excusa-
ri que veniūt ratione calūnie. naz sublata
est talis psumptio p iuramentū calūnie. cū
nemo presumat p iurare. vl imemor sue sa-
lutis. vt in. l. si. C. ad. l. iul. rep. naz iuramē-
tū calūnie exigit q quis sit rōnabilit mo-
tus ad litigandū alio qn si otariū dicere
mus q q̄s q̄modocūqz credere possit se iu-
stam causāz habere. tūc minor posset de ca-
lūniā iurare. quod est otia. l. ij. C. de iura.
ca. vbi minor qui nō pōt discernē bñ vtrū
iustāz vel iniustā cāz litigādi habeat. non
iurat de calūniā. §. curator ei⁹. et sic patz q
sacramentū calūnie excusat a psumpta ca-
lūniā. et p osequēs multo magis a dolo. a
quo excusat siue iustis siue iniustis ratio-
nibus credat iustāz cāz habere. vt. l. i. §. ff.
de lib. cā. 7. l. p̄ses. C. ad. l. fla. de plag. doc.
vt §. de. et Cy. sequēdo eū. et etiā. d. bar. ar/
guūt p ista opi. pmo sic. nō pbat hoc eē q
ab hoc ottingit abesse. vt. l. neqz natales. C.
de pbacl. g⁹ nō sequit q̄s succubuit. g⁹ ma-
lāz cāz habuit. cū multos viderim⁹ sub iu-
sto clipeo perisse. et fouentes iustāz causāz
succūbere ppter dubiū litis euētz. vt. l. ij.
in fi. ff. de peculio. Preterea h̄z gl. in auct.
de iudi. §. oportet. Deinde p̄fati doct. de-
tmināt otariū hoc mō dicētes. aut nos q
rim⁹ de expens. que veniūt rōne otumacie
et ab illis nullus excusat alieno pretextu
fm omnes vt. l. sancim⁹. C. de iud. et. l. qui
crimē. C. qui acc. nō po. Aut nos loqmur
de expens. que veniūt rōne temeritat. et ab
istis nō excusat sacramentū calūnie. qz fa-
teor q sacramentū calūnie excusat a calu-
mnia psumpta. §. a temeritate nunq. Naz
aliud est temeritas et aliud est calūniā. vt
l. i. §. i. et ibi est tex. ff. ad turpil. Preterea p-
sumptio tollit p̄sūptionez. vt. l. diuus. ff. de
in inte. resti. vñ l. 3 q̄s a psumpta calumnia
excuset dū iurat. tñ p̄ iustāz quā otia se re-

portat inducit otaria psumptio que tol-
lit p̄mā. Nec miret q̄s si victoria facit quē
temere litigasse p̄sumi. nō aut calūniatum
esse. nā temeritas otstet circa intrinseca fm
p̄fatum pe. Calūniā vero circa extrinseca
et facilius p̄sumit q calūniat q̄s circa ea
que sūt intrinseca. q̄ ea que sūt extrinseca
fm q nō. Inno. in. c. sup his. extra de accu
Nec ob. ratio. d. Jac. qz otcluderet si expen-
se veniūt ppter calūniā. sed si veniūt ppter
temeritatē tūc sec⁹ vt supius dixi. p̄terea
possibile est q tpe iur non calūniat sed po-
stea. Et idco fm doc. p̄fatos sic distigue
vñ querit vtz q̄s in expens. veniat otēnā-
dus. aut otstet quē calūniatū fuisse. aut li-
quet oppositū. aut est dubiū. pmo casu cō-
demnat. 2⁹ nō. fm omnes cōiter. qz in ier-
tis non certis locus est videturis. vt. l. vti/
nuus. §. cum ita. ff. de vbo. ob. Tercio cum
est dubiū dicebat Ja. bu. vt. §. dixi. q sacra-
mentū calūnie excusabat. Tu vero dic fm
doc. p̄fatos q succubens in casu dubio vi-
det temere litigasse nec ob. q sub iusto cli-
peo multi plerūqz pierunt qz regulariter
quasi sp̄ fouēs bonam cāz obtinet in ea. et
debem⁹ otstetare q regularit ottingit. nō
at illud qd casualit. l. nā ad ea. ff. de legib⁹
Alteri⁹ q̄ro. nūq̄o in cā criali vid⁹ victo-
ri otēnnēt in expens. videt q sic. qz est glo
i. l. qui crimē. C. qui accu. nō pos. d. Ja. bu.
detminat otariū potissime p duas rōnes.
qz otēnatio expensāz successit in locū otē-
mnationis que olim fiebat in decima pre-
litis vt hic p̄z. §. si q̄s intueat bñ istuz tex.
nulla fit mētio de cā criali §. ciuili g⁹ cōde-
mnatio expensāz que in locū vidē decime
successit nō vōicat sibi locū in criali. sicut
nec vidē decia. ar. dicti. §. q̄ iuriāz. Pre-
terea co casu hñt locū leges int̄pretantes
quo hñt leges int̄pretate. vt in auct. de fil.
aū dota. instro. nat. §. si. §. lex loquens de
decia lit. nō h̄z locū in criali. q est lex inter-
pretata. g⁹ nec otēnatio expensāz q est int̄-
pretās. Preterea ciuili et crialis nō p̄nt
fil int̄tari. vt. l. in dūz. ff. de pub. iud. sed in
cā criali temere litigās punit silitudie sup-
plicij. vt. §. de iniuri. §. pena at. et. l. si. C. de
ap. q pena est crialis. g⁹ nō pōt puniri i ex-
pens. q est ciuili qz sic int̄taret ciuili et
crialis. qd eē nō pōt. doc. alij vt recitat Cy
in. d. l. q̄ crimē. et. d. Bar. in. l. i. §. i. ff. ad tur-
pil. determināt otariū. q etiam in crimia-
li causa otēnnēt vid⁹ in expens. qz videt

casus cū his que notāt canoniste in. c. ca/
liniaz. ex de penis. Facit ad idē id qd nō.
Inno. in. c. cū oportet. ex de accu. in glo. ma
gna. nec ob. q. civilis et criminalis nō pnt intē
tari. hoc verū pncipalr h̄ psecutie sic. vt vī
casus in. l. intēduz. s. qui furē. ff. de furl.

Ipacterea expēse veniūt rēe temeritatis vt
lupi⁹ dixi. q. pōt ita omitti in criminali sic in ci
uili g^o zc. glo. tñ in. l. q. crimē. nihil fac. q. lo
quis in expēs q. veniūt rōe otumacie de q/
bus null⁹ dubitat. Ultio. q. l. pperand⁹
punit iudicē negligentē adēnare vīduz in
expens. Quero vtz iudex adēnare debeat
pte nō petēte. Dic q. nō fm Ey. in dicta. l.
pperandū. et Dy. in. l. iij. s. hoc aut. ff. de dā
infec. q. iudex nunq. intponit officiū in cā
civilī nisi petat. maxie in his q. pziuatā vti
litate otinēt et nō respiciūt ad pios vt scri
bit in dicto. s. hoc at. Pōt tñ iudex si vult
fm pvidos. si nō fac nō tenet. vide glo. nō.
in. l. si. de rescrip. et ibi doc. et id bō practica
ē quā sp tene mēti q. in libello in exceptio/
nibus et replicationib⁹ sp petas partē cō
demnari in expens. q. tūc si iudex omitteret
adēnationē expensaz. tenebit parti lese.

Ex quibusdā Condemnat⁹ vel
paciscēs in adi/
one furti. vi bonoz raptoz. et iniuriar. et
de dolo. Itē adēnat⁹ in adiōe p socio. tu
tele. mādati. depositi vīreāl. ē infamis. h. d.

Quā at actionū Citatio
iudicij p^a
ps censet cui⁹ respectu etiam sit pmuratio
nā fili⁹ vel libert⁹ sine venia petita et obtē
ta parētez vel patronū seu liberos eorū dē
in ius vocās. q. nūquaginta sol. pena punie
tur. h. d. vsq. ad si. ti. Balous.

De officio iudicis

Ipereest h. d. Iudex iū
dicare debz fm
ius scriptū vl⁹ vsuetudinariū. vt si
rite velit sniaz ferre. naturam intueri debz
pposite actionis fm quā eius snia modere

Sz si in rem (tur. hoc dicit.
Iudex in actione
reali reū ad restōnez rei cū fructib⁹ adēnat
in qua statim fiet executō. nisi reus tūc fa
cultatē rei restituende nō habeat. quo cāu
prestato fideiussoze de re restituēda dilatio
intra quā restitutio fieri debeat tēbit. h. d.

Si hereditas In vniuersa/
li iudicio. Ju/
der reū ad restōnez fructū adēnat et in
singulā. et re⁹ de picipiēdis tenet in vtroq.
iudicio si male fidei fuerit h̄ bone fidei de
dūptis nō tenet nisi post litē inchoatā. nā
tūc de pceptis et picipiēdis a dicto tpe in
postez tenebit. hoc dicit.

Ad exhibendū Reus nō
exhibens
re que iudicio cepto extitit vsucapta adō/
ri. p eo q. morā in exhibēdo omisit adēna
bitur. in qua adiōne ad exhibēduz veniūt
fruct⁹ pcepti post lit. et. et reo nō habenti
facultatē rem pncipalr exhibendi tps inter
quod exhibeat statuit. qui si otumar fuerit
in exhibendo adōri in q̄tuz in litē iurabit
adēnabit. h. d.

Si familie Iudex in iudicio fa/
milie h̄ciscūde et cōi diuidūdo. cū sūt plu/
res res cōmunes singulas singulis abiu
dicat. et si vni abiu dicata pualeat alteri. il
le cui abiu dicata est in eo pluri. alteri adē
nabit in certa quātitate pecūie. et si vn⁹ co
heredū ex re hereditaria fruct⁹ pcepit siue
male h̄ sat⁹ fuerit in eadē. eo noie adēnabit
coheredi. et si res vnica diuidēda fuerit q.
diuisionē omodā nō recipiat. vni abiu di
cabit q. in quātitate pecūie parti soti equi
ualēti adēnabit. h. d.

Si cōfiniū In iudicio finium re
gūdoz. Iudex de fūdo vni⁹ alteri adiudi
cat. si sibi vī expedire p cōfiniū meliore limi
tatōe siēda. eūq. cui de fūdo alteri⁹ adiudi
cat eidē in q̄titate equalēti adēnat. et si q.
maliciose reperit p aliq. circa cōfinia gestū
eē. ei⁹ noie adēnatiōz fac. et adiudicatō iū
dici. cōfiniū trāssere. h. d. vsq. ad si. ti. In gl. nō
ex snia q. ē nobil⁹ et aurea. ad si. ipi⁹. Dic. d.
Ja. bu. in. l. iij. quā gl. allat de publi. deēmi
nat oīra istā gl. et ppe. in. l. i. E. cō. iuri. iud.
fīlr deēmiat oīra hāc gl. Cōtrāia gl. ē i. l. ex
ceptio. ff. de excep. rei iudi. quā deēmiatiōz
pbāt p. l. iij. s. fīlī. ff. de vdi. ob cāz. pprete
rea dicūt ipi. iudex nō habuit aim trāssere
di cōfiniū. s. solūmō declarādi. vt. l. fīlī. s. h̄
si q̄rit. ff. si ser. vē. Sz dic q. gl. optie locuta
est. et R⁹ ad. s. subtili⁹ put gl. rñdet. et dic ef
se casū deēmiatū h⁹ gl. p auētez rei iudica/
te. et p hāc gl. est ca⁹ in. l. statu. libi. s. i. ff. de
sta. li. et glo. orraria nō diē vez fm q. scri/
psit. d. Bar. plenissime in. l. pōp. s. si iussu. ff.
de adqui. pos. Balous.

De publicis iudiciis

p **Publica** Iudicia ex deli-
 ctis publicis de
 scendentia in multis ab actionib'
 de quibus dictum est differunt. que ideo
 publica dicta sunt. qz unicuiqz de populo
 ipoz persecutio datur. h. v. vsqz ad. s. publi-
 coz. Super glo. sed qualiter format. Que-
 ro aliquas qoes. et pmo qz vñ hic qz debet ap-
 poni locus an debeat apponi locus loci vt
 dicat in tali domo et in sala talis domus
 videt qz sic quia aliud est dom' aliud e'
 sala. vt. l. i. s. eodem aut tecto. ff. ad fill. So.
 dic qz aut delictu est punibile vniformiter
 in quacunqz parte dom'. et tunc sufficit di-
 cere in tali domo. et ita intelligit. l. libello-
 ru. ff. de accus. que dicit domo illa. Aut deli-
 ctu no est vniformiter punibile in quocunqz
 loco. s. gra statutu dicit quicunqz intraverit
 salam secundaz palacij puniat in. x. tunc de-
 beret poni locus loci. s. sala illa. als non p-
 cederet accusatio. argu. l. de pupillo. s. qui
 nup. ff. de oper. no. nu. et ibi hoc notat doc.
 et debet loc' maleficii designari et confi-
 nari. qz aliqui vidi aliquos errare qui la-
 trant et confinant vnu de confinib' dicentes h' mo-
 et predicta omnia fuerint in tali loco. puta
 via vel strata posita in tali ciuitate iuxta
 domu talis et addi debet iuxta domu alteri-
 us talis. Sed quero qdaz fuit percussus
 in vno loco. deinde postea cu ambulassz p
 spaciū ex percussione mortuus est in alio. q
 rit quis locus debeat confinari cu occidens
 accusat. an locus percussiois an locus vbi
 mortuus est. Dic qz loc' vulneqz qz ibi vñ
 mortuus vbi fuit vulneratus. vt. l. ait lex.
 ff. ad. l. acqui. et. l. i. s. ex incendio. ff. de incē-
 ru. et nauis. et tutu est siqs vellent sine scrupu-
 lo pcedere vtrūqz locū apponi. Sed q
 ro aliquis existēs in platea vbi maleficia pl'
 puniunt fm forma statuti. percussit aliquem
 extra plateā. querit de duob'. pmo qz loc'
 apponet in accusatōne. 2o an puniat in pl'
 qz si omiserit maleficiū in platea. an in mi-
 nus qz si omiserit extra plateaz. Pe. et Ty.
 sequendo eū in. l. i. c. vbi de cri. agi opoz. di-
 cut qz inspicit locus vbi erat percussus. per
 ea que nō. in dicta. l. i. nā maleficiū debz in-
 spici respectu delinquēis. ar. l. i. c. de sicca-
 rijs. v. Bar. distinguit quo statutu loquat
 nam aut verba sunt cepta in psonā iniur-
 riantis hoc modo. si quis sagittauerit vel
 lazauerit. et tunc quia inspicitur adus in-
 iuriantis sit vera opi. pe. Si vero statutū

discernit adum illatum in personaz offensi
 reputa quia dicat si quis percusserit aliq
 et tunc debet inspicit locus vbi percussioes
 facte sunt fm qz ipse scripsit in. l. libelloz
 ff. de accus. Sed pone statuto cauet qz si
 quis miserit gentem contra aliquod com-
 mune puniat in tm. pone qz aliquis gentē
 fecit et misit per varia loca. quero quis lo-
 cus confinabit vtrum locus ad quem misse
 sunt. vel locus per quem iter fecerunt. vel
 locus in quem primitus congregate fue-
 runt. Dic qz confinabitur locus delicti cō-
 sumati videlz ad quē misse sūt. quia in ca-
 libus que habent causam successiuam in-
 spicimus locum et tempus consumati de-
 licti. ar. l. semper. s. annus dies. ff. quod vi
 aut clam. Sed quero Volo accusa-
 re aliquem qui occupauit castrum. quis
 locus confinabitur. Dic qz quando delictu
 non respicit certum locum confinabit ca-
 strum totum vel ciuitas tota vbi omittit.
 et sic erit in pposito. quia. l. libelloz loquit
 in maleficio quod respicit totam partē ci-
 uitatis vel castrū. et ideo non vendicat sibi
 locuz in casu nro et si. Sz qro qd in ma-
 leficijs negatis. pdeqz statuto cauet. qz fin-
 dicitur qui nō denunciauerit puniat in. x.
 quis locus ponet in accusatione. Dy. re-
 perit aduulisse qz nullus locus poni debe-
 at in accusatione. qz lex que introduxit lo-
 cuz debere apponi. loquit in maleficijs af-
 firmatiuis et que consistunt in faciendo.
 ergo non vendicat sibi locuz in alijs. Pre-
 terea negare et priuare non presupponunt
 locum quia sunt non ens. ergo locus non
 debet. imo non potest apponi in eis. Solo.
 fm dñm Bar. qz omnis priuatio presupo-
 nit habitum in potentia. vt. l. x. ff. de vbo.
 obli. Nec cognoscitur priuatio nisi per re-
 spectu ad habitum. vnde maleficia nega-
 tiua presupponūt aliquem habitum in po-
 tentia. Aut ergo ille habitus debebat fie-
 ri in certo loco. et negligentia videtur in
 eodem loco commissā. et ideo ille locus con-
 finabitur. exemplum in proposito Sinof-
 cus non denunciāns punitur. non denun-
 ciare quod est priuatio presupponit denun-
 ciare. que denunciatio est facienda in pa-
 latio. ergo locus ille debet confinari. Nā
 qui non facit. facit aduersus ea ad que fa-
 cere tenetur. vt. l. qui non facit. ff. de re. iur.
 sed si habitus non presupponat locum cer-
 tum. tunc eius priuatio non deberet certo

loco limitari et procedet opi. **Dy.** Ea que
superius dixi q locus debet latrari vt
certus sit. procedunt nisi locus de se sit cer
tus et notus. adeo q dubitatioz non reci
peret sicuti palatium p^{re}atis. ecclesia maior.
et si. vt. l. i. ff. de vote p^{re}legl. facit qd. s. dixi
de legl. s. si q^us in noie. Quia in ista gl. d^r
q debet apponi ann^o. quero none tota die
erramus. qz annus in eis nō certificatur
B^o die q ann^o 7 dies certificant p notariū
qui accusatōe scribit. qui in p^{ri}ncipio qua
terni ponit annū. 7 ille intelligit repetitus
in toto quāno postea in fine accusatōis
ponit diē p^{ro}uidiōis. et q d^r hic q d^rz poni
dies p^{ro}uidi libelli. nō dies maleficij omissi
est v^{er}z si maleficiū est vniformiter punib^{ile}
quocūqz die. si v^o difformiter puniret vno
die magis qz alio. vt in. l. mūcipali ciuit.
terraz p quā omittere maleficiū etiā die
sabbati punit in duplū. tūc dies maleficij
debet apponi. ar. l. eū adū. ff. de negl. gestl. et
in cle. vlt. extra de rescrip. Item verū est
q non debet apponi de necessitate dies cō
missi maleficij. sed ad petitionez accusati si
ip^e velit. declarari d^rz dies maleficij omissi
p accusatores vt salue essent defensiones
sue. forte vellent pbare se alibi fuisse illa die
iudex tūc ad petitionē p^{re}is hoc faceret de
clarari l^z et eo casu ps. diē non tenet pba
re. qz. l. libelloz nō astringit accusatōe ad
p^{ro}bationē vel institutionem diei. et t^{er}is de
claratō solūmodo fit ad omodū rei. hec de
terminatio pbat per ea que scribunt in. l.
is qui reus. ff. de pub. iudi. Pone q sūt
due ciuitates vel duo castra sinonima vel
eiusdem nominis et accusator dicit. et p^{ro}di
cta omissa fuerūt in tali ciuitate nūq^u suffi
cit. Dic q aut ille ciuitates ambe sūt sub
iurisdictione illius iudicis. et tunc accusa
tio est dubia. et accusator potest declarare
libellū suū dubiū. vt. ff. de iudi. l. si quis in
tentione ambigua. aut vna tantūmodo ē
de iurisdictione. et de illa videt sensisse. ar.
l. que dicio. s. i. ff. de dⁱci. et demon. naz vi
det velle facere adū q valeat magis qz
faciat vt nō valeat. vt. l. quorl. ff. de re. tu.

Alterius quero. aliquis de mēse mar
cij presenti accusauit aliquē. in accusatōe
dixit q p^{re}dicta fuerūt cōmissa de anno p^{re}
senti et mēse nouembri p^{re}terito. modo
querit nūq^u iste libellus procedat. et du
biū est quia ann^o incipit de mēse ianuarij.
quō ergo maleficiū est cōmissū de mēse no
uembri cū sum^{us} t^{er}minodo de mēse marcij.

ons Ja. bu. s. de adl. in p^{ri}nc. tangit hanc. q.
et dicit q ann^o d^rci in se. ccc. lxx. dies habet
vt in. l. cū herede. in. s. Stichū. ff. de sta. liba.
aut ergo intelligemus de anno naturali
qui constat ex dictis diebus. et accusatio
p^{re}cedit sine dubio. quia a die cōmissi male
ficij vsqz ad diē p^{ro}cedit accusatōis nō
currit ann^o. et de isto videt intellexisse ac
cusator. Quidaz est ann^o artificialis et
iste inchoat bono modo de mēse Janua
rij coiter. et de isto non intellexit accusator
ne videat ipossibile deduxisse in accusatio
ne sua. o. Bart. dicit q iste libellus nō p^ot
sustineri. nam sic. s. dictū est ann^o accusati
onis referē ad annū quē subscripsit nota
ri^{us} in p^{ri}ncipio libri. s. in p^{ri}ncipio libri subscripsit
notari^{us} annū qui inchoabat vniformiter
videlz in mēse Ianuarij. ergo ad illū faci
enda est relatio. s. relatione facta ad illum
impossibile est deduxisse in accusatōez. er
go ipa nō p^{re}cedit vt sup^{er}ius est expressū. qd
scripsit Bart. in. l. libelloz rē.

Publicoꝝ Judicioꝝ publi
coꝝ. quedaz sunt
capitalia. qdam non capitalia. Capitalia
discernunt p q^uoꝝ. v^{el} qz p ea vita adimūt
vel aque v^{el} igni in dⁱci. vel p q q^us depoz
tat vel in metallū dānat. Cetera v^o nō ca
pitalia dicūt qz infamie 7 pecuniarij dāni

Publica (penam inferūt. h. o.
Crime lese maiestatis
est publicū. et in duob^{us} casib^{us} morte nō ex
tinguit. s. defūdi memoria dānat. h. o.

Lex iulia Ex lege iul. de adul
terijs in oib^{us} suis ca
pitib^{us} est delictū publicū. cui^{us} pena as^{er} ho
nestiores. as^{er} humiliores puniunt.

Itē lex cor. Ihoiem telo. i. cū q
tūc occidēs. vel ipm cā occidēdi cū telo p^{re}
quēs. lex cornel. d. sicarijs punit. q lege s^{er}
castigat veneficus v^{el} arte magica hoiem
occidēs v^{el} mala medicamēta publice ven
dēs. Mirat aliq de p^{re}dica q fit circa homi
cidia cū s^{er} ter. dicat q parit punit de sicca
rijs ābulās cū telo cā occidēdi 7 occidens
quō ē dictū q lex mūcipal pūiat hoicioas
pena capitali. cū ea pena nō punit inseq^uis
cā occidēdi. spe. i. ti. de accu. s. i. s. qd si p^{ro}. olē
q. l. cauet q dⁱuetudie nō h^{ab}et. s. qd hic iste
s. dⁱc. qd est ridiculosū dicere. s. Ja. de are
dicebat q inseq^uis aliqū cū telo nō debz
puniri de homicidio. qz in maleficijs conli
derat euent^{us}. vt. l. aut facta. s. euērus. ff. de

98
penis licet. l. cornelia. de sicarijs. puniat te
lo insequens aliquē causa occidendi. Stra/
tutū vero cum dicit nō occidēs. nō punia/
tur in tñ. considerat effectū et euentū. d. bar.
in. l. i. ff. de sicarijs. dicit q̄ leges municí/
pales loquūtur p̄ vba que adū p̄fectū de/
notāt vt siq̄s occiderit vel homicidiū omi/
serit. nā nō verificant in vulnerate vl̄ inse/
quēte causa occidendi. sicut est videre in. l.
ac q̄lia que occidētes p̄ capite puniet. vt. s.
ad. l. acqui. s. i. s. si vulneraret animo occide/
di. nō puniret ex illo capite vt eodē titulo

Alia deinde Lex pompeia de
paracidijs qua
cauet vt homicidiū in certis oīdas p̄so/
nas omissum singulari pena plectatur est
publici iudicij. et delictum omitterens in se.
plus puniet q̄ omitterēs in alium. h. d.

Item lex cor. Publici iudicij
crimē. l. cor
de falsis censet. q̄ qui testamentū vl̄ aliud
publicū instrumentū falsum. cū scripserit.
signauerit. recitauerit. vel subiecerit. vel si/
gnum adulterinū dolose sculpsit. si seruus
est ultimo supplicio damnabit. liber homo
deportabitur. h. d.

Item lex iulia Vm omie/
res cū amīs
alr q̄ v̄ginē rapiēdo. deportabit. si sine ar/
mis. publicata tertia parte bonorū. pena
muldabit. si per vim sanctimoniale vel vir/
ginē rapiēs. seu eidem prestās opem. pena
capitis puniat. que delicta leg. iulia de vi
publica. puniēda iudicant. hoc dicit.

Lex iulia Publica. sacram vel
religiosam rem furto
subtrahens. et talibus vel ministerium
seu opem prestans. l. iulia peculatus que
publici est iudicij. capite puniet. Aliiter v̄o
delictū omitterēs deportabitur. hoc dicit.

Est et inter A. flauia de plagi/
arijs que q̄q̄ pe/
nam capitis q̄q̄ leniores irrogat. Itē. l.
iulia. de ambitu. de annona. et de reiduis
que in diuersis casib⁹ locū habēt et diuer/
sas penas alr inquam q̄ mortis inferūt
et delicta ex eis punibilia publice vindicā/
tur. h. d. vsq̄ ad finem tituli et etiā libri.
Bal. legl. doct. rē Deo gratias.

Lectura. Bal. vtriusq̄ iuris interpretis sub/
tilissimi circa quattuor libros Institutio/
num Justiniani impatoris diuissimi. bre/
uis quidē et rara. sed subtilis et vtilis. ml̄/
tarū singulariū questionū ac dubiorū quo/
tidie practitantib⁹ occurrentiū solutiones
perstringens. ad totiusq̄ ciuilis sciētie in/
telligentiaz plurimū cōducens. maximis
laboribus correcta diligēterq̄ impressa p̄
me Johannē Koelhoff de Lubeck Coloni/
ciuem feliciter finit. Anno. 1222

Itadum sic se habet

Venditor et traditor certas
possessioes. P. certo scio mul
to minori Justo. in qua quod
venditione interuenit iudicis
pntia et auctoritas. ac ee pntia
et ofensio duorum primorum pariter dicti A. ve
ditoris. Insup in ipsa venditione interuene
runt renuntiationes debite et fieri solite p hu
iusmodi venditores. Post q in ipsa vendi
tione idem A. iurauit corporaliter tatis scri
ptur. se non vi non dolo nec metu coactum
ad hec fuisse Sed sua sponte. et hec omnia i
ipsa venditione otenta vera esse et rata gra
ta et firma habere et tenere de cetero et at
tendere et obseruare in totum et contra si
facere dicere vel venire villo mo direde nec
indirede tacite nec expresse. aliqua ratione
vel causa de iure nec de facto etc. Deinde p
oia predicta ipse dominus iudex de volunta
te ipsorum strahentium et ad ipsorum petiti
one condennando dictum A. ad predicta di
nia et singula. precepit dicto A. pnti et spo
te suscipienti quatenus attendat et obseruat
dicto P. predicta omnia et singula in totum
et volens mandare ipse iudex et mandando
dictam eius sniam executioi dedit dicto. p.
plenam possessionem etc. Renunciari. ipso A.
uersus dictum P. Juridicendi nullam ipaz
sententiam tanq latam super re d futuro
et re incerta etc.

Post que oia idem P. emptor eundem
A. Inuestiuit ad fidum de ipsis pprietati
bus emptis in ppetuum. quo tempe pen
dente transactis certis annis ipse A. i ma
nibus dicti P. dictas pprietates renuntia
uit. Deinde adhuc ipse dictus P. dicto A.
reiterato petenti reuuestiuit easdem pprie
tates. simul cum certis alijs. aliunde questi
tis quas pprietates idem A. certo tempe
retinuit. Tandem adhuc eas remisit. vnde
ipse P. easdem pprietates alij colendas lo
cauit et sic steterunt vsq ad mortem ipsi P.

Veniens itaq ad mortem ipse P. suu
condidit solenne testm. in quo quidez pli
ma varia et diuersa legata fecit pijs locis
et personis. et inter alia ordinauit et dota
uit duas capellas in ecclesia maiori papi
en. ac construi mandauit vnu hospitale et
vnam capellaz in ipso hospitali in ipsa ciui
tate. que oia deo duce optatam finem asse
cuta sunt. Cui quide Capelle pro eius vo

te dedit et legauit ipse P. testor supscriptas
pprietates per eum vt premititur emptas
a dicto A. tali conditione adiecta q quoriel
cuq dictus A. daret dictae capelle siue alte
ri noie ei libras tot q eo casu dictus ca
pellan' deberet ipsi A. facere retrouendic.
de dictis pprietatib'. et ipsum precium co
uertere in alia predia ad vtilitatem dictae
capelle. et vltiori q ipse capellanus no pos
set aliquid remittere dicto A. de supscripta
summa in retrouenditione fienda.

Contingit q mortuo P. iam xij. annis
et tam per ipsuz P. tempe eius vite q per
habentes causam ab eo. post eius mortem
tenentis et possessis ipsis pprietatib' pacifi
ce. spatio annorum. xxiij. vel circa. Idem
A. contra ipsum capellanu et alios detine
tes ipsas pprietates. noie dictae capelle egie
rei vendicatione. petendo declarari ipsas p
prietates fore suas et sibi restitui. Allega
do dictum stratum venditionis per euz fa
cte de ipsis pprietatibus. fuisse et ee filatu

Ad quam quide simulationem probanda
induxit duos testes quoz vnus est iphus
A. cognatus qui dicit et deponit. q dum
ipse testis esset in atrio sancti Viri. vidit di
ctum P. et A. inuicem contendere verbis i
quibus verbis dixit ipse P. q habere de
bebat super ipsis pprietatibus et alijs de
causis circa libras. iij. q A. hec isiciebatur
et tunc ipse P. aliquantulu turbatus ra
dit ipsi A. si dederis mihi flor. tot ego faci
am tibi retrouendic. de dictis pprietatib'
et de omni et toto eo qd mihi dare des etc.

Secus autem testis dicit q dum P. et
A. essent in loco pdicto audiuit dictum A.
dicentem dicto P. quare non dimittis pos
sessiones meas qz paratus sum tibi solue
re. qui P. Respondit q paratus erat facere ei
dem retrouendic. iudez de oibus illis terris
quas habuerat a dicto A. Deinde pmisit
ipsi A. stipulanti vt quado cuq dictus A.
daret tot flor. q ipse P. retrouenderet ipsas
pprietates et faceret eidem Confessionem
et liberationem de omni. et toto eo. quod ab
eo habere debebat.

Ex pmissis qritur an dictus stratus ven
dicionis pbat' sit filatus. et p pre dei A. al
legat q sic ta p testes pccos. q p dba dei

ID. prolata in eius testamento. q̄ etiam ex paruitate precij

In contrariū p pte dīcī capellani allegat q̄ ipse stractus verus remanet. p̄mo rōne tante solēnitatis que interuenit in ip̄a vēdīcīōne. sc̄do rōne sn̄ie late super ip̄so stractu. tertio ratione iuramenti quia iurauit vera esse et alijs q̄ ex facti narrac. colligi possunt

Nec ob. q̄ de testib' dicit q̄ sūt singulares imo strarij Item illa promissio si que fuit Interuenit post contractuz vendicationis per vij. annos.

Item q̄ dicitur **I**D. semp fuit homo dei tā in morte q̄ in vita. bone fame nunq̄ solit' fenerari nec solitus facere contractus illicitos et ita probatum per testes.

In cristi noīe amē Proponitur q̄ celebratus fuit quidaz contractus in forma vendicionis. et iuratum in contractu q̄ contrēta in eo vera essent. Mortuo autem emptore. venditor agit rei vendicatione dicens rem esse suam. et contractuz fuisse simulatū ad quod probandum inducitur testamētū emptoris. In quo reliquit cuidaz capelle dictam rem. cū hoc onere q̄ quotiescūq̄ capellanus a dicto venditore. haberet tantam pecunie q̄tatem. deberet eidez retro facere vendicionē. Item producuntur duo testes quorum vnus in effectu. dicit q̄ dictus emptor presente dicto venditore. dixit q̄ super dicta proprietate debebat habere tot lib. Et q̄ si reddet sibi faceret Instrumētum reuēdicionis. Alius testis dicit q̄ audiuit quando dictus qui in dicto instrumētō dicitur emisse nomīe. **A.** dixit q̄ erat paratus facere retrouendicionem de omnibus illis terris quas habuerat a dicto nomine **I**D. Et ita idē stipulanti promisit q̄ cūq̄ dictus **A.** daret tot florenos q̄ ipse reuenderet ipsas proprietates et faceret eidem confessionem et liberationem de omni eo quod ab eo habere debebat. modo queritur an ex predictis sit probatus contractus simulatus et pignoratitius presumat Et ad euidentiam est premittendum q̄ ex instrumēto tres presumptiones oriuntur scilicet q̄ sit verum. q̄ sit solenne. Et q̄ sit scriptum de mandato contrahentium. primuz probatur. **C.** de probac. l. cum precib' Scdm probatur in. l. sciendū cum sua materia de verbo. ob. Tertium probatur per ea que nō. in auct. de tabell. §. nos vero. al

incipit itos autem

Modo iste tres presumptiones recipiunt contrarias probationes Nam cōtra hanc primam presumptionem admittunt testes reprobatoij de veritate tam direde vt si testes descripti dicunt scriptaz non fuisse veram. q̄ idirede vt quia probat aliquis impossibile cum illo instrumēto vt. **C.** de contrahen. et cōmitel stipu. l. optimam. Item et probatio filationis satis est probatio contra vim instrumēti indirede. non tamen proprie est probatio contra instrumētum quia alia est veritas que respicit mentem contrahentium qui seorsum ab instrumēto aliud conuenerant. Nam tabellio non potest scribere nisi eo modo quo rogatur scribere. Unde non recte dicitur istud instrumētum est simulatio nec recte dicitur iste contractus est simulatus Sed debz dici iste pretensus contractus est simulatus seu confictus vt. **C.** plus valere q̄ agitur l. emptionem. Interdum non infringuntur vires instrumēti Sed attenuantur et tunc proprie non dicitur contractus simulatus Sed minus operans vt quia probatur actum inter partes q̄ sint acta q̄ inter rogatio et responsio haberent vim nudi pacti. vt. ff. de pactis. l. iure gentium. §. q̄ ferre. Contra tertiam presumptionem. q̄ probatur q̄ instrumētuz non est conscriptū de mandato partiu. Modo veniam? ad propositum. et dico q̄ ille qui vult probare simulationem. siquidem est iuramentum appositum scilicet q̄ iuratum est vera esse non potest probari contrariuz. nisi primo absoluat a iuramento. Et forte fm legistas cum hoc iuramentum sit conuentionale standum est ei. nisi sit appositum in fraudem legis. vel inducat dispendiū salutis eterne vt quia in fraudem vsurariū vt. ff. de iureiurando. l. iusiuranduz quod ex conuentione. unde ille qui petit absolutionem ab isto iuramento non debet incolorate petere. Sed debet allegare causam que pertineat ad foruz ecclesie. sicut est crimen vsurarum. alioquin ratione peccati oporteret procedere per modum damnationis vt extra de iudic. c. nouit cuz sua materia. et facit in auct. de iureiurando a moriēte presti. in rubro et nigro. et quod uo. d. leg. iij. cum quis decedens §. codicillis. et §. ticia. Est et aliud iuramentuz de nō contrahendo et istud iuramentum habet

duos effectus. nam si quidem opponit ad i
 pedienouz processu impedit ipm. si vero p
 modum peremptorie inducit absolutoria
 ut nō. Inno. insti. cum venissent ubi dicit
 q iuramentuz extra iudiciale impedit pro
 cessum. Ite etia3 producit exceptiōem per
 emptoria de iudiciali autēz non est dubiū
 ut in. c. excepcl. obiect^o de lit. contesta. li. vi.
 et. ff. de cōd. inde. l. elegāter. §. si quis post
 Si ergo iudex interposuit decretum super
 contractu. et eo approbante fuit delatū ius
 mentum istud et conuentionale et iudicia
 le dici potest. Porro et iudicis p̄sentia
 magnam presumptionē inducit q res nō
 sit facta simulata. sed vera ut. l. i. C. d. p̄iis
 curia. li. x. et ar. C. de donac. l. in donationi
 bus ubi quando decretum est appositum
 omnia p̄sumuntur. legitime acta ut no. spe.
 in ti. de emp. et ven. et no. in. l. i. C. de fide i
 strumentoz et iure haste fiscalis li. x. nunc
 est videndū de singularitate testiu3 et sciē
 dum est q testes sunt singulares quando
 in rebus testificatis discrepant. non quā
 do in eundem rei finem conueniunt ut. C.
 de penis. l. qui sniam et no. ff. de arbi. l. diē
 proferre. §. si plures. Item sunt singulares
 quia in loco et tempore sunt varij. ut no. C.
 de testi. l. testium et nō. ff. de testi. l. ob carm
 §. si. Item sunt singulares quia factuz sup
 quo deponunt est tale. q unusquisq3 scit
 de se. et de alio nescit. quia talis est facti
 natura ut quando unusquisq3 deponit se
 non citatur. ut extra de elec. bone memo
 rie magistino. Modo videamus in casu no
 stro utp testes sint singlares nā vn^o dpoit
 respēu fūeōitiōis et sic respēu noui orad^o.
 Ex tali ei pacto de reuēdēdo non presumit
 pignus ut. C. de padis inter emptorem l. ij.
 Et potest esse q tempore contractus fuit p
 missum reuēdere. et tamen non fuit con
 tractus pignus. Item potest esse q dudū
 postea ut ff. de padis. l. ab emptiōe. Et neu
 trum istorum infert in pignore quia testes
 hoc non dicunt. nec etia3 presumitur quis
 fenerari. quia nō p̄sumitur delinquere fene
 rari autēz est crimen ecclesiasticuz. ideo nō
 presumendū ar. ff. pro socio. l. merito. et. ff.
 de probac. l. quotiens. §. qui dolo. facit ex
 tra de pigno. c. illo vos. et quod no. per cy.
 C. de probac. l. i. et. C. plus valere quod a
 gitur. l. emptione. Et breuiter de primo ad
 ultimū concludendo consideratis consid
 randis. licet contractus sit aliquantulum

suspectus. loquendo scdm conscientiaz ca
 men de iure et scdm acta approbata. dictus
 contractus non debet pignoratitius iudi
 cari considerandū enim est q contractus
 pignoris ad venditionēz habet se ut spēs
 opposita ut. ff. de reg. iur. l. neq3 pignus. Et
 reuēditiō ad venditionem non sunt o
 tractus oppositi. sed subordinati per prius
 et posterius. unde probato contractu de r
 uēdendo. verificatur contractus p̄mus
 et ideo testes probantes pactum de reuē
 dendo. probant pro instrumento venditio
 nis quia si non precessit venditio non ha
 beret locum reuēditiō non autem impro
 bant venditionem vel aliquod ostacium.

Et ita dico et consulo ego Baldo^o de p̄u.
 vtriusq3 iuris doctoz. ord legens in nobili
 ciuitate papie. Et ad fidē me subscripsi et
 sigillo mei nomis sigl.

Ego pe. de curte legum doctoz collegij do
 ctorum florent. studij pap. considerat. pre
 missis ideo3 consulo et in signum premisso
 rum me propria manu subscripsi et sigillū
 meum apposui cōsuetum.

Et idem consulo ego Jo. de castelino vtr
 usq3 iuris doctoz et in testimoniū me sub
 scripsi et sigillaui

Et idem dico ego Johannes de eremonte
 de nouis legum doctoz et me propria ma
 nu subscripsi et sigillum meum apposui cō
 suetum in fide3 premissoz.

Deo gratias.

Incipit Repetitio Bartholomei de sa liceto famosissimi doctoris

Hec ^{Pro cau col}
^{lige notabi}
lia. Primo q p mutuo fa/
cto agricolis si consistit i fru/
ctu. octava pot stipulari p
usura et non ultra. Itē p
auro filiqua. Item no. q terra nec boues
ei possunt accipi pignori Itē no. q agricol
fauetur ppter agriculturā. Itē no. q octa
ua. ascendit aliquo ultra. xij. pro cētenario
Itē no. q hec usura mediocris fructus appet
latur in corpe unde sumit Quero pmo
quid in fructibus liquis sicut est oleū et vi
nū. quidā q idem. Alij q iura antiqua re/
manēt in illis incorreda vt legum correctio
euitet et hāc tenent glo. et doc. qz rō est di
uersa cū agricolores non sic indigeant li
quidīs sicut aridīs. nec sine aridīs facili
viuere pnt sicut sine liquidīs Quero an
cadat ab actiōe ipso iure. glo. dicit q nō sed
per exceptiōem h adde Itē per sententiam
et sic per viam actiōis vt. unde vi. l. si qz
in tantā facit. l. in criminali. C. de iuris. om
iudi. Quero 2º an hec autē. hēat locū in
alijs q agricolis. qdam q sic vt in glo. alijs
q non vt leguz correctio euitetur. et qz als
magis subuenit rusticis q alijs vt. l. si. d
testa. nec ob. q textº in corpe in pncipio ex/
ordij dicit cōem oibº imponere medicinam
qz illud verbuz omnibº salua rōe recti ser/
monis pot intelligi fm Rcam. vt itelligat
oibº. s. agricolis. Item 2º. ea que in nigro
sequit d3 in oibus. s. colonis de quibº in
lra postea sequit et ex pcedentibº et sequē/
tibº colligitur mediocris intellectus vt. ff. d te
sta. l. heredes palā. h. si notam et de leg. pri
mo si seruus pluriū ad fi. Quero 2º qd
in rusticis tpe huius autē et qd i alijs
et per consequēs qliter hec autē. ad. l. C. adap
tes. et rñde distinguendo vt in glo. vsq ad
h. sed iur nouo. Quero 4º an hodie de
iure ciuili usura ex toto sit phibita. et glo.
finaliter q sic. ppter approbatiōem obfuan
cie qtuor ocilior q mādat seruari ipator i
autē. de eccl. ti. h. i. coll. ix. pter qz in nauticā

ppter piculum sortis qd creditor subdit in
pecunia nautica vt in autē. d. v. nauti. qd
est post illam de eccl. ti. h. i. De. voluit dicere q
imperator qtuor ocilia approbauit qtuor ad
fidem. non qtuor ad vsuras. p3 ex dco ti. de
nauti. v. sed hec rō potiº facit oppositum
quia ex quo approbat et obseruari mādat
qtuor ocilia et in ocilio nicenso facto. usure
fuerūt phibite sequit q et ipse dicitur illas
phibere et cum postea pmittit nauticas dñ
in phibitiōe aliaz pmanere. ar. l. cum ptoz
ff. de iudi. et ita sto cum glo. Sed tūc 6º
quero qd de iur diuino et dicit glo. q ph
bite sunt sed nihil allegat h tu allega illud
luce vi. mutuū dātes nihil inde sperantes
et leuitici. xxv. pecuniā ne dabis ffi tuo ad
vsurā et frugū supabundāciā non eriges
et psalmo. xiiij. dñe quis habitabit in mōte
scō tuo. qui respondet qui igredit sine ma
cula et qui pecuniā suā nō dederit ad v/
surā unde dicit glo. et bene q et si nulla lex
ciuilis esset q phiberet adhuc lex ipialis si
valeret qz esset vtra legē dei quā nullº tol
lere pot sic nec seruus legē dñi. Itē qz illa
l. diuina vtra oēs hoies et pncipes scripta
est. ideo ipi se ipos ab ipa dissoluere nequt
neq alios. et sic cludit glo. q nō stipº non
pignº. non iuramentū de his pstantis va
let. ar. s. de leg. l. non dubiū. sed canoniste
nauticā eē expse phibuerūt in. c. nauiganti
extra. e. et vtra id qd dicit glo. de iureiur. i
c. debitorē vbi dñ q iuramentū est suū. id
ille d3 soluere ne incider in pcuriū. h post
ea illas pot repetere. h ille tex. mihi nunq
placuit qz generat dubitatiōem mentibul
hoiū. an lege diuina sint phibite vel nō
qz si sunt phibite. iuramentū non d3 iuran
tem ad soluen. astringere. et si dicat postea
repetit. Rº non sine sūptu nec litigio. S3
attende qz iudei fatent fratrē phiberi ffi
fenerari. i. alteri iudeo. sed nō extraneo qui
non est eiusdē. l. et hoc ppter. l. moysi qui di
xit nō feneraberis fratri tuo pecuniā. neq
fruges. neq quālibet aliam rem. h alieno
vt habet deutro. xiiij. sed male dicit vt p3
in alijs auctoritatibº supº adductis. in q/
bus nulla sit exceptio et maxime in illa lu
ce. et psalmiste imo nec in illa quā moyses
postea tradidit i leuitico vt habet leui. xxv
et qd moyses dixit in illa deutro. xiiij. dicit
doc. q moyses pmisit ad euitā. maiº ma
lum qz iudei ita erāt pni ad feneratiōē oibº
q si oibus phibuisz nihil fuisset. ideo sus

fecit ei tunc minuire i aliq culpa ipsoz. **¶** In
in alios pmisit non qz iusticia faceret s ve
maius maluz euitaret. vel respode q moy
ses non fig' per alienu p'cunqz hoiez alie/
nigena sed tantum eos qui terraz iudeis
a deo data iniuste detinebant. vnde quod
ab illis recipiebant improprie vsura dicae
tu quia accipienti non est lucz cu alias e'e
sui. cum qz non pro mutuo et eius recop'e/
satione sed ex iure dñij quod habet in illo
recuperat rem sua qua alias ab iniusto pos
sessore recuperare non pot. ad qd accedat
decretu ambrosij xij. q. iij. c. vlt. ab illo ex
ige vsuraz cui merito nocere desideras. cui
iure inferuntur arma. huic merito auferun
tur que in bello vincere no potes. Ab illo
vsuraz exige quem no sit crimen occidere
sine ferro dimicat qui vsuraz flagitat. et
postea eludit q ubi ius est belli ibi e ius
vsure. qd no. **¶** Concluden. est ergo q lege di
uina et canonica sut vsure ex toto phibite
similiter et l. ciuili hodie omodano assen
sus ut dicto. c. nauiganti. Item scias q q/
dam fuerut i opinioe q de iur diuino vsu
re sunt phibite q veniunt ex ouentioe vt so
nare vident auctes sup'scripte no quando
gratis pecunia est nautica vel ex alio con
tractu debita. s postea vsure debentur ex
mora vt hoc no. per Cy. sed hoc nihil e di
cere quia ex tunc in vsuram incipit consen
tire. et sufficere ei debet q potest interesse
suum petere vt no. hic in glo. et. s. e. l. ij. qd
sistit ne dum in dano s etia in lucro qd a
tpe more illius facere potuisset vt. de sen.
que pro eo. l. ista et hic per cy. **¶** Quero A.
quare vsure sint phibite. **¶** Rndeo varijs
de causis quaz vna ponit Inn. extra e. c. j.
viz ne hoies studetes auaricie deserat ad
reales et industriales et potissime agri/
culturaf. **¶** Alia ponit ipse in. c. in ciuitate
extra e. qz venderet tps qd no est venden
tis sed oim animaciu coe. **¶** Itiaz addunt
doc. alij qz debitor qui pmittit vsuras. hz
plenu dñum rei. cuius gratia pmittit. et
eius vsum. **¶** Is aut cui pmittit nullu ius
in re habet qz totu trāstulit in accipietem
et per cōsequēs vsuraz que dicitur ab u su
idebite videt ei pmittere. et potissime quia
in his que vsu osumut non pot vsus sepa
ri a re. qd fenerator vult facere. cum velit
rem sibi reddi et priuz vsus vult a re sepa
ri. **¶** Itiaz addunt alij qz obligatiōes q re
strahunt in plus q res ipsa fuit. strahi n

possut. ff. si cer. pe. l. rogasti. s. si tibi. **¶** Qntā
ponit cōiter oēs quia est contra caritatez
que e vire' theologicaf. **¶** Adde et quia v'
stra natura cu pecunia n pariat pecunia
¶ hinc Aristotiles dicit q vsura est lucruz
naturaliter phibitu vt habet pmo poli.
¶ Quero 8° mutuaui. **¶** Titio sine vllō pco s
sperans qd munus aliquod cōsequar ab
eo. oscur' sū postea munus ab eo. an illud
censeat vsura et videt q sic qz intencio cu
effectu secuto facit que vsurariuz. l. z no te
neat ad restitutiōem istaz vsuraz metalī
um nisi in foro oscie vt per canonistas ex
tra e. c. osuluit. vel dic fm modernos aut
spes e causa mutui qz al no est mutuator
et tunc vera sit opio pcedita ppter auctem
¶ Luce. supra positā. aut ecōtra mutui e cā
spei. et tūc munus secutu non est vsura in
dicat. qz et sine hoc fuit mutuator' et sic
intencio pma fuit osormis caritati et rōi
naturali. **¶** Aut dubitat et tūc oscie accipie/
tis relinqtur qz hoc est de foro penitenciali
no iudiciali. idē sentit bal. sed hec sūt itelli
gēda put dicam. **¶** Quero 9° qd si res
cari' venditur ppter tps ad soluen. datum
q si p'ciu d p'nti solueret. an in illo pluri sic
vsura. et v' q sic qz vendit tps extra e. c. i
ciuili. **¶** In strariū qz osideratio tps no v'
esse sterilis. ff. so. ma. l. h. cōstante. s. qtiens
doc. cōiter dicunt q est vsura vt dicto. c. in
ciuili. qd bal. fatet qn res vendita osistit i
pōdere numero vel mēsurā. qz in his reb'
tū vsura omittit. sec' si vendit dom' vel p
dium. p'ctim cui' interi hō p'cipit vtilitate
¶ Ego nō bñ p'cipio huiusmodi vram qd enī
si interi et p'cio vtilitate nō hz qz tps fcol
ligendi fruct' nōdū venit. itē qd si a piper
oleū vel alia mercatū q ad p'cio alij mer/
catori vendit vel alicui stationario q vendi
tur' e et lucrum fadurus. et se sustentatur
rus. p'terea res que vendit mō. videt osid
randa fm precium quod habiturus eē
de presenti quasi illud plus quod habitu
rus sum sit vsura p'cij. quod sum habitu
rus de presenti. i deo in ista. q. salua semp
sentencia theologoz viderentur plura cō
sideranda. pmo an venditor inueniat de pre
senti emptorem qui iusto p'cio emat de p
senti soluendo vel non. 2° et si inueniat an is
qui emit emat vt illud consumat in eius
sue familie victu necessario. quia tunc pl'
vendens frumentum vel vinum q de pre
senti valeat contra caritatez agit. et illud

plus ut p̄ciū iusti ppter dilatiōez datā. con
formitatē h̄z cū vsura. q̄si voluerit v̄d̄itor
q̄ interim emptor p̄cio illo utat. et tū plus
postea soluat. an vero ut similiter rē pmer
calē teneat in fōtico suo. et p̄ hūc modū ne
gociatīe ut videm⁹ q̄tīdie facere istos mer
catores et isto casu mihī nō v̄r vsura. tum
q̄ q̄tīdie in talib⁹ p̄cium crescit et decrescit
tum q̄ ille qui recepit dilatiōem petit cau
sa sui lucri faciendi ⁊ iterū omōdū habent
dī ⁊ p̄tioris apparendi. ⁊ is qui vendit cō
siderat etiam q̄ v̄silit̄er si rē teneret cari⁹
in futurū venditur⁹ esset cōsiderandū est etiam
an emptorē qui d̄ p̄tī solueret. nō iueniri
posset ut est in quibusdā ciuitatib⁹ in q̄bus
portantes mercāciā nō reperiūt ementes
nisi infra t̄minū. et tūc vsura nō v̄r q̄ pecu
niā n̄ v̄r tradita et postea numēta illi q̄ il
lā p̄mptam ad solutiōez n̄ habuerūt iuxta
nō. in. l. si ex p̄cio. §. si cer. pe. et in. l. singula
ria. c. ti. ff. ⁊ q̄ ip̄e venditor si tunc p̄ciū ha
bere potuiss̄ repetitur⁹ erat ⁊ in alijs mer
cancijs inuestiss̄. intentio tū eoz multū
est attendenda ppter fraudes et h̄ videtur
mihī p̄cedere de mente. c. nauigāti extra e.
vbi vide. Quero x̄. si res vili⁹ vendit p
pter t̄pis p̄uētiōem ex m̄ vendit q̄s frumen
tū i herba puta corbē frumētī p. x. q̄ v̄silit̄
ter valebit plus t̄pe r̄collektiōnū R̄ndeo ca
noniste in. c. in ciuit. extra e. cōlter dicit cō
trariū in illo pluri fore otradū vsurarium
h̄ ut v̄r mētes pleni⁹ informēt singulos
cas⁹ euenturos volo discutere dico igit. q̄ a
in casu p̄dicto p̄ciū nō est soluen. t̄pe otra
dus. h̄ t̄pe traditiōis. et tūc otrad⁹ nō ē v/
surari⁹ tum q̄ null⁹ vsus pecunie fuit h̄r⁹
et p̄ oīs nullū p̄ciū. vsus pōt dīri interue
nisse. nec vsura fuisse l̄ p̄ciū sic augmenta
tū est enī talis otrad⁹ licit⁹ ut pbat ter. ff.
de otrahen. emp. l. si debitor. §. i. tū etiā q̄
l̄ cōtrahentib⁹ in p̄cio se decipe ut. l. ij. §. de
rescin. ven. aut p̄ciū otrad⁹ et emptionis
fuit ei solutū. et tē aut t̄pe messis ⁊ recolle
ktiōis. sic q̄ t̄pe traditiōis nō repit vale
re q̄ t̄pe emptiōis. et silit̄er dico q̄ otrad⁹
nō vsurari⁹ est. q̄ vsui pecunie nihil acce
dit. aut repit tū plus valere ⁊ h̄ dīstīgue
aut t̄pe otrad⁹ nō plus valebat extra her
bā q̄ in herba. et adhuc nō puto q̄ sit vsu
ra q̄ ex q̄ dat tū q̄tū de p̄tī valet i foro
p̄inde d̄z h̄rī ach frumētūz emerit ⁊ dilati
onē ad ip̄m soluen dederit. p̄ h̄ accedat. ff.

de otrahen. emp. l. fistulas. aut tūc plus va
lebat in foro q̄ in herba et h̄c subelligue
aut emptor emit p̄ necessitate sua ⁊ sue fa
milie q̄ p̄cia non habebat ex quib⁹ p̄cipe
posset et vidi quosdā dicentes q̄ otradus
nō est vsurari⁹ q̄ q̄dam p̄ necessitate tole
rant q̄ alī nō liceret ut. §. de otradū. iudi. l.
p̄uicias et. ff. si cer. pe. l. p̄siois i si. ⁊ q̄ lex
flet vbi necessitas iminet. ff. de officio con
sul. l. vnica ⁊. ff. q̄ satisfat. cog. l. si fidūssor
§. si necessaria et p̄ h̄ indicūt h̄ q̄d no. gl. de
filijs israel. §. de sacro sanc. eccle. l. neiem
Ego puto q̄ necessitas p̄prie isto casu nō
possit. q̄ h̄c pecuniā nē soluit ita ad emēt
differre potuit vsq̄ ad illd̄ t̄ps vel d̄ p̄sentī
emere i foro v̄l tū q̄tū in foro valebat tra
dere p̄ p̄cio Itē q̄ nec p̄ p̄pria necessitate
p̄mittit vsurā facere ut probat. §. e. l. si ca
patione et. l. pr. in q̄bus pbat q̄ habita
tio pro vsu p̄prio nō minus est vsura q̄m
pro alio. et per hoc etiā facit q̄ ter. simplici
ter dicit q̄ in esca ostitit vsura et q̄d et. ca
rū est vsura xiiij. q. in. c. pleriq̄ tū v̄r mihī
diceat. i casu p̄dicto q̄ aut is q̄ emit ⁊ p̄ciūz
numerauit. emit pone p. x. corb. frumētī sibi
dandi t̄pe recollectiōis. n̄ adiecto ex q̄ p̄cio
et tūc dico q̄ in pluri quo tūc valebat ē v/
sura q̄ nullo casu venditor ab illi⁹ solutio
ne liberat ut. l. icēdiū. §. si cer. pe. Aut emit
x. corbes de nascituro ex tali fundo ⁊ tunc
videtur q̄ siue emerit p̄ necessitate siue ut
habeat p̄ mercali nō sit vsura. ratio quia
eo casu ad emptorē duplex piculū spectat
vnū p̄ue bonitat. frumētī vini vel olei. q̄ nō
sic plenū nō sic nitidū. nō sic p̄bū ut est illd̄
q̄d de p̄tī pōt h̄rī. Aut modicitatis q̄ pos
sibile est eueire q̄ venditor ex p̄edio vinea
vel oliueto nō p̄cipiet tū q̄tū vendit q̄ ca
su ad pl⁹ dandū emptori nō tenet ut. l. si. d̄
bitor. §. i. et. l. fistulas. §. frumēta. ff. de otra
hē. emp. h̄ hūc obligat. q̄ p̄ciū p̄ rata tene
tur restituere ut no. in v̄sta. l. si debitor nisi
dicas q̄ iterū vsuz i. omōdo ei⁹ p̄cipit et
similiter alterius quod sibi remanet vnde
compenset sed hoc tamen scio nihil valere
quia pro vsu pecunie nullū commodum
debet percipere. stat ergo in hoc solum du
bium an periculūz p̄ue bonitatis sufficiat
quod videtur in vino sed non in frumēto
nisi conuentum fuisset ut assolet q̄ daret
pulcp nitidū et cauelatum. vel dicendūz
est in oibus q̄ ex quo regitur tē pl⁹ valere

q̄ recep̄it. q̄ illud plus vsura est q̄ vsui pe-
 cunie nihil p̄t accedere et ex his anm̄ le-
 doris v̄z clarior apparere. Quero xi. q̄o
 in cambijs s̄ q̄ nisi agat in fraude litteas
 fiducias cāb̄i faciētes q̄ de sūt mutui. cā-
 b̄ia sūt de se licita. tum ex pte volētis pecu-
 nias sibi i alio loco dari p̄t onera portādi
 ⁊ euitā. piculū q̄o in portādo p̄t origē. tū
 ex pte cāpsoris sibi literas facientis vt in
 certo loco dent q̄ loci ad locuz interest vt
 ff. de eo q̄o cer. lo. l. ij. et per totum. tū quia
 habent onera expensarum factoz suoz
 in dīctis locis deputatoz. tūz etiā q̄ f̄m̄
 siones pecuniaz nō sūt faciles et hoc vbi
 nō recipiūt in petendo plus iusto et sic i ex-
 cedendo modū vt no. glo. in l. ij. s̄. de exer-
 cit. Quero xij. q̄o de eo qui ostentatiōis
 cā alteri omodauit pecuniā vt diues appa-
 reat forte creditorib̄ suis. et accepit ex p̄co
 pecuniā ob eā cām. dicit glo. in c. q̄stus ex-
 tra e. et Jnn. in. c. in ciuic. et Jo. cal. in. c. na-
 uiganti q̄ nō est vsura. s̄ est merces pecu-
 nie ad hūc vsū locate. omodatū enī eēt s̄
 merces accepta non foret. ff. omo. l. si. m̄hi
 s̄. fi. et. l. se. sed p̄pter mercedē trāsit in loca-
 tiōem. q̄ nec in recipiente transit dñuz pe-
 cunie et merces pro re locata est licita.
 Quero iz. marit̄ p̄t licite recipere etiā
 ex pacto aliq̄o agnū donec dos ei soluat̄
 extra e. c. salubriter. nec ē s̄ cēsēda vsura ḡ/
 tuica sed onerosa vt. l. i. s̄ulas s̄ vsuras. ff.
 solu. matri. ⁊ forte meli⁹ s̄m ius canonicū
 interesse onerosū. s̄ pone q̄ marit̄ tātūde
 ab alio accepit mutuo. et illi iura sua cessit
 opra p̄em. vx. an cessionari⁹ ille possit iur̄
 illud interesse exigere vel exactuz retinere.
 et diceñ. est q̄ si q̄ exq̄ marit̄ recep̄it pecu-
 niaz nō curat vñd̄ hēat. q̄ cessat rō p̄ quā
 tales vsuras licite p̄cipere poterat. Itē q̄
 mutatiōe p̄sone mutat̄ p̄uilegiū q̄iens p̄
 sōa est cā p̄uilegiū. ff. de publica. l. licitacio
 s̄. fi. de adqui. here. l. paulus et j. de ipo. lu-
 cra. descrip. l. i. l. i. r. s̄m bal. In otrariū forte
 ter facit q̄ directa actio ē adhuc penes ma-
 ritū qui s̄ exigere p̄t. nec actio pro dote est
 extincta q̄ mutui in locū dotis nō succes-
 sit. hinc est q̄ marit̄ tenet illud reddere cre-
 ditori vñ ex p̄sōa cedētis vñ q̄ possit illud
 iure exigere s̄ licite nō possit retinere q̄ ab
 eo d̄r recipe vt. l. singularia. ff. si cer. pe. et. l.
 iz s̄ q̄iens. ff. d̄ iur̄ doti. Quero ix. dat
 quis pecuniā mercatori vt p̄tē lucri ferat
 an est vsurari⁹ Jo. posuit istā. q. xiiij. q. iij. c.

pleriq̄. et ibi sentit q̄ si capitale v̄z remane-
 re saluū danti. s̄ p̄dat tūc q̄ poci⁹ trāsit in
 mutui otrad⁹ ē illicid. et vsurari⁹ finat̄ n̄
 v̄z saluuz remanere q̄ lucz et dānuz v̄z eē
 eōe. tūc otrad⁹ erit licit⁹ et trāsit in socie-
 tē. l. vna. ff. p̄ soē. p̄t tñ pacisci vt maiorem
 p̄tem lucri ferat vn⁹ q̄ alter Sed hic attē-
 deñ. q̄ opra Jo. videt̄ tex. Instit. de socie. s̄.
 i. s̄. et iō opra q̄nti mutij et. ff. p̄ soē. l. si ita
 fuerit. s̄. coiri vbi p̄z. q̄ in otradu societati.
 p̄t p̄m fieri vt vn⁹ portet p̄tez lucri. de dā-
 no vero nō teneat. timore illaz. l. Jo. cal. i.
 c. nauiganti se inuoluit et cū reuerēcia bo-
 m̄ intellectu illis. l. nō dedit. iō attēde q̄ q̄nq̄
 societas otrahit vt vn⁹ totuz lucz alter to-
 tū dānum habeat ⁊ s̄ nō valet vt leonina
 vt. l. si non fuerit. ff. pro soē. in s̄. aristo. Inē-
 dum vt vn⁹ p̄tem lucri ferat et nō dānu et
 est casus n̄r qui debz distinguī. aut s̄ p̄ciū
 est apposituz ab eo qui operā posuit. vbi al-
 ter pecuniaz ponit. et istud pactū valet et
 t̄z vt in. l. superi⁹ allatis. et est rō q̄ in casu
 p̄ticiōis capitalis toti⁹ vel p̄tis. s̄pe p̄dio-
 operas suas. v̄z tñ isto casu si cōtingeret
 q̄ de vna re p̄mercali lucret̄. et alterius p̄/
 datur. lucz illius rei. cū dāno alterius v̄z
 o pensari. et si quid lucri superest illi⁹ p̄tē. ex
 p̄co illo feret. nō at p̄t dicere q̄ p̄pter p̄m
 quo cauet̄ vt dānuz nō sentiat o pensatio
 nē illā non velit admittere et de hoc est tex
 no. in dīcto s̄. i. instit. de soē. s̄. q̄o tñ. iterdū
 is qui dat vel ponit pecuniā paciscit vt lu-
 cri p̄tem ferat et dānu nō sentiat. et tūc q̄
 alter totū dānu tā ope q̄ capitalis eēt pas-
 sur⁹ societas ista p̄cipiat cū leonina. iō nō
 v̄z. s̄ pecuniā trāsit in mutui vt dixit Jo.
 et rō q̄ capitale ē ei saluū. q̄quid p̄cipiet
 vsura est. q̄ sorti accedit et p̄pter ei⁹ vsuū
 iō otrad⁹ est cēsēdo⁹ vsurari⁹ et s̄ voluit
 glo. in p̄al. c. pleriq̄. interdū q̄s eoz pacisci
 tur de p̄re luc̄ h̄nda. et de dāno nullā facit
 mentiōez vel ecōtra. et tē tex. est no. insti. i.
 e. ti. s̄. illud expeditū. q̄ p̄m factū sup vno
 intelligit̄ factum sup omisso. p̄vidā nō. q̄
 tex. illi sunt sufficientes ad faciendū mu-
 sare vnunquēq̄ valentēz Juri p̄itum.
 Quero i. quidam volebat ire ad nundū/
 nas merces emptur⁹ luc̄ causa. ego indū-
 gens pecuniā. peto pecuniā quam in nun-
 dūis est inuestitur⁹ ab eo. mutuo. offerēs
 me illam restitutam cum lucro. per eū spa-
 co in t̄mino et loco q̄ritur an iste otradus
 sit vsurarius dixit Jnn. in caplo in ciuic.

q̄ contrā est usurari⁹ et nescit dātē excusa
re. h̄ hosti. in. c. salubriter dixit q̄ tali merca
tori ego sū obligat⁹ ad interesse illi⁹ lucrī
q̄d & iustiter ex illa pecunia fuisset fēur⁹. dū
mō nīl fiat in fraudē usurarū et dūmō tali
mō nō d̄suerit fenerare. ad q̄d facit. ff.
si cer. pe. l. si q̄s nec cām Jo. an. dicit dīdūz
Jnn. & m. et q̄d dicit de intēre in q̄t locum
habere post morā debitoris. et ex cōtrario
pari dīc vñā ad senū qz stabit usurari⁹ pa
tus cū capelo et calcarib⁹ dicens se velle
ire ad nūdinas. si sibi liceret stipulari s̄ co
lore. lucrī spari aliq̄d. vltra sortem. h̄ se q̄t
et Jo. cal. p. tanto rō Jo. an. nō vñ multuz
efficax h̄ melior est qz ipe sciuit vel scire de
buit q̄ lucz q̄d spabat se scūz nō erat cer
tū. nec an fieret nec q̄ntē eēt. itē qz pecunie
mutuate nīl pōt accedere. l. rogasti. si ti
bi. ff. si cer. pe. et q̄d q̄d in stipulatiōe dedū
cit ppter vñ pecunie est vsura vt dēo. c. ple
riq̄. et qz pposituz vñ mutasse rōe vtilitatē.
certe sibi pmissē. vñ sibi h̄z iputā. p̄t tñ ho
sti. veruz dicere in casu quo mercator esset
subdūct⁹ a snia mea. p̄suadēdo sibi. q̄ hoc
erat pmissū. et q̄ nullū erat peccatū iouē
do rōes p̄suasivas p̄ quas ad meū itēuz
deduxi qz tūc illud interesse ppter volū me
um petere poterit. Quero iō. recepaz pe
cuniā mutuā sub vsuris et cū vellē credito
ri sortē et vsuras reddere. soci⁹ vel amicus
petit illas a me mutuā. dīcēs q̄ tā sortem
q̄ vsuras deinceps currētes solueret credi
tori meo. et ita ei mutuauit pecuniā quā ha
bebā p solutiōe patam et ab eo sū stipula
tus q̄ vsuras etiā creditori meo solueret
an ego dicar usurari⁹ et vñ q̄ nō qz nīl f
cipio ex eo mutuo ergo itē In otrariū quia
aut ocepī stipulatiōez ī psonā meā. s. vt nī
hil daret itē et tē stipulatio tenet et otrā
vñ usurari⁹. Aut q̄ daret creditori meo. et
tūc vñ nō tenere stipulatio vt insit. d̄ iustil
stip. s. alij. Canoniste aliqui intēdebāt oīo
vt satisfacere usurario. ego nō sū usurari⁹
nec pecco qz nō stipulor vsuras vt vsuras
h̄ vt danū eūtez mīhi ex fuicio dtingens
nō mīhi aliq̄d accrescit ad h̄ xij. q. iij. c. si q̄s
oblit⁹ ibi nec aliqua incēmēta itē. nec enim
cū meo dāno tenebar socio vel amico meo
subuenire xij. q. iij. c. siue et. ff. de p̄scrip. d̄.
l. qui suā dāz. fac ad p̄cā q̄d dā dēz Jnn
in. c. l. ex. e. q̄d recitauit. s. e. l. ij. Itē p̄ h̄ facit
qz sufficit usurariū q̄ currentes recipiet ad
has vsuras restituēdas teneri vbi dō nō

intēdebā tūc satisfacere usurario. in q̄t ipe q̄
tūc pecco. et iō si recipiā vsuras a socio. ad
illaz restitutiōez teneor Jo. cal. Quero
iā⁹ mutuauit aliq̄s coitanti h̄ p̄cō q̄ duran
te debito. nō teneat ad collectā an cōtrā
sic usurari⁹ Spe. in ti. de vsuris d̄. h̄ pone
& m. dicit q̄ nō est usurari⁹ qz lucz nō capit
h̄ dānū eūcat h̄ Jo. cal. dicit h̄ vñ si durā
te debito dubitaret an aliq̄ collectā sit ipo
nenda vel nō. sed p̄ cereis et iā ipositis pu
tar otrariū. Quero iō⁹ aliquis mutua
uit alicui vt ille intercedat p̄ mutuate vel
aliud seruiciū facti vel vbi ei faciat. an erit
vsura. gl. xij. q. iij. c. i. dicit q̄ si mutuo x. vt
sile seruiciū mīhi facias cū in dīgebo. q̄ v
sura est. l. 3. ad antidota tenearis. et sic etiā
ad sile faciendū. sine p̄cō h̄ hec rō nō valet
qz obligatio ad antidota nullā h̄z petitiō
nē p̄ hoc facit iste tex. dū dicit q̄ q̄cō p̄ci
pif q̄cūqz sit illud vsura est. dīcēdūz ē s̄m
beati Thomā in 2^a scde. q. lxxvij. articulo
2° q̄ si illud dēm vel sēm q̄d recipit possit
pecunia mensurari p̄cēm incurrit. qz illud
q̄d pecunia habet pecunia mēsurari p̄t. vt
dicit p̄bs q̄rto ethi. hoc idē tenet Jo. cal. et
insit q̄ si quis mutuat alicui pecuniā vt
vadat ad machināduz ad molenāduz suū
q̄ illud q̄d vltra recipit q̄ labor machinā
di sit vsura idē tē Jo. an. in. c. p̄cēm de reg.
iur. l. vi. in mercur. in fi. et cui debeat resti
tūi ibi vide. plus dicit Jo. cal. q̄ si doc. mu
tuat pecuniā scholari vt intret scholas su
as vt maiorem famā adquirat et maiorez
ocursuz scholarū quod qz istud o mensurari
p̄t pecunia. vsurā committit Ego credo q̄
peccet ratione fame quā appetit et maxime
q̄ in p̄iudiciuz alteri⁹ doctoris facit. h̄ q̄
illd sit vsura nō bene p̄cipio. Quero iō⁹
q̄s mutuauit frumētū q̄d tpe mutui valz
x. tpe q̄ recipit valet xv. An in v. cōtrahat
vsura. dīc q̄ non qz et si vilius valuisset il
lud tenebatur recipere dūmodo illud in q̄
litate intriseca eēt eq̄ bonū vt. l. cum quid
ff. si cer. pe. sed dubitari fortis posset in ca
su quo fuisset in mora reddendi et extima
tio creuit vt. l. vinum. ff. si cer. pe. an in illo
pluri sit vsura quod videtur quia sorti ac
cedit In contrarium facit quia si reddidit
set tempe quo debuit mutuator hoc com
modum sibi habuisset unde non videtur
vsura illud plus ad quod tenetur ex mor
ra. sed potius interesse et hoc videtur ve
rius nisi intēctio mutuatīs suat eret aliud

iudicari. Quero 20. dñz mercator velle
 merces ad certū locū deferre. vbi cariores
 foret venditur. quēdā iuenit in loco ad q̄
 intēdebat deferre an est vsura. Inno. dual
 glo. poit in. c. nauiganti ex quibz simul dñi
 dñs dicens est. q̄ aut emptor nō statiz nu
 merat p̄ciū sed dilatiōez habuit ad soluē
 dū et vsurā omittit vt in p̄ma glo. Aut sta
 tūm p̄ciū soluit. et tūc non fenerat dūmō
 det pro tanto minoz p̄cio q̄tum fuissz ex
 p̄ditur? i itinere et mercū dūdiōe ad lo
 cū illū ad quē prius erat dūdurū et ita
 dcor. ille due glo. et etiā hosti. cuz Inno. qui
 videbāt otrarij vt ibi p̄ Jo. an. et cal. h̄ ar
 tende qz nō video i casu quo p̄ciū emptor
 soluat de p̄ciū. venditor vsurā omittat l3 d
 p̄cio nō detrahat q̄tū in ip̄sis itineris et
 dūdiōe mercū expendissz cū totū sit p̄ciū
 et nihil ē accessio p̄ciū. fateor bñ q̄ p̄t eē de
 ceptio i p̄cio 7 tūc sciens p̄ciū omittit licz
 nō vsurā Et vt clari? hoc liqat aduerte q̄
 qñqz mercator vendit correlatiue ad p̄ciū
 qd̄ esset h̄itur? in tali loco. et tūc puto q̄ de
 p̄cio illi? loci sup̄? exportādi debeāt dūci
 qz illi minuit p̄ciū sicut rei fruct? vt. l. si a
 p̄se. ff. de peti. heredi. 7. l. fruct? ff. so. ma. nisi
 exp̄sisset. aliud dēm esset. Aut absqz alia
 correlatiōe venditor p̄ certo p̄cio vt qz dñe
 volo. Et sūt in cōcordia. et tūc l3 istud sit
 mai? p̄ciū q̄ illud qd̄ habetur? fuissz i loco
 illo. vel si tādū ē est expensa exportatōis si
 dedūda. nō video q̄ sit vsura cum sorti nō
 eius vsui aliq̄ accedat. h̄ an sit peccatum
 est incidere in. q. an liceat mercatori carius
 vendere. de qua statim subiiciā. Quero
 igit? 21. an liceat cuiqz villi? emere et cari?
 vendere ita q̄ in peccatū nō icidat. ista. q.
 vt mihi videt h3 duos sensus. vñ in sēsu
 diuiso. aliū in sensu opposito fm sensū diui
 sū due debēt dici. q. p̄ma est an cuiqz liceat
 villius emere. s. q̄ res ip̄a tūc valeat. 2^a ē an
 venditori liceat rem cari? v̄dere q̄ tūc res
 ip̄a valeat. 7 vñ in vtraqz q̄ sit. dūmō dce
 p̄tio ista. diuidiā iusti p̄ciū nō excedat vt. l.
 h̄j. de rescin. ven. cū si. h̄ tex. ille et filis in fo
 ro iudiciali loquūt. nos in foro penitēciali
 et sic quo ad p̄ciū istis duabz. q. rñdet iudi
 cio meo Jo. cal. in. c. nauigati i viij. q. circa
 mediū. q̄ in p̄ma nō l3 emptori saltē v̄di
 tore ignorāte. qz sibi iusticiā non facit. 7 sic
 est illicitū In scda idē vt sit p̄ciū ex pte v̄
 ditoris emptore ignorāte qz nec ip̄e iustici
 am facit allegat extra de emp. et v̄. c. i. or

attende qz multa succide loquif. et p̄ dñi
 saltē vt resp̄hēdēz euitet. iō laci? aggredi
 or p̄dictā solutiōem et in p̄ma. q. di? q̄ aut
 villius emit. venditore putāte rez plus nō
 valere. et tunc v̄z dñe ip̄e. qz deceptio iter
 uicit saltē rei q̄uif dñba dolosa vel fraudo
 toria nō iteruenerit qz tē iusticia nō affuit
 Aut venditore sciēte rez. tūc plus valere
 et tūc distinguo. aut venditor erat aliq̄ ne
 cessitate opulsus vendere nec poterat v̄te
 rius differre. et adhuc dico idē qz q̄tūz in
 maiori necessitate. videt fratrē suū. tanto
 maiorem caritatez d3 ei prebere vel saltem
 opus pietat. nō minuere. et iō minus iusto
 p̄cio emendo. iusticiā non facit. neqz carita
 tem neqz miam h3 super illuz. iōeo peccat
 nō enī afflictio d3 vari afflictio vt. s. de epis
 audi. l. tam dementis 7 de officio p̄si. l. diuis
 Aut nulla necessitate erat astridus de pre
 senti vendere. h̄ emptor non vult plus dñe
 nec ex pte ei? aliq̄ fraus interuenit 7 tunc
 cum possit aliūz emptorez p̄quirere 7 expe
 riri. cui iustiori p̄cio possit v̄dere. vñ mihi
 saluo saniori dñlio q̄ nō peccet. tū qz p̄ma
 caritas est sui ip̄i? l. p̄ses. s. de fūi. et aqua
 tū qz oēm in iusticiā circa p̄ciū scia v̄dito
 ri. excludat. qz si q̄ est illā rmittere vt vñ qd̄
 deest emptori nec verbo nec f̄co viciū omi
 tenti donare vñ ar. l. cāpan? ff. de opis lib
 et. l. cui? p̄ errore. ff. de re. iur. Et idē dico ex
 pte v̄ditoris cari? vendentis. qz aut em
 ptor p̄ tūc putabat tū valere et venditor
 peccat. aut scit tū nō valere. et dic aut pro
 tūc necessitat. et tūc si nulla fraus. nlla mē
 datia iteruenerit ex pte venditori. nō pec
 cat. p̄ his facit q̄dam palea q̄ icipit eiciēs
 posita. lxxviii. di. in certa pte sui et h̄ de. q.
 fm sensū diuisū. Sedz at sensuz oppositū
 q̄ sensus est iste. an liceat emptori rem quā
 emit certo p̄cio vendere alteri cariori p̄cio
 absqz peccato 7 in clericis res videt clara
 cū oīs mercatio 7 negociatio seclāris sit eis
 phibita. lxxx. di. fornicari. Quod intelligo
 qñ est mercat? vel negociat? vt rē v̄dat.
 h̄ si vt domū reparet vel edificet et possunt
 iusta cā mutato p̄posito. tigna 7 semēta q̄
 emerūt cari? vendere. nec tē magl. q̄ layco
 vñ interdēm vñ in layco videam? et dñe
 rūt hugo et lau. xiiij. q. iij. c. si quis clericus
 q̄ si layc? emit villi? vt vendat cari? nō ex
 cupiditate h̄ vt p̄uideat suis necessitatib?
 tūc ei l3. vñ si emit sine p̄posito v̄dēdi. 7 po
 stea casus necessitatis vñ vtilitat. occurrit

poterit cari' vendere. al. e. c. a. 7. q. c. q. d. c. u. q.
 cu eis v. o. cor. scilicet Th. o. i. 2. scilicet q. lxxvij.
 ar. 2. vbi dicit q. si negociatio ordinat ad a
 liq. eff. nec. ar. v. honestu. licita e. puta
 ad dom' sue sustentatōez vel ad s. uenien. in
 digētib' vel cu aliq. negociatōi itēdit p'
 pter publicā utilitatē. s. vt res n. carie ad
 vitā patrie nō desint. et lucz expēdit. nō q. i
 finē. s. labori. stipēdiū. itē si emit rē. vt n. vē/
 dat s. vt teneat 7 postea p. aliquā cām vē
 dere velit nō est negociatio. 7 q. uis carius
 vēdat. licitū ē. vel q. rē in aliq. meliorauit
 vel q. ei p. cū ē mutatu s. m. diuersitatē loci
 vel t. p. s. vel p. p. piculū. cui se exponit et al.
 ferēdo rē ad locū de loco. vel rē fieri faciē
 do puta ex ferro ifecto instrū. s. 3. illicitū
 ē vbi finez spālī in lucro ostendit q. n. rē nō
 mutatā. cari' vēdit vel q. n. rē emit soluz ad
 h. vt cari' vēdat s. m. p. o. c. o. s. o. 3. itelligi palea
 vel canō e. i. c. i. s. l. x. v. i. j. d. i. o. u. d. i. c. q. rē opar
 vt itegrā 7 nō mutatā. vēdendo lucet. ille
 est mercator. q. de tēplo dei e. i. c. i. s. h. o. facta
 mutatio circa rē ipaz. vendit cari' q. emēat
 ex h. nō peccat hec enī s. b. a. mutatio f. c. a. in
 telligit Jo. cal. varijs mōis puta vel rōne
 loci vt q. emit ferrū et fec. aliq. instrumētū
 vt e. c. e. i. c. i. s. in fi. v. rōne loci vt q. emit in
 loco in q. p. pter abundāciā res erat vilior
 7 portauit ad locū in q. p. pter iopā erat ca
 rior. vel rōne t. p. s. q. t. p. e. q. vēdit erat cari
 or. h. i. s. enī caib' q. lucz videt q. h. i. c. u. ex o. p. e.
 7 artificio dicit licitū. x. c. i. d. i. c. l. e. r. i. c. o. s. m. tū
 in h. v. l. i. o. casu. si emittit in alioz dispēdiūz
 s. vt suaret cupiditate n. p. pter publicā uti
 litatē tūc ē turpe lucz vt p. a. l. l. c. q. c. u. q. z. x. i. i. j.
 q. i. i. j. J. e. c. i. a. s. q. nullo casu licitū ē merca
 tori mēdacijs vti vt e. c. e. i. c. i. s. 7. c. q. m. n. co
 gnoui. vbi s. b. a. ponit aug' 7. c. s. e. vbi s. b. a.
 ponit cassiodori. 7 q. pauci sūt mercatores
 imo forte nulli q. nō vtāt mēdacijs 7 frequē
 p. i. u. r. i. s. i. d. in p. a. l. l. c. e. i. c. i. s. dat o. s. i. l. i. u. q. n. u. l.
 l' x. p. a. n' sit mercator ne p. pter ei' mēdaciā
 7 cupiditatē. aff. c. m. e. i. c. i. a. t. de tēplo dei p' et
 transitū q. d. nō. Quero 22. an ēptio fru
 ctuū vel possēdiōis alicui' p. vita sua sit v
 sura. cui r. n. d. e. o. vt scripsi. s. e. h. ea p. a. d. i. o. n. e.
 7 i. b. i. c. y. cui i. h. e. r. e. o. 7 Jo. an. i. a. d. d. i. s. p. e. i. t. i.
 de v. s. u. r. i. s. sup. R. i. c. a. Quero 22. an p. e. a.
 quētiōnal' cēleat v. s. u. r. a. d. i. c. v. t. s. e. c. u. i. a. l. l. e.
 gas p. d. o. c. 7 b. a. l. Quero 22. an o. e. lucz
 ex v. s. u. r. a. q. h. i. c. u. sit r. s. t. i. t. u. e. d. u. 7 v. t. q. h. i. c. q. z. ex
 corrupta radice p. c. e. d. i. t. 7 p. o. s. e. q. s. 7 i. p. z. in

eadē o. d. i. c. ē cēsendū x. i. i. j. q. v. c. n. e. g. x. v. i. q.
 i. i. j. c. h. i. s. a. c. e. r. d. o. t. e. s. i. f. i. z. q. z. v. s. u. r. a. s. o. l. u. t. a. f. u.
 it i. d. e. b. i. t. a. e. x. t. r. a. d. e. i. u. r. i. u. r. c. d. e. b. i. t. o. r. e. s. 7 b. i.
 g. l. o. i. g. i. t. u. r. q. u. i. c. q. d. e. x. i. n. d. e. p. r. e. i. p. i. t. u. r. r. e. s. t. i. t. u. i.
 d. e. b. e. t. s. s. d. e. c. o. n. d. i. o. b. c. a. u. s. a. m. l. q. u. i. s. e. d. e. b. e.
 r. e. s. s. i. 7 d. e. c. o. n. d. i. c. i. l. i. n. d. e. b. i. t. i. 7 d. e. p. r. e.
 s. c. r. i. p. s. i. l. a. p. u. d. l. a. b. e. d. e. z. i. R. i. s. o. z. q. u. i. a.
 v. s. u. r. a. e. s. t. r. a. p. i. n. a. x. i. i. j. q. i. i. j. c. h. i. q. u. i. s. v. s. u. r. a.
 e. t. B. e. r. i. n. l. i. b. e. l. l. o. d. e. c. u. r. a. r. e. i. f. a. m. i. l. i. a. r. i. s. d. i.
 c. i. t. q. v. s. u. r. a. e. s. t. l. e. g. a. l. i. s. l. a. t. r. o. p. r. o. i. c. e. s. q. u. o. d.
 i. n. t. e. n. d. i. t. l. a. t. r. o. a. u. t. e. z. 7 r. a. p. t. o. r. d. e. f. r. u. d. i. b. u. s.
 t. e. n. e. r. e. t. e. r. g. o. i. c. J. n. c. o. t. r. a. r. i. u. v. i. d. e. t. u. r. q. u. i. a.
 i. u. r. n. o. n. c. a. u. e. t. u. r. v. t. r. e. s. t. i. t. u. a. t. n. i. s. i. q. u. o. d. p. e. r.
 v. s. u. r. a. a. d. q. h. i. u. i. t. e. r. g. o. i. c. J. t. e. m. q. u. i. a. n. u. m. u. s.
 h. a. b. i. t. e. r. e. f. u. r. t. i. u. a. n. o. n. e. s. t. f. u. r. t. i. u. s. s. s. d. e.
 f. u. r. l. q. u. i. v. a. s. s. s. i. i. t. a. n. e. c. n. u. m. u. s. a. d. q. u. i. s. i.
 t. u. s. e. x. v. s. u. r. a. e. s. t. v. s. u. r. a. J. t. e. m. q. u. i. a. v. s. u. r. e.
 d. o. m. i. n. i. u. i. n. c. r. e. d. i. t. o. r. e. e. s. t. t. r. a. n. s. l. a. t. u. m. e. x. t. r. a.
 d. e. i. u. r. i. u. r. c. d. e. b. i. t. o. r. e. s. e. r. g. o. e. x. e. o. q. u. e. s. t. i. u. z.
 v. e. l. u. t. e. r. r. e. p. p. r. i. a. n. o. n. e. s. t. r. e. s. t. i. t. u. e. n. d. u. J. t. e. z.
 q. z. d. i. c. e. r. e. o. t. r. a. r. i. u. ē n. i. m. i. s. d. u. p. 7 a. s. p. e. z. g. o.
 nō ē a. d. m. i. t. t. e. d. u. n. ā q. n. i. m. i. s. e. m. i. g. i. t. s. ā. g. u. i.
 n. e. m. e. l. i. c. i. t. i. i. j. d. i. d. e. n. i. g. e. t. p. r. o. h. o. c. v. i. d. e. t. u. r.
 q. u. a. s. i. c. a. s. u. s. s. d. e. o. d. i. c. i. n. d. e. i. i. e. t. h. ā. c. p. a. r. t. e.
 t. e. n. u. i. t. b. a. r. B. u. r. i. s. s. e. o. h. o. s. t. i. n. s. ū. m. a. d. e.
 p. e. n. i. s. s. q. u. i. b. u. s. e. t. q. u. a. l. i. t. e. r. s. p. o. n. e. q. v.
 s. u. r. a. r. i. u. s. t. z. q. v. l. t. r. a. v. s. u. r. a. z. r. e. s. t. i. t. u. c. i. o. n. e. m.
 t. e. n. e. a. t. u. r. a. d. o. e. s. i. m. p. e. n. s. a. s. f. a. c. t. a. s. p. e. r. d. e. b. i.
 t. o. r. e. m. i. n. r. e. p. e. t. e. d. o. 7 e. t. i. ā. a. d. o. m. n. e. e. i. u. s. i. n.
 t. e. r. e. t. t. a. m. i. n. l. u. c. r. o. q. z. i. n. d. a. m. n. o. a. r. s. s. d. e. e. o.
 q. u. o. d. c. e. r. l. o. l. i. i. j. s. s. i. z. l. s. e. n. e. c. v. l. t. r. a. p. o. t. e. s. t.
 d. e. b. i. t. o. r. p. e. t. e. r. e. q. u. i. a. t. u. n. c. p. e. t. e. r. e. t. c. u. m. v. s. u. r.
 r. i. s. q. z. q. e. q. u. i. d. a. c. c. e. d. i. t. s. o. r. t. i. v. s. u. r. a. ē. S. c. i. u. s.
 Th. o. z. s. c. d. e. q. l. x. v. i. j. a. r. z. d. i. c. q. h. i. r. e. s. a. d.
 q. h. i. c. a. p. v. s. u. r. a. ē t. a. l. i. s. q. e. i. v. s. ē i. l. l. i. o. s. ū. p. t. o.
 7 s. i. c. i. h. z. v. s. u. f. r. u. d. u. v. t. p. e. c. u. i. a. v. i. n. u. f. r. u. m.
 o. l. e. u. 7 h. i. s. s. i. l. i. a. t. u. c. l. u. c. z. p. u. e. n. i. e. s. nō ē s. u. b.
 i. e. d. u. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. i. q. z. t. a. l. e. l. u. c. z. nō ē f. r. u. d. r. e. i.
 s. h. ū. a. n. e. i. o. u. s. t. r. i. e. 7 h. n. i. s. i. d. ā. s. e. ē. t. v. l. t. r. a. o. ā.
 n. i. f. i. c. a. t. q. z. t. ē. t. e. n. e. t. a. d. r. e. c. o. p. e. s. a. t. i. o. n. e. z. n. o. u.
 m. e. r. i. v. b. i. ā. t. r. e. s. p. v. s. u. r. a. q. h. i. c. a. nō s. i. t. t. a. l. i. s.
 q. e. i. v. s. s. i. t. r. e. i. o. s. ū. p. t. o. v. t. d. o. m. a. g. e. r. 7 h. u. i.
 m. o. i. e. x. q. b. v. s. u. f. r. u. d. p. c. i. p. i. t. t. ē. v. s. u. r. a. r. i. nō
 t. m. i. l. l. ā. r. ē. h. e. c. f. r. u. d. i. n. d. e. p. r. e. p. t. o. s. o. z. r. e. s. t. i.
 t. u. e. r. e. q. z. i. l. l. i. nō t. ā. h. ū. a. n. a. i. o. u. s. t. r. i. a. q. z. m. a. n. u.
 d. e. i. p. n. c. i. p. a. l. i. t. o. p. ā. t. e. p. c. i. p. i. u. t. h. o. c. i. d. e. z. t. e. n. e. t.
 Jo. c. a. l. a. d. d. e. n. s. i. n. p. r. i. m. o. q. v. b. i. r. e. s. v. s. u. cō.
 s. u. m. i. t. u. r. l. z. l. u. c. r. u. m. i. n. d. e. p. r. o. u. e. n. i. e. n. s. n. o. n. ē.
 s. t. i. t. u. a. t. u. r. t. a. m. e. n. a. d. i. n. t. e. r. e. s. s. e. d. e. b. i. t. o. r. t. e. n. e.
 t. u. r. v. t. d. i. x. i. t. h. o. s. t. i. e. t. i. s. c. d. o. s. u. p. p. l. e. t. q. b. e. a. t. u. s.
 Th. o. d. i. c. i. t. i. n. a. g. r. o. i. d. e. z. d. i. c. i. t. i. n. a. n. i. m. a. l. i. f. e.
 t. u. m. e. t. p. t. i. f. a. c. i. e. t. i. 7 q. d. e. d. o. m. o. 7 a. g. r. o. d. i. c.

v. s. u. r. a. p. o. s. s. i. b. i. l. i. t. a. t. e. q. u. i. a
 s. i. t. i. n. s. t. i. t. u. e. d. u.

extendit ad rōzinū ad vidurā locatū. nam
h in eo aliq̄ industria hoīs interueniat. tñ
fructus p̄cipit p̄pter vsū rei et sic p̄ncipal cā
hui⁹ vtilitat. est ipsa res. h pecunie nlla est
vtilitas si teneat in arca. nam ad om̄tan
dū. tñ est iuenta. ff. de oīrahē. emp. l. i. vñ
in vtilitate ex ea p̄cipiēda p̄ncipal cā ē ho
minis industria. nō ob. p̄ma rō qz hz locū
in reb⁹ fructū germinatib⁹ vt p̄z ex p̄oīs
d. l. i. de b̄it i p̄n n̄ i nō ḡminatib⁹ fructū vt.
l. i. s̄ d̄ oīrahē. i. de. **¶** Alitio q̄ro d̄ mōte florētī
nōz loc. ianue. p̄ro cui⁹ d̄clarat. p̄mitte q̄
cōe florētīe p̄ necessitatib⁹ suis req̄rit aliq̄
ciuitat. vel subditōz suoz vt mutuet ei a
liquas pecunias q̄titat. seu q̄ ponant ad
mōtē q̄ itelligit p̄stītoz vt in venetijs. 7 de
tradātes ad mutuādū opellunt. 7 dat cōe
vidis mutuātib⁹. x. vel. xij. p̄ cētenario pro
interesse suo. lege vel reformatiōe oīlio ci
uit. facta. hoc d̄sponente. et isti creditores
mōtis appellāt. Jc̄ eadē. l. d̄sponit vt q̄li
bet subdit⁹ ab alio ex p̄oīs creditozibus
licite possit emere 7 q̄ tātūde ei p̄ itereē sin
gulis annis det q̄tū venditori datū fuissz
q̄ro igit p̄mo an venditores p̄mi licite ac
cipiāt illa. x. p̄ cētenario singulis annis 7
qz h. q. plenissime fuit exatata p. M. grego
riū de aruino ordīs heremitaz inter cete
ros suo tpe approbatissimū. iō ei⁹ d̄ba q̄tū
succinde potero recitabo. Et ad p̄ez affir
matuā arguit p̄mo q̄ licitū est cuilibz reci
pere. qd̄ gratis dat. ab eo q̄ pōt dare. vt in
p̄posito qz hic nulla p̄missiōe nulla ouen
tiōe ex p̄te coīs. h̄ gratis dat. ergo 2. qz
licitū est oīrahentib⁹ vt se seruent in dēnes
et p̄ oīs istis mutuātib⁹ recipe tale lucrū
p̄ oīuatiōe idēnitatis sue. 7 qz potuissent
isti sibi emere domū vel possessiōez de q̄ tāt
tūde annuati recepissent. et pone tūc q̄daz
huiusmōdi fuisse p̄positi. h̄ cogēte coitate. tē
destiterūt vñde dānū ex hoc icurrūt. 2. qz
qñ q̄ sine spe lucrī mutat singlari p̄oē. l. i.
cite recipit. h̄ ille gratis tribuit qd̄ p̄z qz an
mutuū licebat ei recipe ergo et post. cū nō
sit effect⁹ deterioris oītoīs p̄pter mutuū
7 qz qñ pecunia stat ad p̄iculū mutuātis
nō est vsura vel illicitū recipe vltra sortem
h̄ in p̄posito. sepi⁹ euenit. q̄ coitas nihil sol
uit. etiā de sorte. ergo 3. qz p̄pter bonū
finē coitas hoc fac̄ puta vt mala vitēt. viz
dānū in reb⁹ et p̄sonis. et libertas ciuit.
manuteneat vt paupes sustentēt. mercan
cie et filia exerceāt. ergo 4. qz venetijs d̄

a p̄cessū p̄pter oītoēz et statu illi⁹ ciuit.
ergo 5. qz florentini recipiūt p̄ itereē ac
interesse est licitū et p̄missū vt no. s̄. e. l. cuz
allegas. In oītrariū fac̄ qz q̄cqd̄ sorti acce
dit est vsura. 7 qd̄ velis ei nom̄ iponas est
vsura. xij. q. iij. c. pleriqz. et ista rōe sola su
it oīent⁹. h̄ addo scd̄az qz iste est oīrad⁹ mu
tui. iō vltra q̄ res iteruenit nō pōt peti vt
l. rogasti. s̄. h̄ tibi. ff. si cer. pe. **¶** Pro solud.
p̄mittit ip̄e. qd̄ sit vsura et dānat quozūdā
d̄ffinitōez q̄ se h̄z q̄ vsura sit ex mutuo lu
cz cū p̄co debiti. nā iquit ip̄e q̄ hec d̄ffini
tiō nō ouenit oī oīento sub d̄ffinito quia
absqz oī p̄adiōe lucrī exteri⁹ exp̄ssa p̄ so laz
intentiōem vel spem lucrī ex mutuo sit v/
surarius. et obligatur restituere quo ad
deū. et iudiciū a iaz allat. c. d̄soluit cū sua
glo. et. c. plures extra e. et. c. i. et ibi glo. xij.
q. iij. vñde ip̄e d̄ffinit. vsura est lucz ex mu
tuo itentiū. lucz at accipit supabūdanciaz
seu incrementū qd̄ ex volūtaria oīmutatiōe
q̄s h̄z vltra ea q̄ prius sua erāt. Et ex p̄oī
dā d̄ffinitōe ifert. qz oīs vsura sit lucz
et lucz ex mutuo. tñ nō oē lucz ex mutuo
est vsura. nā si q̄s ab eo cui purē gratis ac
sine p̄co vel inuētiōe ac exp̄datione lucrī
mutuauit. recipiat aliqūid. qd̄ ille p̄p̄ mu
tuū sibi f̄cm det. al̄s nō datur⁹. p̄tendat tñ
nō oīderatiōe lucrī. s̄ ex amicitia se tñ da
re. et liberaliter donare. et q̄ mutuauit cre
dat ip̄m simpliciter donare. 7 datū velut sim
pliciter donatū accipiat. is vtiqz h̄z lucrū
et ex mutuo. nō tñ vsurā nec ad f̄stitutiōez
tenet. q̄oīu stat in eo talis credulitas. nec
appet vñ rōnabilē oīpoitū credē dēat. re
quirit ergo ad h̄ vt lucz ex mutuo sit vsu
ra vt illud lucz sit intentū vt in d̄ffinit. d̄
cif. i. vt mutuāl̄ intendat illud lucz ex mu
tuo recipere. Et subdit q̄ nō curat siue hec
intentiō mutuū p̄cedat. vt in. c. et glo. supi⁹
all. siue sequat mutuū. et antecedit lucrī
datiōem. siue oīmittat et simul cū lucrī rece
ptiōe occurrat puta si nullū impēdēns lu
crū futurū gratis mutat. debitor 7 o post
modū p̄pter mutuū sibi factū et in eius
recōp̄sac. lucz aliq̄d exhibet creditori q̄
creditor etiā ex eadē cā recepit. certe iquit
ipse talis mutuan. et assistens de p̄nti itē
tiō et voliciō. reddat mutuātem vsurariū
seu reū criminis vsurariū. qd̄ probat ip̄e qz
h̄ facit intentiō talis pro futuro tempe vt
supra est deductum. igitur et filis intentiō
pro p̄nti. d̄nā tenet quia filis culpe esse vñ

habere eras lucz p mutuo qd nunc facio
ael p ei' vsu futuro. vel de pnti h're p mu
tuo 7 ei' vsu qd heri vel atea feci vtz qd ei
velle ei' 7 mutatio illicite q. s. acceptum p/
ualet dato. 7 affirmat etiā dca ex glo. sup sū/
ma Ray. que dicit q si creditor mutuat p
pter deū tm sine vlla itentōe lucri. debitoz
tm ppter mutuū acceptū vel vltēti' retinen
dū dat ei aliqd. si creditor credit vel pbabi
liter dubitat q ppter mutuū acceptū vl vl
teri' retinēdū ei deberit restituere teneat ex
q seqt q si restituēdo peccat. 7 si ppter aliū qd
qz vlt h're illū lucz p mutuo a se fco. sic ppter
illū mutuū debitoz debet lucz h' illud pccz
si ē n' vsurariū iudiciū g' bñ seqt q si illū
lucz ex mutuo ē vsura qd finē pntētiū hz
p spe vl expēdacl. h' ē illū qd ē intētiū p ac
ceptiōez 7 volitiōez pntē fm modū pmissū
Colligēdo igit ptes diffitōis p3 hāc ēē diffi
nitiōez vsure lucz ex mutuo intētiū. vsura
ri' dō dicit q tale pcepit lucz 7 q mutuat p
pter lucz recipiēdū Et pōis ille ipe ad
diciōez. q. viz q intētiō mutuatiū 7 ciuit.
lucz dantis est pōverāda. nā ipi mutuātes
cū mutuāt hāt intētiōez lucri. qz mutuāt
ppter lucz recipiēdū vsurarij sūt. l3 ad mu
tuatiōē sūt opulsi. qz opulsiō ad mutuatiōez
nō tollit eis intētiōez 7 spē seu expēdacl. lu
cri. ex q mutuāt. Et idē si cū lucz recipiunt
illud recipiūt ppter mutuū qd fecerūt. nā
tale lucz ē vsura. 7 tenet ad restitutiōez. si
possūt q si n' restituat sūt in peccato morta
li. et si nō possūt. sūt etiā in mortali. si nō ha
bēt volūtātē restituēdi cū poterūt. 7 sicut
intētiō coitac. est attēdēda. nā si statuit lu
cz dare rōe mutuū recepti seu recipiēdi seu
vltēti' retinēdi 7 ipi mutuātes sciūt vl cre
dūt hāc ēē coitac. intētiōez vsura est. 7 ad
restitutiōez tenet Joē si tūc nesciūt h' post/
ea inotescit talis itentio. Joē si nesciūt nec
aliter postea eis inotescit eoz culpa vel ne
gligētiā qz intētiōez illā exq̄rere nō volu
erūt. nā affectata ignorātiā. si excusat. imo
vbi coitas talē intētiōez nō h'ret dū nō mu
tuātes crederēt pcrariū tenet ad restitutiō
nē. si nāt coitas h3 bonā 7 honestā intentio
nē. qz nō ex cā mutuū h' ex alia cā rōnabili
7 honesta. puta ppter restauratiōem dāni
qd forte mutuātes inde fuissent passi. vl p
pter benivolēciā quā sibi mutuātes osten
derūt in mutuādo coitaci vel etiā ex dā li
beralitate cois. tūc tale lucz nō est vsura
cū nō sit lucz intētiū ex mutuo datū 7 ma
xime in p' cau. qz resarcio dāni. nō p't lucz

cēlere. cū etiā coitas q fuit hui' cā. teneat
ad illud resarcio. d' fideiuss. c. puenit. 7 i
telligit de dāno qd attingit ex diminutiōe
phabiti. nō qd p'sistit i pōitiōe lucri pollici
ti vel spati. postea in rāsonib' ad obiecta
subdit q in lucro pollicito vel spato. qd si
est certū. possūt recipe licite aliquā recōpen
satiōez fm pōitiōez psonaz 7 negociōez fm
discretū iudiciū prudēciū 7 bonoz viroz
pōverāciū si vel qd tū eo tpe. alij silem nego
ciatiōez vel artē exercētes cū eq̄li pecuniā
lucrati coiter sūt. nō tū credit tūc debet
eis recōpensari 7 h' ppter p'soales labores
qz nō adhibēt 7 p'icla. q nō imminēcia su
stinent circa lucz negociatiōis vel alteri'
qd nō intēdebāt. ex q nō credit q ēē debeat
vniformis taxatio h' qlibz āno taxatiōē cēnt
fm arbitriū sapiēt. Credit etiā pōveran
dū. q ipi mutuātes tenebāt de iur' cōi i ca
su necitat. ad defēsiōez q imminēbat ciuit.
d' suo ptribuere. 7 q sine dca defēsiōe forte
possent nō solū lucra spata h' p'iclares sbe
ad q̄re p're. q oia bñ p'siderata hāt extima
re multū intētiū sive in dāno sive in pōito lu
cro p'sistat et h' ille. cui addo q etiā pōverā
dū ē an ille mutuatoz supabūoz i dūicijs
ita q d' h'ile. vel nō pecuniā quā mutuauit
iueitisse in negociac. vel mercāciā. nā mlti
sūt qui p'tē pecuniā suā p' ociosā tenēt vñ
si de ociosa mutuauit quā nō erat iueitita
r' nullū p'cedere p't interesse. nisi forte casus
inopinat' ei supuenerit ex postfco p't q
casū illā necario h're idiguit. nā ex tūc nō
aū sua icēpit itereē. 7 h' qū p't dāni seu lu
cri restaurac. coitas h' lucz tribuit mutuā
tib'. si at ppter benivolēciā coitas debet hu
iusmōi lucz 7 ita mutuātes receperūt. tūc
nō est vsura qz aū h' licuiss' eis facere. vñ
nō debent esse deterioris pōitiōis p't eoz
libez mutuū. s' iugit ēē. q si ex aliq'b' p'ba
bilib' in dūicijs possit mutuātib' inotescere
itētiō coitac. q illaz dnt p'side. are vt forte
ex eo q nū mutuātib' dare nō statuit tale
lucz 7 pl' mutuātib' pl' dari nō ob. q m'
ti alij Cines vel filia vel maiora b'ificia o
tulerūt q nullā remuneratiōez receperūt Itē
ex eo q oib' mutuātib' dat nec est d' h'ile q
oēs paciāt dānū ex mutuo a se fco. seqt q
p't restauratiōez dāni vel lucri si dat ipa
coitas. Itē qz etiā aliqd dānificat nō ē d'
h'ile. q eq̄liē. id ē possibile q q minus mutua
uerūt mai' dānū passi sūt. 7 tū min' eis dat
q si attingit si p't restauratiōez dāni da/
ret. s' h'ile apperet forte q si ex cā benivolēcie

qz si ppter illā dare plus dare ei in q ma
ior affectu benivolencie pbaret qz orige
re p. q vn ex maiori affectu mutuat. Et
q ali mille. et tñ hoc nō attendit coitas i
datione dicti lucri. ad qd etiā facit qz illd lu
crū nō dat qñ soluta est sors. seu qñ coitas
a debito liberata est. sed qñ debitū adhuc
manet. vñ satis pōt psumi. q ppter mutuū
tribuat. et fm pmissa et alia iudicia quib
possūt studeāt videre qua itentioe. coitas
huiusmōi lucz dare ostenderit ne se ipos d
cipiāt scientes. q nō irriter dōs q hec. M. il
le. Ex quib ocludit breu q si ambo. s.
dans et recipiens occurrāt in eadē cā puta
lucri ex mutuo intenti. et tñc usura est. et
nō licite recipit nec retinet. Aut ambo con
currūt in cā alia q lucri ex mutuo intenti
puta vñ recipiendi vel ex mera benivolē
cia. et tñc usura nō ē. q licite pcpit. Aut al
ter eoz est in voluntate dandi vel recipien
di ex mutuo datū. et adhuc censet usura. d
dubitāt de eoz voluntate. et maxime dātis
et tñc ad iudicia dñi est recurrēdū. et qz
in casu nō iudicia sūt dñi et ocludēcia
hoc lucz esse ex mutuo datū vt. s. est statu
tū. iō creditores mētis vsurarij si h lucz r
cipiant sūt censendi. q hoc vez puto. Et ex
pōditis satis pz rñsio ad obiecta pterqz ad
qutū et sextū. qbus rñdeo q in pecunia
nautica cui pculuz est creditoris ē hodie
correduz vt nō. hic in gl. et de iure diuino
semp phibitū fuit et de iure canonico ē ho
die claz vt in. c. nauiganti. Ad 6^m quo
dicūt q ppter bonū finē coitas facit. Rñde
tur q ista mala q possūt euitare per contra
dūz vsurariū. vt pñmū sūt corpalia h ma
luz qd sequit est spūale qd nūqz o3 pmitti
ppter aliqd malū corpale euitādu. nec etiā
ppter qd cūqz bonū corpale osequēduz fm
theologos. et dato etiā q ppter otradūm
vsurariū aliqd malū spūale euitaret. illd
tñ regulariter loqdo dicit Jo. an. i. c. pecca
tū de regi. iur. li. vi. q non est mai q pecca
tū qd in otradū isto omitter. et sic malus
nūqz pmitti o3 ppter min malū euitāduz
q aut istud sic mai peccatū pbat p qtuor
Primo qz otenit deū audaciū qz in eo
nō verecūdat vllō mō vt in ceteris malis
sed poti gloriat. 2° qz otenit nām expōsi
tis. vult ei q nālia supualeat numero suo
et pōderalia suo pondere. et mēsuralia sue
mensure. 3° qz otenit scriptāz veteri. tñ
ppter ifidelitātē q est opposita fidei. quā i
baptismo pfessus est. tñ qz cōtra vtriusqz

testi scripturas solēt tales pñaciter asse
rere vsuras pēem non esse. 2° qz cōtēnit
iura diuici qz nō obstante phibit. qcunqz
iure in peccato otenit pñeuerat et sepius
vsqz ad mortē. Ad aliud qd dicitur q p
cessit venetis nō est credendū nec etiā p
sup eo dispensare vt extra e. c. sup eo q h d
pma. q. Sed qro 2° circa idē si coitas ip
sa ex postfacto pure et libere remittit dātis
creditoribus dēm lucz in casu q fuisset il
licite receptū. an illa remissio valeat i foro
scie. et videt q sic qz remittere idē ē q da
re. de testi. c. veniens. ff. de cōdi. ob cām. l. si
quis accepto et. l. si mulier. h restitutioe fa
da remittit peccatū vt in. c. peccatū de regl
iur. li. vi. ergo d. In otradū est qz licet i fo
ro otenioso videat fēa restitutio vt sic repe
ti non possit vt. l. supi. allatis. tñ in foro pe
nitentia i in q cogitationes hoim nequnt
deo occultari. vñ requiri actualis restitutō
vt dicto. c. peccatū et de vsuris. c. cū tu. vñ
saltē fm dy. in dicto. c. pēem q res sit fstitū
tiōi pata que tñc figat restituta. ac postea
restituendi donata. ar. ff. de donad. inter vi
et vt. l. iij. h. si. et de iure dot. l. iij. h. qtiēs et
l. vir ab eo et. ff. si cer. pe. l. singularia cū ibi
no. al fm euz nō vñ remitti peccatū Jo. an
ibidē in nouella dicit in his aim multum
pponderari. iō putat gerētez in mente non
restituē nō fore tutū ex tali restitutioe. Fre
deric^o de senis i ope suo. q. xvij. z. xxij. sup
huiusmōi articulo post diffusas allegatio
nes p et otra fēas ocludit q si is cui debz
restitu pecunia vsuraria. vel male ablatū
nō coad nō decept^o vel circūuentus rōne
doli. vel calliditad. vi vel metu cessantibus
etiā pēib^o vel seruicij exhibet. sic iouā
pecuniā sibi debitā nō oblatā nec restituti
oni pata vsurario remittat liberat vsura
rius a restitutioe p iura p hac pte iouā
h nō liberat a peccato qd otraxit exercen
do vsuras nisi de illo penitēciā agat nam
pene eterne erat obligat^o p pēem mortale
qd otraxit exercendo sen^o otra. l. euāgelicā
et diuinā. similiter primo ad rei illicite ab
late restitutioem. duos enī offēdit deū viz
z primū. et sic eis duob^o satisfacere tenet
de vsuris. c. cū tu. an. si. z tñ fm eū vñ tenē
archi. et e. c. ij. li. vi. sup dbo satisfēm. h etiā
vñ tenere hosti in sūma de vsur. q pēa d.
qd si fenerator z d. dō est igit. Et bñgic
tpe q p pōca pōt dici q si vsurario pñeuerā
ti in crīe. nec dispoito ad restituēdū alicui
aliqseoz q dñt vsuras rēcipere motu sprio

vel ad petici. usurarij. remittat usura sibi de
bita. lz nō sit liberat' a pēto qđ otraxit se/
nerādo vt. s. ē deducū. ē tñ liberat' a rei
restitutione Et sic in h' vltio ocludit otra id
qđ dixi p Jo. an. ac etiā. s. ocludit otra dy.
qđ videbat velle pecuniā restitutioni patari
Et credo qđ bene quia. ll. per Dy. allegare
locū hñt qñ res debita in aliū otradū est
trāsitura. qđ in casu nro nō est necesse. hoc
idē qđ fredric' tenuit lap' de castellione et
idē vñ tenere magr ordinis fuoz de senis
Et istis ifert ipe lap' qđ i themate nro coi
tas motu pprio vel ad pces creditor pōt
eis remittere dcm lucz etiā nō patū ad re
stitutionē. 7 t3 oca remissio 7 libeati sūt oca
creditores a restitutione vidēz lucroz etl.
si illicite hñssent nō tñ a pēto qđ cōfissent
exigēdo nisi pecuniā pata vt. s. dixi. oz attē
de ista pñmis videntē clara. 7 eē in alijs
casib' qđ in themate nro In themate ei nō
firo osiderat. mñi vñ. an hī qui sūt credito
res coitatis sint hī. qđ faciūt et repñtāt vñ
ueritatē. illaz qđ usuraz p eos receptariū
remissionē fac vñ maior ps eiusdē qđ i oca
reincidit vt. l. qđ maior. ff. ad municip. 7 l.
nulli. ff. qđ cui' qđ vñuer. nā si ita ē si vidē
mñi qđ ipi possint remissionē sub ipis face
re. Primo qđ nō o3 vari facultas alicui
se ipz liberādi vt. ff. de d. ob. l. inter stipulā
tes. s. si Stichū. 2o qđ inter remittētē reuz
7 cui remittit o3 eē oia. sic int agētē et pa
cientē. naz nec admistratoz rei publice seu
pupilli pōt se ipz sine soluci. liberare. nec sibi
ipi bona admistrati donare. qđ nec aliq qđ
ēst min'. ff. de officio pcur. celsa. l. i. ff. de do
nacl. l. filiūfamilias in pñ. nec sub ipis au
doritatē pberē. ff. de auc. tu. l. i. in pñ. cū si.
7 ptās general' data alicui vt det cui vult
ex agnatīs itelligit pter qđ sibi ipi lz sit ex a
gnatīs vt est ter. no. ff. mādati. l. si tibi man
dauero. s. si tibi do qđ fac. s. d. sacro sanc
ec. auē. qbuscūq. nec ob. si dicat vñuerfi
tas est illa qđ remittit singulis non singuli
singulis vt. l. si muiceps. ff. qđ cui' qđ vñi.
nec qđ vñiūfati o3bet singul' debet. vt e. ti
l. sic. s. si qđ 7 ff. de rez diui. l. in tñ. s. vñiū
fatis qđ h' vlti' nihil ad rñsū. qđ om ē in
casu nro singulos creditores usurā restitu
ere debere. 7 vñuerfati seu coitati 7 non
singlis de vñuerfate seu coitate. solū ac
pncipiū obstare vñ s3 x' qđ vez ē qđ vñiū
fatis remittit h' vñuerfatis nihil aliud est
qđ hoies vñuerfatis. vt no. in oca. s. si qđ
qđ pz rōe qđ oib' hoib' de medio sublati
āpli' nō est vñuerfatis. et qlibz sup hac re

missioe siēda dat votū suū. 7 sic in fauorez
sui imediate igif vt. s. ē doudū nō vñ tene
re. p h' accedat qđ iuriste dicūt. qđ in cā prati
vel nemoris vñuerfatis. null' de vñuer
fate ē idone' testis. qñ omoduz prati vel
nemoris spectat ad singulos imediate qđ
est qñ singuli sine pēto de nemore possūt li
gna accipe p vsu suo. vel aialia sua in pra
tū mittere ad pasceñ. vt no. in oca. l. in tan
tū. s. vñuerfati. ff. de rez diui. 7 dixi. s. de
testi. l. pentes. et p canonistas de testibus
c. sup. nā in osulēdo coitati vt fiat et votū
ad h' pñtati qlibz fac vt osultoz 7 audoza
toz 7 sic remissio vt min' legitia in cā pñ
do nō vñ tenere nisi forte creditores essent
ita pauci numero. qđ votis oim enumeat
eoz vota nō replant hui' remissionis vido
rie cā. Adunācia igif pñ generalis his de
ea tradl. vñ excepti. eēt necāria vt sine scri
pulo coitatis intēcio videretur 7 salutife
ra dici possit hui' mōi remissio Et vltius
pcedēdo dico qđ salutifera nō vñ remissio
istaz receptaruz pseuerate seu durate mu
tuo. qđ sic pñi lucri receptio censet usura
ex itentioe dātis 7 recipētis vt pōca. q. ē
doudū. 7 sic hec remissio pseuerate mutuo
lucz itēti ex mutui pseueracia o3 itelligi
nō enī si qđ osciam suā scrutet ad aliū finē
remissio fca vñ nisi vt mutuatōres ipi reo
dāt ex pseueracia mutui magl. 7 pleni' o3ē
ti. id censēdū est lucz ex mutuo intēti. est
enī spēs aticipate vsure. et p h' i. mādati. l.
ab anastasio. s. si qđ. 7 vide qđ ibi scripsi
h' sint oca. nō decipēdi cā. s. vt ditas i lūie
deducat 7 p sapiētes otrariū senciētes. hñ
rñdeat. Mñc 2o iuxta pōca qro pone qđ isti
creditores mōtis ex ptate sibi ocessa a coi
tate vendūt iura sua 7 adides otra vidoz
coitātē tā in sorte qđ in itereē suo lucro in
futuz recipēdo. an ēptores licite emāt 7
licite exigāt. qñtū ad pñū de ēptioe sub pre
oca forma vñ qđ ēptio nō sit ipbata qđ est
lus 7 adidōis qđ d. l. ēptoz nois. ff. de heredi
vel ad. ven. 7 de heredi. ven. l. nois 7 l. cer
ti qđ fateor nisi fors erat iā i totū extima
ta. p lucz receptū 7 hñtū. qm extimari dico
qñ lucz hñtū usura ē cēsendū. 7 equalz sor
ti qđ qñ sit. vide i pcedētib' 7 qđ receptō v/
sure extenuet debitū ē ter. j. e. l. idbitas 7 ff.
de o3i. l. de. l. si nō sorte i pñ. nā tūc cū adō sit
extida vēditio repit fca de nō ente. id nō t3
7 peccat venditor. si affirmauit sibi deberi
id qđ ius 7 ad. cedbat. 7 ēptoz ignorati te
net vt. l. si qđ affirmauerit ff. d. volo 7 si ē/
ptoz esset recept. vltra dimidia lūi pñci

valeret emptio. sed ad deceptiōem resarci
 ciēdaz teneret. l. ij. de rescin. ven. Quo ad
 z^m reperio q^d vn^o magn^o magister in theo
 logia de ordine minoz determinauit in flo
 rencia q^d emptor luc^m a coitate recipiendo
 vsuram non facit. etiam si vltra eius sorte
 fcepit q^d tuncq^d sit illud mouetur. ex eo q^d
 emptio tenuit et sic ex o^radu emptiōis a
 iur. approbat. recepit. Itē q^d dubiū euentū
 emi^t q^d l3 vt. l. nec emptio. ff. de cōtrahe.
 emp. et. l. si iadu. ff. de ad. emp. 7. l. si q^d vxo
 ri. ff. de fur. cum si. et q^d dubiū euentū
 emerit p3. q^d coital potuit ei nihil dare vel
 le cum per modū et viam. l. recipiat. et q^d l.
 facit illam reuocare pōt Itē q^d ipse nul
 lum mutuū cum coitate o^ratit. hoc idē
 o^rfirmat lap^o ex eo q^d annui fōditus pos
 sūt iuste emi. nec v^lura i eis d^oimō nō fiat
 in fraudem vsurarum et fiant sine decepti
 one vltra dimidiā iusti precij vt post host.
 no. Jo. an. in spe. saper rubicā de vsuris.
 Subiungit ipse q^d sibi est dubiū q^dliter fi
 enda huiusmōi euentus extimatio. ita q^d
 ex ea o^rgnosci possit an venditor sit decept^o
 vltra dimidiā iusti precij vel non. sed meo
 iudicio extimari debz quanti tūc talis du
 bius euentus vendi potest. vt alias dicē
 in. l. si seruus circa pñ. ff. de o^rdi. fur. 7. l. si q^d
 vxo^ri. ff. de fur. et. l. si. ff. de heres 7 ibi no
 ff. ad trebell. et est glo in pposito in. l. se. et
 ter. melior ceteris in. l. si. iadu. ff. de ad. emp
 Contra tā determinatiōez hui^o sedū regio q^d
 fuit quidā alius magister in sacra pagina
 nō minoris imo late maior auctis viz ma
 gister Gregori^o de armino general^o ordi^s
 heremitaz. dicens d^ono vnū. q^d iste emptor
 statū peccat ex intentiōe corrupta quaz h3
 sen^o exercēdi ipi coitati l3 sub colore empti
 et pro hoc ioucit extra. c. e. o^rsuluit in scda
 o^rsultatiōe cui eadē rñsio datur que ceteri.
 o^rsultatiōib^o ibi positis quib^o rñdet q^d i iu
 diciō aie male agit. et reatu crimis iuolui
 tur etiam pñ eradōem. qui nō aliter para
 bolam iuramētū o^rcedit. i. o^rie soluel. iurate
 aliter non admittit donec aliqd emolimen
 tū inde p^rcipiat et nisi aliter licitā et ordi
 natā intētiōem haberet. Aliud q^d dixi est
 q^d de isto emptore est iudiciū. idē q^d de v^l
 ditore. si nō vendidisset de quo in pma. q.
 circa materiā est plenissime dēm 7 tāto for
 tius quāto iste volūtarie ad hoc facien. ac
 cessit. Ego hanc prez puto d^oissimā. q^d pro
 bo admissiōe. q^d aut obligatio venditoris

est solū vendita vel etiā emptori cessa vt so
 nat thema. et tē q^d ex iur p illū quō et ex il
 li^o mutuo habet coitatez obligatā et vtili
 adtiōe q^d penes vendentē vel cedentē est v^l
 redā. sequit^r q^d emptor ex iure cesso siue v^l
 dito nō p^r pl^o petere q^d cedens et vendens
 potuisset. l. emptor 7. de heredi. vel ad. ven.
 cū exceptiōes rei coherētes trāseāt etiā cō
 tra singularē successorē vt. ff. de iur. iur. l. et.
 7. ff. de excep. l. excepti. 7. rei coherētes. 7. sic
 q^dequid vltra recipit illicite recipit Aut nō
 solū venditio est facta sed nouatio et trans
 fusio debiti secuta. puta q^d de volūtare v^l
 ditōis coitas emptorez scribit vt pncipa
 lem credito^rez rei cā mutuū l3 ppter emptio
 nē. et tūc adhuc min^o videt^r dubiū q^d inci
 pit nouus mutuator haberi. et ex suo mu
 tuo lucz p^rcipere vt. l. singularia. ff. si cer. pe.
 cuz si sup. allad. Et ex his p3 q^d mag^r de or
 dine minoz male dixit. dū dixit q^d hoc nul
 lum erat mutuū. 7 sola emptio dubij euen
 tus S^liter nec lap^o dū dixit q^d hec erat em
 ptio annui reddi^t q^d s^lm cum sit emptio iu
 ris. ad et p capitali siue sorte o^rperent. 7 lu
 cri o^rsequē. vnde annui reddi^t formalis
 in casu nostro nō existit cū pncipaliter ius
 crediti emat et i o^rsequēciā reddi^t eiusde
 forsan illud pcederet si emptor emissz dun
 taxat q^d tū ex credito luc^ri cā vel pro itereē
 venditori dabit a coitate iur et adtiōe pro
 sorte. apud credito^rē remanēte. tūc enī a
 nuus reddi^t et dubi^o euent^o videt^r ven
 di^t vt. l. nec emptio. ff. de o^rtrahē. emp. Sz
 an licite in foro o^rscie dubiō q^d v^l emptor
 cā peccat illi^o q^d pseueraciē i peccato mor
 tali et hoc vbi lucz hoc censet vsura. et nō
 al^o circa q^d videndū est. quod in pceden.
 duabus. q. dixi. Et hec mihī sufficiant q^d
 bene et subtiliter sunt ponderāda. et de mē
 ribus non eijcienda cuz hic de anime salu
 te tradetur.

Deo gratias Et laus bono Jesu. Mcce
 lxxxij. in ferraria Bartolomeus de salice
 to de bononia famosissimus doctoz. l.

C. conf. f. 1. m. 10

Enouata guerra inter ex-
cellos dñs. dñm frāciscū
de cararia dñm paduanū
et dñm & onēlez seu dñz an-
toniū et de la schala. dñgit
q̄ magna & geries armato-
ruz dñi paduani & one territorij insultauit
aliq̄ pte dimissa ad custodiā pass. in q̄ isul-
tu pōā magnā assūpserūt In reditu & o gē-
tes dñi & onensil vsq̄ ad territorij padua-
nū insecute sūt multi qz hīnc inde captiui
facti sūt Inter q̄s qdā fuerūt de captiuis
flaxat. tpe pacis inite sup guerra pterita
qdā q̄ iam capti fuerāt in guerra pñti. et
fuerāt relaxati ad fidē vt moris est. qdā q̄
se reddiderūt captiuos cū sodalib⁹ arma-
toz opprimēciū Ex h̄ igit̄ themate ifra du-
bia oriūt p̄ vtz pōa rescosa sit rescodēciū
an & o & onensil qz pmo erat. 2. an gētes
q̄ remāserūt ad custodiā pass. h̄re debeant
butini pte. 3. qz sūt captiui captiuati tpe
pme guerre & flaxati tpe pacis. 4. qz sūt ca-
ptiui captiuati i pñti guerra & relaxati ad
fidē vt sup. 5. qz sūt captiui q̄ se cū sodali-
b⁹ reddiderūt et de quolibet istorum vidē-
dum est per se & separatim

In noie dñi nri iesu xpi & sue matris & gi-
nis gloriose Marie p euidentia oim in h̄
themate dicēdoz. et de dubijs exinde exor-
tis et alijs ifra dicēdis pmitto q̄ solū bel-
lū indiciū ex edēo pñcipis publice ei⁹ hosti-
b⁹. aut p ei⁹ hostes ipi pñcipi. stride & pñcie
dñ belluz. q̄ ad h̄ vt capti in eo. vel circa il-
lud fiāt capientiū. ius qz postliminiū. vōd
cet sibi locū et mobilia in diādo bello capta
trāseāt in dñiūz occupaciū. naz bellū indici-
dū a romano impio publice in aliū vel co-
tra. hostes ostendit et ius postliminiū aut fi-
uitutis inducit. l. hostes. ff. de capti. et no.
Jnn. et Jo. an. post eū in. c. cū olim extra d
rest. spo. de iusiur. c. h̄cū ij. Et qd dñi d pñ-
cipe dico etiā de sūmo pōtifice q̄ saracenis
bellū indicit et alijs infidelib⁹ maxie p re-
cupatione terre scē vt no. Jnn. de voto. c.
qd sup. indicit et. bellū oītra seculares sibi
subditos. in tpalib⁹ rebellātes vt vidi mlti-
tociēs fieri in marchia anone. & semel oītra
pusuz tpe vrbani qñti et gregoriū xi. Inse-
riores at nō h̄nt potēciā indicēdi tale bel-
lū. vnde nō reges. nō pñcipes nō duces. n̄
barones nō ciuitates. nō comites. nō ppli
nō tirāni. qz. l. dñ apte in dca. l. hostes q̄ il-
li sūt hostes q̄b⁹ pplus roman⁹ publice bel-

pū decreuit. ceteri at latrūculi appellāt. & i-
telligo q̄ appellāt latrūculi q̄ ad h̄. qz nulli
alijs datū est ius postliminiū et iō signāter
dicit ter. in. l. postliminiū in pñ. postliminiū
est ius amisse rei recuperande ab extraneo
i. hoste. & restituēdi in statū pñtiū int nos
et liberos. oēs ppos reges qz morib⁹ ac le-
gib⁹ ostentū. voluit g⁹ pñceps esse bellum
int eū ex vna pte et reges vel ppos ex alte-
ra. Alijs igit̄ nō & gruit diffinitio Et ideo
credo patrē. et doc. meū dñm Bar. male de-
ciuisse. q̄ si due citates rebelles ipio sim ul
guerrā faciāt. q̄ in illa guerra locū hz ius
postliminiū de iure gētiū antiq̄ morib⁹ iōu-
dō hz hodie nō fuet de osuetudie cui osue-
tudini stādū est. fm q̄ ipse no. i illa. l. hostes
nullo enī iure cautū h̄ scio et qui illud iue-
nit h̄ dicat ego ei fateor me nescire. iō dico
q̄ ius postliminiū ē iōdū legib⁹ & morib⁹
solū int ipacore et hostes ei⁹ vt. l. postlimi-
niū in pñ. ff. de cap. et postli. reuer. et h̄
opio & a essz. Jā turci & saraceni & barbari
et alij extranee natiōes q̄ nec pñcipē seclā-
rē. nec aplicū fatēt si iūicē guerrā facerent
h̄rent iura postliminiū. qd est fm vt no. i. o.
l. hostes qz ius postliminiū iōdū ē fauore
captiuoz et publice vtilitati. vñ nō opetit
eis q̄ nullo fauore sūt digni vt. o. l. postli-
miniū & crāsfuge. int iōignos at oib⁹ fauo-
rib⁹ bñficijs & gratijs locū nō hz q̄ sūt ho-
stes dei & pñcipis q̄ possunt ab oib⁹ capi et
captiari. ff. d. sicca. l. iij. & crāsfugas et. C. de
fur. aut. nauigia et o. l. pñliminiū & a pira-
tis. pterea si hostes ipi int se guerrā faciē-
tes h̄rent iura postliminiū. et qz ipi hostes
sūt. eadē rōe. et illi q̄ sūt de cateruo essencie
ipi cū sint hostes dēoz rebellū h̄re debēt
iura postliminiū. quia non plus iur ratio-
ne imperij debent habere hostes impij qm
si sūt subditi ipi ipio. imo statuta pcedūt i
vtroq̄ pñ vt. o. l. hostes. h̄ filit ē fm vt nō
gl. i. dca. l. hostes fac. l. ex h̄ iur. ff. de iusti. &
iur. Et pōtis occludo q̄ cū dca guerra vi-
gens Inter pñatos dños nō emanauerit
ex edēis pñcipis in hac guerra. nō hz locū
ius postliminiū. & capti i ea nō sūt capientiū
fui. etiā si ponerem⁹ ābos dños eē rebelles
ipi h̄ nō sūt. qz pñcipē agnoscūt & legibus
romani imperij viuunt. nec eis imperatoz
publice vel occulte bellum decreuit. imo i-
pali vicariatu in terris quas tenēt audio
predoratos licet autem nullus inferior a
pñcipe vel a papa tale bellum possit

ioicere. tñ qz qñlibet eoz dñoz in terris qñ
tenent vel eoz territorijs hz meq et mixtu
iperiū. 7 oimoda iurisdictionē. aut ex ipiali
cessionē aut saltē occupationē cuilibz ip
soz p sui impij defensione sueqz iurisdictionē
7 territorij licitū est bellū extra alieqz indicē
7 arma sumere 7 nō solū extra ipm dñm in
uadētē sed etiā extra ei⁹ hoies fideles 7 va
sallos. 7 alios qñcūqz inuātes vt no. Jm
in dñō. c. cū olim 7. c. hē nō enī inuadit q se
et sua iura defendit. cū h sit pmissū oī iur
nature ar. l. i. §. cū arietes. ff. si qñru. pau. fe
di. 7. l. i. 7 vt vim. ff. de iust. et iur. et. l. sciam
§. qui cū alr et. l. si ex plagis §. tabernari⁹
ff. ad. l. ad qñ. Null⁹ enī p alieqz est turbāo
in suo impio qñtūqz tirānico qz neut ip
soz dñoz ab altero possidet territoria iur
isdictiones vel impia vī clā. vel p̄cario l3 pos
sident vī a pplis vel a p̄ncipe. ff. vti pos. l. i.
7. c. vti pos. l. i. et p h optie fac. x. coll. hic
finis lex. c. dñō guerrā. et iō cū alter eoz fa
ciat guerrā alteri resistendo et defendēdo
ex pte sic faciētis nō dubito guerrā licitaz
et mobilia capta ex dñā guerrā capiēciū
fore ac et. captiuos iuste detineri posse dñ
mō sñ his emanauerit. lex ipoz dñoz taci
te vel exp̄sse vt no. Jmno. in dñō. c. siue. vii
de deluendo dico q si lex emanauit. capri
per gētes dñi iuste se defendētis possūt de
tineri. 7 ipoz captiuoz spolia sūt capiēciū
eoz. et etiā mobilia q capiūt oibus inuā
tib⁹ aliū guerrā facientē illicite. Si at po
nerem⁹ ex vtroqz latere guerrā illicita pu
ta qz ambo dñi eodē tpe occurrerūt se ad in
uicē expugnādo. 7 segnorā 7 dñiuz vsur
pando. tūc nō est dubiū q oēs gentes eoz
pprie essent latrūculi. nec tūc thema 7 qñes
pposite pcederēt vt ergo pcedāt. p ostati
ponam⁹. ex pte vni⁹ dñoz dñoz guerraz
iustam et p oīs ex pte altera iniustam Si
at dubitat et quilibz dicit se pmo insulcatū
et se p defensione sui iur facere dñaz guer
ram quo casu ppter dñū dubiū ex vtroqz
latere dicere possum⁹ guerrā iustā. ff. de pe
cul. l. qz ergo casus 7 est tex. in dñō. c. dñō
guerrā x. coll. hic finis 7. multe ei possūt ex
istere cāe ppter qz qñbz pōt hē iustā cām
faciēdi guerrā sicut videm⁹ in bello iudi
ciali in quo vn⁹ hz iustitiā. tñ alter hz iu
stam cām litigandi nec ex ei⁹ pte lis vī im
pba qd appet qz releuat a refectiōe expen
ppter iustā cām litigandi. ff. de le. ij. l. q soli
dñi §. etiā de p̄cidi. heredi. l. illud p Jo. in. c.

finē de dolo et otu. p cy. T. de iudi. l. p̄p̄rā
dñi §. finit. T. de fructu. 7 li. expen. l. finit
to 7. l. si. dñe tñ decisionē vī ob. gl. i. v. l. ho
stes dñi dñe inter latrūculos numerari gē
tes ciuitatē. extra aliā citatē faciētes guer
rā sine licēcia publica et oīstac citates hē
impiū vel ex usurpatōe vel ex pace ostācie
vt no. glo. in corpe de defen. ciuit. §. 7 iudi
care coll. ij. S3 solue qz strariū dñi ē mora
guerra sine iusta cā. sec⁹ si iusta cā sit quia
tūc aucte publica mouet vt dñz est. S. l3. tñ
aucte publica moueat nō hz locū in eo ius
fuiturū 7 postliminiū quod ius non ven
dicat sibi locū nisi i guerra q sit inter ipiuz
et hostes impij vt dñā. l. postliminiū. his
igitur dñis descendendo ad dubia sup̄scripta
7 super eis posset diuersimode argui vt ex
iā dñis 7 dicēdis appet. omissis nāqz oīb⁹
alijs ad ipoz dubioz decisionē iuocatis
noib⁹ qñbz sup̄ singularit⁹ descēdam⁹ Et p
cui⁹ dñz eē p̄da. an rescodēciū an dñō honen
siū qz p⁹ fuit dñstigue. aut sūt recuperata in
otinenti 7 remanēt dñstigiū qz singit ppter
subitā recuperatiōez nūqz capta p q. dñ ca
sū. ff. de vī et vī ar. l. qui possz vbi possessio
recuperata inotinenti singit nō p̄da nisi i
terpellat vsucapio iā icepta vt ibi p dy. p
h qz q inotinenti sūt vident in eē. ff. de pac
l. iur gentiū §. qñimo et. l. lecta 7. dicebā et
l. p̄da ouēta cū si. si dñ fuit recuperata ex inē
uallo tē rescodēciū est 7 h dñ i oī p̄da mo
biliū in q loc⁹ nō ē postli⁹ qz tūc qz dñ bello
capit l3 an fuerit nrm in p̄da est vt. l. si dñ
bello. ff. de capti. si at i p̄da capta loc⁹ ē post
liminio. qd locū hē p̄cto vbiqz illud qd
capit erat patū ad vsū bellū vt sūt boues
curr⁹ qñrige. cū qñbz in capū vidualia defe
rūt tūc dñstigiū sūt. a p̄da. at ad bellū. erci/
p̄to vestimēta vt arma ablata capl. i bello
quia illa non sine turpitudine amittunt
7 recuperata ex intervallo non restitunt
dñstigiū qui ca p̄dvere hec probantur
ff. de capti. l. nauibus longl. cum. l. se. S3
hic restat videre qñ dicitur inotinenti re
cupata p̄da. et qñ ex intervallo gl. vī tenere
qñ ifra triouū recuperat. ff. de vī et vī ar. §.
eū igit. si forte an recuperari nō potuit forte
propter potēciāz occupanciūz dñaz p e/
dam. alibi dicit. q tunc in otinenti dicitur
fieri recuperatio quando sit in eodē ipe
tu p̄dationis. et sic anteqz ad alia diuerta
tur vt de h. ob. l. continu⁹ pmo Rnsō 7 de
duob⁹ reis. l. duos. §. si. p h. ff. de adu. l. qd

ait. *§. si. vnitas ei rixē fca plurima vnū fa-*
cit cēseri. vt nōbilitē dicit glo. i. l. i. c. vñ
vi. hoc etiā est de mente Inno. in. c. olim
causā in glo. quōd hoc licuit pro hoc qz que
cūqz gerūt ante pfectam sūmmatiōem a/
ctus viciūtur facta vna cum adu. et eide
insūt vt dicto. §. qñimo et. c. de fide instru. l.
extra. ff. de vñuris. l. sciendū. per Inno. in
c. p. de elec. et etiā ea fiant oīa ordine suc
cessiuo fieri dicūtur simul. ff. si pñ heredi.
pe. l. antiq. ff. de solucl. l. si pater. ff. coia pñ.
l. si duos in glo. bar. autē in dicto. §. eū igit
dicūt in pñenti fieri qd fit cū pñū fieri pñ
vnde dicit totum sūmittendū iudicis ar
bitrio inspeā qualitate vñ inferentis et
vñ passi et rez ablatarū. et sua opi. mihī
placet in hīs q postq ablati sunt recupa
ri nō possūt ex interuallo. §. ablata p hostes
durante bello semp recuperari possūt etiam
per fallaciā. ff. de capti. l. nihil interest. et iō
in § articulo sūderandū est solū qñ preda
capta capientūz facta sit et in ipos trālla
eum dicat dñūm quia postq est trāllatūz
lz recuperet. recuperant. est non at bene locus
est postliminiū nisi vt. §. dixi casus est i di
cta. l. si quōd bello. diūda dicta. l. nauibus
dicto ergo q tunc preda capta hostium fca
est. cum ducta est intra hostium capientū
pñtia. ff. de capti. l. postliminiū i pñ. et In
stit. quibus mo. ius pa. po. sol. §. si ab hosti
bus. appello at pñtia loca tuta. vt qz mu
ris aut alijs artificijs vt secatis seu palea
catis circūduda et clausa sūt. et ad defēlaz
apta. et tūc pda ducta est ad loca tuta et de
stinata vt. l. postliminiū. §. postliminiū de
capti. ibi tūc. et. l. iij. cū se. ff. de fur. an. g.
q sit inter pñtia predicta vel alia loca tu
ta. puta ad loca amicorū vel ad loca sēde
rata. nō puto pdam trāllisse in dñūm capi
entiū. lz intra territorij capientūz ducta
sint. cum defacili in virtute bellica possit r
cupari et eam tenentes debeāt de hoc vñ
militē dubitare et sufficit dictus timor vt
dicta. l. iij. diūda. l. quod te. ff. si cer. pe. pro h
videtur casus expressus. ff. de capti. l. postli
miniū. c. post hoc ibi tūc esse icipiat. nec
ob. illi. §. lra q videt dicere q eo ipo q ex
cessit fines nros definat esse nra qz pcedo
dñm ad loca tuta sit ducta vt sup dñm est
qd intelligo vñ nisi infra tm tps interual
lū dca pda sit i cāpo rēnta lz nō sit rmissa
intra pñtia. q q pñuerūt eā vñlter depo
suisse vñent aim recuperadi. ff. de adq. re

o. l. nāliter. qñ at rps labi deat vt dñs
aim psumat. h totū relinqdū est iudicis
arbitrio vt nō. plene per Inno. in. c. qrelam
de elec. lz qdā et male dicāt aim nō psumi
nisi ex decēnali cursu vt nō. ff. de vsucap. l.
fundi. §. sūdi p gl. et voc. ff. de adq. pos. l. i. §.
si fu. c. de fuis fugi. l. i. in glo. et per dy.
in. c. sine possessiōe Est at opetēs iudex ma
gister militū q militares dissentiōes vñfi
nit. c. de iurisd. o. iudi. l. magisterio. g. ei
arbitrio h casu standū ē. et arbitrari oī fm
suetudinē loqz et mores gentiū qb pñt
si q vñget. ff. de edili. edeo. l. qd si nolit. §. qz
assidua de euic. l. si sūdi venierit ad. l. rodi.
de iac. l. de pcatio. Et audiui qdā armorū
explos atq satellites asserētes in eos o/
suetudinē vñgere. q si p vñā diē fuerit pda
in cāpo detēta p hostes. q intelligit capie
tiū fca. vñ lz postea recuperatur nō redit ad
priora dñia. sed iporum recuperantium effi
cit et ē sūetudo satis rōnabil qz vt plimū
eadē diē solz pda recuperari ea at diē elapsa
q pñuerūt eadē cōiter se pñdissē vñt et
asserūt vñ cōiter p lapsū diē. vñ deponi al
nim recuperandi pro hoc qz p lapsū ipius
diē effugit pda pñciam nram. nraz qz cu
stodiā argumentū optimū. ff. de adqui. re
vo. l. iij. Instit. de rez vñi. §. fere. et. d. l. iij.
de fur. vñi vñ cas. pñtia ho intelligo nisi
ctinuo post pda occupatā extra occupātes
sit pñueratū in adu rēpadi nā tūc lz lon
gū interuallū etiā pluriū diēz intēcesserūt i
ter occupatiōez et recuperatiōez pñe. tñ non
dñ recuperatio ex interuallo fca. ex q nūqz i
trauit pñtia vt. d. l. qd ait. §. si. et. o. l. nālez
Que at dixi pcedūt in pda captiui aut
recupati nūqz sūt in pda rēpaciū h semp
i statu pñtūz reuertūt iur postliminiū et si
p fallaciā man? capientūz euaserint. ff. de
cap. l. nihil. vñ liberi capti statu suū recupe
rāt fui at restituūt eoz dñis qz milites de
bent eē defēsores nō dñ captiuorū recupe
toz tñ. est. c. de capti. l. ab hostibus. capti
qd itelligo vñ nisi captiui fecerūt se capti
uos capientūz eos. siue recuperent siue non
qz tūc etiā recuperat etiā ex interuallo vel
in pñtēci nō reuertūt in statu pñtū. lz cor
pore redeāt. alieni tñ sūt aio et hoc aio eoz
durat. Tal? est i. d. l. nihil et. l. postliminiū
§. captus et. l. in bello. §. manumittē. et. et
et h bñ seruāt moderne gentes armorū q
cū capiūt in adu armorūz semper faciunt
q captiuus semper se reddat captiū siue

recupere siue non Quis ergo erit si simpli-
citer se reddat captiuum nec illa verba adie-
cerit siue recuper siue no. et in eade pugna
in otinēti recuperat an desinat illi capietis
esse captiuus vñ q sic qz pugna durante non
pōt dici capte cum plene pātem hostiū nō
itruerit Insti. quib' mo. ius pa. po. sol. q.
si ab hostibus facit. l. in laqum. ff. de adq.
re. do. Jcē qz que in otinēti sūt. vt. l. lē/
da & dicebam. cum si. et qz possessio ab/
lata per vim recuperata in otinēti. nō vidē
pōita. ff. de vi et vi ar. l. qui possz. nec ei trās/
latuſ dicit qui ilico redit. l. filio. ff. de iniust.
testō Cōtrariū est veritas qz captiuū fecē
nō solū captuū cū pugna duraret. qz fides
data per captū. qui ne occideret se reddidit
vñ de cū fides fuerit data simplr pure & ab/
solute et non otinētiā vel modaliter nā
hil otigē pōt. qd fide datā p quā captiuatū
ius et obligatio est q̄sita ipi capienti tol/
lere possit citra voluntatē ipi vñ in regula
iur qd nostz. si qua tū otuetudo vigeret i
otrarū suanda est. tū nō est iusta nec recta
cuz p eam arguat fidei incōstantia que est
iure gētiū et ciuili reprobata. ff. de pac. l. i.
de pcur. l. in cause in pñ. cum suis ocoz. Et
lz fide suā alr reddidit sed simplr dixisset me
reddo tibi sufficeret & illi captiuus essz ter/
est in. l. postliminio carent. ff. ne capti. & fa/
cit optime dca. l. i. ff. de pac. Dicit aliquis
et nōne hec metu geruntur ergo nulla i ef/
fectu vt in toto ti. q metu cā Bndeo i adu/
bellico licitum esse violencias et metu i fer/
re et cedere et vulnera et reliqs corpis cru/
ciatus sic factū fuit ota filios israel cum
eoz sunt. xvij. interfecit et gladio pstrati
iudic. xx. c. Et senegar qui pcessit de phil/
steis vñ viros vomere iudicū & sic holofe/
nes pnceps militie nabugodonasor q odoſ/
resistentes regi gladio interemit et pcedaz
oēz abstulit iudic. ij. c. hinc emanauerit lre
signate annulo asueri ad vniuersas puin/
cias per ei' cursores delate. vt oēs Judei
a puero vsqz ad senē interficerent hester. &
Circa pōita icidēter dubitat de vno qd
si pcedā capietes traduxerūt in eoz trito/
riūz pmo postea in aliud territorium trau/
xerūt vt eaz sortirent atqz diuiderēt Ibiqz
insultati ab hostib' dīdam pōam pōderē
an oca pceda sit recuperatiū eam hoc casu
dicas q non qz nō licuit eis alienū i terri/
torium introire. C. de his qui ad ecclesi.
afug. l. pñti et. l. penūciam' et iō non ē cap

ta iure belli iō restituēda illis q noniter vñ
olencia passi sūt vt. l. inuasor. et. l. si qd in tā/
tam. C. vñ de vi facit. ff. de euic. l. minor in/
glo. et. C. ad. l. iul. de vi. l. si qd ad se sūduz
qd itellige nisi recuperantes otinue insequā/
tes a tpe capte pde eos in vīdo territorio
inuassent qz ibi tūc licuit reauferre sic in
territorio hostiū vt oca. l. qd ait i si. ff. ad. l.
iul. de adul. vbi est caus. licitū est etiā in ē/
ritorio ofederata simplr vel ad bellū itro/
ire p recuperatiū captiuū et pōa et etiā p i/
mīcoz oppressiōe. sic in vero territorio ho/
stium hoc lz vt. ff. de capti. l. nō dubito. Idē
idem dico si ofederatio non fuisset fca sim/
pliciter vel ad bellū. q ob aliā cāz vt cōiter
ofederatiōes fieri solēt iter ciuitates tuscie
ad sodales expellendo s. qz cū oca ofedera/
tio limitata sit limitatū hz effectum nec in
vna o3 statui qd in alia nisi soluz quo ad
illū effectum ad quem ofederatio facta est
vt. ff. de pac. l. si vñ. Ante oia. Incidēter
et. circa pōca dubitadū occurrit. qd si pōa
capta p se ipam aufugit et reitruuit pñtia
vñ dūda fuit et in eo territorio capta ē an
sit capietū an vero ruerat ad pma dñia
dic q nō. ter. est in. l. trāsfuga. ff. de adq. re.
do. qz nō hz locū ius postlimini in vīd. re/
bus mobilib'. et iō equi. et alia afalia sic r/
uertēcia capientū erūt qz cū semel hostiūz
facta sint ocedūt q̄litercūqz recuperati vt
vīd. l. trāsfuga. sec' si habēt locū ius post/
limini qz tūc reuertāt ad pōra dñia. l. si. ff.
de capti. In captiūis at semp sufficit q in/
gressi sint limina nra vt ad statū pñtiūz
reducāt vt Insti. q. mo. ius pa. po. sol. q. si
ab hostib' et dīda. l. postliminiū q postlimi/
nio et itellige i captiūis hoib' liberis. si
ei sui nri captiui fuerit lz reuertāt nō rein/
trant pōra dñia. q i pēate dñoz nō sūt. nec
vlli fuit rex. est nobilis in. l. si. ff. de capti.
& notan' hec qz delectabilia vtilia & q̄todia/
na. et hec de pmo pūdo sufficiāt cū appen/
dencijs occurrētib'. Denio ig. & ad 2^m
viz an oēe gentes debeāt hre pte butini.
dico q sic qz lz nō pugnauerūt. tū per eos
nō stetit. vñ p pugnātib' hñdi sūt lz adua/
liter non fuerit in numero pugnatoy et qz
obedierūt pncipi militū. cui oēs militates
obedire tenēt. vñ nō fuerūt in negligētia
aut mora pugnādi nec euitauerūt pugnā/
ex pusillitate s. ex debito obediencie. vñ
nil p̄cipitari. ff. de reg. iur. l. nō vñ. q ius
su g' ex q stetit p pncipē militie. Aut q il

los qui accesserunt ad pugnam q̄ ad omina
 p̄ pugnatib⁹ hñdi sūt. ff. de reg. iur. l. iur. cū
 uult diūda. l. in oib⁹ e. ti. et. T. d. eo qui per
 me. iudi. non app. l. si. ff. de app. l. cū quidā. ff.
 si q̄s cau. l. ij. s. simili mō. ff. q̄ vi. aut clā. l. i.
 s. s. aristo. et q̄ exq̄ steterit ad custodiā pas
 sus dicit p̄cipēs aggressure. et si aggress
 sura eēt illicita punirēt vt aggrediētes. ff.
 de adul. l. i. et si amici et. l. qui domū. naz et
 ipi custodientes fauēdo dant cām aggress
 sure ergo it. ff. ad. l. ad quā. l. qui occidit mī
 tifarie enī p̄stat fauor. i. ne dūz corpe si cla
 more vt. ff. ad selley. l. i. s. eodē autē tēdo. et
 s. s. rescriptū. p̄stat etiā subditijs et cōsilio
 ff. ad. l. iul. maiest. l. i. p̄stat etiā manu cla
 morib⁹ et obiectu corporis. l. cū dñs. l. i. s.
 tulisse. ff. ad silley. hic at bellissie. q̄uē q̄o si
 remanserūt in loco q̄ fessi vterius ire nō
 poterant vel forsan in itinere ifirmati vel
 aīr cāu ipediti vt q̄ e q̄ eoz mortui. In via
 aut inutiles facti an tales numerabūt in
 numero pugnatōz et sic vocent ad p̄tē. oī
 cas q̄ sic. et ita p̄nūciant dāno cū expu
 gnauit amelechital et eis abtulit oīa spo
 lia reg. xxx. c. p. cui⁹ snia facit q̄ nō minus
 fuisse dicit in bello qui egri aut debilitati
 curāt q̄ illi qui seruiūt. l. cū heres. s. sticus
 ff. de statu. ff. loca. l. si vno. s. item cū quidā
 p. Ja. bu. in. l. cū quidā. T. de oī. inser. s. in
 at non ex egritudine sed ex pusillitate tor
 rentez nō trāsissent nec ibi ex mandato p̄n
 cipis milicie māssent nullā p̄tez deberēt
 habere dīcti butini. q̄ qui nō laborat non
 manducat. ff. de dam. infec. l. q̄uis in glo.
 ff. de nora. l. si ex duob⁹. s. si. et q̄ p̄mia s/
 tuos et vinctibus debēt nō aut vilib⁹
 et remissis et nō audentib⁹ ad pugnam ac
 cedere. l. vt dicitur. T. de statu. et imagi. l. i.
 i. T. de athle. li. x. T. de asser. tol. l. i. T. de of
 ficio magi. offi. l. i. imo sicut viles et pusilla
 nimes cū ignominia sūt ab exercitu repel
 lendi q̄ ad ardua bella nō faciunt molles
 manus vt ait vgil⁹ trāsūptine per accur.
 iurpitu. T. de excep. l. aduersus. tales enī
 milites sūt oīrecte p̄iuri. cū iurēt nō euita
 re mortē cā rei publice vt. l. si. ff. ex qui. cau
 maio. et vegeciū de re militari. p̄iuris at
 nec p̄mia nec porte dignitatis aperiuūt
 p̄pter ifamiā. T. de digni. l. i. li. xij. et. c. si. de
 reg. iur. li. vi. et ibi plene per dy. dicit enī mi
 les a malo qd sustinere dz. p̄pter rei publi
 ce defēsiōnez fm vnā interpretatiōem. ff. de i
 fa. l. ij. s. miles. hi at nullū malū sustinere
 volūt. p̄nde nō sūt yllō p̄mio honorādi. s.

ignominia a milicia fmittendi. l. ij. s. ignomi
 nie. ff. de infra. et maxime q̄ totūz butinum
 p̄mo p̄tandum est p̄ncipi milicie sicut fa
 dūz fuit dāno vt hēt reg. c. xxx. hoc p̄bat
 in decret. xliij. q. v. c. dicat aliq̄s. et vt. ter.
 T. de donac. l. si quis p̄ redēptione. v. nō
 lz hostiūz spolia capientiu sūt vt dīctū ē
 tñ per capientes sunt ouci belli assignāda
 et ouz debz ea inter milites dīstribuere fm
 eozū merita. sic fecit dāno. naz equū est q̄
 def plus bene pugnantib⁹ q̄ male aut mi
 nus bene. quod et Ty. in dīctā. l. si q̄s p̄ re
 demptiōe. inē bar. ff. de capri. l. si qd bello
 hodie tñ capitanei guerrarū diuidunt in
 ter equos vt cesset inter militates oīs ma
 teria scandalī q̄ ex inēqli force militib⁹ assi
 gnata possz oriri. vñ standū est osuetudini
 vt dīctū ē in p̄mo discursu p̄me qōis. s. inau
 tez casu fortuito accedere nō potuerūt ad
 pugnam nihil osequāt. sicut nec locator ope
 raz cū casu ipeditur opari vt dēo. s. itē cū
 qdā. et s. sufficiāt p̄ decisiōe hui⁹ scōi q̄tis
 Descendo ad t̄cium. s. cui⁹ sint capri nē
 q̄ capri fuerunt tpe p̄me guerre et relaxati
 tpe pacis inite. super hoc dico q̄ si in dīctā
 guerra loc⁹ essz postli⁹ capriui essent eozūz
 q̄ p̄mo eoz cepēt in guerra p̄ma. nisi fuissz
 ouentū tpe pacis inite de ipis relaxādis
 ter. est in dīctā. l. si quid bello. q̄ igit ius p̄
 liminij locū nō hz et q̄ fuerit simplr relaxa
 ti et libeati itelligūt p̄petuo libeati q̄ libe
 ratio idubio p̄prie ē. nō ad tps. ff. de pac. l.
 et heredi. s. si. vñculū g⁹ captitāt. q̄ tpe guer
 re p̄me. dēi captiuati erāt astrīdi semel so
 lutū nō reuīuiscit. l. q̄ res s. areā cū si. ff. de
 soluci. Tñ ocludo qd sup̄ dīcti. q̄ dēi ca
 priui sūt captiui. nouit capiciū eos i hac
 guerra p̄fici. et relaxati ad fīdē. vt morl. ē ho
 die. et vt q̄ sit capri solū p̄mi. q̄ eū relaxauit
 ad fīdē. q̄ cum p̄ p̄mā captiuitatez fuerit
 captiui vni⁹ et i solitū. illa captiuitatiōe ou
 rāte ipossibile ē fieri captiuiū alteri⁹ q̄ nul
 l⁹ eodē tpe p̄t eē captiui siue fūns duozūz
 in solitū. ff. de castreli pec. l. hereditatē s. p̄
 Aut eiusdē rei eodēz tpe p̄ duos hēri dñū
 in solitū vt in. s. si duobus vehiculū. l.
 si vt certo. ff. commo. Et hec pars vera po
 nendo q̄ capri in dīctā guerra capientiu
 essent serui. sed quia liberi remanent. ff. de
 capri. l. hostes. solum ratione capture. ca
 priuancium sunt astrīdi ad certam quodā
 modo specie homagij seu fidelitatis scōm
 diuersas consuetudines gentis armo
 rum p̄nde nedum vni⁹ sed etiam in/

finitioz posset esse vnus captiuus 7 astri-
 ctus ee cuilibet captiuati. sicut vn' pot' ee
 fidelis 7 vasallus diuersoz dñoz. 7 cuili-
 bet ipoz fidelitatis iuramentu p'stare te-
 netur. ff. de vsuf. l. cui. §. i. ff. op. no. nu.
 l. stipulatio. §. quida. et sicut vn' pot' ee lib-
 tus pluriu p'ronoz insolitu 7 cuilibet re-
 uerentia insolitu p'stare. ff. de iure pa. l. si
 duo. ff. ad municip. l. a plurib'. Sz cir-
 ra hoc dubitandu occurrit ex q' captiu' est
 omniu captiuatu 7 captiuates. eude ca-
 ptiuu reuocant. cui parere tenet. dic. a re-
 uocant eode tpe. aut diuersis. si eode. tē-
 parere p'mo captiuati q' rōe p'oris capti-
 re. habet in eo forti' 7 potētius ius reuo-
 candi. si aut reuocatio fit diuersis t'pibus
 oib' parere tenet. sic videm' in b'icō plu-
 rib' ciuitatib' aut dñis. q' si vocat eodez
 tpe. tenet obedire hūi forti' 7 potētius ius
 reuocandi. ff. de re iudi. l. cōtra pupillu. §.
 is q' ad mai'. ff. de ius vo. l. ij. in fi. 7 l. iij.
 in p'n. 7 ē cāus. ff. ad municip. l. libert'. §.
 p'scriptio vbi obligat' ad munera i pluri-
 bus locis si siml' vocat p'abos tenet obe-
 dire loco originis. q' eide fuit astra' p'.
 videt etiā ca' expressus. ff. loca. l. in opis.
 vbi obligat' duob' ordine successiuo ad
 p'stationē ope p'sonalis. satisficere tenet
 p'mo. ei cui p'mo p'mittit. licz ali' obligat'
 plurib' p'sonaliter nō possit cogi. vt satis-
 faciat p'mo creditori postea 2'. h' omēs cre-
 ditores si p'uilegiati nō sūt in executione
 occurrūt. vt ibidē in glo. 7 plen' in l. p'ui-
 legia. ff. de p'uileg. credi. Adhuc dubi-
 tandu occurrit qd si eode tpe vn' pluri-
 est captiu' sicut occurrit hodie. 7 omēs sūt
 eū reuocant cui obedire tenet. ex q' oib' sūt
 obedire nō pōt. p' ipossibilitatē. dico q'
 si vnus ex captiuatib' ē nobilior alijs. et
 obediētiuz est p'mo. ar. de heredi. 7 sal. §. si
 quis aut. 7 in aut. de defen. ciuit. §. inte-
 rim. ff. de fideliss. l. si. E. de natu. lib. l. si q'
 Si aut null' eoz ē nobilior. tūc gratifi-
 care pōt vocat' cui vult. ff. de relig. l. si. ff.
 de le. l. si seruus. §. si int. ff. de adi. inde. l.
 plae. si at si vult gratificāe h' solu vult pa-
 rere ei cui tē. tē sorte res dirimēda ē int'
 ipos captiuates q' cūb' captiuu eod tpe ad
 captiuitatē reuocat E. cōia. de le. l. si. ff. d'
 iudi. l. si ambo. Si at nolūt ee p'cordes
 tūc inuicē se impediūt. ff. de vsuf. l. q' tēns
 duob'. 7 de l. i. l. huiusmōi. §. si. Et hec d'i-
 stinctio colligit ex gl. nō. E. de incol. l. ciues.

q' est melior omni alia q' sit in corpe iuri.
 Deinde dubitandu occurrit. An isti q'
 ita hodie relaxāt ad fidē. si vocati nolūt
 reuerti possint ad reuertendu opelli d' iur'
 aut saltē soluere interesse. Et in q'tu capti-
 uans esset hostis reipublice nō ē dubitā-
 du. q' ei nō est seruāda fides. 7 in nō obf-
 uantia fidei ē dolus bon' 7 approbatus
 a iure vt. l. i. §. nō fuit. ff. de dolo. licz tū nō
 opellant possūt reuerti si volūt vt. l. i. bel-
 lo. §. manumittēdo. 7 l. postliminiu. §. ca-
 ptiuus. ff. de capti. Et eode modo. si ca-
 ptiuates sint de numero sodaliu. q' nō dū
 discurrūt tritoria inuadēdo. ea ponendo
 s' incendio 7 ruinis et homicidijs. ac etl.
 homies capiēdo. Iuste enī et licite capti-
 uati p' eos. lz relaxent ad fidē. vt q' forsi-
 tan p'mittūt reuerti cū talia redire recu-
 sant vt dco. §. nō fuit. nō enī tenuit talis
 p'missio fca captiuati p' metu. ff. q' me. cā.
 l. qui in carcere. cū sua materia. et hoc po-
 nit glo. exp'sse i. l. nā et serui. ff. de negl. §. si
 nō essent captiuates de numero sodaliu
 puta q' stipendarij alicui' cōitad. vel dñi
 faciētis aliquā guerrā in adu publico. et
 patenti. capiūt gentes armigeras inimi-
 cas. et deinde eas relaxāt ad fidē tūc pōt
 dubitari q' captiuates. captiuatos amo-
 re dimittunt nec eos tenent captiuatos
 aut oppressos. q's occidere eis licitū erat.
 fm osuetudinē gētis armoz. vñ tales sic
 relaxati nō dūt ee imemores talis bñficij
 eis de grā elargiti. ff. de donat. l. si pater
 §. i. Contrariū ē vep q' si tenet captiu'
 reuerti etiā si iurasset. hoc t'z gl. ff. de negl.
 l. nā et serui. imo tale iuramentū de redeū-
 do ē reprobātū. ff. de capti. l. postliminijs.
 nec ob. q' sibi ē bñficiū relaxatōis imp-
 titū cui' hic cap' imemor ee nō debet. q'
 ocedo si ali' q' capiēs h' fecisset. h' hic lar-
 gitus ē capiēs q' de iure capere nō debu-
 it. et ideo cū captura hominuz sit illicita
 reuocanda fuit de facto put de facto pro-
 cessit. ff. de euic. l. minor. 7 h' ē vep sine du-
 bio de mero rigore h' audiui q' de osuetu-
 dine gētis armoz contrariū inoleuit. dico
 tū illā iniq' et nō fore seruandā etiā corā
 mgro militū. ff. ad. l. rodi. de iad. l. de p'ca-
 tio. vbi ē diredē casus rede intuenti cui
 ocor. E. de fur. aut. nauigia. et in aut. vñ
 sumit. sicut guerra ē licita vel dubitā-
 q' q' supius didū ē. tūc capta ē licita ve-
 dicat Inno. in d'ico. c. oliz cām. de resti. spo

ut dicitur Jun. in dicto c. olim cam de restitu-
 spo. in vicia glo. magna. et tunc tales capti
 qui iuste capti sunt. si captiuitatibus aliis promit-
 tant. eis fuare tenent. et ideo tenent redi-
 re sicut carcerati iuste. si quod in carcere pro-
 mittunt carcerantibus. aut alijs valent eorum
 promissa et seruanda sunt non obstante carce-
 ratione predicta. ut dicta. l. qui in carcere. et
 h. de quarto principali principio. Nunc descen-
 do ad quantum et ultimum de captiuis qui se red-
 diderunt cum sodalibus opprimentibus. et videtur
 quod siue captiui illorum quibus capti se reddiderunt
 cum sint pacta seruanda. ff. de pac. l. i. et e. ti.
 l. conuentione. et l. iure gentium. h. propter ait.
 In contrarium videtur casus. ff. de adq. re. do. l.
 in laqueum. arguendo de aialibus irrationa-
 bilibus qui in nullis bonis sunt. ad aialia ra-
 tionabilia. i. liberos homines qui sunt in nullis
 bonis sunt. constat enim aialia talia imedia-
 te cum in laqueum nostrum intraverunt nostra esse si
 per nos apprehensa sunt ut ibi. sic igitur cum di-
 cti captiui essent oppressi et manu apprehensi
 si ipsorum opprimentium esse videntur. Sed huius
 pulchri dubij videtur esse ista. quod aut dicti ca-
 ptiui non obstante quod alij se reddiderunt duci
 fuerunt. per ipsos opprimentes. si fuerunt rela-
 xati ab ipsis opprimentibus. propter causam sine du-
 bio sunt captiui ipsorum opprimentium qui duxe-
 runt. Captiui enim a captura dicuntur sic mani-
 pia dicuntur. quia manueapta. ff. de sta. ho. l. li-
 bertas. et l. seruorum et verba. ergo eorum capien-
 tes non attendunt ex quo eis non obstantibus
 per illos duci sunt in virtute bellica. Et
 Secundo casu cum non fuerint duci per eos imo
 relaxati. Et distinguere quod aut opprimentes
 relaxant eos sponte. forte ob reuerentiam il-
 lorum quibus captiui se reddiderunt. aut eos fla-
 xauerunt impulsus a dictis sodalibus. primo ca-
 su sunt captiui illorum quibus se reddiderunt. licet
 enim ab illis essent oppressi tamen ex quo eos oppres-
 sure penitus non dicuntur ab ipsis capti h. ab
 illis quibus sponte se reddiderunt. Et de capti.
 l. cum non receptus et l. vna. in prin. ff. de capti-
 z. casu quando impulsus relaxant. Iste dico quod non
 dicuntur capti qui non durat captus. Insti. qui
 mo. ius. pa. po. sol. h. si ab hostibus et dicta. l.
 nalem. et l. in laqueum. ff. de in re et do. l. si per
 pre. h. versus. nec ob. quod fuerit manu oppressi
 per opprimentes ergo subito videntur eorum capti

ni etiam per reuocationem potuissent se extra
 here de manibus opprimentium ut dicta. l. in la-
 queum. quod illa loquitur in aialibus quod omnia capi-
 unt captiuitatibus adquirent. h. in questione proposita
 non quod sit dominium. unde non ob. si igitur guerra
 esset talis quod capti in ea essent capientium quod
 esset guerra Imperij vel ecclesie vel contra
 barbaros vel rebelles ocedere obediencie
 quod dicti essent serui dictorum opprimentium. si ali-
 orum per dicta. l. in laqueum. licet tamen isto secundo ca-
 su dixerim ipsos captos. fore captiuos il-
 lorum quibus se reddiderunt. tamen quod dicti sodales
 non debuerunt opprimentes appellere ad rela-
 rationem captiuorum ad idem in factum. tenent de
 dictis impulsis ad interesse ut dicit dicta. l. in
 laqueum ubi videtur casus facit quia damna
 socijs occurrentia culpa alterius sociorum da-
 no eorum cedunt. ff. per socijs. l. cum duobus. h. da-
 na. et videtur casus expressus. e. ti. l. rei crisis noie
 Et predicta dico vera de iure armorum. et sue-
 tudine circumscripita. si enim consuetudo vige-
 ret aliter circa predicta. dico eam seruandam. per
 pallegata. Et hec sufficiant pro decisione
 predicti. tamen unum dicere non omitto ut melius me-
 morie commode. quod istorum ita se redderunt ho-
 stibus per timorem. i. tamen talis redditio ad
 a iure damnata. quod iura postliminii in eo si-
 bi locum non vendicant. etiam ubi guerra esset
 principis vel pape. ff. de capti. l. postliminio
 carent. Igitur cauere debent militantes in ar-
 mis ne ita se reddant quod ignominiosus est
 eis h. hodie talis ignominia non curat tamen
 est in usum reddendi redditiois adus.

Disputata per dominum Angelum. et vere
 Angelum dei in Civitate Padoue sub domi-
 nio domini Francisci de curaria. M. ccc. l.
 xxxvi. die v. Julij.

de pact. l. salu. pactu. §. qui promittunt

Ista est repetitio facta per dominum Angeluz de parusio legum doctorem

ui prouoca.

9

Ihic est utilis. §. utilis et
in practica deducibilis. et
ideo diligenter aduertend⁹
Et legit. liij. modis. vno

modo fm gl. q. iudex qui tulit sniaz erat
delegatus. Iudex aut appellatiōis fūat
delegans. et hanc lec. sequit^r Ja. butri. hic
et fm istā lec. hic. §. modicu dubitationis
habet. Cū iudices delegantes suoz dele/
gatoz snias exequant. vt. ff. de re iudi. l.
a diuo pio. in pn. Item hec lec. diuina
tionē sapit. que refugiu est miseroz vt. T.
fa. hercl. filiu. in glo. cū diuinare nō liceat
nec sic in ptate nostra. vt. j. ad. l. acquil. si
putator. j. mādari. si fideiussor. §. nō male.
agnoscendū. Et fm lec. glo. hic. §. hoc
dicit. Si appellatiōi renūciat p pactū. se
tenciā executioni mandat p iudicē appel/
latiōis qui delegauit eandē. et ex hac lec.
notandū est pmo q iudex delegat^r suam
sentenciā nō exequit^r. etiam si ab ea fuerit
appellatū et appellatiōi renūciatū. tacite
vel expresse. p affirmatiōē ergo sue sentē/
cie factā tacite vel expresse nihil pl^r iurisdi/
ctio delegato adquiri^r. vñ nō mīz si suaz
sentenciā nō exequit^r ppter hoc. qm pactū
puatoz tacitū vel expresse. iurisdi^rctiōz
nō tribuit. vt. T. d. iur. om. iudi. l. puatoz

Secdo q siue appellatiōi renūciat^r exp^rs
se p pactū. siue tacite p lapsuz fataliū. ca⁹
est in. l. si. §. penl. T. de temp. ap. Cū aut cō
firmat pacto est cāus hic fm hac lec. hui⁹
tū contrariū tenet hic Bui. et Ray. p^r eu⁹
vt. j. patebit in examinatione materie.

Tercio qn sentēcia a qua est appellatū cō
firmat pacto seu renūciatiōe aut alit p
lapsum fataliū dicta snia mādāt executi/
ōi p iudicē appellatiōis. si tū cāz delega
uit et tūc iudex appellatiōis eam exequitur
nō vt appellatiōis iudex. §. vt delegans.

Quarto et vltio q qū appellatiōi rñū
ciatur. Iudex appellatiōis hanc renūcia
tiōē debet sequi. sicut cōfessionē i iudicio

factā de pncipali cā. aliter nō discussio.

Secdo mō pncipaliter legit^r hic. §. q iu/
dex appellatiōis nō fuerit hic delegans
imo loq^r in quolibet appellatiōis iudice
et fm hanc lec. hoc intendit. Si post appel/
latiōē trāfigit et p pactū renūciat eidem
Iudex appellatiōis alio nō discussio. sen
tenciā pmi iudicis exequit^r. h. v. Ihec lec.
ergo tradidit lec. gl. fm quā etiā cū
renūciat appellatiōi p pactū. iudex appel/
latiōis nō exequit^r sniaz nisi sit delegās
et fm Bui. exequit^r. et p hanc lec. Bui. hic
§. est singularis scz q a appellatiōe defra
p expresse renūciatiōē appellatiōis. Iu
dici appellatiōis opetat exequēdi poten/
tia. que nō opetit cū appellatiō desierit p
lapsum fataliū. qd insequit^r Ray. vt iam
dixi. Tercio mō legit^r fm Bar. q hic nō
fiet executio snie p iudicē appellatiōis n^o
lra hoc dicit fm eū. imo fiat executio cō/
uentiōis et pacti initi inter appellatē et
appellatū. sicut fit executio cōfessionis. et
fm lec. eius. h. v. Pactū de parēdo sen
tencie. si trāsactiōi non pareat meret exe
cutionē sicut snia. et cōfessio. h. v. Bar. hec
lec. ē mirabilis nā fm eā duo singularia
ex illo. §. inferunt. pmo q pactū nuduz est
efficax ad agenduz. nā hic pmo fuit facta
trāsactiō. deinde ex intervallo intercessit
pactū. et sic nudū p qd pmissuz est soluere
iudicatū. si trāsactiōi non pareret. tra re
gulā traditā in. l. iur. gentiū. §. qnimo. S.
eo. si rñde fm eū q istd pactū est legitima
uentiō de qua fit mētiō in. l. legitima. S.
eo. nā tex. dicit iustā uentione rē. et idem
iporant hec dba iusta legitia. vt. ff. de le
ij. l. cū filio. et ff. de iudi. ob cām. l. q fuit
p hūc ergo. §. ponat exemplū in dicta. l. le/
gitima. qd ē notū. Secdo q uentio. p qm
pmittit pareri snie iā late meret executi/
ōne sicut ipa snia qd est mīz. cū cōuentio
nes et pacta qstūcunq redacta in publica
documēta. nō mereant executionē. §. via
ordinaria sit agendū vt. j. de mino. l. mior.
xxv. an. cui fidei cōmissuz. j. de re iudi. l. iij.
§. si ex uentione. et T. de excep. rei iudi. l.
si cām. An aut hec lec. pcedat. infra in ap
paratu patebit. 2° et vltimo legit^r fz me
q h. §. nō loquat^r de executiōe snie. nec de
executione uentōis. vt dixit bar. sed q
iudex appellatiōis delegās vel non dele/
gans. nō est vis. sequi debet dico exequi
iustā uentione appellantis et appellatū q

to the 1st of Dec.
1865 in practice

taliū. vt. **E.** de app. l. si. §. pe. et in hoc gl. re
 flet. Et fm h̄ ē cāus hic singularis q̄ si
 appellatiōe in̄posita trāsigit. videt̄ soli i
 stātie appellatiōis renūciatū eē. nō at̄ snie
 p̄me nec iuri q̄sito p̄ eā. h̄ ōtra istā solutio
 nē oppo. extra gl. q̄ imo statiz facta trans/
 actiōe. totū negociū sit sopitū. vt. **E.** d̄ ap/
 pella. si ōtra maiore. vbi ē ca' in ēminis. gl
 ibi r̄ndet q̄ pactum appositū hic iux̄ trās/
 actiōe de parēdo snie si iudicatū nō suf/
 ficiat. opat̄ trāsactiōez h̄ri p̄ n̄ fca. et idō
 nō mix̄ si p̄ma snia hic executioni mādat̄
 et hec lea. plz. Et ex h̄ ocludit q̄ vbi post
 appellatiōez trāsigit simplr. totū negociū
 terminat̄. ita q̄ de p̄ma snia et ei' effectū.
 ampli' nō ē q̄rendū. h̄ agē d̄z q̄ sniaz p̄ se
 meruit ad obseruatiā p̄missoz ex stiplati
 one. si it̄cessit. al's aget p̄scripti. & bis ex q̄
 iplenit p̄fede ōtradū ex pte sua. remittē
 sibi ius q̄sitū ex snia vt d. l. si q̄. oīda. l. si
 ne apud. **E.** de trāsact. et si trāsactio sit pa
 cto appositio q̄ iudicat̄. satisfieri deat nisi
 trāsactiōi pareat. tūc nō itelligit̄ renūci/
 atū p̄me snie. si nō pareat et idō ei' executō
 peti p̄t si nō pareat. ca' nōbilibis ē h̄. Bar. at̄
 v̄r h̄ tenet q̄ trāsactio nullā h̄uit ouētiōez
 nec aliq̄d p̄ez secū anezū. imo fuit fca sim
 plicit̄ et pure. et p̄m de parēdo snie si trās/
 actiōi nō pareret fuit appositū ex it̄uallo
 et hoc p̄bat ip̄e p̄ tex. qui dicit trāsegerat
 q̄d ē p̄teriti plusq̄ p̄fedi t̄pis. et nō. fcam
 trāsactiōez ante p̄m. h̄ hoc sibi nō ocedo
 q̄ l̄ra h̄ n̄c̄rio nō includit. et p' & buz p̄
 ctus appositū h̄ in l̄ra sbaudias tūc. et erit
 sensus. q̄ q̄ puocauit pact' ē tūc cū trans/
 egerat r̄c. et iste ē verus intelled'. vñ tene
 gl. q̄ ē in dicta. l. si ōtra maiore. quā Bar.
 allegat itelligēdo tū fm q̄ Bar. itelligit̄
 et itelligendo q̄ h̄ fiat executio vide snie.
 ē hic ca' mirabilis q̄ ext̄cto p̄nūciato. p̄
 trāsactiōe verificari p̄t snia. iaz ext̄cta.
 per p̄m de nouo it̄positū. Sz h̄ nō cre/
 do. q̄ cū trāsactio ip̄z p̄nūciatū ext̄inxi/
 rat ip̄o iure vt dicta. l. si ōtra maiore. si p̄t
 p̄ p̄m nudū verificari. l̄z p̄fit ad nouū o/
 tradū si vestitū sit vt. l. si vn'. §. pact'. itez
 dicem'. S. e. 7. de ōtrahen. empl. pacta cō/
 uēta. Ex p̄d̄is p̄z nō. q̄ decisio de eo q̄
 remisit oēs p̄eas appositio p̄eo. q̄ si ille cui
 fiebat remissio si obfuarer. q̄ i easdē obli/
 gatōes. p̄eales reicidēt. an eo oueniēte q̄z
 reicidit si non sūt ip̄so iure sublata vt d̄
 do. §. pactus in p̄n. secus si sint blate ip̄so

lure pure ut dicto. d. Itē dicem. S. si nō
sint pure. h. d. d. i. c. i. l. i. t. e. t. c.
immediate cū d. tra. fit. deficit d. d. i. c. i. o. et iā re
missione appositā. i. d. d. i. c. t. a. remissio virib.
vacuat. Attēdēda igit sp. sunt d. b. a. p. a. d. i.
an faciant remissione d. d. i. c. i. o. n. a. l. e. an resol
lutiā. qm̄ inter hēc magna ē d. f. a. ut. l. i. j.
ff. de in diem adied. et. l. i. ff. de lege cōmis
soria. Nūc reintro gl. 7. o. p. p. o. q. s. n. i. a. la
ta nō mādēt executiōi p iudicē appellati
onis. q. z. appellās trāfigendo. appellatiōi
renūciat. 7. ab ea desistit ut dictū est. Sed
cū s. n. i. a. d. f. i. r. m. a. t. p. d. e. s. i. s. t. e. n. t. i. a. p. p. m̄ iudicē
executiōi mādāt. nō p iudicē appellatiōis
ut d. l. i. ff. de tēp. appella. Tūc d. e.
hui. d. r. a. r. i. j. v. a. r. i. a. t. i. n. t. e. l. l. e. d. hui. d. q. d. o. r. u.
p. l. i. c. i. t. ut iā dixi. p. m. o. f. m. gl. q. iudex appel
lationis erat delegat. hēc l. e. d. s. i. n. e. d. u. b. i. o.
est vera in se h. d. i. n. i. t. i. o. n. e. s. a. p. i. t. ex ea tū
nō. q. d. dixi q. iudex delegat. nō pōt exēq.
s. n. i. a. z. s. u. a. q. t. u. c. q. s. h. i. t. p. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. e. z. d. i. c. t. a.
sua s. n. i. a. d. f. i. r. m. a. t. a. Attēdē tū q. z. q. l. i. b. e. t. d. e.
legat. s. n. i. a. z. p. s. e. l. a. t. a. exēq. pōt p. p. t. e. r. i. u. r. i. s.
d. i. c. i. o. n. e. q. u. a. h. z. e. x. e. c. u. t. i. c. a. n. d. o. i. t. e. r. d. i. c. e. d. o. 7.
p. l. i. s. i. a. r. e. m. e. d. i. a. s. o. l. i. i. u. r. l. ut ex de offi. del.
c. significasti. 7. c. ex l. f. i. s. l. z. nō possit i. p. o. s.
s. s. i. o. n. e. m. i. t. t. e. r. e. 7. a. l. i. a. r. e. m. e. d. i. a. s. c. a. e. x. e. r. c. e.
q. p. o. t. i. s. i. t. m. i. x. t. i. i. m. p. i. j. q. i. u. r. i. s. d. i. c. i. o. n. i. s. ut. l.
p. p. e. r. a. n. d. u. s. h. i. n. a. u. t. r. e. u. s. T. de iudic. S. u.
p. e. r. i. o. r. a. a. u. t. r. e. m. e. d. i. a. i. u. r. i. s. d. i. c. i. o. n. i. s. s. i. t. p. h.
o. p. t. i. e. S. i. q. s. i. u. s. d. i. n. o. o. b. l. i. 7. d. e. m. o. m. l.
d. a. l. e. o. s. 7. l. m. u. l. t. a. p. J. n. n. o. h. z. e. x. d. e. o. f.
f. i. o. r. d. i. c. c. u. a. b. e. c. c. l. i. a. z. S. p. e. i. n. t. i. e. x. e. c. u. t. i. o. n. e.
S. n. u. c. d. i. c. e. d. u. c. i. r. c. a. p. n. m. Et istū articulū
an delegat. s. n. i. a. z. s. u. a. p. o. s. s. i. t. e. x. e. q. u. i. t. l. a. t. i. o.
in q. o. i. b. d. e. c. l. a. r. a. b. o. S. e. c. d. o. m. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i.
t. u. r. h. z. h. u. i. q. i. n. d. i. c. t. e. r. l. o. q. u. e. t. u. r. i. q. l. i. b. e. t. i. u.
d. i. c. e. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. s. A. d. o. r. a. r. i. u. r. i. d. e. t. q. l. o.
q. u. i. t. v. b. i. s. n. i. a. d. f. i. r. m. a. t. p. l. a. p. s. u. z. f. a. t. a. l. i. u. s. s. e.
c. u. s. cū d. f. i. r. m. a. t. p. t. r. a. n. s. a. c. i. o. n. e. v. e. l. p. a. d. u. z.
7. h. i. c. e. x. p. r. e. s. s. o. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. s. d. e. s. e. n. s. u. v. t. h. i. c. e. t. h.
t. e. n. e. b. a. t. R. a. p. J. a. d. e. b. u. t. r. i. t. z. o. p. p. o. s. i. t. u. z. e. t.
i. d. e. b. a. r. h. q. z. nō est dare rōez d. i. c. i. e. i. n. t. e. r. cō.
f. i. r. m. a. t. i. o. n. e. z. t. a. c. i. t. a. e. t. e. x. p. r. e. s. s. a. z. ut. S. e. J. r. e. z.
q. z. 7. h. o. c. p. l. z. b. a. r. t. i. n. l. a. d. i. u. o. p. i. o. i. n. p. n.
i. n. q. q. i. c. i. p. i. t. Q. u. e. r. o. 7. r. e. n. o. c. o. i. n. d. u. b. i. u. m.
m. u. t. a. u. i. t. p. p. o. s. i. t. u. m. 7. d. i. x. i. q. i. n. c. a. s. u. h. u. i. d. h.
e. r. a. t. n. o. t. o. r. i. u. i. u. d. i. c. i. p. t. r. a. n. s. a. c. i. o. n. e. q. s. n. i. a.
m. e. r. e. b. a. t. e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. q. z. p. s. s. e. a. d. h. o. c. o. b. l. i.
g. a. u. i. t. 7. i. d. e. o. i. u. d. e. x. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. s. h. c. a. u. p. o.
t. e. s. t. s. n. i. a. z. e. x. e. q. u. i. h. v. b. i. p. s. s. i. m. p. l. i. s. u. a. s. p. o. n.
t. e. r. e. n. u. n. c. i. a. s. s. e. t. s. n. i. e. n. e. c. d. i. c. e. t. s. e. s. a. t. i. s. f. a. c. t. u. r. u. z.
i. u. d. i. c. a. t. a. u. t. a. l. i. o. m. o. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. e. e. t. d. e. f. r. a.

puta q. z. nō fuerint petiti apli. vel alio mō
tūc sit d. a. o. p. i. ut exequat p. m. 7. nō iudex
appellatiōis. h. h. e. c. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. o. p. l. z. q. z. m. a.
g. i. s. ē. n. o. t. o. r. i. u. i. u. d. i. c. i. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. s. cū corā
eo renūciat appellatiōi q. p. m. a. s. n. i. a. e. s. s. e. t.
e. x. e. c. u. t. i. o. n. i. m. a. d. a. n. d. a. cū h. o. c. s. i. b. i. o. s. t. e. t. p. e. r.
a. c. t. a. q. u. e. f. a. c. i. u. t. r. e. s. i. b. i. n. o. t. o. r. i. a. h. z. J. n. n. o. e. x.
d. e. a. p. p. e. l. c. e. x. i. n. s. i. n. u. a. t. i. o. n. e. q. s. h. i. c. n. o. t. o. r. i. u. m.
v. b. i. t. r. a. s. a. c. i. o. f. a. c. t. a. ē. e. t. h. i. t. r. a. s. a. c. i. o. n. i. s. i. n. p. a.
r. e. a. t. p. m. i. s. s. u. z. ē. s. o. l. u. e. r. e. i. u. d. i. c. a. t. u. q. u. o. c. a. u.
nō l. i. q. u. i. d. u. m. e. s. t. i. u. d. i. c. i. s. n. i. a. z. e. x. e. c. u. t. i. o. n. i. m. a.
d. a. n. d. a. n. i. s. i. p. u. r. i. f. i. c. a. t. a. d. i. c. i. o. n. e. q. z. s. o. l. u. t. u.
nō s. i. t. q. d. i. n. t. r. a. s. a. c. i. o. n. e. d. e. n. e. n. i. t. h. z. J. n. n. o.
e. x. d. e. o. f. f. i. d. e. l. e. c. i. d. u. i. d. i. c. i. t. q. p. m. i. s. i. t. a. d.
t. e. r. m. i. n. u. s. o. l. u. e. r. e. e. t. h. i. nō s. o. l. u. i. t. q. d. e. s. e. n. s. i. t. e. x.
cōd. i. c. a. r. i. e. l. a. p. s. o. t. e. r. m. i. n. o. a. n. t. e. q. z. i. u. d. i. c. i. l. i. q.
d. e. t. u. r. q. nō s. o. l. u. i. t. e. t. c. a. q. u. a. r. e. nō s. o. l. u. i. t.
T. e. r. c. i. o. m. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. h. i. c. h. f. m. b. a. r. q. h. f. i.
e. t. e. x. e. c. u. t. i. o. d. u. e. n. t. i. o. n. i. s. e. t. i. d. e. o. nō o. b. cō.
t. r. a. r. i. u. cū l. o. q. u. i. t. i. n. e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. s. n. i. e. e. t. h. z. h.
e. s. t. h. i. c. d. a. r. e. c. a. s. u. z. s. i. n. g. u. l. a. r. e. i. n. q. u. o. d. u. e. n.
t. i. o. m. e. r. e. t. e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. z. s. i. c. u. t. cōf. e. s. s. i. o. e. t. s. n. i. a.
f. m. e. u. n. e. c. m. i. x. z. q. z. e. t. s. t. i. p. u. l. a. t. i. o. i. u. d. i. c. a. t. u. z.
s. o. l. u. i. e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. m. e. r. e. t. h. h. i. c. i. t. e. l. l. e. d. i. t. h. z. h. i. c.
p. u. l. c. e. r. t. i. n. n. o. n. p. l. z. n. e. c. v. i. d. e. o. q. a. l. i. q. u. i. s. u. s. t. e.
n. e. r. i. p. o. s. s. i. t. q. z. nō m. e. m. i. n. i. m. e. l. e. g. i. s. s. e. l. e. g. e. m.
d. i. c. e. n. t. e. v. l. l. a. s. t. i. p. u. l. a. t. i. o. n. e. z. d. u. e. n. t. i. o. n. a. l. e. a. u. t.
p. r. e. t. o. r. i. a. h. a. b. e. r. e. e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. p. a. r. a. t. a. d. e. cō.
u. e. n. t. i. o. n. a. l. i. ē. c. a. 7. d. e. m. i. n. o. l. m. i. o. r. x. x. v. a. n.
e. t. 7. d. e. r. e. i. u. d. i. l. i. i. j. h. i. e. x. d. u. e. n. t. i. o. n. e. T. d. e.
e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. i. u. d. i. l. i. h. c. a. m. i. n. p. t. o. r. i. a. e. t. i. a. p. z. q. z.
p. m. o. c. e. d. i. t. d. i. e. s. s. t. i. p. u. l. a. t. i. o. n. i. s. d. e. i. n. d. e. e. s. t. e. x.
c. a. a. g. e. n. d. u. m. v. t. l. i. j. d. e. p. t. o. s. t. i. p. e. t. l. f. i. e. o. t. i.
e. t. l. i. n. o. i. b. u. s. p. r. o. z. i. j. s. v. l. e. x. s. t. i. p. u. l. a. t. i. o. n. e. a. d. i. o.
d. e. p. e. t. i. t. v. t. 7. i. u. d. i. s. o. l. l. i. i. E. t. p. p. t. e. r. e. a. d. i. c. o. q.
o. i. a. s. t. a. t. u. t. a. v. i. g. e. t. i. a. p. i. t. a. l. i. a. q. i. n. s. t. r. a. d. e. f.
s. i. o. n. a. t. a. e. t. g. u. a. r. e. n. t. i. g. i. e. m. e. r. e. a. n. t. e. e. x. e. c. u. t. i. o.
n. e. m. v. t. s. n. i. a. s. u. n. t. d. t. r. a. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. z. i. u. r. l. cō.
m. u. n. i. s. e. t. i. d. e. o. a. d. n. u. l. l. a. d. e. s. e. q. u. e. n. t. i. a. s. i. n. t. t. r. a.
h. e. d. a. Q. u. a. r. t. o. m. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. f. m. m. e. q. h.
nō p. e. r. a. t. e. x. e. c. u. t. i. o. s. n. i. e. n. e. c. d. u. e. n. t. i. o. n. i. s. v. t.
S. d. i. x. i. e. t. i. d. e. o. nō o. b. d. t. r. a. r. i. u. cū l. o. q. u. i. t. d.
e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. s. n. i. e. E. x. p. e. d. i. t. i. s. cōt. r. a. r. i. j. s. v. e.
n. i. o. a. d. q. o. e. s. E. t. q. u. e. r. o. p. m. o. q. u. i. s. u. i. t. f. a. c. t. a.
t. r. a. n. s. a. c. i. o. d. e. q. h. i. c. l. o. q. u. i. t. g. l. h. d. i. c. i. t. q. p.
p. u. o. c. a. t. i. o. n. e. z. e. t. h. i. 7. e. x. h. o. c. nō l. i. c. i. t. u. e. t. t. r. a. s.
i. g. e. r. e. p. o. s. t. s. n. i. a. z. p. u. o. c. a. t. i. o. n. e. p. e. d. e. n. t. e. p. e. d. o. z.
e. n. i. l. i. s. 7. i. d. e. o. t. r. a. s. a. c. i. o. p. m. i. s. s. a. e. s. t. S. z. v. b. i.
s. n. i. a. t. r. a. s. i. e. r. i. t. i. n. r. e. i. u. d. i. c. a. t. a. t. u. n. c. n. o. n. pōt.
t. r. a. n. s. i. g. i. n. i. s. i. a. d. h. u. c. p. o. s. s. i. t. e. s. s. e. d. u. b. i. u. z. 7. d. e.
t. r. a. n. s. a. c. i. o. l. p. o. s. t. r. e. m. n. o. n. t. a. m. e. d. i. c. e. r. e. t. r. e. s.
d. u. b. i. a. p. e. r. s. i. m. p. l. i. c. e. n. e. g. a. t. i. o. n. e. m. a. d. u. e. r.
s. a. r. i. j. h. i. n. e. g. a. t. i. o. a. p. p. a. r. e. t. e. v. i. d. e. n. t. e. r. c. a. l. u. n. i. o.

sa ut qz pbatides adoris sūt in pmpu 7
i apto ut nō. gl. i. dīca. l. post rē. nec ob. q
sola negatio facit rē dubiā. vt. C. q. ad li.
pcla. nō li. l. iij. qz illd ē vez qn nō apparet
de apta negati. calūnia. vt ē dēm. 7 pbat
apte i. l. i. s. h. ea. j. de vē. i. pos. mīr. 7 de car/
bo. edīa. l. iij. s. due cāe. 7 sicut nō hz locuz
tūc trāsadio. ita nō hz locū opromissio in
arbitratore cū 7 ipa sit trāsadio quēdā. vt
in aut. h. vero otigerit. C. de iudic. 7 i cor
pore vñ sumit. Sz h. incidēt ē vidē q d h
p' dīcā sniaz q i rē iudicatā trāsiuit. ptes
trāsiūt aut etiā opromittūt adiedis his
x bis q cōit in pfationib' apponūt. videlz
cū lis. 7 qō sit. 7 esse possit iter tales rē. an
h. cāu tenebit trāsadio vel opromissū. dīc
q sic. qz ad hui' ad' Baz requirit lis. aut
litis timor. 7 de cōi ptiū osensu enūciand.
est. stabo igit dīdis x bis enūciatiuis. nisi
apte pbat otariū. vt. C. de otrahē. stip. l.
optimā 7 ibi casus. Sedo pncipalit q/
ro qz lra hic dīcīt. q nullo alio de pncipa/
li cā dīscusso. iudicē appellatiōis se q debe
re ouentionē an saltē de iusticia snie erit
qrendū si ps appellās vult oñdere sniaz
latā iniustā. gl. ij. hic dīcīt q nō. ex q nō. q
qn snia ē ptiū osensu ofirmata. nō ē possi/
bile qri de iniqtate snie. p h. facit. C. d. ap
hi qui ad ciuilia. hec at lra nisi sniaz ofir
mās dīcat obtētam fore sniaz p falsas al
legatiōes falso factas ita q q obtinuit n
pōt a dolo vllaten' excusari. fm Innoc.
extra de deposito. c. grauis. 7 qro nun
qō appellatōe iterpōita. extinguat pnci
atū vel suspēdat. gl. vltia hic t3 q suspēdi
tur. otariū t3 gl. in. l. furti. in pn. x. in fa/
mosos. j. de ifamib'. et de h. videt cas' ibi
dū dīc. q si pma snia ofirmat tpe ofirma
tionis icipit eē infamis dānat'. 7 p oñs
nō recte. nec vere. nec fide. liz sec' sit. cū ap
pellatio dēserit h. eē pbat apte. qz dānat'
de famoso crie p qd reddīt itestabilis. te/
stat appellatōe pēdēte. vt. l. h. qf exhereda
to. h. irritū. j. de iniust. rup. testō. 7 de testa.
. l. q a latronib'. s. si. qd nō esset si nō extin
gueret. h. suspēderet. qz tūc dānat' de sta/
tu suo. dubi' eēt. iō non possz odere testm.
vt. j. de testa. l. de statu. h. etiā pbat i. l. i. i. fi
j. ad turpill. vbi ter. dīcīt expse pnciatū
extingui. 7 h. approbat etiā ibi gl. 7 p hoc
j. de dīc. inde. l. elegāter. s. i. j. de penis. l.
ij. s. fi. p h. etiā facit. j. de bonis dā. l. si cum
maior. s. accusasse. 7 hāc pte t3 Bar. in dū

do s. si. fūdat se qz ofirmata snia. non orit
adīo ex firmata. h. ex ofirmate. vt. C. d. ap
pell. l. eos. sed hec ratio modicū valet qā
questio querit quid iurl. sit pendēte appel
latōne considerato eo qd otigere poterit
qz si snia ofirmata. elapsa sūt oia puoca/
tiōis tpa. 7 retro damnat' fuit infamis.
ergo appellatio pnciatā nō extingit. im/
possibile enī eēt ipm retro ifamem vere eē
si pnciatū fuit extindū. Item nō est
vera indifferēter hec ratio q ex ofirmate
semp agat. et nō ex ofirmato vt. j. dīcā. et
hanc ptem q p appellatōez suspēdat pnci
atū. nō autē extinguat. tenet Inn. extra
de app. c. ad h. ij. Et specu. in ti. de app. s. in
quib'. x. xvij. nō appellat. ipe autē Bar. i.
. l. furti. mutauit ppositum 7 dīcīt q i ciu
libus appellatio suspendit effectū sentēcie
in totū. et ideo dīcīm' appellatiōe pendēte
nīl nouari posse. nec p iudicē a quo. nec p
partes nisi solū illud qd fieri potest durā
te prima instantia. ante latā pnam sentē
ciaz vt. l. postq. s. i. perator. j. vt le. no. caue.
Sed in criminalibus suspendit effectus
snie in totuz. pterqz quo ad bona in quo
remanet aliquis effectus. vt. l. iij. ff. si pen
dente app. mors interue. qd apparet quia
alienatio bonoz. facta appell. pendente. p
damnatū ex crimine. ex quo debebant bo
na publicari. reuocatur. vt dīcā. l. si. hec
opi. non placet in eo qd dīcīt in ciuili effe
dum snie in totū suspendi quia imo extin
guitur pnciatū fundit' quo ad effectū
quos secum snia trahit. vñ dānat' in
adione famosa. interim appellatiōe pē
dente nō est infamis non ergo suspendit
infamia nec effectus snie quo ad ifamā
imo extinguit funditus. Itē reo abso
luto. si adoz appellat extinguit absolutio
nō aut suspendit vt dīcā. l. furti. Itē non
est vez q in criminalib' suspendat pnci
atū. imo extinguit vt in ciuilibus vt dī
cā. l. i. in fi. nec ob. l. cirograf. his in fi. que
videt dīcere effectū snie si suspēdi quo ad
bona quod apparet. quia alienatio facta
per reū criminis lata sentēcia valet in/
terim si retractat per viam attentati pro/
nunciata appellatiōe iniusta qz illd oīo
qz ante latā sniaz alienatio fieri poterat
preiū. 7 tenebat h. irritari debebat lata sē
tēcia sup crimine. vt. l. post otactū s. m. lec
Odo. de dona. cā. mor. Sicut igitur po
terat ante sniaz. ita app. pendēte. et eodēz

modo nō ob. l. iij. C. si pen. ap. mors inue
h pūda' mīhi satis ē tūbi' ppter varietā
tem opīonū. et qz dīda. l. furti. vī pbāe
verāqz prem. l. qz extinguat dūz dicit qz si
puocatiōis tpa sūt elapsa retro infamis
est. et sic effēd' inie nō est extīdā' h suspē
sus. tū cōfōcro tria tpa. vñū ē ante appel
lationē itēpositā. dū tū appellari pōt. 2^m
post appellationē itēpositā appellatōe pē
dēte tū. 3^m post itēpositam appellatōez
et cām diffinitā p lapsu fataliū. vel p nū
ciationē expōsaz. p mū tps nec p nūciatū
extinguit nec suspēdit. et iō incōtinēti sen
tēcia lata sumit vigorē. et resultat iurl. exē
cutio vt infamie. vt i de post. l. ex ea. Et iō
i dīdū tps talis dēnat' nō poterit in te
stem iouci qz infamis ē. et reddet dānatum
intestabilē. si crimē erat talis nāe qz dām
natus ab eo intestabilis redderet. vt i de
iusto testō. l. si qz exheredato. h iūritū et i
de penīs qd ad statū. et l. qz vltio. nec ob.
qz paria sūt appellatōez pēdere. vel esse
i tpa appellatōi vt nō. glo. i. l. iij. nil nō. ap.
pē. qz istd pcedo vt suspēdat in executiōe
hoīs. h mera iurl. executio fit lata snia. nō
expēdato lapsu. x. dīez. et iō exēcutat' in
cōtinēti exēcutat' ē effēdualit' cū oca sen
tēcia imēdiare trahat secū executiōez cū
de ap. c. pastoralis. et c. ad h. Spe. in ti. de
ap. h. nouissime. circa pñ. et dco. h in qb' x.
xviij. et c. si nō a ope. iū. l. si. et h t3 Huil. d.
cu. et Ray. de for. et Ja. bu. i. d. l. furti. l3 gl.
ibi fm vnā opi. inuat dētrariū. dū itelligit
illū. h loqz de tpe appellatōis itēponēde
h ille itelled' nō ē bō'. Infra at 2^m tps. l. ap
pellatōe pēdēte. dico qz dōderato pñti sta
tu. p nūciatū extinguit. quo ad oēs effēs
quos secū snia trahit. qz sicut a iure inou
tunt. ita remedio iurl. tollūt. qz ad alios i
qb' rēqrit fēm hoīs. suspēdit. et iō p viāz
attentati oia reuocāt. vt in. c. nō soluz. de
ap. l. i. vi. Et iō dānatus appellatōe pēdē
te. poterit dōdere testm. et reddere testimo
m vt d. h iūritū et i nst. qui tes. fa. pos. h muli
er. et h qui. et l3 postea pma snia dōfirme
tur nō infirmabit testimoniū qz ius que
sitū ē terciō. qz ex supueniēte cām i psona
testis nō infrīgit. inspicit enī testis dōitō
tpe testimoniij. vt. l. i. C. de testa. l. ad testiū
in pñ. facit optiē. de otra ta. l. si post mor
tem. et h t3 glo. i. d. l. si. et iocm Huil. Ja. et
Ray. ibidē sic itelligo. d. l. i. i. si ad ecclia.
h dīe p nūciatū extingui. Sz dōderato

eo qd i futurū ptingē pōt. appellatio nō ex
tinguit. h suspēdit. qz si pma snia dōfirmabit
tur apparebit p nūciatū extīdū. eo cām q
agīt solū ex dōfirmate. vt i d. l. furti. i gl. et l.
cirographis. i si i de admi. tu. p Inn. et qd
dam alios ē. de offi. dele. pastoral. h. pe. et
multo forti' apparebit extīda si pma snia
dōfirmabit. Si at nō dōfirmat. nec dōfirmabit
p iudicē. h p lapsū fataliū vel p expōsaz re
nūciatōez pñti vt i cām hui'. h apparebit
p nūciatū nō fuisse extīdū. h suspēdit. qz ef
fēd' i surgētē ex snia appōne pēdēte cessa
uerūt. h ea dēfca lapsu dīdōz fataliū aut
pado oēs retro assumit effēd'. Cōtin
git tū i qbusoā casib' qz ad qdā appellatōz
si suspēdere nec p nūciatū extinguit. et hoc
generale ē i oib' spūalib' i qb' ligat aia. d.
sen. ex. is cui. dīda gl. Jo. an. l. i. vi. Et pōi
da vera cū ē appellatū a diffinitia. si autē
appellat ab illocutoria. iō ē fm Inn. i. d.
c. ad h. qd ē vix qñ illocutoria p se diffi
nitia nō expēdat. et sic ē decisua toti' vt
litra vtile. i de mino. fm vnū itelledū. al.
nō extinguit nec suspēdit p nūciatū. si p qz
iudici a qz canonicē fuerit ihibitū. ne pce
dat vt i. c. nō solū. de ap. l. i. vi. In 2° dō
tpe. l. p cām snia tminatā qd iuris sit ex p
dīdis apparet rñsuz qz vbi solū agi pōt ex
dōfirmate cū ipa p snia sit extīda. adhuc
extīda durat. h vbi ex dōfirmata pōt ap
parere qz effēs pme snie fuit suspēsus vsqz
i dīe dōfirmatiōis. si at extīda. et ita sētio.
et pōem itellē artm. Conclude igit bre
uiter ex pmissis. Ista p qz pēdēte tpe ap
pellatōi. snia nō suspēdit i aliq effēu cū se
cum executiōez trahat ipō iure. h solū re
spēdū executiōez i qb' rēqrit fēm hoīs.
2° qz appellatōe pēdēte dōderato pñti sta
tu. snia extinguit. qz ad oēs effēd'. qz secū
snia trahit. absqz hoīs factō. 3° qz appel
latōe pēdēte effēs snie rēqrētes fēm ho
minis dōderato statu pñti sunt i suspēso
et i deo omia attentata que attentari po
terant instātia pma durāte reuocāt p viā
attēcati. 4° qz dōderato futuro euentu
p nūciatū nō extinguit. h ē in suspēso.
et qz appellatōis cā tmiara. lapsu fataliū
aut renūciatōe. nō extinguit p nūciatū
Sexto qz cā appellat. oīs decisā p sniaz
infirmitatē. extinguit p nūciatū. Se
ptio qz cā appōnis decisā p sniaz dōfirma
toriā extinguit p mū p nūciatū eo casu qz
agi nō pōt. nisi et scdā sentēcia dōfirmet.

Quidam q̄ appellatiōe p̄cedēte ab iterlocu/
 toria. q̄ p̄ se diffinitivā expēdat. nō extin/
 guīt nec suspēdit p̄nūciatū aī q̄ iudici a/
 q̄ sit canōice ihibitū ne p̄cedat. Monō/
 7 vltio. q̄ cū appellat i spūalib⁹ i q̄b⁹ liga/
 tur aīa. appellatio n̄ extinguit. nec suspē/
 dit p̄nūciatū. Subsequēt hic q̄ r̄t gl. q̄
 paciscit se iudicaturis satisfaduz. 7 stāe/
 snie q̄cūq̄ ferat. an poterit appellāe. 7 eū/
 tare executiōez snie. gl. decidit q̄ nō q̄ re/
 nūciari p̄t appellatiōi suūre. vt. *E. de tēp*
app. l. si. in fi. 7. de re iudi. l. si ouenerit. 7. q̄
a q̄ ap. nō li. l. si q̄ ante. 7. si sine dubio
vez ē cū p̄m sit post lit. ot. Sz si ante. di
rerūt q̄dā n̄ tenere n̄ factū sit de oib⁹ q̄dā
bus q̄s p̄tes adinuicē haberēt vt nō. spe.
in ti. de ap. si. 7. nō. h̄ si plz q̄ et si sup
vna līte tū futura p̄missuz sit n̄ appellāi.
tz p̄m. vt nō. gl. l. si q̄ ante. 7. a q̄. ap.
nō li. h̄ idē tz spec. i ti. de ap. si. in fi.
 Et p̄dā dā i cili. in crialib⁹ aut. si de ho/
 minis salute. agat. nō tz renunciatio nec
 padū de n̄ appellādo. q̄ appellari possit. et
 h̄ dīdat hūanitatē rō. p̄ h̄ ē ca⁹ in. l. si tū/
 7. de ap. ibi oēz p̄uicatiōez audiri debere.
 Si at̄ de hoīs salute n̄ agit q̄ p̄ crie sola
 pena pecūiaria iferēda venit. tē idē credo
 q̄ i cili. si re⁹ de n̄ appellā⁹ paciscit. sec⁹ si pa/
 cisca⁹ accusator q̄ tūc p̄ez iuri publico p̄/
 iudicare. 7 eēt a re p̄uata remotū. vñ nō
 teneret vt. *S. e. l. ius publicū. 7. l. si vn⁹. 7. i*
lūma. Sz oīa p̄dā oīpono q̄ nō ob
stāte padū de nō appellādo. nihilomin⁹ li
ceat appellare vt. l. iij. si q̄ r̄e ra. h̄ r̄i. 7. iū
di. sol. l. pe. gl. nō soluit. Tu solue q̄ ibi p̄
missio de soluēdo iudicatū. et de parendo
snie fiebat ex necessitate. 7 iō p̄mittēt nō
denegat bñficiū iuris cōis. sūt enī ille
stipulatiōes p̄orie. vñ iūterptant fm men
tem p̄oris q̄ ē oī eāte plen⁹. q̄ loq̄t in
eo q̄ sp̄ote appellatiōi renūciat. 7 sic. l. ille
nō obstāt. Sz adhuc oīa dīdā detmīna
tiōe instat. ex gl. nā q̄ p̄mittit nō petere
reduci laudū ad arbitriū boni viri. nihil
omin⁹ p̄t petere si laudū est enōrmīter inī
quū. vt extra de iureiur. c. q̄nta vallis. et
ibi p̄ Inno. 7 Jo. an. 7. de op. lib. l. vnde si li
bert⁹. et. p̄ so. l. vñ si nerue. Eod̄ ergo mō
modificāda erit renūciatio appellatiōis
vt nō oblit cū inīqtas ē enōrmis. h̄ solue
q̄ iudices iurisdiādem h̄nt q̄ est p̄as de
publico itroducta. p̄pter quā ius p̄sumit
iudicē inīquā snīaz nō latuz. vt. l. herēni

us. *S. gaia. 7. de euicā maxie p̄pter itermia*
 tiōe penaz q̄s incurrit oītrariuz faciēdo.
 vt nō. i corpe iusurā. q̄d p̄sta. ab his. et
 iō licz snīa sit inīq̄ ius nō p̄mittit de inīq̄/
 tate q̄ri. sic nec p̄mittat cā decisa p̄ iusur/
 rā. vt. l. nō erit. *S. dato. 7. de iureiurā. Ar*
bitri at̄ nō h̄nt iurisdiātiōez a iure. Et iō
non mīz si rōne lesionis enōrmis h̄z locū
*7 de hoc p̄ Huil. l. si vnus. *S. illd. S. e. et p**
Bar. i dīdā. l. i. si q̄ ante. 7 p̄ Odo. i dī
dā. l. si. si an tū opromissuz possit fieri i
dī forma. q̄ reduciō nullaten⁹ peti possit
*nō ē mā n̄ra. et dīcā in dīdā. *S. arbitroz.**
 Ibi at̄ incidēt querēdū occurrit an
 reus de capitali crie defamar⁹ 7 crimē ad
 tribunal oīessus. possit renūciare dilatiōi
 7 termino quē h̄re v̄z ex forma statutoū
 ad oēm sui defensionē. Et ostēdo q̄ sic. p̄
 q̄ ita videm⁹ p̄ assessores cōiter p̄adica/
 ri vnde argui p̄t ab eo q̄ ita fieri cōiter
 oīuenit. vt. *7. de spon. l. sufficit. 7 de vsufu.*
*l. si quis. in fi. 7. *S. de legi. l. nō est nouū. 7**
*7. de arbi. *Ite si vn⁹. *S. si. 7. si cer. pe. l. certi***
*oīicio. *S. si numos. Ja. de are. in. l. si quis**
bonoz. 7. de lega. i. Obseruādo ē ergo cōis
*curiaz stil⁹ vt. *E. de iniur. l. si. p̄ro hac p̄**
te facit q̄ licitū ē renūciare p̄natiōi sibi
oīesse tū in sui fauorē sic ordinata. 7 vñ
euicq̄ licitū sit renūciare suo fauorē pro se
*p̄ncipaliter itroducto. vt. *E. de pad. l. pe**
hoc p̄bat ex p̄sse q̄ licitū ē p̄tribus oīclude
re in tā ciuili cā. q̄ i criali vt i corpe de te
*sti. *S. q̄ 7. 7. *E. de iudic. auē. iūbem⁹ 7 iū***
corpe vnde sumit. Ante quas oīclusiōes
poterāt p̄tes iducere p̄batiōes eoz. post
nō p̄nt q̄a oīs via q̄cūq̄ p̄bandi aut alle
gandi aliq̄d q̄d indigeat p̄batiōe fundit⁹
est p̄clusa. extra de fide instr. cū Johānes
heremita. p̄ Inno. de cā p̄prie. 7 pos. i. c. pa
storalis. in p̄n. 7 p̄ eundē de testi. c. cū vñ
ser ad finē. liz ex mero officio iudex possit
iterrogatiōes facere. suadēte equitate h̄z
Jo. an. extra de oīess. c. i. li. vi. p̄ h̄ fac. 7. de
furi. balne. l. i. vbi ḡ dicit fures. balnea
rios audiēs eē si volūt facere defensionē.
a oītrario ergo si nolūt non dñt vltēri⁹ au
diri. p̄ h̄ q̄ accusato de crie ad sui defēsiō
nē faciēdā dilatio oīcedēda ē. dūmō petat
*ex cā rōnabili. vt. l. ij. *E. vt itra. cer. tēp⁹ p**
h̄ eē facit de testi. fraternitatis. et. c. de te
stib⁹. e. ti. vbi post renūciatiōe fēaz. testiū
p̄uatiōi. nō audīt renūciā. sic nec v̄z au
diri q̄ vlt p̄bāe p̄ q̄ p̄batiōi renūciatū ē p̄

¶ qz fm qdā nō pōt fieri pbatō absqz t
mino vt nō ff. de aduile. l. i. crimie. Sz
h fieret ex q renūciatū ē tmino. otrariū de
terminat bar. lb dubio forte. qz re nō pōt re
nūciare dilatori sibi oesse ad suā defēsi
onē nisi i sui fauorē vt citi absoluat. nō i
sui odiū. vt citi o demnet. vt. j. de pu. iudi.
l. custodias. i. fi. p h qz renūciādo dilatori
tmino ad defēsiōnē. expōse renūciat defē
siōni q iudiciā ē de iure nālī vt. l. i. j. cū ar
etes. j. h. q. pau. feci. di. l. i. vt vim. s. d. iusti
i iure. qd ius nāe ē imutabile vt iustit. de
iure nālī. s. h. nālīa. i. pōt tolli. aut mutari
nō pōt. vt l. ius agnatōis. de padl. p h qz
q renūciat defēsiōnibz cū cā sit capital p
re festinat. vñ nō ē assentiēdū ei. vt dicit. l.
nō tñ. et ibi gl. p hac pte in. l. padū it hel
redem. ff. de padl. Et p certo h opī. mihī
vñ humanior. i. pēdo at solo rigore iuri di
co q notori malefactor quē ostar nullaz
defēsiōnē hē. i. ipm sibi mori ad salu
tē pmet reipublice rñciare pōt. ar. opti.
E. de ferijs. l. puinciaz. Expedari enim
tūc dilatōis statutarie a iudice date la
psum. frustratoriū ē. ex q ē notori malefa
dor. i. talis renūciatio. renūciatē nō gra
uat. ex q defēsiōne caret. nisi i h solo qz cū
tius mori pōt. vt. j. ad vell. l. alqñ. i. fi. i. de
adq. heredi. l. cū heres. i. fi. q satis ē de mē
te Specu. in ti. de execu. sen. d. vidētum. s.
porro. Si hō malefactor nō ē notori. tūc
h renūciat dilatori sibi assignate in sui fa
uorē. qz scit maleficiū nō ēē pbatuz i p h
citi absoluet. tenet renūciatio sic intelli
git. l. custodias. in fi. Sz h renūciat in sui
odiū qz maleficiū ē pbatū o tra eū. vñ qā
ipemet maleficiū ē oessus i tūc renūcia
tio t3 vñmodo i ea pstat. sicut stat oessi
onē spōtaneē i q diffamat de crine pstat
i tñ dicit o sessio eū ad mortē iudic. sec
at h nō pstat i ea a renūciat p tormen
ta vel ipoz metu. vt. j. de qstio. l. i. s. h qd vl
tro. sic itelligo dēaz. l. nō tñ. dū dicit audi
ri quēlibet appellatē. i. sic audit etiā ille
q iā pire festinauit. nūc at cū penitet sic in
telligo. l. addidit. E. d. ap. i. l. addidit. d.
epi. audi. oēs ei loquūt i eo q mori volu
it p mature. i. iō ifra tpa appellādi fiebat
executio snie late. vel qz appellare nō pote
rat. vñ dicit Jo. an. q vbi appellāi nō pōt
nō ē expectādo laps. x. dies. ad executiōem
snie. imo statiz fieri pōt. i. l3 postea. j. x. dies
appellat. nō reuocat executio. de appel. c. cū

fit i. c. puenit. i. c. o sulu. vt ipe nō. in d. d.
porro. s. pri. allato. l3 at diffamat in sua
renūciatiōe pstat. tñ alij etiā quoz nō in
terest intuenire pāt ad ei defēsiā. vt dēa. l.
nō tñ. nec ob. si dicat q ad crimē publici
iudici nō intuenit defēsiō ad innocentia ex
cusandā. vt i. s. ad crimē. i. l. reos. i. l. fūi
qz s. publice. qz ocedo reo si capto. sec. si
cap. ē i pire festiat qz tē nulla defēsiō p
eē sibi. nisi p ficia. vt dicit iuribz qd tene
mēti. Alteri iuxta pōda qz qd si p
tes inuicē paciscunt a iudic. snia nō appel
lare nec ipaz nullā dicere. i. lb pena. an liz
nō possit appellari. vt. s. dicit ē. poterit de
nullitate obijci. lb hac qstio ē Janua in
o sulu. tra s mīssa. cū padue regere cathe
dra ordinariā iuri. cilis. Rndi q si nullitas
snie cāt a dolo aduersarij soli. vel forsan
picipati cū iudice corrupto. i. tūc ipune
obijci pōt. qz tali dolo renūciari nō potuit.
vt. l. si vn. s. illd nulla. s. e. neqz itelligunt
ptes de tali nullitate sensisse. vt. s. e. l. tres
fres. cū sibi ibi allatis. Jōē si causaret
a iurisdictiōis defēdu. vt i. cle. i. de sequest
pos. i. fruct. in gl ibi posita q singular. est
Jōē si causaret ab expōso iuris errore nec
specialit ptes agere pāt vt ea qbz ius re
sistit vllum poucat effectū. vt. E. de o sess.
l. vnica. i. gl. i. de auro i ar. leg. l. ornamen
toz. j. i. E. de iu. calū. l. ij. s. qd obfuari. in
gl. magna. Rō qz legillator nedū q est hō
h nec sūm de pōt i eē poucere simplex vt
l. vbi repugnātia. de re. iuri. Si at causare
tur a solo solēnitatis iur. civilis defēdu.
tūc nō poterit dici nulla. obstatē padō.
Eti dicat nō pōt renūciari legi solēnita
tem iudicē eo q introducā ē pncipalit in
fauorē publicū. i. iō ei forma padō pua
toz nō tollit vt. l. i. ff. de te. i. s. e. ius publi
cum. et. l. padū int herede. j. e. qz ocedo h
vt vi renūciatōis vel padī dispositio sit
valida. nō obstatē q nō sit suata solēnitas
fm qd nō possit nullitas allegari. non vi
deo quid repugnet. ex quo ptribus sic pla
cuit. vñ de multociēs ē null. et nō pōt al
legari null. vt. l. si creditoribz E. de seruo
cōi manumisso. Imputet eniz sibi qui sic
padus est. nec audiri debet volēs venire
o tra padū vt. l. post mortē. s. de adopt. et
s. eo. l. i. Alterius quero quia hic dici
tur iudicē appellatiōis sentenciāz exequi
fm intellectu an hoc indistincte sit vep. qz
appellatione pēdente ad ipm pmetat lute

executio. dicitur quod aut prima sententia est lapsa fata-
lium confirmata vel pacto litigantium tacito
expresso. et tunc executio pertinet ad primum iudici-
um. ut. l. si. s. pe. de tempo. ap. Insuper etiam
tunc non appellatum. liz. Huius. Ray. et Ja. bu. o-
tra. cum confirmata est pacto litigantium. et non.
bene. ut. s. dixi. Fallit si iudex appellatio-
nem delegat. tunc ei ipse exequatur. si ut iudex
appellatio-
nem delegat. ut delegatus. ut hic fm lectu-
gl. et bene. quod intelligo verum quod delegatus
est talis. qui non possit sententiam suam exequi. et
intelligo hanc glo. aliter licet delegatus possit
exequi tandem. et exequi poterit delegatus
cum ex sua sententia actio oriatur. et illa sit que ex
ecutioni mandetur. ut h. s. et dicto. s. ultimo.
Cum autem delegatus possit exequi. dicitur in
prima questione. et erit ordo executionis et practi-
ca iudicialis quod victoria habita operabitur co-
ram iudice a quo. et petet suam sententiam execu-
tioni mandari. adiecta causa. quod appellatio in-
teriecta est deserta lapsu fatalium. aut pro
appellanti. tacito vel expresso et appellatus qui
dem contradicit de quo potest cur non mande-
tur executioni. liquida desertio et elap-
so termino statuto ad contradicendum iudex
primus ad executionem procedit ut dicta. l. si con-
tra maiorem. de ap. et de tempo. ap. l. si s. pe.
et h. s. et eo. ti. l. si s. q. si arbitro. et aut. ei. q.
et non. de ap. l. eos. in pn. gl. magne. et
l. qm. e. ti. ibi mor debitu exigit. Si autem iu-
dex appellatio-
nem in causa pronunciat non ex cau-
sa desertionis. puta ex iusticia vel iniusti-
cia appellati. et h. casu ostendit quod si prima sen-
tentia est absolutoria et secunda est confirmatoria
non habemus tractare aliter de executione. quod
veritas secum traxit executionem. Idem si prima
fuerit condemnatoria. et absolutoria. quod prima
cassa per secundam sententiam non meretur executionem. se-
cunda quod absolutoria est. alia executione non
eget. Idem si prima sententia fuerit absolutoria
et secunda condemnatoria non exequitur iudex primus
qui hoc non iudicavit imo esset executor con-
tra pronunciationem suam quod est ridiculum. In
istis ergo tribus casibus indubitanter est. quod exe-
cutio non spectat ad primum iudicem. Quar-
ta causa est cum prima sententia est condemnatoria. secunda est
confirmatoria prime. et in hoc sunt operi. varie
an executio pertineat ad primum an ad iudicem
appellatio-
nem. an ad utrumque. Bar. h. articu-
lum non decidit. h. quondam operi. recitavit in
dicta. l. admo. in. q. p. dicta. nam dixit quod primus
exequitur de offi. dele. c. insinuante. in fi. et. c.
pastoralis. s. pe. Idem Archi. de ap. Roma

ll. vi. in Jo. an. et Inno. ibi dicunt op. quod imo
secundus exequatur. movent per autem. Si quis litiga-
tium. de epi. audi. et quod prioris iurisdi-
ctio est revocata ut dicto. s. pe. et de Baptis.
c. ceteris. Si enim secundus infringit sententiam primam
de causa ab initio procedere possit. iudex secundus
de re. credi. generaliter. s. et si iudex. ij. q.
vi. c. Item est quod de iure iuri. c. ex lris. ad
trebell. si quis potest. et quod ex prima sententia datur
actio in factum. ut dicta. l. furti. et l. eos. in pn.
et l. ciographis. unde primus iudex exequatur non
potest. illud quod est additum cum super illo non iu-
dicavit. et hanc partem tenent glossatores iure ci-
vili. in dicta. l. furti. et l. eos. in fi. glo. ma-
gne. hoc etiam tenet Ja. bu. et bar. Tercia
fuit operi. aliorum qui dixerunt in dicto. s. pe. quod
non refert quis exequatur et sic tenent quod potest fieri
per utrumque. Quarta fuit operi. hosti. in su-
ma de ap. s. si quis sit effectus. quod primus exel-
quitur si est delegatus principis. Si est delegatus
ordinarii. tunc exequatur ordinarius. Specu.
aut in ti. de execu. sen. s. nunc dicendum. s. se-
pone. recitat operi. p. dictas nulli autem fuit au-
sus inherere. demum ipse hosti. in dicto. s. pe.
excludendo decidit quod ubi prima sententia simpli-
ter confirmatur. sine ulla correptione quod primus exequatur
siue primus fuerit ordinarius siue delegatus quod
iure possit exequi. et hanc partem ibi tenuit Jo-
an. in advi. specu. in dicto. s. h. p. de. fundat
se Jo. an. in equitate. cum sit certum quod nulla
appellatio interiecta qui pronunciat. ex-
equatur. ergo eodem modo cum est appellatus et
sua sententia per appellatio-
nem iudicem confirmata.
qui pronunciat bene iudicatum. et male ap-
pellatum. Tunc enim executio per solam appellatio-
nem fuerit impedita. equum est ut appellatio
finita ad eum iurisdictio et executio reuer-
tatur. et h. fortis in criminali procedit quod iudex
a quo erat talis. quod habebat ius remissionis
petere. in corpe ut nulli iudi. s. si quis de
apphensoz. de re iudi. c. pastoralis. in clem.
et h. quod si punitio. Ista quod est mihi valde du-
bia. nec scio quid dicam. quod operi. p. de me po-
suerunt in tebris et cesaria decisione h. opus
esset. Finaliter in vi. quod si appellatum sit ab in-
locutoria. illa est confirmata. quod omnis iurisdictio
revertitur ad primum iudicem. quod per iudex executi-
oni mandabit quod secundus iudex suus est officio
suo. et iudex per si ordinarius erat remansit se-
cundo. et illa et alij s. saltem in illa. de ap. et. c.
in ecclesia. de m. s. o. tra. o. tra. ito. c. ecclesie. c.
ij. q. notum. et fuit obtemperatum de feco in curia roma-
na ut refert specu. in ti. de ap. s. ne dicemus. et h.

appellat ab interlocutoria. Si autem appellat a diffinitiva. tunc in eo quod plerumque continetur factum quod prima nulla dubitatio est. quod vix fieri executio per iudicem appellatorem. non per ipsum. idem si secunda sententia fuit contraria prime. non enim potest iudex primus sententiam exequi super eo quod non pronuntiavit. ut. S. videtur. et his duobus casibus procedit opinio. Inno. Jo. Ray. in dicto. §. pe. Si autem solus est confirmatorius prime tunc si dicimus solus ex secunda additio est vera est opinio. dicendum quod solus iudex appellatorem exequitur quod de executione sue sententie certat. non de executione prime. et quod istorum opinio sit vera probatur in l. e. s. a. §. n. p. d. i. a. ubi dicitur per invocationem a diffinitiva nullum posse habere regressum ad iudicem a quo ergo coram eo peti non poterit executio sue sententie. neque iudex appellatorem. per §. d. i. a. l. furti. ubi sententia confirmata condemnatur infamatus tempore secunde sententie. et non retro. ergo prima non habet effectum. et ex ea non agitur nec ei petitur executio. Et etiam probatur in dicto. l. i. in §. ad ecul. ubi per appellationem pronuntiatur extinguatur ergo nullum vires reasumit. Ex secunda sententia agitur. et si ex ea ei executio fieri debet per iudicem qui confirmat sententiam. non per eum qui tulit. Quid dicitur dubito fortiter in p. d. i. s. tunc propter opinio. d. i. a. s. tunc etiam propter rationes superius allegatas. et vehementer ad dubitandum me inducit. quia nescio ostendere eam quare gl. et alij nisi per motum fuerit ad dicendum quod ex sententia confirmata non agitur. Tunc ei confirmatio et infirmatio potestas ad iudicem appellatorem spectat. ut. l. eos. et. l. i. c. i. r. o. g. r. a. p. h. i. s. in §. i. t. a. ex confirmata quod ex infirmate videtur agi posse. et ex quo iudicis iudicantis ordinata sit intentio ad confirmationem prime sententie. quod forte dicere possumus eam infirmata. quod necessario dicimus si ex prima negamus originem addere. et ad agentium si operantur contra propositum licet quod operentur pro. ut. ff. de mo. l. si is qui si libero. et §. si cer. pe. l. non ois. nec ob. l. si quis pro re. ad trebell. ubi agitur solus ex confirmante. quod ibi loquitur in adu confirmatorio primi qui non poterat stare stare secundo. cum neque paganus. possit cum duobus testibus metis decedere. et ideo oportet necessario agi ex secundo. cum utrumque valere sit impossibile. si valere sententiam primo lata. et etiam secundam non est impossibile ostendit quod fuerit ex diversis instantiis. licet secundum eam sine instantia et per omnes esset nulla ut. l. i. §. q. n. p. u. o. non est ne. coniuncta gl. l. si a te. §. i. de excep. rei iudi. et gl. l. si de v. rei iudi. Et ideo in huius modo aut deo attentare. saluare omnes opinio. et concludere

quod interdu iudex primus a cuius sententia est appellatum non potest illam exequi. non propter defectum iurisdictionis sed propter defectum potestatis factum merum concernentis ut quod non habet familiam. sicut sunt ipsi doctores legum. rectores universitatum. et his similes. et tunc si ab eorum sententiis appellatur. quod tunc sententia iudicis appellatorem sit solus confirmatoria prime. tunc iudex appellatorem exequitur. sic intelligitur autem. si quis litigat tunc. et in corpore vix sumit. sic intelligitur opinio. Inno. et sequentium dicentium solus iudicem exequi per iura superius allegata. Si autem iudex primus habet potentiam exequendi. tunc de iure. quod de facto. tunc si iudex appellatorem si confirmat. si solus inducit de nouo. puta quod tunc condemnatum ad centum. et appellante de nouo condemnatum ad eadem novis probationibus motus. et ideo quod sue intentionis non fuerit confirmare sed inducere de nouo. et ex causa de nouo superveniente. ex qua non condemnavit primus vix ad ipsum non spectat executio. et Et etiam casu intelligitur vera esse opinio. tenentium quod agatur ex secunda sententia. et solus iudex appellatorem exequatur eandem. Si autem iudex appellatorem. solus confirmat. nihil autem de nouo voluit inducere. nec potuit. ut quod ex eis de adis primam sententiam confirmavit. tunc quod intentionis sue fuit insufflare spiritum vite in sententiam iaz extingui. ex illa sola agatur et non ex sua quod sue intentionis non existit. aliter extitit. sic intelligitur opinio. dicentium quod solum petetur executio sententie prime et agatur solum ex prima. Si autem iudex appellationis intendit confirmare et etiam de nouo inducere. puta quod prima sententia confirmavit. tunc oritur actio de utraque et ex utraque agi potest. ideo tunc ad utrumque pertinet executio. ad primum ex capite confirmatoris. ad secundum ex capite nove condemnationis. et hoc casu vera sit opinio. dicentium executionem ad utrumque spectare. et sic salva sit omnis opinio. proinde et sic volo noviter dixisse. ut via aperiam alijs subtili meditandi. Et ex p. d. i. s. apparet conclusum an agatur ex confirmante. an ex confirmata. quod quod agatur ex utraque. et tunc utrumque iudex exequitur. si quod iudex appellationis confirmavit antiquam. et condemnavit de nouo. quod ex ultima tunc tunc exequitur. si quod solus noviter condemnavit et ex causa superveniente de nouo. quod agatur solus ex confirmata. et tunc primus tunc exequitur quod solum ex adis veteribus confirmavit primus de nouo. aut nullatenus condemnavit. et si subtilia sunt que tu scholaris bononiensis nunquam audis

iusti. vnusq;sq; at p̄medicef. si vera sunt. et
 ad p̄dca fac qd p̄elegat̄ia d̄ba d̄ix. Ja. bu
 in. l. ex reb. E. de dona. int vi. 7 vx. vbi d̄i
 stinguat an agat ex adu cōfirmato an ex
 p̄firmate. Sume igit circa didū passuz
 p̄clusiones ifrascriptas. p̄ma ē q̄ iterlocu
 toria p̄firmata p̄ iudicē appellatōis man
 dat executioni p̄ p̄mū iudicē. Scda est
 q̄ diffinitīua lata in cā appellatōis. cōti
 nēs idē qd p̄ma. ex nouit a d̄itatis. māda
 tur executioni p̄ iudicē appellationis.
 Tercia ē q̄ diffinitīua lata in cā appellatō
 nis p̄firmatoria p̄me ex adl. veterib. mā
 dat executioni p̄ p̄m. Quarta q̄ ē diffi
 nitīua lata i cā appellatōis p̄ quā p̄ma
 p̄firmat. ac etiā de nouo re. adēnat man
 dat executioni p̄ vtrūq; s. p̄ma p̄ p̄mū. sel
 cūda p̄ scd3. Quita 7 vltia p̄clusio ē q̄
 vbi iudex p̄m. de facto nō pōt exequi sem
 per iudex appellatōis exequit vt d̄ca auct̄
 si q̄s litigatiū. Subsequēter quero an
 iudex delegat. exequi possit suā sniaz cuz
 ab ea nō extitit appellatū. h̄ i rē iudicataz
 trāsiuit. sup hoc inurnio plures opi. cano
 nistaz p̄ma fuit Tan. q̄ dixit q̄ nō nīh sic
 delegat. p̄ncipis aut pape. 7 hec opi. p̄fir
 matur p̄ gl. iur. ciuiliis i. l. a diuo pio. s. sē
 tenciā. q̄ d̄ re iudi. 7 l. p̄peratū. s. f. naūt re.
 E. de iudi. 7 h. Executio enī ē de mixto
 impio vt. l. iubere cauē. qd delegat. n̄ h3.
 vt. l. ognitionis. s. vt bonoz. s. de offi. ei.
 cui mā. est iur. dic. Scda fuit Jo. d̄ deo
 7 Bar b̄ixi. q̄ tenuerūt oppōitū q̄ imo eē
 delegat. exequit. Tercia fuit Inno. i. c
 cū ab ecclesiāz de offi. ordi. q̄ dixit q̄ dele
 gatus pōt exequi p̄ iurisdiatōez quā h3.
 7 addit q̄ mittere pōt i possessionē. ex p̄. 7
 2.º decreto p̄ executiōe snie. vt in. c. dilecto
 d̄ ap. Quarta fuit opi. alioz q̄ delega
 tus nō exequit nec imittit. h̄ de imittēdo
 p̄nūciat. vt nō. in specu. de p̄mo 7 2.º decre
 to. s. restat. et. s. nūc videam. Quinta
 fuit opi. Specu. q̄ p̄t exequi si sibi executō
 ē tēmatata. vt ip̄e nō. in ti. de execu. sen. s.
 nūc dicēdū in p̄n. vsq; ad d̄. qd si delegat.
 ab ordinario nō exequit. tu tūc q̄ nō exe
 quit etiā si sibi executō tēmatata. qz q̄
 mixti impij sūt nō delegant. 7 intellige de
 executiōe facti h̄ exequi p̄t de iure muldā
 do 7 ex cōdicando. iurisdiatōez denegādo.
 7 filia fm Inno. 7 bar. i d̄ida. l. a diuo pio
 in p̄n. in vltia qdē. h̄ de iure canonico sic.
 qz eodē iure delegat oīs cā. ex de raptorū

c. i. archiepiscopatu. delegat' & o a pñcipe
aut ad vniuersitatē cāp. bñ exeqt. vt nō. i.
o. s. sniaz et de offi. del. qm̄ abbas. 7 eo. ti.
ex lris. 7. c. significasti. 7. c. se. 7. c. q̄rēti. 7. c.
i. de do. 7. o. tu. Et tñ delegat' omisit totalit'
vices. ita q̄ apd eū nihil r̄māsit. ipemet n̄
obstāte dēa omisiōis forma porēit exeq. si
ordinari' n̄ vult. h̄z Jo. de deo. qd̄ t̄z spec. i.
o. s. nē oēm. &. qd̄ si delegat' 7 ibi t̄z Jo.
an. i. addi. Attēde tñ qz l̄z ordinari' ma
nu militari possit suā sniaz exeq. vt. j. d. rei
vē. q̄ restitue. tñ mer' executor eē pape vel
pñcipis. h̄ n̄ p̄t. vt nō. Jnn. 7 Jo. an. d. pñs
c. cū oli. i. &. p. portariū. 7 ita iā de fco obti
nui Taceat igit executores l̄raz appū
caz vt si exequat illas māu militāi violē
tiā iferē' qz n̄ pñt n̄ eis spālīt sit iūdiū. vī
snia sit lata oīra pñtē. 7 ibidē nōt. Execu
tor at̄ n̄ mer' vt delegat' pape l̄ pñcipis q̄
iuriscōdez h̄z. bñ pñt exeq māu militari. 7
h̄ t̄z gl. i. l. pe. ff. ne vis fiat ei. i. & bo p̄tatis
An at̄ delegat' q̄ tulit sniaz. j. t̄m̄i omisi
one p̄fixū. possit eā exq p' t̄minū. oīc vt nō
Jo. an. d. offi. del. c. de cāis i. i. q. Et an dele
gat' sc̄laris q̄ tulit sniaz oīra laicū. possit
eā exeq oīra ip̄z fēz clericū. oīc vt nō. Jo.
an. i. c. i. ex de obli. ad rōcinia. i. nouella.
S̄z h̄ q̄rit an sniaz iudic. delegati a pñtū
pe. ordinari' exeq teneat. si scit eā iūquā. &
nullā. 7 maxie cū ē lata in cā criali. oīc vt
nō. Jnn. i. o. c. pastoral. s. i. d. offi. del. et spe
i. o. s. nē oēm. &. h̄ at̄ certū. q̄s at̄ mādabit
executiōi sniaz mgr̄i l̄ redorl. vniuersitat.
scolariū. & vni' camerarij alicui' artīs. oīc
q̄ ordinari' loci. vt nō. i. o. s. nē oēm. &. qd̄ d.
snia doct. h̄z Jo. an. ibi i. addit. q̄ refert q̄
qd̄a doctoz t̄z q̄ doctoz q̄ sniauit oīra sco
larē exeq p̄t sniaz i bōis q̄ h̄z scolāis i lo
co et si sufficiētia n̄ sūt ad ei' rēq̄sitiōez. ille
exeqt i cui' t̄ritorio bō sūt sita ar. l. pe. Et
arbi. et. l. cū vn'. s. fi. de bo. auc. iudi. pos. 7
o. l. a. diuo pio. et ibi bar. tāgit. vbi oīc q̄
exeq p̄t p se denegā' iuriscōdiōez. p̄uā' eū
ab vniuersitate. et h̄ est vez sine du'. qz et
delegat' h̄ p̄t vt. s. dixi. An sniaz aut vni'
iudicis ali' exeq possit n̄ ē dubiū q̄ alter
ad ei' rēq̄sitiōez teneat exeq vt oīda. l. a. di
uio pio. et ibi plē p bar. et de fo. ope. postu
lasti. Itē circa p̄oīa q̄ro si ordinari' loci
tulit sniaz quā q̄s petit executiōi mādāi
i foro r̄i l̄ foro cōi. vt i rōna curia. an pos
sit ab h̄ l̄ris iudic. q̄ iudica' exeq i hac qōe
fuerit opi. finalit' spec. i. o. s. &. s. p̄oe. index

pulsus. dicit qd aut executio peti officio
iudicis. et non pot fieri. aut agit adione in
factu vel iudicati ptra damnatu tanqz o/
tra obligatu ex snia et fieri pot nec e rel/
latio necessaria dic vt ibi. qd t3 Bar. in. d.
sniaz. in. ij. q. Cy. tagit in. l. vnica. E. de
pess. in. xi. q. Alitio etia scias cē huc
articulu qd tā ordinarij qz delegati qui d
facto nō pnt exequi vocare pnt brachiu
seculare. vt ipfimet q iudicarūt. cu3 dicto
brachio exequat huc sint laici huc clerici
vt plene nō. spe. in. ti. de iudi. dele. s. sequi
tur. s. nūquid. et idē tenet in dco. s. nunc
dicendū. s. pe. idē bar. in. l. a diuo. s. sniaz
in qōne que incipit quero. pone q re. et si
iudex qui tulit nō vult scribere. pot cōpel
li p supiorē vt scribat. i corpe vt disse. iu/
di. s. i. et pot duciri adide in factu ad inf/
esse vt in l. si iudex. de var. cogni. qd tenz
bar. in dicto. s. sniam. in qōe que incipit. s.
qro quid si iudex. Subsequēter si tuo
in castro haberet imperiū. et qlibet insolu
tum. an pro executōne fienda otra famo
sos latrones inuito oocio vn? ad quem
solū spectat executio possit furcas erigere
Ista qd fuit de facto et terminatu q sic. p
l. si ita. s. ij. de vsu. et habi. facit. de tes. tu.
l. idem fiet. et de lib. exhi. l. ij. s. pe. et de aq
qti. et est. l. pe. de re iudi. c. boita. extra de
cap. mona. c. ij. ad finē. et tenet Jo. an. in
ti. de execu. sen. in Rica. i addit. Et addit
qd si volens erigere furcas. nō h3 ibi solū
priu. aut apriu ad erectionē furcay. huc
locū apriu pot cogi ad vendendū cū in h
publica dsetur utilitas. ff. ne qd in lo. pu.
l. i. s. sunt qui putat. et de relig. Si quis se
pulcr. et ad fill. l. lege cornelia. que admo.
fui. pro pmo lib. acci. l. ij. et de vsu. l. si pē
dentes. s. si qd in cloacarij. qd est nō. Et
circa huc articulu qd sunt duo iudices
eiusdē territorij. an sniaz lata p vnu. ali?
possit exequi Et clude qd si sunt eiusdē ter
ritorij. et eiusdē tribunalis. qd pot fieri ex/
ecutio sine lris p aliū qui i tribunali suc
cessit qz habet loco pmi. ff. de iudi. l. mor/
tuo. et l. pponet. s3 si vn? non successit
alteri. s3 ambo psumt parit tribunali. et cū
pari ptate. et vn? nō intromittit se de ince
ptis p aliū. vt. l. i. s. de offi. cōsul. s3 si sunt
eiusdē territorij. s3 diuersoz tribunaliū. et
hnt parē ptatē vt ptas et capitane? pusi
nus vel Florentinus tūc ille ali? pot exeq
si executio sniaz est sibi attributa de osue
tudine vel de iure vt d. sniaz. et i h. s3

si nō est spālitz attributa. tūc nō pē exequi
sine lris. ex mero officio vt d. sniaz. et l. p
perandū. s3 sniaut re. et l. cū vn? i si. de bo
auc. iudi. pos. p Cy. in. l. vna. E. de oess. in
r. q. s3 si peteret executio in adide i factu
nō requit lre. nā talis executio peti pot i
qcuqz loco re? sortiat for. ex q iure adidif
petit cū adio psonalis possit in qlibet lo/
co idoneo intentari sine ipetratiōe aliqz
lraz. vt de pscip. lon. tēp. l. si. in si. Et hec
ba sūt. qn i pntē snia lata ē. Si at lata eē
i abntē i cā criali q exbanit? foras stat tē
executio otra illū etiā p aliū iudicē fieri pē
ppter fauorē publice vindicte ar. l. i. et ij.
E. qn li. se. huc iu. vin. qnimo etiā in cita/
te ofederata. possit executio lris fieri. tāqz
otra hostē ipi? vt. ff. de capti. l. nō dubito
p h optie. ff. de sicca. l. ij. s. trāsfugas. vbi
trāsfuge pnt occidi vbiqz. p h. E. de ser
ui. fugi. l. si fugitiui. et ita obfuit gñal cō
suetudo mudi. in pcedenti mēbro. qn sūt
duo officiales eiusdē territorij q ē optia
legū interpres. et h3 bar. in d. sniaz. in
p? et q? qñt. s3 circa pōicta qrit i cōve
ter qd sniaz arbit exequet. dic q quilibet
iudex rei. vt. l. cū antea. s. i. E. de arbit. nec
requit lre arbit. rō ē qz nullā iurisdicōez
h3 solā notionē. et qz nullā h3 potētiam
exequēdi. vt. l. ait ptoz. s. ij. de re iudi. et qz
executio peti p adidēz i fēz vel ovidēz
ex lege. vt p adidēz vtilē i re put fci qñtal
postulauerit. vt. l. ne in arbitri. E. de arbit.
nō at peti offō iudic. et idē corā qcuqz iud
dice peti pē vt d. l. si. E. de pscip. lō. tēpo.
Eadē rōe et infra guarētigie. et ita obser
uat. h3 bar. in d. sniaz i vltia. q. De
inde qro si debitor i pecūia odenat. an
possit cogi pēse ad eā soluēdā. vt q sic in
d. l. vbi at. s. si. d. ob. et qz editori iuito
solui nō pē aliū p aliū vt. l. ij. s. i. si cer. pe. et
ista fuit opi. qz dā. s3 hui. de suza. dic q
si pecuniā h3 pē opelli. si nō opellit. h3
fi et executio i bōis dōitor. et pōiora ē/
dōitori i soluti assignabūt. s3 formā auē.
h3 n. E. de sol. et ita ipe tenuit i Rica. d. ex
cep. q ipediūt executōez snie. et huc opi.
satis anuit i ti. de execu. sen. s. seqē. s. si at
psoli. et addit qd si ex forma statuti nō au/
dit volēs cedē bōis sic ē in citate pistorij.
put refert Cy. i d. auē. h3 nisi. q nihilomi?
poterit dānat? ipetrare vt creditori satis/
fiat. p? in mobilib? q sūt. et i immobilib?
s3 formā dē auē. qz gñalia sba statuti
aut padī p qd renūciat cessionē bonoz si

collat bñficiū spāle illi' aut illi' mētiōe n
spāda vt. de leg. i. l. vxore. §. felicissimo. 7 d
8. ob. l. doli clausula. 7 de leg. iij. l. si q's. in
pñ. testi. nec ob. E. de his q' ad ec. fu. l. pre/
senti. §. cū aut. aut imobilia mobilib' post
ponit. q' ibi nō pōderat. Adit etia'z ibi
q' Alberi. tenuit viciū statutu' denegans
cessionē bonoz tenere. liz durissimū sit ve
l. iij. q. et a quib'. 7 maxie rectores locoru'
q' iurāt suare statuta. h' an valeat padūz
p qd renūciat cessiōi. aut bñficio dñe aut
dic vt nō. Ep. i. l. i. E. de cessio. bonoz.
Deinde q'ro circa pōda. qd si snia lata ē
otra ciuitatē vel castrū villā vel vniuersi
tatē i q' fiet executio. dic i bonis q' sūt vni
uersitatis q' ad dñūz 7 possessionē vt sūt
dom' molēdina. nemora. et filia. vt. l. i. §. q'
bus. qd c' q' vni. no. 7 ibi p vbertū de bo
bio. allegat. l. si loc' in fi. quē admo. serui.
amit. ex de sta. mo. ea q' 8. illoz. et si bona
h' nō hñt. cogent ponere collectā iter se. q'
qñq' iponit p capita. qñq' p sumātes. qñ
q' per libzā h' q' onus pñū vniuersitatē
respiciebat fm Inno. de sen. excō. c. grauē
Bar. in. l. iij. de re iudi. dic vt ibi per euz.
nō aut fiet missio in bonis pertinētib' ad
vniuersitatē q' ad vñū tm vt vijs theatris
et filib'. q' cū eoz nō habeam' dñūz nec
possessionē qd apparet q' oia iposita in di
dis locis sūt ad mouēda. vt. l. si. d' via pu.
h' nō pōt i eis deliberari pñū et 2^m t'rem
q' inponunt ad finē vt immissus efficiat
dñs filit nec fiet missio in bōis singulorū
vt. l. in tm. §. vniuersitatis. §. de re. diui. et
l. h' si lege. §. q' manumittit 7 de in ius vo
can. Et h' oia t'z Jo. an. in dñdo. §. seqt. ver
qd si vniuersitas. 7 h' in civili. In crinali
aut vbi iponit pena capitalis. qñ fiet in
vniuersitate executio. dic vt nō. Inno. in
dñdo. c. grauē. Deinde q'ro circa pōdā
h' mat' pupilli admistrabat vt iutrix h' nō
erat q' data i minus solēni volūtate. nec
iuentariū fecerat. nec velleiano renūciaue
rat 7 obtulit se defensiōi pupilli 7 tande'z
pupillo dñato cū otra cū executio pete/
ret pñūciatū fuit. vt debuit sniaz fore nē
lam. vt. l. si tutor. E. i q. cā. in ite. resti. non
ē ne. et. E. de tuto. qui sat. nō de. per totū.
an illi' snie possit peti executio otra mgrz
Alber' galeoti. disputauit hāc qdēz 7 te
nuir q' nō. q' nō fuit in dolo liz errauerit
in iure. vt. l. h' si lege. §. scire. de peti. heredi
nec pōt iutrix sta. q' ad titluz quod cū falso

tuto. cū veritatis pñordio adiunet. vt. §.
de leg. i. l. cū fili'. §. heres. 7 q' actor fuit in
culpa. q' inquirere debuit d' pñordis. vt. §.
de fideius. l. titi'. 7 seya. Itē posito q' fu
isset iutrix falsa. eēt otra eā pñordia adio. ex
euidō qd cū falso tutore. vñ ad remediūz
extraordinariū 7 bñficiariū nō v'z recurri
vt. l. in cause. de mino. otra 7 h' i dñco. §. se/
quit. 8. h' pōe lite oī. Alteri' quero an
snia lata otra defensorē possit executioni
mandari otra fideiussozē. dic q' otra fide
iussozē otra d' nō. otra fideiussozē iudica
tum solui sic vt. l. si. E. de vsuris rei iudi.
7 ibi p Ep. 7 Ja. bu. in. l. duob'. §. a fideius/
sozē. de iurciur. Joē specu. in dñdo. §. seqt.
tur. 8. idē pōe ad petitionē. 7 p Jo. an. la/
tissime de iniur. 7 dam. da. c. et si pignora/
tionis vi. li. 7 ibi recitat sup h' tractatum
Martī. de fa. qd ē v'z fm Martī. pñdm. et
Odo. in subfidiū si bona debitoris nō suf
ficiunt p. l. si. §. de eo p quē fac. erit. 7 h' t'z
Jo. an. in dñdo. 8. itē pone. In fideiussozē
aut de iudicio filii. non pōt fieri executio.
q' lata diffinitia pempta est fideiussozia
obliga' vt. l. grece. §. et post l' tē. d' fideicō
§. bene fieri executio interlocutorie per
quā reus i aliquo ē damnat'. q' nō sterit
de h' vide qd nō. specu. in ti. de dolo 7 oī
§. restat. 8. pone. Alteri' iuxta pñda
q'ro. vxor titij mihi cōtēnata fuit ad. x. q'
mihi debebat nec aliqd eē dōtē h'z. qualif
mihi osulet cū in dote si possit fieri execu
tio cōstante mñmonio. vt. E. de collat. l.
dōtis. et si ostante. ma. l. i. neq' in alimētis
vt. E. d' execu. rei iudi. l. stipēdia. 7 que rel
pigno. ob. pos. l. spē. et qā vxor cū sit i viri
obleqō v'z ali p virū vt. E. de negl. gest. l.
alimēta. et. l. qd in vxore. dic q' nō ad dōis
de dote capiet in cām iudicati pōt ei hec
spes donari. vt. E. de donat. l. spem. Itē
vendī. vt de heredi. vendī. l. nomen. vel iō
nomen. videtur pro eo. quod haberi pōt.
et in precio fiet executio vt infra de con
dici. furti. l. si seruus. 7 ad. l. falci. l. in quā
ritatem. tantum enīz res valet quāto vē/
di potest. vt. l. h' si nauis. §. ad. l. rovi. de
iadu. cum omnibus suis superossibus.
et scinelis et scienti eas. vt. §. de donatio.
causa mortis. l. mortis causa. 7 ibi per Ja
co. de Are. et hic tenuit Alber. gal. extra
opus suū. vt dicit Jo. andree in dñdo. §. 8.
quid si filius. in fi. facit optie. ad trebell.
l. pñia. §. si heres. 7 qd nō. i dñda. l. si seru'.

114
Bar. aut hic admittit qd extimet qm vñ
di pñt. mobilis. de immobili aliter dixi exti
mationem fieri in. l. ij. C. de rescin. ven. et
hic fit finis.

Explicet repetitio facta p Do. Angelu
de Paruho. de. l. rale padu. s. qui protio/
cauit. ff. de padis. die pmo mensis febrij.

In christi nomine Amen. Ad evidentiam
mittendum est. qd cu querit an ille qui ita
lit alicui aliqd vulnus. morte duou post
secuta. teneat de occiso. an de vulnerato.
quor casus distinguendi sunt. Na aut con
stat q decessit vulneratus ex vulnere. aut
stat q decessit ex supuenienti idu. aut co/
stat q infirmus decessit culpa sua. qz cu/
rari noluit. vel neglexit vel malu medicu
ad se curandu adhibuit. vt extra de eta. 7
quali. ad aures. l. scienter vel p culpa rep
hensibile que est ignorare qd oēs sciunt.
vel maior ps. aut est dubiu pmo casu
tenet de occiso etiam de vulnerato contra
cu esset pcessum. 7 esset de vulnerato oñe
natus. vt. ff. ad. l. acq. si vulnerato seruo.
Na3 mors secuta ex vulneris qualitate.
trahitur ad die vulneris. 7 retro occisus
videt qui letalit vulnerat mort vt. ff. ad.
l. acq. ita vulnerat. s. nec mix. 7. l. huic
scripture. 7 non de oñessis. his qui. Se
cundo cau pms vulnerans punit de vul
nerato. scds de occiso. ca. e. l. di. c. studeat.
7 originaliter. ff. ad. l. acq. l. itez mela. s. si
plures. Tercio cau qm infirmus decessit
ex sua negligēcia. qñtas negligēcie distin
gui debet. Aut ei negligēs ē. circa balia
pprie salutis. 7 custodia qua oēs itelligūt
7 facere osuenerūt. 7 tūc sua negligēcia si
bi ipmet. nō vulneratori qz se ipm necse
videt nō necari unde bona custodia req/
ritur p qua sepe curari solent ea que mor
talia vident vt. ff. ad. fill. l. i. in fi. fm vnaz
lea. 7 econtra mala guardia nō mortalia
facit eē letalia. 7 inducit mortem. vt nō. ff.
so. ma. l. ab hostibus. s. si vir vxori. 7. ff. de
edili. edicto. l. qd si nolit. s. si mancipium.
vbi est tex. nō. quo cau lex apte determinat
perculsoze de homicidio nō teneri. ff. ad. l.
acq. qui occidit. s. si vulnerat. nec est p se
tale qd cu alio addito est tale. ff. de aqua

qñ. l. i. s. quare si alia aqua. 7 ex pluribus
occurrentibz 7 se adinuicē alēnātibz resul
tat quodā neutz siue quedā tertia spēs
. ff. de iur. om. iudi. l. impium s. mixtu. ff. si
cer. pe. l. certi oñcio. s. qm. in verbo iudici
ff. de ver. obli. l. i. s. cu adicit. ff. de lega. i.
l. titie textoris. Si aut infirmus non id qd
maximu sed id qd minimu est iudicio me
dicoz de contingentibus omisisset. nō ex
cusaret percussore. nisi essent tot minima.
q facerent vñu magnu 7 notabile nocu/
mentu 7 alterationē mortiferā. verbi gra
tia tot possunt esse gutte vini successiue bi
biti. q mortis occasionē prestant vulnera
to supra cerebz licet vna sola gutta vini
non esset tanti effectus. sicut experientia do
cet. cui tanq ipi nature credere debem.
vt dicit lux philosophie. veritatis et prin
ceps. Aristotiles in phemio metaphisice

Quarto cau qm ē dubiu recurri debet
ad coniecturas. nam quedā oēdure sunt
rendentes ad oēdmnatiōez. quedā ad ab
solutionē. l. ab homicidio nō vulnerato.

Prima oēdura 7 iudiciu vehemēs q fit
mortu ex vulnere ē breuitas tps. vt nō.
in. l. i. C. de emen. fuoz. 7 extra de homici
dio. c. presbitez. puta ifra tres vel plures
aut paucos dies. Scda est plenerācia
vomitus. febris. 7 alioz accidentiu pñosti
cantiu 7 significantiu mortē. nam effectus
ostendūt cam. 7 signa caz qñ demōstrant
ad oculū. vt. l. i. ff. de vñ. inspi. Tercia ē
vulneris tanta latitudo vel pfunditas q
cōiter nō osu euit curari. qz loc a cōit ac
cidentibz attendi debet vt in. c. vlti. de ho
micidio. li. vi. Quarta ē qñtas instrumē
ti qd nō osu euit leue plagaz inferre. vt eē
de homicidio. c. significasti. Quinta ē cō
tinuus dolor infirmi. vt qz pculsus fuēit
in neruis. vñ prouenit spasmus 7 mors.
et istud oñinet s iudicio sequēti. Sex/
ta ē ps corpis in q ē vuln de q maior ps
pculsoz mori osu euit. vt dicto. c. significa
sti. Ecōtra iudicia tendētia ad absolu
tionē sunt sex alia bona. sup corpe infirmi
ex quibus etiā ipm vulgus qñqz intelli/
gere pñt quodaz pbabili 7 cōi sensu sui.
q vulnus ex pma qualitate nō erat mo
tale. s. culpa supueniēte factu ē mortale. 7
hic cessat punitio de occiso. Primu figm
et vehemēs iudiciu est. q pculsus decel/
sit p longu tps. ad qd nō osuenerūt vitā
extendē vulnerati pñse mortaliter tex. est

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

